

ספרי" – אוצר החסידים – ליובאוויטש

טובץ
שלשלת האור

שער
עשירי

היכל
רביעי

מאמרי אדמו"ר האמצעי

דברים

– חלק ד –

•

מאת

כ"ק אדמו"ר הרב הגאון הגדול החסיד והעניו אור עולם
מופת הדור איש אלקים קדוש וטהור כ"ק שם תפארתו

מוה"ר **דובער** נבג"מ ז"צ

– אדמו"ר האמצעי –

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

חזקת וחוכמט לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושמונה לבריאה
שנת הקהל

MAAMOREI ADMUR HOEMTZOOE DEVORIM IV

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y., 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000
Printed in the U.S.A.
5748 • 1988

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneersohn, Dov Baer, 1773-1827

Ma'amre Admur ha-emsai', Devorim.

(Sifriy.—Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch)

(Kovets shalshet ha-or : hekhal 4, sha'ar 10)

Title on t.p. verso: Maamorei Admur hoemtzoee, Devorim.

"Yotse la-or ba-pa'am ha-rishonah mi-ket. y."

Bibliography: p.

Includes index.

1. Bible. O.T. Deuteronomy--Sermons. 2. Sermons, Hebrew. 3. Jewish Sermons. 4. Habad--Sermons. I. Title. II. Title: Maamorei Admur hoemtzoee, Devorim. III. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim—Lyubavitch. IV. Series: Kovets shalshet ha-or; hekhal 4, sha'ar 10.

BM740.S3626 1988

ISBN 0-8266-5486-X (v. 4)

Library of Congress Catalog Card #86-18517

נספס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גולקאווי
BOOKMART PRESS, INC.
N. BERGEN, N.J. 07047

סדר בדפוס "עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא
EMPIRE PRESS CO.
550 EMPIRE BLVD. • BROOKLYN, N.Y. • (718) 756-1473

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהתועדות דאור ליי"ד כסלו (יום גאולת כ"ק אדמו"ר האמצעי) תשמ"ה אודות הדפסת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי שנמצאים לע"ע בכתי"י, ובהמשך להנדפס מכרי' — הננו מויל מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס דברים — חיד, הכולל דרושי פ' האזינו — שמע"צ ושמה"ת.¹

המאמרים נלקטו מכרי"כ ביכלאך² כתבי"ד מעתיקים — ורק חלק מדיה להבין שרש ענין חג הסוכות נמצא תח"י בגכ"ק כ"ק אדמו"ר האמצעי — כמצויין בפרטיות בשוה"ג לתחילת כל מאמר. ונסדרו ע"ס פרשיות התורה והמועדים.

בסוף הספר הוספנו רשימת מאמרי כ"ק אדמו"ר האמצעי ע"ס השנים — לפ' האזינו-ברכה.

בשוה"ג באו שינויי נוסחאות ומראי מקומות.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' אלכסנדר זיסקינד ש"י פיקארסקי.

מערכת, אוצר החסידים³

רי"ח שבט שנת הקהל,

שנת תשמ"ח (תהא שנת חירות משיח)

ברוקלין, נ.י.

(1) ויקרא ח"א — ב' ניסן תשמ"ה; ויקרא ח"ב — עשק"מ כסלו תשמ"ז; במדבר ח"א — ו' אדר שני תשמ"ז; במדבר ח"ב — סיון תשמ"ז; במדבר ח"ג — לפני ליג בעומר תשמ"ז; במדבר ח"ד — כ' מ"ח תשמ"ה; דברים ח"א — כ' אייר, תפארת שבתפארת תשמ"ז; דברים ח"ב — עשק"מ כסלו תשמ"ז; דברים ח"ג — ה' מנ"א תשמ"ז. — להעיר כי מאמרי בראשית נדפסו ע"י אדהאמי"צ בס' תורת חיים ח"א [עד ס"פ ח"ש, כשנת תקפ"ז] וח"ב [פ' תולדות — ויחי כשנת תרכ"ז] ע"י בנו מו"ה מנחם נחום. ומאמרי ס' שמות נדפסו [בשנת תשי"ז] מביכל כנראה מסודר לדפוס כת"י הרי"ש סופר [2-781]. דרושי אדמו"ר האמצעי ונעתקו מביכל בתנ"כ [1085] של הרצ"ה ר' הירש דער שוחט' [פתח דבר לס' תו"ח שמות הוצאה שני].

(2) לקמן ע' אישנר מזכיר מאמר תורה צוה לנו משה (תקס"ד) ולע"ע לא מצאנו מאמר זה.

(3) המאמרים שהיו תח"י בכמה כת"י, נדפסו ע"ס אחד מהם, וכמה שינויים צויינו בשוה"ג. מכמה מאמרים הם תח"י (לע"ע) רק כת"י מעתיק אחד, ואפשר שאינו מדויק כו'. ובכקשה רבה שכל מי שיש בידו עוד כת"י או נוסח שונה של מאמרים הנ"ל, יודיענו בתקדם, וזכות הרבים תלוי בו.

(4) ולהעיר מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהור"י"צ) ני"ע (נדפסה בהתמים חוברת ב ע' עט): דער זיידע [כ"ק אדמו"ר האמצעי] פלעגט זיין כתבי"ד געבן חסידים אויף צו לערנען און איבער שרייבן . . . בא בעשען זיינען געווען איבער פערציג ביכער דעם זיידענס האנטשריפט וועלכע זיינען פארברענט געווארן אין דער שריטה דשנת תקפ"ד.

(5) מביכל (דפי"ם מלוקטים) 1194 גכ"ק אדהאמי"צ. רובם נדפסו בספרי מאמרי אדה"צ אדהאמי"צ וחלקם יבואו בדפוס בעזרי"י.

מפתח

האזינו

האזינו השמים — תקפ"ד איקסד
להבין שורש הדברים (ביאור האזינו) ארו

סוכות

להבין שרש ענין חג הסוכות — (תקע"ד-ט) ארכז
ויצחק בא אירמט

שמע"צ ושמח"ח

ביום השמיני עצרת . . וישמחו אירסח
ביום השמיני עצרת . . שמח"ח ארפג
ביום השמיני עצרת . . שמאלו — תקפ"ד א'שיג
ביום השמיני שלח — תקפ"ז א'שנה
להבין מ"ש בע"ח (ביאור ע"פ הללו) א'תסו
ה' לי בעזורי — (תקפ"ב-ח) א'תקב

* * *

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים א'תקכד

בעזרה פי' האזינו

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי [כו']. הנה הזכיר משל לשפע אור דתו' [א'] כמטר והבי' כטל באמרו יערוף כמטר כו' תזל כטל כו', וי"ל הטעם למשל זה דגשם וטל לגילוי אור דתו' ששרשה מחי'ע דאורייתא מחי'ע נפקת כידוע. אך הנה ידוע בוהר דג' קשרין הו' ישראל מתקשראן באורייתא ואורי' בקובי'ה. והנה אמרו'ל דכני' שאלה שלא כהוגן ויבא כגשם לנו והקב"ה השיבה כהוגן אהי' כטל לישראל דטל לא מיעצר לעלמין כו', וי"ל מהו ענין שאלה זו ששאלה [כני'] ויבא כגשם כו' איך יתכן משל זה הגשמי דגשם לענין גילוי והמשכת אלקות שיבא ויגיע לנו כגשם כו' (אמנם זהו שאמר יערוף כמטר לקחי שהן בחי' מים דאורי' שמתחלקי' לחלקי' כטיפי הגשמי' שמרוה [את] הארץ והולידה והצמיחה שהו' המשכת גילוי אלקות שנמשך ממים דאורי' בנשי' שנק' ארץ שתוליד ותצמיח לעשות פרי למעלה ולמטה בכל היחוי'ע שבתו"מ כו' כידוע וכמי'ש כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כו' כן דברי אשר יצא מפי כו').

האזינו השמים: נמצא בכרך א' (671) פו, ב (לערך חצי עמוד). ב (988) ע' כו. ג (2014) ע' רעז [מתחיל מהנדפס לקמן ע' אקפ עז ע' אקצד]. המאמר נעקע מכרך ב' ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מכרך א' ומכרך ג'. בכמה מקומות קשה לקרות בהכתי'.

מאמר זה מיוסד על דיה זה בספר המאמרים תקס"ג חי"ב ע' תשנו (הנחת ביק אדה"א), ומכילולו בלקוטי תורה האזינו ע"ג, ג (והמשך ללקיטת — באור התורה האזינו כרך ו' ע' בתקכ"א). והגוהז — באוהית האזינו ע' תרלה ואילך. שם ע' איתקמב. ס"ע איתרמ ואילך.

בהכתי' לא נרשם זמן אמירת המאמר. אבל מזה שלקמן ע' אריה מציון, וכמשיית בדרוש דתורה צוה [ראה לקמן בהוספה ע' איתקמה] ובדרוש דשי'ע ושמי"ת' [שכנראה הכוונה לדרוש זה הנדפס לקמן ע' אשיג] והדרוש דשי'ע הוא משנת תקס"ד — נמצא, דמאמר זה הוא משי'ע האזינו (שבת שובה) שנת תקס"ד.

האזינו השמים ואדברה . . . יערוף כמטר לקחי: האזינו לב, א"ב. במקום התיבות והשמע הארץ אמרי פי' בא בכתי' א' תיבת וכו', וכי'ה בספר המאמרים תקס"ג כאן. אמנם בלקיטת כאן הובא ככפנים.

דאורייתא חודע נפקת: זהר בשלה סב, א. יתרו פה, א. (רע"א מהימנא) משפטים קכ"א, א. קדושים פ"א, א. חוקת קפ"ב, א. ואחתנו רס"א, א.

בוהר דג' קשרין הו' ראה זהר אחרי עג, א. מאמרי אדה"א וישראל ח"א ע' צט. ושי"ג. דברים ח"א ע' לט. ושי"ג. ח"ג ע' תשעה ואילך. שם ע' תשפ"ג ואילך.

דכני' שאלה . . . ויבא כגשם לנו . . . אהי' כטל: הושע ה, ג, יד, ה. תענית ד, א. ראה לקמן ע' אקצו. דטל לא מיעצר לעלמין: תענית ג, א.

הגשמי' שמרוה (את) הארץ והולידה והצמיחה: ראה הערה הבאה. כי כאשר ירד הגשם . . . כן דברי: ישע"י נה, י, שם, יא (בדילוג). ראה לקמן ע' אקצח.

א'קסג

והנה יש להקדי' תחלה בשרש ענין התשובה מה היא ולהבין מה שאמרו בו דברי' שקדמו לעולם דגם התשובה קדמה לעולם איך יתכן שקודם שנבהיע והאדם הי' ענין התשובה שישבו החוטא ויקבלוהו כו'. אך הנה ידוע בכללות ענין התשובה שהוא ל' השבה שישבו דבר מה שלקח למקומו הראשון שהי' שם כמו והשיב את הגזילה וכמו השבת אבידה וכה"ג, וכן הוא בענין התשובה שישבו את רוחו ונשמתו למקור שרשה וחוצבה באלקי' חיים, וזהו תשובה תשוב היא תתאה כו' וכמ"ש והרוח תשוב אל האלקי' אשר נתנה כו'. וביאור הענין הנה יש להבין מ"ש אשר נתנה נתינה זו מה היא דמשמע כמו דבר מתנה שניתן מיד ליד כו'. ויש להקדי' לזה שיש ד' מדריגות בהתהוות נשמה ממקור חוצבה, והן אביע נגד ד' אותי' הוי' יו"ד באצ"י היא בכריאה כו' וכמ"ש כל הנק' בשמי ממש ולכבודי ממש בראתי יצרתיו אף עשיתיו וכמו שנזכר באדם ל' בריאה ויצ' ועשי' כמ"ש ויברא אלקי' את האדם בצלמו כו' ויצר ה' אלקי' את האדם כו' וכן בעשי' שעשה חומר גופו ונפח בו נ"ח כמ"ש ויפח באפיו נ"ח ויהי האדם לנפש חי' כו'. וביאור הענין הזה הוא שאנו או' נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה ואתה נפחת בי כו' שהן ד' מדריגות בחי' הנתינה שנתת בי זהו בבחי' האצ"י כמו שנמשכה ממקורה ממש וכמ"ש האלקי' אשר נתנה כו' וז"ש טהורה היא מבחי' טהיע שבאצ"י כו' והבריאה הוא בבחי' נפרד יותר שזהו בדרך בריאה מאין ליש שהוא בבחי' אותיות המח', והיצ"י הוא בבחי' הדיבור שמגלה המח' והעשי' הוא בהיות הצורה כאה בלבוש החומר הגופני שיש ואתה נפחת בי שזהו המדריגה האחרונה מכולם וכמ"ש אף עשיתיו מחומר וצורה גשמי'.

וביאור כיז ידוע בהיות שא' ויפח באפיו נ"ח הרי אין כאן רק בחי' הבל ורוח פשוט כמו עדי"מ הבל ורוח היוצא מפה האדם לחוץ בבחי'

בו דברי' שקדמו לעולם: פסחים נד, א. ועיין גם בראשית רבא פ"א, ד. לקמן ע' אקעצ.
 התשובה . . . שקודם שנבהיע: ראה גם סה"מ תקס"ג ולקרי"ת כאן. לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תקצו. ושי"ב.
 והשיב את הגזילה וכמו השבת אבידה [ג' תיבות האחרונות ליתא ב"א. וראה לעיל בחי"ג פ' נצבים ס"ע תשנ"ג]: ויקרא ה, כג.
 תשובה תשוב היא תתאה: זהו (רע"א מהימנא) נשא קכב, א. ראה לעיל בחי"ג פ' נצבים ע' תנג. ושי"ב.
 לקמן ע' אריה.
 והרוח תשוב אל האלקי': קהלת יב, ז.
 שריה ד' — חוצבה: ע"כ נמצא בבו"ר א.
 אביע נגד ד' אותי' הוי': עץ חיים שערי (מב) דרושי אביע פ"א.
 כל הנק' בשמי: ישע"י מג, ז.
 ויברא אלקי' . . . ויצר ה' אלקי' . . . ויפח באפיו: בראשית א, כג, ב, ז.
 שאנו או' נשמה שנתת בי טהורה: בברכות השחר.
 ואתה נפחת בי: כ"ה גם בלקוטי תורה כאן, אבל בספר המאמרים תקס"ג כאן: אתה. ראה גם לעיל בחי"א
 פ' ואתחנן ע' קכב: פ' תצא ע' תקנא: חי"ג פ' נצבים ע' תחיד. ושי"ב.
 טהורה . . . טהיע שבאצ"י: ראה לקוטי תורה דרושים לשמיע צ, א. לקמן ע' איתקיה. לעיל בחי"ב פ' ראה ע' תנח ואלך. ושי"ב.

נפרד מעצמות ועכ"ז הרי א' ויפח באפיו נ"ח הרי היתה נשמת חיים האלקי בשכל ומדות האלקי בצלם האלקי ממש, אך בירידתה להתלבש בחומר גשמי יצאת בכח' הבל ורוח פשוט בכח' נפרד מעצמות אלקות להיות בכח' יש ודבר מה (וזהו הנק' בחי' אדם חיצוני שמצוייר כרמי"ח אברי' בצלם וצורת האדם דוקא, אך זהו הארת הצורה בחומר לפי מזגו הגשמי ואין לו ערך כלל לנפש האדם כמו שהיא בעצם טרם בואה בחומר הגופני, והוא הנק' אדם אמצעי שזהו בחי' אדם דיצי', וזהו לפי שהוא רק כמו כח' הבל הדיבור באדם שהדיבור הוא נבדל בערך מן ההבל עצמו שאינו רק רוח והכל גשמי אמנם בחי' הדיבור שבא כהבל זה הוא בחי' הצורה עצמה שנק' נפש אדם, שז"ש ויהי האדם לנפש ח' ות"א לרוח ממלאא נפש המדברת שהיא נפש השכלית, וזאת הנפש הרוחניות היתה תחלה בכח' דיבור העליון שלמעלה מן ההבל עצמו שאינו רק חומר הדבור, וז"ש יצרתיו בכח' יצירה שבדיבור העליון וכמ"ש ויצר ה' אלקי את האדם כו', ועד"ז גם הדיבור לגבי המח' שנק' בריאה הנה מהות אותיות המח' נבדל בערך מאותיות הדיבור שיוצא לפירוד לדיבור כהבל ורוח גשמי, אבל אותיות המח' הן מתאחד' ביחוד עצמי בעצמות הנפש ולא ניכר במציאות דבר מיה בפ"ע כמו הדיבור באדם כנודע שמחשבתו של אדם משוטטת בתמידות ומתאחדת עם הנפש תמיד (ולא א"ע רק ממח' זו למח' אחרת משא"כ הדיבור תלוי ברצון האדם שאם אינו חפץ לא ידבר כו'). וזהו אתה בראת ממח' כו' והוא הנק' נשמה שלמעלה מבחי' רוח דיצי' ונפש דעשי' כידוע, ואמנם בהתלבשות הנפש בגוף כלולי' כאחד בכח' נרינ' כמ"ש ויפח באפיו. וזהו שא' לכבודי בראתיו יצרתיו שהן ג' מדריגות דבי"ע, והמדריגה הד' הוא ענין הנתינה שז"ש נשמה שנתת בי כו' שזהו למעלה גם מבחי' המח' דבריאה הנ"ל, אלא שהנשמה בשרשה למעלה במקורה עדיין במקור חוצבה בכח' מל' דאצי' כמ"ש צרורה בצרור החיים באוצר שכל הנשמות כלולי' שם כידוע ושם לא יתכן לומר לשון בריאה או יצי' כו' רק ענין הנתינה כמ"ש והרוח תשוב כו' אשר נתנה כדבר הניתן מיד ליד שאין בה שינוי כלל וכמו שהי' ביד המשפיע רק הובדלה מיד המשפיע כניצוץ הנחלק מן השלהבת כו', וזהו שנק' נשמה דאצי' ממש שנחשב מעצמות אור המאציל כמ"ש נר ה' נשמת אדם גר ה' ממש (וכנשמות בגי'ע שמקבלי' מזיו השכינה בעלותה עמהם בכח' האצי' ממש וכמ"ש רשב"י כו' אחידא כו' להיטא כו' כידוע שהסימן לזה הוא כאשר אין העולם תופס

ויהי האדם לנפש ח' ות"א לרוח ממלאא: בראשית ב, ז ובתרגום אוניקלוס שם.
 שורה נולא א"ע: בהכתי' יש כאן מקום פגוי. ואוצ'ל: ולא ימנה? יצחק: א"ע.
 מל' דאצי' . . באוצר שכל הנשמות כלולי' שם: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלה. דברים ח"ב ע'
 תקננ. ח"ג ע' תשנז וע' א"ל.
 כמ"ש צרודה בצרור החיים: שמואל"א כה, כט.
 נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כו.
 בי' אחידא כו' להיטא: והר' (אדרא ווסא) האינינו רצב, א.

מקום כלל וכלל עד שאינו צריך להפשיט א'ע מגשמות לרוחניות בדביקות וכמו ביוסף שגם כשעה שה' טרוד במלאכתו ה' דבוק למעלה תמיד בבחי' מרכבה כו' משא"כ בחי' האצ' שבבריאה שהמסך מפסיק בין אצ' לבריאה כו' צריך שתעלה הנשמה מבריאה לאצ' בדביקות והפשטת הגשמות ולפרקי' דוקא ולא בתמידות כמו בכל חודש ושבת כידוע ודל'.

והנה כל נשמה ונשמה אף היותר תחתונה שנק' נפש דעשי' כלולה מד' מדרגות הנ"ל שהן ד' אותיות דהוי' שהרי כל נשמה נק' נר הוי' ממש וכמ"ש כי נר הוי' נשמת אדם והיינו שא' כי חלק הוי' עמו חלק משם הוי' ממש, רק שעי' ד' אותיות הללו יצאה להיות במהות בריאה בפ"ע, דכמו שהיא דבוקה בשרשה באצ' אינה בחי' יש ודבר בפ"ע כלל וכלל כנ"ל, וכידוע דיי"ד דשם הוי' הוא בחי' צמצום העצמי בבחי' נקודה דחכ' שהוא כמו שהנשמה בבחי' חכ' דאצ' רק שניתנה משם בבחי' נתינה כמ"ש אשר נתנה שעדיין היא ביד הנותן ולא נפרדה עדיין במהות בפ"ע, והיא הוא כאשר באה מאין ליש בבחי' בריאה במח' דינה כנ"ל שאז מתפשטת בהשגה דינה לאורך ורוחב ונק' נשמה ממש כמו ונשמת שדי תבינם כו', כמו המח' שגם שמתאחדת בנפש מ"מ ה"ז במהות יש בפ"ע קצת ולא תחשב ממהו"ע הנפש לגמרי, ויש לבושי' תקינת להון דמנהון פרחין נשמתין ונק' נשמות דבריאה וכמ"ש בראתיו אתה בראת כו' כנ"ל, והוי"ו הוא בירידתה עוד מן המח' לדיבור שהוא בחי' יצירה שהוא נפרד יותר מן העצמות והן המדות דאוי"ר מסתעפי' מצד ההשגה בכא"א לפום שיעורי' דילי' (וכידוע דאימא מקננא בכורסיי' בבחי' הבריאה וי"א ביצירה ומל' בעשי' (ואבא מקננא באצ'), ונמצא יי"ד דהוי' דנשמה באבא דאצ' כמ"ש כי אתה אבינו כו' והיא דהוי' זה בנינה אימא דאצ' וי"ו בוי"א היא במל' דאצ'), וע"כ אין כל נשמה דומה לזולתה גם בנפש דעשי' באופן התפעלות השכל והמדות זה כך וזה כך כו' כידוע, והיא הוא בחי' התגלות בהתפשטות יש מיש בבחי' המעשה בקבלת

ביוסף . . . טרוד במלאכתו ה' דבוק למעלה: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קצב. תורת חיים ויחי קב, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסה. ושי"ג.

שהמסך מפסיק בין אצ' לבריאה: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אביע' פי"ד. לעיל בחי' פ' נצבים ע' תתפא. ושי"ג. לקמן ע' איתצ.

שתעלה הנשמה . . . בכל חודש ושבת: ראה גם לעיל בחי' א' סה וע' קעט. ושי"ג. כי נר הוי' נשמת אדם: נסמן בפסקא שלפניו. ותיבת, כ"י ליתא שם. אבל כ"ה גם לעיל בחי' פ' עקב ע' דש וע' שית. ח"ג פ' נצבים ע' תשסט: ר"ה ע' אנו.

כי חלק הוי' עמו חלק משם הוי' ממש: האזינו לב, ט. ראה לעיל בחי' פ' נצבים ע' תשמג. ושי"ג. ונשמת שדי תבינם: איוב לב, ה. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקנט.

לבושי' תקינת להון דמנהון פרחין נשמתין: ראה תקוני' זתר בהקדמה י, א. דאימא מקננא בכורסיי': תקוני' זתר ת"ז (כג, א). ראה מאמרי אדה"א הקצרים ע' תקנב. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רסב. ושי"ג. ח"ג ע' תתקנה.

ואבא מקננא באצ': הובא לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רלה בשם זוהר. ושי"ג. כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

מ"ש שהוא היא אחרונה דשם הוי' למעלה וזהו קבלת מ"ש שבכל ניצוץ אם באהבה או ביראה שגם בזה אין א' דומה לחבירו כידוע שזהו הנק' עבד עבדי' שע"ז א' כי לי בני' עבדי' כו' ונק' עובד אלקי' שהוא יש ונפרד לגמרי רק שמקבל עליו עומ"ש כו', והוא בחי' נפש דעשי' בכלל ורוח דיצי' במדות ונשמה דברי' בהשגה דבינה וחיי' יחידה באצי' בחכ' בבחי' נקודה דיו"ד כנ"ל, וגם בכל ניצוץ קטן מישראל כלול מנר"ג חיי' עד שיש לו שרש לנשמתו כנר"ג דאצי' כו' (וכמ"ש בע"ח דמל' כלי' דנה"י דז"א פנימי' ואמצעי' וחיצוני' נעשי' נר"ג כבי"ע הרי מחיצוני' הכלי' דז"א נעשה נפש דעשי' כו' שיש לו שרש גם כנה"י דאבא כידוע).

וזהו אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה שהן ד' מדריגות הנ"ל בד' אותיות דשם הוי' דאצי' בשרש הנשמה, ראה בבחי' ראי' דחכ' באצי' בחי' נקודה דיו"ד שהוא צמצום העצמו', ויספרה במח' דבינה שהוא בה"א בכריאה כנ"ל, הכינה בבחי' הדיבור דיצי' שהן המדות כנ"ל, וגם חקרה בגילוי דיבור בבחי' העשי' (וכמ"ש נפחת בי כנ"ל) היא אחרונה כנ"ל (עד ויאמר לאדם שהוא שם מ"ה דהוי' דנשמה הן יראת ה' היא חכמה וסו"מ בינה דנעוץ תב"ס שלא יגיע האדם לשרשו האמיתי כ"א בסור מרע וע"ס בפ"מ כמ"ש סוף דבר כו' כי זה כל האדם כו'). ונמצא מובן מכל הנ"ל דשרש הראשון דנשמה הוא ביו"ד דחכ' דאצי' שהוא למעלה מעלה מאור אבא שרש כל האצי' שבו גילוי אא"ס ממש כידוע רק שהוא ע"י צמצום העצמו' (ויספרה במח' דבינה שהוא בה"א דבריאה) ביו"ד, וירידתה הוא למטה מטה ביותר, והוא בסוף העשי' בגוף גשמי בעוה"ז שנק' נפש דעשי' כנ"ל וכמ"ש אתה נפחת בי כו', וכללותן הן ד' מדריגות דד' אותיות דשם הוי' בכלל שהוא צמצום והתפשטות דיי' והמשכה והתפשטות דו"ה שע"ז ד' מדריגות הללו ירדה הנשמה האלקי' מלמעלה למטה כ"כ, ולכך נא' כי חלק הוי' עמו שהן ד' אותיות דהוי' בכלל שזהו ע"ס דאצי', ובפרט מתצמצם ויורד מאצי' לבי"ע שהן בחי' נר"ג דאדם ולזה א' יעקב חבל נחלתו כמו דבר הנמשך כחבל

כי לי בני' עבדי' בהר כה, נה.

מנר"ג חיי' בראשית רבא פ"ד, ט. ראה לעיל בחי"ב פ' ראה ע' תכת. ושי"נ.

וכמ"ש בע"ח דמל' כלי' דנה"י דז"א: ראה שם שער (מד) השמות.

או ראה ויספרה: איוב כה, כו. ראה גם לעיל בחי"ג פ' נצבים ע' תתס.

ויאמר לאדם . . . הן יראת . . . בינה: איוב שם, כה.

לאדם שהוא שם מ"ה: ראה ע"ז חיים שער (י) התיקון פ"ג. שער (לח) לאה ורחל פ"ב. שער (לט) מ"ז ומ"ד

דרוש ה. לקמן ע' אריג וסי' ארטו. לעיל בחי"ג פ' נצבים ע' תתקד. ושי"נ.

דנעוץ תב"ס [תחלתו בסופן]: ראה ספר יצירה פ"א מ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרג. ושי"נ. במדבר

חי"ב ע' שסט. דברים חי"ב ע' תסכ.

סוף דבר כו' כי זה כל האדם: קהלת יב, יג.

שרה האצי' — (ויספרה . . . דבריאה): אולי חיבות אלו מיותרות. ראה לעיל בפנים שריה נקודה.

יעקב חבל נחלתו: סיום הכתוב כי חלק. ראה גם לקוטי תורה וספר המאמרים תקס"ג כאן. מאמרי אדה"א

במדבר חי"ב ע' תתנו. ושי"נ. דברים חי"ג ס"ע תשמג ואילך.

מגבוה לנמוך כמו שמשלשלת בחבל נק' חבל נחלתו להיות שנשמי הן מבחי' פנימיות דשם הוי' הנ"ל שלמעלה בפנימי' דע"ס דאצי' שכלולי' באדם העליון דאצי' כמ"ש ויברא האדם בצלמו בצלמו ממש כידוע וד"ל (ווי"ש יעקב חבל נחלתו ונעוץ סב"ת כמ"ש כי יעקב בחר לו י"ה כו' כחבל שרשו הגבה למעלה וסופו למטה וחבל נחלתו זה נק' נחלה בלי מצרי' כו').

ומעתה יובן שרש ענין התשובה שהוא תשוב ה' תתאה כו' שהוא אחרון במדריגה האחרונה דשם הוי' דנשמה שבבחי' עשי' כניל ותשובה זו היא מן הרע בפ"מ שישוב מדרכו הקדום וע"י ויודוי וחרטה שבלב שהוא וי"ו עד שיתקן פגם הנשמה בכל ד' אותיות דהוי' שבה גם מפגם דיוד"ד והיא מבחי' ורצון וחכ' כניל ואז תשוב הנשמה לשרשה הראשון בשם הוי' דאצי' עד בחי' יוד"ד דחכ' דאור אבא דאצי' ששם נק' בשם נתינה כניל לפי שהתשובה היא בבחי' או"ח למקומו הראשון דוקא דהיינו שתשוב ותכלל הנשמה האלקי' במקור חוצב תולדתה הראשון מבחי' או"ח דאצי' כמו קודם שנתנה משם, ווי"ש והרוח תשוב אל האלקי' (דבינה שנק' אלקי' חיים כו') אשר נתנה שנתנה זו היא היתה ראשית ותחלת הירידה דנשמה ממקורה העצמי' שהוא בחי' היוד"ד דחכ' כניל ובבחי' או"ח דתשובה תשוב היא שלמטה דוקא בהיותה בגוף גשמי בסו"מ וע"ס כניל תחזור לראשית דהוי"ב דאצי' שהוא היא עילאה דמח' דבינה ויוד"ד עילאה דחכ' שזהו הנק' תשובה עילאה תשוב היא ביו"ד דחכ' ובהיא עילאה כו', ולפי שנעוץ תבי"ס דוקא ע"כ מתשובה תתאה דהיא תתאה שהיא התשובה במעשה דוקא כניל תעלה בבחי' או"ח למקורה הראשון בבחי' תשו"ע דתשוב היא שמשם נתנה כניל וד"ל (ובהיפך בלא תשובה תתאה הנ"ל הרי נפסק חבל ההמשכה דשם הוי' מלמעלה ולא נק' חבל נחלתו כלל ולא חלק הוי' כו' (כענין הכרת או מיתה בידי שמים כו' שא' ונכרתה הנפש ההיא מעמי' כו'), וע"ז נאמר כי אבי ואמי עזבוני שהן מקורי' הראשוני' לתולדות הנשמות שנק' או"ח דאצי' ונק' יתום מאב ואם וזהו עזבוני בידי החיצוני' כמ"ש גזול אביו ואמו כו', אך ע"י התשובה תחזור הנשמה למקורה הראשון והוא מ"ש וה' יאספני אעפ"י שאוי"א עזבוני כו' לפי שנא' כך ירוחם יתום שנמשך ר"ר עליוני' דאי"א דאצי'

ויברא האדם בצלמו: בראשית א, כו (בדילוג).

כי יעקב בחר לו י"ה: תהלים קלה, ד.

והרוח תשוב אל האלקי' . . . אשר נתנה: קהלת יב, ז.

דבינה שנק' אלקי' חיים: ראה זתר יתרו סו, ב ובהגהות הרח"ז שם; אור החמה שם. עץ חיים שער (כו)

הצלת רפי"ג. לקו"ט תורה להאריז"ל ירמ"י, י. סידור האריז"ל ומשנת חסידים ב[תפלת הנביאה פ"ב מ"א]

בבצ"ט יוצר. לעיל בחי' ראש השנה ע' א"כ.

ונכרתה הנפש ההיא מעמי': לך יג, יד.

כי אבי ואמי עזבוני . . . גזול אביו ואמו . . . וה' יאספני: תהלים כו, י. משלי כח, כד. ראה לעיל בחי' פ'

נצבים ע' תשדמ וע' תשנד. ושי"ג. לקמן ע' א"שכ.

בן ירוחם יתום: הושע יד, ד. ראה גם לקמן ע' א"שכ.

שמאיר מעצמות איס ביה ממש בבחי' רעדכר'ע שבגלגלתא דע"י וא"א שלמעלה ממוס שנק' אבינו אב הרחמן כו'. ונמצא ששרש התשובה מגיע למעלה גם ממקור הראשון מאו"א דאצ"י וכמשי"ת בסמוך בע"ה).

והנה ידוע כמ"ש אך בצלם יתהלך איש שזהו בחי' המקיפי' דצלם דנשמה האלקי' שיתהלך איש שחופף עליו מלמעלה כהעלם ומקיף, והוא הנק' מזלא כמא' בחברי דניאל דאצ"ג דאינהו לא חזו מזלייהו חזי ולכך חרדה גדולה נפלה עליהם כו'. וביאור ענין המזל הזה ודאי איז המזל גשמי שקבוע ברקיע הגשמי שחלק ה' אותם לכל העמים כו' שהן כו"מ הגשמי' כי הרי גמרו או' דאין מזל לישראל לפי ששרש נשמתם האלקי למעלה מן המזלות שברקיע שהרי א' כי חלק הו"י עמו כו' (למעלה גם משם אלקי' דמלך אלקי' על גוים שמקבלי' ממיח צירופי' האחרוני' דאלקי' שמתצמצמי' בתכלית להיות מקור לד"י הטבעי' שנמשך ע"י המזלות שאלקי' גי' הטבע כו'), אלא ענין המזל הזה היינו בחי' מזל דנשמה האלקי' שנק' נר הו"י כו' כנ"ל שירדה ונמשכה ע"י ד' אותיות דהו"י שבאצ"י לבי"ע, וידוע שאין הנשמה האלקי' מתלבשת בגופה החומרי רק בבחי' הארה בעלמא ממנה והוא בחי' נפש דעש"י ורוח דיצ"י ונשמה דבריאה הם כלול' בה בבחי' מקיף והעלם עד בחי' ח' ויחידה שהן באצ"י נק' מקיף דנר"ג שבה בגוף זהו הנק' צלם בכלל שא' ע"ז א' בצלם יתהלך איש והוא הנק' מזלא בכלל. וביאור שם מזל ידוע שהוא ל' מפעיל ולא ל' נפעל דנוזל ל' נפעל ומזל ל' מפעיל שממנו נמצא מקור ההזלה כידוע, וכך הוא בענין הנשמה האלקי' דמה שירדה ונשתלשלה ממקורה הראשון כאו"א דאצ"י שהן י"ה צמצום והתפשטות וגם ו"ה המשכה והתפשטות הכל באצ"י עדיין ומשם ירדה עד בבי"ע עד שנתלבשה בגוף גשמי הרי כ"ז כבר נמשך וירד מלמעלה למטה ע"י ד' צמצומי' הנ"ל עד שנעשית נפש דעש"י במוחי' ומדות כו' זהו הנק' נוזל ל' נפעל כמו ונוזלי' מן

אבינו אב הרחמן: ברכות ק"ש. ראה לעיל בחי'ג שם ע' תשנ"ד ובהנשמן שם.
אך בצלם יתהלך איש: תהלים ל"ט, ז. ראה לקמן ע' אישטח. שם ע' אישעב. לעיל בחי'ב פ' תצא ע' תצא ואילך ובהנשמן שם.
דאניג דאינהו לא חזו . . . חרדה גדולה נפלה עליהם: דניאל י', ז. ראה מגילה ג', א. לקמן ע' אישעב. שחלק ה' אותם לכל העמים: ע"פ ואתחנן ד', י"ט.
דאין מזל לישראל: שבת קנ"א, א. ראה לקוטי תורה וספר המאמרים תקס"ג כאו. לעיל בחי'ג שבת טובה ע' א"מ. ח"ב פ' תצא ע' תפן ובהנשמן שם.
כי חלק הו"י עמו . . . דמלך אלקי' על גוים: האיזו לב, ט. תהלים מז, ט.
ממיח צירופי' האחרוני' דאלקי': ראה פרי עץ חיים שער (כא) חג המצות פ"ה. הנשמן לעיל בחי'ג שבת טובה ע' א"א.
שאלקי' גי' הסנע: ראה שער היחוד והאמונה רפ"ז. הנשמן לעיל בחי'ג פ' נצבים ע' תתקעג.
דנשמה האלקי' שנק' נר הו"י: משלי כ', כז.
הנשמה האלקי' מתלבשת . . . בבחי' הארה: ראה לעיל בחי'ג פ' נצבים ע' תתס. וש"ג.
מזל . . . דנוזל: בלקוטי תורה כאו ע"א, ד מציינן: ועיין בפרדס כע"כ ערך מזל. ראה גם ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכד. לעיל בחי'ב פ' תצא ע' תק. ח"ג ראש השנה ע' איכט ובהנשמן שם.
ונוזלי' מן בוננון: שיר השירים ד', טו. בלקוטי כאו מציינן: ע' בזהר פ' האיזו דף רצ"ח ע"א.

לבנון כנ"ל שכבר נוזל ונפסק ממקורו שהן חו"ב דאצי, אבל המקור העצמי שממנו נמשך הזלה הזאת בחו"ב דאצי דהיינו בחי המקור האמיתי של הנשמה כמו שהיתה קודם שירדה בחו"ב י"ד היא דאצי כדי לירד למטה להתלבש בגוף זהו הנק' מז"ל ל' מפעיל שעושה ההזלה הזאת והוא בחי מזלות דאוי"א שרשם למעלה ממו"ס שרש החו"ב (כידוע בענין הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל שהוא יחוד פנימי דאוי"א להוליד נשמות, ואעפ"י שי"ג ת"ד דא"א נמשכי' ממו"ס הרי שרשם מלמעלה ממו"ס ע"כ בוקעי' ויוצאי' בבחי' מותרות דמו"ס ולזאת אין מקור ההולדה רק ממותרי המוחין דוקא כמ"ש במ"א על ענין אל עליון כו'). ולפי"ז הרי מוכן דאעפ"י שרי"ג דנשמה מקבלי' מנר"ג דאצי ונק' נר הוי' ממש כנ"ל, מ"מ יש לה גם עתה אותה המקיף האמיתי דנר"ג דאדם דאצי' שזהו אותה המדריגה שהי' לה כשהיתה כלולה בבחי' הכתר דא"א קודם שנתנה במו"ס וקודם שירדה ב"יה חו"ב דאצי, והוא שנק' מזל בכלל שזהו עיקר ושרש מהותה שנשארה למעלה בעצמות אור הכתר שמשם נעשה ההזלה שלה בירידתה בהשתלשלות דאבי"ע בד' צמצומצ' הנ"ל שנק' נוזלי' כנ"ל וחוסף עלי' גם עתה גם בירידתה למטה בגוף בעוה"ז. וז"ש אך בצלם יתהלך איש שהוא מז"ל העליון שבבחי' הכתר מקור האמיתי לחו"ב דנשמה שהו נק' נוזלי' מן לבנון שנוזלי' מלובן העליון דבחי' כתר עצמו וכמ"ש והחכ' מאי"ן תמצא מאין דכתר דוקא גם על בחי' ח"ס דא"א שהיא מקור לחו"ב ע"י ב' מזלות דנוצר ונקה מטעם הנ"ל וד"ל. וזהו כי הוא עשנו ולא אנתנו הוא ל' נסתר למעלה מגילוי האור ביו"ד היא כו' וכן ולו או לא באלף דכתר שנק' אין כנ"ל, ומ"ש כי חלק הוי' עמו היינו חלק משם הוי' שבפנימי הכתר משא"כ בחי' חיצוניות הכתר שנמשך בחיצוניות דחו"ב להיות מקור להשתלשלות (שמשם שרש המלאכי', וז"ש ישראל עלו במחנה'ק כנ"ל במ"ש כי חוק כו'.

ומעתה יובן שרש התשובה שהוא מגיע בבחי' מזל העליון הנ"ל שלמעלה מחו"ב דאצי' שז"ש והרוח תשוב אל האלקי אשר נתנה האלקי זה

מזלות דאוי"א ששרשם למעלה ממו"ס: ראה לעיל בח"א פ' ואתחנו ע' רכח. ושי"ג.
הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלד, א. דברים נהמדים ממהר"ם שיף (בסוף מסי' חולין) בתחלתו. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א לע' קכו.
שר"ג ת"ד דא"א נמשכי' ממו"ס: ראה לעיל הערה ד"ה: מזלות.
והחכ' מאי"ן תמצא: איוב כה, יב. ראה לקמן ע' איקפא. ס"ע אריג. ע' אירפה. לעיל בח"ג פ' נצבים ע' תשעט. ושי"ג.
כי הוא עשאו ולא אנתנו . . . לא באלף דכתר: תהלים ק, ג (בדילוג). ראה גם לעיל בח"ג פ' נצבים ס"ע תתיג. ושי"ג.
ישראל עלו במחנה'ק: ראה בראשית רבא פ"א, ד. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' קא; במדבר ח"ג ע' אפא ואילך. דברים ח"א ע' רצ; ח"ג ע' תשטג. ושי"ג. לקמן ע' אישב.
כנ"ל במ"ש כי חוק: תהלים פא, ד. כ"ה בהכתי'. וראה גם לקמן ע' איקעד וע' איר.
והרוח תשוב אל האלקי' . . . למעלה משם הוי': ראה לקוטי תורה כאן עב, א.

הוא למעלה משם הוי' דחוי"ב הנ"ל שזהו מקור האמיתי להיות תולדות הנשמות ביחוד דארי"א וזוי"ג כנ"ל, וזהו אשר נתנה למטה להיות בחי' המשכות הנשמות בחוי"ב שנק' נוזלי' ממזל הזה כנ"ל. וז"ש כי ארי"א העליוני' עזבוני ע"י העוונות כנ"ל ועכ"ז וה' הוא בחי' מזל העליון יאספני כו'. וראי' לזה ממה שאנו רואי' בחוש גם במי שהולך בשרירות לבו בתכלית הרע עד שנכרתה נפשו האלקי' משרשה הראשון בתולדות הנשמות מארי"א שנק' ארי"א העליוני' עכ"ז נופל בהם הרהורי תשובה שלימה מקירות הלב פתאום בלי הכנה שלו כלל לפי שלא יכול להתעורר מכח עצמו בתשובה כלל מצד עוונות שלו שגברו מאד עד שעשו מסך מבדיל וכשל בעונוי כחי הראשון של הנשמה כמו ענין הכרת ומיתה בידי שמים כנ"ל, אבל מבחי' מזל העליון הנ"ל הוא שיכול לעורר בנשמה זו שכבר נכרתה משרשה מחוי"ב הרהורי תשובה בהתעוררות נקודת פנימי' הרצון העצמי שלמעלה מן הטעם ודעת עד שיפול עליו חרדה גדולה ואימת יראת אלקי' וישוב בתשובה שלימה עד שימאוס בחייו ממש ויבחר כמות יותר עד שתצא נפשו מעומק הבכי' בהתעוררות תשובה כראב"ד שיצאה נשמתו בבכי' וכה"ג, ואין זה הכח כלל מצד עצם שרש הנשמה בחוי"ב רק מכח המזל העליון שהוא למעלה מחוי"ב שנשמה בשרשה בחוי"ב העליוני', וע"כ א' וה' יאספני בכח התעוררות זו דתשובה מלמעלה מארי"א כו' כנ"ל, ודוגמא לזה הי' ענין החרדה הגדולה שנפלה עליהם אע"ג דלא חזו מידי משום דמזליהו העליון מלמעלה מחוי"ב שבנפשו חזי' הוא פעל בהם החרדה הגדולה הזאת כו'. וז"ש השיבינו הוי' אליך ונשובה שזהו בא מכח מזל העליון הנ"ל שיכול לעשות התעוררות תשובה למטה גם בנשמות כגופי' גסים מאד ונטמאו בעוונות וחטאי' כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין הכרוזי' שכל נשמה שומעת בכל יום לעשות תשובה כמארו"ל ב"ק מכרות בכל יום שובו בנים שובבי' כו', וא"א לומר דכרוז ב"ק זה שומעת הנשמה שבגוף בכחי' שמיעה ממש שהרי אין כרוז נשמע כלל לשום אדם כו', אך הענין הוא דכרוזי' הללו לעשות התעוררות בנשמות ומלאכי'

הרהורי תשובה . . . פתאום: ראה פיסקא הבאה.

וכשל בעונוי כחי: תהלים לא, יא. ראה ספר המאמרים תסס"ה ח"ב ע' תתקד. לקיפי תורה דרושים לשבת

תשובה סה, א. לעיל בח"ג שכת שוכה ע' איצה.

שתצא נפשו . . . כראב"ד: עבודה זרה יז, א. ראה ספר המאמרים תרמ"ז ע' יט.

השיבינו הוי' אליך ונשובה: איכה ה, כא. ראה גם לקמן ריש ע' אישעה.

ב"ק: ראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קמב.

ב"ק מכרות בכל יום שובו: ירמ"ג, יד. שם, כב. ראה זהר נשא ככו, א. לקמן ע' אקצו. לעיל בח"ב פ'

ראה ע' תלו. ושי"ג. ח"ג ראש השנה ע' אינ. ושי"ג.

שהרי אין כרוז נשמע כלל לשום אדם: השהו ספר המאמרים תסס"ג כאו ע' תשנת. לעיל בח"א פ' ואתחנן

ע' ק. ושי"ג.

שיוכלו לעלות בשיר והעלאות מינ' כמ"ש כוהר בענין חצות לילה בבקר שבטש בגדפוה' דתרגולא כו', ואמנם התעוררות זו היא רק למעלה לבחי' מזל העליון דנשמה בכל מקום שהן דאעפ"י שהשכל ומדות שלהם אינם שומע' ורואי' כלל מכרוז' דביק זה אבל מזליהו שומע', ועיקר שמיעת הנשמה לכרוז' הוא בעליהה מן הגוף בעת השינה בלילה שחוזרת הנפש למקור חוצבה בבחי' עש' שהוא ההבל דאתה נפחת כי כמו שהוא הבל ורוח פיו ית' שבמלאכי' דעש' רק שזה ההבל פנימי יותר ושם יש ביק' בהיכלות הפנימי' דגי' דעש' שמכריוות כו' ושומעת הנשמה הכרוז הזה, ועד' עולה הנשמה עד אמיתית מקור חוצבה למעלה מבחי' הוי' דאצי' והוא במזל העליון שהוא האלקי' אשר נתנה ושם שומעת הכרוז' דיג' מדה"ר דאי"א שנאי' למטה ונק' ביק' לעורר את הנשמות שלמטה בתשובה, ועיכ' מיד בהקיצ' האדם מן השינה מתעורר פתאום בתשובה עד שמעורר גם לכה שכלו ומדותיו בשלימות הלב מצד כח מזלו העליון שנתעורר למעלה בעליה הנשמה למעלה בשינה בבחי' אוי"ח עיכ' מעורר לנשמות למטה בהקיצה כו', ויש בהיפך כאשר נדחית הנשמה בהיכלות דקי"ג בעומ'ר בעת השינה שהוא מס' דמיתה מתעורר הנהיב' בהקיצה שתתעורר פתאום לרע לחשוב מחי' כידוע), וזהו שבהקיצ' האדם יתעורר לטוב פתאום לחשוב מחשבות כו', ואצי"פ שכבר עי' העוונות שלו נעשה מסך מבדיל מי"מ תוכל הנשמה לעלות למעלה מעלה עי' כח המזל העליון ומזל העליון שומע הכרוז' דביק' הנז' ונמשך התעוררות להתפשטות הנשמה בגוף כניל', ויש שיוכל להיות שע"י התעוררות הנשמה בגופה בתשובה שלימה בבחירה לבחור בטוב ולמאוס ברע ולעשות מצוה באוי"ר שלימה עי"ז תזכה הנשמה שתעלה למעלה מעלה בכח מזל העליון שישמע המזל הכרוז' וימשיך לנשמה בגוף הרהורי תשובה פתאום בלבו בכל עת לפי שהתשובה שהיא בבחי' אוי"ח מעורר לבחי' מזל העליון שיתעורר מכרוז' העליוני' כו', ולהיפך בלתי תשובה למטה אצי"פ שמזל הנשמה מתעורר מכרוז' העליון דביק' דמל' דאצי' כבי"ע מי"מ לא נמשך לנשמה שבגוף כלל ולא יפול בלבו הרהורי תשובה כלל מצד שנשארה ההתעוררות במזלו לבד ולא נמשך לגופו כלל לפי שאין העלאה מלמטה בתשובה מצד עצמה שאז לא עלתה הנשמה באמית' מקורה בבחי' מזל הנז' רק לבחי' מקור הבל ורוח ונפש כל חי דעש' לבד כניל', ועיקר הטעם שבלא תשובה מלמטה נפסק גם החבל שיוירד ונמשך ממזל העליון אשר נתנה ונמשל החבל הארוך מלמעלה מעלה עד למטה מטה שבנענוע קצה התחתון ינענע קצה העליון וכן בנענוע קצה העליון ינענע קצה התחתון, אבל בהפסקת החבל לא ינוע קצה התחתון מנענוע קצה העליון וכן לא ינוע קצה העליון מהנעת קצה התחתון (ואמנם מבואר למעלה שאף שנכרתה

בבקר שבטש בגדפוה' דתרגולא: ראה זהר ר"ס כהר קו, סעי' ואל"ר. שלח קעב, א. ספר המאמרים
תקטיב חיב עי' צנז.

שרה ויש [אצי"ל [ויש] . . . בעומ'ר [בעומק רע] . . . השינה שהוא מס' דמיתה: ברכות נו, ב.

הנפש מעמי' יכול המול העליון להחזיר הנשמה למקורה כמו שהיתה קודם שנתנה בשם הוי' כו' כמי'ש וה' יאספני כו', וז"ש עד יעבור עם זו קנית שהוא בשם אהי' דכתר שלמעלה משם הוי' דעכשיו שהנשמו' יעלו ע"י תשובה בימיהמי'ש לאשתאבא בגופא דמלכא בפנימי' הכתר למעלה משם הוי' דתור', וז"ש עד יעבור כו' דבמקום שבע"ת עומדי' צ"ג אין יכולי' לעמוד כידוע וד"ל.

וזהו שאמרז"ל שהתשובה קדמה לעולם פי' עולם הוא הטהוות הכריאה יש מאין בכל עולם לפי ערכו בד' עולמות דאבי"ע שזהו ע"י ד' צמצומי' דד' אותיות דהוי' בכלל כני"ל, וגם הנשמה האלקי' נק' עולם כמו שנלקחה משרשה הראשון בשם הוי' דאצי' שנק' עולם האצי' בכלל, ואמנם כח התשובה שבא מבחי' מזל העליון דפנימי' הכתר שהוא מסוף עולם האיס שיכול להחזיר כל הנשמות לשרשם שנק' מולא גם שאוי"א דאצי' עזבוני כני"ל זהו ענין התשובה שקדמה לעולם הנאצל ועולם הנברא כו' דהיינו שכך עלה מבח' ורצה"פ שבעצמות איס שמאיר בפנימי' הכתר שיהי' כח התשובה מלמעלה למטה למעלה משרש דהטעם וחכ' ורצון (שזהו למעלה מבחי' ח"ס שרש התו"מ וד"ל), ואיכ שרש התשובה שקדמה לעולם הנאצל מאין דכתר לחוב' ומדות כו' גדולה משרש התו"מ, ועיכ גזרו או' שבמקום שבע"ת עומדי' צ"ג אינם יכולי' לעמוד כלל, וראי' לזה מיו"כ שהוא בבחי' תשו"ע שמוה נמשך סליחת העוונות בייג מדה"ר דעצמות אור הכתר שלמעלה מטעם וחכ' דתו' וכמי'ש לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי' כו' (וכמשי"ת) וד"ל. אך הנה עכ"ז הגם דשרש כח התשובה בנשמה האלקי' כבר קדמה לעולם האצי' בעצמות איס ביה עכ"ז ניתן כח זה העליון גם בנשמה עצמה אחר ירידתה להיות בבחי' תולדה מאין ליש בשרשה הראשון באור אבא דאצי' שהוא יי"ד דשם הוי' בכלל שהוא צמצום העצמות ואח"כ מתפשט

שרה שנתנה — יאספני כו' [אוצ"ל: יאספני כו'] . . . עד יעבור עם זו קנית: בשלח טו, סו. בלקוטי תורה (עא, ד) ובספר המאמרים תקס"ג (ע' תשנח) כאן הובא התחלת הכתוב עד יעבור עמך ה. בשם אהי' דכתי': ראה זה ויקרא יא, א. הנסמן לעיל בחי"א פ' ואתחננו ע' רכו. עד יעבור . . . שלמעלה משם הוי': ראה לעיל בחי"א פ' דברים ע' טו ואילך. ושיג. לאשתאבא בגופא דמלכא: זהו ויתו ריו, ב. וראה גם לעיל בחי"ג פ' נצבים ע' תשסת. ושיג. דבמקום שבע"ת עומדי': ברכות לד, ב. ראה לקוטי שיעות נצבים (כרך יד) ע' 361 וע' 363. (כרך כד) ע' 530. אחרי (כרך יז) ע' 186 הערה 41. לקמן ע' איתקב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תצה. דברים ח"ג ע' איצט.

שהתשובה קדמה לעולם: פסחים נד, א. כח התשובה . . . מול: ראה אור התורה כאן ע' איתרלח [חלק נדפס גם ס"ע איתחקמב] דיה: שורה בבחי'. דפנימי' הכתר שהוא מסוף עולם האיס: ראה ע"ז חיים שערי (מב) דרושי אבי"ע י"א. מיו"כ שהוא בבחי' תשו"ע: ראה לקמן ע' איקס. לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי': אחרי טו, ל. ראה לקמן ס"ע איקסו ואילך וע' איקסו. לעיל בחי"ג ראש השנה ס"ע איה. ושיג.

בבינה שהוא בה"א, וזהו שנק' הנשמה בשם ישראל ש"ר א"ל דחכמה דיו"ד הנ"ל וישראל לי ראש בבחי' הכתר שלמעלה מי"ד דחכ' ושניהם אמת לפי שירדה מלמעלה מבחי' מזל העליון כיו"ד וה"א כו' כניל וד"ל.

וְכִזָּה יוכן ענין שרש מצות ק"ש באמרו ישראל דוקא כו', דהנה באמת הרי אנו רואי' שעיקר הברור' דרפ"ח כו' בסו"מ וע"ט הוא בחכ' דוקא כמ"ש דבבחי' אתברירו והוא ע"י שם מ"ה דחכ' דתו"מ והוא ג"כ שם מ"ה דהוי' שבנשמות האדם כידוע, ולמעלה מבואר שעיקר כח הברור דמקור האמיתי גם ככח הברור' דרפ"ח שנפלו בק"ג הוא בבחי' הכתר שהוא ע"י התשובה דוקא שרשה למעלה משם מ"ה דהוי' דחכ' אך משם נמשך כח ועוז גם בחכ' דשם מ"ה שיכול הנשמה ע"י תו"מ לברר לרפ"ח ניצוצין כו' והוא להבדיל בין טו"ר בסו"מ וע"ט, אך אין זה בא כ"א ע"י התשובה בתחלה שלמעלה מזה והוא להפוך גם הרע עצמו לטוב לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למתקא וז"ש תשובה ומע"ט ובלא תשובה אין כח כצדיק' לברר ולהבדיל בין טו"ר בחכ' דתו"מ לפי שהתשובה שרשה למעלה מחכ' עילאה כניל וד"ל. וזה פ"י שמע ישראל דוקא דישראל ל"י רא"ש לפי שישראל עלה כמח' הקדומה בפנימי' הכתר ונמשך להיות כלולה מי"ד ספ"י ג' שכליו וז' מדות כיו"ד כו' עד שיצא ליפרד בבחי' בריאה מאין ליש ואז נק' ישראל בתכ' דיו"ד וה"א לברר לעה"ד טו"ר בח"ע דשם מ"ה דסו"מ. ולזה בתיבת שמ"ע ב' פ"י, הא' כפשוטו ענין שמיעה באוזן כמ"ש השמע לאונך כו' שהוא בבחי' בינה והשגה שבמוח ולב בחי' ה"א שמקבל מי"ד דחכ' שביכולתו ליחד יחו"ע דהוי' אלקינו כו' בכללות הע"ס דאצ"י שיתייחדו בעצמות המאציל באח"פ והוא הוי' אחד ממש ויומשך מזה ענין הברור' דרפ"ח כו' שע"י תו"מ כמ"ש והיו הדברי' כו' עד וקשרתם בעשי' בפ"מ לברר לעה"ד טו"ר כניל, והפ"י הב' בתיבת שמע הוא ענין אסיפה וקיבוץ כמו וישמע שאלו

ישראל ש"ר א"ל: ראה גם לעיל בחי' שבת שובה ע"י א"פ. ושי"ג.

א"ל דחכמה: ראה מרדכי שער (כ) השמות פ"ה. מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קעט.

וישראל לי ראש: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"א. לעיל בחי' פ' נצבים ע' תתמו. ושי"ג.

שעיקר הברור' ודפ"ח: ראה בסמוך הערה ד"ה: לרפ"ח.

דבבחי' אתברירו: באגה"ק סכ"ח: בזה"ק. ראה זוהר (היכלות) פקודי רנד, סע"ב. לעיל בחי' פ' עקב ע' רצה. ושי"ג. ח"ב פ' ראה ס"ע שעט: ח"ג פ' נצבים ע' תתקנ. לקמן ע' ארטו.

שם ח"ה דחכ': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקג. ושי"ג.

לרפ"ח ניצוצין: ראה עץ חיים שער (יח) רפ"ח פ"ב. הגהת מהר"ש לאוצרות חיים שער הנקודים בסופו

סקיב (מבוא שערים — תל-אביב תשכ"א — שם, סע"ב ואלך). הגהת צמח במבוא שערים שי"ב ח"ג פ"ט.

מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשפה ואלך.

לאהפכא חשוכא לנהורא: ראה זוהר בהקדמה ד, א.

תשובה ומע"ט: אבות פ"ד מ"ז.

שישראל עלו במדד הקדומה: ראה גם לעיל ע' אקע.

השמע לאונך: ברכות יג, א.

שמיע' . . . בינה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשל. ושי"ג. דברים ח"ב ע' תרט.

והיו הדברי' . . . וקשרתם . . . בפ"מ (בפועל ממש): ואחתנו ה' ר"ה.

וישמע שאלו: שמאל"א טו, ד.

כו' כידוע, והוא ענין התשובה הנ"ל שע"ז א' כי ארי' עזבוני וה' יאספני כו', שענין אסיפה וקיבוץ אינו רק ממקום רחוק ביותר שנתפורה ונדחה שם מחלקי הנפש כמו בהמון רבי' שנדחו ונתפזרו לקצה הארץ שצריכי' אסיפה וקיבוץ כמ"ש אם יהי' נדחך בקצה כו' משם יקבצך שהוא בקיבוץ גליות מד' כנפות הארץ, וכך הוא ברוחניות בפיזור של הניצוצות הקדושות וככל נשמה בפרט שנתפורה ונדחה למטה מטה בהיכלות דק"נ בעיונות שלהם שע"י התשובה שלמטה ותשו"ע דאל העליון הנ"ל מאספי' ומקבצי' אותם ממקום הרחוק מאור פני מלך להביאם למעלה מעלה במקורם האמיתי שהוא האלקי' בבחי' המל' העליון שמשם נתנה, שז"ש וה' יאספני מן הפיזור ברע דק"נ וזה הכח בא מלמעלה מעלה הרבה מבחי' דשם מ"ה דהוי' דתוי"מ מאחר שיש בכח זה לעשות האסיפה הזאת ולהעלות ולקרב גם ממרחקי' ביותר דרחוק נעשה קרוב (משא"כ ע"י כח מ"ה דחכ' אינו רק להבדיל בין טו"ר והטמא טמא יקרא כו') וכמ"ש ובאו גם האובדי' בארץ אשור בתענוג עוה"ז בעומק התענוג בא בתאוות גופני' והנדחי' בא"מ בנשיט' כו' והשתחוו בהר ה' כו' לאשתאבא בנופא דמלכא משום שבשופר גדול יתקע שזהו מצד תוקף כח גילוי עצמיות א"ס ב"ה בפנימי' הכתר שהוא כמו קירוב עצמות המאור לגבי הניצוצות שגם הניצוץ הרחוק מאד יומשך וירוץ ממקומו ויוכלל בו (וכמו הדוגמא כנשמת אברהם שהיו כל הניצוצות שנשתקעו באוה"ע נתגיירו כמ"ש כי אב המון גוים נתחיד, וכמו בימוה"ש דכתיב ונהרו אליו כל הגוים ויהי' פחד ה' על כל הברואי' כו', ויותר מזה בעוה"ב דכתיב ונחי' לפניו כו' ויבולע המות כו', משא"כ כמ"ת דגם שנראה ה' פאי"פ עם בני עדין כל אוה"ע לא נחרדו ולא נתגיירו כי לא ה' גילוי זה בפנימיות דחכ' כו').

והנה להבין בתוס' ביאור ענין הפרש שבין ב' הפי' בתיבת שמע ישראל שזהו הפרש בין צדיקי' לבע"ת כו', הנה יש להקדי' תחלה ענין מ"ש ראה נתתי לפניך את החיים והטוב ואת המות ורע ובחרת בחיים כו', וזה

אם יהי' נדחך בקצה: נצבים ל, ד.

והטמא טמא יקרא: ע"ד תורי"ע יג, מה.

ובאו . . . האובדי' בארץ אשור . . . והנדחי' בא"מ . . . והשתחוו בהר ה': ישעי' כו, יג [ושם: והשתחוו לה בהר].

שורה התענוג — בא"מ בנשיט': בכתי' יש כאן מקום פנוי לתיבה אחת (קודת תיבת כו') — ראה גם לקמן ע' ארסב. ושינ.

שבשופר גדול יתקע: התחלת הכתוב ובאו האובדים.

כי אב המון גוים נתחיד . . . ונהרו אליו כל הגוים: לך יו, ה. ישעי' כ, ב.

ונחי' לפניו . . . ויבולע המות: הושע ה, ב. ע"ד ישעי' כה, ח.

כל אוה"ע לא נחרדו: ראה זכחים קטו, סע"א.

ראה נתתי לפניך . . . והמו"ב . . . ורע: נצבים ל, טו [ושם: לפניך היום, ואת הטוב, ואת הרע, וכ"ה בספר המאמרים תסיג ע' (שנח) ובלקוטי תורה כאו (עב, ב), אבל עדין מובא גם לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קסא, עקב ע' ש וע' שכ].

ובחרת בחיים: נצבים שם ל, כ.

פלא למה הוצרך להזהיר ע"ז שיבחר האדם בחיים ולא כמות מי יחפוץ במות ולא יחפוץ בחיים, ואמנם בענין הבחירה לבחור בטוב ולא ברע ע"ז יתכן האזהרה כי יכול אדם להתאוות תאוות רעה ולא יחפוץ בטוב כו'. והנה כלל יחד החיים עם הטוב והמות עם הרע דמשמע שהכל ענין א' ממש מי שבחר בחיים הוא בוחר בטוב והבוחר בטוב היינו בחיים ולהיפך הבוחר במות הוא הרע והרע הוא המות בלי יש התחלקות כלל בין החיים ובין הטוב ובין המות לרע, ולכאורה טו"ר וחיים ומות ב' עניני' הם ויכול להיות שיבחר ברע ולא יבחר במות וכן יבחר בחיים ולא יחפוץ בטוב כלל כנ"ל. אך הענין הוא כידוע בשרש ענין עה"ד טו"ר שע"י חטא אדה"ר כו' נתערב תערובות טו"ר בכל הברוא' שבעוה"ז בכל חלקי דצ"ח וארמ"ע, ועד"ז יש גם בעולם הרוחני בגלגל המזלות ולמעלה רק ששם התערובות הרע בתכלית הדקות מאד וכמו שרוא' בחלקי דצ"ח רע' וטוב' ובתערובות יחד בכל צמח הארץ הטוב הוא הפרי והרע הוא הפסולת דקליפה, וגם בדומם יש טו"ר כי הארץ עצמה מעורב טו"ר ע"כ צריך תיקון לברר הטוב ולהבדיל הפסולת מכל חלקי דצ"ח, וכמו שבגדר החי נמצא טו"ר וכן בגדר האדם בטבע גופו ונה"כ יש מדות ושכל לטוב ומח' טובה ויש מדות רעות ושכלו רק להרע ולא להיטיב כמו לגזול ולרדוף אחר תאוות עד שקשה יותר מן הבהמה כי יצר לב האדם רע יותר כו' כידוע.

והנה בדרך כלל יש בכל בריאה חומר וצורה גם בעולם הרוחני בגלגל המזלות וכ"ש בדצח"ם וארמ"ע ומצד מזג החומר הגס יש בו הרע בתערובות יותר ומצד הצורה הרוחני שבו יש בו בחי' הטוב יותר כמו שנראה כל פסולת ורע בארץ וכל צמחה רק בבחי' חומר הגס שבהם ולא בצורה הרוחני שלהם (כמו שידוע בחכ' הטבעי' שעיקר בירור הד"י דארמ"ע הוא בהבדלת חלקי הרע וגסות מן הצורה שנדבק מצד חלקי החומר עד שכל דבר המזיק ימצא כחלק הגס שבחומר לבד וכל הטוב המח' מן הצורה שבו, ורא' מן המצרף שמברר שיבדיל הפסולת ויתגלה הטוב כו' וכל שמצרף יותר יותר יצא הטוב לגילוי ויתברר הטוב שיהי' טוב יותר, וכך טוב ורע שבאדם שכשמבטשי' את החומר היטיב חלק הרע יצא יותר וע"כ רשע מחרף כו' וצדיק נבחן בביטוש ויסורי' שיצא הטוב יותר כמ"ש בזהר ע"פ אב"ן בוח"ן). וזהו תייסרך רעתך שהרע הגס ביותר הוא שנעשה יסורי' דמות ממש

חטא אדה"ר . . . תערובות טו"ר: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תדש ואל"ך. ושי"ן.
 כי יצר לב האדם רע: נח מ', כא. ראה גם לקמן ע' אישמו.
 יש בכל בריאה חומר וצורה: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב הי"ג: רפ"ד (מגולם וצורה). מורה נבוכים
 ח"א פ"ז: ח"ב ההקדמות משה ועשרים: ספ"א משמונה פרקים.
 בזהר ע"פ אב"ן בוח"ן: ישעי' כח, טז. זהר שלח קסח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשה.
 תייסרך רעתך: ירמ"ב ב', יט. ראה גם לעיל בח"ג יום כפור ע' אקלה. ושי"ן.

כי הרע הוא המות ממש והמות הוא הרע כו' שהמות הוא ענין כליון והפסד לגמרי שאין זה רק ברע שבחומר אבל הטוב שבצורה הוא האור וחיות שבו מכח האלקי ששופע בכל הברואי ע"י בחי' החכ' כמ"ש כולם בחי' עשית כידוע, וע"כ הטוב הוא החיים האלקי' והרע הוא המות שהוא הכליון והפסד שמצד החומר הגס (וכמו הדם הוא הנפש שדם הוא החומר ויש בו גסות ופסולת המזיק שממנו המות וכליון הגוף ומצד הצורה הרוחנית שבדם שהוא הנפש מחי' לגוף ולא יכלה ויפסיד כו', וכך הוא בצו"ח שבשכל שבמוח גם שהרע הגס שבחומר שבמוח בשכל רק להרע והן כחות הדין המקטרגי' הרע' אבל מצד הצורה דשכל אין בו דין קשה כ"כ רק שמה שכלו כלפי דין לברר הדבר מן הרע שבו ונק' גבורות כי מה שבירידת המדריגות נק' טו"ר בשרשם בצורה הרוחנית נק' חו"ג שבחכ' כו', וכך הוא מדות טו"ר שבלב לפעמי' ככעס ורוגז לפעול רע ממש זהו מחלק הגסות שבחומר המדות ובחי' הטוב הוא בצורה הרוחנית הוא לברר הרע במה"ד שבלב כדי לתקן הדבר כו' וכה"ג, ועד"ז במוד' יש טו"ר הטוב בצורה והרע בחומר ועד"ז הכירור נבדל הרע מן הטוב שבצורה ונבדל הטוב מן הרע שבחומר, ועד"ז בירור דצ"ח בטו"ר שצו"ח שלהם כמו לעיל וכמו שהי' קודם חטא עה"ד כו'.

והנה בדרך כלל כל העולמות והברואי' הם חומר וכח האור וחיותו האלקי ששופע בהם להחיותם מאין ליש כמ"ש ואתה מחי' את כולם כנפש שמחי' לגוף כידוע והו' הנק' צורה האלקי' בכל עולם ועולם לפ"ע, עד שבצו"ח דברואי' שבעוה"ז ג"כ דהיינו גופו ומהות גסות היש שבנברא הוא החומר וצמצום דכח האלקי ששופע בו הוא הצורה, עד בחי' כח הרוחני האלקי שבגלגלי' נק' צורה שבגלגלי' והרכבת ד"י רוחני' שבגלגלי' נק' חומר שמעורב טו"ר כניל והכלל כח האלקי שבחיצוניות הכלי' דמל' דעשי' הוא הצורה כו', ועד"ז בעולמות העליוני' יותר גבוה מעל גבוה גם בעולם היצ'י' ובריאה כו', וזהו ובחרת בחיים כו' דקאי על בחי' חיים האלקי' שנק' אלקי' חיים שמחי' הכל שזהו בחי' הצורה בכלל שנק' חיים שבא גם בדרך פרט בכל פרטי השפע האלקי' בכל הברואי' כניל והוא שורה על כח הטוב שבצורה של כל העולמות והברואי' ויבחר האדם לידבק רצונו ולכו בחיי החיים וימאוס ולא יחפץ כמות ורע שהוא חומר הגס הנפסד וכלה מצד הרע שהוא מות וכליון והטוב הוא החיים העליוני' הניל, וע"כ כלל יחד החיים והטוב והמות עם הרע שענין א' הוא ממש והבוחר ברע הוא שבחר במות

כי הרע הוא המות: ראה לעיל בח"א פ' ואתחנן ע' קסא ואילך.

כולם בחי' עשית: תהלים סד, כד. ראה תורה אור מקץ מ, ד.

הדם הוא הנפש: ראה יב, כג.

במה"ד [במות הדין] . . במוד' [במחשבה ודיבור] . . שצו"ח [שצורה וחומר].

כמו לעיל . . קודם חטא עה"ד: ראה גם מאמרי אדה"א וקרא חיב ע' תשו. וש"נ.

ואתה מחי' את כולם כנפש שמוחי' לגוף: נחמי' ט, ו. ברכות י, א.

והבוחר בטוב שהוא בחי' הצורה האלקי' בכלל הוא החיים, ולכך באזהרה בא מלמעלה למטה וא' ובחרת בחיים כו' וזהו כללות ענין כל התו' כולה לברר לעה"ד טו"ר לבחור בחיים וטוב ולמאוס במות ורע והיינו ע"י המצות שכללותם טו"ר וע"ט כידוע. וזהו פ"י הא' דשמע ישראל להבין בכינה שכלב להבחין בין טו"ר ולא יכחן האדם נפשו כלל במות ורע רק בחיים וטוב שהו דרכי החיים שע"י תו"ר משום דבחי' אתברירו דוקא כניל ודיל.

אך הנה אעפ"י שיוכשר העבודה שע"י תו"ר לברר לעה"ד טו"ר בסו"מ וע"ט גם באו"ר במס"נ בצ"ג, עכ"ז הרי אין כאן רק הבדלה לבד בין טו"ר שלא יבחר רק בטוב וחיים כמו ברע ובתו' ה' חפצו ולא ירצה ברע כלל, אבל אין הרע נהפך לטוב עדיין כי גם בצדיקי' מס"נ שלהם הוא מצד נשמתם שחלק הוי' עמו כו' נמשכי' ונכללים במקורם האמיתי כו', אך היפך הרע עצמו לטוב שנק' היפך החושך לאור זהו ע"י בע"ת דוקא שאחר שכבר נמשך נפשם ונדבק בחומריות העוה"ז ולהוטה ודבוקה בהבל זה החומרי הגם שכולו רע גמור ורק מות ורע כניל אמנם ע"י בכי' מקירות הלב מואס בהבלי תענוגי' ותאוות עוה"ז החומריות ומשליך דרכו הרע ויבער הרע מקרבו ויבחר בחיים וטוב הנה זהו הנק' היפך חושך לטוב. וזהו פ"י הב' דשמע ישראל ל' אסיפה וקיבוץ הנ"ל שהוא פיזור הנה"ב בכל התאוות הרעות שמתחלה היתה נפשו דבוקה ולהוטה שם בלהב אש וזה וכאשר מואס ברצון זר זה ויבחר בחיי החיים א"ס ב"ה המקבץ מפיוזר חיות נפשו שנדבק כבר בחומריות וגסות הרע ונהפך לטוב להעלותם ולהביאם למעלה שיוכלל באלקי' וכמא' בכל לבך בשני יצרך ממש, והיינו אסיפה וקיבוץ ממקום רחוק וזר שנדחו שם ע"י תשובה שלמעלה מן הדעת לגמרי רק מנקודת הרצון העצמי כו', אע"פ שגם בצ"ג יש אה"ר בתענוגי' מפנימי' הרצון שלמעלה מן הנשמה לגמרי מ"מ אין כזה היפך החושך לאור כלל רק מצד דביקות הנשמה בשרשה לבד אבל במרירות הבע"ת כשמואס בחיי ההבל ונקשרה נפשו בחיי החיים הר"ז היפך החושך לאור כניל (ולכך בכה ר') על בע"ת ראב"ד וא' יש קונה עולמו בשעה א' כו') (והיפך חושך העליון לאור ע"י היפך החושך הגס שלמטה שנפל מבחי' התוהו בחטא עה"ד כו' זהו שעלה ברצון ותענוג העצמו' ממש שלמעלה מן החכ' למעלה רק שכך עלה ברצונו הפשוט שנעלם בעצמותו ממש). וזהו שהתשובה קדמה לעולם בעצמות רצונו מטעם הנ"ל.

טו"ר להבין — יבחן: אוציל: יבחר.

דבחי' אתברירו: נסמו לעיל ע' איקעד.

בכל לבך בשני יצרך: ואתחננו, ה ובספרי שם. ברכות נד, א (במשנה). ראה לקמן ע' אישד וע' אישח.

לקיטי תורה חוקת נה, ד. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תצו. וראה גם הנסמן לקמן ע' איתקו.

בכה ר' . . . יש קונה עולמו: עבודה זרה יו, סע"א. ראה לקמן ע' איתקא.

שהתשובה . . . שגם חזר קדמה לעולם: נסמו לעיל ע' איקעד.

ואע"פ שגם התו' קדמה לעולם שנק' משל הקדמוני והוא מה שנתאוהו להיות לו דירה בתחתוני' בתו"מ זהו שקדמה לעולם הנאצל דהיינו שקדם לרצה"פ להאציל ולברוא כו' וכמא' במי נמלך בנש"צ כו', אך שרש התשובה קדמה לתו' גם למעלה מעלה להיותה למעלה מן החכ' שבתו' שאינו רק להבדיל בין טו"ר כניל והתשובה הוא להפוך הרע עצמו לטוב, ותענוג ורצון הנעלם הזה בתשובה קדמה לעולם יותר מקדימת התו' שהוא החכ' לברר לעה"ד כו' כניל ודיל'. ואע"פ שירידת הנשמה לגוף הוא בשביל קיום התו"מ, אבל באמת עיקר ירידת הנשמה בגוף הוא כדי להפכא חשוכא לנהורא ע"י התשובה מעומקא דליבא (ורא' ממה שאין העוה"ב בא רק מהיפך החושך לאור דתשובה קודם (אעפ"י שעיקר העוה"ב הוא מן המצות) שהרי מאן דלא מהפך כו' לית ל"י חולקא בההוא עלמא לפי שהעוה"ב אינו רק גילוי עצמות איס כלי לבוש והסתר דחשמ"ל העליון וזהו שמוציא חמה מנרתקה כו' ואין זה אלא בהיפך החושך לאור למטה שאו יהי' היפך חושך סתרו שלא יסתיר אי"ע כלל ודיל'). ומה הטעם בע"ת גדולי' מצ"ג שא"י לעמוד בקלא בע"ת לפי שבע"ת צועקי' במר נפשם בצר להם מאד מחטאיהם שנדבק ונטמא נפשם בחושך גופם החומרי שבוה מהפכ' חושך לאור שאין זה בצ"ג כניל (וע"כ א' דמשה לא זכה לתשובה רק קודם מותו כו' וגם משיח אתא לאתבא צ"ג בתשובה). וז"ש יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו' תשובה ואח"כ מע"ט לפי שע"י התשובה שקדמה לתו"מ יכול להיות כח ועוז גם בנש"י ובחכ' דתו' לברר ולהבדיל בין טו"ר כניל לפי שהתשובה למעלה גם מבחי' מזל העליון הנ"ל שרש החכ' דיו"ד היא כו' מקור נש"י כו' מאחר שהתשובה קדמה לתו' גם למעלה בעצמות המאציל קודם שעלה ברצונו להאציל, וגם שישראל קדמו לעולם הנאצל דישראל עלו במח', התשובה קדמה לכולם. וז"ש שמע ישראל ל' אסיפה כניל ודיל'.

הח' . . שנק' משל הקדמוני: שמואלא כד, יג וברש"י שם. ראה לקמן ע' ארא. שם ע' אישכב ופי' אחית.
לעיל בחי' פ' נצבים ע' תשעט. ושי"ן.
התו' קדמה . . לעולם הנאצל: ראה גם לקמן ע' איתסט.
במי נמלך בנש"צ: ראה בראשית רבא פ"ח, ז. רות רבא פ"ג, ג. לעיל בחי' ע' תשטג. ושי"ן לקמן ע' אישכב ופי' אחיתו ואילן.
שעיקר העוה"ב הוא מן המצות: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' נד.
מאן דלא מהפך: ראה זהר בהקדמה ד, א.
שמוציא חמה מנרתקה . . חושך סתרו: נדרים ת, ב. תהלים יח, יב.
דמשה . . לתשובה . . קודם מוחו: ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים ק"ד, ב. כי תצא רעו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיב. ושי"ן. דברים ח"ג ע' אצט. ושי"ן. במדבר ח"ג ע' תתקצד. ע' אל וע' אילן. לקמן ע' אישכב. שם ע' איתבה. שם ע' איתסג וע' איתקב.
משיח אחא לאתבא צ"ג בחשונה: ראה זהר (רע"א מהימנא) בהעלותך קנ"ג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיב. ושי"ן. דברים ח"ג ע' איקבט. ושי"ן. במדבר ח"ג ע' תתקצד. שם ע' אל וע' אילן. לקמן ע' איריה. שם ע' אישכב. שם ע' אישכב. שם ע' אישכב. שם ע' איתבה. שם ע' איתסג וע' איתקב.
יפה שעה אחת . . תשובה ואח"כ מע"ט אבות פי"ד מ"ז. ראה גם לקמן ס"ע אישכב וע' אישכב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תתקב. במדבר ח"ב ע' תסט. ושי"ן. דברים ח"ג ע' תשעז. ד"ה כיום השמיני שלח תשמ"א (תשמ"ח) ט"ב.

והנה ידוע בשרש יו"כ שהוא בבחי' תשו"ע דוקא, ויש להבין מה שייכות ענין דיו"כ לבחי' התשובה דוקא. אך הנה יו"כ נק' שבת שבתון כו' דמשמע שכולל כל ימי [השבתות (לפי שיו"כ [הוא] מעין העוה"ב שנק' יום שכולו שבת כו'), וא"כ מוכרח לומר דגם בכל שבת יש [מ]בחי' התשובה רק שהוא חלק פרטי מן הכלל דתשו"ע דיו"כ כו'. והענין הוא דבאמת יש בעיקר ענין השבת מבחי' התשובה דוקא וכידוע דשבת אותיות תשב חסר היא תתא' התשובה לבד וכמ"ש תשב אנוש עד דכא כו', כי גם יום השבת [הוא] בחי' התשובה בכלל שכולל כל פרטי התשובה שבכל יום בתפלה, כי בתפלה שבכל יום ויום הוא בחי' התשובה שתשוב הרוח אל האלקי' כו' בבחי' או"ח דנשמה לכלל למעלה מעלה כו' רק שהוא תשובה פרטי' בכל יום וכל התפלות דחול עולי' ונכללי' בתפלה דשבת ונק' שבת אותיות תשב בכלל ויו"כ כלל לכל השבתות ע"כ נק' שבת שבתון כו' וד"ל.

ולהבין ביאור הענין מה שייך ענין השבת לתשובה כו', הנה ידוע בשרש ענין השבת עצמו שהוא ענין או"ח למקורו דוקא כמ"ש בטעם השבת כי בו שבת וינפש שזוהו בחי' המנוחה כאדם ששובת ונח ממלאכתו ויגיעו שחזור רוחו [ונפשן] אל עצמותו ממש שהוא בחי' או"ח למקורו דוקא כו'. אך יש להבין איך יתכן למעלה ענין המנוחה כי בו שבת כו' מאחר שלא יתכן לומר בו ענין עמל ויגיע ח"ו כי אין לך דבר חוץ ממנו שיתכן לומר בו

ש"ה והנה: מכאן מתחיל כתי' ג.

יו"כ שהוא בבחי' תשו"ע: ראה לעיל ע' אקעג. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתכו וע' תתמא. ומקבילו בלקוטי תורה תצא לו, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנ"ח.

יו"כ נק' שבת שבתון . . . מעין העוה"ב: אחרי טו, לא. אמור כג, לב. ראה לקמן ע' אקפה. שם ע' אירכה. שם ע' אירלא וע' איתכא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסו. דברים ח"ג ס"ע תתיג, ושי"ג.

העוה"ב שנק' יום שכולו שבת: טוף מס' תמיד. מכילתא תשא לא, יג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא שם. לעיל בח"א פ' ואתנתן ע' רסח, ושי"ג. לעיל בח"ג שם ע' תשעד וע' אקיס.

בכל שבת . . . התשובה: ראה יפה תואר לבראשית רבא ס"פ כב. בהערה הבאה. לקמן בפנים. דשבת אותיות תשב: ראה תורת נחן למהר"ן שפירא [צפת תרמ"ה; ירושלים תשל"א נב, סע"א] בסופו.

צוואת הריב"ש [הוצאת קה"ת] ע' 6 (ס"ח). אגרת התשובה: ספ"י [ובמהדורא קמא שם ע' תקלא]. ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשגט. ומקבילו בלקוטי תורה כאן עב, ג. סה"מ תקס"ד ע' קעט. ומקבילו בלקוטי תורה בלק עב, א. תורה אור יתרו ע', א [משנת תקס"ט — הגהת הצי"צ ז]. שם ויקהל [משנת תקס"ה] פה, ג.

מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקסו. פירוש המלות ספכיב (עט, ד). ד"ה מזמור שיר ליום השבת מכ"ק אדה"א [קתה תשס"ז] ע' 12 פ"ה. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' ארמג. ד"ה אלה תולדות נח, וידעס בעוה"א במאמרי אדה"א לפ' נח. מיטקא הבאה.

דשבת אותיות תשב חסר היא: ראה לקמן ע' אקפג.

התפלות דחול עולי' ונכללי' בתפלה דשבת: ראה לקוטי תורה בהר מא, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשי"ט.

השבת עצמו שהוא ענין או"ח: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשכו וע' תשצו. ושי"ג. כי בו שבת וינפש: [חיבור ב' כתובים] בראשית ב, ג. תשא לא, יז. וז"ה בסמור ובכ"מ. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשטה. ושי"ג. דברים ח"ב ע' תשי"א.

ענין מלאכה כו'. אך הענין הוא כידוע דעצמות איס ביה הוא בבחי' אחיפ בתכלית כו' וכל ההשתלשלות דעיס דאצי' אינו רק ע"י צמצום הרצון שצמצם בעצמו ממש להיות רצון וחכ' ומדות דאצי' וכמ"ש אפי' יו"ד תיקוני' וקרי' להו' [י] ספירו' כו' כדי לאחזקה לאנהגא בהו' עלמין דבי"ע כו', וזהו ענין וימיב' העליוני' שהו' מדות דאצי' שנק' וי"ו יומין עלאין דאצי' כמ"ש בזהר ע"פ כי ששת ימי' עשה ה' היינו וי"ו יומי' עילאין דאצי' שהו' מקיימים לכל העולמות שנמשכו מאין ליש וי"ו אלפי שנין דהוי עלמא כו' כמ"ש במ"א והיומין הנ"ל מקבלי' מחויב' דאצי' שהו' בחי' המוחין [ה]עליוני' למדות דאצי' כמו שמוחין שבראש נמשך במדות שבלב האדם ומקור הראשון שנק' ראשית הגילוי מן ההעלם דעצמות המאציל הוא אור החכ' דאצי' שנמשך מאין דכתר וזהו בראשית בחוכמתא כו' וכמ"ש כולם בחכ' עשית בנינה דאבא א' לאימא [כו'] שזהו בראשי' בחכ' ברא אלקי' בחי' בינה שזהו עדימ' גילוי השכל כמות חריב שנמשך למדות ומן המדות אל הדיבור שהו' הי"ד מא' אך בשבת שבו שבת מי"מ הרי גם בחי' אור החכ' שנק' ראשית הגילוי [מן] ההעלם דעצמות חוזר למקורו כאין דכתר וכמ"ש והחכ' מאין תמצא לבחי' יש [כמ"ש במ"א דבכח' יש ב' מדריגות בחי' יש דחכ' שתמצא מאין נעשה מקור למע"ב לעשות מאין ליש גמור ובחי' אין דחכ' שנק' כח מה הוא למעלה מבחי' גילוי דחכ' אלא בכחי' אין דכתר]. וז"ש בראשית נמי מאמר הוא לפי שגם החכ' שנק' ראשית יצא לגילוי מן ההעלם ע"י מאמר מאין דכתר רק שהוא הכולל לכל המאמרות ונק' מאמר א' אבל נק' מאמר פתוח ולא מאמר סתום כו' כמו גילוי הדיבור שנק' מאמר פתוח בהיותו גילוי

שורה ענין — בבחי' [ג]: ענין . . . הרצון [ג]: הראשון] . . . אפי' יו"ד תיקוני': ראה ת"ז בהקדמה ת, א. כמ"ש בזהר ע"פ כי ששת ימי' תשא לא, יו. זהר יו"ד רמז, א. אמור צד, ריש ע"ב. לעיל בחי' פ' ואתחנן ע' רז. ושי"ן לקמן ע' ארצו.
שורה מקיימים: ג: מקורים.
וי"ו אלפי שנין דהוי עלמא: ראש השנה לא, א. ראה לקוטי תורה בהר מא, ריש ע"ב. אור הגנוח [להר"ל כהן] פ' יוחי יו, סע"א. לקוטי שיחות משפטים כרך בא ע' 453.
בראשית בחוכמתא: בראשית א, א. וראה בתרגום ירושלמי שם.
כולם בחכ' עשית בנינה: תהלים קד, כד. זהר תוריע מג, א.
דאבא א' לאימא: ראה זהר בראשית כב, א. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרכה. ושי"ן דברים חיב ע' תרנא ואילך.
והחכ' מאין תמצא: נסמן לעיל ע' איקע.
דבכח' יש ב' מדריגות: ראה גם לקמן ע' איתס. מאמרי אדה"א תקס"ח ח"א ע' שמא. טרשיות התורה חיב ע' תרמז. ענינים ע' קעה.
בראשית נמי מאמר הוא: בראשית א, א. ראה לקמן ע' אירי. שם פ' אישפה. לעיל בחי' פ' ראה ע' תסד. ושי"ן.
בראשית . . . הכולל לכל המאמרות ונק' מאמר א': ראה אבות רפ"ה. לעיל בחי' פ' עקב ע' רסד. חיב פ' תצא ע' תרנא. חיב פ' נצבים ע' תשעה. ושי"ן.
החכ' . . . נק' מאמר פתוח: ראה לקמן ע' איתס. תורת חיים בראשית ז, א. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תפסה.
מאמר פתוח . . . מאמר סתום: ראה לעיל בחי' פ' עקב שם. פ' נצבים ע' תשעה ואילך וע' תתקא. ושי"ן.

השכל באותיות הדיבור כך גם מקורו בגילוי הבהקת אור החכ' במוח מאין תמצא בבחי' [י"ס ו]נק' מאמר פתוח משאי"כ מאמר סתום בעצם ואין דחכ' כו'. ומאחר שבשבת הוא השביתה ומנוחה שנק' נייחא דרוחא שבו נר"ג בכלל הרי גם בחי' אור החכ' חוזר לבחי' ההעלם דכתר בבחי' או"ח ממש אל העצמות, וז"ש כי בו שבת וינפש ממש כו', ולכך שבת אותיות תשב שהוא ע"ש ענין ההשבה והחזרה מלמטה למעלה מעלה (כי גם הרצון ותענוג העליון עולה למעלה בעצמות בעה"ר כמו שהי' קודם שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו') בעצמות המאציל ממש בבחי' או"ח לקדמותו ממש (וזהו ענין השבת שנק' שביתה ממלאכה ויגיעה דוימ"ב שהי' ע"י צמצום שנק' מלאכה ויגיעה כי הרי מחדש בכל יום מע"ב ע"י צמצום העצמו' להתלבש ברצון וחכ' ובינה ומדות לחדש מע"ב כו').

וז"הו כל עיקר ענין התפלות דשבת שהוא בבחי' או"ח למקורו (ובפרט תפלה למשה איש האלקי' כו' מעון אתה היית לנו כו' מעולם כו' תשב אנוש כו') כמ"ש בזהר ע"פ אז תתענג על ה' דא צלותא דמע"ש כו' שהוא בחי' התענוג הפשוט שלמעלה מן החכ', וזהו על הוי' כמו בבחי' שיר אל כו' כמו שלמעלה עולה החכ' למעלה באור התענוג הפשוט שבעצמות המאציל, וזהו מזמור שיר ליום השבת שגם יום השבת שנק' קוד"ש העליון עולה בשיר למעלה בעצמות התענוג הפשוט שנק' עתיקא סתימאה ואח"כ נמשך משם אור חדש בחכ' דאצ"י וכמ"ש וקראת לשבת עונג כו', וכמ"ש במ"א שזהו ענין ב' שבתות דמע"ש ושל יום שע"ז א' אלמלי שמרו ב' שבתות כהלכתן כו'. אך מי שטרח בע"ש דוקא שהן התפלות שבחול שהוא בחי' עליות דתשובה לברר ולהפך חשוכא לנהורא כו' בבחי' או"ח בברורי' דרפ"ח כו' שאז יוכל להיות שיעלה בעליו' דתפלה דשבת בבחי' התענוג הפשוט שלמעלה מן החכ' כו', כי בכל יום יש מעין השבת בבחי' התשובה רק שהוא כמו ענף פרטי

שירה תמצא — בעצם . . . שכו: ג' בהעלם . . . שהוא.

שבשבת . . . נייחא דרוחא . . . נר"ג: ראה מאמרי אדהיא ויקרא חיב ע' תשכו. ושי"ן.

מחדש בכל יום מעי"ב: עפ"י ברכת יוצר. ראה לעיל בחי'א פ' ואתחנן ע' רסו ואילך. חיב פ' ראה ע' תשח ואילך.

תפלה למשה איש האלקי' . . . מעולם . . . תשב אנוש: תהלים צ, א. שם, ב [שם: ומעולם], שם, ג. כמ"ש בזהר ע"פ אז תתענג . . . צלותא דמע"ש: ישעי' נח, יד. כיה בכי"מ כדא"ח בשם הוהר. ראה לעיל

בחי' פ' תצא ע' תס. חי"ג שבת שובה ע' אי"ע. ושי"ן.

בבחי' שיר אל: ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' קעה, ומקבילו בלקוטי תורה בלק עב, א.

מזמור שיר ליום השבת: תהלים צב, א. ראה פירוש המלות עט, ג ואילך.

השבת שנק' קוד"ש: תשא לא, יד-טו. ראה זרה אמור צה, א. סידור שער המועדים ריו, א. לקוטי תורה צו יב, א. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חיב ע' קסט.

ויקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

אלמלי שמרו ב' שבתות כהלכתן: ראה שבת קיח, ב. חרות חיים שמות ש, כ. ספר המאמרים תקס"ב חיב ע' תנג. מאמרי אדהיא ויקרא חיב ע' תשלא.

מי שטרח בע"ש: עבודה זרה ג, א.

מתשובה כללית דשבת כי הרי מחדש בכל יום מע"ב וחיודש זה בא מצד עליי' דאוי"ח דבחי' המל' מכל מע"ב עד גם מבחי' החכ' ראשית הגילוי שמאיר בכ"י שזהו הנק' עליי' המל' בכלל מכל פרט דכל יום ויום, והוא בחי' תשובה שלמעלה שנק' תשובה היא תתאה דבחי' המל' שע"י התפלה דכל יום שהוא בבחי' ארי"ח דתשובה שלמטה בכנ"י שהוא תשובה ממש להשיב ולהחזיר כל פיזור הנפש בהבלי עוה"ז שמקושרי' ברצונות זרי' לקבצם ולהעלותם למעלה להיות לו לב א' לאביו שבשמי' כו', וע"כ התפלה דחול דומה לשבת ממש שהרי בתפלה צריך להפשיט מחשבתו מכל עסקיו ומלאכתו לבטל כל הרצונות שהם כדי שיעלה למעלה בתפלתו כמ"ש מי יעלה בהר ה' כו' בר לבב כו' אשר לא נשא לשוא נפשו הוא ישא ברכה בחי' ברכות דש"ע כו', וא"כ התפלה ביום השבת שהוא נח ושובת מכל מלאכה בגשמיות כו', וזהו ששבת כולל כל התפלות שבחול שעוליי' בשבת, ולכך שבת אותיות תשב בלא היא כי תשובה [בהיא] תשוב היא תתאה ע"י התשובה [בכרויים] דרפ"ח כו' באוי"ר ביגיעת המוח ולב לאהפכא חשוכא כו' זהו בימי החול והוא הכנה לתפלות השבת דבשבת בורר אסור שהוא למעלה מן החכ' שמברר כו' וכנ"ל, ועכ"ז נק' תשב בבחי' או"ח הכללי דבחי' החכ' למקורו בעצמות ממש כנ"ל וד"ל.

והנה כל ימי השבתות השנה נכללי' ועוליי' ביו"כ שנק' שבת שבתון כלומר שבת של כל השבתות דהיינו שנחשבי' השבתות לגבי יו"כ כמו ימי החול לגבי יום השבת לפי שכל השבתות לגבי יו"כ הן כמו ענפי' המסתעפי' בפרטיות מן הכלל כתפלת החול לגבי השבת כנ"ל ע"כ נק' שבת שבתון [כו' וד"ל] [שיו"כ] [הוא] כמו העוה"ב ממש שאין או"ש כלל וז"ש וקראת לשבת עונג באו"ש לקדוש ה' מכוונד זה יום כיפור שאין בו או"ש כלל כעוה"ב ע"כ נחשבי' השבתות רק כימות החול לגבי השבת בענין הבירורי' דרפ"ח כו' וד"ל).

ולהבין ביאור הענין הנה בחי' עד יעבור עמך הוי' שזהו שם הוי' דתו"מ הנגלית לנו ועד יעבור הכי' עם זו קניית בקנין עצמי למעלה ממש הוי', והוא בעוה"ב ויו"כ דכתיב ב' כי ביום הזה יכפר סתם לפני הוי' תטהרו

לב א' לאביו שבשמי': ברכות נו, א.

מי יעלה . . . בר לבב כו' אשר . . . ישא ברכה: תהלים כד, ג, שם, ד [ושם: ובר לבב אשר]. שם, ה. דבשבת בורר אסור: ראה שו"ע אדה"ז הל' שבת ששי"ט.

שיו"כ [הוא] כמו העוה"ב: ראה לעיל ע' איקפ.

העוה"ב . . . שאין או"ש [אכילה ושתי']: ברכות יז, א.

לקדוש ה' מכוונד זה יום כיפור: ישע"י נח, יג. שבת קיט, א. ראה גם לקמן ע' אחקוט.

עד יעבור עמך הוי' . . . ועד יעבור . . . עם זו קניית: בשלח טז, טז. וראה לעיל ע' איקפג הערה ד"ה: עד יעבור עם.

בבחי' מים טהורי' דטה"ע (והוא ההפרש ג"כ בין ימוהמ"ש לעוה"ב דע"ז א' ב"פ אה"י אשר אה"י שם אה"י דכתר אנא זמין לאתגלאה בימוה"מ ושם אה"י הכי אנא זמין לאולדה בעוה"ב כו'). וזהו טעם ה' עינויים ביו"כ דכתיב ועיניתם את נפשותיכם כו' להיותו למעלה מן התענוג המורגש שבחכ' ורצון כמו אה"ר בתענוג"י שברצון וחכ' כי גם החכ' שבבחי' אין והעלם כיש ממש יחשב לגבי בחי' עונג הנעלם שבפעמות התענוג הפשוט שבא"ס עצמו כו', ולכך נק' יו"כ קדוש ה' מכוון קדוש ומובדל מהו"י דחכ' גם להיות מקור לתענוג שברצון וחכ' והוא הנק' עתיקא סתימאה כו' מעין עוה"ב שהוא העדן עילאה דעין לא ראתה כו' ודיל.

וזהו הטעם שיו"כ נק' שבת שבתון משמע שכל השבתות נק' חול לגבי קודש העליון דיום הכיפורי' כמו ימות החול לגבי השבת וכניל דחשב אותיות שבת נק' תשובה פרטיות לגבי יו"כ עד שהתשובה שבכל שבת אינו רק חלק פרטי המסתעף מיו"כ שהוא התשובה כללית ונק' תשובה כו' ע"כ נק' שבת של כל השבתות השנה כימות החול שהו' חלקי' פרטיי' לגבי יום השבת כו', וזה פלא דאיך יתכן שהשבתות שנק' קדש וכתוב כי בו שבת כו' בבחי' עלי' דחכ' באו"ח לבחי' אין דחכ' שבכתר כניל יקרא [גם] הוא בשם חול [ממש] לגבי יו"כ מאחר שנק' שבת שבתון, ועוד מהו שבת שבתון דמשמע ששוכת מכל השבתי' כמו ששבת הוא השבית[ה] מן המלאכה דחול ואיך יתכן לשבות מן השבת שכבר הוא בבחי' שביתה ומנוחה שזהו שביתה לשביתה כו'. אך הענין הוא דעיקר השבת כי בו שבת כו' שנק' גיחא דרוחא וזהו השבית[ה] מן החכ' לבד שמבחי' יש דחכ' עולה בעצם כח והעלם דחכ' שנק' אין דכתר, כמו טרדת השכל באיזה עשי' שנק' שכל שבעשי' שכל משכיל זה שעולה במקור זה השכל ונק' אין דיש דשכל זה בפרט, וכך הוא בכללות החכ' דמע"ב כחכ' שבראש דבראשי' נמי מאמ' הוא כניל שמפני זה נק' חכ' דמע"ב בבחי' ירידה [שהוא] כמו המלאכה ממש, ובשבת הוא העלי' מן הירידה, וכך לפ"ע זה נק' גם בחי' אין דחכ' שבראש דכל השבתות בבחי' ירידה גדולה לגבי אור א"ס שבכתר עליון עצמו, שזהו נק' מנוחה עצמו

אחי' אשר אה"י שם אחי' דכתר: שמות ג, יד. נסמן לעיל ע' איקענ.
 אנא זמין לאתגלאה . . . לאולדה: ראה זהר ויקרא יא, א. אחרי טו, ב.
 ב"פ אה"י . . . בימוה"מ . . . בעוה"ב: ראה לעיל בחי' פ' דברים ע' טו ואילך. ושי"נ: ח"ג פ' נצבים ע' תשצז ויום כפור ע' איקב. ושי"נ.
 ה' עינויים ביו"כ . . . ועיניתם את נפשותיכם: יומא עג, ב (במשנה). אחרי טו, לא. אמור כג, כו. שם, לב.
 פינחס כט, ז. ראה לעיל בחי' יום כפור ע' איקיד וע' איקיס.
 שרה לתענוג — שברצון וחכ': ג. ורצון שבחכ'.
 העדן . . . דעין לא ראתה: ישעי' סד, ג. ברכות לד, ב. ראה גם לקמן ע' איתעד. לעיל בחי' פ' דברים ע' כא. ח"ג פ' נצבים ע' תתצט. ושי"נ.
 שו"ה רק — תשובה: תוקן עמי' כמי' ג. ובבתי' זה: תשי"ב.
 שו"ה השביתונה) — שנק' אין דכתר: ג. ליחא.

שאינו זה בא מן הירידה והתפשטות כלל והוא שנק' מנוחה לחיי העולמי' כמו בעוה"ב שנק' יום שכולו שבת כו', והוא יו"כ שנק' שבת שבתון לפי ששבתה זו בעצמות ממש ועד אשר כל שבתות השנה הן בבחי' ירידה גדולה לגבי' [כמו שימוה"ח בבחי' דמע"ב נק' ירידה לגבי'] שבת והיינו להיות שבחי' מנוחה העצמי' שמצד העצמי' הרצון ותענוג כמו שהוא טרם שבא לכלל הארה והתפשטות ברצון ותענוג שבחכ' אף בבחי' אין שבו הוא גבוה מאד נעלה ונבדל בערך נק' קדוש הוי', עד שגם בחי' האין דחכ' ורצון שבמע"ב שמאיר בכל שבתות השנה ע"י העלי' דאויח דחכ' הנ"ל כלא ממש חשיב לגבי', עד שירידה גדולה היא במה שצמצם את עצמו גם להיות מקור נעלם לגילוי רצון וחכ' דמע"ב עד שצריך להיות שוכת תחלה מירידה זו דכל השבתות] כמו ששוכת בשבת מיש דחכ' דימות החול, ולכך נק' יו"כ שבת שבתון שהוא בחי' תשובה כללית דאויח יותר דהיינו ששוכת ונה גם מכללות השבתים] שהוא אין דחי' בכלל וד"ל.

(ו'ובן) זה עפ"י הידוע בענין כי אל דעות הוי' שיש ב' דעות ד"ע וד"ת, ד"ע הוא האור שבא מיש האמיתי לאין שזה צמצום גילוי אור בעלמא מן העצמות כמו שהוא טרם שבא לכלל רצון ותענוג וחכ' כו' גם להיות מקור לרצון ותענוג כו', וד"ע זה שהוא מיש האמיתי לאין הגם דכלא ממש חשיב לגבי' העצמות הרי הוא למעלה הרבה ונבדל בערך מדיעה הב' שנק' ד"ת והוא מה שאחר צמצום גילוי אא"ס הפשוט הנ"ל נמשך להיות מקור לרצון ותענוג בבחי' ההעלם ומן ההעלם בא לידי גילוי שזהו הנק' מאין ליש וזהו כמו בחי' אין והעלם דרצון ותענוג דחכ' דמע"ב שהוא העלי' דשבת באויח כנ"ל וד"ל. וזהו ענין יו"כ שנק' שבת שבתון בבחי' ההעלם ואין דרצון וחכ' דכל השבתות ירידה גדולה לגבי' עד שצ"ל בבחי' שבייתה מזה דהיינו לעלות מצמצום ד"ת זה לבחי' ד"ע דמיש לאין כו'. אבל העוה"ב עצמו כולל כל האור הפשוט דכל יו"כ ויו"כ שבבחי' ד"ע וכל יו"כ רק חלק פרטי ממנו כמו שבתות השנה לגבי יו"כ להיות שהעוה"ב הוא גילוי אא"ס בעצמו ממש כמיש להנחיל אוהבי יש יש האמיתי עצמו שהוא העדן שבצמצום א"ס ממש שנק' שעשועי המלך בעצמו] חו' ממש ושעשועי' העצמי' הללו בא מהעלם העצמות לידי גילוי ביש מורגש לנשמות כמיש במ"א וד"ל).

מנוחה לחיי העולמי' . . יום שכולו שבת: סוף מס' תמיד.

כי אל דעות הוי': שמואל"א ב, ג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסב. ושי"נ. דברים ח"ג ע' אלד. רש"י.

להנחיל אוהבי יש: משלי ח, בא. ראה לקמו ע' אש"ז. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תרא. ח"ג ע' תתקמג. דברים ח"ג ע' תתקפה.

שעשועי המלך בעצמו: חו' ראה עמק המלך שער זה. לעיל בח"ג פ' נצבים ע' תתפו. ושי"נ.

וזהו יחינו מיומים ע"י הברור" דרפ"ה כו' שע"י תו"מ דב"ח"ע אתברירו, והוא ענין העלאה בשבת [מ]עבודת הברור"י דחול באו"י"ר בתפלה לאהפכא כו' ועל"י דשבת בבחי' או"ח בתפלת השבת היינו להתענג על ה' בתענוג הפשוט המורגש בחו"ב דהיינו בבחי' אין דחכ' ורצון שבא לגילוי במורגש כמ"ש וקראת לשבת עונג ע"כ מותר לאכול לתאבון בשבת כידוע בענין פרש חגיכם ולא פרש שבתכם כו' להיות[ו] מבחי' אין דח"ע שהעונג הבא משם שהוא עצמי למעלה מעה"ד טו"ר כו' ע"כ בורר אסור בלי"ט מלאכות כו', ולמעלה זהו שאו' דא היא סעודתא דע"ק וכמו לחם הפני' שכולו פני' כו' (וכווי"ג דחכימיא כו') כמ"ש במ"א, ונק' שיר אל כמו התענוג בכלות הנפש כמו נכספה וגם כלתה נפשי [כו'], וזהו ויכולו [כו'] שבא במורגש מן ההעלם והאין כו'. אך כ"ז אינו רק אין דחכ' שנק' כתר שבחכ' (שהוא בחי' ד"ת מאין ליש הנ"ל שנמשך בבחי' מקור לרצון ותענוג בהעלם ומן ההעלם בא לגילוי כו'). אבל שרש יו"ב הוא עונג העצמי ממש שאינו בא להיות גם מקור להתפעלות תענוג לרצון וזכ' בבחי' ההעלם ואין (והיינו ד"ע שמיש האמיתי לאין הנ"ל). ע"כ גם בחי' התענוג העצמי שבשבת כחול יחשב כני"ל כי הוא עצמו' התענוג בעצמות הנפש ממש שא"א לבוא גם בשיר פשוט דשיר אל [הנ"ל] כי הוא נכלל ממש בעצמות א"ס בלי התפעלות תענוג כלל בשיר כענין לאשתאבא בגופא דמלכא ממש [כני"ל], וזהו כמו העוה"ב שאו' ונחי' לפניו ממש שהוא מבחי' עצמות התענוג הפשוט שבעצמות א"ס ממש, ולכן יו"ב שיש בו חלק פרטי מעונג הזה נק' קדוש הוי' מכובד שאין בו או"ש כלל אדרבה צ"ל העינוי בנפש שיבוא לבחי' ביטול העצמי בלי הרגש [כלל] שאז הוא כלי להשראת אור העצמו' שנק' א"ס כני"ל עד שכל עונג המורגש דשבתות כחול יחשב שהרי גם הוא בבחי' בירור לגבי כערך הברור דעה"ד דחול לגבי השבת מאחר שנק' אכילה וסעודה דע"ק עכ"פ, וכן בענין התשובה דשבת נק' עכ"פ השבת דבר מה בבחי' או"ח רק שזהו העלאת הנפש בבחי' התפעלות התענוג כשיר א"ל בשיר פשוט, משא"כ תשו"ע דיו"ב הוא [ב]בחי' הביטול דכל העצמות שא"א לבוא במורגש כלל

יחינו מיומים . . דב"ח"ע אתברירו: הושע ו, ב . . נסמן לעיל ע' אקעז.
 מותר לאכול לחאבון בשבת: ראה גם לעיל בחיג שבת שובה ע' עד. ושי"ג.
 פרש חגיכם ולא פרש שבתכם: מלאכי ב, ג. זהו יתרו פה, ב. ראה לעיל בחיג יום כפור ע' אקית. ושי"ג.
 שירה הבא — שהוא עצמי: ג'. גיב במורגש הוא.
 שאו' דא היא סעודתא דע"ק: סידור אדה"ז סדר קדוש ליום שבת. ראה לעיל בחיג שם. ושי"ג.
 לחם הפני' שכולו פני': ראה מנחות צו, א. ראה לעיל בחיג שם. ושי"ג.
 וכווי"ג דחכימיא: ראה זהר בהקדמה יד, טע"א. תרומה קלו, א. ויקהל רד, ב.
 נכספה וגם כלתה נפשי . . . ויכולו: תהלים פד, ג . . בראשית ב, א.
 לאשתאבא בגופא דמלכא: נסמן לעיל ע' אקעז.
 ונחי' לפניו: המשך הכתוב יחינו מיומים.
 שירה הרגש — אור: ג'. ליתא.

כמ"ש ועניתם כו' רק בעוה"ב [י]גא גם זה במורגש דוקא כמ"ש ונח"י לפניו בחיות מורגש וכן מ"ש להנחיל אהבי יש מורגש אך זה בא מהעלם עצמי הששועי' ממש הנ"ל (שלמעלה גם מבחי' ד"ע הנ"ל כנ"ל מאחר שסובל ב' הדיעות כו' שזהו מיש האמיתי ליש מורגש [כמ"ש במ"א בענין סודות לויתן ושוה"ב כו'] וד"ל. ובכ"ז יובן מ"ש עד יעבור עמך הוי' שזהו שם הוי' דתו"מ הנגלית לנו שז"ש יחיינו מיומים חוי"ב דאצי' וע"י התשובה שבכחי' או"ח בשבת כנ"ל בענין התשובה שקדמה לעולם כו', ועד יעבור הב' עם זו קנית בקנין עצמי זהו למעלה משם הוי' דתו"מ ותשובה והוא יו"כ שנק' קדוש הוי' שא"י לפני הוי' תטהרו בבחי' טה"ע כנ"ל, וז"ש אשר אה"י אנא זמין לאולדא בעוה"ב שאחר ימוה"מ כו' וד"ל.

וזהו ענין הסליחות ביו"כ דוקא שנק' שבת שבתון כו' ע"כ מבקשי' סלה לנו מחל לנו כו'. כי הנה ענין הסליחה ומחילה הוא החזרת הרצון [מבעה"ר] לעוברי' רצונו דוקא, כמו שאנו רואי' באדם שמבקש סליחה ומחילה מחבירו כאשר חטא ופשע [כ]נגדו מאד שגם שאינו ראוי כלל שימחול לו על ששעה לו מעשי' רעי' וחטאי' נגד רצונו עד שכבר סילק רצונו ממנו לגמרי ועכ"ז מבקש ממנו שיטה רצונו אליו ושיתקבל ברצונו כמקדם, ואין עיקר בקשתו רק הטיית אהבתו ברצונו האמיתי אליו ולא מצד שירא ממנו שיגמלהו רעה כפי מעשיו הרעי' שאין זה בקשה אמיתית בגוף ענין החזרת הרצון מצד עצמו רק כדי שיטיב עמו להבא, אך באמת כבר הוא מקבל ע"ע שישלם לו כגמולו וגם שיודע בו שיגמלהו רעה כמעשיו שראוי לזה העונש עכ"ז מבקש ממנו [מחילה וסליחה], א"כ איז אלא שיעקר כוונת בקשתו אינו רק שיטה לבו ורצונו אליו ושיתקבל אצלו בפנימי' לבבו ולא יסור אהבתו ממנו באה"ר בל תמוט כו', וכמו"כ הוא למעלה בענין בקשת כניי סליחה ומחילה שיסלח וימחל ה' להם על כל פשעיהם וחטאיהם שעשו נגד [ה]רצה"ע הגם שכבר סילק רצונו מהם כראוי להם לפי מעשיהם עכ"ז מבקשי' שיטה [את] רצה"ע אלינו ושנתקבל ברצון האמיתי לפנינו גם שיקבלו עונש ויסורי' הממרכי' העון אין הכוונה בבקשה זו לסלוח כדי לפטור מן העונש כו' אלא רק מצד החזרת והטיית רצונו האמיתי אלינו מצד עצמו שלא יחזור פניו מאתנו בהסתלקות הרצון ע"י העוונות כו'. וא"כ יש להבין מאין פועלי' כניי בקשה זאת שיסלח וימחול ה' להם אחר שכבר סילק רצונו כו', אין זה אלא מפני שמעוררי' בבקשה זאת שהוא בעצמות האה"ר שבעצמות הנפש מצד חפצם בעצמות הרצה"ע שיאר [הוי'] פניו אליהם ולא יסור מאתם שע"ז מתעורר ה' ג"כ בבחי' עצמי' הרצון שנק' רעדכר"ע

כח"ש וענינחם: נסמו לעיל ע' א'קפד.

עד יעבור . . . עם זו קנית: נסמו לעיל ע' א'קפג.

התשובה שקדמה לעולם: נסמו לעיל ע' א'קסד.

לפני הוי' תטהרו בבחי' טה"ע: נסמו לעיל ע' א'קעג.

שהוא בעצמות א"ס ממש (שלמעלה גם ממקור כל רצון כניל) שיחזיר רצונו אליהם בגילוי הארת פניו דפנימי' הכתר שבו פנימי' ועצמות דא"ס ממש, והוא כיו"כ שנת שבתון כניל שהוא מעין עוה"ב בכח' מנוחה לחי העולמי' העצמי' שמאיר מעצמות השעשועי' העליוני' כניל, ולכן עיקר זמן הסליחה כיו"כ דוקא שאז התגלות רעדכ"ר בהמשכת י"ג מדה"ר כמיש ויעבור הוי' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון כו' כידוע שהוא למעלה ממשפט התו' לגמרי לסלוח לעוברי רצונו בתו"מ כו'.

אך גם כח המשכת י"ג מדה"ר לסלוח לעוונות הוא בא ע"י התו' שהרי מצות תשובה נחשבת ממצו' התו' כשהחוטא ישוב ויגביל ויסלח לו ה' (וכניל בענין מה שהתשובה קדמה לעולם וגם התורה קדמה כו' שקדמה התשובה לתו' גם למעלה בעצמו' ממש וע"כ גם למטה מצות התשובה גדולה וקדמה לכל [ה]מצות שבתו', וע"כ מטעם זה [גם] עפ"י התו' נמשך י"ג מדה"ר כו', וכידוע דמשה עלה להר באלול וירד כיו"כ בהמשכת י"ג מדה"ר שהרי זה ה' בירידתו עם לוחות האחרונות, וזהו שבחטא מרגלי' א' ה' למשה סלחתי כדברידך דמשמע דמשה כבר פעל את הסליחה הזאת שיסלח ה' על העוונות וע"כ א' סלחתי כדברידך דווקא שבקשת ממני ועתה יגדל נא כו', ובוהו פעל ודאי ע"פ התו' עצמה שזהו שרש נשמת משה מ"ע דתוה"ק כמיש כי מן המים משיתיהו כו' כמיש במ"א, וז"ש אני לדודי כו' הרועה בשושנים א"ת שושני' אלא ששונים הלכות כו' וד"ל.

אך עדיין יש להבין איך אפשר להיות דבר זה שעפ"י התו' עצמה יהי' כח הסליחה ומחילה למחול על העובר על מ"ש בתו' שא"כ עושה תו' פלסתר. ואמנם זהו שבחטא מרגלי' א' משה ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמור ה' ארך אפים כו' והיכן דיבר [דבר] זה, הרי זה ה' בעלות משה בהר עם לוחות האחרונות דכתיב וירד הוי' בענן כו' ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום וחנון א"א כו' וז"ש כאשר דברת כבר, ובדאי זהו ג"כ ע"פ משפט התוה"ק שלכך א' ויעבור הוי' ע"פ ויקרא ה' ה' שהמשיך מן

ויעבור הוי' על פניו ויקרא: תשא לד, ו. ראה לעיל בה"א פ' עקב ע' ש; ע' שכת.
 שריה מצות — ממצו' התו': תוקן עפ"י בוך ג. ובכתי' זה: ג"כ.
 דמשה עלה . . . וירד כיו"כ: ראה פרקי דרבי אליעזר פמ"ז. טור ושו"ע (הוספות לשו"ע אדה"ו ע' תרפב)
 אר"ח ר"ס תקפ"א ובני"כ שם.
 סלחתי כדברידך . . . ועתה יגדל נא: שלח יד, כ. שם, יו.
 שרש נשמת משה . . . כי מן המים משיתיהו: שמות ב, י. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשטז.
 אני לדודי . . . א"ת שושני' אלא ששונים הלכות: שיר השירים ו, ג. בלקוטי תורה ראה לב, ד; ובדאיאתא
 בהר על פסוק [ובהוצאת תר"ח: ע"פ] הרועה בשושנים ששונים ששונה הלכות. ראה זהר שמות כ, ב (ע"פ
 — שה"ש ב, טו — דודי לוי): בשושנים באותם ששונים בתורה. שם בהוספות עזר, א (על פסוק הנ"ל): אל
 תקרי שושנים אלא ששונים. וראה לקו"ת שם לג, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' פא.
 וירד הוי' . . . ויעבור ה': תשא לד, הו.

ההעלם שכבר הי' בעצמות לגילוי להיות ה' אל רחום וחנון כו' נושא עון כו', וז"ש למשה סלחתי כדבריך שאמרת ועתה יגדל נא כו' והי' צריך לומר סלחתי כדברי שדברתי כבר לומר ה' ה' אל רחום וחנון כו', אלא לפי שגם זה פעל משה שיומשך כח ומקור להמשכות י"ג מדה"ר כמ"ש ועתה יגדל נא כו' ביו"ד רבתי כו' יו"ד זה [הוא] למעלה מן החכ' שבתו' הנגלית והוא ביו"ד דח"צ דתוה"ק והיינו שא' סלחתי כדבריך, ואע"פ שגם זה שאמר משה ועתה יגדל נא [כח] כו' היינו לפי שכבר דברתי לאמר ה' כו', אך באמת גם מ"ש ויעבור ה' כו' ויקרא גם זה הי' ע"י משה שפעל [זה] שיעבור הוי' ויקרא כו' שיהי' המשכת ד"ג מדה"ר בבחי' רעדכ"ר שלמעלה מבחי' פני' דחכ' דתו'. וזהו שירד כיו"כ עם לוחות האחרוני' כו' להיות סליחת העוונות וא' ואנכי עמדתי בהר מ' יום כימי' הראשוני' כו' ואמרז"ל מה אלו ברצון אף אלו ברצון דכמו שמי' יום בקבלת התו' ביו"ד הדברות בלוחות ראשונות הי' בבחי' רצה"ע אף אלו מ' יום שירד בלוחות האחרונות ויעבור ה' על פניו כו' להיות א"א כו' ונושא עון למעלה ממשפט התו' ג"כ ברצה"ע, ולכאורה איך יכול להיות דבר והיפוכו שווין דכמו שאלו כו' ברצון שבחכ' דתו' ואלו היו ברצון שלמעלה מן התו', אלא צ"ל דיו"ד הדברות שניתן בלוחות האחרונות הי' בהו כח גדול יותר מלוחות הראשונות, וז"ש ועתה יגדל נא כח אד' כאשר דברת לאמור בירידות לוחות האחרונות כו' לפי שבלוחות האחרונות נמשך מכח הסליחה שברעדכ"ר כו' וכמ"ש לו שם הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות כו' שהו' י"ג מדה"ר שנק' נפלאות כו', והוא מ"ש את מעשי ה' כי נורא הוא אשר אני עושה עמך דוקא, והוא ענין הסליחה לישראל דוקא כמ"ש כי עמך הסליחה למען תורא שיהי' נק' בזה נורא כמ"ש במ"א וד"ל. ולכך בקש משה בחטא מרגלי' ועתה יגדל נא [כח] כו' כאשר דברת כו' סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדך ויאמר ה' סלחתי כדבריך כו' וד"ל. וע"כ ביו"כ דוקא או' סלח לנו כו' לפי שביו"כ ניתנו לוחות האחרונות שאז נמשך כח הסליחה דוקא וד"ל.

ואמנם שרש הענין הוא שזהו הפרש בין לוחות הראשונות ללוחות האחרונות היינו הפרש בין תשובה לתו' דשניהם קדמו לעולם והתוה"ק שקדמה לעולם ירד[ה] בלוחות [ה]ראשונות ברצה"ע כו', והתשובה שקדמה לעולם הוא שירד בזה כח הסליחה דרעדכ"ר ע"י התו' עצמה שמפני זה מצות התשובה ג"כ ע"פ התו' הוא שיקבלו לחוטא שעבר על התו' בתשובה כנ"ל שלא הי' זה עדיין בלוחות הראשונות, ולכך א' מה אלו ברצון

ואנכי עמדתי בהר . . . מה אלו ברצון: עקב י' (בהיטוך הסדר). ראה רשי' שם. שם ט, יח.

הנה אנכי כורת ברית . . . את מעשי ה': תשא לד, י.

כי עמך הסליחה למען תורא: תהלים קל, ד. ראה עטרת ראש דרוש לעשי"ת ע, א. לעיל בח"ג ראש השנה ע' א"ב. לקמו ע' אמתא.

סלח נא לעון העם הזה: שלח יד, יט (בדילוג).

כג'ל וד'ל להיות כי גם שירד כח הסליחה לישראל אין זה רק המשכת ר"ר העליוני אמנם אינו נמשך כ"א ע"י [כח] התשובה דוקא שקדמה כו', והטעם הוא כמבואר למעלה בשרש ענין הסליחה שהוא החזרת הרצון שיעבור על מדותיו ויקבלנו ברצון גם שעבר על רצונו א"כ בהכרח שיחזור בו מרצונו הקדום שהסיר פניו ורצונו ע"פ משפט התו' ובמה יבטל לרצונו הקדום להחזיר רצונו אליו אם לא בכח העליון יותר מרצון הקדום, והוא מצד כח הר"ר שברעדכ"ר ששם כח הסליחה אבל אינו מתעורר כ"א ע"י התשובה שמלמטה שהיא בהכנעת עצמו, והוא ביטול רצונות הזרים הקודמי' לבטלם ולהכניעם מפני רצון ה' ולא ילך עוד בדרכיו הקודמים, כמו בטל רצונו מפני רצונו כו', וכמ"כ יחזיר ה' פניו אליו וירצה בו גם [ל]אחר שסילק רצונו ממנו מצד הר"ר העליוני' שלמעלה מן הרצון שבחכ' דתו' כו', ואין כח זה גם בצ"ג שמקיימ' התו"מ שאין זה מגיע רק לרצה"ע שבתו' אבל היפ[ו]ך חשובא לנהורא מרע עצמו לטוב שהוא ביטול הרצון הקדום כמו בבצ"ע האמיתי מעוררים ר"ר שברעדכ"ר החזרת הרצון כו' וד"ל.

ולפ"ז מ"ש סלחתי כדברייך שזהו מ"ש יגדל נא כח כו' כאשר דברת כו' קאי על התשובה דוקא דהיינו הגדלת כח אד' שכבר דבר בלוחות האחרונות שהוא כח הסליחה סלחתי כדברייך שנתעוררת בכח התשובה בכני' שמפני זה אמרת ועתה יגדל נא כו' כאשר דברת כו' עיי' סלחתי למעלה שנמשך כח הסליחה בהחזרת הרצון למעלה לפי שזהו כמים הפא"פ כו', ולפ"ז כח התשובה שקדמה ה' אחר התוה"ק שהן לוחות [ה]ראשונות שאחר בחי' או"י דתו' ה' כח או"ח דתשובה שיעלה למעלה מאוי" דתו' שאו"ח חוזר לקדמותו באין שיעור למעלה מעלה, ע"כ נמשך ג"כ מזה המשכת ר"ר לסלוח גם על מי שעבר על רצה"ע כמה פעמי' כמ"ש חנון המרבה לסלוח ריבוי זה אין לו קץ ושיעור שמרבה לסלוח תמיד שהרי בכל יו"כ זמן הסליחה אעפ"י שחטאו בשנה שעברה וכן לכאז"א מרבה לסלוח על פשעיו אע"פ שחזר וחטא כו', לפי שבחי' רעדכ"ר שמפנימי' הכתר אין שיעור להתפשטותו ברב חסד עד אין שיעור כמ"ש ארך אפי' ורב חסד, והוא מפני שהתשובה למטה בבחי' או"ח למעלה עד אין שיעור כו', וגם פ"י ריבוי זה שמרבה לסלוח הוא שבא בריבוי חלקי' לאין שיעור לכאז"א לפום שיעורא דילי' כו' לפי אופן תשובה שלו מעומקא דלבא יסלח לו ה' שיחזיר פניו

בסל רצונך מפני רצונו [שתי תיבות האחרונות ליתא כל ג]: אבות פ"ב מ"ד.

כמים הפא"פ: ע"ד משלי כו, יט.

אוי"ח . . . שיעלה למעלה מאוי"ח: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שכו.

שארית חזון לקדמותו: מובא גם לקמן ע' אישמב. ובכ"מ. ובמאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' ריב: כי נודע

הכלל.

חנון המרבה לסלוח: תפלת שמונה עשרה. וראה אגרת התשובה פ"א. ובמהור"א קמא ע' תקמח ואילך.

שרה שנתהתשובה -- או"ח למעלה: אוצ"ל: או"ח עולה למעלה.

לפי אופן תשובה שלו: ראה פרדס שער (ח) מהות והנהגה בתחלתו.

ורצונו אליו כו' (ולשבר ולהכניע את המקטרג שלא יפעול דין אלא יהופך לסניגור ויהי מן הקללה ברכה כמיש אם יהיו חסאיכם כשני' כש'ג יליכנו בלבון דרב חסד העליון שנק' לבנון כמו ונוזלי' מן לבנון כידוע, וזהו המרבה לטלוח להפוך גם הזדונותי' כזכיות שזה בא מחמת תוקף הגבו' [שב] חסד העליון וכמיש ועתה יגדל נא כח אד' דוקא ודל').

ובכ"ז יובן ג"כ עיקר הטעם [מה] שלוחות האחרונות נתנו כיו"כ דוקא כניל להיות ידוע בשרש כללות יו"ד הדברות שהן אנכי ולא יהי' לך שכוללי' כל התו' ברמיח מ"ע ושס"ה לית דאנכי כולל כל רמיח מ"ע ובלא יהי' לך כלוליי' כל שס"ה לית, שכללותם הם בחי' חויג שבכתר שלהן נא' דבדיבור א' נאמרו כו' היינו רמיח הכלוליי' באנכי הן הי"ח ושס"ה לית הן הי"ג כו'. וזהו אנכי הוי' אלקיך אנכי מי שאנכי שהוא בחי' אור הכתר עצמו הנק' תריץ שנוחלק לחויג לימין ושמאל ברמיח מ"ע נמשך גילוי אלקות, כידוע שרמיח מ"ע נק' רמיח אברי' דמלכא דהיינו שהן בחי' כלים מכלי' שוני' להמשכות דבחי' קדש העליון דעצמות א"ס ב"ה שבפנימי' הכתר כמיש אשר קדשנו במצוותיו כו' פי' קדשנו בבחי' קדש העליון שנק' קודש הקדשי' דבחי' הכתר בלמעלה מבחי' קדוש כו"י כו'. וביאור הדבר ידוע שהמצות נק' ארחות הוי' או דרכי הוי' שהן בחי' אורח ושביל שבו נמשך שם הוי' מעצמות אור המאציל שלמעלה משם הוי' המהווה כל העולמות מאין ליש מאצי' לבייע שזהו נק' קדו"ש הוי' כו"י ולא קד"ש כו', כי שרש המצות שלמטה הוא במצותיו שנק' מצות הוי' ממש שהוא פנימי' הכלי' לפנימי' רצה"ע שבעצמות אור הכתר דאנכי מי שאנכי שהוא עצמות המאציל (שלמעלה גם מע"ס דאצי') שבא ונמשך ברמיח מ"ע העליוני' שנק' מצותיו,

אם יהיו חסאיכם כשני' כש'ג יליכנו: ישע"י א. יח.

ונוזלי' מן לבנון: נסמן לעיל ע' אקסט. וראה גם ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' שס. לקוטי תורה כאן ע. ד. אור התורה כאן ע' איתרלט.

כללות יו"ד הדברות . . . אנכי ולא יהי' לך . . . החו"י יתרו כ, ב"ג. ראה תניא רמיכ.

דאנכי כולל כל רמיח מ"ע . . . שס"ה לית: ראה זהר יתרו צא. א. חז"ב (תוספות) רעו, א. שלהי ריפ יתרו שטו, ב. תניא שם. וראה קונטרס אחרון לתניא ע' קסב.

דבדיבור א' נאמרו: ראה שריע אדה"ז תאריך סתצ"ד ס"ח.

אנכי מי שאנכי: ראה תניא מהדורא קמא ספמי"ט ע' תו. אבן עזרא תולדות כו, יט. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' יד. פרשיות התורה ח"א ע' רט. ושי"ג.

אור הכתר . . . תריץ: נסמן לקמן ע' אירצט.

שרמיח מ"ע נק' רמיח אברי' דמלכא: ראה תקוני זהר תל (ער, סע"א). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק. במדבר ח"ג ע' א"א. לקמן ע' אקצת. שם ע' אירג. שם ע' אישכו וע' איתקטו.

אשר קדשנו במצוותיו: נוסח ברכת המצות.

שעמלות נק' ארחות הוי': תהלים כה, י. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט, א: קלו, א ובקול ברמה שם. לקמן ע' אירצא וע' איתקטו. לעיל בחיג' פ' נצבים ע' תתקנ. ושי"ג.

שומצות נק' . . . דרכי הוי': הושע יד, י. ראה גם לעיל בחי"ב פ' ראה ע' תיד. ושי"ג.

שריה שלמעלה — מצותיו: ג: מצות הוי'.

(וכמו ה' מניח תפילין ומתעטף בציצית ועושה צדקה כו' כמ"ש במ"א), ולכך נק' קדש העליון בחי' קה"ק שלמעלה מאור הכתר שבחכ' דאצי', אעפ"י שגם זה נק' בשם הוי' והוא שם ע"ב במילוי יודי"ן כו', אך אין זה מעצמות ופנימית אור הכתר רק מבחי' [אור] החכ' שנמשך מאין דכתר להיות מקור להשתלשלות דאבי"ע וכנ"ל דבראשי' דחכ' נמי מא' הוא כו', ע"כ גם המלאכי' דבריאה או' קדוש הוי' צבאות כו', אבל הרמ"ח מ"ע הן מבחי' אנכי עצמו שהוא עצמות ופנימי' הרצון כו', וז"ש אנכי מי שאנכי [הוא] הוי' אלקיך שמתצמצם ובא בכלי' דרמ"ח מ"ע בפרטי שמות דהוי' שבכל מ"ע להיות הוי' אלקיך ממש שאין זה בכל ההשתלשלות כלל רק אנכי הוי' אלקיך לבד ע"י המצות שתלוי' באנכי, ומזה נמשך מקור להתהוות ריבוא רבבות עולמות ע"י צמצום דשם הוי' שבאוי"כ דע"ס דאצי' בבי"ע ע"י ד' אותיות הללו דיו"ד צמצום והיא התפשטות שמצומצם בג' כלים רת"ס כו'.

והנה נגד זה בלא יהי' לך תלויים כל השס"ה ל"ת שהוא קו השמאל דבחי' הכתר שהוא בחי' המנגד ומסתיר שלא יוכל להיות אור פנימי' דשם הוי' מאנכי הנ"ל להיות שהן פוגמין באור הכתר לפי שהל"ת הן נגד פנימי' רצונו ששנאו ונתעב עד שגורמי' סילוק הרצון העליון כו' וז"ש לא יהי' [לך] אלקי' אחרי' על פני [פני' על פני] לנגד פני שלא יסתירו העוונות דשס"ה ל"ת הכוללי' בלא יהי' לך עד שלא יהי' התגלות פניו מפנימי' הרצון שלא יוכל ה' להאיר פניו מפנימיות הרצון דשם הוי' שהוא מבחי' קדש העליון דאנכי ממש שע"י רמ"ח מ"ע וכמ"ש והסתרתי פני מהם כו' ואע"פ שישראל עושי' מצות הרבה הרי גזרו או' דעבירה מכבה מצוה ולכך כשגוברי' פגמי העוונות על הזכיות מכבה כל האורות העליוני' דשמות דהוי' שבמצות עד שאין מאירים כלל וכלל וכמו שאנו רואין בכל אדם כפרט שעבירה שעשה מטמטמת לבו כ"כ עד שבלתי מתקבל בנשמתו מבחי' אור פנימי' דשם הוי' שבמצות שעשה כו' כי לא יגורך רע כתיב שהן שנק' פושעי' בי בגופא דמלכא ממש שהוא בעצמות אור הכתר שמשם נמשך כל בחי' קדש העליון דרמ"ח מ"ע כנ"ל וז"ש לא יהי' לך כו' על פני לנגד פני דפנימיות אור הכתר שברמ"ח מ"ע לא יוכל להאיר בכם כלל כו' וד"ל.

ה' מניח תפילין ומתעטף בציצית ועושה צדקה: ראה ברכות ה, א. ראש השנה י, ב. סוטה יד, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסו. וש"י.

שם ע"ב במילוי יודי"ן: ראה עץ חיים שער (ה) סנת"א פ"א. שער (יח) רפ"ח ניצוצין פ"א. ספר המאמרים תקס"ז ע' (עדר) רעו. וראה גם לעיל בחי'ג שבת שובה ע' איעו וע' איפס. לקמן ע' אריג.

קדוש הוי' צבאות: ישעי' ג, ג.

רת"ס: ראש תוך סוף.

שו"ה יוכל — הרצון (ג': ליתא) . . . והסתרתי פני מהם: וילך לא, יז.

דנבירה מכבה מצוה: סוטה כא, א. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תערב. דברים ח"א ע' קמ. וש"י.

שעבירה: . . . מסתמטת לבו: יומא לט, א. ראה דרך חיים שער התשובה יח, ג.

לא יגורך רע: תהלים ה, ה.

אך הנה ביו"כ נמשך כח הסליחה מבחי' רעדכ"ר ע"י התשובה שלימה מעומקא דליבא כניל לסלוח ולמחול לכל העוונות וחטאי' ופשעי' ולמחוק אותם בר"ר כמ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני ממש והוא מ"ש כי יום זה דוקא יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאיכם כו' עד שכל הפגמי' וחטוינות דשס"ה ל"ת נתמלאו ונתקנו כמ"ש אם יהיו חטאיכם [כשנ"] כו' וכתוב וזרתי עליכם מים טהורי' וטהרתם אתכם כו' עד שהזדונות נעשו זכויות ממש וזהו ע"י המשכות י"ג מדה"ר דאל רחום ותנון א"א כו' להיות נושא עון כו' כידוע וכח זה דסליחות העוונות בהמשכת י"ג מדה"ר נמשך בלוחות האחרונות שירד עמהם מן ההר ביו"כ כו' והוא ע"י התשובה כמ"ש שהמשיך משה כניל שע"ז יוכל להיות המשכת הסליחה למעלה ממשפט הת"י שלא יסתירו העוונות לגילוי אור פנימי' דשם הוי' דקדש העליון דבחי' אנכי עצמו (וכמ"ש אנכי אנכי פי' אנכי דמ"ת אנכי זה הוא מוחה פשעיך כו' למעני ממש) שלא הי' המשכת כח גדול זה בלוחות הראשונות כלל וכמ"ש ועתה דוקא יגדל נא כח אד' ביתר מכפי המדה דתו' הרבה כאשר דברת כבר בירידות לוחות האחרונות כו' וד"ל. וזהו הטעם שניתנו הלוחות האחרונות ביו"כ דוקא להיות שלוחות הראשונות נשברו ע"י חטא העגל לפי שהי' שליטה לשטן לקנאות ביותר בתוקף קדושה העליונה שנגלה בה"ס (אעפ"י שנא' חרות על הלוחות חירות ממה"מ כו' שפסקה מהם זוהמא של נהה"ק) לפי שהי' מ"ת בשבועות ברעש גדול בקולות וברק"י וקול שופר חזק כו' והי' תוקף גילוי האור ביותר באש הוי' על הי"ט עד שגם בריות בראשית חרדו [ממך] כו' ע"כ לא נתקיימו הלוחות כי הי' שליטה לשטן להחטיאם מיד בחטא העגל שא' אלה אלהיך בנפילה גדולה בעומק רע דע"ז מעלי' גדולה כזו כו' שעכ"ד פ"ג כו' לפי שיש אחיזה ושליטה לחיצוני' בכל דבר מה שבא בבחי' יש ודבר מה כשהוא במורגש ובולט ביותר הגם שהוא בבחי' הקדושה העליונה ביותר (כידוע בטעם שבה"כ ביו"ד ספ"י דתוהו מצד תוקף האור וישותו כו') משא"כ לוחות האחרונות שנתנו בחשאי' ובצנעה והיינו ע"י התשובה בשפלות דוקא ששבו מן החטא מאד מעומקא דלכא

אנכי אנכי . . . כי ביום הזה . . . אם יהיו חטאיכם: ישעי' מג, כה. אחרי טו, ל. ישעי' א, יח.
 וזרתי עליכם . . . וטהרתם אתכם: יחזקאל לו, כה (כדילוג — וכ"ה לקמן ע' איתקח). אבל בבז' ג נכתב:
 כי וטהרת אתכם — ראה יחזקאל לו, כג [ושם: אותם]. לקמן ע' אישצב בהערה.
 שלוחות הראשונות נשברו . . . בתוקף קדושה העליונה: ראה גם לקמן ע' איתעז.
 חרות על הלוחות חירות ממה"מ: תשא לב, טו. ראה שמת רבא רפ"ב פמ"א, ז. זהו בראשית לא, כ.
 שפסקה מהם זוהמא: שבת קמו, רע"א. ראה ספר המאמרים תרמ"ח ע' קצח האילך.
 בקולות וברק"י וקול שופר חזק . . . בריות בראשית חרדו: יתרו יט, טו. ברכת שופרות.
 אלה אלהיך: תשא לב, ד.
 שעכ"ד פ"ג: ראה שבת פה, ב. הנסמך במאמרי אדה"א וקרא ח"א ע' ג.
 שבה"כ . . . מצד תוקף האור וישותו: ראה ספר המאמרים תרמ"ג ע' גז.
 מ"ת בשבועות ברעש . . . בחשאי' ובצנעה: בלקוטי תורה כאן (עב, סע"ד) מצייין ללקיחת תבוא מא, ג. ועוד.
 שורה והיינו — דוקא: ג: גדולה מאד.

שבפנימיות נקו' הלב שהוא בחשאי מאד ונק' צעקת הלב ולא צעקת [ה]קול כמו צעק לבם שהוא בחשאי מאד כתפלת חנה כו' שעיי' נמשך כח הסליחה מלמעלה מסדכ"ס למעלה מן הרעש דקול שופר והארת אור התפעלות התענוג'י' בחכ' אלא מבחי' שעשועי העצמי' דעצמות א"ס ממש שיתגלה לעוה"ב וזהו שנק' עלמא דאתכסי' בכלל שאין שם שליטה לחיצוני' כלל וזהו ענין יג"מ שנק' יובלא עילאה עולם החרות כו' כמו בעוה"ב (רק שעדיין לא נתברר למטה ולזה צ"ל ע"י עינויים דוקא וביודוי בשפלות אבל בעוה"ב יתגלה בבחי' יש מורגש מיש האמיתי כנ"ל ולא יהי' צד אחויה לחיצוני' כלל וע"כ ניתנו לוחות האחרונות כיו"כ דוקא שהוא בחשאי בעלמא דאתכסיא וע"כ נתקיימו יותר שהוא עצום מאד ולא יפול לעולם לפי שהוא בבחי' התשובה עילאה שע"ז א' יגדל נא כח אדנ' [כו']). ומה שאר' שמע וכשכמליו בקול רם וכן ז"פ כי הוי' הוא האלקי' זהו מעין העוה"ב [ש]לאחר הבירור לגמרי שיתגלה עצמות א"ס ב"ה למטה ממש כמו למעלה כיש מורגש דוקא וכמ"ש להנחיל אוהבי יש וכן ונחי' לפניו ע"כ או' בקול רם דוקא כמ"ש במ"א וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן מ"ש האזינו השמים כו' יערוף כמטר לקחי תול כטל כו'. הדנה ידוע בענין ירידות גשמי' שהמים שבעבי' וענני' הוא שנאספו יחד ונעשו רסיסים עבי' מלאי' לחלוחית מים ונעצרים שם זמן מה עד שיורדי' בהתחלקות טיפין טיפין על הארץ הנה זה הגשם אינו בא מצד עצם העבי' וענני' שהרי יש כמה עבי' וענני' בכל יום ולא יורידו גשם כלל אלא עיקר הגשמי' מן הארץ יבואו ואעפ"י שא' כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים (וכמו המבול שירד הגשם מן השמים מ' יום לפי שארובות השמים נפתחו והן מים מעל השמים כו'). גם זה אמת והענין הוא כמ"ש מעלה נשיאי' מקצה הארץ ברקי' למטר עשה כו' דהענני' ועבים מעלה מקצה הארץ להיות שאידי' שעולי' מן הארץ שנק' קיטור הארץ הולך ועולה למעלה עד שיעור נ"א מיל כמ"ש ברמב"ם קיטור זה הוא דק בתכלית ומורכב מלחלוחית

צעק לבם . . כתפלת חנה: איכה ב', יח. ראה לעיל בחי' פי' נצבים ע' תשסו. ושי'.
 כי הוי' הוא האלקי': בהוספת תיבת כי מובא גם לקמן ע' אישכב. לעיל בחי' שבת שובה ע' איצו. ושי'.
 להנחיל אוהבי יש . . ונחי' לפניו: נסמן לעיל ע' אקפה.
 שרה במ"א — וד"ל: ע"כ נמצא בבוך ג'.
 האזינו השמים . . יערוף כמטר: האזינו לב, איב.
 בענין ירידות גשמי': ראה גם מאמרי אדה"א כמדבר חיב ע' שנד וע' תרמג. ויקרא ח"א ע' קנד. חיב ע'

תקצט.

כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים: ישע"י נה, י.
 המבול . . מ' יום . . שארובות השמים נפתחו: נח ז', יב, שם, יז, שם, יא.
 מעלה נשיאי' מקצה הארץ: תהלים קלה, ז. ראה לקמן ע' אירכד.
 נ"א מיל כמ"ש ברמב"ם: ראה פירוש המשניות ברכות מ"א מ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצט:
 כמדבר חיב ע' תרמג. ושי'. בספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשסא: כ"א מיל (והוא טהוד וצ"ל נ"א ככפנים)
 . . כמ"ש בספרי הטבע.

חלקי כדור הארץ וחוזר ויורד קיטור זה מלמעלה למטה ונתגשמו הקיטורי' ואידי' הללו באויר הארץ שלמטה ונעשה ענן עב בהגשמה מחלקי לחלוחי' מים גשמי' וזהו מוריד הגשם שמוריד' לארץ ע"י התגשמות העבי' למטה וזהו שמעלה נשיאי' גם מקצה הארץ מאידי' וקיטורי' העולי' משם ונעשה ענני' (ויש עבים שנעשה מקיטורי' ואידי' שעל הים שהים מעלה אידים כמי'ש במי גשמי' דלתי' שראה כמו כף קטנה עולה מן הים וזה נק' מ"ד דענני' מים שואבי' ומ"ש מעלה נשיאי' מקצה הארץ זהו כדע' האו' שמן קיטורי' הארץ דוקא נעשה הענני').

ולפ"ז הרי הגשמי' שיררדי' מן העבי' הן מן הארץ עצמה בקיטורי' ואידי' שלה ואין כל חדש כלל בעצם מי הגשמי' שכבר נתהוו מאידי' הארץ רק שחזרו לירד ולהתגשם בעבי' וא"כ מה זה שא' כאשר ירד הגשם מן השמים והרוה את הארץ והולידה והצמיחה דמשמע שזהו ענין שפע חדשה דמשפיע במקבל שהוא הארץ שמקבלת מי הגשמי' מן העבי' שיררד מן השמים ובאמת מי הגשמים הללו מן הארץ באו ונמצא דהארץ דוקא מקבל נעשה בחי' משפיע להשפיע מטר בתוך העבי' והמטר שהוא בחי' משפיע נעשה מקבל שמקבל מן האידי' שעולי' מן הארץ למעלה מעלה כניל. וכך הוא במ"ת שהן מי זרע דנוק' שעולי' ויוצאי' למעלה לקבל המ"ד ומ"ד הוא שנזרע במ"ז ואין כל חדש בזרע דדכורא כי עיקר התהוות הולד ממ"ז שיצאו תחלה כמי'ש אשה כי תזריע מ"ז שלה וילדה כו' הרי גם כזה המקבל הוא המשפיע והמשפיע מקבל שאם לא מ"ז דאשה כי תזריע לא ילד הזכר בזרעו כלום ועכ"ז עיקר כח התולדה במ"ז מה שתזריע ותלד בא מן המ"ד דוקא שנזרע במ"ז כו' וכך הגשמי' א' והרוה את הארץ והולידה כו' דאעפ"י שהגשמים הללו מן אידי' הארץ באו (כמי'כ באשה), מ"מ מה שיררד הגשם מן השמים בעבי' על הארץ הרוה לארץ ליתן בה כח התולדה והולידה והצמיחה מכה עצמה אבל מאידי' הארץ העולי' מצד עצמן לא תוליד ותצמיח כלום כמו אשה כי תזריע וילדה זכר התולדה שבמ"ז שלה בא דוקא מכה המ"ד כמי'ש במ"א ונמצא שזהו מבלי שימצא רוי"ס דלא נודע מי המשפיע ומי המקבל לפי שזה מקבל מזה וגם זה משפיע לזה ולא נודע כלל מי המשפיע באמת. (וכמו במ"ז ומ"ד דבחיבור של שניהם דוקא מוליד הולד ומ"ז מקבל מ"ד עיקר התולדה ומשפיע למ"ד כמי'ש אשה כי תזריע וילדה שהרי מן האודם ממנה בשר וגידדי' כו' וכך בגשמי' ומטר שהרוה לארץ והולידה כו' וכניל).

מוריד הגשם: נוסח תפלת העמידה.

במי גשמי' דלתי': מלכ"ס-א ית, מו.

אשה כי תזריע: תזריע יב, ב. ראה לקמן ע' איתנא. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תר. ושי"ן.

התולדה שבמ"ז שלה: . . מכה המ"ד: ראה הערה שלמנין.

האודם ממנה בשר וגידדי': כיה בכ"מ, ראה גדה לא, א. לקמן ע' איתמ. לעיל בחי' ע' נצבים ע' תתקטס.

וכמ"כ יוכן למעלה כמיש יערוף כמטר לקחי שזהו כחי גשם נדבות וחסדי העליוני שירודי מלמעלה למטה בכני שנק' ארץ כמיש פקדת הארץ ותשוקקי כו' במי החסדי העליוני והוא בא דוקא ע"י העלאת מ"ן מלמטה למעלה ובל' הזהר נק' אתערותא דלתתא שמעורר אתעדל'ע שהוא המשכת מ"ד שאחר העלאת מ"ן וכמו ע"י התעוררות תשובה ותפלה וצדקה וחסד למטה מעוררי אתעדל'ע להמשיך ר"ר וחסדי העליוני מלמעלה למטה כמו יהי חסדך עלינו כאשר יחלנו לך וכתבי כי לך אד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דוקא שלפי אופן העלאת מעשה התחתוני כך לפי אופן זה דוקא יעורר למעלה כפי מדתו ממש וכמו יענו ביום קראינו כפי הקריאה והבקשה כך יענינו מלמעלה וכמיכ באהבה כמים הפנים אל פנים ימשיכו אהבה העליונה מלמעלה למטה כו' ונמצא שאין כל חדש באור ושפע דחסדי העליוני דנק' מ"ד שנעשה מהעלאת מ"ן שנק' אתעדל'ת עד שנמצא כל אתעדל'ע דמשפיע בא מאתעדל'ת דמקבל בלבד כו' וזהו כמשל הגשמי שירדין מן העבים שאין כל חדש בו כי מן האדי' שעלו מן הארץ הוא כניל (ומ"ש פקדת הארץ ותשוקקי' במי הגשמים כו' וכמו והרוה את הארץ כו' זהו כחי אתעדל'ע לעורר אתעדל'ת שנק' כח המעלה מ"ן כו' וכמו ענין ב"ק שמכריו בכל יום שובו בנים כו' לעורר התשובה או האהבה, ועכ"ז מאתעדל'ת שנעשה מכה זה נמשך אח"כ אתעדל'ע לפי מדת ההעלאה מפני שהמשכה זו מן ההעלאה דכניל באה כניל). (ונמצא שהמשפיע הוא משפיע והמשפיע מקבל כניל במשל הגשם בארץ כי ע"י העלאה מ"ן מוסיפי' אורות בכלים כמו שיומשך תוס' אור מחסד דאצי' ממוחזי דאוי' ע"י צדקה וחסד שלמטה וכה"ג).

וזהו שאמרז"ל דכניי שאלה שלא כהוגן כמיש יבוא כגשם לנו כו' שהגשם נפסק כאשר אין אידי' עולי' מן הארץ כניל וכן למעלה כאשר אין אתעדל'ת מלמטה כלל בתשובה ומע"ט ותפלה וצדקה וכה"ג אזי אין אתעדל'ע בהמשכות החסדי העליוני כלל כי בלתי העלאות מ"ן איא להיות המשכת מ"ד וצ"כ יכולים להיות הפסק לירידת גשמי העליוני' שנק' גשם נדבות גשמי ברכה העליונה כו' וזהו ששאלה כנסיי שלא כהוגן שיבוא

גשם נדבות: תהלים סה, י.

פקדת הארץ ותשוקקי: תהלים סה, י.

יהי חסדך עלינו כאשר יחלנו לך: תהלים לג, כב (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסד. ושינ.

כי לך אד' החסד: תהלים סב, יג (ושם: ולך אד' חסד. אבל כן הובא גם לקמן ע' אישכ (ושם: הוי'). אמרי

בינה שער התפילין קלו, ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' סה: אור התורה שיר השירים כג ג ע' אצ (מגוכתיי): לך . . . החסד.

יענונו ביום קראינו: תהלים כ, י.

כמים הפנים אל פנים: ע"ד משלי כו, יט.

ביק שמכריו בכל יום שובו בנים: נסמן לעיל ע' אקצא.

דכניי שאלה שלא כהוגן . . . ויבוא כגשם לנו: נסמן לעיל ע' אקסג.

ויומשך גילוי אלקות כגשם כו' ואמנם הקב"ה השיבם כהוגן שא"ל אה"י כטל לישראל דטל לא מעצר לעולם. כי הנה הטל הוא טל השמים כמו ויתן לך האלקי מטל השמים כו' שטל זה יורד מלמעלה מעלה עד למטה מטה בארץ וירידת הטל הוא בלילה דוקא שיורד למטה ללחלה כל חלקי הארץ בתוך תוכם ונותן בארץ תוס' כח ועוז שתעלה אח"כ אידי' טובי' ביותר שתתן הארץ יכולה בכי טוב כו' כי הנה הטל הזה כמו שהוא למעלה באוויר העליון בשמים הוא דק מאוד כי הוא רק אוויר לח ודק מאוד שמלחלח כל חלקי היסודות דארמ"צ. שבארץ ולא יתגשם בירידתו למטה כלל כי לא יתהווה ממנו אוויר מגושם להתגשם כמו הגשמים שבירידת האידי' מלמעלה למטה מתגשמי' בעבי' והי' למים גשמי' אבל הטל גם בירידתו למטה בארץ הוא אוויר מלוחלח ודק כמו שהוא למעלה רק שיורד מלמעלה למטה כמיש מוריד הטל (ועכ"ז יש בו מים בהעלם וכמו שחטט מן הגוזה ספל מים כו'. וראי' מן המן שברדת הטל על הארץ ירד עליו המן והמן הי' לחם מן השמים בלי פסולת כלל) ועי"כ יש בכח הטל ללחלח היטיב כל חלקי הארץ, שתתן תת כחה להוציא אידי' טובי' (שנק' טל בארץ שעולה מן הארץ בלילה לפי אופן כח הטל העליון שיורד מן השמים שנתן בה תוס' כח שתוכל להעלות אידי' וקטורים טובי' ולא רעי' כו').

והנמשל מזה יובן למעלה שא' אה"י כטל לישראל שזוהו בחי' טל העליון שיורד משמים העליוני' כמו שראשי נמלא טל והוא מיש כי טל אורות סליד בחי' טלא דנסיף מעי' כו' והיינו מה שנמשך מצד עצמות אי"ס ב"ה מבלי אתעדלית כלל אור עצמות הרצה"ע שנק' רעדכ"ר שיעשה וימשיך תוס' כח ועוז בפנימי' ועצמי' הרצון דנוק' שיוכל להעלות מ"נ תמיד בתו"מ ותפלה ותשובה כמו הטל היורד מלמעלה בארץ שמלחלח חלקי הארץ שתוסיף כח להעלות אידי' טובי' כגיל שזה הבא מלמעלה מצד עצמות אלקות שלא עיי' סיבת העלאת מ"נ כלל שהוא קיום נצחי בלי הפסק לעולם זהו גי'כ למעלה מכח המעלה מ"נ הנ"ל כביק המכריז כו' שאינו רק לפי שעה לבד לעורר התעוררות אהבה ותשובה כו' אבל המשכה דטל בכניי שנק' ארץ עילאה הוא לחזק כחם בעצמי' נשי' שיהי' בהם כח התפעלות

אה"י כטל לישראל . . לא מעצר: נסמן לעיל ע' איקט.

כי הנה הטל: ראה גם לקמן ע' ארכד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שנה וע' תרמב.

ירידת הטל הוא בלילה: בהעלותך יא, ט.

ויתן לך האלקי מטל השמים: תולדות כו, כח.

מוריד הטל: נוסח תפלת העמידה.

שחטט מן הגוזה ספל מים: סי' שופטים ו, לח.

שברדת הטל . . ירד עליו המן: ראה בשלח טו, יג"ד. בהעלותך שם.

והמן . . בני פסולת כלל: ראה חקת כא, ה וברשי' שם. ימא עה, כ. לקמן ע' אחק.

שראשי נמלא טל . . כי טל אורות סלד . . טלא דנסיף מעי': שיר השירים ה, ב. ישעי' כו, יט. ראה זהר

(אדר"א רב"א) נשא קכח, ב.

הרצון העצמי מצד עצמם תמיד שנק' אהבה המוסתרת בעצם כו' להתעורר מכח עצמם תמיד באהבה ותשובה כמו חיווק כח הארץ בעצם מן הטל כו' עד שלא יהי צריכי לביק לעוררם בתשובה כו' והוא נצחי כלי הפסק כלל (ונק' עולת תמיד העשוי בהיס כו' עיי הטל תו' שנמשך בנשוי וזיש שראשי נמלא טל כו' וזיש והי' שארית יעקב כו' אשר לא יקווה לאיש כו' כמי' במ"א וד"ל).

וזהו יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי, דהנה התו' נק' בשם גשם ובשם טל ע"כ יערוף כמטר כו' וכמי' כאשר ירד הגשם כו' כן דברי אשר יצא מפי כו' והן אותיות התו' שבאי' בהתחלקות כגשמי' שירד' טיפין טיפין כו' והוא מה שהמטר דתו' בא בהמשכה והתחלקות לרמ"ח מ"ע בפרטיות שנק' רמ"ח אברי' דמלכא והן רמ"ח חסדי' העליוני' שנמשכי' בכלי' עיי רמ"ח מ"ע שלמטה בהעלאת מ"ן שנמשך המשכת מ"ד כגיל במשל האידי' דהארץ כו' באתעדלית שעושה אתעדל"ע כו' וזיש יערוף כמטר לקחי שהוא מטר דעיי שממשיך בחי' פנימי' רצה"ע שבכל המצות העליונים ברמ"ח אברי' כו' כמי' כי נר מצוה ותו' אור ועיכ תלמוד גדול שמביא לידי מעשה ותית כנגד כולם כו' וזה ל' לקחי כמו כי לקח טוב נתתי לכם כו' שהוא עניו קנין כמא' שהתו' קנין א' כמי' ה' קנני ראשית דרכו כו' וזהו פקדת הארץ ותשוקתי ברמ"ח חסדי' דרמ"ח מ"ע כמו בגשם שאו' והרוה את הארץ וכו' עד שעושה פרי תבואות הרבה כמי' והולידה והצמיחה כו' ולכך נק' לקח טוב כי שמרוית הרבה בהעלאות ובירורי' דרפ"ח כו' שבשינוי שנעשה מדברי' גשמי' שמוסיפי' אורות באצ"ו כו' כידוע וד"ל. וגם יתפרש לקח על היות שרמ"ח מ"ע העליוני' נק' רמ"ח אברי' דמלכא וכמו עדימ שילקח כל האדם בדבר א' שיאחזוהו בידו וכה"ג נלקח כולו כך למעלה גם עיי מצוה א' נעשית חסד מלמעלה הוא בדרועא ימינא כו' עייז נלקח כל קומת אדם שיומשך למטה והוא בחי' הארת אור הכתר שברמ"ח אברי' דמלכא למעלה שיאיר כולו בנשוי כמו יאר ה' פניו אליך כו' מפנימי' הכתר שבפנימי' המוחין דאדם העליון כו' וזהו לקחי ממש וד"ל. והנה כמי' עיי התשובה

עולת תמיד העשוי בהיס: פינחס כה, ה.

והי' שארית יעקב: מיכה ה, ה. ראה לעיל בחי' פ' נצבים ע' תתקנן ובהנסמו שם.

כאשר ירד הגשם . . . כן דברי' ישעי' נה, ייא (בדילוג).

לרמ"ח מ"ע . . . רמ"ח אברי' דמלכא: נסמו לעיל ע' אקצא.

שויה דהארץ — יערוף כמטר לקחי: בהכתי' נכפלו חיבות אלו.

כי נר מצוה ותו' אור: משלי ה, כג. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' עדרת.

תלמוד גדול שמביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב.

ותית כנגד כולם: פאה בתחלתו.

כי לקח טוב נתתי לכם: משלי ד, כ. וראה לקמן ע' ארכג.

שהתו' קנין א' . . . ה' קנני ראשית דרכו: אבות פ"א, י. משלי ח, כב.

יאר ה' פניו אליך: נשא ה, כה.

פנימי' מעומק הלב מעלה מ'נ למעלה ומעורר לר'ר העליוני' שבפנימי' הכתר כמ'ש מן המצר קראתי י'ה כו' כמו צעק לבס אל ה' מצד עוצם הריחוק שנתרחקו נש'י בגשמיות חומריות העוה' וצעק בצר להם בתשובה שלימה מקירות הלב כו' אז מרחוק ה' נראה לי מצד הריחוק שבא לידי מיצר גדול ה' נראה לי מלמעלה ממקום גבוה יותר שהוא רחוק למעלה מן ההשתלשלות כו' והיינו בחי' אה'ר העצמי' מקור כל החסדי' העליוני' שנק' גשמי' גשמי' כרכה כו' וזהו ויבא כגשם לנו ע'י התעוררות תשובה או תשובה ומע'ט מלמטה אבל כאשר אין קורא בשמיד כו' שאין התעוררות אהבה או תשובה ומע'ט כלל נפסק בחי' המטר הזה דתו'מ ואעפ'י ששני' שאלהו שלא כהוגן זהו מה ששאלה שיהא כגשם שנעשה מאידי' הארץ כניל שיש לו הפסק כניל אבל משה ה' שרשו ממים העליונים שמעל לרקיע שאינו בא מהעלאת אידי' הארץ כו' כמ'ש בו כי מן המים משיתיהו ומשה נתן תו' לישראל שהוא מעה'ח כו' ע'כ א' יערוף כמטר בתמיד' בלי הפסק כלל לעולם בכל דור ודור גם כשאין אתעדל'ת באהבה ותשובה ותפילה כו' דאתפשטותא דמשה בכל דרא כמ'ש במ'א על מ'ש משה ידבר תמיד כו' לפי שנק' שושבינא דמלכא כו' ודיל.

תזל כטל אמרתי הנה מבואר למעלה במשל הגשם והטל שאעפ'י ששניהם יורדי' בירידה מגבוה לנמוך מלמעלה למטה בארץ אבל המים דגשמי' מתגשמי' למטה בירידתם בארץ משא'כ הטל שהוא אויר לח ודק ביותר שגם בירידתם למטה הוא כמו למעלה שנק' טל השמים כו' וכך יובן כנמשל בתו' שנק' מטר ומים אעפ'י שמים דאורייתא שרשם למעלה ביותר והוא מים שמעל לרקיע כו' ונק' ים הקדמוני וכ'ד ספרי' דאורייתא נשאב משם כמ'ש ותמלא כדה כו') מ'מ בירידתם להמשכת רמ'ח מ'ע שבנש'י נק' מטר (רמ'ח ע'יה) כמטר גשמי שמרוה לארץ כו' והוא תו' הנגלית לנו באותיות דתושבי'כ

מן המצר . . . צעק לבס: תהלים קיח, ה. איכה ב, יח.

מרחוק ה' נראה לי: ירמי' לא, ב.

אין קורא בשמיד: ישעי' סד, ו [ישם: ואין. אבל כ'ה גם במאמרי אדה'א ויקרא ח'א ע' ה. וש'נ: במדבר

ח'ב הנסמן בסמוך (דברים ח'א ע' קמ). ראה מאמרי אדה'א במדבר ח'ב ע' תרמד.

משה . . . שרשו ממים העליונים . . . כי מן המים משית'הו: שמות ב, י. ראה מאמרי אדה'א ויקרא ח'ב ע'

תקלד. וש'נ: במדבר ח'ב ע' תשטו. לקמן ע' אירפא. שם ע' איתב וע' אחי'ב.

דאתפשטותא דמשה בכל דרא: ראה תקוני ז'הר תסי'ס קיב. רע'א: קיד. רע'א (ס'א): תכ'א נ, ב. בראשית

רכא פני' ז.

משה ידבר: יתרו יט, יט. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' רי ואילך, ומקבילו בתורה אור יתרו טו, ב ואילך.

מאמרי אדה'א במדבר ח'ב ע' תלה.

משה . . . שושבינא דמלכא: ראה ז'הר (רע'א מהימנא) ויקרא כ, א. מצורע נג, ב. (רע'א מהימנא) שופטים

ערה, ב.

שר'ה שמעל — ונק' [אוציל: (ונק') . . . ותמלא כדה: חיי שרה כד, טו. ראה תקוני ז'הר תכ'א (מו, ב).

מאמרי אדה'א במדבר ח'ב ע' ש'נב ואילך: ע' תרלו ואילך. דברים ח'א ע' רכו. וש'נ: לקמן ע' אש'מא. וע'

איתסט.

מטר (רמ'ח ע'יה): ראה גם אמרי בינה שער הקיש נא, ג.

בגשמי' שירודי' טיפי' טיפי' כו' ע"ז א' יערוף כמטר לקחי, נטיף טיפין טיפי' כלי הפסק בהיות שרשם במ"ע כמעיון המתגבר שאעפ"י שנובע טיפי' טיפי' מ"מ נביעתו בלי הפסק (וכמ"כ ארוכות השמים נפתחו שאין להם הפסק וקאי לעיל כמ"ש יערוף כו' בימוהמ"ש) אבל הטל הוא למעלה מבחי' מים דאורייתא והוא שרש הח"ע דתו' כמו שהוא למעלה בעצמות איס' ב"ה שנא' ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים (והוא רוחו של משיח דכתיב ב"י ונחה עליו רוח ה' כו' והוא שנק' טל השמים בחי' טל תו' כמא' כל העוסק בתו' טל תו' מחייו שנא' כי טל אורות טלך והיינו בחי' התענוג ושעשועי' העצמי' שבח"ע דתו' כמ"ש ואהי' אצלו אמון והיינו בחי' שעשועי' יום יום שאינו בא בבחי' התפשטות כלל (וכידוע בענין אור מים רקייע ונק' שעשועי' המלך בעצמו שנמשך להשתעשע בתו' שאינו מתחלק לחלקי' כלל ואינו מתגשם בירידתו למטה כלל כנ"ל דהיינו גם בירידת הטל תו' למטה מבחי' עצמות השעשועי' הנ"ל למטה להיות תענוג ושעשועי' לנשמות בג"ע כמ"ש ושעשועי' את בניא כמו דזיו וסודות פנימי' התו' וכמו במ"ת שטל תו' החי' אותם והחזיר נשמתם (וכטל שעתיד להחיות בו המתים כו' וכה"ג) שמשיגי' הנשמו' אינו מתגשם כלל להיות בשרשו בחי' אויר דק ולא מבחי' לחלוחי' דעונג הנעלם בעצמות שאינו מורכב בשום דבר מה כו' ע"כ גם בירידתו למטה בנושי' הוא כמו למעלה ממש והוא הנותן תוס' כח ועוז בנושי' החיותם בטל זה בעצם כחם שיוכלו להעלות מי"נ תמיד בחשובה ומע"ט ואויר כו' כנ"ל (שוהו עולת תמיד העשוי' בה"ס דוקא משום שירד אור טל תו' העליון בנושי' כו') והטל הזה בלי מי"ן מצד עצמות המאציל כלי אתעדלית כלל שהוא נצחי' בנצחיות דאיס' כי לא יכלו גם החשובה ומע"ט לעוררו כי הרי נבדל הוא בערך גם מעונג שכרצה"ע דמצוה שלמעלה להיותו בחי' תענוג פשוט ועצמי' ממש כנ"ל רק הוא יורד מעצמות ממילא ומאליו מצד כי שרש נשי' הוא ג"כ בבחי' שעשועי' העצמי' הנ"ל כמ"ש הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועי' כו', ישראל עלה במחזיק בבחי' פנימי' ועצמי' התענוג הפשוט כו' וזהו תול כטל אמרתי ולא א' לקחי לפי שהוא למעלה מהמשכת החסדי' דמים דתו' ברמ"ח מ"ע הנ"ל והוא בחי' טל תו' כנ"ל שירוד ונוסף מעצמו ממילא

רוח אלקי' . . . רוחו של משיח: כראשית א', ב. ראה כראשית רבא פ"ב, ד. פ"ח, א. ויקרא רבא רפ"ד.
מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קצה.
ונחה עליו רוח ה' כו' [אוציל: כו']: ישעי' יא, ב.
כל העוסק בחי' . . . כי טל אורות: ישעי' כו, יט. ראה כתובות ק"א, ב. תניא ספ"ל. מאמרי אדה"א דברים
ח"א ע' רצט. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' תרלז.
ואהי' אצלו אמון . . . שעשועי' יום יום . . . דקיע [אוציל: רקייע]: משלי ח, ל.
ושעשועי' את בניא . . . בחי' . . . והחזיר נשמתם: משלי שם. ראה שבת פה, ב.
שרה והחזיר — שמשגי' הנשמו': כ"ה בהבתי'. ואלי התחלת המוסגר הוא לא בחיבת, (וכטל' אלא
בשרה שלפני'. קודם החיכות: וכמו במ"ת.
הבן יקיר לי אפרים ילד שעשועי': ירמ"י לא, יט (בדילוג. וכ"ה לקמן ע' אישלא בהערה).
דישראל עלה במחזיק: ראה גם לעיל ע' אקע.

ומאליו בנשי ליתן בהם כח גדול לחיזוק כחם העצמי שיעשו פרי למעלה ולמטה ע"י תשובה ומעט וכנ"ל וויש תזל כטל בלי אמצעית העלאות מ"נ למטה והזלה זו הוא ענין ירידת הטל למטה שאינו מתחלק ואינו מתגשם כלל כנ"ל וד"ל. וויש שהקב"ה השיבם כהוגן אה"י כטל לישראל שירד מעצמו שאינו נפסק ומוסיף כח העצמות בנשי מצד עצמו שלא יצטרכו להשקאות מים דמטר כמ"ש וה"י שארית יעקב כטל כ"י וזה יה"י לעתיד ביומה"ש שיתגלה פנימי' התו' לנשי למטה כמו שהוא למעלה ממש ולא ילמדו עוד כ"י כי כולם ידעו אותי כ"י וע"כ אמר אה"י כטל לישראל אנא זמין לאתגלאה וכן תזל כ"י וד"ל. אך עדיין י"ל מ"ש תזל כטל אמרתי דוקא דלכאורה אמירה זו היינו בחי' אותיות התו' שנאמרו למשה לאמר לישראל והוא בחי' מים דאורי"י שבא להתחלקות רמי"ח שע"ז א' יערוף כמטר כ"י והיינו הך ולמה כפל הדבר לחדש הדבר שלא דבר תחלה והוא באמרו תזל כטל כ"י.

אך הנה יש להקד' תחלה סדר דברי הפסוקי' האלה באמרו תחלה האזינו השמי' ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, יערוף כמטר כ"י דמשמע דהכל ענין א' הוא שבי' מדריגות שבתו' מטר וטל הנ"ל הוא ב' מדריגות דשמי' וארץ כ"י. והענין הוא כידוע שהתו' מן השמים נתנה כמ"ש מן השמים השמיעך ה' כ"י וירדה מן השמים לארץ בשעת מ"ת כמ"ש הארץ האירה מכבודו אין כבוד אלא תו' וכאשר ירדה לארץ או נא' לא בשמים היא כ"י (ע"כ אין שגיחתו בכ"כ כ"י). והענין הוא כנ"ל דשרש התו' היא בבחי' מ"ע שמעל לרקיע שנק' ים הקדמוני כ"י ולכך נק' ג"כ משל הקדמוני כ"י ועד"מ המ"י שאין להם גוון עצמי כלל רק לפי גוון ומראה הכלי שנותנין בה יתגלה באופן גוון ומראה כשרש בח"ע דתוה"ק שמעל לרקיע הנ"ל אין בה גווינין אלא הוא בבחי' כח היולי דח"ע שאין בה הרכבה בדבר מה עדיין ונק' כ"ח מ"ה כמו מה פשפשת כמ"ש והחכ' מאין תמצא מאין ממש והוא למעלה עדיין מהתחלקות גוון של המדות חג"ת ולמעלה מהתחלקות מראה האותיות בכתב כ"י להיות שמ"ע שמעל לרקיע (שהוא שרש בחי' אור דטה"ע שזהו אור מ"ים רקיע שנק' אמ"ר) הן בבחי' כח היולי שממנו עתיד להתפשט

וה"י שארית יעקב כטל: מיכה ה. ו (כדילוג).

ולא ילמדו עוד . . . אנא זמין לאתגלאה: ירמי' לא, לג . . . נסמן לעיל ע' אקפד.

מן השמים השמיעך ה': ואתגנו ד, לו (ותיבת ה' ליתא שם), השה גם מאמרי אדהיא כמדבר ח"ב ע' תקצה.

הארץ האירה מכבודו: יחזקאל מג, ב (ישם: והארץ).

אין כבוד אלא תו': אבות פי', ג.

לא בשמים היא . . . אין משגיחין בכ"כ: נצבים ל, יב. ראה לקמן ע' ארכ. כבא מציעא נט, ב.

החו . . . נק' ג"כ משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' אקעט.

שרה באופן — כשרש: כ"ה בהכתי'.

מה פשפשת . . . והחכ' מאין תמצא: זתר בהקדמה א, ב . . . איוב כה, יב.

לכמה גוונים ומראות עד אין שיעור לפי אופן ריבוי הכלים בגוונים שלהם כמו עדי"מ כח המשכיל ההיולי שבאדם שבכוחו להשכיל כמה שכלי" בכמה ריבוי אופני" שוני" כו' וזהו שנק' חכי' ולא כחכ' ידיעא כידוע שעי" א' לתבונתו אין מספר כו' אך בירידת כח החכ' מעל השמים בשמי' העליוני" שם מתגשמת ומורכבת בגוונים ומדות והוא שנק' שמים שכלול מאש וממים חו"ג כו' וזהו שיין מים ג' גוונים דח"ע עד שבאה לבחי' אותיות והוא הרקיע עצמו דאגלילו מיא שהוא בבחי' בינה שנק' ספר כמ"ש במ"א ע"פ אז ראה ויספרה כו' ספר וספור וזהו שנק' תושב"כ שבא בכתב ואותיות והן טנת"א בתו' שיש בהעלם באותיות ותגין ונקו' ריבוי רזין וסודות ח"ע רק שמצומצמי' ונעלמי' מאד באותיות שבכתב ובתגין כו' וראי' לזה ממה שמצינו שר"ע הי' דורש על כל קוץ וקוץ שבתו' תילי תילי' של הלכות כו' וכמ"ש קוצותיו תלתלי' כו' (וכתיב וזרח משעיר בשערות ונימין כו' ואתא מרבבות קדש העליון דחכה"ק הנ"ל) ואם על כל קוץ ותג הי' דורש ריבוי רבבות הלכות כ"ש על האותיות השלימי' וכ"ש על הנקו' וטעמי' שהן למעלה מן האותיות ותגין שאין מספר ושיעור לדרוש מהם כו' וכל מה שהי' ר"ע דורש בבחי' הנגלה שהן הלכות הרי הכל הוא בבחי' הנסתר שנק' רזין עילאין דאורייתא וכידוע דאורייתא סתים וגליא כו' והכל הוא בא מכח העצמי דח"ע דתוה"ק הנ"ל שמשם מתפשט לכמה גוונים עד אין שיעור והא בהא תלי' כמו בחכ' שלמה שהי' שרשו מח"ע הי' או' ג"א משל כו' שלפי ערך עוצם כח החכ' כך הוא ערך ריבוי התפשטות והתחלקות שלה כו' ועכ"ז יש מספר לאותיות התו' ותגין ונקודות וטעמי' שהרי נק' ספר שהן סיר כו' וד"ל.

חכי' וגא בחכ' ידועא: זהר חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה יו, ב.
 לתבונתו אין מספר: תהלים קמו, ה.
 שמים שכלול מאש וממים: ראה חגיגה יב, א. הנסמן לעיל בחיג ראש השנה ע' אכ"ג.
 שיין מים ג' גוונים דח"ע: ראה שערי אורה שער התנוכה מו, א. לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תערה.
 הרקיע . . דאגלילו מיא . . בינה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תנא וע' תעב ובהנסמן שם.
 בינה שנק' ספר: ראה גם סידור שער התפילין יח, א. ספר המאמרים תקס"ד ריש ע' קסו, ומקבילו בלקוטי תורה בחוקתי מו, א. לעיל בחיג פ' נצבים ע' תתס.
 אז ראה ויספרה: איוב כח, כו.
 שריט הי' דורש: מנחות כט, ב.
 קוצותיו תלתלי': שיר השירים ה, יא. עירובין כא, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תעב ואילך.
 וזרח משעיר . . ואתא מרבבות קדש: ברכה לג, ב. ראה גם לקמן ע' אחיה. מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תקלא.
 ואח"כ בלקוטי תורה רי"פ ברכה, ועוד: ואתה. אבל במאמרי אדה"א מובא כנפנים (באליף לבסוף). וכ"ה בילקוט שמעוני בשלח רמז רמב.
 דאורייתא סתים וגליא: זהר אחרי עא, ב. עג, א.
 שלמיה . . ג"א [ג' אלפים] משל: מלכים"א ה, יב. ראה מאמרי אדה"א אתה"ל לאוניא ע' כג בשם הבעש"ט. פרשיות התורה היא ע' מו וע' שנו ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תתפד. דברים חיג ע' אקמב.
 מספר לאותיות התו' . . סיר: ראה זהר חדש שיר השירים עז, ד: מדרש רות פז, ח. מאמרי אדה"א פרשיות התורה חי"ב ע' תשנח ובהנסמן לשם.

וזהו שאמר האיזני השמים ואדברה להיות ששרש נשמת משה ה' מבחי' מ'ע הגיל כנ"ל והי' קרוב לעצם הכח ח'ע הקדומה הנ"ל ע"כ א' האיזני השמ"י הידועי' שהוא בחי' מ'ע דאורייתא שיבוא הגוון ומדות מקרוב כידוע שהאזני השומעת הוא בבחי' בינה ששומע האותיות במח' שזהו לאחר ירידת התהיק בשמ"י עליוני' כנ"ל וע"כ א' האיזני ל' רבי' מצד ריבוי ההתחלקות דגוונין דמדות ואותיות כנ"ל וד"ל. ואח"כ ואדברה שבאה התו' באותיות הדיבור וזהו שנק' תושב"כ שמצותה להביא בדיבור דוקא כמ"ש ודברת בם כו' ואשים דברי בפ"ך דוקא ואז ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים כו' וזה שהי' שכינה מדברת מתוך גרונו של משה כשהו' מדבר ד"ת כמ"ש משה ידבר כו' והוא ענין מ'ש יערוף כמטר כו' שבא בהתחלקות אותיות הדיבור כמטר שהוא מתחלק טיפין טיפין כנ"ל ונמשך מזה התחלקות רמ"ח מ'ע למעשה שנק' רמ"ח אברי' דמלכא (שהן הי"ח המגדילי' בריבוי כלי' מכלי' שוני' וזהו ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן שהן ג'ין סדרי' דאורייתא או כ"ד ספרי' כו' שמזה נמשך אור וחיות לנשי' בס"ר השרשים דג' קשרים הן וכו' וזהו בחי' שם מ"ה מלגאו דאיהו שקי' דאילנא כמ"ש והי' כעץ שתול כו'.) וזהו שא' או ראה ויספרה הכינה וגם חקרה שזהו בשרש הראשון דח"ע דתו' שהביאה במספר הכינה במח' וגם חקרה בדיבור כו') ואח"כ א' ותשמע הארץ אמרי פי שהוא תושבע"פ דוקא שזהו כאשר ירדה התו' מן השמ"י לארץ דוקא ע"כ א' בזה ל' שמיעה שהוא מרחוק כו' והענין הוא כידוע כמ"ש בזהר ע"פ חכמות בחוק תרונה ח"ע דאתמשך בח"ת שזהו ח"ת

האיזני שהוא קבלת דברי' מקרוב: ראה ספרי ר"פ האיזני.
 שהאזני . . בבחי' בינה: ראה זהר (אזרא רבא) נשא קלת, ב. עץ חיים שער (ד) אח"פ פ"א.
 תושב"כ שמצותה להביא בדיבור: ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב הי"ב. לקמן ע' אי"ש. מאמרי אדה"א דברים
 ח"א ע' רמ: ח"ב ע' תד: ח"ג ע' אי"ט. ושי"נ. במדבר ח"ג ע' אי"ט.
 תושב"כ . . ודברת בם: ואתחננו ו, ז ובספרי שם. ראה הנסמן לעיל בח"א פ' ואתחננו ע' קלת.
 ואשים דברי בפ"ך . . לנטוע שמים: ישעי' נא, טז.
 שכינה מדברת מתוך גרונו של משה . . משה ידבר: יתרו יט, יט. ראה תניא פליד. מאמרי אדה"א ויקרא
 ח"ב ע' תשמט. ושי"נ. דברים ח"ב ע' שפו ואילך.
 רמ"ח מ"ע . . רמ"ח אברי' דמלכא: נסמן לעיל ע' אקצא.
 ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן . . ג'ין סדרי': בראשית ב, י. ראה זהר (מדרש העולם) וירא קד, ב.
 תקוני זהר ח"ג כט, ריש ע"ב ובהנסמן בניצוצי זהר שם. שערי זהר למגילה ל, ב ד"ה: ובשאר. תורת חיים נח
 סכ, ג.
 לנשי' בס"ר השרשים דג' קשרים הן: ראה תניא פליד. זהר אחרי עג, א. לעיל בח"ג פ' נצבים ס"ע תשעח
 ואילך. ושי"נ.
 שם מ"ה מלגאו דאיהו שקי' דאילנא . . והי' כעץ שתול: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א. תהלים א, ג. ראה
 פירוש המלות פ, ד.
 או ראה ויספרה הכינה וגם חקרה: איוב כח, כו. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תחסו.
 ותשמע . . שמיעה שהוא מרחוק: ראה ספרי ר"פ האיזני.
 חכמות בחוק תרונה . . בחית: משלי א, כ. ראה זהר תולדות קמא, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א
 ע' כא. וראה גם במדבר ח"ב ע' תקנה.

דתושבע"פ מל' קרינן לה דמתניתין מלכתא והוא מה שבאה תושב"כ ללמוד ממנה דינן והלכות בהחלקות פרטיות איך ומה יהי אופן מעשה המצות בהכשריה וא"ל אינה מצות כלל וכלל כמו פ' ציצית שנה' ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם כו' שאין יודעי' כלל איך יהי מעשה המצוה זאת רק בתושבע"פ נתפרש היטיב כל דיני והלכות ציצית וכן מצות תפילין וסוכה וכה"ג והכל למדין בתושבע"פ מתושב"כ דוקא כמיש בכ"מ מגלו אי"ק כו' וא"כ תושבע"פ בחי' מקבל כמו הארץ דמקבלת מגשמי' שיורדי' מן השמים ולזה א' ותשמע הארץ אמרי' פי שזהו תושבע"פ שנתנה בע"פ ולא בכתב וז"ש אמרי' פי דוקא.

ו"ז"ש כאשר ירד הגשם מן השמים ושמה לא ישוב כו' כן דברי אשר יצא מפי שהוא קריאה בדיבור בתושב"כ שבא לתושבע"פ שנק' ארץ כנ"ל כ"א עשה אשר חפצתי והצליח כו' שבתושבע"פ דוקא הוא שמברר השפע מ"ה את אשר בחסדי' דא"י שבתושב"כ נעשה ומגדלת מ"ד ומתפשט הולד ברמ"ח אברי' כו' וכן והרוה את הארץ והולידה והצמיחה וצמיחה זאת בתור"מ ברכה בכפלי' כפלי' לאין קץ ושיעור מגוף הזריעה כנ"ל וכמו ר"ע ה' דורש על כל קוץ תושב"כ תילי תילים של הלכות כמיש ועלמות א"מ וגם גופי אותיות תושב"כ ותגין ונקו' הן במספר בקרי וכתוב אבל בלימוד תושבע"פ נדרש בהם לאין שיעור כו' והוא לפי שבינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש שזהו יתרון וריבוי האור בתושבע"פ שנק' אשה יותר מן המשפיע תושב"כ שנק' איש וכידוע שתושב"כ נק' פני' מאירות שמאיר באצ"י מלמעלה למטה שנק' ספר כנ"ל ותושבע"פ נק' פנים מסבירות להרחיב ולהתפשט לאין שיעור כו' לפי שנעוץ תחב"ט דוקא ע"כ א' א"ח עט"ב ותושבע"פ יהי' למעלה מתושב"כ בבחי' כתר ועטרה כו' לפי שיעקר גילוי פנימיות רצה"ע ופנימי' דח"ע שמעל לרקיע הנ"ל מתגלה בסוף מעשה תושבע"פ למעשה ובריבוי גדול יותר לאין שיעור כלל וכלל כו'.

דתושבע"פ מל' . . דמתניתין מלכתא: ראה תקוני זהר בחקדמה י"א, א. נסמו לקמן ע' איתח.

ועשו להם ציצית: שלח טו, לה. ראה גם לקמן ע' איתנג.

מגלו אי"ק [אמר קרא]: ראה פסחים סא, סע"א, סה, רע"א, ראש השנה יא, ב, יומא מה, א. סוכה כו, א. ועוד.

כאשר ירד הגשם . . כן דברי . . כ"א עשה אשר: ישעי נה, י"א (כדילוג).

והרוה את הארץ והולידה והצמיחה: ישעי שם נה, י [ישם: כי אם הרוה, אבל כ"ה בכ"מ כדא"ח. ראה לקמן ע' אישנו וע' איתמת. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תקצח. ושי"ג. במדבר ח"א ע' צח. חיב ע' תקט (תרמ"ג) וע' תתעב].

ועלמות א"מ [אין מספר]: שיר השירים ו, ה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתכו. לקמן ע' איתמת. שבינה יתירה ניתנה באשה: נדה מה, ב. ראה ספר המאמרים חקס"ד ע' רמט ואילך. מאמרי אדה"א שם ע' תתיח. לקמן ע' איתמת.

שתושב"כ . . פני' מאירות . . ותושבע"פ . . פנים מסבירות: ראה לקמן ע' אישמו וע' איתנה. תורת חיים ויקהל ט"ע תילה ואילך. פירוש המלות פקס"ג (ק"א, א). מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפו. א"ח עט"ב: משלי יב, ד.

וּוֹשׁ אִז רָאָה וַיִּסְפְּרָה כִּי שֹׁזֵהוּ תוֹשֵׁב־כִּי שֶׁרֶשֶׁה הֶרְאִשׁוֹן בְּמִעַ כִּי וְאֲחִי־כ
 א' וַיֹּאמֶר לְאָדָם הִן יִרְאֵת ה' הִיא חֶכֶׁ וְסוּמׁ בִּינָה כִּי דִהִינּוּ תוֹשֵׁב־עַפ
 מִל' בַּחִי יִרְאֵה תִתְּאָה שֶׁרֶשֶׁה בִּירָאָה עֵילָאָה בְּסוּמׁ וְעִיטׁ בְּפִי־מִ דּוֹקָא
 שְׁעוּלָה לְמַעְלָה הֶרְבֵּה מִמִּיעַ דְּתוֹשֵׁב־כִּי כְּמִישׁ בְּיוֹם הַהוּא יִצְאוּ מִיחַ מִירוּשָׁלַיִם
 חֲצִים אֶל הַיָּם הַקְּדֻמוֹנִי כִּי כְּמַעֲיִנֹת תְּהוּם רִבֵּה שְׁעָלוּ לְמַעְלָה מִמִּים עֵלְיוֹנִי
 דְּאֵרֻבוֹת הַשָּׁמַיִם דְּמִית שְׁמִתְחַת לְרִקִיעַ שְׁעוּלִי בְּבַחִי אֵרִיחַ לְמַעְלָה יוֹתֵר
 כְּנִיל וְזֶהוּ וְתוֹל כְּטַל אִמְרַתִּי דְקָאִי בְּתוֹשֵׁב־עַפ דּוֹקָא וְעִזׁ א' וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ
 אִמְרִי פִי דּוֹקָא כְּנִיל לְפִי שֶׁהָאָרֶץ יִהְיֶה לְמַעְלָה מִמִּיעַ דְּתוֹשֵׁב־כִּי עַד שְׁלֵא תִצְרַךְ
 לְקַבֵּל כֹּלל מִמִּיד דְּאִישׁ אֵלָא הַכֹּל יִצְמַח מִכַּח הָאָרֶץ עֲצֻמָּה שִׁיגְבֵר בַּה תּוֹסֵׁ
 כַּח עֲצֻמוֹ מְבַחִי הַטַּל הָעֵלְיוֹן שְׁלִמַעְלָה מִמִּיעַ דְּחִיעַ כְּנִיל שֶׁהוּא בַּחִי הִתְעַנּוּג
 וְשַׁעֲשׁוּעִי הָעֲצֻמִּי שַׁעֲשׁוּעִי הַמֶּלֶךְ בְּעֲצֻמוֹ הַנִּיל שֹׁזֵהוּ שְׁאוֹ אֵהִי כְּטַל לִישְׂרָאֵל
 שְׁנֵק' טַל תּוֹ וְזֶהוּ נֶק' יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ חֶפֶץ שְׁכַל בַּחִי חֶפֶץ וְרִצְחֵיעַ יִצְמַח מֵאָרֶץ
 עֲצֻמָּה כְּמוֹ אִמַּת מֵאָרֶץ תִּצְמַח שְׁלֵא בְּאִמְצָעוֹת הַשְּׁקָאָה מִים וּמִטֵּר דְּתוֹ כְּמִישׁ
 אִשֶׁר לֹא יִקְוֶה לְאִישׁ דְּתוֹשֵׁב־כִּי כִּי מִשְׁאִי־כ עֵתָה תוֹשֵׁב־עַפ נֶק' אִשֶׁה כִּי מֵאִישׁ
 לֹקַחְתָּ וְזֹאת דְּחִיעַ נִמְשַׁךְ בַּחִית לִיתֵן כַּח לְבַרֵּר לְעַהֲד כְּמִישׁ תְּנוּ עוֹז לְאַלְקִי
 דְּמִיָּה מְכַרֵּר לְבִין אֶךְ לְעִיל א' אִיחַ עֲטִיב כְּנִיל וְזִישׁ חֶכֶׁ בַּחוּץ תְּרוּנָה עִי
 חִית דּוֹקָא וְזִישׁ וְאֵהִי אֲצִלוֹ אִמּוֹן בַּחִי חִית שֹׁזֵהוּ מִי שְׁתוֹ אוֹמְנָתוֹ לְתַקֵּן דְּבַר
 מִיָּה וְקָא שְׁתֵּן רַפְּחִי כִּי וְעִיזׁ נִמְשַׁךְ מִשַׁעֲשׁוּעִי הָעֲצֻמִּי לְהִיֹּת שַׁעֲשׁוּעִי יוֹם
 יוֹם בְּבִי תוֹרוֹת שְׁבַכְתֵּב וְשַׁכְּעִיפּ וְהוּא לַחֵם פִּנְג מִן הָאָרֶץ שְׁלַעֲלֵל יַעֲלֵה
 לְמַעְלָה מִלַּחֵם הַשָּׁמַיִם (כִּי) וְזִישׁ לְשׁוֹן תּוֹל כְּטַל אִמְרַתִּי דְּתוֹשֵׁב־עַפ בִּימּוּהֵמִישׁ
 וְהִינּוּ וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אִמְרִי פִי מִרְחוֹק לְמַעְלָה מֵהָאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם מְקֻרֹב דְּבַחִי
 אֵרִיחַ דְּרַחוֹק נַעֲשֶׂה קְרוֹב מְבֻרּוּרִי דְּעַהֲד גְּדוֹל הֶרְבֵּה יוֹתֵר שְׁאִין הֶעֱלֵאת מִן
 דְּאֵהֵבָה וּמַעֲיִט מְגִיעַ לְשֵׁם כֹּלל וְכֹלל רַק תּוֹל כְּטַל מַעֲצֻמוֹ וּמֵאִלּוּי כִּי
 (וְכַמְשִׁיית בְּדִרוּשׁ דְּתוֹרָה צוּה לְנוּ כִּי וּבְדִרוּשׁ דְּשִׁיעַ וְשִׁית) וְנִמְצָא דְב'
 הַפְּסוּקִי הַלָּלוּ דֵּהָאֲזִינוּ וְיַעֲרוּף כִּי עֲנִין א' הוּא מִמֶּשׁ וְדִיל. (וְזֶהוּ שְׁגוּר אֵו)
 שְׁאִין עִיָּה חֲסִיד שְׁאִין בּוֹ חֶסֶד הָעֵלְיוֹן וְאוּר דְּמִיעַ דְּתוֹשֵׁב־כִּי בְּעִיָּה שְׁאִי

אז ראה ויספרה . . ויאמר לאדם . . בינה: איוב כה, כו. כה.

ביום ההוא יצאו מית: זכרי' יד, ת.

ישראל ארץ חפץ: מלאכי ג, יב. ראה מאמרי אדהיא וקרא חיא עי רטו: דברים ח'ב עי ש עי ועי תרסה. ושינ.

כי מאיש לוקחה זאת: בראשית ב, כב.

תנו עוזי לאלקתי: תהלים סו, לה. ראה לקמן עי ארית. מאמרי אדהיא במדבר ח'ב עי שמו ועי תחית. ח'ג עי תתקב. ושינ.

שורה יום — והוא: אוציל: (והוא).

לחם פנג: ראה הרי וחי רמו, א. לקמן עי איתגה. מאמרי אדהיא דברים ח'ג עי אלא. ושינ. במדבר ח'ג עי תתקב ועי תתקלו.

כדרוש דתורה צויה: אינו תחיל. וראה לעיל בריש המאמר.

ובדרוש דשמים ושית: ראה לקמן עי אישלאיד.

שאין עיָּה חסיד . . ולא בור ירא חסא: ראה אבות פ"ב מ"ה.

בעיָּה שאיני: בעם הארץ שאינו יודע.

מקרא וחסר מצות מעשיות כו' שאינן נמשכי' רק במי שיש בו תושב"כ דוקא כנ"ל. ולא בור ירא חטא מי שלא שנה משנה דתושב"עפ שנק' יראה דמתניתא מלכתא כו' אין בו יראת חטא כמ"ש הן יראת ה' היא חכ' דתושב"כ וסו"מ בינה דתושב"עפ וע"כ א' ולא ע"ה חסיד ולא בור ירא חטא נגד ב' תורות שבכתב ושבע"פ וד"ל.

ביאור על דרוש האינו השמים

להבין שורש הדברים הנ"ל, הנה נשמות ישראל יש בהן ב' מדרגות נשמות הצדיקים שהן בחי' שמים ונשמות בע"ת שהן בבחי' ארץ כו'. והנה התורה היא בבחי' מטר שיורד בארץ, וז"ש יערוף כמטר כו' שהוא רק ללחלח את הארץ שתוציא כח הצומח שבה מן ההעלם לגילוי, והנשמות הן אור זרוע בארץ שהוא נפש הבהמיות וע"י בחי' כח הצומח שבעפר חומריות הנפש הבהמיות תצמח אור נפש אלוקי, וכידוע שירידתה צורך עלי', והוא ע"י מטר דתורה דוקא, וע"י רוב המצות הם לנפש הבהמיות, ואפי' מצות אהב' ויראה כו' כמ"ש למעלה. כי הנה הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון וברור שכבר ניתקנה להיותה מבחי' האצי' שכל האצי' כולו הוא לאחר הבירור כו' כידוע ולא נזרע למטה רק להוציא בחי' כח הצומח כו' להעלותם לנפש אלקית כו'.

וביאור כ"ז הנה תחילה יש להקדים בענין פני ארי' פני שור כו' דפני ארי' הוא מקור כל נפשות החיות ופני שור מקור כל נפשות הבהמיות ופני נשר מקור כל העופות ופני אדם מקור כל נפשות השכליי', אך בנפש

להבין שורש הדברים: נעתק מבוך 1099 מג. א.

ד"ה זה הוא כנראה ביאור לד"ה האינו הג' שבלקוטי תורה האינו עד, א. וראה גם ד"ה האינו שבעטרת ראש לו, ב ואילך.

גוף המאמר ד"ה האינו מכיך אדה"א (שעליו קאי הביאור דלהלן) לא נעתק בהכתיב — אף כי בהביאור מצוין אליו בתיבת כנ"ל. ויש לעיין האם נרשם גם המאמר רק שלא הגיע לידינו, או שמעיקרו לא נרשם המאמר — ותיבת כנ"ל מתייחסת למאמר אדה"א.

יערוף כמטר: האינו לב, ב.

שורה שירידתה — וע"י: אוצ"ל: וע"כ.

רוב המצות הם לנפש הבהמיות: ראה עטרת ראש דרוש לשבת תשובה לט, ב.

כמ"ש למעלה: ראה לקוטי תורה כאן עד, ג.

הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון: ראה תניא פל"ז (מה, ב). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרד, וש"נ.

דברים ח"ג ע' תתיד. וש"נ. לקמן ע' איתקו.

פני ארי' פני שור . . . מקור כל נפשות: יחזקאל א, י. ראה גם אור החיים אחרי י, יד. לקמן ע' אירפה.

השכלי" יש ב' מדריגות טוב שבנוגה והוא כמו חסידי אוה"ע וכה"ג והב' בחי' רע שבנוגה שפועלים כל מיני רע כו', וגם נפש החיות הטבעית הנק' נפש הבהמיות שלמטה מנפש השכלית מובדל למעלה מבחי' נפשות כל כהמה גשמי ושרשה בבחי' פני שור שבפני אדם בחי' כהמה שבאדם כו' ונפש השכלית המשכלת כל שכל שרשה בפני אדם עצמו או בפני שור עצמו בחי' פני אדם שבו כמ"ש בפני אדם לארבעתם משם שורש נפש השכלית, ומפני שור עצמו שורש הנפש הבהמיות באדם וכל נפשות הבהמות. אבל הנה אמרו שלשה שותפין כו' אב ואם ממשיכין נפש הטבעית והקביה נותן בו נשמה שהוא נפש האלוקית ששרשה הוא בבחי' אדם שע"ג הכסא (שנק' אדם הגדול בחי' אנפי וברבא שלמעלה הרבה מבחי' פני אדם שבמרכבה שהוא בחי' גברא ונק' אנפי זוטרי" כו' וכמ"ש במ"א, ולזה אמרו רז"ל אתם קרויין אדם ואין אוה"ע קרויים אדם כו' מפני שבצלם אלקים עשה את האדם כו'). ומעשה יש להבין למה יש ביכולת המרכבה דפני אר"י כו' לרוממות הכסא כמ"ש והחיות נושאות את הכסא למעלה מעלה כו' כמ"ש רכב אלוק' כו' אלפי שנאן שור נשר אר"י כו'.

והנה יש להקדים שבחי' החיות שבמרכבה אעפ"י ששרשם הוא בבחי' התווה שקדם לבחי' אדם דתיקון כידוע מ"מ הן לאחר בחי' התיקון והכירור דהיינו שהן מבחי' ז' מלכין שכבר נתבררו כאצילות כי האצ"י כולו לאחר הכירור, וכידוע בענין עקודים נקודי' וברודי' שהאצ"י הוא בחי' ברודי' בחי' התכללות דתיקון וע"כ אמר בוורה שהמרכבה דד' חיות כלולין ושליבין דא בדא כו' וכל התכללות הוא מבחי' התיקון כידוע והרי נאמר בפני אדם

טוב שבנוגה . . . חסידי אוה"ע: ראה לקוטי ביאורים (לר' הלל מפאריש, ווארשא תרכ"ח) לקונט' ההתפעלות מו, ד: חסידי אוה"ע שנלקחים מנוגה כו' כידוע בשער' חג המצות כסידור. וראה בקונט' ההתפעלות שם ע' מט. ראה גם לקמן ע' ארסה.
ופני אדם לארבעתם: ראה יחזקאל א, י. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ג. ושי"ג. דברים ח"ג ע' תתקא. ושי"ג.

שלשה שותפין . . . נפש הטבעית: ראה נדה לא, א. לעיל בחי' פ' תצא ע' חקן ובהערה לשם.
אנפי וברבא . . . אנפי זוטרי": ראה חגיגה יג, כ. לעיל בחי' פ' נצבים ע' תתקא. ושי"ג.
אתם קרויין אדם: יבמות סא, רע"א.
שבצלם אלקים עשה: נח ט, ו.
שרה ומעשה — לרוממות: אוצ"ל: לרומם את.
והחיות נושאות את הכסא למעלה מעלה: ראה בחי' תרומה כה, י בשם פרקי דרבי אליעזר [ספ"ד]. וראה ברד"ל שם. שמות רבא ספ"ג. במדבר רבא ספ"ד.
רכב אלוקי' כו' אלפי שנאן: תהלים סח, יח. ראה גם פירוש המלות מ, ג.
שנאן שור נשר אר"י: ראה זהר בראשית יח, סע"א. רע"א מהימנא משפטים קיה, א. עקב דער, א. תורה אור יתרו ע"א, ספ"ד. ספר המאמרים תקס"ט ע' קפ.
התווה שקדם לבחי' . . . דתיקון: ראה תורה אור בשלח סה, ד. לקוטי תורה אמור לו, ד. ושי"ג.
שהאצ"י הוא בחי' ברודי": ראה תורה אור בראשית ג, ב. לקוטי תורה אמור לד, ג.
שהמרכבה דד' חיות כלולין ושליבין דא בדא: ראה הנסמן בהערה דלעיל דיה: שנאן.
וכל התכללות הוא מבחי' התיקון: ראה הנסמן לעיל הערה דיה: התווה.

לארבעתם ואדם הוא בחי' התיקון, וראי' יותר ברורה לזה הוא ממה שנק' המלאכים כולם בשם צבאות הוי' והוי' הוא בכחי' התיקון דז"א דאצי' כידוע במ"ש קדוש הוי' צבאות ומט"ט השר הכללי נק' שר צבא הוי' כמ"ש ביהושע וכן כמה פעמים נאמר מלאך הוי' באברהם וגם בהגר כו' וגם במלאכי אלוקי' הוא לאחר התיקון כמו מלאכי אלוקי' עולים ויורדים שנק' בזהר רתיכין ומשרין שיש מלאכים העליונים ונק' רתיכין ויש יורדין בשליחות למטה ונק' משרין כמו חילות המלך וכולם נק' צבאות ה' בכחי' התיקון כו'. והנה ידוע שיש ג' מדריגות במלאכים דרך כלל שרפים חיות ואופנים שרפים בבריאה וחיות ביצי' ואופנים בעשי', וכולם בכחי' התיקון גם אופנים שבעשי' שהרי נאמר והאופנים לא יסבו בלכתם כו' והוא מראה הנבואה דחזקאל בחיות ואופני' כו' וגם הרי נק' אופני הקודש וחיות הקודש קודש הוא בחי' שהוא עיקר התיקון כידוע והרי ידוע דאימא מקננא בכורסייא בחי' הבריאה וז"א ביצי' ומל' בעשי', שכ"ז בחי' התיקון שבאצי' וד"ל. ועוד שהרי כל השרפי' והחיות והאופנים הן מלאכים נבראים ועומדים מששת ימ"ב כמו מיכאל וגבריאל וכה"ג שבדאי הן לאחר בחי' התיקון, וכידוע בענין יוצר משרתי' ואשר משרתי' שמשרתי' מוימ"ב כמחנה מיכאל כו' המה מבחי' התיקון שהוא שם מ"ה דחכמה דתיקון ויוצר משרתי' הן המלאכים המתחזקים בכל יום ומתבררים בכל יום כמ"ש בזהר בפ"י מצמיה חציר לבהמה דבהמה גימ' ב"ן הוא דרביעא על אלף טורין כו' ושתית לון בגמיעה חדא כו' והוא בחי' שם ב"ן המברר בכל יום כו', אבל האופנים הן לאחר הביור שהרי מאיר בהם מבחי' חכמ"ה דשם מ"ה וכו' כידוע דהשרפים מאיר

שנק' המלאכים . . . צבאות ה' . . . קדוש הוי' צבאות: ישעי' ו, ג. ראה חגיגה טז, רע"א. והוי' . . . דז"א דאצי': ראה זהר (אורא רבא) נשא קמט, א. וראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכט. ומט"ט . . . נק' שר צבא הוי' כמ"ש ביהושע: ה, טו. ראה אלימה רבתי עין כל תמר ה פכ"א [והשוה חסד לאברהם מעין ראשון עין כל נהר יד]. רמ"ז לזהר (רע"א מהימנא) תצא רעו, א ד"ה כי ימצא . . . ואמנם. מקדש מלך לזהר לך עה, א.

ראה רשי' משפטים כג, כא: מט"ט. וכרשי' יהושע שם: מיכאל. וראה רשי' שם פסוק יד: עתה באתי . . . בימי משה. להעיר מערכי הכינויים לבעל סדר הדורות מערכת מט"ט: מט"ע הוא מיכאל. מלאך הוי' באברהם וגם בהגר: וירא כב, יא. שם, טו. (בהגר) לך טו, ז. שם, ט. שם, י. שם, יא. מלאכי אלוקי' עולים ויורדים שנק' בזהר רתיכין ומשרין: ויצא כח, יב. זהר (פטריו תורה) ויצא קמט, א. שרפים חיות ואופנים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מד. וש"נ. דברים ח"ג ע' תתקמו. וש"נ. והאופנים לא יסבו בלכתם: יחזקאל י, יא [ותיבת האופנים מוכא בפסוק ט]. וראה שם, א. טז"ו. נק' אופני הקודש וחיות הקודש: ראה גם לקוטי תורה כאן עו, ב. לעיל בח"ג פ' ימצא ע' תתקנא. שורה ואופני' — בחי': אוצ"ל: בחי' חכמה.

דאימא מקננא בכורסייא: נסמן לעיל ע' אקטו. יוצר משרתי' ואשר משרתי': ברכת יוצר. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תרמג ואילך. וש"נ. דברים ח"א ע' רמג. מצימיו חציר לבהמה . . . דרביעא על אלף טורין: תהלים קד, יד. ראה זהר בראשית יח, ב. סידור שחרית סב, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יב. וש"נ. דברים ח"א שם. דבהמה גימ' ב"ן: ראה לקמן ע' ארכו. וש"נ.

בהן מבחי' אור אימא כחי' בינה דאצילות והחיות בכחי' ז"א והאופנים בכחי' מל' מבחי' חכמ' שבמל' רק שהן מתנשאים ברעש גדול יותר מן השרפים לפי שהשגתם מרחוק יותר כמ"ש במ"א וד"ל.

ובאמת יש להבין בזה שהרי נאמר כולם בחכמה עשית וחכמ' הוא כח מ"ה
 דתיקון כידוע וא"כ למה יש כמה נבראים שאינן בכחי' התיקון
 עדיין כמו המזלות ושרים העליונים שמקבלים משמרי האופנים עדיין הם
 קודם הבירור ונקראים ענפין מתפרדין כו' וכמ"ש משם יפרד כו' ומכ"ש
 שורש השפעת דחז"מ הנמשך בכחי' נוגה דע' שרים דעשי' שהן ודאי בכחי'
 הפירוד ונקראים שיורי ז' מלכים שלא נתבררו עדיין ומתבררים ע"י תור"מ
 שזהו לאהפכא חשוכא לנהורא כו' כידוע. אך הענין הוא כמ"ש במ"א בפ"י
 אשר ברא אלקים לעשות לתקן כו'. אמנם הרי נאמר והארץ היתה תוהו
 ואח"כ נאמר לא לתוה"ו בראה לשבת יצרה כחי' התיקון דוקא כידוע בענין
 ה' בחכמה יסד ארץ שהארץ היא בכחי' התיקון דחכמה דוקא ע"כ יש בה
 התחלקות איברים ע"י הארץ טבויר הארץ כו' ויש בה כחי' התחלקות
 מדריגות שונות ומתכללים וע"ז כו', ומ"ש כולם בחכמה עשית קאי בכל
 הנבראים שבארץ כמו תוציא הארץ נפש חי' כו' ותדשא הארץ שנק' מעשיר,
 אבל שמים וכל צבאם שרשם מבחי' עגולים דתוהו כידוע וע"ז נאמר כונן
 שמים בתבונה כו', ואיך אפשר דמאמר יהי אור יהי רקיע ושמש וירח למטה
 במדריגה מעץ פרי וארץ וחי' כו' הרי נאמר הללוהו כל צבאיו הללוהו שמש
 וירח כו' הללו את ה' מן הארץ כו', אלא בהכרח לומר שכל צבא השמים
 והארץ כולם מבחי' התיקון, ומ"ש לעשות לתקן הוא כחי' ר"ע שבנוגה דעשי'
 שצריך בירור ותיקון כו' וד"ל). ובזה יובן בתוס' ביאור למה יש ביכולת

והאופנים . . . מתנשאים ברעש גדול: ראה לקוטי תורה כאן עד, סעיף ואילך. עטרת ראש דרוש לשבת
 תשובה ע' מא וע' מב ואילך. לעיל בח"ג פי' נצבים ע' תססה.
 כולם בחכמה עשית . . . כח מ"ה: תהלים קד, כד. זהר (רעיא מהימנא) צו כה, א. לד, א.
 חטט יפרד: בראשית ב, י (ושם: ומשם).
 אשר ברא אלקים לעשות לתקן: בראשית ב, ג. ראה בראשית רבא פ"א, ו. ד"ה זה בספר המאמרים
 חקסיב חי'ב ע' תפ, ומקבילו שם ע' תפג ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא חי'ב ע' תתסח. ושי"נ. דברים ח"א
 ע' כו. ושי"נ. לקוטי שיחות בראשית כרך כה ע' 14 ואילך.
 והארץ היתה תוהו: בראשית א, ב.

לא לתוה"ו בראה לשבת יצרה: ישע"י מה, יח (ושם: תהו. אבל כ"ה בכ"מ בדא"ח — ראה מאמרי אדה"א
 אתולך לאוניא ס"ע מז. חקסיב ח"א ריש ע' קצח וע' רב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שעו. ושי"נ. מפתח
 ענינים מכ"ק אדמיר שליט"א ללקוטי תורה בערכו).

ה' בחכמה יסד ארץ . . . ע"י הארץ טבויר הארץ: משלי ג, יט. בא, י. ה. ס' שופטים ט, לו. ראה גם לעיל
 בחי' פי' ראה ע' תסד. ושי"נ.

תוציא הארץ נפש חי' . . . ותדשא הארץ: בראשית א, כד. יא.

כונן שמים בתבונה: המשך הכתוב ה' בחכמה יסד ארץ.

הללוהו כל צבאיו הללוהו שמש וירח . . . הללו את ה': תהלים קמח, ב, ג. ז.

שורת והארץ — ומ"ש: אצ"ל: (ומ"ש.

המרכבה לפני אר"י כו' לרומם ולנשאות את הכסא כו' שאם לא ה"י לאחר הביורר אעפ"י ששרשם הוא בבחי' התורה אבל הרי נפלד למטה בבחי' ב"ן ואיך יהי' ביכולתם להעלות לאדם בחי' מ"ה אך לפי שהו' לאחר הביורר שעוליו לשרשן בבחי' ס"ג דכינה דנקודים שלמעלה מבחי' מ"ה דתיקו וכמ"ש אשת חיל עטרת בעלה דבחי' ב"ן לאחר הביורר עולה בבחי' ס"ג שנק' עטרת בעלה שהוא שם מ"ה כו' וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין למה יש יתרון מעלה בבחי' ס"ג זה שלאחר הביורר מאחר שבחי' ב"ן עולה בבחי' ס"ג כנ"ל הרי הוא בבחי' ס"ג שלפני שם מ"ה שבו ה"י השבירה מטעם שהוא בחי' יש כידוע דס"ג אותיות ג"ס כמ"ש וימלוך אנא אמלוך כו' והשבירה ה"י בבחי' ס"ג כמו כולו ס"ג כו' וא"כ גם לאחר הביורר דשם מ"ה מ"מ כשעולה בבחי' ס"ג הרי חוזר להיות כמו שה"י ומה הועיל בחי' התיקון דשם מ"ה כו'. אמנם הנה יש להקדים תחילה בשורש ענין השבירה בבחי' ס"ג דוקא שהוא בבחי' בינה להיותה בחי' יש כידוע דזה סותר לכאורה ענין המאמר הידוע דח"ב נקראים תרין רעין דלא מתפרשין לעלמין כחדא שרין כו' וא"כ כמו שהחכמה בחי' אין כמ"ש והחכמה מאין תמצא כך בחי' בינה הוא בבחי' אין מאחר דכחדא שריין כו' וכמ"ש ואיה מקום בינה כו' וא"כ איך אמר שבינה נק' יש, ורא"י מעוה"ב שהוא בבחי' בינה וכת"י ב"י להנחיל אוהבי יש כו'. אך הענין הוא שיש ב' מדרגות בבחי' בינה הא' כאשר מיוחדת בחכמה ונקראים תרין רעין כנ"ל שאז גם שנקראת יש אינה בבחי' יש כלל וכלל, וכמו עוה"ב שנק' עולם החירות שאין שם שליטה לחיצונים כלל שאין מקום משם להסתעפות בחי' יש נפרד להיותו בבחי' האי"ן ממש כמו בחכמה שאין ממנה הסתעפות לרע ומות כלל וכמ"ש ימותיו ולא בחכמה מטעם זה כידוע וכמ"ש בחו"ב על

שעוליו לשרשן בבחי' ס"ג . . . אשת חיל עטרת בעלה: משלי יב, ד. ראה לקוטי תורה בחוקותי מז, ג ובהנסמן לשם במראי מקומות. לעיל בח"ג פ' נצבים ע' תתיקו. ושי"נ. לקמו ע' אירסו וע' אתפג. ס"ג . . . שבו ה"י השבירה . . . כולו ס"ג: תהלים נג, ד. ראה עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. לעיל בח"ב פ' ראה ע' שעט. ושי"נ. בהערה הבאה. דס"ג אותיות ג"ס: מובא גם לעיל בח"ב פ' תצא ע' תקעה. ושי"נ. פירוש המלות צה, א. כמ"ש וימלוך אנא אמלוך: ישלח לו, לב. ראה דרך מצותיך ע' 340 בשם האד"ר. הנסמן לעיל בח"ג פ' נצבים ע' תתצד. בינה לחיותה בחי' יש: ראה זהר ויחי רמב, ב ובאור החמה שם. לעיל בח"ב פ' ראה ע' שסו ופי' תבא ע' תרפו. כסמך כפנים. דח"ב נקראים תרין רעין: ראה זהר בשלה נו, א. ויקרא ד, א ובאור החמה לשם. לעיל בח"ב פ' ראה ע' שסו. ושי"נ. והחכמה מאין תמצא . . . ואיה מקום בינה: איוב כה, יב [ישם: האי זה. אבל כ"ה גם לקמו במאמר זה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרכד. דברים ת"א ע' רל. ח"ג ע' תתקנב]. מעוה"ב . . . בינה . . . להנחיל אוהבי יש: משלי ה, כא. ראה פרדס שער ערכי הכיניים מערכת עולם. אמרי בינה שער התמליון קכו, ד. מאמרי אדה"א ויקרא שם. לקמו ע' אשמת. ימותיו ולא בחכמה: איוב ד, כא. וראה לקמו ע' אירכה.

שניהם ענין א' על בחי' מקור חוצבם שהוא בבחי' אין והעלם כמ"ש והחכמה מאין ואי"ה כו' (שאינן הפרש בין אין לאי"ה רק שאי"ה לשון העלם דבר כמו איה מקום כבודו שלמעלה מבחי' מי דקיימא לשאלה כמו מי ברא אלה, אבל ואי' מקום בינה הוא מ"י דלא קיימא לשאלה כמ"ש בזה"ק ע"פ כי שאל נא לימים ראשונים ז"ת דבינה דקיימא לשאלה, אבל לא בגי' שנעלם מן ההשגה ולא קיימא גם לשאלה מי הוא לשון נוכח, וזהו אי' בבחי' ההעלם ממש, אמנם לשון איה אינו נופל רק על דבר שהוא נודע מציאותו בגילוי רק שעכשיו נעלם כמו אי' שרה אשת"ך כו'. וזהו ההפרש בין חכמה לבינה שביח מ"ה דחכמה הוא בא מבחי' אי"ן ממש שלא נודע מציאותו למטה בגילוי כו', וז"ש והחכמה מאין תמצא מאי"ן ממש, אבל מקור בינה נודע מציאותו רק ששואלין עליו אי' כי נעלם, וז"ש ואי' מקום בינה. ושורש הדברים שבחי' אין דחכמה הוא בחי' אין העצם ובחי' אין דבינה הוא בחי' ביטול היש לאין שנק' נעלם שהגילוי בא לידי העלם ונק' שכי' נעלם, אבל שכי' מופלא שהוא מופלא בעצם שהוא בבחי' החכמה, וזהו ענין ונוצר חסד לאלפים מקור החכמה ועושה חסד לאלפי' הוא מקור הבינה שהוא ההפרש בכלל בין מזל ונוצר' מקור אור אבא כמו אאלפך חכמה ובין מזל ונקי'ה מקור הבינה אאלפך בינה, וכמו שאמרו הני דרדקי א' ב' אלף בינה כו' כידוע שיש מקור לכח ההשגה כמו שיש מקור לכח השכל להשכיל ומקור כל השגות שכליים הוא בחי' מזל התחתון ונקי'ה ומקור כל השכליים הוא מזל ונוצר', ולפי שהמושכל בא בבחי' נקודה כידוע בהכרח שמקורו הוא בבחי' אי"ן ממש, אבל ההשגה שבאה בהתפשטות יש בהכרח שמקור חוצבה אינה בבחי' אין ממש מאחר שהשפעתה הוא דוקא גילוי השגות ותפיסת דבר מ"ה כניל אלא הוא רק למעלה מן ההשגה הנגלית ממש כלומר השגה נעלמת מן המחשבה בלבד וזהו הנק' שכל הנעלם מכל רעיון בלבד כו' וד"ל. והמדריגה הנ"ל בכינה הוא כשהוא בבחי' יש ממש שהוא בבחי' ההשגה והתפיסה שמוזה

איה מקום כבודו . . מי דקיימא לשאלה . . מי ברא אלה: נוסח קדושת כתר . . ראה הערה הבאה . . ישע"י מ, כו.
 כי שאל נא לימים ראשונים: ואתחנן ד, לב. ראה זהר תולדות קמא, כ וכמקדש מלך שם. ויצא קנח, א. בהקדמה א, ב. עץ חיים שער (א) דרוש צגולים ויושר צנף ה. תורת חיים נח ז, ג. לעיל בחיג' פ' נצבים ע' תתקנב (וראה גם לעיל בחיב' פ' ראה ע' שצ). אור התורה ואתחנן ע' קסד ואילך.
 אי' שרה אשת"ך: וירא ית, ט.
 ונוצר חסד לאלפים: תשא לד, ז [ושם נוצר: ראה אגרות קדש מכיכ אדמו"ר שליט"א חיב' ע' קיט ואילך].
 שכי' מופלא: ראה לקמן ע' איתס. הנסמן לקמן בהערה ד"ה: שכל.
 ונוצר חסד . . ועושה חסד לאלפי': יתרו כ, ו. ואתחנן ה, י. ראה מאמרי אדה"א במדבר חיב' ע' תלו ואילך. דברים ח"א ע' רכט ואילך.
 אאלפך חכמה . . אאלפך בינה . . שאמרו הני דרדקי: איוב לג, לג [ושם: ואאלפך. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' טו]. שבת קד, א.
 שכל הנעלם מכל רעיון: ב"ה-כ"כ"ב בדא"ת. ראה מאמרי אדה"א דברים חיג' ע' תשפה. ושי"נ. לקמן ע' ארכס. ע' איתא וע' איתס.

נסתעף למטה בחי' יש גמור הנק' יש נפר'ד שזהו ענין השבירה בבחי' ס"ג
דבינה שנעשה בחי' ג"ס כו'.

וביאור הדברים הגה ידוע כפי' מבין ולא בבינה ידיעא שהוא בחי' הבנה
וההשגה באוא"ס עצמו להיות אוא"ס מושג בהשגה דוקא, ולהיות
כי באמת הרי לית מחשבה תפיסא בי' כלל וכמ"ש איהו תפיס בכלהו עלמין
ולית מאן דתפיס בי' כו' ע"כ נק' מבין ולא בבינה ידיעא דהיינו מצד בחי'
הארת אוא"ס שבבינה נק' מבין אך לא בבינה ידיעא בהשגה ותפיסא כו'
משום דלית מחשבה תפיסא בי' כו', וענין לא בבינה ידיעא היינו בבחי'
ההעלם מן ההשגה והתפיסא כמו חכים ולא בחכמה ידיעא שהוא בחי' איין
דחכמה והיינו כנ"ל במ"ש והחכמה מאיין תמצא ואי' מקום בינה כו', וגם
שיש בבחי' מבין דבינה בחי' הארת התענוג באוא"ס כמו הנשמות בגי'ע
שנהנין ומתענגין בהשגתם כידוע עדי'מ בהשגת שכל למטה שמתענג בו
ביותר כו' ולזה התגלות עיי' בבינה דייקא כמ"ש במ"א, אך מצד בחי' אוא"ס
עצמו שהוא למעלה מן ההשגה כנ"ל גם בחי' התענוג באוא"ס אשר מלוּבש
בהשגה הוא בבחי' איין והעלם, ונמצא דגם בהיות ההשגה דבינה בבחי' יש
ונק' מבין כו' מ"מ הרי בחי' יש זה הוא בבחי' האין ממש כמ"ש ולא בבינה
ידיעא כו', וכי' מצד בחי' הארת אוא"ס שבחכמה שנק' חכים ולא בחכמה
ידיעא אז גם בהיות שהחכמה מתייחד בבינה מאיין ליי'ש בהשגיה מ"מ הכל
בבחי' אין דאוא"ס עצמו משום שנק' תרין ריעין דכחדא שריין כו' כנ"ל (אך
מ"מ אין זה רק ביטול היש לאין כנ"ל בהפרש שבין אין לאי' כו' אצי"פ
שבשניהם או' לא ידיעא יש הפרש בין לא ידיעא דחכמה ללא ידיעא דבינה
כנ"ל שזה נק' שכל מופלא וזה נק' שכל נעלם כנ"ל וד"ל). וזהו ענין העוה"ב
שהוא בבחי' פנימי' בינה עולם החירות כנ"ל שאי' שיסתעף מזה בחי' יש
נפרד כנ"ל להיות שגם בהיותו בבחי' יש לא נק' יש כלל כענין מבין ולא
בבינה ידיעא. וזהו ענין ע"ב ס"ג חו"ב דנקודים קודם השבירה כו'.

אך מדריגה הב' דבינה שהיא דוקא בבחי' יש הרי אין זה רק בחי' ס"ג
דסי'ג כמ"ש כולו ס"ג וכו' דהיינו כאשר אין בהשגה דבינה בבחי' אין
כלל וכלל גם לא מבחי' ע"ב דסי'ג שהוא בחי' איין דחכמה שבבינה כמ"ש
הבן בחכמה וחכם בבינה שע"ב דחכמה כלול מסי'ג דבינה וזהו הבן בחכמה

מבין ולא בבינה ידיעא . . . לית מחשבה תפיסא בי' כלל: תקוני זתר בהקדמה יו. ב. ש. א.
איהו תפיס בכלהו עלמין: ראה זתר (רעיא מהימנא) פינחס רכה. א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קפב.
ושי"ג.

חכים ולא בחכמה ידיעא: תקוני זתר ש. ב.
הנשמות בגי'ע שנהנין ומתענגין בהשגתם: ראה ברכות יו. א.
התגלות עיי' בבינה: ראה זתר קרח קעת. כ. לעיל בחי' פ' תבא ע' תרפו. ושי"ג. אור התורה לך כו' ו ע'
תתרעז.

כולו ס"ג: נסמן לעיל ע' ארי.
הבן בחכמה וחכם בבינה: ספר יצירה פ"א מ"ד.

וסיג דבינה כלול מעיב דחכמה ווהו וחכם בבינה (ובחי' חכמה שבבינה כשכלולה עם בינה שבחכמה מזה מסתעף ענין הנבון שמבין דבר מתוך דבר כמו אין חכם ונבון כו' ונבונים בימי יהושע לא אשתכח, דיש יתרון מעלה בנבון דחכמה והוא מ"ש הבין בחכמ"ה שוהו ענין כח ההסבר להטעים כל דבר חכמה שנק' פנים מסבירות וממנו כח המוליד להבין דבר מתוך דבר שוהו ענין חכם בבינה כו' שוהו להשכיל דבר חדש מתוך דבר שהשיג כבר (כו'). אבל בחי' סיג דסיג הוא בחי' ההשגה כשכאה במורגש בצמצום להלבישו בדבר הנתפס ובא בהשגה יתירה (כמו על ראשי החיות רקיע כו' בינה שבבינה, וכמשל גלידת מים שנק' קריח כמ"ש במ"א בענין אור מים רקיע). ולזה הטעם הי' השבירה כו' תחתונות שבבינה שמשם יוכל להיות בחי' ההסתעפות להיות יש גמור במורגש בבחי' נפרד, והיינו כמו בעולם הבריאה שהשגת אלקות נתפס בבחי' בינה שבינה דמל' בנכריאים בבחי' יש גמור ע"כ בזה יכול להיות הסתעפות יש נפרד שהוא בחי' נוגה דבריאה והו' בחי' ז' מדות רעות שנק' ז' פרות הרעות כו', ווהו שו' מלכין קדמאין שמתו ונפלו בעולם הבריאה בבחי' בין כו' ודיל.

אך הנה בחי' התיקון והכירור דסיג שנפל למטה וכו' הוא ע"י בחי' שם מ"ה דוקא. הדנה שם מ"ה הוא במילוי אלפין דוקא, כידוע דשם ע"ב במילוי יודיין דחכמה ושם סיג במילוי ההיין כו' כמו היא במילוי יוד' חכמה שבבינה הי' בינה שבבינה כו', אבל בשם מ"ה היא בא' ואין בא' כו'—עולה מ"ה גי' אדם, והיינו א' דאאלפך חכמה ע"כ שורש שם מ"ה הוא בחי' שם מ"ה מלגז דאיהו אורח כל האצילות שהוא בחי' מ"ה דאי"ק כו'. והענין הוא כמ"ש והחכמה מאין תמצא מאי"ק ולא אין עצמו כמו שם ע"ב

הנבון שמבין דבר מתוך דבר: ראה בארוכה לקמן ע' אישמה.

אין חכם ונבון: מקץ מא, לט (בהיפך הסדר. וכ"ה גם לקמן שם).

ונבונים בימי יהושע לא אשתכח: כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תרכו. וראה ערובין ק, כ: בדורו

של משה.

פנים מסבירות: ראה גם לקמן שם ע' אישמו.

על ראשי החיות רקיע... רשיע: יחזקאל א, כב (שם: תזיה). ראה מאמרי אדה"א וקרא חי"ב ע' תנ' וצ'

חס.

ז' מדות... ז' פרות הרעות: ראה מאמרי אדה"א תקס"ה חי"ב ע' תתב. תקס"ז ע' רמג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ד ע' איתח חילך. לקמן ע' איתח.

התיקון והכירור... ע"י בחי' שם מ"ה: ראה לקמן ע' ארטו הערה ז"ה: דשם מ"ה.

שם מ"ה הוא במילוי אלפין: ראה עץ חיים שער (לח) ט"ב. ספר המאמרים תקס"ז ע' רעה. בסמך בפנים.

דשם ע"ב במילוי יודיין: נסמן לעיל ע' אקצב.

ושם סיג במילוי ההיין: כ"ה בהכת"י. וראה לקמן ע' ארטו. וראה ספר המאמרים תקס"ז ע' (עדר: רעה)

רעט.

מ"ה גי' אדם: נסמן לעיל ע' אקסו.

שם מ"ה מלגז דאיהו אורח כל האצילות: ראה תקוני זוהר בהקדמה י, א.

והחכי מאין תמצא... ולא אין עצמו: נסמן לעיל ע' אקע.

בחכמ' שהוא במילוי יודיין כי היוד' בבחי' החכמה והוא בחי' נקודה בחי' ביטול והעדר ההתפשטות ע"כ ראשית גילוי אוא"ס הוא בחכמה דוקא ונק' כח מ"ה כמו מה פשפשת כו', אמנם כ"ז הוא רק בחי' העדר התפשטות היש להיות שמאיר בחכמה בבחי' אין כמ"ש והחכמה מאין כו' אבל לא שיש בו מבחי' מהות ועצם דאין ממש, וראי' לזה הוא מענין ד' יודיין דמ' סאה דמקוה דגם דמטהר טמאים לפי שהמים גוון היולי קודם שמתפשט לבחי' יש אבל מ"מ הרי הן במציאות מים, וכן גם כשהחכמה נק' אור כמ"ש ויהי אור כו' ה"ז בחי' התהוות עכ"פ רק' שהתהוות האור דחכמה בא מבחי' אין כו' ונק' החכמה בחי' יש לגבי האין העצמי וכמו שאמרו בראשית נמי מאמר הוא כו', וכמו המעין שנובע מן העלם המים שבארץ דעצם טיפת המעין הנובעין ובאין בגילוי מציאות מים עכ"פ רק שמקורן שמשם נובעין הוא בהעלם בבחי' אין כו', וע"כ החכמה נמשל למים כמ"ש אך מעין ובור כו' ונק' מעינות חכמ' לפי שהחכמ' נובעת ג"כ בבחי' אין כמ"ש והחכמה מאין כו', רק שמ"מ הוא בבחי' יודיין בלבד כמשל נביעות המעין טיפין טיפין ולא בקילוח והתפשטות (לפי שרשו במזל ונוצר וכל הזלה היא טיפין טיפין כידוע), אך בחי' שם מ"ה דחכמה שבמילוי אלפיין שהוא בבחי' המדות כידוע מ"מ שרשו יותר נעלה מבחי' החכמה שבשם ע"כ במילוי יודיין, להיות כי אות ה' יש בו ב' יודיין א' ע"ג הקו והב' תחת הקו האמצעי וקו זה האמצעי הוא המחבר יוד' עליון ליוד' תחתון כו' וכל מחבר בהכרח שהוא למעלה משניהו והוא בחי' אין העצם שממנו נמצא עיקר התהוות החכמה וכמשמעות לשון אלף

יוד' בבחי' החכמה: ראה זהר בראשית לא, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' תשסד ובהגמטן לשם.

ראשית גילוי אוא"ס הוא בחכמה: ראה תניא ט"ח, פליה בהגה. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תרכא. כח מ"ה . . . מה פשפשת: זהר (רע"א מהימנא) צו כח, א. לד, א. הקדמת הזהר א, ב. ד' יודיין דמ' סאה דמקוה: ראה פרי עץ חיים שער (ית) השבת פ"ג. סידור כוונת המקוה קנט, ג. שער הסוכות רסא, א. ביאורי הזהר נח ה, א.

כשהחכמה נק' אור . . . ויהי אור: בראשית א, ג. ראה סידור שער התנוכה עזר, א בשם הזהר. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' תשסו ובהגמטן לשם. אמרי כינה שער התפילין קכו, ב. ושינ.

בראשית נמי מאמר הוא: נסמן לעיל ע' אקסא.

שריה בבחי' — למיט: אוציל: למעין.

אך מעין ובור: שמיני יא, לו. ראה סידור שבהערה דלעיל ד"ה: ד'. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ריש ע' תתצב ושינ.

טעינות חכמ': ראה עין יעקב סוטה יג, ב. ובמס' סוטה — דקדוקי סופרים ירושלים תשל"ז ע' רה. ושינ [ובהערה 49 שם הנה מתיבת ברמב"ז שייך כגראה להערה 50]. וראה גם לקוטי שיחות וילך תשמ"ז. סוטה מט, ב ובמס' סוטה הגיל.

הזלה היא טיפין טיפין: ראה גם לעיל בבחי' פ' תצא ט"ע תק. ח"ג ראש השנה ע' איכט. ושינ.

אות ה' [בנציל: א'] . . . ב' יודיין: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכד. ושינ.

וכל מחבר . . . למעלה משניהו: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע פ"א. סידור שער הליג בעומר שו, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ה חיב ע' תריב. פרשיות התורה חיב ע' תרמו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תקלד. המשך תרס"ז ע' קב.

אללפך חכמה ענין אולפני' כו' ומה שהוא בשם מה דמדות דוקא לפי שבחתי התית עולה עד הכתר ע"כ א' שבואו' וא' שבההיין שבו הוא מגיע במקור החכמה כו'. ולזה הטעם כל בחי' בירור הוא ע"י שם מ"ה זה כידוע הכלל בכ"מ שאמר דשם מ"ה מברר שם ב"ן הוא בחי' מ"ה במילוי אלפין שהוא בבחי' ז"א כו', ואע"פ שאומר בכ"מ דבחכמה אתברירו היינו בחי' כח מ"ה זה דוקא שבמילוי אלפין אבל לא בבחי' שם ע"ב דיודיין, ואע"פ שהמקוה מטהר טמאים אבל לא כמים חיים דאפר פרה כו' בבחי' הבירור מכל וכל אלא כמו לעתיד דכתי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ הוא שנק' בירור מכל וכל והוא הנק' ביטול היש הנפרד להיות בחי' אין ממש שזה אי"א כ"א ע"י שם מ"ה זה שמברר לב"ן דהיינו לאהפכא חשוכא לנהורא כו', וכ"ז מפני שיש בשם מה זה מבחי' האין עצמו כו', משא"כ בשם ע"ב שאינו רק העדר היש ודי לו להפסיק א"ע ולא להיות בכוחו לעשות מיש אין אלא דוקא בחי' מ"ה העצמי הוא שיש בכוחו לעשות גם מבחי' יש אין כו' ודל'.

אך מעתה יש להבין דהלא קודם השבירה שהיו חו"ב תרין ריעין כו' הרי מבואר למעלה שהי' בחי' ס"ג דבינה בבחי' יש לא נק' יש כלל מפני יחודה בחכמה שבאה מבחי' אין כניל ואיך יש בכח החכמה הבאה מבחי' אין לעשות מבחי' יש דבינה בחי' איין, ואם נאמר שבחי' אין זה הוא בחי' אין עצמי שהוא בבחי' מזל ונוצר כניל אי"כ הדרא קושיא הראשונה לדוכתי' מה הועיל בחי' התיקון דשם מ"ה מאחר שחזור להיות בבחי' ס"ג בבחי' אין כמו שהי' קודם השבירה מטעם הארת בחי' האין העצמי היינו הך ולמה היתה השבירה ולהיות אח"כ התיקון אחר שלא ניתוסף בזה שום יתרון מעלה כלל. אך הענין הוא שיש הפרש גדול בזה להיות מבואר למעלה שקודם השבירה הי' גם בחי' בינה בבחי' אין וכמ"ש ואי"ה מקום בינה כו' משום דכחדא שריין פי' שניהם מקבלים בשוה מבחי' אין כו' ע"כ לא נק' יש מורגש כלל דהיינו שלא באה לכלל יש כלל גם שנק' בינה כו' כמו החכמה שבאה מבחי' איין שלא נק' יש כו', אבל אין זה בבחי' אין העצמי ממש כמו שהוא רק שמקבלים משם כו' וכמ"ש והחכמה מאין כו' ולא אין עצמו כניל. משא"כ כאשר בחי' ס"ג דבינה כמדריגה הב' כשנעשין בחי' יש מורגש בהשגה כו' ומתברר ע"י שם מ"ה במילוי אלפין להיות מיש אין כניל הי' בא לבחי' אין העצמי אשר בכוחו דוקא לעשות מיש אין כניל. וזהו היתרון מעלה לאחר

התי' עולה עד הכתר: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפג ובהנסמו שם. במדבר ח"ג ע' אקמד.
דשם מ"ה מברר שם ב"ן: ראה עץ חיים שער (ה) טנתיא פ"א. לעיל בחי' פ' דברים ע' ה. וש"נ. חיב ע'
תקעז ואילך.

דבחכמה אתברירו: נסמו לעיל ע' אקעד.
כמים חיים דאפר פרה: ראה חוקת יש, יו.
ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ: זכרי יג, ב.
ואי"ה מקום בינה: נסמו לעיל ע' ארי.

הבירור דשם מ"ה לבין שעולה בסיג להיות בבחי' האין העצמי שהוא מקור דחויב כו' שלמעלה גם מבחי' אין דחויב שקודם השבירה כו', וזהו ענין העוה"ב עולם החירות כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ כו' ביטול היש מכל וכל שהוא לאחר תשלום כל הבירורים דרפיח שהי' השבירה בסיג דסיג כנ"ל ע"י שם מ"ה במילוי אלפין כנ"ל שאז היא בחי' עלי' בסיג דבינה מקור העוה"ב להיות בבחי' האין העצמי שלמעלה גם מבחי' נקודה דחכמה, וז"ש אשת חצי"ב, ואין הכוונה עטרת לשם מ"ה רק מפני שעולה בסיג כו' מאחר דשם מ"ה יותר נעלה כו' אלא הענין הוא דגם הארת שם מ"ה לעשות מיש אין אינו רק הארה בעלמא מבחי' האין העצמי, אבל אחר הבירור דבין הרי עולה בבחי' אין העצמי שלמעלה משם מ"ה המכרר שבא רק מכחו בלבד כו', וכמ"כ בסיג דבינה לאחר הבירור נעשה עטרת לבעלה בחי' מ"ה דחכמ' שנק' נקודה וכמ"ש נקבה תסובב גבר וקאי בין בחי' סיג ובין בחי' בין כו' וזהו העילוי לב' ההי"ן דבינה ומל' סיג ובינה ובין הוא ע"י מילוי א' שבאות היי"ן דוקא והוא אות ה' שבב' ההי"ן שע"י נקבה תסובב גבר כו', והוא עיקר הטעם אשר אין שליטה לחיצונים כלל בעוה"ב גם שהוא עולם התענוג המלוכש בבינה כמארז"ל עוה"ב אין בו אכילה ושת' אלא צדיקים יושבין ונהנין מפני שהיש נעשה אין שזהו מבחי' אין העצמי שלמעלה מבחי' אין דבינה גם כשהי' נק' תרי"ן ריעין כו' כנ"ל שהי' בחי' שבירה אח"כ בבחי' סיג דסיג עכ"פ אבל לעתיד בעוה"ב הרי לא יהי' שום הסתעפות לבחי' שבירה ונפילה כלל וכלל כמ"ש ובלע המות לנצח כמו שהי' לפני החטא, וכיז מטעם הנ"ל וד"ל.

ומעתה יובן בתוס' טעם למה יש ביכולת המרכבה דפני אר"י כו' לנשאות את הכסא כו' לפי שהו' לאחר הבירור דבין ע"י בחי' מ"ה שאז נאמר אשת חיל עטיב למעלה מבחי' מ"ה כו' דהיינו בבחי' אין העצמי שלמעלה גם ממקור דחויב שאינם מקבלים רק הארה בעלמא מבחי' מולות דנוצ"ר ונקי'ה ולמעלה מהארת אי"ן דשם מ"ה שעושה מיש אין כו' כנ"ל כאריכות, והוא ענין בחי' הגבהת האדם שע"ג הכסא ע"י המרכבה וד' חיות למעלה מבחי' אדם ששם נאמר כי לא אדם הוא כו' כי אדם גימטרי' מה שהוא שם מ"ה המכרר לבין ולאחר הבירור דנעשים עטיב באין העצמי כנ"ל

אשת חויב [חיל עטרת בעלה]: משלי יב, ד.

נקבה תסובב גבר: ירמי' לא, כא.

שריה וזהו — לב' . . . שבב' ההי"ן: ראה גם לעיל ע' אר"ט.

עוה"ב אין בו אכילה ושת'י: ראה ברכות יז, א.

ובלע המות לנצח: ישע"י כה, ח [שם]: בלע. אבל ביה בכים בדא"ח. ראה לקמן ע' אר"מ. מאמרי אד"ה

כמדבר ח"ג ריש ע' קנה: דברים ח"ג ע' אקכג. וש"נ.

כי לא אדם הוא: שמאל"א טו, כט.

אדם גימטרי' מ"ה: נסמו לעיל ע' אקסו.

היז למעלה מבחי' אדם כו', וז"ש אד' כם סיני בקודש כם בד' חיות שבמרכבה כו' סיני בקודש למעלה מן החכמה שנק' קודש כידוע, וכמ"ש מי כמוך באלים הוי"ה שהוא בחי' תפארת שהוא שם מ"ה כידוע שהוא נאדר בקודש מטעם הנ"ל, וגם עושה פלא להמשיך לבחי' אין העצמי שנק' פלא למעלה מאלף דאאלפך חכמה כו', וז"ש במשיח פלא יועץ כו' ונאמר בו ישכיל עבדי כו' (גבוה מאד למעלה מבחי' אדם כו' שהוא בחי' הארת אוא"ס בפנימי' הכתר שנק' מאד בלי גבול כו' וד"ל). ובכ"ז יובן ג"כ ענין בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך שהן ג' מדריגות, בכל לבבך הוא נפש הטבעית החיונית ששרשה בבחי' פני אדם שבפני שור (או בפני שור שבפני אדם) כו' שנק' נפש הבהמית וכמ"ש בכל לבבך בשני יצריך דוקא, ובכל נפשך הוא נפש האלקית בחי' אדם כנ"ל שהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כי כבר היא מבחי' התיקון שהוא שם מ"ה דאדם דאצי' והיינו בחי' מ"ה ובין כמ"ש אדם ובהמה תושיע ה' וכנ"ל ומ"ה דנפש האלקית מברר לבין דנפש הבהמית כידוע, אך לאחר הכירור דבין הרי עלה למעלה מבחי' מ"ה דנפש האלקית, והיא מדריגה הג' דבכל מאדך מאד למעלה מאותיות אדם להיות שיש עלי' לנפש אלקית ע"י כירור דנפש הבהמית לבחי' מאד כנ"ל בטעם ענין המרכבה שמעלה את האדם שע"ג הכסא מטעם הנ"ל כענין איח' עט"ב. וזהו ג"כ ענין בעי'ת שגדולים מצדיקים גמורים דצדיק הוא מצד עבודת נשמתו האלקית לברר לנפש הבהמית שלהם דהיינו מ"ה שמברר לבין כנ"ל אך בעי'ת הוא לאחר הכירור דרע לטוב שעולה כסיג בבחי' ביטול היש לאין מכל וכל כנ"ל ששרשו בבחי' אין העצמי שגדול ממעלת הצדיקים ששרשם רק בחכמה כי בחכמה אתברירו כנ"ל והיינו למעלה גם למ"ה שעושה יש לאין כנ"ל, וזהו מ"ש בזוהר בעי'ת ממשכינן ל"י לקוב"ה בחילא יתיר להורות

אד' כם סיני בקודש: תהלים סח, יח.

החכמה שנק' קודש: ראה זרר (רע"א מהימנא) בא מג, רע"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכ. וש"נ. מי כמותך באלים הוי"ה. . נאדר בקודש: בשלח טו, יא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ריש ע' תשפד. עושה פלא: המשך הכתוב מי כמוך. ראה גם מאמרי אדה"א שם ע' תשסה ואילך. במשיח פלא יועץ. . ישכיל עבדי: ישעי' ס, ה, נב, יג. ראה מאמרי אדה"א שם ע' תשפט. וש"נ. משיח. . גבוה [אצ"ל: וגבה] מאד למעלה מכו"י אדם: המשך הכתוב ישכיל עבדי. ראה מאמרי אדה"א שם ע' תשנא. וש"נ.

נפש הטבעית החיונית ששרשה. . אדם: ראה בריש המאמר.

בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: ותחונן ו, ה.

בכל לבבך בשני יצריך: נסמן ל"ל ע' אקעה.

שהנשמה עצמה אינה צריכה תיקון: נסמן בריש המאמר.

אדם ובהמה תושיע ה': תהלים לו, ז. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ס"ע תתצט ואילך: ע' תתקטו וע'

תתקכ. דברים ח"ג ע' א"מ. וש"נ.

דבכל מאדך מאד למעלה מאותיות אדם: ראה זרר (רע"א מהימנא) פינחס רמז, כ. מאמרי אדה"א דברים

ח"ב ע' תכט.

בעי'ת שגדולים מצדיקים גמורים: ראה בהערות הסמוכות.

בעי'ת ממשכינן ל"י לקוב"ה בחילא יתיר: ראה זרר ח"י שרה קכט, כ. אגרת התשובה פ"ח. מאמרי אדה"א

דברים ח"ב ע' תקעו. ח"ג ע' אקכח ואילך.

על בחי' עילוי דשם ב"ן לאחר הבירור למעלה מכח דמ"ה כו'. וזה שאמרו דמשיח אתא לאתבא צדיקיא בחילא ובתיובתא שהצדיקי' יהי' בעי'ת כי במקום שבעי'ת עומדין כו' וכמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין כי פירוש תשובה תשוב ה' תתאה בחי' הבירור דב"ן שאז נאמר אשת חיל עט"ב כנ"ל וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן בשורש ענין האיזנו השמים ואדכרה כו' שהן ב' מדריגות דנשמות הצדיקים ובעי'ת שנק' שמים וארץ כו' והתורה היא בבחי' מטר ללחלח הארץ להוציא כח הצומח שבה מן ההעלם כו'. והנה מבואר למעלה שהנשמות הן בחי' אור הזרוע בארץ דהיינו בחומר נפש הבהמיות ועי' מטר דתורה תצמיח אור הזרוע הזה בעילוי יתיר עי' בחי' כח הצומח שבעפר נפש הבהמיות כו'. ושורש הדברים יובן הכל עפ"י הנ"ל מבחי' מ"ה שמברר לב"ן ואחר הבירור דב"ן עולה למעלה משם מ"ה, להיות ידוע שנפש הבהמית שרשה בבחי' ב"ן דנוגה שנפל בשבירה, ואמנם בחי' הכח והעוז שיוכל להתברר הוא עי' התורה שנק' מטר כמו מטר ללחלח הארץ כו' כך מים דאורייתא מלחלח ארעא חומר דנפש הבהמיות להוציא כח הצומח שבה מן ההעלם כו' ועי' תצמיח אור הנפש האלקית שהוא כמשל גרעין חטה הנזרע בארץ וכנ"ל דעי' בירור של נפש הבהמיות תתעלה נפש האלקית לבחי' מאדך כו' שלמעלה משם מ"ה דאדם כנ"ל, וזהו תנו עוז לאלקים שם ב"ן דאין עוז אלא תורה כו' וד"ל.

וזהו יערוף כמטר לקחי שלוקח לעצמותו כבי' כו'. דהנה מ"ש תחלה האיזנו השמים כו' היינו ב' מדריגות שבתורה הא' כמו שנתנה מן השמים תחילה שהיא בבחי' החכמה עילאה והב' ארץ קדמה לשמים וז"ש ותשמע הארץ שהיא בבחי' הבירור דמ"ה מברר לב"ן ואחר הבירור עלה שם ב"ן כו' ע"כ אז ארץ קדמה לשמים כו' דבעי'ת גדולים מצדיקים כנ"ל. אך מעתה יש להבין מ"ש אח"כ יערוף כמטר כו' למה נק' התורה מטר שהרי מבואר למעלה דבחי' שם ע"כ דיודי"ן שבבחי' המים היא למטה מבחי' אין דחכמה

דמשיח אתא לאתבא צדיקיא בחילא ובתיובתא: נסמן לעיל ע' אקעט.

במקום שבעי'ת עומדין: נסמן לעיל ע' אקעט.

אם ישראל עושין תשובה נגאלין: סנהדרין צו, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' (א) כג ואל"ך.

תשובה תשוב ה' תתאה: נסמן לעיל ע' אקסד.

מבואר למעלה: ראה בריש המאמר.

תנו עוז לאלקים שם ב"ן: נסמן לעיל ע' ארה.

דאין עוז אלא תורה: ראה ספרי ברכה לג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שלח. ושי"ן. במדבר ח"ב ע'

שמו וע' תקנט.

יערוף כמטר לקחי: האיזנו לב, ב. ראה לקמן ע' ארכג. לקוטי תורה כאן עה, ד.

האיזנו השמים . . . ארץ קדמה לשמים . . . ותשמע הארץ: חגיגה יב, א. האיזנו לב, א.

כמו שהיא כי רק הארה בעלמא ממנו היא הנמשל למטר טיפין טיפין וכמו נביעת המעיין כו' ואמנם עיקר הנכר דשם מ"ה דחכמה הוא שם מ"ה במילוי אלפין שלמעלה מן החכמה וא"כ היאך אמרו יערוף כמטר כו', ועוד מהו לשון יערוף בחי' עורף ואחוריים כו'. אך הענין הוא כידוע דנובלות חכמה שלמעלה תורה הרי יש כאן ג' מדריגות, הא' גופא של חכמה של תורה עצמה הב' בחי' נוכלות שלה והג' התהוות התורה מן הנוכלות דחכמה שלמעלה. וביאור כ"ז הנה ידוע כפי' חכמה שלמעלה שהיא מ"ש חכים ולא בחכמה ידיעא חכים הוא בחי' אור אבא הבא בגילוי באצי' ולא בחכמה ידיעא היא בחי' ח"ס דא"א שנק' שכל מופל או נעלם כניל ונק' ג"כ פלאות החכמה או ועלמות החכמה, והוא הנק' חכמה שלמעלה כי כל מעלה לשון העלם העצמות שלמעלה מבחי' התפשטות וההתגלות למטה כלל וכלל, ובחי' הנובלות שבח"ס הוא בחי' הצמיחה וההתפשטות ממנה בבחי' חיצוני' ואחוריים הנק' בשם נוכלות כמו עלה הנובל מעל גופא של פרי וכמו ע"ד דוגמא מ"ש ועליה לא יכול שיחת חולין של ת"ח צריכה לימוד שלפי ערך עצם החכמה כך ערך בחי' הנובלות שנובל ממנה בדרך נפילה חיצוני' כמו שיחת ת"ח ששיחתו ג"כ יש בה חכמה וצריכה לימוד כו', כך עדי'מ בחי' הנובלות של חכמה שלמעלה שבעצמות המאציל ג"כ חכמה גדולה דחשיב לגבי שלמטה ממנה עד שמבחי' הנובלות דחכמה שלמעלה נתהווה התורה שהיא מדריגה הג' כניל, וז"ש דנובלות חכמה שלמעלה תורה ולא שהתורה היא עצמה נחשבת נוכלות אלא שלוקחה מבחי' נוכלות כו'.

וְשׁוֹרֵשׁ הַדְּבָרִים יוֹבֵן עִפְיֵי הַנִּיל שְׂבִינ עִב דְּיוֹדִיִן לְמִה דְּאֵלְפִיִן כו'.
 דהנה בחי' אור אבא דאצי' הוא בשם ע"ב דיודיין וע"ז נאמר והחכמה מאין תמצא פי' תמצא הוא בגילוי מציאת חכמה מאין ליש כו', והוא מדריגה הג' שנק' התורה מים או מעין ונק' נקודה דיו"ד כניל שהיא עכ"פ בבחי' מציאות התהוות עכ"פ וכמ"ש יהי אור כניל, אבל מדריגה האמצעית הוא בחי' מקור חוצב מים דאורייתא כמו עדי'מ נביעת המים מגידי הארץ

דנובלות חכמה שלמעלה תורה: בראשית רבא פ"ז, ה.

שריה שלמעלה — תורה: אוציל: מעלה.

חכים ולא בחכמה ידיעא: זהו חדש יתרו לד, ד. תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

פלאות החכמה: ראה לקמן ע' ארכה וע' איתמט. מאמרי אדהיא דברים ח"ג ע' תשפה. ושי"ג.

תעלומת החכמה: ראה מאמרי אדהיא דברים ח"ב ע' תקפט.

ועליהו לא יכול שיחת חולין של ת"ח: תהלים א, ג. ראה סוכה כא, ב. עבודה זרה יט, ב. מאמרי אדהיא הקצרים ע' קפת. לקוטי תורה תצא לו, ג. נצבים נב, ב. פירוש המלות לו, ב. דרך מצותיך קה, א. אור התורה שמות כרך ח ע' בתתקצב. דברים כרך ו ע' בחי'ו. תהלים כרך ב ע' תתקי (מסוכה). ענינים ע' רנה ואילך (מסוכה). ספר המאמרים תרכ"ט ס"ע רכו. המשך וככה תרל"ז ע' פב. סה"מ עת"ר ע' עא. המשך תעריב ע' צט וע' שגא. לקוטי שיחות מוצ"ש ח"ש כרך ב ע' 334 בהעיות. וראה גם מאמרי אדהיא דברים ח"א ע' ריו. ושי"ג. ח"ג ע' אקיו. ושי"ג.

והחכמה מאין תמצא . . . יהי אור: איוב כה, יב . . . בראשית א, ג.

שהן בהעלם כו' ה"ז בחי' נובלות חשי"מ הנ"ל שנעשה מקור לתורה כנ"ל, והיא בחי' חיצונית ואחוריים דח"ס עצמה כנ"ל והיינו בחי' שם מ"ה במילוי אלפין הנ"ל כמו אאלפך חכמה אולפני' כו', ועדי"מ הנ"ל בשחת חולין שצריכה לימוד כו' וכמ"ש בלימוד התורה וכל בניך לימודי הוי"ה שמלמדים לשם הוי"ה בחכמה מן ההעלם לגילוי, וגם לימודי הוי"ה מתפרש לשון נפעל והוא להיות כי זהו רק נובלות חשי"מ ומקבל מבחי' פנימי' ועצמית דחשי"מ כו' וד"ל, והנה בחי' עצמית ופנימי' דח"ס הנק' חשי"מ הוא הנק' פלא ונק' פלאות חכמה כו' שזהו בחי' האין דחכמה כמו שהיא בעצם טרם ירידתה להיות מקור לחכמה הנק' אלף אאלפך חכמה כו', והוא מדריגה היותר עליונה שע"ז אמר אחע"ב שהן לאחר הביורור עולה למעלה משם מ"ה דאלפין והוא בבחי' פלא דח"ס עצמו כנ"ל באריכות וד"ל. וזהו חכמות בחוץ תרונה ויאתא בוותר חכמה עילאה דאתמשך בחכמה תתאה כו' דהיינו בחי' אור אבא שבא בגילוי אור וכמ"ש תורה אור מאין ליש נק' ח"ת וח"ע הוא חכמה שלמעלה עצמה ומהותה נק' פלא כנ"ל וח"ע הוא שנמשך ממנה בחי' נובלות הנק' אאלפך חכמה כו' וח"ת דאור אבא להיות מתבררים כל הביורור' דרפ"ח שנפלו בחוץ בבחי' נוגה כו', וז"ש חכמות ב' חכמות הנ"ל בחוץ דוקא תרונה, ופי' תרונה היא עלי' בבחי' אור חוזר שלאחר תשלום כל הביורור' דרפ"ח כו' שעולין מלמעלה משם המברר שאינו רק חיצוני' דח"ע עצמה הנק' אלף והעלאה זו היא בבחי' פנימיות ועצמיות דחכמ' ונק' פלא, וז"ש ועושה פלא להמשיך לבחי' עצם האור שאינו אלא ע"י תשלום הביורור דשם מ"ה תחילה כנ"ל הפי' מי כמוך באלים ה' כו' וד"ל.

ומעתה יתורץ לשון נובלות בשורש התורה דאין זה גנאי אלא שבח דוקא, דהנה אנו רואים שתורה שלנו הנגלית באה בהתלבשות בחיצוני' ביותר כמו בדברים גשמיים ביותר והלא התורה נתנה מן השמים העליונים ואיך ירדו בירידת המדריגה כ"כ בארץ למטה מטה בפרט בדברים גשמיים השייכים לנפש הבהמית כנ"ל, ומשמע שכאשר ירדה בארץ לא נמצאת עוד בשמים וכמ"ש לא בשמים היא כו', אך הענין יובן ע"פ כלל גדול הידוע בעי"ת דכל בחי' חיצוני' ואחוריים שבעליון גבוה מאד מבחי' פנימי' שבתחתון

וכל בניך לימודי הוי"ה: ישעי' נד, יג.

אחע"ב: אשת חיל עטרת בעלה.

חכמות בחוץ תרונה . . דאתמשך בחכמה תתאה: נסמן לעיל ע' ארג.

תורה אור: משלי ו, כג [ושם: תורה].

ועושה פלא . . מי כמוך באלים ה': בשלח טו, יא [ושם: עושה, וכ"ה] לעיל ע' אריו.

נובלות . . דאין זה גנאי אלא שבח: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתס, ושי"ן. במדבר ח"ב ע'

תעג וע' תענד.

התורה נתנה מן השמים . . לא בשמים היא: ראה לעיל ע' ארא.

כלל גדול . . חיצוני' . . שבעליון: ראה עץ חיים שע"ר (יד) אורא ספי"ט. ד"ה ענין הנסכים לקטי תורה

שלח מא, ג (ובתוסמן במראי מקומות שם מא, ד); מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקטס ואילן: ע' אקטב.

שהרי בחי' פנימי' שבתחתון נתהו' רק מבחי' חיצוני' שבעליון, כידוע דמבחי' חיצוני' שבעליון נעשה בחי' מקיף לתחתון כו', כמו ענין נובלות חכמה שלמעלה בחי' החיצוני' הוא שנעשה מקור לפנימי' חכמה הבא בגילוי כו' כנ"ל. ולפי' גם בכלל הידוע שאנו מוצאים שכל אור היותר עליון אי' לבא למטה כי'א בהתלבשות יותר חיצוני' דוקא וכל שאינו עליון כי'כ יוכל לבא למטה ברוחני' יותר, והמופת לזה בענין המשלים שנחכמת שלמה שמפני שחכמתו גבוה ביותר ע"כ לא יוכל לבא כי'א בהתלבשות במשלים גשמיים וכמו ג' מאות משלים שועלים דר"מ כו' כמ"ש במ"א, הרי גם בזה יובן ההפרש בין חיצוני' שבעליון לפנימי' שבתחתון דחיצוני' אי'א לירד למטה מטה כי'א בהתלבשות חיצוני' ביותר משא"כ בחי' פנימיות שבתחתון שאינו יורד בהתלבשות חיצונית כי'כ. וזהו ג"כ ענין הטעם שהתורה שלנו נתלבשה בחיצוני' ביותר מפני ששרשה בבחי' חיצוני' דח"ס שלמעלה מפנימי' החכמה דאצי' כנ"ל, ולפי' הרי לא אמרו דנובלות חכמה שלמעלה תורה בענין שבח דוקא מטעם הנ"ל רק בתורה שלנו הבאה בהתלבשות חיצוני' ביותר אבל לא בתורה דאצי' שלא באה בהתלבשות חיצוני' כי'כ כידוע, וזה אי'א לומר כלל שהרי מ"ש נובלות חכמה שלמעלה תורה קאי גם בתורה דאצילות שהוא מדי'גה' הג' שנק' מים או אור וכמ"ש ותורה אור כמו כנ"ל בפ"י וחכמה מאין תמצא כו', ואי' יקשה ב' דברים איך יתפרש ענין שבח בתורה דאצי' במה שהיא באה בבחי' הנובלות דחש"מ, ועוד למה לא נתלבשה גם חכמה דאצי' בחיצוני' מאחר שבאה בבחי' הנובלות דח"ס כו' וד"ל.

אך יש להקדים תחילה בשורש בחי' פנימי' ואחוריים שבכל פרצוף שנק' מ"ה ובין כו', דהנה כל מה שמבואר למעלה בענין חכמות בחוץ ח"ע וח"ת הרי רק בחי' חיצוני' דעצם החכמה היינו רק בחי' ב"ן דמ"ה, אבל שרשו הוא למעלה גם מבחי' פנימי' ועצמות דחכמה שלמעלה, שהרי גם חכמה שלמעלה עצמה נק' תורה אלא שנק' תורה שלמעלה כמ"ש ובתורתו כו', ותורה שלמטה הנ"ל נק' תורת הוי' כו' וכמ"ש בס' הבהיר דודו ה' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה כו', וגם על חכמה שלמעלה זו אמר והתכמה מאין תמצא ולא אין עצמו ע"ד הנ"ל בבחי' חכמה שבאה בגילוי, וכמ"ש עושה פלא שגם בחי' פלא חכמה עושה בבחי' עשי' ואין האמיתי חכמה

בכלל הידוע . . . שכל אור היותר עליון: ראה לעיל בחי' פ' ראה ע' תסב. ושי' המשלים שבחכמת שלמה: ראה לעיל ע' אר"ב ובהנסמן שם.

ג' מאות משלים שועלים דר"מ: ראה סנהדרין לת, סע"ב.

שורה וז"ח — הרי: אצ"ל: הרי זה.

ובתורתו . . . תורת הוי': תהלים א, ב (בא יג, ט).

בס' הבהיר דודו ה' מחבר: וכ"ה לקמן ריש ע' איש"מ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איד. ראה ס' הבהיר (מנ"ח) סקצ"ו. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשנ"ג. במדבר ח"ב ע' תתס"ו. לקמן ע' איש"ב. ד"ה שלום רב תשל"ח (תשמ"ח) פ"ג.

הקדומה שבעצמיות ממש כו'. ויובן ד"ז עדי"מ מן מעינות תהום שבוקעין ויוצא' ונובעין מ' ההעלם לגילוי כידוע דארעא הלחולי מחלחלא שהו גידים שבארץ שהתהום בוקע בהן וזהו שכתוב מעיני' תהום רבה נבקעו, ובקיעה זאת באה מצד תגבורת המים שבתהום דוקא שאזי יבקעו המים בקעין וסדקין בארץ הנק' גידין וחללים והגידים והחללים הן נובעים בארץ כו' ויוצאין בנביעת טיפין טיפין כנ"ל, כך יובן בענין גובלות חכמה שלמעלה שסיבת הנובלים הללו הוא בא מצד תגבורת האור בחכמה שלמעלה שאז בוקע אורה ויפול ממנה גובלים, וכמשל החביות המלאה ביותר או כמו בקיעת אור השחר וכמשל תגבורת אור החכמה במשפיע בעצמו דוקא שאז יפול ממנה גובלות מחכמתו לשלמטה הימנו כו' כמו אגברי חמרא אדרדקי כו' וכיוצא, וענין תגבורת האור לחש"מ עצמה בהכרח באה ממדריגה יותר עליון הימנה והוא מבחי' אין האמיתי שבעצמות שאז נאמר והחכמה מאין כו' וכמ"ש עושה פלא וכן אשר עשה עמכם פלא וכה"ג. וכמו"כ בחי' מעינות חכמה שנובעים ובוקעים תהום רבה והוא בחי' חכמה הקדומה שבעצמיות ע"ז נאמר ומעינות תהום רבה נבקעו כמ"ש בזהר ע"פ בשנת ת"ר לחיי נח כו', ובקיעה זאת נק' גובלות חכמה הקדומה הבאה מסיבת תגבורת אור חכמה הקדומה שנק' תהום רבה כמ"ש לתבונתו אין חקר כו'. ונמצא מובן עכ"פ מזה ששורש הבקיעה דנובלים שרשו למעלה ממקור שממנה נובע, כי הרי שרשו הוא בתגבורת אותו המקור דוקא, והיינו ענין יתרון מעלה בכ"ז דמ"ה בחי' אחריים וחיצוני' יותר מבחי' הפנימי' עצמו.

ו"ש בתורה ואהי' אצלו אמון ואמרו אמון מופלא למעלה מבחי' פלא אמון מוצנע כו', וקאי זה דוקא בבחי' שרש ומקור התורה שלמעלה הימנו יבא סיבת הנובלות חכמה שלמעלה, והוא הנק' אמון לשון אומנות כמו תורתו אומנתו, והוא ענין הכח והעוז שבתורה לברר בירורים דוקא כי זהו כל עיקר קריאת שבתורה כמו יורו משפטיך כו' להורות ולהבדיל בין

דארעא חלחולי מחלחלא: חגיגה כב, א.

מעיני תהום רבה נבקעו: נסמן בסמוך הערה ד"ה: ומעינות.

אגברי חמרא אדרדקי: סנהדרין לח, א. ראה לעיל בחיב' פ' תצא ע' תקצא.

אשר עשה עמכם פלא: ויאל ב, כו [ישם: להפליא].

ומעינות תהום רבה נבקעו: וביה גם לקמן ע' אירסג. לעיל בחי' ראש השנה ע' התקצט. ולעיל שריה

שבארץ — מעיני וכו' לקמן ע' ארכו. ראה נח ז, יא: נבקעו כל מעינות תהום רבה.

כמ"ש בזהר ע"פ בשנת ת"ר לחיי נח: נח ז, יא. ראה זהר וירא קיו, א.

לתבונתו אין חקר: וביה בספר המאמרים תקט"ט ע' א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב' ע' תרמב. וש"נ.

שרי היחוד ליום ב': ולתבונתו הלא אין חקר. ישעי' מ, כח: אין חקר לתבונתו.

ואהי' אצלו אמון . . . אמון מוצנע: משלי ת, ל. בראשית רבא בתחלתו.

אמון מופלא: כיה בכ"מ בדא"ת. ובתורה אור מקץ לב, א מציון הצ"צ: כיר פ"א.

חורו אומנתו: שבת יא, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כ ואילך: חיג ע' תשפת. וש"נ.

יורו משפטיך: ברכה לג, י.

טמא לטהור בתורה שלמעלה שנק' חכמה שלמעלה נק' גיכ תורה ע"ש בחי' הבירורים דוקא והיינו ע"י ענין תגבורת האור בחכמה הקדומה בשביל הבירורים דוקא, וד"ש ואהי' אצלו אמון כו', כי הנה כח זה שבחכמה לבא לבחי' טו"ר זה בחי' מעומק החכמה ומקורה היותר פנימי מגופא ועצמותה של החכמ' כו' כמו והחכמה תחי' בעלי' דחכמה מפני שמה שחכמתו עמדה לו לפרנס א"ע או לתקן דבר מה יותר עליון מעצם לימוד החכמה כו' וכמ"ש במ"א באריכות. וז"ש על חכמה שבתורה כשבקש משה הראיני נא את כבודך אתו כבוד אלא תורה ואמר לו וראית את אחורי דוקא ופני לא יראו כי שורש התורה היא בבחי' הבירורים דעה"ד טו"ר שבחכמה דוקא אתברירו שהוא בבחי' נובלות החכמה שלמעלה כנ"ל ואמנם שרשו יותר עליון מפנימ' ח"ע מטעם הנ"ל וד"ל, והמופת לזה היא אשר אנו רואים בחי' ההתלבשות בתורה בחיצוני' ביותר שהוא לברר לנוגה שכל שהחכמה במקורה יותר נעלה באה יותר למטה בהתלבשות חיצוני' כנ"ל, ולפי"ז התורה שלנו שבאה בחיצוני' יותר הרי מקורה למעלה במדריגה יותר עליונה בעצמות החכמה הקדומה יותר מתורה דאצי' שהיא גיכ נובלות חש"מ. ובזה יתורץ דנובלות הוא הכל לשבח בין בתורה דאצי' בין בתורה דבי"ע וגם בתורה שלמעלה מאחור שירדה החכמה להיות מקור לבי"ע לברר כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' כנ"ל מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו יערוף כמטר לקחי יערוף לשון עורף שהיא בחי' אחוריים וחיצוני' דח"ע דתורה כנ"ל שבאה למטה בשביל הבירורים ששרשו למעלה מפנימ' ח"ע מטעם הנ"ל, וזהו שמתהווה מזה בחי' מטר דתורה שירד טיפין טיפין כמו טיפין דנביעת מים וכה"ג וכמ"ש תשב רוחו יזלו מים דאורייתא מגיד דבריו ליעקב כו', אך מפני ששרשו יותר עליון עד שמגיע בעצמות חכמתו ית' ממש כנ"ל ע"כ אמר יערוף כמטר לקחי שלוקח לעצמותו כביכול, וענין לקחי כמו הלוקח בכסף שלא הי' הדבר שלו אלא ברשות המוכר ואמנם ע"י הכסף נקנה ללוקח כשלו ממש, כך בחי' הבירורים דע"י חכמה שנתעלה מר"ה טורי דפרודא לרה"י עולם היחוד כו' כמו קונה שמים וארץ וכמ"ש על התורה כי לקח טוב נתתי לכם כו' וכת"י

שירה הבירורים — אבא . . בחי': אוצ"ל: לברר . . בא.

והחכמה תחי' בעליו: קהלת ז, יב [שם]: החכמה. אבל כיה בכ"מ. ראה לקמן ע' אישה. ע' אישו וע' אישגב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ש. ושי"נ ח"ב ע' שסו. ושי"נ: במדבר ח"ב ע' תסו: ע' תס וע' עתר. ח"ג ע' קנא. הראיני נא את כבודך אין כבוד אלא תורה . . וראית את אחורי . . ופני לא יראו: תשא לג, יח. אבות פ"א,

ג. תשא שם, כג.

שבחכמה . . אתברירו: נסמן לעיל ע' איקעד.

יערוף לשון עורף: ראה גם לעיל ע' אריט. עשרת ראש דרוש לשבת תשובה מג, ב. מאמרי אדה"א

במדבר ח"ב ע' תרמו.

תשב [כנצ"ל: ישב] רוחו יזלו מים . . מגיד דבריו ליעקב: תהלים קמו, יח. יט.

קונה שמים וארץ . . כי לקח טוב . . טעמה כי טוב סתרה: לך יד, יט. משלי ד, ב, לא, יח. וראה לעיל ע'

איקנח.

טעמה כי טוב סתרה כו'. וככ"ז יתורץ מ"ש יערוף כמטר בבחי' מים, אך הנה שרשו לאחר כל הבירורים למעלה מעצמות דח"ע ג"כ וכמ"ש ותשמע הארץ הבהמיות לאחר הבירור שעולה למעלה מבחי' אדם כו', והוא בחי' אור חוור שיגבר למעלה מאורי וכמו נקבה תסובב גבר הנזיל בענין מילוי אלפין כו' וכמ"ש במ"א בענין לחם מן השמים דמן ולחם מן הארץ דשניהם קאי בלחמ' של תורה שכמו שהתורה נתנה מן השמים נק' לחם מן השמים וכמו המן מוונג דחכמתא כו' וכאשר החכמה שבתורה באה בארץ לברר הכל ועולה למעלה בבחי' אויח מן הארץ נק' לחם מן הארץ, וז"ש ונתן זרע לזורע ולחם לאוכל דקאי לעתיד ואחר תשלום כל הבירורים דרפי"ח דייקא דאז אמרו שתוציא הארץ גלוסקאות וכלי מילת ברורים ומתוקנים כי כבר יבורר הכל מכל וכל וא"צ בירור כעכשיו שחכמה שבתורה מברר הכל כמ"ש יעקב ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש ע"י הבירורים שבחכמה אבל לחם לאכול לעתיד יהי' לאחר הבירור כו' בלי יצטרך תיקון כלל (וזהו להיפוך מכמו שעכשיו שישאל מפרנסין בלחמי דתורה להמשיך א"ס בחכמה ע"י הבירורי' דח"ע אבל לעתיד יתן לחם לאכול כו' וד"ל). וז"ש גבי מן למען אנסנו הילך בתורתך לברר בירורי' כמ"ש במ"א וד"ל.

אבל למעלה גם מזה הוא מ"ש תיזול כטל אמרתי כו', כי הנה ידוע בהפרש בין מטר לטל שהמטר בא מסיבת האידים העולים מן הארץ ומן היים כמ"ש מעלה נשיאים מקצה הארץ כו' אבל הטל הוא שיוור מעצמו כמ"ש ותעל שכבת הטל דגבי מ"ג (והטל הוא שפע עצמיות ולא לתועלת הליחלוח בארץ כמטר). וכך הוא בענין ההפרש בין בחי' החכמה הבאה למטה בשביל הבירורים שנמשל למטר כנ"ל שע"י העלאת מ"ג נתעורר תמיד המשכת מ"ד שהוא המשכת אור החכמה בתוס' אור לבא למטה לברר בירורים כו' וכמ"ש יערוף כמטר לקחי כו' אבל בחי' הטל דתורה הוא בחי' אתעדל"ע שמצד עצמו בלבד שלא ע"י אתעדל"ת כלל וכלל ואין ירידתו לפעול פעולת העלאה שהוא הצמיחה כמו המטר שמרווה את הארץ והולידה והצמיחה כו'

נקבה חסובב נבר: ראה לעיל ע' ארטו.

וכמ"ש במ"א בענין לחם: ראה גם סידור שער בהמ"ז קו, ג. תורת חיים ויקהל תרכ"ג, ב.

המן מוונג דחכמתא: ראה זתר בשלת טב, א.

ונתן זרע לזורע . . . שתוציא הארץ גלוסקאות: ישע"י נה, י. שבת ל, סע"ב.

ונתן לי לחם לאכול: רצא כה, כ.

שישראל מפרנסין בלחמי דתורה: זתר ויקרא ז, ב. ראה עטרת ראש שם מו, א. מאמרי אדה"א במדבר

חי' ע' עתר.

למען אנסנו הייך בתורת: בשלת טו, ד. ראה לעיל בחי' פ' נצבים ע' תשפכ. ושי"ג.

מעלה ונשיאים משפה הארץ: תהלים קלה, ז. וראה לעיל ע' אקצד.

ותעל שכבת הטל: בשלת טו, יד. ראה מאמרי אדה"א במדבר חי' ע' תרמה.

והטל הוא שפע עצמיות . . . בארץ: ראה לעיל ע' אקצו. עטרת ראש שם מו, ב.

אלא ירידתו הוא שפע עצמי ומקור כמו שהוא למעלה בעצמות הוא שיוּרד וּבא למטה כמו שאומרים מוריד הטל כו' וכמ"ש במ"א. וּשְׂאֵרֵיזֵל כֹּל הַעוֹסֵק בְּתוֹרָה כו' טל תורה מחייהו, דהנה כת"י החכמה תחי' בעלי' שהוא ענין הַבִּירוּרִי שֶׁבַחֲכֵמָה שֶׁנֶּקֶץ עוֹסֵק בְּתוֹרָה כו' כְּמִשׁ כֹּל תוֹרָה שֶׁאֵין עִמָּה מְלָאכָה שֶׁהוּא בְּחִי' הַבִּירוּרִי סוּפָה בְּטִילָה (כי בְּחִי' בִּיטוּל יוֹכֵל לִהְיוֹת בְּחֲכֵמָה אֲעִיפִי שֶׁאֵין שְׁבִירָה בֶּה כְּמִשׁ יְמוּתוֹ וְלֹא בְּחֲכֵמָה וְרֵאִי' בְּהַסְתַּעְפּוֹת חֲכֵמָה חִיצוֹנִית כְּמִשׁ בְּמִ"א), כֹּהֲנִי אָמְרוּ טוֹב תוֹרָה עִם ד"א כִּי בְּחֲכֵמָה אֲתַבְרִירוּ אֲךָ בְּמִיעוּט ד"א כו' שֶׁצִּירֵךְ לִהְיוֹת תוֹרָתוֹ קָבֵעַ וּמְלֹאכְתּוֹ עֲרֵא כו', וְגַם אֲשֶׁר הִרְבֵּה עֲשׂוּ כְּרִשְׁבָּי כו' שֶׁזֶהוּ דוֹקָא לְאַחַר תְּשׁוּמָה כֹּל הַבִּירוּרִים שֶׁמְלֹאכְתּוֹ נִעֲשֶׂה ע"י אַחֲרִים כְּמִשׁ וְעִמְדוֹ זְרִים כו', וְיִוְתֵר נִעְלָה מִזֶּה הֵינּוּ עֲנִין טַל תוֹרָה מְחִייהו שֶׁלְּמַעְלָה גַּם מְבַחֵי הַמֶּן שֶׁנֶּקֶץ מְזוֹנָא דְחֲכֵמָתָא לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם כו' אֲלֵא כְּמִשׁ מִשֶּׁה לְחֵם לֹא אֲכַלְתִּי כו' וְהוּא מִשׁ תִּיזֵל כְּטַל אֲמַרְתִּי הַעֲצָמִי אֲמַרְתִּי ה' שֶׁבְּעֲצָמוֹת מִמֶּשׁ כְּמוֹ שֶׁהִי טֶרֶם יִרְדְּתוֹ לְמַטֵּה שֶׁאֵינוֹ יוֹרֵד רַק מִצַּד עֲצָמוֹת אוֹיָאִים הַפְּשׁוּט בְּלִי אֲתַעֲדֻלִּית כֹּלֵל שֶׁלְּמַעְלָה מְבַחֵי לְחֵם לְגַמְרִי גַם מְבַחֵי לְחֵם הַפְּנִים שֶׁאֲחַר תְּשׁוּמָה כֹּל הַבִּירוּרִים וְלַמַּעְלָה מְבַחֵי לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם אֲלֵא נֶקֶץ בְּחִי' טַל כְּמִשׁ כִּי טַל אוֹרוֹת טְלִיךְ כו', אֲךָ מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה לְבַרֵּר כו' אֵין טַל תוֹרָה מְחִייהו לְעֵתִיד דְּמֵאֵן דְּלֹא מֵהַפֵּךְ חֲשׂוֹכָא לְנִהוּרָא בְּהֵאֵי עֲלֵמָא לִית לִי חוֹלְקָא בְּהוּא עֲלֵמָא דְהָא בְּהָא תְּלִיא מִטְעַם דְּבַחֵי אוֹיָא אַחַר תְּשׁוּמָה כֹּל הַבִּירוּרִים וְע"י הַחֲכֵמָה מְלֵמְטָה לְמַעְלָה שֶׁמֵּגִיעַ בְּחִי' הַעֲצָמִי שֶׁלְּמַעְלָה גַּם מְעַצְמִית דְּחִיעַ כְּנִיל הוּא אֲשֶׁר גּוֹרֵם אֲחִיכְ בְּחִי' יִרְדֵּית הַטַּל דְּתוֹרָה כְּמִשׁ תִּיזֵל כְּטַל כו' אַחַר שֶׁאֲמַר יַעֲרוֹף כְּמִטְרָא תְּחִילָה דוֹקָא וְדִיל.

כְּשֶׁעִירִים עָלֵי דְשֵׁא וְכַרְבִּיבִים עָלֵי עֵשֶׂב כו', הֵנָּה מִטְרָא דֵּק וּמְצוּמָצֵם שֶׁנֶּקֶץ שְׁעִירִים שֶׁהוּא פוֹעֵל צְמִיחָה קִטְנָה לְבוֹשׁ דְּשֵׁא הָאֲרֵץ בְּלִבָּד, וְהֵן הַלְכוֹת פְּסוּקוֹת דְּמִשְׁנָה כְּנִיל הֵינּוּ עֲנִין הַבִּירוּרִים שֶׁבַחֲגִית כֶּשֶׁר פְּסוּל כו',

מוריד הטל: נוסח התפלה.

כל העוסק בתורה . . . טל תורה מחייהו: נסמן לעיל ע' אר.

החכמה תחי' בעלי' נסמן לעיל ע' ארכב.

כל תורה שאין עמה תלמדה: אבות מ"ב מ"ב. ראה תורת חיים ויקהל תרכב, ב.

ביטול . . . בחכמה . . . בחכמה חיצונית: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ט. ושי"ג.

ימותו ולא בחכמה: איוב ד, כא. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רצט. ושי"ג. לעיל ע' ארי.

טוב תורה עם ד"א: ראה גם תורת חיים ויקהל שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיז. ח"ב ע' תתכח. אור התורה פינחס ע' אסח. ספר המאמרים תרכ"ז ריש ע' רז.

תורתו קבע ומלאכתו עראי . . . הרבה עשו כרשב"י: ראה ברכות לה, ב.

ועמדו זרים: ישעי' סא, ה.

לחם לא אכלתי: עקב ט, ט. יט.

כי טל אורות טליך: ישעי' כו, יט.

דמאן דלא תהפך חשוכא לנהורא: ראה זהר בהקדמה ד, א. ראה גם לעיל שבת שוכה ע' אס. ושי"ג.

כשעירים עלי דשא: האינינו לב, ב.

ווי'ש זורח משעיר למו כו' לברר את עשו וישמעאל להבדיל בין טמא לטהור כו', ואתא מרבבות קודש הוא בחי' הבירורי' שבחב"ד זהו ע"י פלפול התלמוד כנ"ל שנק' רביבים להצמיחה צמיחה גדולה לעשב כנ"ל. ויובן ע"ד מ"ש מעינות תהום רבה נבקעו בחי' בקיעה מצומצמת מחכמה הקדומה לברר המדות כו' וארובות השמים נפתחו הוא יותר עליון הרבה ממעינות חכמה דתהום רבה הנ"ל וכמו 'פתח לך כו' וד"ל אוצרו הטוב כו' כמו שהחכמה בעצמה נפתחו פתחים גדולים כמו ארובות כו' שיש רבבות פעמים מעינות תהום, ווי'ש ואתא מרבבות קודש רבבות דקודש ח"ע, וכ"ז בכלל בבחי' ב"ן ומ"ה דח"ע כמ"ש מצמיח חציר לבהמה גימטרי' ב"ן ועשב צמיחה גדולה לעבודת האדם בחי' מ"ה כו' כידוע דעשב שין דע"ב דח"ס כו', אבל אתעדל"ת זאת בתשלום כל הבירורים מעורר אתעדל"ע שמצד עצמו בירידת טל תורה ג"כ בב' אופנים הללו וכשעירים וכרביבים דמטר, והוא מ"ש תזל כטל אמרתי הולה זאת משמעה טיפין טיפין, ויש בהם ב' מדריגות טיפין קטני' כשעירים טיפין גדולים כרביבים שנק' רסיסי' כמ"ש שראשי נמלא טל קווצותיו רסיסי לילה כו' וד"ל, ולפי מ"ש כשעירים עלי דשא כו' קאי על ב' מדריגות שבתורה שהזכיר תחילה יערוף כמטר כו' תזל כטל כו' משום דהא בהא תליא כמ"ש העוסק בתורה טל תורה מחייהו כנ"ל וד"ל.

זרח משעיר למו . . . ואתא מרבבות קודש: ברכה לג, ב. ראה לקוטי תורה האוינו עו, ריש ע"ד. עטרת ראש שם ע' מה. וראה לעיל ע' אירב בהערה.
 מעינות תהום רבה נבקעו: נסמן לעיל ע' אירב.
 יפתח לך כו' וד"ל [אולי תיבת וד"ל מיותרת] אוצרו הטוב: תבא כה, יב (בדילוג השם). ראה גם לקמן ע' אחי.
 מצמיח חציר לבהמה גימטרי' בין: תהלים קד, יד. ראה תניא ספמ"ו. לעיל ע' אירב. לקמן ריש ע' א'חפ"ו.
 מאמרי אדמ"ר ויקרא ח"א ע' ד. ושי"ב. דברים ח"ג ע' תחקיר. ושי"ג.
 דעשב שין דע"ב: ראה זהר בראשית כה, ב. לעיל בח"ג פ' נצבים ע' תחקיר. ושי"ג.
 שראשי נמלא טל קווצותיו רסיסי לילה: שיר השירים ה, ב (ושם: קווצות).

בעזרתה, חה"מ סוכות

להבין שרש ענין חג הסוכות, דהנה ידוע שז' ימי הסוכות הן נגד ז' ענני כבוד שהיו במדבר כמ"ש כי בסוכות הושבתי כו' והן בחי' ז' מקיפי' שבאי' בהתלבשו' בציל הסכ"ך וכמ"ש וסוכה תהי' לצל יומים פי' לציל' דיומים כמ"ש יומם יצוה ה' חסדו שהוא ענגא דאהרן כ[מ"ש] בזוהר וכידוע דענני כבוד בזכות אהרן דוקא וע"כ צריך להי' הסוכה צילתה מרובה מחמתה דוקא ואם חמתה מרובה מצילתה פסולה והטעם הוא משום שנא' וסוכה תהי' לציל כו'. ויש להבין ביאור כל זה. וגם יש להבין שרש הדבר למה נקראו בשם עננים דלכאורה הענן הגשמי הרי הוא מחשיך האור ומעלימו ואי' למה נקראו ענני' כבוד' כו'. אך הנה כתי' כי בענן אראה כו' הרי בענן דוקא יראה ויתגלה כו', והוא ענן הקטרת שבהיכל ק"ק שנעשה משריפת י"א סממני הקטרת שהעשן העולה מהם נק' ענן בענני' דגש' ובזה נא' כי בענן אראה על הכפרת ומבחי' ענן הקטרת הזה שבי"כ נמשכו ז' מקיפי' ענני כבוד בז' ימי הסוכה בצל הסכך כו', וזה פלא לכאורה איך יתכן שמענן הקטרת שמסממני' גשמי' העולה בי"כ בהיכל ק"ק מזה יומשך בחי' מקיפי' דענני כבוד בסוכות כו'. אך הענין הוא דבאמת זה יותר פלא

להבין שרש ענין חג הסוכות: נמצא בכרך א' (1194) ע' קכה [גוכי"ק בי' אדמו"ר האמצעי]. וכסופו (עד לקמן ע' אירמז דיה אחרי) חסר. ב' (184) תע, ב' [בכותרת: בעזרת תר"ת אדמו"ר נבנימ]. ג' (443 לה, ב' [עד לקמן ע' אירלג]. ד' (535) ע' רמח [בכותרת: תורה מאדמו"ר מ"מ חג הסוכות. עד לקמן ע' אירלב]. ה' (549) ע' ריב. ו' (653) ג. ז' (974) ע' קל. ח' (2004) ע' יב. ט' (2068) ע' קד.

המאמר נעתיק מגוכי"ק הגיל ונשלם מכור ו' ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות [במקום שהי' קרוע וכי' בגוכי"ק] מכור ה"ו.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה משנת תקע"ב — נמצא בגוכי"ק הציצ הנחות בוד 1116 ע' יא [ישם ההתחלה: המצנפת של כה"ג] ובאורכה באור התורה דרושים לסוכות ע' איתשטו והדיה לה"ע סוכות וקיצור באור התורה תצוה כרך ח ע' גפב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלד ואילך. רובו של מאמר זה [מלקמן ע' אירלב עד ע' אירמז] נדפס בשניונים והוספות וכי' בעטרת ראש שערי יי"כ מפי"ב ואילך.

כהביכלאך לא נרשם זמן אמירת המאמר וכנראה שנאמר בין השנים תקע"ד-תקע"ט: כיון שנדפס בהוספות וכי' בעטיר כניל מסתבר שמאמר דידן נאמר קודם הדרוש דעט"ד שנאמר בשנת תקי"פ [ראה ההקדמה לעט"ד] ונדפס בשנת תקפ"א.

שו' ימי הסוכות . . . ענני כבוד: באור התורה בשלח ע' שפ מצייני למגלה עמקות אופן קד. כי בסוכות הושבתי: אמור כג, מג. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלד. ולהעיר מזהר אמור קג, א.

וסוכה חה"י לצל יומים . . . יומם יצוה ה' חסדו . . . ענגא דאהרן: ישע"י ד, ה. תהלים מב, ט. ראה זהר אמור קג, ריש ע"ב.

דענני כבוד בזכות אהרן: תענית ט, א. הסוכה צילתה מרובה . . . חמתה מרובה מצילתה פסולה: ראה סוכה בחתלתה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג שם ריש ע' אקמא.

כי בענן אראה: אחרי טו, ב. שריה משריפת — בענני' דגש': [תיבת דגש' קרועה בגוכי"ק]. הו': כענני' גשמי'.

מ"ש כי בעיני ארא"ה דפי' אראה הוא בחי' התגלו' מהותו ועצמותו ממש כמו עד"מ אדם שאומר ע"ע אראה כו' והוא בחי' עצמו' אא"ס שלמעלה ממקור ההשתלשלו' ואיך אפשר שבענין הקטרת שהוא ענין מעשן גשמי ד"י"א סממני הקטרת בו דוקא אמר אראה על הכפרת וכו', וכאשר יובן זה ממילא יובן ענין המשכת ענני כבוד מאותו ענין הקטרת, כי הרי י"כ הוא כמו העוה"ב שאין בו אכילה כו' כמ"ש שבת שבתון כו' וכמשי"ת וע"כ כל עבודת יו"כ ככה"ג דוקא ובכגדי לבן כו' ע"כ גם בעבודה זאת דכה"ג שמניח על הגחלים י"א סממני הקטרת הצרי' והצפרן כו' בכגדי לבן ומעלה מהם עשן כהיכל ק"ק בו נא' כי בענין אראה כו' ומשם נמשך ז' מקיפי' דעניי כבוד בסוכו' כו' ודל'.

ולהבין ענין ענן הקטרת יש להקדים תחלה בענין ענני כבוד דסוכו' אשר ע"כ סוכה שחמתה מרובה מצילתה פסולה כנ"ל, וגם יש להבין מה שאמרו דבצל הסכך צריך להיות הכוכבי' נראין מתוכה למה דוקא כוכבי' ולא חמה או לבנה ולכאורה החמה מעלתה גבוה יותר מן הכוכבי' שנא' את המאור הגדול לממשלת היום והירח והכוכבי' הן לממשלת הלילה כו' ולמה חמתיה מרובה פסולה אלא צ"ל הכוכבי' נראי' מתוכה כו'. אך הנה כתיב ישת חוש"ך סתריו כו' פי' חוש"ך סתריו הוא בחי' העלם עצמו' המאציל שהוא בחי' מקיפי' היותר עליונים אשר בלתי מתגלי' למטה כלל אלא אדרבה הן בחי' מקיף להעלים ולהסתיר (כי יש ב' מיני מקיפי' הא' בחי' מקיף דא"י שהוא הנמשך למטה להיות מקיף וסובב בקירוב כענין השומר לדבר כמו שומר לפני וכמו הלבוש והדירה שאין ענינו ענין ההסתר אלא להגן וכה"ג והב' מקיף דא"ח והוא שענינו רק להעלים את הדבר להיות מוסתר ונעלם מכל רואה וזהו ההפרש בין אות מ"ם בריבוע המתיישב לאות סמ"ך בעיגול שבלתי מתיישב למטה כמ"ש במ"א כפי' אפרסמו"ן כו' ומקיף זה דא"י נק' בשם משפיע לא"פ כמו בחי' משכיל את השכל כו' ומקיף דא"ח הוא להיפך שמוסתר כח המשכיל ואינו נמשך למטה אלא נעלם בעצמו' ונק' שכל הנעלם מכל רעיון כו' שהוא כמו אות הסמ"ך ונק' פלאו' חכמ"ה כמ"ש במ"א, אך

י"כ הוא כמו עוה"ב . . שבת שבתון: נסמן לעיל ע' אקט.

העוה"ב שאין בו אכילה: ראה ברכות יו', א.

דבצל הסכך . . הכוכבי' נראין מתוכה: ירושלמי סוכה פ"ב ה"א.

את המאור הגדול לממשלת היום: בראשית א, טז.

ישת חוש"ך סתריו: ראה לקמן ע' אישעא. ושי"ן.

ב' מיני מקיפי': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג שם. לקמן ע' ארמו.

ההפרש בין אות מ"ם . . סמ"ך . . כפי' אפרסמו"ן: ראה זהר תרומה קכ"ג, א ואל"ך. מאמרי אדה"א תקס"ב

ח"א ע' קטו ואל"ך. נביאים ע' עד. ביאורי הזהר תצוה נב, א. אמרי בינה שער התפילין פקמ"ב ק"ו, א. לקמן ע' אישעא. ושי"ן.

שכל הנעלם מכל רעיון: נסמן לעיל ע' איריא.

פלאו' חכמ"ה: נסמן לעיל ע' איריט.

איך למה נק' בשם מקיף עכ"פ אם אינו נמשך כלל וכלל למטה כו', אמנם הענין הוא שמלבד שאינו נמשך למטה אדרבה הוא מסתיר ומעלים את אור העצמו' ביותר והוא כמו הצל והחושך שהאדם מוסתר ונעלם בו דהיינו מפני שהוא דבר החוזר אל העצמו' עדימ כאשר טרוד כח השכל להשכיל בעומק המושכל שעולה כח השכל הזה בעצמותו ומהותו להיות בבחי' ההעלם וההסתר דוקא (וזהו ענין אשתומים כשעה חדא וכן ענין השתיקה דמשתיקא בתריין כמ"ש במ"א), והיז כמו עדימ שעושה אדם דבר שיסתר בו לגמרי כמו צל הסוכה להסתר מן החמה או שמסתיר א"ע תחת הסלע והצור וכה"ג שאין ענינו ענין דירה ולבוש או לשמירה שבא כקירוב אלא רק להסתר בלבד כו', ועדיז הוא ענין מקיף זה דאיח דכתיב ב' ישת חוש"ך סתרז שמקיף זה מקיף להסתיר אור העצמו' עד שנק' סתימו דכל סתימין וכה"ג ויש בזה העלם אחר העלם עד אין שיעור למעלה מעלה כו' וד"ל).

והנה בחי' מקיפי' הללו דמכחי' חוש"ך סתרז שבהעלם העצמו' הן יותר גבוהי' ממקיפי' שבאיז בבחי' אור שהרי ידוע שהחושך קדם לאור כמ"ש ויבדל אלקי' בין האור כו' כי בחי' ההעלם קדם לגילוי ויש ויאמר אלקים יהי אור פי' שיהי' בחי' גילוי מן ההעלם דחוש"ך סתרז הנ"ל וכמארוז"ל כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא כו' (והוא שרש אוה"ע למטה בחושך הגמור שנק' הסתר גמור כו' כמ"ש במ"א ולזה רמז לו על שאלתו מיט' עיוזי' מסגי ברישא כו' כמ"ש במ"א). אך הנה כתיב כיתרון אור מתוך החושך ואין הפי' שיש יתרון מעלה לאור מצד עצמו על החושך אחר שהחושך קדם לאור כנ"ל אלא אדרבה הכונה ביתרון אור זה מצד החושך דוקא דהיינו כאשר זה האור יבא מתוך החושך דוקא שהוא ענין בחי' ההעלם וההסתר דחוש"ך סתרז הנ"ל כשבא הוא עצמו לידי גילוי אור אזי יש יתרון הרבה לאור זה מן האור בעצם מטעם שכל בחי' הסתר והעלם הוא בבחי' העצמו' דוקא עד שנק' סתימזי דכל סתימין כו', ואצי"פ שכל שמתעלם

אשתומים כשעה חדא: נסמן לקמן ע' א'חט.

השתיקה דמשתיקא בחריז: ראה מגילה יח. א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תחטו אילך. ושי"ב במדבר ח"ב ע' ששב וע' שמד.

סתימו וכל סתימין: זהר יתרו פט. א. תרומה קמו. ב.

שהחושך קדם לאור. ויבדל אלקי' בראשית א. ד. ראה שבת עז. ב. תמיד לב. א. מאמרי אדה"א ויקרא ויאמר אלקים יהי אור: בראשית א. ג.

כברייתו של עולם ברישא חשוכא: שבת עז. ב. [ושם: דברישא, אמנם כמרשי"ש הוא בכפנים]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקפב. ושי"ב.

שרש אוה"ע למטה בחושך: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכח. ושי"ב.

מיט' עיוזי' מסגי ברישא: שבת פס. ראה תורת חיים וישלח מד, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' 1. כיתרון האור מתוך החושך: קהלת ב. יג. [וכי' לקמן ע' ארמז וע' ארמז. ובקהלת פס: מן החושך]. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסט. ושי"ב.

בעצמו יותר יותר מוסתר מן המקבלי' אבל הרי הוא גבוה מאד נעלה בעצמות ממש כו' כידוע דאז"ס למעלה עד אין קץ כו', ולזה הטעם כאשר ימשך לפרקים בחי' גילוי אור מהעלם העצמו' א"א שיבא בבחי' גילוי אור ממש מאחר שממקום גבוה ונעלה הוא ביותר שאין מחשבה תפיס' ב"י גם להי' לו בבחי' מקיף כו' אלא בהכרח שיבא למטה בבחי' לבוש מסתיר כמו הצל דסכך וכה"ג וכמו ה' צילי'ך, ונק' צילי'א דמהימנותא פי' מהימנותא הוא כלל' ע"ס דאצי' במקורן בעצמו' המאציל כאשר נמשך להן מבחי' מקיף דחושך סתרי' הנ"ל נק' צילא כמו הצל שהוא דבר מסתיר לעצם האדם וגם אינו מהות דבר מה כלל כי הרי הצל עובר ואין זה שינוי כלל משא"כ אור וזיו השמש כשעובר יש שינוי כו' וזהו מפני שהחושך קדם לאור כי ההעלם הוא בבחי' האיין ממש משא"כ האור שנברא יש מאין וכמו אור החכמה דכתי' והחכ' מאיין כו' וז"ש יהי אור שנק' התהו' דבר מה משא"כ בחושך כו' והצל הוא רק כמו אות וזכר לסימן על בחי' ההעלם ע"כ הוא מראה ענין ההסתר בלבד ולא שהוא הסתר עצמי כמו תחת הסלע וכה"ג וגם מפני זה הצל הוא בלי מהות דבר מה במציא' כלל כו', וזהו ענין צל הסכך דסוכה שהוא בחי' מקיף הבא בבחי' הסתר כמו כי יצפנני בסוכו וכה"ג וכמ"ש וסוכה תהי' לצל דוקא ששרשו מבחי' מקיף דחושך סתרו' כאשר נמשך למטה ציוה ה' שיהי' אדם קובע דירתו בצל סוכה כמ"ש בסוכו' תשב"ו ענין תדור"ו כידוע שהוא לעשו' מצל דחושך סתרי' בחי' מקיף דאצי' וכמ"ש וימינ'ו תחבקינ'י בבחי' אהל ודיר"ה כו' וד"ל (והיינו שיבא ההעלם לידי גילוי והי' כמו אות הסמך העגול שנעשה מ"ם בריבוע וזהו מ"ם דלמרב"ה המשרה כו' שזהו בחי' מקיפי' דאימא בסוכו' שנמשכו ממקיפי' העליוני' דחושך סתרי'.) וזהו שרש ענין ענני' כבוד' דגם שהוא ענין מחשיך אך זהו הוראה על היות שרש האור בא מתוך החושך וההעלם הנ"ל שא"א להתגלו' רק בהעלם דבר כמו צל וכן בענין והערפל כמ"ש אל הערפיל אשר שם האלקי' כו' ואמנם הרי הענני' כבוד היו מאירי' כמ"ש בענין ה' יומם כו' וע"כ נק' ענני' כבוד'

דאז"ס למעלה עד אין קץ: ראה זהר חדש יתרו לד, ג. תקוני זהר תי"ט (מ, ב). סוף תניז. ספר המאמרים תקס"ב ח"ב ע' שע ואל"ך.

ה' צילי'ך: תהלים קכא, ה. ראה גם לקמן ע' אשלה.

שריה כללו' --- כאשר נמשך: בגוכי"ק: שנמשך, ותיבת. כאשר' נכתבה בין השיטין. ועפ"ז לכאורה צ"ל: כאשר נמשך.

צילי'א דמהימנותא: ראה זהר אמור קג, א. סידור שער הסוכות רנז, א. וראה גם לקמן ע' אשלה.

והחכ' מאיין: . . יהי אור: איוב כח, יב. בראשית א, ג.

כי יצפנני בסוכו: תהלים כו, ה. ראה גם לקמן ע' אשעה.

בסוכו תשב"ו ענין תדור"ו: אמור כג, מב. סוכה כח, ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איקמב.

וימינ'ו תחבקינ'י: שיר השירים ב, ו. ה, ג.

תי"ט דלמרב"ה המשרה: ישעי' ט, ה.

אל הערפיל אשר שם האלקי': נסמו לקמן ע' אישעא.

הענני' כבוד היו מאירי': ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איקמ. וש"נ.

בענין ה' יומם: ראה פקודי מ, לח (כי ענו ה' על המשכן יומם). בהעלותך י, ד (וענו ה' עליהם יומם).

דוקא כמ"ש מי הוא זה מלך הכבוד וכהנ"ל אבל שרש האור הזה הוא למעלה מן האור בעצם בריאותו מטעם הנ"ל, וזהו עיקר הטעם למצות סוכה כמ"ש כי בסוכות הושבת"י כו' שהן בחי' ענני' כבוד שבמדבר וד"ל.

ובכלל זה יובן שרש ענין הנ"ל במ"ש בענו הקטרת כי בענין אראה על הכפרת שזה פלא לכאורה כנ"ל, אך הענין הוא משום דענין זה נעשה משריפת י"א סממני הקטרת שהן לנגד י"א ארורים דקליפ' שנפלו למטה מטה בשבירה (כמשי"ת בסוף הענין) שעי"ז יבוררו כל הניצוצ' דתוהו עד בחי' חושך סתרין הנ"ל ע"כ בענין זה דוקא נא' כי בענין אראה מטעם הנ"ל בפ"י כיתרון האור מתוך החושך (וכנ"ל בענין בריש"א חשוכ"א והדר נהורא כו' וזהו ענין סמ"ך מ"ם דאפרסמו ונק' ס"ם חיים משא"כ להיפך נק' ס"ם המת כו' וכמ"ש במ"א), ולפי שיו"כ נק' שבת] שבתון כו' כדוגמת שבת דאלף הו' שהוא העוה"ב שאין בו אכילה כו' עולם החירות שלאחר תשלום כל הברור"י דרפ"ת כו' ע"כ ביו"כ דוקא בענין אראה כו', ומענין הקטרת [הוה] דוקא נמשך פרטי הו' ענני כבוד שהן ז' מקיפ"י שבחג הסוכה בצל הסכך כמו ה' ציליך כו' שאין הצל רק זכר בעלמא לענין וחושך סתרין שנא' בו כי בענין אראה כו' [וד"ל] (וכמ"ש במ"א באריכו) ע"פ כאשר יהי מראה הקשת בענין כן מראה הנוג"ה הוא מראה דמות כבוד ה' כו' וד"ל.

ובכלל זה יתורץ ענין הנ"ל בצל הסכך דבעינו שיהיו הכוכב"י נראי' מתוכה כו' להיות ידוע בספרי התכונה שהכוכב"י הן ברקיע השמיני והחמה הוא ברקיע וגלגל הד' ולהיות כן מדדו בשיעור כל כוכב שהוא גדול הרבה פעמי' מן החמה דלפי שהכוכב ברקיע הח' שהוא למעלה הרבה מגלגל החמה ע"כ נראה לנו הכוכב קטן ביותר והחמה שקרוב אלינו יותר ע"כ נראה גדול

מי הוא זה מלך הכבוד: תהלים כד, י.

כי בסוכות הושבת"י: אמור כג, מג.

שריה ובכל — שרש: נבוכי"ק: כי שרש. ובנראה שחיבת כי מיותר.

כי בענין אראה על הכפרת: אחרי טז, ב.

י"א סממני הקטרת . . . י"א ארורים: לקמן ע' אירמד בשם ספרי הקבלה. ראה עץ חיים שער (יא) המלכים

פ"י. מאמרי אדו"ה דברים ת"ג ע' אקלד. וש"נ.

שיו"כ . . . שבת . . . העוה"ב: נסמן לעיל ע' אקפ.

כאשר יהי מראה הקשת בענין: יחזקאל א, כח [כדילוג. ושם: כמראה הקשת אשר יהי].

ידוע בספרי התכונה: ראה רמב"ם הלכות יסודי התורה רפ"ג.

כל כוכב שהוא גדול הרבה פעמי' מן החמה: בב"ד 1116 ע' יב ד"ה זה [ראה לעיל בריש המאמר]: וכאמת יש כוכב"י שגדולי יותר מן החמה. וע"ז נרשם בצד הגליון נבוכי"ק הצי"צ: כהרמב"ם פי"ג מה' יסוה"ת הי"ח כתב ואין בכל הכוכבים כוכב גדול מן השמש עכ"ל וע"ש שזהו אפי' בכוכבים הנראים כ"ש בכוכבים שאינם נראים אי"כ מש"כ שיש כוכבים גדולים מן החמה הוא ט"ס רק צ"ל שיש כוכבים גדולים מכדור הארץ אף שכדור הארץ גדול מן הירח ארבעים פעמים עכ"ז יש כוכבים גדולים מכל כדור הארץ. וראה אור התורה כאן [בב"ד 1306 ר"ה, א מצ"י שהוא מסוכות תרכ"ה] ע' איתשכ: הוכבים . . . אף שהם בנשמי' גדולים גם מן החמה.

כידוע שכל דבר גובה ביותר יוקטן לעין ביותר כו' וכמ"כ אמר בוזהר דברקיע תמינא ב' כוכבייא ומזלייא כו' ונק' גלגל המזלות שהוא למעלה הרבה מגלגל חמה, ולהיו' כן גם ברום המעלות בעולמו' העליוני' נק' רקיע תמינא' גלגל המולד' והכוכבי' קבועי' בו לכך בצל הסכך שהוא בבחי' מקיפי' דבינה שנק' רקיע תמינא' כמ"ש בוזהר צריך להיו' הכוכבי' נראי' מתוכה דוקא אבל לא החמה להיות שצל הסכך הוא בדוגמא לענני' כבוד שבמדבר ששרשם בבחי' ההעלם דחושך סתרו רק שיצאו למטה בבחי' ענו ושרשם הוא מענו הקטרת שביו"כ שאו הוא כמו העוה"ב עולם החירות שאין בו אכילה כו' שהוא בחי' פנימי' בינה ע"כ א"א שיהי' גילוי אור בסכך רק כוכבי' הנראי' קטני' ביותר מצד ששרש מקומן למעלה ביותר כנ"ל, אבל חמתיה מרובה מצילתה הרי מאיר בה מאור החמה יותר מן הצל ע"כ פסולה מפני שאז לא נק' בחי' מקיף דצל בהסתר ולא נק' צילא דמהימנותא כלל וכת"י וסוכה תהי' לצל כו' מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה להבין כל הנ"ל בתוספת ביאור יש להקדים תחלה בכללות שרש ענין עבודת כה"ג ביו"כ ולמה עבודת היום בבגדי לבן דוקא שהו בגדי פשתן שנק' בד דוקא כמ"ש כתנת ב"ד קדש ילבש ומצנפת בד יצנוף ובאכנס בד יחגור ומכנסי בד כו' הרי בד' בגדי' הללו הזכיר ב"ד דוקא, וגם יש להבין מ"ש בגדי קדש הם וכן א' ועשית בגדי קדש לאהרן כו' וכמ"ש כתנת בד קדש ילבש כו' למה נקרא בשם בגדי קדש דוקא. אך הנה ידוע בפ"י ב"ד שהוא ל' יחידות כמו ה' ב"ד ינתנו וכך בדרך הפשט בד הפשתן מפני שעולה יחיד נק' בד וכן בדי ערבות שעולי' בד כבד כו', וכנראה בטבע צמיחת הזרע פשתן שהוא מובדל משאר זרע התבואות כי כל הזרעי' של התבואו' כחטה ושעורה וכה"ג הרי מחטה א' צומח כמה חטים בשיבולת והחטים מובדלי' ומפורדי' זה מזה הרי מאחדו' נעשה ריבוי כו' משא"כ זרע הפשתן לא נעשה ריבוי גבעולי' מגרעין הנזרע רק מגרעין א' יוצא וצומח גבעול א' בלבד וע"כ נקרא בד מפני שעולה ביחידות וזה מורה על היותו היפך הפירוד וההתחלקו' כי צמיחתו באחדו' (וגם ד' מינים שבלולב שגדילי' באחוה כענפי הלולב ועלי ההדס כו' מ"מ מחולקי' הן בריבוי רק שהן דבוקי' יחד בעלי הלולב שכולן צומחי' כלפי השדרה ולא נק' אחדו' מתחלת הבריאי'

בוזהר דברקיע תמינא ב' כוכבייא: ראה (אור התורה שם ע' איתשבה) זהר ויצא קסב, ב ובמפרשים שם.
 דבינה שנק' רקיע תמינא: ראה זהר שם ובמפרשים. ויקהל ריג, א ובהגהות מהרח"ז שם.
 וסוכה תהי' לצל: ישעי' ד, ה.
 שורה וסוכה — וד"ל: ע"כ נכתב בכרך ד'. ובסופו רשם: סליק.
 שורה והנה: מכאן ואילך השוה עטרת ראש שערי יוה"כ פ"ב.
 כתנת ב"ד קדש ילבש: אחרי מו, ד [בשינוי הסדר. ועד"ז בעט"ר שם].
 בגדי קדש הם . . . ועשית בגדי קדש לאהרן: המשך הכתוב כתנת בד. תצוה כה, ב.
 ה' ב"ד ינתנו: האינו לב, יב.
 בד הפשתן מפני שגולה יחיד נק' בד: ראה יומא עא, ב.

רק שמתאחדי' יחד משא"כ צמיחת בד הפשתן שתחלת צמיחתו עולה יחיד כו'. ולזה הטעם נצטוו הכה"ג בעבודת יו"כ בבגדי בד הפשתן דוקא כמ"ש כתנת ב"ד כו' להיות כי הכה"ג הוא בדוגמת כהנא רבא דלעילא (כמ"ש כשמן הטוב כו' יורד על הזקן זקן אהרן בחי' דיקנא דא"א כו') שהוא עולה בבחי' היחוד העליון באחדו' הפשוט בתכלית הפשיטו' שלמעלה מבחי' התחלקו' וריבוי גם להיו' התחלקו' י"ס וכמ"ש לאו מכל אינון מדו' כלל כו', ודוקא ביו"כ שהוא בדוגמא לעוה"ב שנק' עולם החירו"ת להיותו לאחר תשלום כל הברורו' דנוג"ה שמן בחי' עולם הפירוד נעשה יחוד שעולין כולן ונכללי' באחדו' ה' הפשוטה כמ"ש לעתיד או אהפוך אל עמי' שפה ברורה ועבדו כולם שכים אח"ד כו' וע"כ יו"כ אין בו אכילה כו' להיותו למעלה מבחי' הברורו' לאחר שכבר נשלם כל הברורו' כו', ע"כ צריך לכוש בד הפשתן דוקא שמורה על בחי' האחדו' שלמעלה מבחי' הפירוד והריבוי כו', וע"כ נק' בגדי קד"ש שהוא בתכלית הביטול וההתכללו' באחדו' ה' וכמ"ש בזוהר בענין קד"ש מלה בגרמי' כו' ענין ההבדלה בערך להיותו למעלה מבחי' הברורו' אשר ע"כ נא' לעתיד גם חושך לא יחשיך כחשיכה כאורה כו', ולזה הטעם בכל עבודת היום ה"י צריך קידוש ידים ורגלי' במים חיים דוקא שהוא בבחי' מקור החכמ' כמ"ש במ"א ולכך כל עבודת היום בכה"ג דוקא להיו' שרשו בבחי' רב חסד דא"א כו' שלמעלה מן החכמה והוא למעלה מבחי' הברורו' כי בחכמ"ה דוקא אתברירו' ולכך נק' יו"כ שבת שבתון דוקא כידוע ומבואר במ"א וד"ל.

והנה ידוע בענין הבגדי' והלבושי' דגם שהמה בחי' נפרד לגמרי מן הגוף ואינם רק להגן עליו בבחי' שומר חיצוני בלבד מ"מ שרשן הוא למעלה גם מבחי' פנימי' האור והחיו' שבאיברי האדם כי בחי' אורו' המקיפי'

כשמן הטוב . . . זקן אהרן: תהלים קלג, ב. ראה ביאורי הזוהר שמיני סד, ג.
 לאו מכל אינון מדו' כלל: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.
 אז אהפוך אל עמי' . . . כולם שכים אח"ד: צפני' ג, ט [בדילוג]. ושם: ברורה לקרא כלם . . . לעבדו].
 בזוהר בענין קד"ש מלה בגרמי': אמור צג, ב. ראה לקוטי תורה מסעי צג, א.
 גם חושך לא יחשיך כחשיכה כאורה: תהלים קלט, יב (בדילוג).
 קידוש ידים ורגלי' במים חיים: וכ"ה לקמן ע' ארמו. ובעט"ר כאן: קידוש ידים ורגלים בכיור בבחי' מים חיים. ובאור התורה תשא ע' אתתקלד: וגבי מי כיור . . . בגמ' פ"ב דזבחים דכ"ב ע"ב דר"י אומר מי מעיין הן וחכ"א שאר מימות הן וקיי"ל כחכמים [ראה רמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ה הי"ב] . . . מהמשנה פ"ד דסוכה מוכח שהיו רגלין שיהיו מי מעיין.
 במים חיים . . . מקור החכמ': ראה לקוטי תורה חוקת ט, רע"ג.
 בכה"ג . . . שרשו בבחי' רב חסד דא"א: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תצ. ושי"נ. במדבר ח"ג ע' תתפט. ושי"נ.
 בחכמ"ה דוקא אתברירו': נסמן לעיל ע' איקעד.
 ולכך נק' יו"כ שבת שבתון: ראה עטרת ראש כאן.
 שויה והנה: לפיסקא זו ראה עט"ר כאן כט, ב שויה עבודת — אך.
 אורו' המקיפי' . . . שורין ע"ג הלבושי': ראה פרי עץ חיים שער (א) התפלה פ"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמד. ושי"נ. דברים ח"ג ע' תתנה. ושי"נ.

דצלם הנפש שבלתי מתלבשי' כמות ולב כו' הרי המה שורין ע"ג הלבושי' דוקא וראי' ממה שפושט ב' בגדי' כא' קשה לשכחה וכו' כמ"ש במ"א. וביאור ענין בחי' אור מקיף ידוע שהוא עד"מ השפעת עילה ועלול כמו מן הרב לתלמיד שכל שפע שכל המתקבל בתלמיד אינו רק מבחי' היותר אחרונה ומצומצמת הנשפל ויורד מעצמות שכל המשפיע באותה ההשפעה דהיינו רק מן בחי' אותיו' השכל ההוא אשר מתצמצם בכלי דיבור הוא אשר נכנס בכלי המקבל בהשגתו בבחי' א"פ אבל בחי' עצמו' שכל הרב באותו השכל הנשפע הוא אשר נשאר בבחי' מקיף על השגת התלמיד מבלתי מושג לו כלל וכמו שאמרו דלא קאים אינש אדעת' דרבי' כו', ונמצא מובן שבחי' שכל העלול המקבל מוקף ונתפס תוך שכל העילה המשפיע המקיפו מכל צד והוא במה שהשגת המקבל ידוע למשפיע והשגת המשפיע בלתי מושג למקבל הרי שכל המשפיע מקיף למקבל (בל"א ע"ר נעמט זיין שכל ארום כו'), וע"ד דוגמא זו יובן ענין מקיפי' ופנימי' למעלה בבחי' עו"ע שבחי' המקיף הוא סובב ומקיף להאור פנימי מכל צד (גם בהיות האור בכלי המקיף מאיר על חיצוניו' הכלי מבחוץ). וזהו ג"כ ענין הלבושי' שבהן שורה בחי' המקיף של הנפש הסובב לכל חיו' האיברי' מבחוץ כו' וע"כ גם הלבוש מלביש לגוף ג"כ בבחי' מקיף מבחוץ כו' וד"ל.

וזהו ענין בגדי כה"ג ביו"כ להיות שרש הלבושי' בבחי' מקיף דוקא כנ"ל וא"כ גם בגדי כה"ג שורה עליהן בחי' מקיף דכה"ג כמו שהוא למעלה (שהוא בחי' מקיפי' דא"א כו'). ולזה ביו"כ ה"י הלבוש דכה"ג בד דפשתן דוקא כי הנה ביו"כ הוא בחי' עליו' כל העולמו' עד בחי' אחדו' הפשוט' שהוא מקור כל המקיפי' העליונים שלמעלה מבחי' התחלקו' דא"פ כו' ע"כ בגדי כה"ג בעבודת יו"כ בב"ד בחי' יחידו' שמורה על בחי' אח"פ שלמעלה מבחי' התחלקו' (אבל בשאר השנה אין חיוב עבודה בכה"ג בבגדי לבן משום שאינו עולה בבחי' מקיף העליון כמו ביו"כ ע"כ בהכרח לומר מ"ש כתנת בד קדש ילבש אינו רק ביו"כ דוקא. ובאמת לא ביו"כ בלבד לבש בגדי בד אלא גם בשאר השנה רק עבודה לא עבד בהן אלא ביו"כ בלבד כו', וזה יש להבין לכאורה דהלא עיקר הטעם דבד הוא מפני שהוא בבחי' האחדו' שהוא בבחי' המקיף א"כ בשאר השנה שאין זמן עליי' כ"כ למה נצטווה בבגדי בד בלבישה עכ"פ כו'. אך באמת עיקר הטעם דבד קדש אינו מובן דהא מטעם דבחי' המקיפי' גם בלבושי' שאינן של בד שורה עליהם בחי' מקיפי' ולמה הוצרך

שפושט ב' בגדי' כא' קשה לשכחה: ראה מנחת אהרן לר"י פרדו [ויניציאה תקס"ט. דפוס צילום ירושלים תשי"ם] כלל כב סי"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קיד. ושי"ג.
 דלא קאים אינש אדעת' דרבי': ראה לקמן ע' איתמו. ושי"ג.
 שו"ה תהו: לפיסקא זו ראה עט"ר כאו ל, ב שו"ה החיות — ובזה.
 שו"ה מבחי' — (אבל: בגוכ"ק לא נרשם סיום החצאי עיגול.
 לבש בגדי בד . . גם בשאר השנה: ראה יומא יב, ב. רמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ח.

ללבוש בד גם בשאר השנה כו'. אבל הענין הוא כידוע שיש ב' מקיפי א' מקיף דחיה והוא ציל דצלים אבל מקיף דיחידה בחי מ"ם דצלם הוא המקיף הכללי היותר עליון, והוא ההפרש בין מקיף דלבוש למקיף דדירה והיכל כידוע בע"ח שבאהל ודירה התפשטו המקיף היותר עליון שהן ד"א מקומו של אדם וז"ש אך בצל"ם יתהלך איש ופי' יתהלך במקום שלו שהן ד"א וזהו טעם איסור הוצא' ד"א בשבת דכתי' אל יצא איש ממקומו כידוע משא"כ על הלבוש אינו שורה רק מקיף דחיה כו' וד"ל (ובחי' מקיף דיחידה לא יש בקליפו' כלל וכמארו"ל בבוא"ה דבבוא' לית להו וכמ"ש מיד כל"ב יחידתי כו', וצ"ל דסכך מהעלם דחוש"ך סתריו הנ"ל הוא הנמשך ממקיף כללי זה בענין הקטרת ע"י שעבד כה"ג בהיכל ק"ק בנגדי בד דוקא וד"ל). וזהו ענין בגדי ב"ד שבגדי פשתן מעלתם יתירה ששורה עליהם בחי' מקיף דיחידה מפני שבא בבחי' האחדו' כנ"ל ע"כ גם בשאר השנה לבוש דכה"ג בנגדי בד דוקא מטעם שצריך להיות בבחי' קד"ש העליון דמקיף הכללי ולא די בסתם לבוש' שאינו של בד שאינו בבחי' מקיף דיחידה כו', רק זהו ההפרש בין יו"כ לשאר השנה דבשאר השנה לא הי' עובד בנגדי בד ועבודת יו"כ הכל בנגדי בד לפי שעבודת יו"כ הוא בעולם החירו' שהוא בבחי' האח"פ שלמעלה מבחי' התחלקו' והוא בהיותו נכנס להיכל ק"ק דוקא ששם שורה בחי' אח"פ שהוא בחי' מקיף העליון הכללי מקור כל המקיפי הפרטי כו', וזהו שכל עבודה שהי' צריך ליכנס לפני ולפנים הי' בנגדי בד ובעבודו' [שבחוץ להיכל] ק"ק הי' פושט בגדי לבן ולבוש בגדי זהב כידוע וכל זה משום דיו"כ הוא עולה בבחי' האחדו' הפשוט' שלמעלה מבחי' התחלקו' לגמרי משא"כ מקיף דחיה הרי הוא ב[א בבחי' פרט כו' וד"ל] (ודוקא ביו"כ שנק' עולם החירו' לאחר הבירור דרפ"ח כמו לעתיד או יתכן בחי' העבודה בנגדי ב"ד בבחי' האחדו' לגמרי משא"כ בשאר השנה שעולם הפירוד לא נתברר עדיין לא יתכן אז] בחי' עבודה בנגדי ב"ד רק הלבישה בלבד כמ"ש כתנת בד קדש ילב"ש כו' מטעם הנ"ל וד"ל).

[ומעתה] הנה יש להבין כטעם מראה הנגדים של כה"ג במראה לבן דוקא ואם מטעם ענין האחדו' צריך להיות בד כנ"ל אבל למה צריך

ב' מקיפי . . . דחי' . . . דיחידה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצט ואילך, ובהנסמן כריש המאמר שם.

כידוע בע"ח שבאהל ודירה: ראה שם שער (מב) דרושי אבי"ע פ"ג.

מקיף דיחידה . . . ד"א מקומו של אדם: נסמן לקמן ע' אישעו.

אך בצל"ם יתהלך איש . . . אל יצא איש ממקומו: תהלים לט, ו. בשלח טו, כט. ראה גם עט"ר כאן לא, רע"א.

בבוא"ה דבבוא' לית להו . . . מיד כל"ב יחידתי: נסמן לקמן ע' אישעו וע' אישעו.

שכל עבודה . . . פושט בגדי לבן ולבוש בגדי זהב: ראה (גם עט"ר כאן ע' לא). רמב"ם הלכות עבודת יום הכפורים פ"ב ה"א"ב.

כתנת בד קדש ילב"ש: אחרי טו, ד.

שורה ומעתה: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן לא, ריש ע"ב שורה ללבושם — ומעתה.

להיות בגדי לבן דוקא ולא של שאר גוונים [כו'. אך] הנה ידוע ההפרש בין מראה לבן לשאר מראות כמו אדום וירוק שגוון ומראה הלובר הוא כחי' מראה עצמיית ולא מראה צבועית, דהיינו שכל המראות הן נצבעין למראה להיות כי כל צבע מוכדלת מן עצם דבר הנצבע כי גם שצובעין הדבר בצבע לא נשתנה מהות ועצם הדבר כלל רק למראית עין נראה הדבר באותו הגוון שצבעוהו בו, וע"כ אנו מוצאים כמה שינויי גוונים במראות הנצבעי' על כל דבר בכמה מיני נטיות שונות ממראה למראה שזה תלוי בהרכבות מיני הצבעים יחד כמו צבע האדום שמערבין עם צבע הירוק יהי' ממנו גוון נוטה לאדום ולירוק בכמה מיני אופני' שונים כמו מראה וגוון הזהב שנוטה לאדום ולירוק ויותר לירוק מן האדום והחלמון ביצה גוון בנטיה אחרת וכה"ג יש ריבוי שינויי אופני' בהן לפי שכל המראו' הן דברים מורכבים ולא פשוטי' ע"כ מקבלי' כל מיני הרכבות יחד והבגד הנצבע בהן יש בו ריבוי שינויי גוונים לפי הרכבת הצבעים בעצמם כידוע. אך הנה גוון ומראה הלבן אינו נקרא בשם צבע כלל שהרי ידוע בספרי החקירה שלא נמצא בעולם מציאת צבע לבן שיצבעו בו כי כל גוון לבן כמו סיד לבן ופשתן לבן וצמר לבן וכה"ג המראה הזאת היא בכחי' עצמיות ולא בכחי' מורכב כמו שאר המראו' שנעשין מן הצבעי' שאין הלבן נבדל מן העצם כלל כמו הפשתן שטבע עצמותו לבן ולא שמלבניו אותו בצבע לבן (וגם שיש ג"כ במראה אדום וירוק בטבע התולדה כמו צמר אדום בכבש הנולד כך וכן שערו' אדמו' או ירוקו' הנולדו' מתחלת הבריא' עכ"ז אינו מראה עצמי' אלא דבר נוסף על העצם וגם הדם האדום או יין האדום אינו דומה ליין לבן או זרע הלובר וליבון העצמו' והשיני' וכה"ג דגם שזה וזה מתחלת הבריאה מ"מ הלבן הוא בכחי' עצמי' ולא מורכב והאדום מורכב ולא עצמי כידוע בראיו' ברורו' בספרי החקירה וכמ"ש במ"א), וראי' לזה ממה שלא ימצא בחי' הרכבות גוונים בגוון הלבן אלא הוא מראה פשוט רק שיש בו מעלות מחולקות בבהירות הלבנוני' כמו השאת כצמר לבן ושניה לה כסיד לבן ובהרת עזה כשלג לבן וכה"ג, אך גם מה שניתוסף גוון הלובר בלבנונית הפשתן ביותר (הנק' בלייחעו) אין זה מצד הצבע כלל כל רק ע"י שמרחיצין הפשתן מוציאי' כל דבר לכלוך המנגד וממילא יבא לעצם מראיתו שהוא הלבנוני' הבהירה שיש בו בעצם רק שלא נגלה לעין כו', ואין זה במראה האדום כי לא יועיל

ההפרש בין מראה לבן לשאר מראות: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תפד. וש"נ. אור התורה כאן ע' איתשיו.

וגן הזהב שנוטה לאדום ולירוק . . . האודם: השה מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תקטו: הזהב שהייתו במראה הירוק. דברים ח"ג ע' תתעו: הזהב אדום או ירוק. אור התורה כאן ע' איתשיו: ירקוקות השעוה והזהב. עט"ר כאן לא, ב. וראה גם יומא מג, ב (במשנה). מה, א. פרדס שער (י) הגוונים פ"ג. בראי' ברורו' בספרי החקירה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תפד וע' תקטו. השאת כצמר לבן ושניה לה כסיד: ראה רש"י שבועות ה, ב ד"ה שני' לה. רמב"ם הל' סומאת צרעת פ"א ה"ב.

זה בבגד אדום להוסיף אדמומי' כו' מפני שאינו מראה עצמי' רק ע"י צבע (וגם כמו במשי אדום ולבן בתולדה יש הפרש זה כידוע בנסיון).

והדוגמא מכל זה יובן ג"כ למעלה מעלה בבחי' מראו' וגוונין העליוני' כמ"ש בזהר ע"פ כשושנה בין החוחים כו' שהן ג' גוונין סומק וחור וירוק דהיינו ג' גוונין חג"ת שבמל' דאצי', וכך הענין בכלל' הע"ס דאצי' שמלובשי' בכלים שהכלים נק' גוונין כמאמר לאחזא"ה לאתנהגא בהון עלמין כו' כמ"ש במ"א, ונחלק לג' קוין חח"נ מימין ובג"ה משמאל ודתי' באמצע שהן ג' גוונין חור וירוק וסומק, ועד"מ בגוונין הגשמי' שנצבעי' בכמה מיני הרכבו' שונות להיותן בחי' מורכבי' ולא עצמי' ופשוטי' כנ"ל, כך בחי' גוונין דכלים לאורו' בג' קוין הללו הן בכמה מיני אופני' שונים וכל אור אינו נגלה רק לפי אופן הרכבת הכלי המגביל האור כו' (וכמ"ש ביאור זה במ"א כאריכו' עד"מ מתוארי"ם של הכחות כמו כלי חכמה וחסד שבהן מתגלה אור השכל ואור החסד כו'). וכל זה רק בבחי' גילוי אור המאציל הנמשל לצבעי' אבל בחי' עצמו' אא"ס שבקו וחוט שמשם נמשכו כל האורות עליוני' הוא מבחי' לובין העליון שהוא בבחי' עצמיו' בעצמו' המאציל שלמעלה מבחי' הרכבת אורו' בכלים מכלים שונים כמבואר ומובן מענין מראה הלבן למטה כנ"ל שהוא בחי' מראה עצמיו' ופשוטה בלתי מורכבת וצבועית כלל כו' וע"כ כל המראות הצובעי' צובעי' על מראה הלבן דוקא להיותו עצם פשוט כו' וכך למעלה כל בחי' גילויי הגוונין עליוני' הוא על בחי' לובן שבעצמו' המאציל כו' (ומ"ש בג' גוונין המורכבי' גם מראה חור אין זה לובן העצמי אלא כמו אות הנכתב שחלק חלל הלבן שבו נחשב בחלק מראה מנגדת לגבי השחור אבל הרי הוא מעצם הלבן שבכל הקלף שעליו מוצבעי' כל מיני אותיו' כו' והוא עיקר המעמיד ומקיים הכל וע"כ כל אות שאין גויל מקיף לה כו' וכמ"ש במ"א בענין אפריון עשה לו מעצי הלבנון כו' וד"ל).

שוריה והדוגמא: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן לא, סעיב שריה בהרת — והדוגמא.
 בזהר ע"פ כשושנה בין החוחים . . ג' גוונין: שיר השירים ב, ב. בעט"ר כאן לא הובא בשם הזהר. אמנם
 כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתעח. וראה שם ע' תתעז. ושי"נ.
 סומק וחור וירוק . . חג"ת: ראה פרדס שם פ"א ופ"ג.
 לאחזא"ה לאתנהגא בהון עלמין: ראה לקמן ע' איער. מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תפה וע' תקטז.
 לג' קוין חח"נ מימין: ראה זהר בהעלותך קנ"ג, ב. פרדס שער (ו) סדר עמידתן פ"א. עץ חיים שער (א)
 דרושי עגולים וישר ענף ב.
 אור . . נגלה . . לפי . . הכלי המגביל: ראה שערי אורה שער הפורים ע' 138.
 שחלק חלל הלבן שבו: ראה עט"ר כאן ע' לב. מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תפו וע' תקיז.
 כל אות שאין גויל מקיף לה: מנחות לד, סע"א.
 אפריון עשה לו מעצי הלבנון: שיר השירים ג, ט (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א ויקרא שם ע' תקיז.
 ושי"נ.

וזהו ענין עבודת הכה"ג ביו"כ בבגדי לבן דוקא. כי הנה מבואר למעלה
 בשרש ענין יו"כ שהוא בבחי' עליות העולמו' באח"פ שלמעלה מבחי'
 התחלקו' אורו' בכלים שונים שהן נק' בחי' גוונין מורכבים כנ"ל, וע"כ
 הוצרך כה"ג ללבוש בגדי לבן דוקא שהוא מראה עצמי' שמורה על בחי'
 לובן העליון שנחשב בבחי' עצמות המאציל שהוא בבחי' אח"פ כמו שהוא
 טרם שיבא אורו בבחי' מורכב שהן אורו' בכלים שונים כו', [משא"כ בגדי
 זהב שהן מגוונין מורכבי' ולא עצמי' כנ"ל בשאר מראות זולת מראה הלבן
 וכן בגדי שש וארגמן וכה"ג ולמעלה היינו בחי' ריבוי הרכבות והתכללות
 הכלים מחו"ג שנק' גוונין כמ"ש בזהר בענין שש וארגמן כו', ע"כ בעבודת
 כה"ג לפני ולפנים בהיכל ק"ק הי' פושט בגדי זהב ולבוש בגדי לבן דוקא
 מטעם שבהיכל ק"ק שורה בחי' אח"פ וגם חובת היום בבגדי לבן דוקא מטעם
 שיו"כ הוא עולם החירו' שלמעלה מבחי' התחלקו' והרכבו' אורו' בכלים כנ"ל
 וד"ל (וגם בענין התענוג הרי יש ב' תענוגי' תענוג פשוט ועצמי בלתי מורכב
 כלל ותענוג מורכב ואינו פשוט ועצמי כמו תענוג שבחכמ' וגם תענוג
 שברצון ומכ"ש תענוג שבמדו' ודיבור או כמו תענוג שבחוש' ריח ומאכל
 וראי' ושמיע' וכה"ג בכל תענוגי' הנמצאי' בעולם המה מורכבי' בדבר מה
 משא"כ בחי' תענוג הפשוט ועצמי בעצמיו' הנפש טרם בואה בהרכבו'
 כוחותיה כו' ולמעלה נק' שעשועי המלך בעצמותו ממש והוא בחי' לובן
 העליון הפשוט הנ"ל והוא בחי' התענוג שבעוה"ב שאין בו אכילה כו' וכמ"ש
 בזהר באתרו' לאו אורחי' למיכ"ל כו' להיותו בחי' תענוג פשוט בבחי' אח"פ
 למעלה מבחי' התענוג המורכב ברצון וחכמ' לברר ברורו' וכה"ג וד"ל, וכך
 הוא בענין הביטול שיש ב' מיני ביטול הא' ביטול פשוט ועצמי והב' בחי'
 ביטול שברצון ושכל ומדו' שהוא ביטול מורכב משא"כ ביטול עצמי מצד
 אא"ס ממש, והוא ענין הב"ד הלבן שעולה יחיד בלי בחי' הרכבה כלל וכלל
 כו' וד"ל (והוא בחי' מקיף דיחידה דוקא כנ"ל משא"כ מקיף דחיה שהוא רצון
 מורכב בחכמ' ולא רצון ותענוג פשוט הנק' שיר פשוט כו' כידוע).

והנה אחר שנתבאר כללות ענין בגדי כה"ג ביו"כ יש להבין פרטי הבגדים
 כמו המצנפת והאבנט. דהנה מבואר ברמב"ם שהמצנפת הי' ארכו י"ו
 אמה כדי לסבב ולהקיף בו את הראש כמה פעמים להיות במקום כובע כמו

ש"ה וזהו: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן ע' לב שו"ה וכמ"ש — וזהו.

כמ"ש בזהר בענין שש וארגמן: ראה שם תרימה קלט, א.

שו"ה וד"ל — (וגם: בגוכ"ק לא נרשם סיום החצאי עיגול.

בזהר באתרו' לאו אורחי' למיכ"ל: בספר המאמרים תקס"ד ע' קמג מציון הצ"צ: פ' פנחס דרמ"א סע"ב.

מקיף דיחידה... שיר פשוט: ראה תורת חיים בראשית לת, א. הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'

תרפח.

שו"ה והנה: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן ע' לג (פ"ו) שו"ה והנה.

מבואר ברמב"ם: ספ"ח מהל' כלי המקדש.

המצנפת של הישמעאלי' (הנק' בלשונם קאָק) שצונפים וסובבים בו הראש כמה פעמים והאבנט הי'. ארכו ל"ב אמה והוא כמו החגורה שלנו אך לא כמו שאנו חוגרין סמוך לכרס כנגד פי הטבור אלא היה חוגר למעלה כנגד הלב וסמוך לו ממש (ואין זה כמו ענין האזור שהוא למטה במתניו כמ"ש באליהו ואזור עור במתניו וכן כאשר ידבק איש האזור במתניו אזרתי כו' שאזור ואבנט ב' כלים הם כידוע). ולהבין שרש ענין המצנפת הנה מבואר למעלה בכללו' ענין הלבושי' שהוא בחי' המקיפי' שבלתי מתיישבי' בכלי הגוף בבחי' א"פ כו' והן מקיפי' וסובבי' לאור וחיו' שבכלי מכל צד מבחוץ כמשל הקפת העילה לעלול כו' וכנ"ל. ואמנם הנה יש בחי' מקיף זה בפרט לכל א"פ כפי מה שהוא במדרגה כמו מקיף דגוף הוא לבוש הגוף עד הירכיים והוא הכתנת (והכתנת שלהם היו קצרות ולא ארוכו' כשלנו) ומקיף דהירכיים והרגלי' עד השוק התחתון הוא לבוש המכנסי' כו', וזהו שחלק לכל א' בפ"ע כתנת בד קדש ילכש ומכנסי' בד כו' ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנוף כו', וכמ"כ המצנפת הוא בחי' מקיף של הראש ע"כ הוא נק' לבוש של הראש. והענין הוא דדרך כלל נחלק לג' מדרגו' חב"ד חג"ת נה"י, ומכנסי' מקיף דנה"י והכתנת מקיף דבחי' חג"ת שנק' גופא והמצנפת מקיף דחב"ד שבראש, כי הנה הראש עצמו הוא בחי' כלי להכיל בחי' המוחי' דחב"ד הבאי' בבחי' א"פ כידוע אבל בחי' מקיפי' של המוחי' (גם מקיף של בחי' מוחא סתימא') שורה על הלבוש של הראש שהוא המצנפת ע"כ המצנפת מקיף וסובב את הראש מבחוץ מכל צד כדמיון האור המקיף החופף ומקיף לכל הראש מכל צד כהקפת העילה לעלול כנ"ל באורך (אך יש עוד במצנפת שעשוי כדי לחמם הראש מפני שקשה הגילוי לראש יותר מן הגוף ע"כ ארכו י"ו אמה לכפול ההקפה כמה פעמי' משא"כ בלבוש הגוף שאינו מקיף רק פ"א בלבד כו').

אך הנה מעתה יש להבין בשרש ענין האבנט מהו דלכאורה כבר יש בחי' המקיפי' בשלימו' בג' המדרגו' דחב"ד חג"ת נה"י שהן ראש וגוף ורגל כנ"ל אי"כ מהו ענין האבנט, וגם למה הזכיר את האבנט קודם למצנפת, ועוד שלפי הסדר דרך העולם ללבוש המצנפת קודם לאבנט כו'. אמנם הענין הוא דהאבנט אינו ענין לבוש בלבד כמו לבוש ה[כתנת] והמכנסי' וגם לא כלבוש המצנפת שהרי אין מהצורך לאבנט בשביל לבישה אחר שכבר לבוש כל גופו

חוגר למעלה כנגד הלב: ראה רמב"ם שם פ"י ה"א.ב.

ואזור עור במתניו: מלכים"ב א, ח (בדילוג).

כשאר ידבק איש האזור במתניו אזרתי: ירמ' יג, יא (ושם: האזור במתני איש — ועד"ז בשערי תשובה

ח"א שער התפלה מה, ג: איש אזור במתניו).

שאזור ואבנט ב' כלים הם: בעט"ר כאן: במשנ' דשבת — ראה שם כ"א, א.

והכתנת שלהם היו קצרות: בעט"ר מוסיף: רק עד הירכיים. ראה רמב"ם שם פ"ח ה"ז.

ומקיף דהירכיים: השוק התחתון: בעט"ר: עד עקב הרגל. ראה רמב"ם שם ה"ח.

שורה והכתנת — דבחי': אולי תיבה זו נמחקה בגוכ"ק.

שורה אד': לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן לג, ב שורה א"ס — אך.

מראשו לרגלו אלא עיקר ענין האבנט הוא רק כדי לחבר ולדבק את הלבושים אל הגוף שיהיו צמודים ודבוקי' בגוף בלי יפרדו כי בלתי האבנט היו הלבושי' מופרדי' ונבדלי' מן הגוף ולא יהיו תועלתם כלום ועי' [חגירת האבנט] שחוגר את הלבוש הוא נדבק ומתחבר בגוף בלי יפרד, וזהו עיקר תועלת האבנט כידוע. והדוגמא מזה יובן למשכיל למעלה בענין בחי' מקיפי' ששורה על הלבושי' כנ"ל בהיות שבחי' המקיף הוא בחי' אור נבדל בערך מבחי' הא"פ כמשל שכל המשפיע שנבדל בערך משכל המקבל ומקיפו מכל צד כנ"ל כי לא יוכל הא"פ לקבל אורו בבחי' קירוב גמור רק מבחוץ סובבו כנ"ל בענין הקפת העילה לעלול, אמנם בהקפה זאת דמקיף לפנימי הוא מעמיד ומקיים את אור ושפע הא"פ בבחי' ההעלם, והוא כמו ענין משל החיבוק שמחבק שבחי' אור מקיף דאהבה מלובש בחיבוק זה והוא גורם קיום אור האהבה דא"פ כמו וימינו תחכקיני' וזה בתנאי שיהי' החיבוק בקירוב ודיבוק כו' ולא מרחוק, וכך ענין המקיף שמקיף וסובב לא"פ מבחוץ צריך להיות בדיבוק וקירוב אל הא"פ ובזה נעשה לו כשומר להעמידו כו' משא"כ בהפרד ממנו מרחוק כו', וכך ענין הלבושי' ששורה עליהם המקיפי' צריכי' להיות דבוקי' בגוף לשמור ולקיים את האור והחיו' שבגוף בבחי' א"פ ואם יפרדו מרחוק לא יהי' תועלתם כלום מצד ריחוק ערך הא"פ מא"מ כו'. וזהו עיקר תועלת האבנט רק לחבר ולדבק את המקיף שבלבושי' אל הא"פ שבגוף ע"כ אין האבנט נקי' לבוש כלבוש הכתנת וכה"ג אלא הוא המחבר את הלבושי' אל הגוף, ומאחר שיש ביכולתו לחבר ולקשר המקיף אל הא"פ בהכרח שיש בו יתרון מעלה גם מבחי' המקיפי' שע"ג הלבושי' עד שביכולתו להכריח את המקיף לקרבו ולחברו אל הא"פ (והוא להיות כי הלבושי' מבחי' מקיף דחיה כנ"ל והאבנט שרשו בבחי' מקיף דיחידה אשר ע"כ מקום חגירת האבנט הוא ע"ג הלב ששם מסתיים מקיף דחיה ע"כ הוא ל"ב אמה כמשי"ת). וזהו שהאבנט ארכו ל"ב אמה בכפליים מאורך המצנפת שאינו אלא י"ו אמה כמבואר ברמב"ם לפי שהמצנפת נקי' לבוש עכ"פ אלא שהוא לבוש הראש בחי' מקיף דמוחי' כנ"ל אבל האבנט שרשו למעלה מבחי' מקיף דלבוש גם מבחי' מקיף דלבוש הראש שהוא המצנפת אשר ע"כ יש ביכולתו לחבר המקיפי' אל הפנימי' כנ"ל ע"כ אורך האבנט בכפליי' מאורך המצנפת (וטעם הכפל הוא לפי שמקיף דיחידה בכפליי' ממקיף דחיה כידוע בענין מלה בסל"ע משתוקא בתריין דב"פ סל"ע גי' ש"ך וב"פ ש"ך גי' תר"מ וז"ש ותרי"ם התיבה כו' וכן בענין א"פ ב"פ קני"ה גי' ש"י וב"פ ש"י גי' תר"ך כו' כידוע).

וימינו תחכקיני': שיר השירים ב, ו, ה, ג.

שהאבנט ארכו ל"ב אמה . . . כמבואר ברמב"ם: שם ספ"ח.

מלה בסל"ע משתוקא בתריין: נסמן לעיל ע' א"רכט.

ותרי"ם התיבה: נח ז, יז [ושם: התיבה ותרי"ם. אבל כ"ה גם בעט"ר כאן ע' לד. סידור ערבית לשבת קסט, ב

(ושם: ותרי"ם התיבה בחדש השביעי — ראה נח ה, ד). שער האמונה נה, ב. שער היחוד כ, ב. תורת חיים נח

סא, ב (פ"ג), פירוש המלות פ, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ד ע' א"תמ).

וזהו שהזכיר האבנט קודם למצנפת לפי שעיקרו הוא לחבר לבוש הגוף אל הא"פ שבגוף ע"כ מיד שהזכיר כתנת כו' הוצרך להזכיר את האבנט כמ"ש ובאבנט בד יחגור כדי לחבר המקיפי אל הפנימי ואם לאו אינו כלום כנ"ל ואח"כ הזכיר את המצנפת שהוא לבוש ומקיף דראש כנ"ל ואע"פ שסדר העולם ללבוש המצנפת קודם לאבנט מ"מ לענין בגדי כה"ג צריך להיות חגירת האבנט קודם מטעם הנ"ל וד"ל.

אך הנה עדיין יש להבין בטעם מספר אורך האבנט ל"ב אמה למה הוא בכפליי ממספר אורך המצנפת דוקא שהוא י"ו אמה דלכאורה אין לאבנט שייכות כלל אל המצנפת רק אל לבוש הגוף בלבד כנ"ל וא"כ למה שיעור ארכו בכפליי מאורך המצנפת דוקא. אך הנה יובן בהקדים תחלה ענין א' הידוע בזהר ובפע"ח בענין ד' בתי' דתפילין עם ד' פרשיו' שבהן שהן לנגד ד' מוחין שבראש חו"ב וחוי"ג כי פ' קדש והי' הן חו"ב ושמע והי' א"ש הן בחי' חו"ג, הגם שאין במוח רק ג' חללים והן מוח החכמ' ומוח הבינה ומוח הדעת כידוע הרי מכואר שם דמוח הדעת להיותו כלול מחו"ב וגם כולל חו"ג כידוע ע"כ הוא הבא להתחלק לב' מוחי' חו"ג ומג' מוחי' נעשה ד' מוחי' חו"ב וחוי"ג, והדעת עצמו אינו מן המנין מאחר שהוא העושה מב' מוחי' דחו"ב עוד ב' מוחי' דחוי"ג ולהיותו בחי' ממוצע בין חו"ב לחוי"ג מאחר שכלול מחו"ב וגם כולל חוי"ג ע"כ אינו נמנה רק בטרם שיתחלק לב' מוחי' חוי"ג אז נק' הדעת מוח הג' אבל כאשר הדעת מחלק לחוי"ג אין כאן רק ד' מוחי' חו"ב וחוי"ג כידוע וכמבואר בכמה דוכתי בזהר ובפע"ח. וביאור הדברי' ידוע שהוא עד"מ במוח הדעת שבאדם שהוא המטה את השכל ונק' דעת נוטה והוא עצמו כלול מחו"ב והוא המטה אותו כלפי חסד או כלפי דין והטיות הללו לחסד ולדין נק' ב' מוחי' דחוי"ג שהוא שכל של חסד ושכל של דין והדעת עצמו מפני שהוא הממוצע הבא לחלק את המוחי' דחו"ב לב' מוחי' דחוי"ג אינו מן המנין כו' ע"ד דוגמא במ"ש כי יצר לב האדם כו' שמזה השכל עצמו שהי' תחלה לדין כמ"ש כי רבה רעת האדם כו' הטה הדעת להיות שכל של זכות כמ"ש במ"א באריכות, והן ב' מוחי' דחוי"ג שנחלקי' ע"י הדעת ממוחי' דחו"ב ונעשיו' ד' מוחי' והן ענין ד' פרשיו' שבד' בתיים דתפילין וד"ל.

בגדי כה"ג . . חגירת האבנט קודם: רמב"ם שם פ"י ה"א.ג.

ש"ה אד': לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן לד', ב ש"ה הכנת — אך.

בזהר ובפע"ח בענין ד' בתי' דתפילין: ראה זהר (רע"א מהימנא) בא מג, ב. ואחחנז רסב, א ואילך. (אדרא זוטא) האזינו רצב, ב. פרי עץ חיים [בעט"ר כאן ע"ח] שער (ד) התפילין. סידור שער התפילין ע' 12 ואילך

[נדפס גם בביאורי הזהר (קה"ת) ע' קנ ואילך]. אמרי בינה שער התפילין ע' קט ואילך.

הדעת . . כלול מחו"ב . . כולל חוי"ג: ראה תורת חיים נח ק', ג ואילך.

כי יצר לב האדם: נח ת, כא. ראה מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קיג. תורת חיים שם קיא, א ואילך.

כי רבה רעת האדם: נח ה, ה.

והנה כתיב ובדעת חדרים ימלאון שע"י הדעת יתמלאו חדרים רבים והן ל"ב חדרים שבמוח שנק' ל"ב שבילין דמתפתחי" כו' כמ"ש בזוהר. והענין הוא דלאחר שנחלקו לדי' מוחי' חו"ב וחוי"ג כנ"ל הנה כל א' מהן נחלק לח' חדרים, והוא לפי שבכל א' מהן יש בחי' התכללות דחוי"ג שכלולי' במוח הדעת והן בחי' שמות דהוי' ואד' שהן ח' אותיות וידוע דהוי' ואדנ' הן בחי' חוי"ג בין באו"א בין בו"ג כו', וא"כ הרי יש בכל א' מן הד' מוחי' בחי' ח' אותיות דב' שמות דהוי' אד' וד' פעמי' ח' הוא מספר ל"ב והן הנק' ל"ב שבילין או ל"ב חדרי' כמ"ש ובדעת חדרי' ימלאון כו', וביאור זה מובן ע"ד הנ"ל בכללוי' בחי' ההתחלקו' דחוי"ג כמו בשכל המטה כלפי חסד או כלפי דין כמ"כ יתחלק כל א' לפרט בבחי' התכללוי' דחוי"ג שהן ענין ח' אותיו' דב' שמו' הוי' ואד' כו' וד"ל. ונמצא מובן מכל הנ"ל שבבחי' המוחי' שבראש אינן כ"א ב' מוחי' חו"ב וכל א' מח' אותיות דב' שמות הוי' ואד' כו' וכאשר ניתוסף עוד ב' מוחי' דחוי"ג ע"י הדעת המחלק כנ"ל ניתוסף עוד ב"פ ח' אותיו' דב' שמות הנ"ל ועולה מספר הכולל ל"ב והן הנק' ל"ב שבילין או ל"ב נ"ח כידוע. והנה עיקר כללות הראשון של המוחי' הן בחי' חו"ב וכשהן כלולי' כל א' מח' אותיו' דב' שמו' הנ"ל הי' מספר י"ו, וזהו ענין המצנפת שע"ג הראש שהיה ארכו י"ו אמה בלבד להיות כי המצנפת הוא בחי' מקיף ע"ג המוחי' שבראש הכוללים שהן בחי' חו"ב שעולה המספר י"ו מטעם הנ"ל וד"ל. אך בירידת המוחי' דחוי"ב להתחלק ע"י הדעת עוד לב' מוחי' דחוי"ג הוא שנעשה מספר ל"ב כנ"ל וזהו ענין הסתעפות פרט מן הכלל כנ"ל והסתעפות זאת גם שכבר נסתעף במוח שבראש ע"י הדעת המחלק כנ"ל מ"מ עדיין הוא שם בבחי' ההעלם ולא בגילוי עד שבאין המוחי' הללו לידי גילוי כמדות שבלב דוקא שמה ניכר התחלקות הסתעפות זאת במספר ל"ב דוקא, ולכך נק' ל"ב ע"ש מספר זה דל"ב שבילי' דמתפתחי' במוח בהעלם ונגליו בלב וכמ"ש בע"ח באריכות בענין הל"ב שבו בחי' גילוי פרטי כל האורות דאוי"א ושם מסיימין ע"כ יבא בלב התפעלות יתירה וכמ"ש במ"א וד"ל.

שו"ה והנה: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן ע' לה.

ובדעת חדרים ימלאון: משלי כד, ד [ושם: ימלאון. אבל כ"ה בנוכ"כ ובאור התורה כאן ע' א'תשכ. תצוה ע' א'תשכב. אמרי בינה שער התפילין קא, ב. בתורת חיים שמות: מאמרי אדה"א דברים ח"ג: המשך תערי"ב (ושם: בדעת) דבהערות הסמוכות. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תרצב].

ובדעת . . יתמלאו חדרים רבים: ראה זהר (אדרא זוטא) האוינו רצא, א. המשך תערי"ב ח"ב ס"ע אקמ ואילך. תורת חיים שמות ע' פד [נדפס גם (בשינויים ע"י ר"י מאהליעזר) במאמרי אדה"א אתהלך לאזניא ע' פ].

ובדעת . . ל"ב שבילין דמתפתחי': ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכת, ב. קכט, א. עט"ר כאן. תורת חיים וירא קיב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרית. ח"ג ע' תשמא.

ל"ב נ"ח: ראה ספר יצירה פ"א מ"א. זהר תרומה קעד, א. (אדרא זוטא) האוינו רצ, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקא. וש"נ.

נק' ל"ב ע"ש . . דל"ב שבילי' . . בע"ח: ראה עץ חיים שער (לא) פרצופי זוי"ג פ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקצד. וש"נ. וראה גם פ"י ר"י ברצלוני לספר יצירה [ירושלים תשל"א] ע' 109.

וזהו שרש ענין האבנט שהיה ארכו ל"ב אמה דוקא, כי הנה מקום חגירת האבנט היה כנגד הלב דוקא כנ"ל והיינו במקום שמסתיימין אצילי ידיו (הנק' עלִיבוגין) כשמורידן למטה כנגד הלב מב' צדדיו לימין ולשמאל כמבואר בספרי המקובלים לפי שזהו שיעור מדוקדק למקום כלות וסיום המוחי' שבראש ולהתחלת גילוי המדות שבלב דהיינו שהוא מקום שבו חיבור המוחי' והלב ובכלות אור שפע המוחי' כשבאי' להתחבר כלב שמה דוקא המה מתפלגי' לל"ב שהוא עיקר פעולת הדעת שבמוח מן ההעלם לגילוי (ויובן זה עד"מ בשכל המטה כלפי חסד או דין אינו ניכר פרטי חלוקיהן עדיין במוחי' כ"א בבואם לידי התחלקות במדות להיות זה אוסר וזה מתיר כמו ב"ש אוסר לפי ששרש שכלם מטה כלפי דין ע"י בחי' הדעת כו' וב"ה מתירין לפי ששרש שכלם בדעת נוטה להיתר משום שמטה כלפי חסד אבל אין זה ניכר רק כשבאי' לידי פסק הלכה לאסור ולהתיר [ממש] ולא כאשר אין הדבר בא בהוראת המדו' לאסור ולהתיר רק שזה שכלו נוטה בטבעו כלפי חסד אם ה' שואלי' אותו דבר מה כו' וכמ"ש במ"א בענין רצועו' תשרי' שיוצאי' מקשר דתשרי' כו' וד"ל). וזהו שהי' אורך האבנט בכפליי' מאורך המצנפת דוקא אע"פ שלכאורה אין לאבנט שייכו' למצנפת כלל כנ"ל, אך הענין הוא מטעם הנ"ל שהמצנפת הוא בחי' מקיף דמוחי' חו"ב הכוללי' והאבנט עיקר ענינו לחבר המקיפי' אל הפנימי' כנ"ל ע"כ מקום חגורתו כנגד מקום חיבור המוחי' והלב ששם מתחלק לל"ב ע"כ ארכו ל"ב כדי לחבר כל בחי' ל"ב נ"ח אל הלב משא"כ המצנפת שאינו רק מקיף דחו"ב שבראש הי' ארכו י"ו אמה בלבד ולהיו' כן הי' אורך האבנט בכפליי' מאורך המצנפת דהיינו ב"פ י"ו א' י"ו דמוחי' דחו"ב וב' י"ו דמוחי' דחו"ג (אך עדיין יש להבין ב' דברים הא' דלפ"ז הי' צריך להיות לבישת המצנפת קודם לאבנט מאחר שהאבנט שכנגד הלב הוא מחבר ל"ב נ"ח שמתחלקי' ע"י הדעת כנ"ל ואם לא ילבש המצנפת תחלה עדיין אין כאן מקיף דחו"ב הכללי' ואם אין כלל אין פרט כו', ועוד דהיא גופא קשיא הלא האבנט אינו רק לחבר לבוש הגוף לגוף כנ"ל ואין לו שייכו' ללבוש הראש כנ"ל א"כ למה הי' אורכו ל"ב וכנגד הלב ששם חיבור המוחי' והלב דוקא. אמנם הענין הוא דבאמת אין עיקר ענין האבנט רק לחבר לבוש מקיף דגוף שהוא מקיף דחג"ת שנק' גופא כנ"ל וע"כ האבנט קודם למצנפת וד"ל, ומה שארכו ל"ב הוא ג"כ בשביל חיבור זה דלבוש הגוף כי עיקר הגוף הוא הלב שכלול מכל האיברי' וצריך לחבר לבוש חיצוני שנק' מקיף של הגוף שהו' המדו' בלבד אבל בחי' מקיף של המוחי' על המדו' שבלב בבואו בלב ומתחלקי' לל"ב כנ"ל אינו נק' מקיף דמוחי' אלא מקיף דמדו' והוא מקיף האמיתי ששורה על לבוש חיצוני

שו"ה זהו: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן לה, ב שו"ה הדעת — וזהו.
 ב"ש . . . דין . . . וביה . . . חסד: ראה זהר פינחס (רעיא מהימנא) רמה, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה
 חי"ב ע' תשכג ובהנשמן לשם. מאמרי אדה"א דברים חי"ב ע' תקד. וש"נ.
 רצועו' תשרי' שיוצאי' מקשר דתשרי': ראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חי"ב ס"ע תרח ואלק.

המלביש לגוף ע"כ צריך האבנט לחגור כנגד [מקום] חיבור המוחי בלב כדי לחבר מקיפי דמוחי על המדוי וגם מקיפי דמדוי עצמן אבל מקיף דמוחי חויב ששורה על המצנפת אין לאבנט שייכו אליו כלל ואעפ"כ ארכו [ל"ב מטעם מספר] ל"ב של המוחי בכואן למדות ולא מטעם שהוא בכפל ממוחי דחויב כו' שא"כ הי' צריך ללבוש המצנפת קודם וגם שיש ביכולת האבנט לחבר המקיף בהכרח שהוא [למעלה מן המקיף היינו] רק במקיף דמדות שנק' גופא ולא שיש לו יתרון מעלה על המקיף שבראש, ובזה יתורץ הכל וד"ל).

ואחר כל הנ"ל יובן בתוס' ביאור ענין הנ"ל בצל הסכך בו ימי הסוכות שהוא לנגד ז' ענני כבוד דאהרן כו'. דהנה ענן הקטרת ביו"כ [הוא ש]נעשה מי"א סממני הקטרת הצרי והצפרן כו' שהן כולן מיני בשמי חריפי ובהן עצמן אין טעם כלל רק שנעשה בושם להריח והן חלוקין במיניהן אך כשנותנין אותן ע"ג הגחלי מתייחדי' כולם ומתכללי' בעשן א' העולה משריפת כולם יחד, וכאשר כה"ג מניח אותן לפני ולפנים ומעלה מהן עשן כלפי מעלה העולה למול הכפרת ע"ז העשן נא' כי בענן אראה על הכפרת כו', וכדוגמת ענני כבוד שהיו בחי' כלי לגילוי אלקות וכמ"ש בענן ה' כו' וכן במשה הנה בא אליך בעב הענן דוקא. ולכאורה אין לדמות כלל ענין הענן גשמי שנעשה בשריפות הקטרת שהוא עשן גשמי לגבי בחי' ענן ה' שנגלה בו אור האלקי ואיך אמר בו כי בענן אראה כו', ולא עוד אלא שמבחי' ענן הקטרת הזה הוא ש[נעשה ו]נמשך בחי' ז' ענני כבוד שמאירים בצל הסכך בו ימי הסוכות כנ"ל. אך הנה ידוע בי"א סממני הקטרת שהן לנגד י"א ארורי' דקליפה כמ"ש בס' הקבלה, וזה דבר פלא לכאורה איך מבחי' י"א ארורי' דקליפה יעשה קטרת לריח נחוח להוי' יותר מריח הקרבנות כמ"ש ישימו קטורה באפך כו' וכידוע במעלת הקטרת יותר מכל הקרבנו'. אך הנה ידוע ומבואר במ"א להיות כי שרש הי"א סממני הקטרת הוא מבחי' ז' מלכין קדמאין דתוהו שנפלו בשבירה ע"כ אין בהן ריח שמלוּבש בטעם ריח המאכל כמו ריח התפוח אלא אדרבה הן בעצמן קשין בלתי טעם כלל רק שיש בהן ריח חזק המשיב את הנפש מצד שרשן בבחי' גבו' עליונו' דתוהו כמו סממני הרפואות שאינם מן טעם מאכל כלל אבל נק' סם להחיות חיות חדש בנפש וכן סממני הקטרת ריח משיב את הנפש יותר

שו"ה וד"ל: ע"כ נמצא בגוכתי"ק. ומכאן ואילך נדפס מבוך 1.

שו"ה ואחר: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן ע' לו ד"ה והנה.

וכמ"ש בענן ה': ראה הנסמן לעיל ע' אירל.

הנה בא אליך בעב הענן: יתרו יט, ט [בדילוג. בכת"י ז': הנני — כ"ה בכ"מ, נסמנו במאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' אקלד].

כמ"ש בס' הקבלה: נסמן לעיל ע' אירלא.

ישימו קטורה באפך . . . במעלת הקטרת: ברכה לג, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלו. וש"נ.

הקטרת . . . אין בהן ריח שמלוּבש בטעם: ראה עט"ר כאן. שערי אורה שער התנוכה ע' 14 וס"ע יא ואילך.

מבחי' טעם שבמאכל, וזהו ההפרש בין הקרבנות שנק' לחמי לאישי כו' ובין הקטרת שהיא ריח בלבד וכמ"ש במ"א באריכות. וזהו שהי"א סממני' הללו הן לנגד י"א ארורי' דקליפה שהן בחי' גבו' היותר קשות שנפלו מבחי' גבו' עליונו' דתוהו כמו הנפילי' היו בארץ כו', וכאשר מתבררי' ועולי' למעלה בסט' דקדושה נעשה בחי' סם חיים כמארז"ל טוב מאד זה מלאך כו' כשנהפך לחיים שהוא יותר נעלה מבחי' האור והחיות שבחכ' בחי' התיקון משום דבחי' גבו' דאורות דתוהו למעלה הרבה מבחי' התיקון (וז"ש משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה כו' כמ"ש במ"א). וזהו ענין הקטרת לעשות עשן א' מי"א סממני' הקטרת כדי להעלות לבחי' הניצוצות דתוהו שנפלו בי"א ארורי' דקליפה. וטעם מספרם י"א ידוע לפי שיו"ד ניצוצו' נתלכשו בהן בבחי' או"פ וא' בבחי' מקיף עליהם והוא הלבונה כו' וכאשר עולי' לשרשם בבחי' התוהו הרי ממשכים [הארת] אור העצמות שכלולין בו האורות להיותן בבחי' ביטול והתכללות בעצמות יותר מבחי' התיקון כידוע, וע"כ יש ביכולת הקטרת לעצור את המגפה כמ"ש משה לאהרן קח את המחטה ושים עלי' קטרת ותעצר את המגפה לפי שהמות אינו רק בסיבת השבירה כמ"ש וימלוך וימת כו' עד שנעשה בחי' גבו' קשות די"א ארורי' שרש המות ובענין הקטרת דוקא מתבררי' ועולי' בשרשם בבחי' התוהו עד שנהפך לסם חיים לעצור את המגפה כו' כי אין מיתוק הדין אלא בשרשו דוקא (וע"ד שא' למיימיני' בה סמא דחיי למשמאילי' בה סמא דמותא וכמו סם הרפואה שאם אין מרפא להחיות הוא ממית כו'). וזהו כי בענין אראה על הכפרת בענין הקטרת דוקא (וכמ"ש למעלה בענין ישת חשך סתרו שהוא בחי' העלם דתוהו שבא לידי גילוי כמ"ש כיתרון האור מתוך החשך כו' והוא ענין סמ"ך מ"ם דאפרסמון כו') לפי שיו"כ הוא עולם החירות לאחר תשלום הברורי' דרפ"ח דכתי' ובלע המות כו' אז דוקא בענין ארא' כנ"ל, ומבחי' ענין זה נמשך פרטי ז' מקיפי' דענני' כמשיית בעזיה וד"ל.

הקרבנות שנק' לחמי לאישי: פינחס כח, ב. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקפח. הנפילי' היו בארץ: בראשית ו, ד. ראה מאמרי אדה"א שם ע' אקלו. ושי"ן. לקמן ע' איתפה וע' איתקה. טוב מאוד [ה': ליתא] זה מלאך: בראשית א, לא. ראה בראשית רבא פ"ט, י. פירוש המלות פקכ"ח"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ז. ושי"ן. משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה: ראה פסחים נג, א. תורת חיים ויקהל ע' תרד ואילך. וטעם מספרם י"א ידוע: ראה פרי עץ חיים שער (ו) הקדישים פ"ד. ספר המאמרים תקס"ז ע' שלד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג שם ע' אקלו. ושי"ן. קח את המחטה ושים עלי' קטרת: קרח יז, יא [בדילוג. ושם: המחטה . . . עלי' . . . ושים — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א שם]. וימלוך וימת: וישלח לו, לבי"ג. אין מיתוק הדין אלא בשרשו: ראה פרי עץ חיים שער (כו) השופר פ"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרטו: ח"ג ע' תתקנו. ושי"ן. למיימיני' בה סמא דחיי: שבת פח, ב. ישת חשך סתרו . . . כיתרון האור מתוך החשך: ראה לעיל ע' ארכט. ובלע [ז': בלע] המות: נסמן לעיל ע' ארטו.

וזהו שהי' עבודת כה"ג ביו"כ במעשה הקטרת [ו]בבגדי לבן דוקא, כי הנה גם הגחלי' שע"ג המזבח [הקטורת] שמניח עליהם סממני הקטרת הרי נעשי' מב' גזרי עצי' שהי' כהן מניחם בקידוש ידיים ורגליי' תחלה שהוא בחי' הביטול דכ"ח מ"ה דחכ' שמלוכש בקידוש מים חיים מן הכיור כו' והכהן הי' לובש בגדי בד [תחילה] שהוא מורה על בחי' רב חסד מקור החכ' והגחלי' שנעשו משריפו' העצי' הי' [ה]כה"ג חופנן בבגדי לבן דוקא והי' מביאן [לפני ו]לפנים ומניח עליהם [י"א] סממני הקטרת להעלות עשן כלפי הכפרת הכל בבגדי לבן דוקא וע"י כה"ג דוקא שהוא עצמו בבחי' רב חסד כדי שבחי' הגבו' דתוהו שרש הראשון די"א סממני' יוכלו גם הן בבחי' רב חסד העליון שבצממו' המאצי' שהוא בחי' לובן העליון הפשוט בתכלי' האח"פ כנ"ל באריכות, ואח"כ עיי' יומשך בחי' אור עצמו' המאצי' ויתלבש בענן הקטרת הזה וז"ש כי בענן אראה כנ"ל הטעם ודוקא ביו"כ ובכה"ג ובבגדי לבן אז יוכל להיות בחי' עלי' זאת ע"י הקטרת מטעם הנ"ל וד"ל.

והנה כ"ז הוא ביו"כ בבחי' העלא' והתכללו' למעלה מעלה בהיות שביה"כ הוא עולם החירות כמו לעתיד אחר הברור כנ"ל והעלי' הוא עד בחי' העצמו' לובן העליון בחי' אח"פ וע"כ עבוד' כה"ג בבגדי לבן דוקא כנ"ל. אמנם הנה בסוכות נמשך בחי' לובן העליון למטה בבחי' ירידה והמשכה והן בחי' ז"מ דענני כבוד שנק' ז"מ של המדו' ביום הא' מקיף דחסד ביום הב' מקיף דגבו' כו' והן ז' מדות שבבינה שמקבלי' מבחי' מקיף העליון הכללי דעצמו' לובן העליון שביו"כ שבא מבחי' העלם העצמו' לידי גילוי למטה, וזהו שמבחי' ענן הקטרת נמשכו ז' ענני כבוד בסוכות כנ"ל. אך י"ל דמאחר שמבחי' לובן העליון הפשוט נמשכו ז"מ למטה למה הן מתלבשי' בבחי' ענני' שהן בבחי' הסתר והעלם וכמ"כ בצל הסכך שהוא העלם כמ"ש וסוכה תהי' לצל יומם כנ"ל, ויותר יפלא על שרש הז' ענני' שהוא בחי' ענן הקטרת שביו"כ דכתי' ב"י כי בענן אראה כו' אחר ששרשו הוא בבחי' אור עצמות לובן העליון למה נתלבש בענן המחשיך כו'. ואמנם הענין הוא כמבואר למעלה בשרש ענן הקטרת שי"א סממני' שהוא בחי' י' ניצוצו' דתוהו שנפלו בקליפות שהן י"א ארורי' כו' שזהו בחי' הברורי' דבין דקליפות ששרשם לאחר הברור עולה בבחי' ס"ג דתוהו שבו הי' השבירה והוא ז' המדות דבינה עילא' דתוהו כידוע, וע"כ נא' בזה כי בענן אראה כו'

שויה וזהו: לפיסקא זו ראה עטרת ראש כאן לו, ב.

הגחלים שע"ג המזבח (הקטורת) . . . מב' גזרי עצי': ראה יומא לג, סע"א.

בקידוש מים חיים מן הכיור: נסמן לעיל ע' ארלג.

והכהן הי' לובש בגדי בד: ראה רמב"ם הל' עבודת יוהכ"פ פ"ב ה"ב.

כה"ג . . . בבחי' רב חסד: נסמן לעיל ע' ארלג.

ז"מ: ז' מקיפים.

וסוכה תהי' לצל יומם: ישע"י ד, ו.

לאחר הברור עולה בבחי' ס"ג . . . שבו הי' השבירה: נסמן לעיל ע' ארי.

בבחי' ההסתר דוקא מפני שהכירור הזה בא מלמטה ממקום חשך והסתר גמור כו' וכשעולה לשרשו בבחי' ס"ג דתוהו שבו הי' השבי' הוא בבחי' חשך והסתר העליון דכתי' ישת חשך סתרו שהוא בחי' התוהו כידוע. והנה מבואר למעלה באריכות דכאשר האור בא מן ההעלם דחשך סתרו הנ"ל א"א שיבא בבחי' גילוי אור כ"א בבחי' הסתר כמו צל הסכך וענני וכה"ג, וזהו בחי' מקיפי' דסוכות שנמשכו מבחי' המקיפי' דחשך סתרו כו' שהוא בחי' ז"ת דבינה עילא' דתוהו כנ"ל.

אך הנה י"ל דאיכ' מ"ש כי בענן אראה כו' שהוא בחי' גילוי ואיך יתכן ב' הפכים דהסתר וגילוי כא' וכן ענני כבוד שהיו מאירי' מאיזה צד בא אור זה, ואעפ"י שמבואר למעלה שזהו כמ"ש כיתרון [ה]אור מתוך החשך שההעלם נעשה גילוי כו' היא גופא י"ל איך יהופך ההעלם לגילוי וכן מ"ש מגלה עמוקות מיני חשך כו'. אך הנה באמת יותר יוקשה בזה מאחר שמבואר למעלה דמבחי' לובן העליון נמשכו ז"מ [ד]ענני הכבוד ה"ז סתירה גמורה לענין הנ"ל שמבחי' חשך סתרו נמשכו ז"מ הללו, ואם מצד הברורי' דתוהו בהכרח שבענן אראה דוקא א"כ למה הוצרך ללבוש בגדי לבן להורות על בחי' לובן העליון הפשוט הנ"ל, ולכאורה הן ב' עניני' דסתרי אהדדי לגמרי. אך הענין הוא דשניהם אמת ולא סתרי אהדדי כלל. דהנה ידוע שיש ב' מיני מקיפי' [ה]א' מקיפי' דאוי' שמלמעלמ"ט [ו]הוא כמו [בחי'] לובן העליון שהוא בחי' גילוי אור עצמותו שיורד מגבוה לנמוך כי חפץ חסד הוא כידוע, והב' בחי' מקיפי' דאוי' שבא מצד בחי' הברורי' דרפ"ח כו' שעולי' מלמ[ט]ה למעלה בבחי' אוי' עד בחי' אורות דתוהו שהן בבחי' גבו' דאוי' ליכלל ולהתעלם בעצמותו כמ"ש ישת חשך סתרו וכנ"ל באורך, והב' מקיפי' הללו המה כמו ב' הפכים ממש שזה עולה למעלה מעלה בהעלם [אחר העלם ב]עצמו' עד א"ש למעלה כו' וזה יורד מעצמות עד א"ש למטה מטה וכמ"ש ומתחת זרועות עולם וכידוע דא"ס למעלה עד א"ק בבחי' ה' גבו' ולמטה עד אין תכלי' בבחי' הי"ח כו' וד"ל.

שו"ה גמור — שבו הי' השבי' [ה]: ליתא. וכנראה שנשתרבבו מלעיל ע' ארמו שו"ה דקליפות] הוא בבחי' [ז] ובבחי' [ז].
ישת חשך סתרו שהוא בבחי' התוהו: ראה לעיל ע' ארמה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ו: ח"ב ע' תקסח. וש"נ.

ד"ת: ה: ז"מ.

ענני כבוד שהיו מאירי': נסמן לעיל ע' אירל.

כיתרון [ה]אור מתוך החשך: נסמן לעיל ע' אירכט.

מגלה עמוקות מיני חשך: איוב יב, כב.

ב' מיני מקיפי': ראה גם לעיל ע' אירכח.

כי חפץ חסד הוא: מיכה ז, יח.

א"ש: אין שיעור.

ומתחת זרועות עולם: ברכה לג, כז.

דא"ס למעלה עד א"ק [אין קץ]: נסמן לעיל ע' אירל.

והנה לעתיד יבורר לגמרי כל הברורי דאוי"ח עד שיעורר העלא' זאת בהעלם העצמו' בחי' ירידת אור העצמו' להיות למטה כמו למעלה כי כפי' ההעלא' כך ערך ההמשכה דבחי' חו"ג שקולי' הן וז"ש ולא יכנף עוד [מוריך] והי' עיניך רואות [את מור'] כו' (כידוע בענין עומ"ר ועומ"ת ששניהם במדה ושיעור א'). אך בכל יו"כ גם שיש בו מעין ודוגמת העוה"ב עכ"ז הרי עדיין לא נשלם כעת הבירור דאוי"ח מכל וכל רק שיו"כ יש בו בהעלם מעין תשלום הברורי' דלעתיד, וזהו ענין רק התגלות לובן העליון דהיינו [בבחי'] מקיף דאוי" הנ"ל כמ"ש כי בענן אראה אראה ממש מבחי' אור עצמו' הלוכך כו', אבל לא כמו שהוא בלי לבוש מעלים כמו לעתיד דכתי' [בני] ולא יכנף עוד [כו'] אלא בענן דוקא אראה ע"י לבוש מעלי', ולא מעלי' לגמרי כמו ישת חשך סתרו הנ"ל שמוסתר ממש אלא אראה דוקא בגילוי רק שגילוי זה עובר דרך ההעלם דוקא, והוא מצד בחי' הברורי' דאוי"ח שעדיין לא נשלם אלא שעדיין מתבררי' ועולי' בבחי' מקיף דאוי"ח להיות חשך סתרו היפוך האוי" הנ"ל והוא ענין ענן הקטרת אבל אינו מסתיר אלא בענן אראה לפי שיו"כ יש בו מעין ודוגמ' דלעתיד כו', ונמצא מה שנעשה ענן הוא מברורי' דאוי"ח רק שמקיף דאוי" מתלבש ומגלה ע"י דוקא, וביו"כ דוקא ומזה נמשך ענני כבוד, וכן בצל דסכך בבחי' ההסתר בענני' שהכוכבי' נראי' מתוכה דוקא, רק שביו"כ הוא בבחי' כחי' ובסוכו' נמשך בחי' ז"מ דמדות, וז"ש כי בענן אראה על הכפרת שעל הארון שהוא בחי' כחי', ובסוכות מקבלי' גם המדות כו' (ולא כמבואר למעלה בענין ענני כבוד וצל הסכך שאין עיקר מציאותם רק מחשך סתרו דאיך ההעלם יבא לידי גילוי אלא מבחי' לובן העליון הוא שנגלה ממש רק ע"י מסך דענן כו' ומטעם הנ"ל). ובזה יתורץ כל הנ"ל ואין כאן סתירה כלל וד"ל.

ובכ"ז יוכן ג"כ מה שמצינו שינוי גדול בקרבנות הכבשי' בכה"ס מכל המועדי' [ור"ח] שבכל המועדי' ור"ח ז' כבשי' בלבד ובכל ז' ימי הסוכות [הם] י"ד כבשי' דוקא, כי בז' מקיפי' דסוכות מתגלה בחי' ז"מ דאוי" בז' מקיפי' דאוי" שהן ז' ענני כבוד ע"כ הן י"ד להורות על ז' המדות שלמטה שהן כמו הז' [מדות] שלמעלה כו' וד"ל כמו כדוגמ' דלעתיד לאחר הבירור, משא"כ בשאר המועדי' שז' מדות שלמטה לא נתבררו אין כאן רק ז'

ולא יכנף . . מור: ישעי' ל, כ.

יו"כ . . מעין ודוגמת העוה"ב: ראה לעיל ע' ארכה.

שו"ה וביו"כ — בענני': ה"ז: כענין.

שו"ה כחי'ב — כו': ז': כל זה.

שו"ה ומטעם — הנ"ל: . . וד"ל: ז': הנ"ל . . וד"ל.

שבכל המועדי' ור"ח ז' כבשי': פינחס כח, יא (ר"ח). שם, יט (פסח). שם, כז (שבועות). שם כט, ב (ר"ה).

שם, ח (יו"כ). שם, לו (שמ"ע).

ובכל ז' ימי הסוכות (הם) י"ד כבשי': פינחס כט, יג ואילך.

שו"ה הסוכות — מקיפי' . . בז': ז': ימה"ס = ימי הסוכות . . ז': ז'.

מדות שלמעלה כו', וראי' לזה בימי שלמה דקיימי' [סיהרא באשלימותא] כו' עשה חה"ס ז' ימי' וז' ימים י"ד יום כו' וד"ל. וביו"כ גם שענן הקטרת הוא מקור הז"מ שבסוכות מ"מ אין בו רק ז' כבשי' בלבד משום דעיקר השבירה בס"ג דמדות דבינה ע"כ בו' ימי הסוכות דוקא הן י"ד לאחר הבירור אבל ביו"כ בהיכל ק"ק דכת"י כי בענן אראה כו' הוא בבחי' כח"ב כנ"ל שלא הי' שם שבירה כלל ע"כ לא צריך רק ז' כבשי' וד"ל.

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי כו'. הנה כתיב כי אברהם לא ידענו כו' כי אתה אבינו וארז"ל דקאי לעתיד שיאמרו בניי כי אברהם לא ידענו כו' רק ליצחק יאמרו כי אתה אבינו (לפי שלמד זכות עליהם). והנה יעקב אמר אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי' לי שהי' כלול משניהם יחד כי הוא בבחי' הת"ת כידוע, וא"כ כשיאמרו בניי לעתיד ליצחק דוקא כי אתה אבינו היינו לבחי' הגבורה לבדה שהוא מדריגת יראה ופחד יצחק, כי גם לישראל שהוא יעקב בריח התיכון כו' שכלול מחו"ג לא יאמרו אבינו אתה וכמ"ש וישראל לא יכירנו כו'. ולהבין כ"ז הנה י"ל שרש [ה]ענין ו[בחי' של] מדה זו [היא] בחי' הגבורה. כי הנה ידוע שבחי' חו"ג נמשלים לאש ומים שהחסד נמשל למים שיורד מגבוה לנמוך דוקא והגבורה נמשל לאש שטבעו לעלות

בימי שלמה דקיימי' [סיהרא באשלימותא]: ראה זהר ויצא קנ, א. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תקפט.

עשה חה"ס . . י"ד יום: ראה מלכ"ס"א ח, סה.

ויצחק בא מבוא: נמצא בבוכ"א (23) רב, ב [בכותרת: בעוה"ש פ' חיי שרה]. ב (967) ע' סו. ג (1084) ע' קיג. ונדפס מבוכ"ג ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מבוכ"א ו ב.

מאמר זה מיוסד על ד"ה זה מיום ב' דסוכות משנת תקס"א-ב שנדפס במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תתקנ. וראה אור התורה חיי שרה כרך ד ע' 1584 וע' תשצד. ספר המאמרים תרנ"א ע' עד ואילך.

מאמר זה נדפס כאן [אף שבבוכ"א הכותרת היא 'פ' חיי שרה', ולהעיר מהכותרת באוה"ת הנ"ל ע' 1584: 'פ' וארא'. והוא] ע"פ הכותרת במאמר אדה"ז הנ"ל: 'יום ב' דסוכות'. וגם תוכנו שייך לסוכות. ובעיקר, כי בד"ה ביום השמעי'צ הנדפס להלן מצייין כמה פעמים למאמר זה בהתיבות 'כמ"ש למעלה' וכיו"ב. ולהעיר שבספר המאמרים תרנ"א הנ"ל תחילה מבאר ד"ה ביוהשמי"ע (שנדפס להלן) ובאמצעו בא שם ד"ה זה ואח"כ ממשיך בביאור ד"ה ביוהשמי"ע.

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי: חיי שרה כד, סב.

כי אברהם לא ידענו כו' כי אתה אבינו: ישע"י סג, טו [בהיפך הסדר. וכ"ה לקמן ע' איתלח. וש"נ].

וארז"ל דקאי לעתיד: ראה שבת פט, ב.

אלקי אבי אברהם: ויצא לא, מב [בדילוג. וכ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשסג. וש"נ. דברים ח"ג ע' תתקעז].

יעקב . . בבחי' הת"ת: זהר (סתרי תורה) ויצא קנו, א.

וישראל לא יכירנו: המשך הכתוב כי אברהם לא ידענו.

שהחסד נמשל למים: נסמן לקמן ע' אשצב.

למים שיורד מגבוה לנמוך: ראה תענית ז, א.

והגבורה נמשל לאש: נסמן לקמן ע' איתמט.

כו'. [ו]הנה מה שיש בטבע האש לעלות למעלה הוא שעולה למקור חוצב[ו] בבחי' אש היסודי שהוא האויר הדק בתכלית שלמעלה מבחי' יסוד הרוח כו' והוא עצם חשוך שאל"כ הי' מאיר כלילה כמ"ש הרמב"ן, וא"כ לפ"ז יש להפליא מהו השבח שמשבחים לקרות לאש זה הנאחז בפתיחה להדליק[ה] בשם אור המאיר דמשמע שזהו מעלה יתירה, [ו]הלא זה האש הוא שירד והושפל ממעלת מדריגתו כ"ש בשרשו למעלה באש היסודי שבהיותו כלול שם אע"פ שלא הי' נק' אור בבחי' ההארה וההדלקה אלא אדרבה בבחי' עצם חשוך כו' אדרבה זהו מעלתו וחשיבו[ו]תו שהוא בתכלי' הדקות והעילוי הרוחני בערך נבדל הרבה מכמו שהוא נאחז בפתיחה זו שלא הי' בגשם דבר מה להתפס במישוש ובראו' כלל ועכשיו הוא נתפס במישוש ובראות כו'. אלא הענין הוא דבאמת זו היא בחי' ירידה ושפלות גדולה אליו ומה שנק' בשם אור לא שהוא שבח ומעלה אל עצמותו כי אדרבה הורד ממעלתו כנ"ל רק מה שנק' בשם אור אינו על שם עצמותו כלל אלא ע"ש שמאיר את זולתו שהוא הפתיחה להדליק' ומפני שהפתיחה תדלק ממנו ותאיר אור ע"כ נק' אש [זה] בשם אור ולא מצד עצמו כו' וד"ל. ונמצא שכל בחי' שם אור אינו נופל רק ע"ש בחי' התפשטות האור במה שמאיר את החושך וכה"ג ולא מצד עצמותו כלל שהרי אם אין חושך להאיר אותו אין מציאות אור כלל כמו שרגא בטיהרא מאי מהני כו' וכשמאיר במקום חושך אז נק' אור, ומ"ש יהי אור היינו להאיר את החושך אבל לעצמו א"צ אור המאיר [ולא נק' בשם אור כלל וד"ל.

ויובן דבר זה בתוס' ביאור מענין ובחי' החכ' שנק' ג"כ אור המאיר] כמו החכם שמאיר עיני חכמים בהלכה, דהנה כמו עד"מ שפע אור השכל מן הרב אל התלמיד כשיאיר עיני התלמיד באיזה שכל וסברא שהי' נבוך ומבולבל בה דהגם שנק' אור המאיר לגבי התלמיד מ"מ לגבי הרב המשפיע לא נק' אור כלל אלא אדרבה בחי' צמצום וחושך כי לגבי השגת הרב עצמו כ"ש משיג לעומקה ה[י]טב אין בה בלבול וחושך שיצטרך להאיר אותה כי הרי לא הי' נבוך ומבולבל כלל אלא אדרבה משיגה לאמיתתה וא"כ מה שמאיר עיני התלמיד אין זה רק להאיר את החושך שבשכל התלמיד ומצד זה הוא הנק' בשם אור בלבד אבל מצד עצמו השגת הרב לשכל זה אינו נק'

בטבע האש לעלות למעלה: ראה רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ד היב. תניא רפי"ט.

אש היסודי שהוא האויר הדק: נסמן לקמן ע' איתמה.

אש . . . עצם חשוך . . . כמ"ש הרמב"ן: נסמן לקמן ע' אישעז.

כ"ש: כמו שהוא.

שו"ה שם — וההדלקה: אב: וההבהקה.

שרגא בטיהרא מאי מהני [ב: אהני]: חולין ס, כ. ראה ערוך מערכת שרג הא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א

ס"ע קעח. זהר (תוספתא) ויהי רלב, סע"א. הובא בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע צ, א.

יהי [ב: ויהי] אור: בראשית א, ג.

בשם אור כלל, וה'ז כמו אור הפתילה הנ"ל שאינו נק' אור רק מה שמאיר ומדליק את הפתילה כו' כנ"ל כמ"ש למעלה שהאור הגשמי הוא בא בבחי' ירידה והשפלה גדולה מאש היסודי כו', ועכ"ז אנו רואים שהאש הדולק תמיד מתנענע לעלות למקורו האש היסודי וחוזר ויורד ודולק כו', כך הוא בהמשכות [אור] שפע השכל מן המשפיע אל המקבל, דהנה אנו רואים שצריך הרב לצמצם עצם אור השגתו העמוקה לגמרי ורק אפס קציהו אחר צמצום שכל עצמותו הוא משפיע, והנה אנו רואים שבאמצע הדיבור כשמשפיע הוא בא לידי שתיקה מעט וחוזר להשפיע ולדבר, והענין הוא לפי שמצד [בחי'] עוצם הצמצום בעצמו עד שמשפיע השכל רק לפי ערך קבלת התלמיד לבד הנה צ"ל עליי' בחי' גילוי אור כח הש[ו]פע שפע הזאת למעלה אל המקור שהוא בעצם שכל המשפיע בבחי' או"ח למקורו כדי שיוכל להיות בחי' קיום זמן מה להשפיע הגלויה הזאת ואם אין כח השופע השפעת שכל זה חוזר ונכלל במקורו בעצם שכל המשפיע כמו שהוא טרם שמשפיע כו' אז הי' בטל כח שפע זו במקורה לגמרי ולא הי' יכול עוד להשפיע כלל, וזהו סיבת השתיקה שהוא כמו בחי' העלאת מ"ן בבחי' או"ח אל העצמות כדי שי[ת]צמצם א"ע עוד בשביל גילוי אור שפע זו, וזהו שאנו רואי' שישתוק הרב באמצע הדיבור כו', וכמו האש שמתנענע תמיד שנענוע זה לעלות למעלה הנה הוא סיבת ירידתו למטה מיד ו[כן] בכל רגע עולה ועלי' זו גורמת ירידתו להאיר בפתילה, ואע"פ שאחיותו להאיר בפתילה הוא בחי' צמצום עצמותו מכמו שהוא במקורו באש היסודי כנ"ל, אבל [מפני] בחי' הסתלקות שלו בנענוע למעלה הוא הגורם בחי' צמצום וירידה זו תמיד. ונמצא מה שנק' בשם אור להאיר את החושך אינו רק מסיבת העלי' והסתלקות בתחלה כו', וכמ"כ השתיקה שבאמצע הדיבור שעלי' זו גורמת להיות נמשך אח"כ להיות נק' בשם אור החכמה להאיר עיני התלמיד שבחשך הולך כו' וד"ל. ונמצא מובן עכ"פ שבחי' שם אור אינו נק' בשם זה רק ע"ש בחי' [ה]התפשטות להאיר את החושך והוא עצמו למעלה מזה רק שבא ע"י צמצום וירידה מעצמותו וע"כ הוא בבחי' או"ח תמיד כאור הנר שעולה ומתנענע תמיד כנ"ל וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בבחי' מדת הגבורה העליונה שנמשל לאש העולה כו', הנה יש בה ב' הפכים העלאה והמשכה. דהנה בחי' ההארה וההשפיע שנמשך ומאיר מאצי' לבי"ע להחיות בע"ג כו' הגם שנק' בשם אור המאיר ה"ז לא נק' רק ע"ש מה שמאיר את החשך בלבד שהוא כמו אור הדולק בפתילה כנ"ל, כך בחי' מל' נק' בשם פתילה ואור המדות דז"א מאיר בה כידוע לפי שהמל' הוא מקור כה"ע שהן בע"ג כו' והוא בחי'

מל' נק' בשם פתילה: ראה זהר פקודי רלג, א ובהגהות מהרח"י שם סי' ת.
כה"ע: כל העולמות.

הצמצום הגדול שנק' חושך ולא אור והיינו לפי ששם אלקים דמל' מסתיר [על] אור דשם הוי"ה דז"א כו', וע"כ נמשלה המל' לבחי' פתילה שצריכה לקבלת אור שתאיר בעולמות כו' אבל לגבי עצמות האצ"י אין זה נק' בשם אור כלל (כנ"ל במשל דאור הנר ואור השפע שכל כו') אלא אדרבה הרי בחי' צמצום [העצמו'] הוא כדי שיוכל להשפיע למטה [ו]נק' חושך ולא אור כו' וד"ל, וכנ"ל באור הנר ואור שפע שכל שתמיד יחזרו למקורם בבחי' נענוע דאוי"ח כדי שיוכל להיות ירידה וצמצום זה כו', כך למעלה תמיד חוזר בחי' אור זה למעלה בעצמו' האצ"י שכאשר עולה ונכלל בעצמו' זהו עלייתו לבחי' עצמותו כמו משל השתיקה של הרב באמצע הדיבור כנ"ל ועי' חוזר ונמשך האור מהעלם העצמו' כו', וזהו והחיות רו"ש כו'. והיינו עיקר ענין מדת הגבורה שהוא כולל ב' הפכים העלאה והמשכה רו"ש כמו האש שמתנענע כו' וד"ל.

וזהו ענין פחד יצחק כו', דהנה כתיב שמים לא זכו בעיניו ובמלאכיו כו' ולכאורה למה לא [י]זכו בעיניו שמים וכל צבאם שמשתחווים ומודי' תמיד כו', אך הנה בבחי' מדה זו שהוא בחי' הגבורה דוקא [שמים] לא זכו בעיניו כו' כי בחי' מדה זו הוא בחי' ההתנשאות וההסתלקות אל העצמו' בבחי' או"ח ולא להתצמצם להאיר למטה כלל לפי שההארה למטה הוא בחי' ירידה וצמצום גדול כמו האש העולה כו', וכנ"ל באור שפע השכל שחוזר אל העצמות שאין ערוך כלל לצמצום שפע שכל זה לגבי עצם השגת שכל המשפיע, עד שאפי' תכלית הדקות והזכות של ההשכלה הזאת שבאה בגילוי בדיבור וגם תכלי' תמצית המכוון שבו לעומקו כלא ממש חשיב לגבי עצם השכל שמשיג המשפיע כי גם בחי' הראשית והמקור לגילוי שכל זה שבדיבור אין לו ערך כלל לגבי עצם השגת המשפיע, וכמשל אור הנר שגם תכלי' עלייתו ודקותו כשעולה למעלה הרי אין לו ערך לעצם אש היסודי שהוא אויר דק בתכלי' כו', וכן גם תכלי' העליו' של השכל שבדיבור כלא חשיב לגבי עצם השגת הרב שהרי מה שמשיג לעצמו איא לו כלל להביא בדיבור [גם להיות מזה בחי' עומק המושג בדיבור כו', וראי' לזה ממה שמצינו דלא קאים אינש אדעת' דרבי' גם שהשיג עומק המושג כי לא השיג רק לשכל שבא בדיבור] אליו וגם שהשיג עומק זה השכל כלא חשיב לגבי [עצם] השגת הרב לעצמו דלא קאים התלמיד עליו כי לא יוכל הרב להביא[ו]

שו"ה לקבלת — האצ"י . . . בשם: א: המאציל . . . אב: ליתא.

שו"ה דארי"ח — חוזר: אב: עולה.

והחיות רו"ש: נסמן לקמן ע' איתמב.

שמים לא זכו בעיניו: איוב טו, טו [ושם: ושמים].

ובמלאכיו: איוב ד, יח.

שו"ה העצמות — שפע: א: ושפע. ב: ליתא.

דלא קאים אינש אדעת' דרבי': נסמן לקמן ע' איתמו.

אל הדיבור כלל וכלל כו' וד"ל. וכמ"כ לענין הזכות והבהירות של השכל הזה שהוא ענין הבירור והדקות בתכלי' מלבד בחי' העומק גם הוא כלא חשיב לגבי בחי' הבהירות והזכות של השכל שבמשפיע שהוא שם בתכלי' הבירור והדקות (עד שהוא זך ובהיר ביותר ונק' צח ומצוחצח עד שכל נהורין תתאיו שמקבלין הימנו מתחשכאן קמי' שנק' בשם חושך כו' כי כל אור קטן לגבי הגדול הימנו נק' בשם חושך כו' וכמ"ש למעלה דאפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא לגבי עה"ע וקאי על בחי' ח"ס שנק' אור צח ומצוחצח חכמה דע"י כו' אוכם הוא לגבי עה"ע שהוא בחי' אור הכתר עצמו כו' וד"ל), וכמו שאנו רואים בחוש שגם מה שיהי' אצל התלמיד בתכלי' הבירור והזכות והדקות הוא נק' חושך ובלבול ותערובת בטעות וקושי' רבות כו' לגבי השגת שכל הרב שהיא ברורה בתכלית מכל סיג לפי שא"א שיביא הרב בחי' הבירור והזכות של השגתו כ"ש אצלו אל התלמיד בדיבור וכל מה שבא אל התלמיד בדיבור נק' חושך ובלבול השכל לגבי צלילות ובהירות ההשגה שבמוח הרב לעצמו, ואפי' תכלי' הדקות שבדיבור כמו שיסביר בטוב טעם בתכלית הבירור ה"ו נק' גם ומעורבב בתערובות פסולת וסיג לגבי עצם ההשגה שבמוח [של] הרב כו' וכנ"ל בענין העומק, והכל מטעם א' לפי ששכל הרב עצמו נכדל בערך משכל הבא בדיבור וא"א להביאו כלל בדיבור כ"ש מושג אצלו בעומק ובהירות ודקות כו', וכן בכל ענין רוממות המשפיע כשהוא בעצמותו לא יזכה ויוכשר לפניו כל שפע אור הבא במקבלים הימנו כלל גם שירבה להם הזדככות וכשרון כחושך יחשב כו', וכמ"כ כאשר המלך מתנשא ומרומם בבחי' גדולת עצמותו שהוא ר[ם] ביותר אז לא יזכו לפניו כל כשרון מעש[ה] של שריו ועבדיו גם שירבו להודוך בתכלי' נקודת לבבם לא יזכו לפניו כלל כי לא יקרא בשם כשרון והזדככות לפ"ע [ה]רוממות גדולתו עד שיחשב שם הזכות והבירור לגסות ופריקות עול משום זכדבעי למעבד לפ"ע הרוממות ה"ו כמו חטא ועון יחשב ולא זכות ובר לבב כו'. וכך יובן למעלה בענין בחי' מדת גבו' דאצי' שהוא בחי' פחד יצחק כנ"ל, להיות שהוא בחי' ההתנשאות והרוממות אל העצמות שמובדל בערך מלהיות גם בחי' מקור לבי"ע כנ"ל ע"כ גם בחי' שמים העליוני' שהן בחי' אורות עליוני' היורדים ומשפיעים לבי"ע להקרות בשם אור המאיר את הפתילה שהיא המל' כנ"ל לא זכו בעיניו מפני בחי' מדה זו דפחד יצחק שהוא בחי' התנשאות והסתלקות אל העצמות שהוא בערך נבדל להשפיל א"ע להקרות אור כו', וא"כ ודאי גם כל בחי' האור המאיר נק' חושך לגבי, וכמו המשל בהשגת הרב לעצמו שלא יזכו לפניו כל גילוי אור הבא בדיבור למקבל וכה"ג, וזהו שמים לא זכו בעיניו וגם במלאכיו ישים כו' שהוא בחי' כוחות אלקי' שיררדין מאצי' לבי"ע כו' שלא יזכו בעיניו כלל מטעם הנ"ל וד"ל.

וכמ"ש למעלה: לע"ע לא נתברר לאיזה מאמר כוונתו.

אור צח ומצוחצח: נסמן לקמן ע' א.ת.ה.

כ"ש . . . אל התלמיד: ב: כמו שהוא . . . השכל.

והנה בר"ה דוקא אז הוא זמן לבחי' מדה זו דפחד יצחק שהוא בחי' הגבורה שהוא בחי' התנשאות אל העצמות דוקא כנ"ל וע"כ אומרים בעשיית [חטאנו כו'] תעבנו כו' שמשפילי' א"ע ביותר. כי הנה בכל השנה עד ר"ה הרי כל ההמשכו' וההשפעות עליונות דאצי' בני"ע הוא [בא] בבחי' אור המאיר מחי העולמי' שהוא [בחי' צדיק חיי' עלמין כמו אור הנאחז בפתילה כו' שהוא] המל' כנ"ל, ומבואר למעלה שכל בחי' אור המאיר הנה הוא עיי' בחי' צמצום וירידת העצמו' דוקא כנ"ל, ולזה כל העבוד[ו]ת של כל הנשמות ומלאכים דבי"ע עד גם נשמות שבגופין בעוה"ז החומרי עולין למעלה לפני אלקים חיים ויזכו בעיניו ויצדיקו בכל בחי' מס"ג של כל אורא לפ"ע אותו העולם אם מבריא או מיצי' כו' ותפילתם זכה [ו]מתקבלת לפניו מצד שצמצם א"ע להיות מקור אליהם עכ"פ אי"כ יש לו בחי' צמצום זה ג"כ להיות מס"ג שלהם זכה וברורה גם שאין ערך לנברא עם הבורא כו' מ"מ בחי' מס"ג ביטול היש לאין מעורר אור השפע מאין ליש מאחר שנק' בשם אור להם כמו עד"מ אור הנר בפתילה שהפתילה הנדלקת וכלה מוספת אור המאיר אותה כו' וד"ל. אבל בר"ה שהוא זמן עליות והתנשאות האור אלקי אל בחי' עצמו דוקא שהוא בחי' הגבורה ופחד יצחק דאז מובדל בערך מלהשפיע לעולמות בבחי' אור ושפע כנ"ל, ע"כ גם אף מס"ג של העולמו' לאמיתת ערכם לא יזכו לפניו כלל, וכנ"ל בענין שמים לא זכו בעיניו כו' דהיינו עד גם מה שנק' אצלם בשם אמת כשקר תחשב לגבי העצמיות וכאלו חטא ופשע הוא ולא מס"ג כלל משום דכפי ערך עוצם מעלת רוממות העצמיות גם מס"ג שלהם כחטא יחשב ולא יזכו בעיניו כלל, [ו]לכך אומרים הוודוי בהשפלה גדולה חטאנו כו' אע"פ שלא נמצא בהם חטא כ"כ מפני שעד הנה לא הי' חטא אבל עכשיו בר"ה שהוא מתנשא ומרומם גם כל כשרון העבודה חטא הוא משום דכדבעי למעבד לא עביד ע"כ מה שעובד לחטא יחשב וד"ל.

אך לכאורה י"ל למה לחטא יחשב לא יהי' רק כאילו לא עשה כלום כו'. ואמנם יובן ד"ז בתוס' ביאור עד"מ המלך כשהוא בשעת הרוממות וההתנשאות בלבו ביותר מצד ר[ו]ם] ועוצם גדולתו כשכבש כל העולם וכה"ג הנה אז גם עבדו שהי' נאמן לפניו ביותר עד הנה כשלא נתגדל כ"כ בוז יבזו בעיניו כל צדקות העבד הנאמן הזה, וכן האוהב האמיתי אליו עד הנה טרם שנתגדל כ"כ שהי' נקודת לבבו מס[ו]ר לו עכשיו בעוצם הגדלו' בוז יב[ו]ן] לאהבתו הנאמנה וכלא חשיבא בעיניו כל צדקות העבד ואהבת האוהב עד

ש"ה הגבורה — אל העצמות [ב: העצמי']. . אומרים בעשיית: ראה גם בסמוך ע' א'רנד.
ש"ה העולם: ב: העלי'.

דכדבעי למעבד לא עביד: ראה כתובות סז, א.

ש"ה הוא — ע"כ מה שעובד לחטא: ב: חטא.

ש"ה אך — לחטא יחשב: ב: ליתא.

עבדו שהי' נאמן . . האוהב האמיתי אליו: ראה גם פירוש המלות עג, רע"ג.

[ש]גם כל אמיתת העבודה ואמיתת האהבה שלהם כשקר נחשב לגבי' כו', והטעם הוא משום שכפ"ע גודל מלכותו והתנשאותו ראוי להיות העבודה והאהבה אליו ביתר שאת ויתר עוז עד שעבודה ואהבה אמיתית כזו כמו שקר ממש נחשבו וד"ל. אך כאשר ירד המלך מעוצם הגדולה ומושפל בערך הגדולה עד החצי ויותר אז יצדק לפניו עבודת העבד הנאמן ואהבת האהב הנאמן ויחשיבה לצדקה וחסד אמת לאמיתו שלפי ערכו בשפלות ראוי לו גם העבודה ואהבה כזו וכאמת גמור יחשב אצלו כי אינו ראוי בעצמו ליותר כו'. וכך הוא במשל התנשאות השגת שכל הרב מן התלמיד שאז גם תכלי' העילוי והדקות והעומק של השגת התלמיד לא יזכה בעיניו כו' וכמו שקר נחשב לגבי אמית' השגתו העצמי' לעצמו, אבל כשמשפיל ומוריד א"ע מעצמות השגתו להשפיע לתלמיד או מתבונן להשפיע רק בערך כלי התלמיד והרי כפ"ע השגה זו המצומצמת ובאה אל התלמיד הנה [אז] יוצדק לפניו השגת התלמיד מה שמשיגה בדקות שלפ"ע קבלתו כו' הי' כאמת יחשב ולא שקר כו' וד"ל. וכך יובן למעלה בבחי' [מדת] ההתנשאו' דבחי' הגבו' שהאור האלקי מתנשא מימות עולם לגמרי והרי מצד עצם רוממות האלקי כ"ש גם בחי' מסי' שנק' אמת גמור בעולמות שמקבלים מהארה מצומצמת כמו שקר ממש יחשב וע"כ נחשב לחטא וד"ל.

וזהו שארז"ל גבי משה שראה והשתחוה ונפל על פניו מאי ראה מדת אמת ראה כו', שלגבי מדת האמת גם משה לא הי' יכול לעמוד בה, ואע"פ שנאמר במשה לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא כו' כלא חשיב גם כל צדקת עבודת העבד הנאמן כמשה לגבי ערך [עצם] עצמיו' אא"ס שבאצי' מאחר שהוא מרומם ומתנשא בעצמיות הרי כל אור כחושך יחשב כו' (וכמ"ש אפי' אור צח כו' אוכם הוא לגבי עה"ע כנ"ל) ונחשב גם אמיתית עבודת משה כשקר, וע"כ כשראה משה מדת האמת שבקדושי לא יאמין כו' עד שיחשב כחטא נפל על פניו ולא הי' יכול לעמוד לגבי מדה זו במדריגתו בעבודת הקודש כו', ואדרבה משום דכל הקרב קמי' עצמות המאציל יותר כלא חשיב וכמ"ש וסביביו נשערה מאד דוקא סביביו מדקדק עמהם כחוט השערה עד שצדקתם כחטא יחשב מפני שהוא מרומם בבחי' העצמות, וע"כ דוקא משה שהי' קרוב ביותר כמ"ש פא"פ אדבר בו כו' לא הי' יכול לעמוד ביותר לגבי מדה זו שנק' אמת שהוא בחי' פחד יצחק כו' משא"כ זולתו שהי' למטה בריחוק יותר ששם אינו מדקדק במדת האמת כ"ש בעצמותו אלא

מאי ראה מדת אמת ראה: סנהדרין קיא, סע"א.

לא כן עבדי משה: בהעלותך יב, ז.

וסביביו נשערה מאד: תהלים נ, ג. ראה יבמות קכא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תתעט ואילך.

במדבר ח"ג ע' תתפז, וש"נ.

פא"פ אדבר בו: בהעלותך יב, ח.

משפיל ומצמצם א"ע כנ"ל וד"ל. וזהו] שאמר יעקב קטונתי מכל [החסדים] ומכל האמת כו' פ"י כמ"ש חתן אמת ליעקב לפי שכל מה שנתקרב יותר יתברך ראה בעצמו שאינו אמת אלא כשקר יחשב וראוי לעונש משום דכל הקרב קמ"י יותר יתברך כלא מטעם ההתנשאות כנ"ל וע"כ אמר קטונתי שהוא קטן מהכיל כל האמת כו' ע"כ קטן הוא לגבי ערך החסדים כו' וד"ל.

וזהו שאומרי' בריה דוקא הווידיי אשמנו בגדנו כו' עד תעבנו כו' להשפיל א"ע ביותר משום שכל צדקת העבודה כחטא גמור יחשב, לפי שריה נק' יום הדין שהוא בחי' הגבורה בחי' פחד יצחק וע"כ אומרי' ובכן תן פחדך כו' ולכך אומרי' גם על כל מה שעשו טוב שכמו שקר נחשב לגבי בחי' אמת הראוי להיות לפ"ע עצמות האלקו'. וזהו שגם המלאכים עליוני' יחפזו ויבהלו כי לא יזכרו] לפניך בדין ומי יזכה בעיניך בדין גם העולם היותר עליון שבכל ההשתלשלות לא יזכרו] לפניך וכמ"ש שמים לא זכו בעיניו ובמלאכיו כו', ואע"פ שהמלאכים הללו לפני ר"ה ה' בבחי' הקירוב לפני ה' לעמוד לפניו ונק' רואה פני המלך וכה"ג, עתה בריה יחפזו ויבהלו בכחי' ריחוק גדול כי לא יכלו לעמוד כלל במדריגות עבודתם לגבי בחי' מדה זו שנק' פחד יצחק מטעם הנ"ל וד"ל.

ומעתה [הנה] י"ל בטעם הוידוי ביו"כ דוקא אם מפני שהוא נחשב כחטא למה מזכירין חטא זה לעורר מדה"ד כו'. אך הנה עיקר ענין הוידוי ביו"כ הוא כדי להמתיק לבחי' פחד יצחק שהוא בחי' מדת הדין והגבורה שברי"ה, והוא ע"י [עוצם] השפלה והירידה דכנ"י [ש]משפילים א"ע בוידוי זה לומר חטאנו כו' תעבנו תעינו כו' להיות כי כל השפלה ביותר מעורר עליו בחי' הרח"ר וע"כ מודה ועוזב ירוחם שהודאתו] להתוודות על חטאיו] גורם להמשיך עליו רחמי' גדולים כו' ואז ע"י נמתק בחי' גבורה בחי' פחד יצחק הנ"ל, וענין ההמתקה הזאת היינו שיתהפך מן הרוממות וההתנשאות שבעצמיו' להיות משפיל א"ע להקרות מלך על עמו עד שיקבל צדקתם ועבודתם ומס"נ [שלהם] לאמת גמור אע"פ ששקר יחשב לגבי ערך רוממו' העצמות אבל לפ"ע שפלותם וצמצומם כאשר משפיל א"ע ה"ז אמת

קטונתי מכל [החסדים]: וישלח לב, יא. ראה אגרת הקדש ס"ב.

חתן אמת ליעקב: מיכה ז, כ.

שאומרי' [ב]: עשה סי' עגול על תיבת "שאומרים" וכתב (ממעל לשורה): אחר? אחרי? וכנראה שזוהי

הוספת המעתיק] בריה . . . הווידיי אשמנו: ראה לקמן ע' אישכנ"י וש"נ.

שרי' נק' יום הדין: ראה לקמן ע' איתמד.

אומרי' ובכן תן פחדך: בחפלה העמידה.

שגם המלאכים עליוני' יחפזו: ראה פיוט ונתנה תוקף.

בטעם הוידוי ביו"כ דוקא: ראה גם לקמן ע' אישכנ"י.

מודה ועוזב ירוחם: משלי כח, יג.

יחשב כו', וזהו עיקר בחי' המתקת דין דיצחק כו'. ויובן ד"ו עדי"מ כאשר העבד הנאמן לא יועיל צדקתו ותום אמית' עבודתו להמציא חן ורצון בעיני המלך כלל ולא ימשיך רצון המלך אליו שיערב לפניו טוב עבודתו מפני עוצם בחי' ההתנשאות והרוממות שבעצמותו כנ"ל, אז יתן העבד עצה בנפשו להמשיך רצון המלך אליו לא מצד טוב עבודתו אלא אדרבה מצד השפלות שמשפיל העבד כל טוב עבודתו וצדקתו לפניו ל[ו]מר למלך האמת אודה ולא אבוש ש[ל]פ"ע רום גדולתו כל העבודה שקר יחשב וכחטא גמור הוא כו' ומתחיל להתוודות ולומר חטאתי כו', אז עי"ז דוקא יעורר רח"ר בלב המלך עליו ויפנה גם אל עבודתו וטוב צדקתו לקבל אותה לאמת וצדק כאילו היא אמת כמו שצ"ל עפ"י ערך רוממותו הגדול[ה] הגם ששקר יחשב אך לא מצד עבודה [זו] עצמה מקבלנה לאמת רק מצד בחי' השפלות העבד שהשפיל א"ע ביותר שעי"ז נתמלא המלך רחמים עליו עד שמקבל עבודתו לאמת כו' ועי"ז נמשך רצון המלך לכל עבודתו כאלו הייתה אמית' ממש כפי הראוי לפ"ע גדולת המלך כו' וד"ל. וכמ"כ יובן במשל השני בהשפעת [אור] השכל מרב לתלמידו, [ש]גם שכל עומק ואמית' המושג של התלמיד כשקר וטעות יחשב לגבי עצם השגת שכל הרב, מ"מ כאשר התלמיד משפיל א"ע לומר לפניו שגם מה שאצלו תכלי' העילוי כמו זר ממש נחשב לגבי עצם רוממות ערך השגת הרב ומשפיל א"ע ביותר עי"ז משפיל הרב א"ע להאיר לתלמיד לפי ערכו ומקבל נחת מדקות טוב השגת התלמיד לפ"ע קבלתו עכ"פ לחשוב לאמת ולא [ל]שקר גם שהוא כמו שקר נחשב לגבי עצמיות רוממות השגתו לעצמו כו' וד"ל.

וּנְמַצָא מובן מכ"ז שזה שהמלך הגדול בעוצם רוממות עצמותו מקבל תענוג ויזכה לפניו עבודת שריו ועמו ועבדיו הוא רק מצד שפלותו שהוא משפיל א"ע מהתנשאות העצמות אז דוקא יקובל מס"נ שלהם לאמת כו' ולא מצד עבודת השרים והעם כי כמו שקר נחשב בערך עצמותו כו'. ואמנם הנה סיבת ההשפלה הזאת שהמלך הגדול הזה ישפיל א"ע כ"כ כמו מאיגר' רמ[ה] כו' אין זה בא כ"א מחמת מדת הרחמנות דוקא, כמו שאנו רואים שגם המלך בראותו איש דכא ביסורין שירד מגדולתו ויטפל בו כו' והרחמנות לא תמשך ותתעורר רק על השפל ביותר כמו על המדוכא ביסור' וכה"ג. אך הנה בענין זה שהעבד משפיל א"ע הרי מצד שפלות [עצומה זו מעורר רחמי המלך ביותר והרי שפלות זאת אינו שפלות לעבד מצד שפלות] עבודתו ומס"נ שלו שהרי עבד נאמן הוא לגבי מי שהוא שפל מן המלך רק מצד בחי' [ה]התנשאות הגדולה של המלך לבד שלפ"ע ההתנשאות הגדולה כזאת יחשב עבודתו לשפלות המדריגה להיות כמו חטא ושקר כו', וכל

ד"ו (דבר זה. ב: כ"ז — כל זה) . . ותום (ב: ותוספת) . . להמציא (ב: להמשיך).
שורה ולא — הוא . . חטאתי: ב: ליתא.

שההתנשאות ביותר אצל המלך כן ערך השפלות ביותר בעבד ושר כו', וא"כ הרי מי גרם גודל ההשפלה והירידה הזאת הרי הוא רק לפ"ע גודל ההתנשאות היתירה וכמעט ב' קצוות שקולין הן בשוה שלפ"ע א' ממש שאם אין ההתנשאות כ"כ אין השפלות בעבודת העבד כ"כ וכנ"ל דכאשר המלך יורד מגדולתו מקבל עבודתו לאמת וצדק כו'. ואמנם הנה גם בחי' הרחמנות [הזאת לא באה ג"כ רק] לפי ערך השפלות שאם אין השפלות כ"כ אין הרחמנות כ"כ וא"כ ערך השפלות תלוי בערך הרוממות וההתנשאות אז ממילא גם ערך הרחמנות תלוי בזה דוקא, ונמצא הא בהא תלי' ומקושרים לאחדים ממש מאחר שבהתנשאות לב המלך יבא סיבת שפלות העבד ומסיבת שפלות זה תבוא הרחמנות והשפלות תלוי ברוממות המלך א"כ גם הרחמנות הוא לפ"ע רוממות המלך שהיא היא ערך שפלות העבד כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למעלה בטעם ענין הוידוי שבי"כ שהוא רק כדי להמתיק [לבחי'] הדין דפחד יצחק כנ"ל, וענין ההמתקה הזאת אינה רק שמשפיל א"ע כביכול מבחי' רוממות העצמות כדי שיקבל תענוג ונחת מטוב צדקת העבודה דכנ"י גם שכמו שקר נחשב לגבי עצם הרוממות לפי שעי' ההשפלה העצומה הזאת מעוררי' לבחי' רח"ר העליונים כמשל העבד שמשפיל א"ע שעי"ז מקבל המלך טוב עבודתו לאמת לא מצד העבודה רק מצד הרחמנות כו', והרחמנות תלוי בערך שפלות הוידוי דכנ"י וערך שפלות הוידוי לומר תעבנו תעינו [כו'] ה"ה לפ"ע ההתנשאות דמדת הגבורה [דוקא] כנ"ל, וא"כ ממילא מובן שזה שנמשך מחילת עוונות ביו"כ ע"י הוידוי משום דמודה ועוזב ירוחם מבחי' רח"ר העליוני' אין זה רק מצד בחי' ההתנשאות העצומה בעצמו' שמזה בא ערך עוצם השפלות דוידוי זה אשר ע"כ ירוחם ברח"ר כאלה וד"ל. וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעך למעני כו', פי' לא למען צדקת העבודה שהרי מצד הרוממות בעצמו' כשקר וחטא יחשב אלא למעני דוקא שהוא [ב]בחי' עצם הרוממות והוא להיות שמפני זה הרוממות דוקא נעשה בחי' עוצם השפלות של הוידוי אשר מזה נתעורר רח"ר ביותר כנ"ל דהא בהא תלי' כו', וזה[ו] אנכי אנכי מי שאנכי בתכלי' הרוממות וההתנשאות שבעצמות ממש אנכי מי שאנכי סדכ"ס כו' הוא דוקא מוחה פשעך בבחי' רח"ר העליוני' שנמשך לפ"ע הרוממות [שזהו ערך השפלות שתפול עליו המשכות הרחמי'] כו', וזהו למעני דוקא ולא למענם מצד עבודת[כ]ם רק מצד שפלות הוידוי שלכם [ש]נעשה ע"י בחי' עוצם ההתנשאות שבר"ה דוקא, והיינו למעני למען עצמות ממש כמו שהוא בתכלית הרוממות בעצמותו דוקא וד"ל.

אנכי אנכי הוא מוחה פשעך למעני: ישעי' מג, כה.
אנכי מי שאנכי: נסמן לעיל ע' אקצא.
ויה מצד — הוידוי: ב' העבודה.

ומעתה י"ל מה שנק' בשם יצחק ע"ש צחוק וחדוה כמ"ש כי צחוק עשה לי אלקי כו', ולכאורה לפי הנ"ל בענין פחד יצחק הי"ז בחי' הדין והצמצום היפוך בחי' החדוה וכו'. אך הנה מבואר למעלה בענין הוידיי שהוא בחי' השפלות והריחוק העצ[ו]ם מאור פני מ"ח באמרו תעכנו תעינו כו' ואין זה ריחוק [ה]אמיתי מצד העצם שהרי עד ר"ה הי' בחי' מס"נ שלהם אמת כנ"ל והרי הי' בבחי' הקירוב לפני ה' ממש רק מחמת סיבת ההתנשאות דאלקו' בעצמו' נעשו רחוקים כי קרבתם נק' ריחוק מטעם הנ"ל, ולהיות כן כאשר נמתק בחי' פחד יצחק [ש]בר"ה לפי שמשפיל ומצמצם א"ע להיות מלך על עם להיות מקבל עבודתם ברצון כאלו הוא אמת אע"פ שאינו אמת מצד עוצם רוממותו כו' כנ"ל, ונמצא כאשר מקבל נחת ושמחה מטוב עבודתם אין זה מצד אמיתת טוב עבודתם שהרי אינו אמת וטוב כלל לפ"ע רוממותו כו' אלא רק מחמת שהשפיל א"ע ונתקרב אליהם להיות להם למלך כו', והי"ז בחי' קירוב שנעשה אחר הריחוק הגדול, כי תחלה הי' רם ומתנשא מהם הרכה והוא עוצם ריחוקו מהם ואח"כ צמצם א"ע ונתקרב אליהם כו', וכמ"ש דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב אלו עשית שמבחי' הריחוק הגדול שהוא מצד בחי' הרוממות וההתנשאות בעצמות נעשה קרוב, וזהו בהיותו קרוב כמ"ש קרוב ה' לכל [קוראיו לכל] אשר יקראוהו באמת, ובודאי א"א להיות באמת כמו שראוי להיות לפ"ע רוממות [ה]עצמות לפי שאין ערוך אליו כלל וכלל אלא רק מצד שמשפיל א"ע, והוא מסיבת הוידיי שמשפילי' א"ע שבוה מתעוררי' ברח"ר ע"כ הוא מתקרב ומשפיל א"ע כו', וז"ש קרוב ה' לנשברי לב בוידיי וכה"ג שנעשה קרוב גם בהיותו תחילה בתכלי' הריחוק העצ[ו]ם מצד עוצם הרוממות בעצמות כו' וד"ל.

וזהו שנק' אז בשם יצחק דוקא ע"ש בחי' הצחוק והחדוה כי כאשר נעשה קרוב לאחר הריחוק העצ[ו]ם שמצד הרוממות בעצמו' בתכלית מזה נעשה בחי' חדוה גדולה למעלה, וכמ"ש עוז וחדוה במקומו פי' במקומו דוקא שבחי' חדוה אינה רק בעצמות המאציל שבאה לו מצד הקירוב שאחר הריחוק כטבע כל חדוה שבאה דוקא מסיבת הקירוב שאחר הריחוק, כמו איש שנתרחק הרבה מבניו ואשתו וכה"ג ונתקרב אליהם שהוא שש בחדוה גדולה, אבל לגבי כנ"י לא נמשך בחי' חדוה זו [בהם] בבחי' גילוי מפני שלא יוכל כל[י] ההגבלה שלהם להכיל כלל כי איך אפשר שתהי' חדות ה' [עצמו נכנסת תוך צמצום כלי השגת המקבלים, ואע"פ שנא' כי חדות ה'] היא

כי צחוק עשה לי אלקי: וירא כא, ו (בהוספת תיבת, כ"י, א"כ: עשה לנג, וכ"ה כאמרי כינה קלו, ב).

דרשו ה' בהמצאו . . . עשית: ישעי' נה, יא. ראש השנה יח, א.

קרוב ה' . . . יקראוהו באמת: תהלים קמה, יח.

קרוב ה' לנשברי לב: תהלים לד, יט.

ש"ה קרוב — הרוממות [א"כ: ההתנשאות] . . . עוז וחדוה במקומו: דברי הימים א טז, כז. ראה גם

מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקכד.

כי חדות ה' היא מעוזכס: נחמ"ה, ה.

מעוזכם היינו רק ששורה אור חדוה זו עליהם בבחי' מקיף בלבד וזהו פי' מעוזכם, והוא עיקר ענין ז' ימי החג דטוכות שנק' זמן שמחתינו כמו שיתבאר בעז'ה וד"ל, משא"כ בשאר ימות השנה הרי נאמר ישמח ה' במעשיו שישמח ה' במעשי הנברא' התחתוני' מצד אמית[י]ת טוב עבודתם ומעשיהם ממש ולא מצד השפלתו אליהם כלל כי אדרבה הרי בכל השנה הוא קרוב אליהם להיות בבחי' אור המאיר אליהם בקירוב כנ"ל והוא בחי' יחוד וזיווג דיסוד ומל' שנמשל לאור ופתילה כנ"ל ואז נאמר קרוב ה' כו' לכל אשר יקראוהו כאמת שנק' עבודתם אמת מצד העצם, וע"כ השמחה שהוא שמח במעשיהם אינו בא בהם בבחי' מקיף מרחוק בהעלם אלא [ב]בחי' קירוב הערך בבחי' גילוי בבחי' או"פ בתוך תוכם ממש מאחר שמעשיהם ממש הוא הגורם בחי' שמחה זו למעלה להיות [י]שמח ה' במעשיו כו' וד"ל. אך אע"פ שאין שמחה וחדוה [זו] אלא בסיבת בחי' הקירוב שנעשה אחר הריחוק דוקא כנ"ל, אבל אין זה למעלה מאחר שלא נתרחק מהם כלל בשאר ימות השנה אלא [זהו] למטה בכנ"י דוקא שהיו רחוקי' מאור פני מלך חיים ומתקרבים אח"כ ע"י אמצעות מעשיהם הטובים שאז ישמח ה' בקרבתם זאת לפניו כדרך כל שמחה שישמח בקירוב שאחר הריחוק, אבל זהו מצד ריחוק המקבל כשנעשה קרוב וכמשל בניו ואשתו שהי' רחוקי' הימנו מאד ובאו ונתקרבו אליו שישמח ויגיל בקרבתם זאת ואז שמחה זאת מצדם הוא וע"כ נכנס בהם ממש בחי' גילוי בלבם מה ששמח בהתקרבותם אבל בנתרחק הוא ונתקרב אין שמחתו שמצידו נכנס בהם כלל כו' וד"ל. וכמ"כ יוכן כמ"ש בעבודה שבכנ"י בשמחה וטוב לכב דוקא שהוא מצד הקירוב שמתקרבים לפני ה' אחר הריחוק והפירוד שאז ישמח ה' ג"כ בקרבתם זו שאחר הריחוק, וכמ"ש שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב (ואע"פ שבעשיית ג"כ הריחוק נעשה בחי' ק[י]רוב בכנ"י ע"י תשובה ומע"ט וכמ"ש קראוהו בהיותו קרוב שיש במשפיע ובמקבל קירוב שנעשה אחר הריחוק, אך שלא הי' מועיל קירוב שאחר הריחוק לעורר שמחה למעלה אם לא שגם הוא נעשה קרוב אחר הריחוק ואז חדותו דוקא [הוא] שמאיר עליהם בבחי' מקיף כמשיית בפי' שמחתינו). ויש בזה ב' מדריגות, הא' השמחה שבאה מצד ההשגה שבמוח כמו השיר של כל המלאכים והוא הקירוב שאחר הריחוק שמצד ההשגה, והב' השמחה שלמעלה מהשגה ואז לא תוכל כלל להתיישב בלב ומוח ויבא לכלל סיפוק בידים כמו תקעו כף הריעו כו' וכה"ג, וכך מעוררים למעלה שישמח ה' במעשיו למעלה מן הטעם והחכמה כפי אתעדלית בשמחה וטוב לבב שלמעלה מן ההשגה כו', אך זהו בחי' מקיף דאו"ח לפי שלא נכנס ומתיישב בכלי ה[מוח] והלב כו', אבל בבחי' שמחה עליונה שכר"ה שבאה מצד עצמו' [מתמת] הקירוב שלו אחר הריחוק שנתרומם כו' הוא הבא בכנ"י בבחי' מקיף דאו"י מאחר שקירוב

ישמח ה' במעשיו: תהלים קד, לא. ראה גם לקמו ע' אשמח.

שלום לרחוק ולקרוב: ישעי' נז, יט.

תקעו כף הריעו: תהלים מז, ב.

זה אינו מצד השמחה שבמעשיהם כלל כנ"ל אלא מחמת רוממות עצמו שנתרחק ביותר כו' ומריחוק עצום [כ]זה הגבה למעלה מעלה כשבא לבחי' קירוב תגדל החדוה בערך בחי' העצמות ממש, והוא כמו בחי' שעשועי המלך בעצמו שבתכלי' הקירוב בעצמו כך הוא ממש ענין [בחי'] ירידת והתגלות והמשכת דהתנשאות זאת כשנעשה קירוב כו' וד"ל.

וזהו צחוק עשה לי אלקים כל השומע יצחק לי, פי' בחי' צחוק וחדו' [ה'] למעלה היא באה מצד בחי' גבו' ופחד יצחק הנ"ל שזהו בחי' שם אלקים בחי' צמצום שמצד [ה]התנשאות בעצמו' כמו ורוח אלקים מרחפת נוגע ואינו נוגע (והוא בחי' ה"ג שבע"י עד בחי' ה"ג שבעצמו' כו'), ודוקא מבחי' אלקים נעשה בחי' הצחוק והחדוה וכמ"ש עוז וחדוה במקומו שהוא למעלה גם מבחי' האצי' עצמו מאחר ששרשו בא מבחי' של [ה]התנשאות בעצמו שמשם הוא הולך ומתקרב ואין ערוך גם לאצי' עם עצמו' המאציל וזהו חדוה במקומו דוקא ומה שנמשך באצי' הוא ג"כ בבחי' מקיף, וזהו כל השומע יצחק לי לי דוקא שהחדוה והצחוק הוא בבחי' העצמו' [רק] שגם כל השומע יצחק, והוא בחי' המשכת צחוק זה באצי' כו', והוא מ"ש צחוק זה עשה גם ל"י שהוא בחי' בינה בחי' שרה דאצי' כידוע דהתגלות ע"י בנינה והוא בחי' שרה אימא עילאה כו' כידוע וד"ל. ומה נמשך שרש החדוה והשמחה בז' ימי הסוכות שהם בחי' מקיפי' דחדוה ולא בבחי' אר"פ בגילוי כנ"ל, וכמ"ש וימינו תחבקני כו' שחיבוק זה בא מר"ה דוקא ששמאלו תחת לראשי בבחי' ההתנשאות כו'. וזהו פי' זמן שמחתינו ב' שמחות שמחה שלמטה בכנ"י ושמחה עליונה זו שניהם שווין ששניהם בלי גבול דא"ס ממש שלמעלה גם מן המאציל, והגם שאין חדוה זאת נמשכת בכנ"י רק בבחי' מקיף אבל היא בבחי' בלי גבול דא"ס מאחר שחדותו העצמיות היא כנ"ל, ולהיות שגם באצי' היא מצומצמת שם להיות נק' חדות הוי"ה ג"כ בבחי' מקיף מאחר ששרשה בבחי' העצמו' ממש כנ"ל ע"כ אנו אומר' זמן שמחתינו כלומר שמחה שוה היא לשנינו וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים שנמשך הצחוק מלמעלה שאין הפרש לענין רוממות [ה]עצמות בין אצי' לבריאה או משפיע ומקבל שנק' כו' וד"ל, משא"כ בשאר השנה אין השמחה בבחי' א"ס שבעצמו'

אלקים בחי' צמצום: ראה תורה אור תולדות כא, א. ויצא כג, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרנא. ושי"ג.

ורוח אלקים מרחפת נוגע ואינו נוגע: בראשית א, ב. ראה בראשית רבא ס"ב, ד. רשי' האינו לב, יא. ל"י שהוא בחי' בינה: ראה זהר (רע"א מהימנא) בא מג, ריש ע"ב.
בחי' בינה בחי' שרה: ראה קהלת יעקב מערכת שרה.
דהתגלות ע"י בנינה: נסמן לעיל ע' ארי"ב.
וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ו. ח, ג.
זמן שמחתינו: ראה גם לקמן ע' אשלה.
שרה שלמעלה — המאציל: א"ב: האצי'.
שרה ומקבל — שנק' כו': א: כנ"ל. ב: ליתא.

אלא רק שישמח ה' במעשיו לפ"ע העלאת מ"ן וגם שכבר הוא קרוב אליהם כאשר ישמח והרי השמחה היא בבחי' הוי' דאצי' והשמחה שלמטה היא בבחי' גבול מ"מ יש להם ערך [מאחר] שמצידם ישמח הוי' ושמחה שוה היא לשניהם בבחי' גבול עכ"פ כו', וכמשל שמחת העבד בהיותו רצוי לפני המלך בטוב מעשיו שישמח המלך בהם הרי ירגיש העבד ל[אור ו]חיות גמור משמחת המלך הזאת שישמח בטוב מעשיו וא"כ שמחת המלך שמצד מעשיו קרוב בערך עם שמחת העבד שישמחו זבי"ז כו', משא"כ שמחת המלך מצד עצמו שאין ערוך כלל להיות העבד שמח מזה וגם המלך עצמו אינו שמח רק מצד השפלת עצמו שאז שוין הכל בשמחה זו כשר כעבד וד"ל.

וזהו למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בניי בהוציאי אותם כו'. דהנה ביצי"מ ה' בחי' הקירוב שאחר הריחוק העצ[ו]ם [כ]שהי' משוקעים בנשיט' והוציאם מאפילה לאור גדול כאשר האיר להם ענני הכבוד שבמדבר כידוע לא ה' יודעי' ומשיגי' בבחי' ומדריגה שלהם מפני שהי' מאיר עליהם בבחי' מקיף בלבד מטעם הנ"ל מפני שבזמן הגלות הוא בבחי' שינה כמ"ש עורה למה תישן ה' כו' והוא בבחי' ההתנשאות אל העצמות וע"כ ה' בעיניו כניי או בתכלי' השפלות וגדלה הרחמנות כמ"ש וידע אלקי' כו' ולזה לא ה' יכול להאיר חדות ה' שבעצמו' בהגלות נגלות עליהם בבחי' קירוב זה כ"א בבחי' מקיף שהו' [ענין] ענני כבוד דוקא. ואמנם בניי או לא ידעו כי בסוכות ישבו, אבל דורותיכם ידעו שגם אז בסוכות הושבתי כו' לפי שלדורות יוקדם ר"ה לפני סוכות שהוא יום הדין בחי' ההתנשאות שמזה יבא בחי' השפלו' לומר וידוי כו' שמזה יתקרב אחר ריחוקו שזהו עיקר בחי' החדוה העליונה כני"ל, וע"כ בכל דור ודור יודעים ומשיגים כני"ל עכ"פ שבסוכות בחי' מקיפי' דשמחה עליונה הן יושבין בז' ימי החג וגם יודעי' ומשיגי' אשר גם ביצי"מ בסוכות הושבתים דהיינו מפני הריחוק שבתחלה שהי' בז[מן] הגלות שנעשה הקירוב אח"כ, שזהו בהוציאי אותם דוקא שהוציאם מאפילה לאור גדול כו' כי לא יבא סיבת השראת המקיפי' דשמחה בסוכות להיות זמן שמחתנו כ"א מפני בחי' השפלות שהי' ברי"ה שהי' לעורר

ש"ה משמחת — שמצד . . המלך: א: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: המלך . . המלך.

למען ידעו דורותיכם: אמור כג, מג.

משוקעים בנשיט': כ"ה בכ"מ בדא"ח. ראה זהר חדש יתרו לא, א. שלי' מסכת פסחים שלו מצה שמורה ע' קנו. לקמן ע' איתקבא. סידור ערב שבת קסג, ד. לקוטי תורה ואתחנן יב, ג. אור התורה שיר השירים ח"א ע' רס וע' רסד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' סה; ע' רח: ע' רצו וריש ע' שלא. במדבר ח"א ע' נב. ח"ב ע' תשע ובהנסמן לשם. וראה גם לעיל ע' אקעה.

הוציאם מאפילה לאור גדול: ע"ד פסחים קטו, ב (במשנה). הגדה של פסח פוסקא לפיכך.

עורה למה תישן ה' . . וידע אלקי': תהלים מד, כד. שמות ב, כה.

ש"ה החדוה — כני"ל: אב: בניי.

ש"ה בסוכות — שהי': אב: של הידוי.

רח"ר לצאת מעצמות רוממותו לידי קירוב שמה נעשה עיקר החדוה העליונה וכנ"ל וד"ל.

וזהו ויצחק בא מבוא באר לחי רואי כו', פי' מאין בא בחי' יצחק בחי' חדות ה' שבבחי' מקיף על כל ההשתלשלות הנ"ל הנה הוא מבוא באר, פי' מהיכן שיבאו סיבת ביאת מקור מוצאי המים בבאר, [ו] זהו מבוא באר מהיכן שיבוא סיבות והתהוות המים בבאר כו'. והענין הוא להיות ידוע שיש ב' מיני מים, א' מים עליוני' שע"פ כל הארץ והן כמו מים שבנהרות הנמשכים ע"פ כל הארץ וכן גם בקרקע העפר מובלעים מים, וכ"ז נק' מים עליוני' שאינם] נקראי' בשם מים חיים, וטבע מים הללו שיורדין ונמשכין מגבוה לנמוך דוקא כמו במקום שהוא מדרון ולא יוכלו לעלות מנמוך לגבוה כמו מן השפלה אל ההר וכה"ג, ויש עוד בחי' מים חיים שהן בתחתיות עובי הארץ כשחופרין בה הרבה מאד עד שימצאו [שם] מים, והן הנק' מים חיים דוקא לפי שאותן מים מתהווים בעפר הארץ בבחי' התחדשות ממש לפי שהן חיינן ממקורן שהן גידי הארץ דארעא חלחולי מחלחלא ודרך גידי' הללו בוקע ונובע מן התהום] מלמטה למעלה דוקא בבחי' או"ח, וכידוע שד' נהרות יוצאין מג"ע הארץ שבקו השווה ויורדין מלמעלה למטה אל הים האחרון שהוא התהום, כי הארץ בכדור בגובה ע"פ המים כמ"ש לרוקע הארץ על המים כו' וכמ"ש יורדי הים כו' לשון ירידה מגבוה לנמוך כו', ואח"כ מן מי התהום שנק' בשם מים תחתונים עולה בבחי' או"ח מלמטה למעלה דרך עובי הארץ, וז"ש ומעיינות תהום רבה נבקעו כו', וה"ז כמו דוגמת מים רבים שירדו מלמעלה למטה מגבוה לנמוך בכח גדול מאוד כאשר הן באים בסוף וגבול ששם לא יוכלו עוד לימשך ולילך מפני איזה מסך מבדיל שאז יחזרו לאחור בכח גדול מאד וילכו מנמוך לגבוה עד שיחזרו לראש המקום שמשם התחילו לילך מלמעלה למטה, וכידוע שזהו] עיקר בחי' כח דאו"ח שחוזר הוא אל הראש שמשם ה"י ההתחלה כו', וכך הוא בענין כח ירידת דד' נהרות מגבוה לנמוך מלמעלה למטה כמ"ש כל הנחלים הולכים אל הים כו' שזהו גורם בחי' העלא' המים בבחי' או"ח בכח גדול מלמטה למעלה עד שיבקעו בעובי עפר הארץ, והן הגידים שנבקעו מעיינות תהום, ויש בכוחם כ"כ עד שידחקו

שוריה שיבוא [א]: ליתא] סיבות: אב: ביאת.

דארעא חלחולי מחלחלא: חגיגה כב, א.

שד' נהרות יוצאין מג"ע: ראה בראשית כ, י ואילך.

מג"ע . . . שבקו השווה: ראה עץ חיים שער (ג) קיצור אבי"ע פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"כ ס"ע תשב

ואילך. דברים ח"א ריש ע' כג ובהנמסר לשם.

הארץ . . . ע"פ המים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רנ. וש"נ.

לרוקע הארץ על המים . . . יורדי הים: תהלים קלו, ו. קז, כג.

ומעיינות תהום רבה נבקעו: נסמן לעיל ע' אירכב.

כל הנחלים הולכים אל הים: קהלת א, ו.

שוריה העלא' — בבחי' או"ח . . . שנבקעו: אב: ליתא . . . אב: שנארץ שנק.

וילחלו את עפר הארץ [המכסה שלא ימנע הילוכם כלל ואדרבה הם מתגברי כנגד עפר המונע] כי כל או"ח לנגד מונע דוקא מתגבר ביותר מפני שיצאו המים מלמטה למעלה בכח גדול, והרי ענין מרוצתם זה [בכח גדול] מ[ל]מטה למעלה הוא ממש היסוך טבע המים העליוני שיורדין מגבוה לנמוך דוקא ולא יוכלו לעלות כלל מלמטה למעלה כנ"ל, והוא ההפרש האמיתי שבין מים עליוני' למ"ת שזהו [ו] טבעו בכח' או"י וזהו [ו] טבעו בכח' או"ח דוקא וד"ל (והוא ענין ההפרש שבין חסדים לגבורות כידוע). אך אי"כ למה יש שכח במים תחתוני' יותר להקרות בשם מים חיים ולא במים עליוני' מאחר שכח או"ח דמ"ת בא מחמת כח או"י דמ"ע כו'. אבל הענין הוא [לפי] שמים תחתוני' עוברים בכח גדול ובחזקה יותר מפני שמתגברי' ביותר לנגד המונע הילוכם מלמטה למעלה והוא העפר עד שידחקו אותו ויבקעוהו (ובמ"ע דאו"י אין כח זה כ"כ להסיר את המונע הילוכם מלמעלה למטה כ"א מלחלח אותם, וגם המטר של המבול שהי' בהתגברות הי"ז הי' דוקא ממעיינות תהום רבה ומארובות השמים כו', רק בהמשך זמן יוכל לעשות באבנים ג"כ חלל ושקיעה כמ"ש אבני' שחקו מים, והן הנק' אבני' מפולמות, משא"כ מ"ת דאו"ח שבוקע מיד גם דרך הסלע הקשה כו' וד"ל). וזהו שנק' מ"ת דוקא מים חיים והוא בעברם בכח גדול דרך העפר והסלע דוקא ולא מכח עצמן כו' וד"ל.

והנה כמ"כ יובן למשכיל שזהו מ"ש ביום ההוא יצא [ו] מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצי [ם] אל הים האחרון ואמר בזהר פ' בלק (בהוא עובדא דינוקא) [א] שבח' ירושלים הוא בח' המל' ונק' חפירא דבירא ומבחי' חפירא דבירא יצאו מים חיים אל הים הקדמוני, וכמ"ש ההוא ינוקא וכי מאן חמא חפירא דבירא כו', ופי' בעל הפרד"ס מאמר זה שהוא [בבחי'] מ"ת דנוק' שעולין בבחי' או"ח אל העצמות שנק' ים הקדמוני [קדמונו] של עולם כו', [והענין הוא להיות] שבח' המל' לית לה מגרמה כלום וגם בחי' כח המעלה מ"ן נמשך [מלמעלה]. וזהו באר חפרוה שרים שהן אברהם

שו"ה וילחלו — הארץ: א"ב: ליתא.

שו"ה שמים — בכח גדול ובחזקה: א"ב: בחזקה ובכח.

שו"ה המונע — מלמטה . . . הילוכם: א: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הילוכם . . . הילוכם.

ומארובות השמים [כ' תיבות אלו ליתא ב']: נח ז, יא. ת. ב.

אבני' שחקו מים: איוב יד, יט. אבות דרבי נתן פ"ז, ב. עטרת ראש דרוש לשבת תשובה ריש ע' מד.

אבני' מפולמות: חגיגה יב, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלא.

ביום ההוא . . . הים האחרון: זכרי' יד, ח.

בזהר פ' בלק: ראה זהר שלח קע"א, א.

ופי' בעל הפרד"ס: ראה שם שער (יד) המציאות פ"ג.

המל' לית לה מגרמה כלום: עץ חיים שער (ו) העקודים פ"ז. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב

לע' תקיא. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפג.

באר חפרוה שרים: חוקת כא, יח. ראה פרקי דרבי אליעזר פליה וברד"ל שם. תרגום יונתן: תנחומא

ובמדבר רבא עה"ט שם.

ויצחק, והעיקר הי' יצחק בעובדא זאת דחפירות בארות כמבואר באריכות עיני חפירות בארות שחפר יצחק כמה פעמים, וגם א' וישב יצחק ויחפור את הבארות שחפרום אברהם אביו שסתמום פלישתים עפר, והוא לפי שיצחק הוא בחי' הגבו' וכדי לעורר בחי' העלאת מין דנוק' מועיל יותר בחי' הגבו' מבחי' החסדי' וכמ"ש שמאל[ו] תחת לראשי כו'. וזהו באר חפרוה שרים בחסדים וגבורות דאברהם ויצחק כו', וכמו בחי' מ"ת שבארץ שעולין כתגבורת גדולה בבחי' אורח כניל כך ענין העלאת מין דמלי' דאשדי מין לקבלי בבחי' אורח ונק' מ"ת בוכין כו' וד"ל. אך הנה מסני רוב העפר המכסה עליהן [הרי הם בהעלם ולא בגלוי ואין החפירה בארץ רק להסיר המבדיל וממילא יתגלה ויצאו מהעלם הארץ ויגבירו לעלות למעלה, ע"כ החופר בעומק מיד ימצא מים חיים עולים] כלפי מעלה בכח גדול והילוכם זה הוא היפך טבע מ"ע כניל, וכך הוא בבחי' העלאות מין כמו במסני' שעולה הנפש מלמטה למעלה ודוחק ועובר בכח גדול להסיר כל מונע ומעכב שהוא חומר עפר הגוף שנלקח ממשכא דחויא כו' ואז נק' העלאות מין זו בשם מים חיים דוקא (וכידוע בר"ת דבא"ר בידך אפקיד רוחי והוא בחי' העלאות כל הנשמות שעולין ונכללין ביסוד דנוק' בבחי' מין והמלי' עולה בכללותה כלפי מעלה כמ"ש ואל אישך תשוקתיך כו'), ומחמת בחי' התגבורת הגדולה לנגד עפר החומרי המונע הילוך הנשמה ליכלל למעלה הוא הנק' מים חיים, וזהו ע"י ענין החופר שהוא בחי' גבו' דיצחק שמאל דוחה מלמעלה למטה בכני' להסיר מהם ריבוי העפר המבדיל וממילא יתגלו בחי' המים [חיים] לעלות למעלה, וזהו הנק' כח המעלה מין כו' וד"ל. ויש ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים שהוא בחי' העלאות מין דכני' שנק' חפירה דבירא בלבד כמו הבאר שנמצא בו מים חיים כניל, והוא ע"י יצחק שחפר את הבאר כמ"ש באר חפרוה כו'. אך הנה בחי' מים חיים הללו עולין למעלה מעלה כ"כ עד הי"ם הקדמוני' שהוא בבחי' העצמו' ממש שנק' ים הקדמוני

חפירת בארות שחפר יצחק: תולדות כו', יט. כא. כב. לב. בראשית רבא פס"ד, ח. וישב יצחק. . . הבארות שחפרום [א"ב: שחפרו] . . . אביו: תולדות שם, יח [בדילוג — בארות]. שמאלנו) תחת לראשי: שיר השירים ב, ו. דאשדי מין לקבלי: ראה זהר נח ס, ב. מ"ת בוכין: במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אר"ח בשם הזהר — ראה תקוני זהר ת"ה (יט, ב). מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שיט. ושינ. שריה החופר — והילוכם. . . ודוחק ועובר: א': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בכח גדול. . . בכח גדול. הגוף. . . ממשכא דחויא: ראה זהר בראשית לו, ב. אור התורה חוקת כרך ו ע' איתתצג. ושינ. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצ. ברית דבא"ר בידן אפקיד רוחי: תהלים לא, ו. ראה שער הכוונות ענין דרושי הלילה דרוש י. מאמרי אדה"א פרשיית התורה ח"א ע' נט ובהנשמך לשם. ח"ב ס"ע תשטו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ריש ע' שצג. ח"ב ע' תשב. ואל אישך תשוקתיך: בראשית ג, טז. שריה הוא — מים. . . ענין: ב': בשם. . . א"ב: ליתא.

מקדם לכל ההשתלשלות דאבי"ע והוא כמ"ש והמים אשר מעל השמים (וכמו ארובו' השמים שנפתחו כו') לפי שבחי' כח דאו"ח עולה עד בחי' הראש וההתחלה שמשם יצאו מ"ע שמעל לרקיע כו' כנ"ל וד"ל.

וזהו ויצחק בא מבוא באר כו', פי' מבוא באר מהיכן שיבואו בחי' מקור מוצא מים חיים בבאר שהוא בחי' או"ח דהעלאת מ"ן דכנ"י שהי' חופר שם תמיד כנ"ל, ומ"ש ויצחק בא מבוא באר כו' היינו שבחי' חדוה עליונה אשר במקומו העצמי [בהשפלתו] מרוממות העצמות שנק' בחי' קירוב שאחר הריחוק למעלה בעצמו כו' הנה זה בא ונמשך מלמעלה למטה [ע"י בחי' העלאת מ"ן דכנ"י שנק' בוא באר מים חיים שיצאו ונבקעו מלמטה למעלה] לדחוק את העפר המכסה כו', וזהו יציא' וזהו ביאה, דמ"ש ביום ההוא יצא מ"ח יציא' זו היא ביאה דכאן במ"ש מבוא באר כו', והיינו ענין סיבת המשכת של בחי' ההתנשאות דגבו' יצחק שיתקרב אל שפלות המקבל לפי ערכם דהיינו דוקא ע"י שפלות המקבל דכנ"י בענין הוידוי שע"ז יוצאי' ודוחקי' א"ע מאפילה לאור גדול כמו המ"ת שדוחקי' את העפר המכסה עליהם כו', והוא ענין הריחוק שאחר הקירוב שהי' קרובים לפני ר"ה שעושה קירוב אחר הריחוק שלמעלה כו'. וזהו ויצחק בחי' מקיפי' דסוכות בא מבוא באר שהי' כר"ה וכנ"ל דחדוה עליונה שבבחי' מקיף על הכל בא מסיבת העלאת המקבל בבחי' השפלות והשפלות בא מצד בחי' התנשאות דיצחק כו', וזהו לחי רואי שהבאר הוא עולה לחי רואי שיהי' [חי] רואי דהיינו כשיהי' בחי' [חי' עלמין] סוכ"ע כמו בחי' ממלא דעכשיו בבחי' ראי' והשגה ממש, וזהו ע"י גילוי החדוה דהתנשאות העצמו' והיינו ע"י מים חיים שיצאו מבחי' המל' שנק' חפירא דבירא שיצאו אל הים הקדמוני שיהי' גם הוא בבחי' גילוי כמו בחי' ממלא דעכשיו, וזהו בא מבוא באר לחי רואי להיות חי רואי בבחי' ראי' ממש כמ"ש עין בעין נראה אתה [ה'] כו' וד"ל.

וזהו שלעתיד יאמרו בני' כי אברהם לא ידענו, כי גם עיקר חפירות באר דכנ"י הוא ע"י יצחק כנ"ל, וגם ישראל שכלול מחו"ג לא יכירנו כי עיקר ההארה אז יהי' מבחי' חדוה וצחוק העליון שבעצמות ממש שהוא בחי' יצחק דוקא שגם בחו"ב ומדות דאצי' לא יכילוהו כנ"ל, אלא כי את"ה אבינו את"ה ממש, והוא בבחי' יצחק דוקא שהוא בחי' ההתנשאות שבעצמות שירד למטה להיות בבחי' הקירוב כנ"ל אך מפני שירד להיות בבחי' הקירוב ממש

והמים אשר מעל השמים: תהלים קמח, ד.

ארובו' השמים שנפתחו: נח ז, יא [ושם: וארובות].

ש"ה סוכ"ע — בבחי' . . . דעכשיו: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: דעכשיו . . . דעכשיו.

עין בעין נראה אתה (ה'): שלת יד, יד.

שלעתיד [א]: שלעיל] יאמרו בני' [ב': כנ"י]: נסמן לעיל כריש המאמר.

ש"ה דכנ"י — יכירנו . . . לא: ב' ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: לא . . . לא.

ה'ז בא לעתיד בבחי' או"פ מה שעכשיו אין בבחי' אור חדוה זו רק בבחי' מקיף, כי בחי' החדוה שעכשיו למעלה מן הכלי הנה לעתיד יבוא ויוגבל בבחי' הכלי, והיינו בחי' מקיף דעכשיו שיהיו לעתיד בבחי' או"פ בשמחה וטוב לבב בגילוי גמור. וזהו כי אתה אבינו ממש כמו שהבן ישמח באב ואב בבן כשהיו רחוקי ונתקרבו שיש ערך בשמחתם שהבן ירגיש ויש לו חיות גמור משמחת האב וכמ"ש והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם בבחי' גילוי גמור ולא בבחי' מקיף כמו סוכות דעכשיו, וכמ"ש במ"א בענין כל האזרח בישראל מה שעתיד אני להזריח לע"ל בבחי' או"פ יש בו עכשיו בסוכות בבחי' מקיף לבד וד"ל.

והשיב לב אבות על בנים: מלאכי ג, כד.
כל האזרח בישראל: נסמן לקמן ע' אישמה.

בעזרה

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, הנה אנו אומרים וישמחו בך ישראל מקדשי
שמך בך דוקא, ויש להקדים לזה ענין א' והוא מ"ש בזהר בכמה
דוכתי דע"ס דאצילות הן רזא דשמא קדיש' כו' וכמ"ש בע"ח בכמה דוכתי
שהן ד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן בחי' ע"ב בחי' שם דאור החכמה וס"ג שם
דבינה כו', להיות ידוע בענין השם כמו שמו של אדם שאינו שייך לעצם
האדם כלל וכלל שהרי כשהוא כפ"ע א"צ לשם כלל רק התועלת ממנו אינו
אלא לזולתו שיוכל לקרוא אותו ע"י השם ובוה ימשכנו אליו שנמצא מזה יש
הוראה שיש קצת הארה והתפשטות מלובש באותיות השם מאחר שהוא נפנה
לקוראו בשמו כו' וכמ"ש במ"א באריכות. ולפ"ז הרי יובן הנמשל מזה בע"ס
דאצ"י שהן רזא דשמא כו' דהיינו שהן בחי' שמותיו של עצמיות המאציל
כשנק' חכים או מבין הוא הנק' בשם ע"ב כו' ועצמיות המאציל הוא בעל
השמות הללו [וכמו שהאדם נק' בעל השם שהשם אין לו שייכות לעצמו
ומהותו כו' רק שקוראין אותו ע"י השמות הללו] דע"ב ס"ג כו'. אך באמת לא
על ע"ס שכבר נאצלו א' בזהר שנק' שמות אלא גם שורש ומקור אצילתן
מעצמות המאציל כאשר נק' בשם מאציל עכ"פ להאציל ע"ס הרי גם הוא נק'
בבחי' שם עכ"פ רק שהוא עצם השם כמו משל השם עצמו כאדם שהוא כלול
בהעלם קודם שיקראוהו בשם זה שיש לשם זה בהעלם בעצם האדם שיהי'
נק' בשם זה תמיד לכל קוראיו וכאשר קורא' לו בשם זה הוא יוצא לידי
גילוי, כמו ששמו של אדם הוא ראובן הרי שם זה ראובן הוא עצם השם [בו]
שיקראוהו בו הכל בשם זה וגם טרם שנקרא לו אדם יש לו שם זה ראובן
(אך מ"ש ויקרא האדם שמות כו' שקרא לכל דבר שם גם לא בשביל תוע[ל]ת

ביום השמיני עצרת: נמצא בבוך א (723) ערה, ב. ב (1084) ע' קיה. ג (1157) ע' רה. ד (2009) ע' קו.
ה (2012) ע' קא. ונדפס מבוך ג ובין אריחיים ניתוספו אותיות או חיבות מבוך ב ו ה.
המאמר מיוסד על שלשה מאמרי אדה"ז, והם: א) ד"ה זה שנדפס במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע'
תרפה (ובספר המאמרים תריל ע' שכה). ב) ד"ה וסוכה תהי' לצל יומם (במאמרי אדה"ז הקצרים ע' קמ). ג)
ולא יכנף עוד מוריך (שם ע' קמד).
מאמר זה בא בהמשך לד"ה ויצחק בא שנדפס לעיל ע' ארמט.
מאמר זה נמצא בשינויים והוספות בספר המאמרים תרנ"א ע' סה-פג (ונסמן להלן — לערך — בהתחלת
כל פסקא מקומה בטה"מ שם).
ביום השמיני עצרת חה"י לכס: פינחס כט, לה.
וישמחו בך ישראל: נסמן לקמן ע' אשמח.
בזהר . . דע"ס דאצילות הן רזא דשמא: ראה זהר יתרו סו, ב ובמפרשים שם. תורה אור תרומה עט, ג.
מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"עו.
בע"ח . . ד' שמות: ראה שם שער (מב) דרושי אבי"ע רפ"א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ריש ע'
קה.
שמו של אדם . . נפנה לקוראו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשכב, ומקבילו בלקוטי תורה בהר מג,
ב. מא, ג. דברים ח"ג שם. ושי"ג.
ויקרא האדם שמות: בראשית ב, כ. ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' סו.

הקריאה כמו לבהמה חי' ועוף להורות על עצם הדבר שלפי מהות ועצם אותו הבריאה כך יש לו שם כמו לעוף זה שמו נשר וזה שמו עורב וכן בהמות זו שמה פרה וזה שמו שור וחיות זה יקרא ארי' וכה"ג שבחי' שם זה מורה על העצם כמ"ש וכל אשר יקרא לו האדם זה שמו כו' שמורה על עצם ההתהוות כו' וד"ל. וזה הנק' שם העצם, משא"כ שם האדם שאינו מורה על העצם שהוא בשביל הקריאה לבדו רק כדי שימשכוהו על ידו רק מה ששמו בהעלם טרם שיקראוהו כנ"ל, והוא הנק' עצם השם ולא שם העצם וד"ל. ולפי' למעלה לא יתכן לומר בשמות דע"ב כנ"ל כו' שהוא כמו בחי' שם העצם שמורה על העצם מאחר שמצד עצמות אא"ס [ב"ה] לאו מכל אינון מדות כלל כו' אלא שנק' עצם השם והוא המאצילן דוקא כמשי"ת וד"ל. אבל עכ"פ הרי הוא בבחי' שם בלבד גם שהוא עצם השם ולא שייך כלל אל עצם האדם רק שיפנה לקוראו ע"י רק שלא ניכר שם זה עד שיקראוהו בשם זה כו'. וכך יובן [הדבר] למעל' בענין המאציל מאחר שנק' בשם מאציל עכ"פ ה"ז כמו עצם השם טרם שיקראוהו בו וכאשר המאציל בגילוי ה"ז כמו שקוראים בשם זה, וכמו שם ע"ב דחכמה לאחר שנאצל מן המאציל ה"ז כמו לאחר הקריאה שקוראים לו חכים ע"י שם ע"ב במילוי יודי"ן כו' וטרם שנאצל הוא כלול במאצילן ונק' עצם שם זה שלא ניכר עדיין עד שיצא לידי גילוי וקריאה וכה"ג, וכך בכל הע"ס [שאמר] בזהר שנק' רזא דשמא קדישא דהיינו כשנאצלו מן המאציל שזהו כמו קריאת השם בגילוי מן הקורא וכמ"ש קורא הדורות מראש שקוראם מן העולם לגילוי, והוא [מ]בחי' העלם השמות דע"ס במאצילן שנק' ע"ס הגנוזות במאציל לידי גילוי כו' (והענין קריאת השמות לידי גילוי נק' שם הפעולה שהוא ע"ש בחי' הפועל התפשטות הארה ולא עצם השם כמו שהוא טרם שיתפשט כמו שם חכם על שם הארת פעולת חכמתו ה"ז בבחי' הקריאה, ועצם שם חכם הוא ע"ש עצם חכמתו קודם שתתפשט אבל גם הוא בחי' שם בלבד ומ"מ מורה על עצם החכמה שבו שהרי כפי ערך עצם חכמתו כן יגדל השם כמו בר"ע שא' ששמו הולך מסוף העולם כו' וכמו ואגדלה שמך בשם הגדולי' וכמו ויעש דוד שם וכה"ג, ולזה אמרו דכתיב שם טוב עולה ע"ג כמ"ש כי טוב שם משמן טוב כו', וזהו הנק'

וכל אשר יקרא לו האדם זה שמו: בראשית ב, יט [ושם: נפש חי' הוא שמו — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תחקטו].

לאו מכל אינון מדות כלל: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.

שורה ה"ז — עצם . . . כמו: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כמו . . . כמו.

שם ע"ב במילוי יודי"ן: נסמן לעיל ע' איקצב.

קורא הדורות מראש: ישעי' מא, ד. ראה ספר המאמרים תרנ"א ע' ע. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפח

וע' תתיא. ושי"ג.

בר"ע . . . ששמו הולך מסוף העולם: ראה יבמות טז, א.

ואגדלה שמך בשם [אוצ"ל: כשם] הגדולי': לך יב, ב. דברי הימים א יז, ח.

ויעש דוד שם . . . דכתיב שם טוב עולה ע"ג: שמאל"ב ה, יג. אבות פ"ד מ"ג.

כי טוב שם משמן טוב: קהלת ז, א (בהוספת תיבת כ"י).

שם העצם, ואע"ג דלאו מכל אינון מדות כלל ואיך יתכן בחי' שם העצם כניל היינו דוקא בבחי' העצמיות ממש שהוא אח"פ בתכלית ולית ליה שם ידיעא כו', אבל במאציל ע"ס יתכן בחי' שם העצם הזה גם על כל פרט ופרט שבע"ס שכמו שאור זה הוא בעצמות המאציל יש לו שם המורה על בחי' כח עצמותו כו' כמו שהוא, וגם בשם אהי' דאור הכתר [כי] כמו שהוא בעצמו המאציל שנק' שמי' רב[א] ה"ז בחי' שם העצם המורה על עצם כח האור הכתר שהוא אור הרצון העליון וכה"ג, וע"כ אנו אומר' יה[א] שמי' רב' מברך כו' וכל [ה]יחודי' [ה]עליונים שבשמות יכולים להיות בשם העצם שבכל ספירה וספי' עד רום המעלות דהיינו גם בבחי' ע"ס שבא"ס עצמו שכלולים עדיין בבחי' העצמיות וכמו מל' דא"ס וכה"ג כו' דהיינו כמו ששיער בעצמו בחכמה שעתיד להאציל כו' וז"ש אנת ממלא כל שמהן). נמצא מובן עכ"פ שגם הנק' בשם מאציל להאציל ע"ס אינו נק' בשם בעל השמות דע"ס הללו כמו שהאדם נק' בעל השם גם לגבי עצם השם הכלול בו אלא עצמות א"ס הוא בעל השמות ובחי' אור המאציל שמאציל ע"ס הוא בחי' עצם השמות (ונק' רזא דשמא כמו שהוא בהעלם כו') והיינו ע"ש האצילות בלבד מפני שהמאציל ע"ס ע"כ הוא עצם כל שם דכל ספי', וז"ש אלי' בענין הע"ס בל' קריאה ויציאה מן ההעלם לגילוי לבד וכמ"ש אפיקת יו"ד תיקוני' וקרינ' להון ע"ס כו' שפי' אפיק כמו קורא הדורות מראש כו' כניל וכן א' בזהר עב"ד מאני רברבא וקרא בי' גרמי' חכם כו', אבל גם זה שנק' עצם השם אין לו ערוך לגבי עצמיות א"ס ממש שהוא בחי' אחדות פשוט בתכלית ולא מכל מדות שמות אלו כלל גם לא בבחי' עצם השם אלא כמו עד"מ אדם שיש לו שם שנק' בעל השם כו' וד"ל רק לאחזאה ולאנהג' בהון עלמין אפיק' יו"ד תיקוני' וקרינ' לו[ן] ע"ס כו', והוא כמ"ש במקום גדולתו שם אתה מוצא כו' שזהו הכלל גדול בכ"מ שכל בחי' התפשטות גדולה מן העצמות הוא בחי' ענוה ושפלות לגבי עצמות ממש וזהו במקום גדולתו דוקא שם אתה מוצא ענותנותו כו' והיינו מטעם הנ"ל דגם בחי' המאציל שנק' עצם השם ה"ז בבחי' שם עכ"פ וכלא חשיב לגבי עצמיות ממש, וא"כ

ולית ליה שם ידיעא: ראה תקוני זהר שם.

בשם אהי' . . . הכתר: נסמן לעיל ע' אקעג.

הכח שהוא אור הרצון: ראה אגרת הקדש סכ"ט.

וע"כ אנו אומר': נוסח הקדיש.

שורה ששיער — בחכמה [ה]: כח כמו מה] . . . אנת ממלא כל שמהן: ראה תקוני זהר שם.

אפיקת יו"ד תיקוני' וקרינ' להון ע"ס: ראה תקוני זהר שם בהקדמה יו, א.

עב"ד מאני רברבא וקרא בי' גרמי' חכם: ראה זהר (רעיא מהימנא) בא מב, ב.

לאחזאה ולאנהג' בהון עלמין: ראה תקוני זהר שם, א.ב. לעיל ע' אירלו.

במקום גדולתו שם אתה מוצא . . . ענותנותו: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' עא: בגמ' מגילה דלא"א

א' במקום שאתה מוצא גבורתו כו' אמנם כס' דק"ס הביא נוסחת ש"ס כ"י גדולתו כו'. מאמרי אדה"א דברים

ח"א ס"ע קצט ואילך. וש"נ.

מה שנק' בשם מאציל ה"ז בחי' ירידה ושפלות וענוה יתירה כו' וא"כ בחי' הגדולה והתפשטות ענוה היא וכמ"ש לך הוי' הגדולה כו' וד"ל.

והנה ישראל נק' מקדשי שמך, פי' קידוש השם הוא לעשות קדוש ומובדל בערך דהיינו לעלות למעלה [מעלה] בבחי' קודש העליון שבעצמיות בבחי' סובב ומקיף לכל ההשתלשלות דע"ס כו' גם כי המאציל עצמו שנק' עצם ומקור לכל ע"ס שנק' שמות הגלוי' ה"ז נמשך משרשו הראשון שהוא רק בחי' עצמות הא"ס שנק' שמך [בחי' התפשטות אור עצמותו לבדו וכמארז"ל קודם שנברא ונאצל העולם הי'] הוא ושמו בלבד כו' ונק' שמו הגדול בכלל וכמו שאומרים יהא שמי' רבא מברך מקדשי שמך כו' היינו [גם לבחי' מל' דא"ס] שנעשה בחי' שרש הראשון לנאצלים להקרות בשם מאציל והיינו להעלותם לבחי' עצמיות אא"ס ממש טרם שנק' בשם מל' דא"ס להיות מל' [מל'] כ"ע בבחי' הקו כו' וד"ל, וזהו הנק' קידוש ה' בכללות. והנה עיקר בחי' קידוש השם הזה נעשה ע"י המצות ע"כ נק' ישראל מקדשי שמך. והענין הוא להיות ידוע בעיקר ענין המצות שנק' תרי"ג ארחי' דגלגלתא דא"א וכמ"ש כל ארחות הוי' כו', ופי' ארחות כמו שביל קצר שבו הולך עצמיות האדם, כך כתי' הל[וי]כות עולם לו והוא המצות שנק' שביל ואורח להילוך עצמיות אא"ס ממש למעלה גם מבחי' שמו הגדול [ב]בחי' מל' דא"ס כו'. אך לכאורה אין זה מובן דהלא מבואר בע"ח בכמה דוכתי' ששרש המצות הם מבחי' הכלים לאורות המגבילי' את האור שיתפוס בהן כו' וכמ"ש בזהר דרמ"ח פקודי' הן רמ"ח אברי' דמלכא כו', וזהו עיקר התיקון שמבחי' נקודי' דכל אור נתיישב בכלי כי בחי' העקודי' שעקודי' בכלי א' כו' הרי האור מסתלק מן הכלי ונכלל בעצמיות כו' וע"י הכלים נאחזים האורות ונמשכים למטה וא"כ הרי זה ממש כמו בחי' השמות דע"ב ס"ג כו' שהאורות נתפסי' ונאחזי' בהם כמו שיתפוס האדם ע"י קריאת שמו כו', ולפי"ז הרי המצות

לך הוי' הגדולה: דברים הימ"א כט, יא.

והנה ישראל נק' מקדשי שמך: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' עא.

שורה רק — עצמות הא"ס: ב"ה: מל' דא"ס.

קודם שנברא . . . הוא ושמו בלבד: ראה פרקי דרבי אליעזר פי"ג. דרך אמונה לר"מ בן גבאי (קה"ת תשמ"ח) ספ"ב. פי' קרוב לתחלתו. הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' תקעב. ספר המאמרים באחי לגני ע' רא. לקמן ע' איתקה.

קודם שנברא ונאצל: עבודת הקדש לר"מ בן גבאי חלק היחוד פי"ב.

מל' (מל') כ"ע: תהלים קמה, יג.

תרי"ג ארחי' דגלגלתא: נסמן לקמן ע' ארצט.

כל ארחות הוי': נסמן לעיל ע' אקצא.

הלויכות עולם לו: חבקוק ג, ו.

מבואר בע"ח . . . ששרש המצות הם מבחי' הכלים: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' עא. תורה אור ויקהל קיב, ב. תקס"ב ח"ב ס"ע תרעו, ומקבילו בלקוטי תורה חוקת נו, א.

דרמ"ח פקודי' הן רמ"ח אברי': נסמן לעיל ע' אקצא.

העקודי' שעקודי' בכלי א': ראה עץ חיים שער (ו) העקודים פי"א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע'

סד ואילך.

שרשן בבחי' השמות שהן בחי' הכלי' ואיך א' שנק' ארחו' הוי' להילוך עצמו' דא"ס דוקא שלמעלה מבחי' השמות כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת דהמצות הם בחי' הכלים לאורות שהן בחי' השמות, אך עכ"ז גם זה אמת שע"י דוקא נמשך בבחי' אור עצמיות דוקא שלמעלה מבחי' שם לגמרי כו'. והנה ע"ד דוגמא מצות התפילין שהוא מצוה ורצון העליון שנמשך מעצמות אא"ס ממש ורצונו במצוה זו שיהי' האדם כותב פ' קדש בקלף ודיו וכן שאר הפ' ויניחם בבתיים ויניחם ע"ג הראש וזהו עיקר המצוה, והרי יש כאן ב' דברים הא' עצם הדבר מצוה כמו שהוא עשיית התפילין [טרם] שיניחם שהיא בחי' כלי לאור העליון כמו פ' קדש שבקלף נעשה בחי' כלי לגילוי אור ח"ע דאצילות כידוע וכה"ג בכל המצות, ואמנם ענין הב' הוא מעשה המצות דהיינו שיניח אדם התפילין ע"ג ראשו שזהו עיקר [ענין] המצוה ואם לא יניח ע"ג הראש לא קיים מצות תפילין כלל גם שמונחי' ע"ג השולחן, לכאורה אם אין שרש המצוה רק במה שהן בחי' כלים לאורות עליונים למה לא די בזה בגוף דבר המצוה כמו שהוא כמו בתפילין כמו שהם מונחי' ע"ג השולחן מאחר שנק' מצוה כו', אלא מוכרח לומר דגם שכבר יש בפ' קדש מאור העליון דח"ע דאצ"י בבחי' העלם ורמז כו' מ"מ אין אור ורצה"ע הפנימי' שבמצוה זו שורה כלל בתפילין אלא כאשר האדם מניח ע"ג הראש דוקא הרי אז נמשכו ונתקיים הרצה"ע [ה]פנימי' שא' ונעשה רצונו במצוה זו בהנחת דוקא. ונמצא שהאדם הוא עושה את המצוה הזאת דתפילין להיות נק' בשם מצות תפילין דהיינו [ע"י] שבהנחתם ימשיך בחי' פנימי' רצה"ע ואז ע"י דוקא נק' בשם כלי לאור רצון העליון הפנימי, והרי האדם העולה להגבי' את מצוה זו דתפילין שתהי' בחי' כלי לאור פנימי' הרצה"ע שבה, וזהו אלה המצות אשר יעשה אותם האדם וחי [בהם] שהאדם הוא העושה המצות שיקראוהו בשם מצות שהם בחי' כלים כו' וד"ל. ולפי"ז יתורץ הקושי' דלעיל דשניהם אמת, דהמצות הם בבחי' כלים ושמות, אך ע"י האדם שנעשי' בחי' כלים להיות בחי' פנימיות רצון עצמי בהן דהיינו שיהי' נק' ארחות הוי' כמ"ש הבטו ארחותיך שהוא בחי' הילוך אור רצון עצמי שלמעלה מבחי' שם וד"ל.

ואמנם הנה כמו שהאדם מעלה ומגבי' את המצוה- להיות נק' בשם כלי לפנימיות אור העצמיות כו' כך גם המצוה יעלה להאדם לאחר שיעשנה, כי הנה בעשותו המצות הרי יש עליו גדולה לנפשו, כמו בהניח

ש"ה שבמצוה . . הרצה"ע (הפנימי): ה' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הפנימי' . . [ה]פנימי'.

אלה המצות אשר יעשה אותם האדם: חיבור ב' כתובים — בחוקותי כו', לד. אחרי ית, ה. ראה סה"מ תרניא כאן ע' עב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים חיב ע' תרעו. ח"ג ע' תחקט. במדבר ח"ג ס"ע תתקפח. הבטו [ב': אביטה. ה': הביטה. וכ"ה בספר המאמרים תרניא כאן ע' עב] ארחותיך: תהלים קיט, טו [ושם: ואביטה].

ש"ה ואמנם: ראה ספר המאמרים תרניא כאן ע' עב פייסקא והנה ש"ה ואמנם.

תפילין ע"ג הראש הרי נמשך בנפשו מהארת אור ח"ע דאצי' שמלובש בפ' קדש ע"י קיום המצות כו' ב[ב]ח"י מקיף כמ"ש כי שם ה' נק' עליך כו', וכן הוא בכל המצות שהאדם עושה גם שהוא עושה אותם שמעלה אותם לעשותם בחי' כלי כנ"ל אבל גם המצות מעלין לנפשו בעשותם. וזהו אשר קדשנו במצותיו וגם אנו אומרי' ישראל מקדשי שמך ע"י המעשה שעושי' המצות שמקדשי את המצו[ת], ולכאורה סתרי אהדדי דאשר קדשנו משמע שישראל נעשו קדושי' ע"י קדושת המצוה כמ"ש קדושי' תהיו כי קדוש אני והוא ע"י קידוש המצות. אך הענין הוא דשניהם אמת דע"י קיום המצות שאדם מקיימם בפ"מ הוא מקדש את המצוה שנק' שמך שהמצות נק' כלים ושמות בלבד, והוא ענין ישראל מקדשי שמך שנק' קדוש ה' דהיינו שהוא מעלה גם לבחי' מל' דא"ס שנק' שמך הגדול שהוא בחי' שרש הראשון של אצילות שנק' בשם מאציל כנ"ל לגבי עצמיות אא"ס שנק' בעל השם אשר שמות כלא חשיב לגבי עצמותו גם הוא עצם של השם טרם שיקראוהו בשם זה כי כלול בעצמיות וכלא חשיב, ועי"ז נמשך קיום תמיד לאור המאציל בנאצלי' כי בלבד צריך גם בחי' המאציל עצמו תמיד לקבל אור מעצמות אא"ס [ב"ה] שהוא למעלה מבחי' שם לגמרי כו', ונמצא שהוא בחי' קידוש ה' להעלותו בנקודת העצמות ממש שלמעלה מבחי' שם לגמרי והוא בחי' סובב שלפני הצמצום דקו כו' וד"ל. וגם זה אמת דישאל נעשו קדושי' ע"י המצות כמ"ש אשר קדשנו במצותיו כו' לפי שבעשותו המצות הרי יש עילוי גדול לנפשם האלקית לקבל מהארת אור א"ס ששורה במצות מבחי' סובב הנ"ל בבחי' מקיף שנק' קדש בהעלם עכ"פ, וגם שזה עצמו נעשה ע"י קיום המצות שישראל מקיימין שמקדשין את המצות שנק' שמו כו' ומ"מ אחר קיום הרי המצות מקדשין לנשמות ישראל להמשיך [ע]ליהם מבחי' מקיף דסובב הכללי, ושניהם אמת ולא סתרי אהדדי כלל (לפי שישראל עלו במחשבה ורצון הקדום שבעצמות ממש ע"כ יש ביכולתם להמשיך פנימי' רצה"ע העצמי' במצות אפי' לנשמות שלהן כמו שהן עכשיו בבחי' בריאה יש מאין הרי ע"י המצות נמשך עליהם מבחי' המקיף דסובב כנ"ל וד"ל).

אך הנה מאין יש כח גדול הזה לנשמות [ישראל] שיוכלו להקדיש שמו הגדול כו', הנה הוא ע"י השמחה דוקא כמ"ש וישמחו בך ישראל מקדשי

כי שם ה' נק' עליך: תבוא כת. י. ברכות ה, א.

קדושי' תהיו כי קדוש אני: קדושים יט, ב.

שורה וכלא — בלבד: ה: בודאי.

שורה מבחי' — בנקודת: ב"ה: בקדושת.

שורה מהארת — א"ס: ב: העצמות. ה: העצם.

שישראל עלו במחשבה: נסמו לעיל ע' אקע.

לנשמות . . . בבחי' בריאה יש מאין: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' עג שורה בקדושת — אלא.

שורה אך: ראה ספר המאמרים שם פסקא אך.

שורה אך — מאין: ב"ה: ליתא. ובכתי' זה ניתוסף ממעל לשורה.

שמך דוקא, פי' ע"י שישמחו כך הוא שיש ביכולתם עי"ז לקדש את שמך כנ"ל, ודוקא ע"י שישמחו כך פי' בתוך תוך בחי' עצמותך ומהותך (כי פי' ממך הוא בחי' התפשטות של העצמיות אבל כך הוא בתוך תוך כו'). והענין הוא להיות ידוע שהרי השמחה הוא מביאה לידי גילוי לידי בחי' או"ח למקורו. כי הנה גם שאנו רואי' שהשמח' הוא [ב]בחי' התגלות [מה]העלם [ו]הצפון שבנפש, אבל כאשר ישמח האדם שמחה גדולה ביותר הנה הוא מרקד [ומפזז] ומכרכר בכל עוז ותעצומות עד שהוא בא לכלל הזזה ממקומו וממעמדו בכח ולב ולא יכול לרקד כלל כי לבו ומוחו לא יכילו אור הפלאות השמחה כי רבה היא עד שמפני רשפי אש שלהבת אור השמחה שבלבבו יוכל לבוא לידי כלות הנפש ממש מגודל השמחה (ובל"א צוא טראגין פון זיין ארט ביז ער גייט אויש), וכן בצער יתמרמר כ"כ עד כלות הנפש כו', ונמצא דבר זה על הרוב כמו בבשורה טובה ונפלאה שבאה מן היפך דוקא כמו כאשר בנו אהובו כנפשו שהי' בסכנה גדולה כסכנת מות עד שנתייאש ממנו אח"כ כשניצול מן המות [ו]מבשרין אותו שהוא חי תפול השמחה פתאום בלבבו בלתי מוגבלת בנפשו עד שלא יוכל שאת ויוכל לבא לידי כלות הנפש, וכמו בבשורת יוסף לאביו שהוא חי דכתי' ויפג לבו כו' ותחי רוח כו' אך עדיין הי' מתיישב בנפשו הדבר אבל בבשורת יצחק לשרה הרי פרוחה נשמתה, וכך כל בשורה טובה שבאה מן ההיפך תתגבר ביותר כו'. וכך יובן [הדבר] למעלה בכני' שישמחו בה' יש בחי' שמחה שבאה מן ההיפוך [ש]תתגבר בנפשם כ"כ עד שיוכל להיות בחי' כלות הנפש בבחי' או"ח למקורו בעצמות אא"ס כו', והוא כמו בקרבנתם לפני ה' באהבה ותשוקה כו' אחרי בחי' הריחוק העצום שהיו רחוקים ביותר כמו בר"ה שהוא יום הדין אשר גם שמי' לא זכו בעיניו כו' מצד ההתנשאות כו' והי' מרחוק אור האלקי מהם בתכלית הריחוק וגם המה ירדו בתחתית המדריגה להתודות לומר חטאנו תעבנו תעינו כו' אשר מבחי' היפך זה כשיבואו לבחי' הקירוב לפני הוי' כשמתקרב אליהם בהגלות נגלות אורו כל ימי החג כמ"ש וימינו תחבקני (כמ"ש למעלה בענין המתקת פחד יצחק כו') אז תגדל השמחה בלבבם ביותר עד שהוא בבחי' או"ח [א]ל העצמיות (היפך בחי' או"י שהוא האהבה והדביקות שהיא בחי' ירידה והמשכה למטה לזולתו האהוב לו כו'). וזהו וישמחו כך דוקא ולא בבחי' התפשטות שמו בלבד להיות כי נשמות ישראל

שוריה שמך . . . שישמחו בך [שבשורה שלאח"ז]: ה': ליתא.

שוריה וממעמדו — בכח . . . כלל: ה': במוחו ולבו ולא יוכל כלל לדבר.

ויפג לבו . . . ותחי רוח: ויחי מה, כו"כ. וראה אבן עזרא שם.

בבשורת יצחק לשרה הרי פרוחה נשמתה: ראה ריביא ריפ חיי שרה ד"ה ולבכותה.

בקרבנתם לפני ה': אחרי טו, א. ובאור החיים שם.

שמי' לא זכו בעיניו: איוב טו, טו.

וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ה. ת, ג.

כמ"ש למעלה בענין המתקת פחד יצחק: בד"ה שלפניו.

הן בבחי' אור"ח אל העצמות אא"ס ממש שלמעלה מבחי' שמו לגמרי הנק' בך במהו"ע ממש למעלה משמו הנק' בחי' אור"י שהולך ונמשך להאיר למטה כו', ולכך יש ביכולתם לקדש את שמך להעלותו ולהגביהו בבחי' עצמיות ממש ששמו כלא חשיב לגבי' כנ"ל, והוא בבחי' עצמות אא"ס שנק' סובב ומקיף הכללי כו'. וזהו וישמחו בך ישראל בך דוקא בבחי' אור"ח ע"כ מקדשי[ם] שמך ליכלל בעצמותך [כו' וד"ל].

וזהו ענין צל [ה]סכך דסוכה שנק' בזהר צלא דמהימנותא בחי' מקיפים והוא בחי' מקיפים דאור"ח דוקא. והענין הוא להיות כי כמו באתעדלית בשמחה דכנ"י למטה הוא בבחי' אור"ח מצד הקירוב שאחר הריחוק כו' כנ"ל כך למעלה בבחי' ז"א דאצי' שנק' חדות הוי' כו' הנה בבחי' חדוה ושמחת הוי' הזה הוא בבחי' אור"ח למקורו בעצמות המאציל כו', וכן עד רום המעלות דהיינו עד גם בחי' מל' דא"ס בחי' השמחה דשם הוא ג"כ בבחי' אור"ח אל העצמיות והוא ענין מקדשי שמך כנ"ל, וע"כ לא נגלה הארת אא"ס בימי החג רק ע"י בחי' צל, והוא כמו צל הסכך דסוכה כמ"ש וסוכה תהי' לצל כו' שזהו כמו דבר המעלים ומסתיר לגילוי אור העצמיות לפי שבחי' שמחה רבה כזאת שהוא בחי' אור"ח הרי [היא] כלולה בבחי' העצמות ממש וא"א לה לבא לידי גילוי רק ע"י הסתר דבר מה כמו הצל וכה"ג שהצל הוא מסתיר על בחי' עצמיות השמחה כמו שהוא כו'. ויובן דבר זה עד"מ בשמח' רבה ונפלאה ביותר באדם עד שנפשו יוצאת בבחי' אור"ח כנ"ל הנה אז לא יוכל לדבר כלל וכלל ולא יכול להביא השמחה לידי גילוי לפני זולתו גם האהובים וריעים אשר כנפשו רק הוא בבחי' כלות הנפש בעצמותו מופשטת מכחותי' שבגוף, משא"כ כשאין השמחה רבה כ"כ אזי יוכל אורה לבא לידי גילוי בתנועות כמו בענין הריקוד והזזה ממקומו וכן בדיבור וכה"ג, אבל כמו שמחה שבאה פתאום כמו מהצלת בנו וכה"ג כנ"ל שהוא למעלה מכלי השגתו שלא יוכל המוח והלב להכיל השמחה כי רבה היא ביותר אז לא יוכל לדבר ולא לרקד כלל כי א"א לה לבא לידי התיישבות במוחו ולבו ממילא אין בה תנועה הניכרת בגילוי כלל כו' וה"ז שמחה [ש]בהעלם עצמיות הנפש בבחי' מקיף שבבחי' אור"ח דוקא וד"ל.

וככה יובן למעלה בענין בחי' שמח' עליונה שבאצי' בבחי' אור"ח הרי שמחה זו היא בבחי' העצמות עד רום המעלות בלתי הגלות נגלות אורה

ש"ה וזהו: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' עט.

צלא דמהימנותא: נסמן לעיל ע' אירל.

ש"ה בשמחה — מצד . . בבחי' אור"ח: ה': ליתא. וכנראה נשטט מפני תיבות הדומות: אור"ח . . אור"ח.

חדות הוי': נחמי' ת, י.

וסוכה תהי' לצל: ישעי' ד, נ.

למט' כלל וכלל כי א"א לה לבוא לידי גילוי לא בחו"ב ומדות ודיבור שבבחי' [ה]אצי' כו' אלא אורה שורה בבחי' מקיף והוא בבחי' מקיף המסתירו ומעלימו והוא הנק' צלא דמהימנותא כו' עד רום המעלות גם בבחי' מל' דא"ס שהוא עצמיו' המאציל הרי מאחר ששמחתו הוא בבחי' או"ח [א]ל העצמיות ממש הרי לא נגלה שמחה זו רק ע"י בחי' צל וכמ"ש ה' צלך כו', וכמו"כ ה"י ענין ענני הכבוד שבמדבר שהיו בבחי' עננים להסתיר להם בחי' אור שמחה העליונה שבבחי' עצמותו ממש שהוא [שמח] בבחי' או"ח מצד בחי' הקירוב שאחר הריחוק שנתרחק תחלה בעצמותו מצד בחי' ההתנשאות כנ"ל וד"ל. אך בש"ע הוא שמתגלה בחי' העלם השמחה העליונה שבעצמותו שהי' מוסתר בצל הסכך כל ז' הימים שהן ז' מקיפים דאו"ח ונעשה השמחה בבחי' ירידה והמשכה למטה היפך בחי' או"ח כו', והוא כאשר תשוב רוחו של אדם בשעת התפעלות בשמחה בבחי' או"ח כו'. וזהו עצרת להו"י פ"י עצרת ל' כניסה ואסיפה כידוע והיינו בחי' כניסת ואסיפת כל האורות העליונים של השמחה העליונה שבז' ימי החג להו"י אלקיך שהוא בחי' המל' הנק' יום השמיני דהיינו בחי' המשכת השמחה שבמדות דז"א יומשך אח"כ לבחי' המל', וזהו ביום השמיני עצרת להו"י אלקיך כו' וד"ל (ונמצא ג' מדריגות יש כאן בכלל, [הא'] ר"ה עצמו שהוא בחי' או"ח עצמו מצד בחי' ההתנשאות כנ"ל, והב' ימי הסוכות שהוא זמן שמחתנו בחי' או"ח כנ"ל מצד הקירוב שאחר הריחוק כנ"ל, והג' גילוי השמחה זו למטה בש"ע, והא בהא תלי' דוקא וד"ל).

ולהבין דבר זה בתוס' ביאור הנה יש להבין מ"ש וסוכה תהי' לצל יומם מהו יומם כו'. אך בחי' צל זה דסוכה גשמי' הוא נעשה להיות צל יומם דוקא, כי פ"י יומם הוא תגבורת זריחת אור היום כאשר היום זורח בתגבורת יתירה וע"כ נק' יומם בכפל המ"ם, והצל הוא להסתיר לאור היום. וכך הוא ממש בענין צל הסוכה למעלה להיות שאחר המתקת בחי' פחד יצחק שבר"ה כנ"ל שנעשה קירוב אחר בחי' הריחוק העצום שנתרחק בעצמותו מצד בחי' ההתנשאות שמה נעשה בחי' חדוה גדולה שנק' יצחק שלמעלה מכל ההשתלשלות כנ"ל באריכות, והוא הנק' יומם בתוקף אור הזריחה של חסד עליון שהוא בחי' אה"ר שלמעלה מהחכמה שאינה נתפסת במוח ולב כו', ע"כ צריך בחי' סוכה להסתיר בצל הסכך כדי שיוכל להתקבל אור הגדול הזה בכני' ולא יתבטל במציאות כמו כל אור עליון ביותר שא"א לו להתגלות למקבל כ"א ע"י מסך מבדיל כמו להסתכל באור השמש בתקפו

ה' צלך: תהלים קכא, ה.

עצרת ל' כניסה ואסיפה: נסמן לקמן ע' אישפו.

ר"ה . . . א"ח . . . כנ"ל: ראה בדי' שלפנ"ז ע' ארנד ואלך.

שורה ולהבין: פיסקא זו מיוסדת על ד"ה וסוכה תהי' לצל (ראה הגרשם לעיל בריש המאמר). — ראה

ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' פ שו"ה קצת — והענין.

המתקת . . . שבר"ה כנ"ל: ראה בדי' שלפנ"ז.

כצאת זריחת השמש בתקפו וגבורתו רק ע"י המסך כזכוכית וכה"ג וד"ל. וכמו"כ ה' ענין ענני הכבוד במדבר שנק' ענני דאהרן שלא ה' השמש זורח להם [כלל כ"א ע"י ענני הכבוד ה' מאיר להם] והוא בחי' אור המקיפי' העליונים להיות שאור העליון ביותר א"א שיאיר כ"א ע"י דבר מה המעלימו כדי שיוכל להתקבל כו' (וכמ"ש במ"א בענין ויבא משה בתוך הענן שאור האלקי המסתיר [את] עצמו בתוך הענן כדי שיוכל להתגלות למשה כו' והענן עצמו מכלל המשכת העצם אור המקיף הוא שהשפ[נ]ל אור המקיף א"ע ונתלבש בלבוש מסך הענן להיות למטה במדרגה מן המקבל כדי שהמקבל יוכל לקבל ע"י, וכמו המשל לגבי השכל עצמו לבדו מה שמשגי עומק המושג ע[י]י המשל [דוקא] ולא [ע"י] השכל עצמו היינו לפי שהמצאת משל זה נעשה מבחי' המקיף של השכל ההוא שהוא בחי' העומק של השכל ע"כ במשל הוא משיגו כי לא מן השכל נעשה המשל אלא מן העומק ההוא עצמו שנק' מקיף שלו אלא שירד והשפיל א"ע להתגשם כ"כ להיות בענין משל כו' כדי שיושג העומק למקבל, ונמצא גם המשל מהמשכת המקיף הוא דוקא, ולכך משלי שלמה גבוהים מגוף החכמה הגנוז בהם כמ"ש במ"א. וכך הוא בענין צל דסכך שנק' צלא דמהימנות' שהן בחי' התלבשות דמקיפים דע"ס כדוגמת ענני הכבוד שהענן עצמו נעשה מבחי' המקיף כו', וכדי שיוכלו כנ"י לקבל אור העליון דחדות הוי' שמקומו למעלה מכל ההשתלשלות הוא שנעשה בחי' צל הסכך שהוא עצמו נעשה מבחי' מקיף העליון כו', וזהו וסוכה תהי' לצל יומם העליון כו' וד"ל. אך בש"ע הוא שהוסרו כל התלבשות והסתרות המקיפים עליונים ש"ע הצל דסכך ונתגלו ממילא כל המקיפים העליונים כמו שהן למעלה מבלי לבוש מסתיר כלל דהיינו כמו שהחדוה היא למעלה בעצמותו כו'. וזהו ענין ז' הקפות שבשמ"ע וד"ל. וכזה יובן מה שבשמ"ע אומרים בז' הקפות דוקא פסוקים דאתה הראית כו' וכמו ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו', להיות שאז הוא בחי' התגלות אור חדוה העליונה כמו שהוא בלא לבוש כנ"ל שאז בחי' התגלות עצמות אא"ס ב"ה, והיינו כדוגמא דלעתיד שיאמרו הנה אלקינו זה דוקא לנוכח וכמ"ש לעתיד ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות כו' דהיינו שלא יכנף עוד להסתיר בלבושים ומסכים להעלים אור עצמות בצל הסכך ובשאר לבוש כמו הענן וכה"ג אלא עיניך רואות כו' וד"ל.

ענני דאהרן: ראה זהר אמור קג, ריש ע"ב.

ויבא משה בתוך הענן: משפטים כד, יח. ראה אגרת הקדש סכ"ט. תורה אור ח"י שרה טז, א.

שורה כדי — שאור . . הענן: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הענן . . הענן.

שורה האלקי — למשה: ה': למטה.

משלי שלמה גבוהים מגוף החכמה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תקכב ואילך.

ואמר ביום ההוא: ישע"י כה, ט.

דלעתיד שיאמרו . . ולא יכנף עוד מוריך: ראה תענית בסופה. ישע"י ל, כ.

אך הנה לכאורה אנו מוצאים שהלבושים הם במעל' ומדריגה עליונה ביותר כמו לבושים דמעשה מצות שמייפין לאדם וכמ"ש הנך יפה רעייתי יפה במע"ט וכמ"ש עוז והדר לבושה ותלבש אסתר מלכות כו'. אך הענין הוא דבאמת יש כח גדול בלבושים עד שביכולתם ליפות האדם כמו ר"י דקארי למאני מכבדותא שהם עושים הכבוד והגדולה שע"י הלבושים הנאים ויקרים ביותר הרי גם שפל הערך הנבזה ביותר יתגדל ויתנשא בעיני הכל לכבדו ולרוממו כא' הגדולים אשר בארץ ולא ניכר עצם שפלותו וערכו כלל וכלל כאילו הוא איש גדול בטבע תולדתו כו' והיינו דקארי למאני מכבדותא, וגם בבחי' עצם היופי וההידור שהרי גם איש מכוער ביותר בתוארו כאשר ילבש בגדי הוד ותפארת הרי מיפים אותו עד שנראה כמו שהוא איש יפה בטבע תולדתו, וזהו כמ"ש בבגדי אהרן לכבוד ולתפארת שהלבושים היקרים והנאים עושים לאדם ב' דברים [הללו] הכבוד וההוד והיופי כו', ובאמת זהו כדבר פלא מהיכן ימצא כח גדול זה בלבושים שהן בחי' צומח ודומם לעשות לאדם הכבוד והתפארת כו'. אך הענין הוא מטעם הנ"ל ששרש השראת המקיפים הוא בלבושים דוקא להעלים כו' ודוקא בכח המקיף לעשות הכבוד והפאר לאדם למעלה מכפי ערכו שהוא בבחי' או"פ ע"כ יש כח בלבוש לייפות את בחי' הפנימי כנ"ל גם אם הוא רע כמו לאיש מכוער וד"ל. וראי' לדבר זה מבחי' הלבושים הרוחני' שהם מחדו"מ שנק' ג"כ לבוש הנפש דהיינו כמו שאנו רואים שהמחשבה מלבשת לרצון ושכל ומדות שהן בחי' פנימיות ואותיות המחשבה והדיבור הם בחי' לבוש חיצוני, ומכל שכן המעשה הוא לבוש יותר חיצוני, וכידוע דג' לבושים הללו דמחשבה דיבור ומעשה המחשבה לבוש פנימי והדיבור חיצוני ממנו והמעשה יותר חיצוני ומלבישים זה את זה כמו ג' אורות פנימי אמצעי חיצון כו' ראש תוך סוף וזהו אתה סת"ר לי כו'. והנה אנו רואים שיש כח גדול ועצום בלבושים דמדו"מ הללו עד שהן מקיפים לבחי' הפנימי' דהיינו הכחות הפנימי' של הנפש כמו הרצון והשכל והמדות, כי הנה כמו שהלבוש היפה מיפה גם לאיש מכוער ביותר כנ"ל כן [לבושי'] מחדו"מ מייפים לאיש שמעורב טו"ר בנפשו ובפנימי' כחותי' כמו הרצון השכל והמדות עד שלא יוכר כלל איזה שמץ רע וכיעור שבהם מפני יופי הלבוש, דהיינו גם לבוש המעשה היותר חיצוני כשהוא עושה מעשים טובים וחסד וצדקה גם שהוא איש רע ואכזרי בפנימי' מיפה

שו"ה אך: פיסקא זו מיוסדת על ד"ה ולא יכנף (ראה הנרשם לעיל בריש המאמר).
הנך יפה רעייתי יפה במע"ט: שיר השירים א, טו. שיר השירים רבא שם.
עוז והדר לבושה ותלבש אסתר מלכות: משלי לא, כה. אסתר ה, א.
ר"י דקארי למאני מכבדותא: ראה שבת קיג, טע"א.
בבגדי אהרן לכבוד ולתפארת: תצוה כח, ב.
אתה סת"ר ל': תהלים לב, ז. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תשצב. וש"נ.
שו"ה עד — מקיפים: ב"ה: מייפים.
איש רע ואכזרי: ראה שיחת שבת חוהמ"ס תשכ"א ס"ז.

עליו מעשה הטוב כאילו הוא איש יפה במדות ושכל כו' עד שידמה גם איש רע בעצם בעיני הכל לאיש טוב בעצם ע"י טוב מעשיו, וכן בבחי' לבוש הדיבור כשהוא טוב ויפה מיפה על שכלו גם שהוא שוטה וחסר דעת לגמרי כמו כאשר קיבל איש שוטה זה איזה דבר חכמה מחכם א' הרי בדברו דברי חכמה הללו ידמה לכל שהוא [איש] חכם גדול, וכן אותיות מחשבתו שחושב לטוב מייפה על רצונו הטוב בעצם נפשו כמו הדן לכף זכות וחושב הכל לטוב על כל מה שראה בחברו וכה"ג גם שבפנימי' הוא רע בעצם, והרי הלבושים מייפים על רצונו הטוב בעצם נפשו הפנימי' ומעלי' ומגביהים את פנימי' הנפש להיות לכבוד ולתפארת בעיני כל רואיהם גם שבטבע עצמותו הוא בתכלית הפחיתות כו' וד"ל. וכ"ז מפני שיש כח גדול מבחי' מקיפים שבלבושים להעלות לבחי' אור הפנימי' כו'. אבל כשהמקיפים עצמן יתגלו לעתיד לא יצטרכו לענין כח הלבושים לייפות, כמו עדי' אם עצמות הנפש מתגלה [ב]כי טוב [ב]יותר אין צריך ללבוש שלה כמו מח' דו"מ לייפותה [כי] אין ערך להם כלל ליופי עצמותה כו', ולזה לא יכנף עוד מוריד שהן בחי' הפנימי' שבאצילות כמו אורות דע"י וא"א ואו"א שמ[ת]ייפין ע"י לבושים דתקינת לון בחי' מחדו"מ בבי"ע אלא עיניך רואות כו' שלא יצטרך לייפות[ה] [ב]לבושי' דבי"ע אלא יתגלה כמו שהוא בעצמו עצם הטוב והיופי באמת כמו שהוא ולא כמו שמתייפה ע"י לבוש בלבד וד"ל.

ומעתה הנה יש להבין מ"ש ביום השמיני עצרת כו' שהוא ענין כניסה ואסיפה של שמחה עליונה שבז"א למל' כנ"ל, והלא עיקר פי' עצרת הוא עכבה ומניעה כמו עצור עצר ה' בעד כל רחם וכן ועצר את השמי' כו' והוא בחי' העדר ומניעת המשכה וההתפשטות שזהו כמו ענין כוויצה כמו כיווץ השמן בזית שעצ[ו]ר בו כו' וכמ"ש בע"ח שבשמ"ע הוא בחי' הקליטה ובז' של פסח הוא בחי' הלידה כו', ולפי הנ"ל ה"ז ענין היפוך ממש שהרי בחי' הקליטה הוא בחי' עכבה והעדר הגילוי אור כו' שזהו היפך השמחה שהוא בחי' הגילוי אור מבלי מסך מבדיל כנ"ל. אך הענין הוא דאדרב' היא הנותנת דמשום שהאור העליון בא לידי גילוי גמור צריך הוא לבא בבחי' עצרת וקליטה תחלה עד שיתגלה למקבלים. ויובן דבר זה עדי' קליטת זרע הזכר בגשמיות, דהנה הגם שאמרו דהלובן ממנו מתהוים העצמות כו' הרי א"א להיות מהות דבר מה בגשמיות בעצמות [מז] הלובן

שוטה וחסר דעת: ראה בהערה שלפנ"ו.

שו"ה ומעתה: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' סא.

עצרת הוא עכבה ומניעה: ראה גם לקמן ע' א'רפב. אור התורה דרושים לשמ"ע ע' א'תשעו.

עצור עצר ה' . . ועצר את השמי': וירא כ, ית. עקב יא, יז.

וכמ"ש בע"ח שבשמ"ע . . הקליטה: וכ"ה בספר המאמרים תק"ע ע' פ בשם הע"ח. בה וכ"ה לקמן ע'

א'רפב — בשם הפע"ח. נסמן לקמן ע' א'שז.

דהלובן ממנו מתהוים העצמות: נדה לא, א.

שיש ברוחני' הנפש שהוא כח המוליד ולד שהוא רוחני ואיך יתהווה הגשם מן הרוח[נ], אך ע"י בחי' הקליטה של הלוּבן שנקלט ונעצר ברחם הנוק' זמן מה בג' ימים שאז נשתנה מהותו ועצמותו הראשון לגמרי ע"י זמן העיכוב (ומה שנסרח הוא שנאכד גשמיות שלו כמו רקבון הגרעין בארץ ואז יוליד ויצמח כו') עד שיוכל להתהוות דבר גשמי כמו העצמות הגשמי' כו', וכידוע דכל זרע שאינו נקלט ומתעכב זמן מה [יוצא] לחוץ ואינו מוליד כלום והרי הקליטה הוא מניעת ההתפשטות כי עצור וכנוס כמו ענין כוויצה וכמו עצירת גשמי' כו' ומזה דוקא נעשה בחי' ההולדה להיות ולד ובלא קליטה זאת לא הי' נולד כלום. ונמצא שההולדה שלאחר ט' חדשים אינו בא רק [מסיבת] הקליטה דוקא, וכמו"כ בכל משפיע שפע למקבל כשאינו אור הזרוע [וה]שפע נקלט [תחלה] במקבל אינו מתקבל במקבל כלל ויוצא לאיבוד לחוץ כמו הפולטת ש"ז אינה קולטת שלא תלד כלום וד"ל (וכמו"כ בכל השפעת שכל מעילה לעלול צריך שיוקלט ויעצור השפע תחלה במקבל מבלתי תפשט עדיין בהשגה שע"ז יכול לקבל אור השכל הזה להוליד ולהבין דבר מתוך דבר כו' וע"ד שאמרו אין אדם עומד ע"ד הלכה אא"כ נכשל בה עד שיקליטנה היטיב בלתי התפשטות אלא עצור וקלוט בכלי מוחו בלבד (והוא כמו הקשה הבנה ביותר שכל מה שיקלוט הדבר יותר בעצמו כמו בחזירת כמה פעמים עד שיקלוט היטיב אעפ"י שהוא בלא עיון והשגה [כלל] בהתפשטות השכל אדרבה היפוכו כו', וזה דוקא במה שיקלוט בכי טוב שבא לבחי' גילוי כח המוליד להוליד מזה כמה שכלי' להיות בהרחבה והתפשטות גדולה כו' וזה רק לפי ערך הצמצום והכויצה בעצמו לקלוט הדבר כו' וד"ל). ויש עוד בחי' עצירה במשפיע עצמו כמו ועצר את השמים וכן עצירה דרחם מלהוליד הולד שכבר הוא במע[י]ה כו', והוא כמו חכם באחור ישבחנה שמתצמצם ומעצר בעצמו אור השפע תחלה עד שאח"כ יוכל לבא בכלי המקבל להתקבל ואם לאו הי' המקבל מתבלבל מרוב השפע וכמ"ש במ"א וד"ל).

והנמשל מכ"ז יובן למעלה ג"כ בענין בחי' המשכת אור הזרוע לצדיק ח"י עלמין בחי' יסוד ז"א להוליד נשמות שבחי' אור זרוע זה נק' מ"ד והוא עד"מ מזיווג זכר ונקבה למטה כנ"ל דגם בשביל התהוות נשמה האלקית היותר עליון וגבוה כמו נשמת משה וכה"ג צריך ג"כ שיבא בחי' אור זה בבחי' קליטה ועצירה תחלה ברחם הנוק' שהוא בחי' מל' דאצי' וע"י עיכוב זמן מה דבחי' הקליטה אז נשתנה מהותו הראשון שבבחי' האצי' ממש

אין אדם עומד ע"ד הלכה: ראה גיטין מג, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקכב וע' תקפט.
 חכם באחור ישבחנה: משלי כט, יא [ושם: וחכם. אבל כ"ה גם בתורת חיים שמות קמב, ריש ע"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנו. דברים ח"ב ריש ע' שעח].
 שו"ה והנמשל: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' פב שו"ה גדולה — והנמשל.
 שו"ה עיכוב — דבחי': בה: דזמן.

ויוכל להוליד בחי' התהוות נשמה שנמשל כמו הולד בבטן אמו, כידוע שהנשמות נולדים מבחי' יחוד ז'יג דאצ"י, וגם נשמת משה ששרשו בבחי' אור אבא כמ"ש ונחנו מה היינו רק שחלק האב מתגבר בו וכמ"ש בו מן המים משיתיהו מבחי' מים עליונים דהיינו מבחי' מ"ד דז"א ששרשו בבחי' מוחי' דאבא עצמו כמ"ש מה שמו ומה שם בנו כו' וד"ל, אבל עכ"ז הי' צריך התענוג להקלט תחלה בבחי' קליטה במל' דאצילות ואח"כ בזמן העיבור דט' חדשים עד שיצא ל[ידי] גילוי במהות נשמה כו'. וכך הוא בכל ענין תולדות הנשמה מיחוד ז"א ונוק' בבחי' יחוד דמ"ד ומ"ן שלהם כו' וכמו נשמת אלי' שנקלט ביותר בבטן המל' בבחי' עיבור ד"ב חדשים כמו שא' חי ה' אשר עמדתו לפניו והעמדה זו הוא ענין עכבה ועצירה שנתעכב י"ב חדשים בעיבור המל' וע"כ הי' גם גופו עולה ונכלל למעלה (משא"כ מי שלא נקלט כ"כ אלא רק ששה חדשים נק' נפל שאינו בן קיימא וכמו נפש דוד שנק' בר נפלי כו'), ומה שיש נשמות שמעלמא דנוק' כמו נפש דוד ואלי' וכה"ג היינו שחלק בחי' המ"ן גברו יותר כו' ונשמות שמעלמא דדכורא היינו שחלק בחי' מ"ד דדכור' גברו בו כו' אבל כל נשמה ונשמה יש לה שרש בעצם מקור אור הזרוע בטרם שיבא אור זה בבחי' זריעה בבטן הנוק', וכמו כח הטפה הרוחני' שבמוח גם טרם שנמשכת בבחי' גילוי שכוללת כל אברי הולד בבחי' כח הרוחני כמו שכלולה הטפה הגשמי' מבחי' כל אברי הגשמי' שעתידי להגדל בבטן ט' חדשים כידוע וד"ל. וז"ש בזהר דכל נשמות ישראל הוו קיימין [בדיוקנ'] קמי מלכא קדישא כטרם בא[ו] באוצר כל הנשמות ששמו גוף

שהנשמות נולדים מבחי' יחוד ז'יג: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשנ"ד. ושי"ג. משה ששרשו בבחי' אור אבא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרלו'. ושי"ג. דברים ח"ב ע' שפז. ח"ג ע' תתקי'.

כמ"ש ונחנו מה: בשלח טז, דח.

שריה אבא — בו . . בו: ה': כו' ומ"ש בו כו'.

מן המים משיתיהו: נסמן לעיל ע' אקצט.

מה שמו ומה שם בנו: משלי ל, ד.

שריה התענוג להקלט: ה': להתעכב ולהקלט.

נשמת אלי' . . עיבור ד"ב חדשים: בשער האמונה פס"ג בשם ס' הקבלה להארז"ל. ראה מאמרי אדה"א

דברים ח"ב ע' תצט. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' אלג.

חי ה' אשר עמדתו לפניו: מלכים"ב ה, טז (כאלישע). ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשנ"ד.

במדבר ח"ג שם.

דוד שנק' בר נפלי: ראה ילקוט שמעוני בראשית ה, א רמז מא (ירושלים תשל"ג ע' 142 ושי"ג בהערות).

המשך מים רבים תרל"ז ע' קג. ושי"ג. מאמרי אדה"א מארז"ל ע' תפב ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א

ע' ריד. ושי"ג. שיחת שי"פ וישלח תשמ"ח.

שכלולה הטפה הגשמי' מבחי' כל אברי הגשמי': ראה לקמן ע' איתנא.

דכל נשמות ישראל הוו קיימין (בדיוקנ') קמי מלכא קדישא: בספר המאמרים תרנ"ד ע' רסג מציינ: כוח"א

דרל"ג ע"ב. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"ח ע' 182.

באוצר כל הנשמות ששמו גוף: ראה עבודה זרה ה, א. ובפרשי' יתוס' שם. הנסמן במאמרי אדה"א דברים

ח"ב ע' תקנג.

[שהוא בבחי' כמ"ש עד שיכלו כל הנשמות שבגוף כו'] פי' מ"ש ודיוקנהא בבחי' צלמי הנפש כמו שהוא במקור חוצבה ברוחניות דמ"ד כו' וד"ל (ולפי"ז מה שאמר אלי' אשר עמדתי לפניו היינו לפניו דוקא). וזהו ענין כל תולדות הנשמות דבי"ע שמיחוד זו"ג דאצי' נולדו נשמות דאצי' ומבחי' יחוד זו"ג דבריאה נולדו נשמות דבריאה ומיחוד זו"ג דבחי' יצירה נולדו נשמות דיצירה כו' וכולן בבחי' קליטה ועיבור תחלה מטעם הנ"ל וד"ל.

ובכ"ז יובן ג"כ בענין השפעת והמשכת אור השמחה העליונה שבז"א בו' ימי החג שהי' בבחי' או"ח דעצמות שיורד למטה עתה ומתגלה כמו שהוא כו' א"א שיבא למטה בבחי' המל' כ"א בבחי' עצירה וקליטת האור הזה תחלה בבחי' המל' כדי שיהי' אח"כ [ב]בחי' לידת הנשמות בז' של פסח כמ"ש בפע"ח לפי שכל שאינו נקלט ומתעכב זמן מה לא יוכל להוליד כלל כנ"ל באריכות וד"ל. וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם פי' ביום השמיני הוא בחי' המל' שמקבלת אור שמחה העליונה מיחוד ז"א אז נק' עצרת שיבא בה האור העליון הזה בבחי' קליטה ועצירה דוקא, והיינו עצרת תהי' לכם כלומר בחי' עצרת זו היא לכם בשבילכם דוקא דהיינו כדי שיהי' יוכל להיות בחי' תולדות הנשמות בז' של פסח כמ"ש בפע"ח וזהו לכם דוקא וד"ל. וזהו למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי כו' מפני שכל מה שיהי' [כל] בחי' תולדות הנשמות לדורות הוא רק ע"י בחי' קליטת האור שנאסף ונקלט במל' ע"י ז' ימי הסוכות שהוא בחי' מקיפים דאו"ח והן שמתאספין ובאין במל' שנק' דורותיכם כמ"ש דור הולך ודור בא כו', והיינו למען ידעו קורותיכם דוקא כמ"ש עצר, תהי' לכם בשבילכם דוקא וד"ל (ונמצא מובן ששני הפירושים דעצרת לשון אסיפה וכניסה ולשון עכבה והעמדה הכל עולה בסגנון אחד והוא שכניסת ואסיפת המ"ד להיות עצור וקלוט בנוק' כמו עצירת השמן בתוך הזית וכה"ג וד"ל).

ש"ה נשוא — בבחי': ה': בחי' נפש.

עד שיכלו כל הנשמות שבגוף: נדה יג, ב.

מה שאמר אליהו . . היינו [בב] ניתוסף: ג"כ] לפניו דוקא: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלו.

ש"ה הנשמות — דאצי' . . ומיחוד זו"ג: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: זו"ג . . זו"ג.

ש"ה ובכ"ז: ראה ספר המאמרים תרנ"א כאן ע' פג.

כמ"ש בפע"ח: ראה לעיל ע' ארעט בהערה.

ש"ה בפע"ח — לפי . . בפע"ח: ב': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: בפע"ח . . בפע"ח.

ש"ה המל' — מיחוד: ה': מיסוד.

דור הולך ודור בא: קהלת א, ד. ראה גם קהלת יעקב מערכת דור א-ב.

דעצרת לשון אסיפה וכניסה ולשון עכבה: ראה לעיל ע' ארעט וע' ארעט.

ביום השמיני עצרת תהי' לכם כו', וצ"ל למה נק' שמע"צ שמח"ת דהלא מ"ת (הוא) בחג השבועות והי' יתכן אז להיות ש"ת ולמה הוא בשמ"ע דוקא. אך הענין הוא בדרך כלל שיש ב' מיני תורות דהיינו בחי' לוחות הראשונים ובחי' לוחות האחרוני', והלוחות הראשונים הם הניתנו בחגה"ש, אמנם להיות [ש]נתנו בקולות וברקים ע"כ נשתברו כידוע וחזרו ונתנו ביוכ"פ לוחות האחרוני', ומן יוכ"פ נעשה אח"כ חג הסוכות כנודע, ובשמע"צ הוא זמן ש"ת שמלוחות האחרונים דיוכ"פ כו'. והענין הוא ע"ד הידוע שיש בחי' צדיקים ובחי' בע"ת ובמקום שבע"ת כו' ובחי' הצדיקים הם המקיימין התו' ברמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת בלי שום יראה מחיצוני' כו' והוא הנק' לוחות הראשונים, אך בחי' בע"ת להיות שכבר פגמו ונפלו ברע ובל"ת כו' והוא כמו ענין שבירת הלוחות כו', אמנם ביוכ"פ שהוא [בחי'] יום סליחה ומחילה לתקן את כל הפגמים ולמלאות את כל ה[חס]רונות ע"י המשכות י"ג מדה"ר מבחי' עצמותו ית' שנק' שלימותא דכולא וממלא כל שמהן ומשלי' כו' וע"כ הזדונות נעש' כזכיות ממש, ונמצא שהן בחי' זכיות חדשים שלא נמשכו עדיין כלל בבחי' לוחות הראשונים שניתנו בחגה"ש שאינו אלא בחי' רמ"ח מ"ע שהן זכיות ממש ולא אותן שבאו מן הזדונות כו', וע"כ השמחה מזה הוא בשמח"ת כו'. והנה המשכת י"ג מדה"ר הנ"ל ביוהכ"פ להיות הזדונות נהפכים לזכיות ממש כנ"ל הוא בא ע"י בחי' התשובה מעומקא דליבא בכל עשי"ת שמן ר"ה עד יוהכ"פ וכמ"ש ממעמקים קראתיך ה' כו' שעיי' מעוררים למעלה מעלה בבחי' עומק העליון שלמעלה מעלה מבחי' השתלשלות והוא בבחי' אור המאציל ממה שלא נמשך עדיין בבחי' ההשתלשלות ע"ס עו"ע כו' שלא נפגם עדיין כלל כ"א אדרבה ממלא כו'

ביום השמיני עצרת: נמצא בבוך א' (962) בתחלתו. ב' (1154) קנג, א' (בכותרת: בעז"ה שמ"ע). ג' (1202) מא, א. ד' (2022) קנח, א. ה' (2034) קעה, א. ונדפס כאן מבוך ג' ובין אריחים ניתוספו אותיות או תיבות מבוך א' ומבוך ד'.

המאמר מיוסד על ד"ה זה וביאורו משנת תקע"א-ב, ונמצא בבוך 1116 ג', א. ובתוס' הגהות וכו' באור התורה דרושים לשמ"ע ע' אהשעט.

ביום [תוקן ע"פ א. ובכתי' זה: וביום] השמיני עצרת תהי' לכם: פינחס כט, לה.

מ"ת (הוא) בחג השבועות: ראה שבת פו, ב.

הלוחות הראשונים . . . (ש)נתנו בקולות וברקים ע"כ נשתברו: ראה רש"י תשא לד, ג. תנחומא תשא לא. ונתנו ביוכ"פ לוחות האחרוני': ראה תענית ל, ב. רש"י תשא לד, כט. הוספות לשר"ע אדה"ז אח"ח ר"ס תקפא (ע' תרפב).

ומן יוכ"פ נעשה אח"כ חג הסוכות: ראה רד"ה להבין שרש ענין חה"ס לעיל ע' ארכו.

ובמקום שבע"ת: נסמן לעיל ע' אקעג.

שנק' שלימותא דכולא: ראה עבודת הקדש ח"א חלק הייחוד רפ"ח.

וממלא כל שמהן: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב. לקוטי תורה דרושים לשי"ש סו, א.

הזדונות נעש' כזכיות: ראה יומא פו, ב.

ממעמקים קראתיך ה': תהלים קל, א.

ש"ה השתלשלות — ממה [א"ד: ממש] . . . נמשך . . . שלא: א': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות

הדימות: שלא . . . שלא.

ומשלים כו' להיות הזדונות נהפכים לזכויות ממש כו'. ולהיות כי בחי' בע"ת הנ"ל הוא מבחי' עומק הלב שנק' תעל[ו]מות לב ע"כ נ[תננ] לוחות האחרונ' בחשאי משא"כ בחי' לוחות הראשונות שהן בחי' מדריגות צדיקים הוא באתגלי' בקולות וברקים כו' וד"ל.

ולהבין את כ"ז וגם להבין ענין ז' ימי חג הסוכות שהן בצל הסכך דוקא
 כו' וענין הלולב בד' מינין הללו באתרוג והדס וערבה כו' דוקא בכל ז' ימי החג עד ה[נ]ש"ר שהוא בבחי' ערבה לבד ואח"כ דוקא הוא שמ"ע שהוא שמח"ת. הנה ידוע שהתורה נק' שלום וכמ"ש אם יחזיק במעווי יעשה שלום [לי] שלום יעשה לי כו' שלום בפמשמ"ע ושלום בפמשמ"ט כו' ואין עוז אלא תורה כמ"ש ה' עוז לעמו יתן כו' ונמצא שהתורה נק' שלום כו'. ולהבין זה הנה ידוע מארז"ל במעשה שמים וארץ ח"א שמים קדמו תחלה וכמ"ש בראשית ברא כו' השמים ואת הארץ כו' וחד אמר ארץ קדמה כמ"ש ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, והמסקנה שם ששניהם אמת שלמטה שמים קדמו משא"כ למעלה ארץ קדמה כ[י] נתחב"ט דוקא כו'. והענין הוא דשמים וארץ הם בחי' רוחני' וגשמי', ואף שלמטה הרוחנית הוא למעלה במדריגה מבחי' הגשמי' אמנם בשרשן למעלה הגשמיות הוא למעלה מעלה במדריגה כו', וע"כ כל הרמ"ח מ"ע הן במצות גשמיות דוקא התלוי בארץ הגשמי' דוקא כו'. והנה כתי' לעבדה ולשמרה כו' ונדוע מארז"ל לעבדה ברמ"ח מ"ע כו' ונמצא שע"י המצות מעשיות שבגשמי' דוקא עי"ז ממש נעשה הג"ע שהוא למעלה בתכלית הרוחניות שזהו מ"ש לעבדה ברמ"ח מ"ע כו' היינו להיות כי בשרשן למעלה מעלה הגשמיות הוא למעלה מעלה מבחי' הרוחני' עד שע"י [דוקא] נעשה הג"ע כו'.

ולהבין את כ"ז דלכאורה אין לכל זה הבנה כלל. אך הענין הוא דהנה
 ידוע שיש בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע ובחי' ממכ"ע הוא חיות ואור אלקי היורד ומתצמצם בריבוי צמצומים כו' ובא בהשתלשלות המדריגות

תעלונות לב: ראה גם לקמן ע' אישסת. וש"נ.

נתננ] לוחות האחרונ' בחשאי: ראה בהנסמן לעיל ע' ארפג הערה ד"ה: והלוחות.

ה[נ]ש"ר שהוא בבחי' ערבה: ראה סוכה מה, א (במשנה). מג, ב ואילך. לקמן בסיום המאמר.

אם [א]: און יחזיק במעווי . . . ושלום בפמשמ"ט: ישע"י כו, ה. סנהדרין צט, ב. ראה תורה אור יתרו קט, ב [נדפס גם במאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קנה]. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' רפו, ומקבילו בלקוטי תורה מטות פו, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשלט.

ואין עוז אלא תורה כמ"ש ה' עוז לעמו יתן: תהלים כט, יא. נסמן לעיל ע' אריח.

שמים קדמו . . . בראשית ברא . . . ארץ קדמה . . . ביום עשות: חגיגה יב, א. בראשית א, א, ב, ד.

לעבדה ולשמרה . . . מארז"ל . . . ברמ"ח מ"ע: בראשית ב, טו. ראה זהר בראשית כו, א. תרומה קסה, ב.

ובכ"מ מובא בשם: רז"ל, נסמנו במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצט.

שע"י המצות . . . נעשה הג"ע: ראה מאמרי אדה"א שם ע' שצה. וש"נ.

שרה ידוע — חיות ואור . . . לעילה: א: ענין . . . עלול.

מעילה לעילה עד בחי' עוה"ז הגשמי בבחי' דצח"מ דעשי' שהו מקבלי' מבחי' החיות שבמרכבה דעשי' שמקבלי' מבחי' החיות שבמרכבה דיצי' עד בחי' החיות שבמרכבה דעולם הבריאה, וכמ"ש לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו פ"י לכבודי הוא בחי' אור וזיו ואור אלקי הבא בהשתלשלות בבחי' ממכ"ע בבחי' ביי"ע כו', וכנודע שמבחי' פני שור שבמרכבה עליונה מהם שרש חיות הבהמות הגשמי' וגם כל נפשות הבהמית שבישראל ומבחי' פני ארי' מקבלי' כל חיות הגשמי' ומבחי' פני נשר שרש חיות העופות ומבחי' פני אדם שבמרכבה דבריאה שרש כל נפשות חסידי אוה"ע כנודע, ושרש נשי' [שרשו] מבחי' אדם העליון שעה"כ דבריאה, עכ"פ נמצא שבחי' החיות אלקי שבבחי' מרכבה עליונה דבריאה הוא הבא בהשתלשלות וירידות המדריגות עו"ע וצמצומי' רבים עד בחי' דצח"מ שבעולם העשי', וגבוה מעל גבוה שבחי' החיות שבמרכבה הן מקבלי' מבחי' הארה וזיו אור אלקי המאיר להם מבחי' מל' דאצי' שנק' ממכ"ע בכלל כו', וכן גבוה מעל גבוה שבחי' מל' מקבלת מבחי' מדות עליונות דאצי' שנק' ז"א דאצי' שמאיר בהם מבחי' הארת המוחין דאוי"א דאצי'. והנה ראשית ומקור דכללות כל ההשתלשלות הוא בחי' ח"ע דאצי' שנק' ראשית הגילוי וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית כו', משא"כ למעלה מן החכמה שהוא בבחי' כ"ע הוא למעלה מעלה עדיין מבחי' ההשתלשלות לגמרי ונק' בחי' אין לגמרי שהוא בחי' אין אמיתי דעצמות אור איס שמאיר שם עדיין שהוא בחי' איס הפשוט בתכלית הפשיטות ולא מכל אילין מדות כלל כו', וע"כ נק' סוכ"ע שהוא בחי' סוכב ומקיף לכללות כל ההשתלשלות בהשוואה [אח] ממש, כי גם בחי' החכמה שנק' ראשית לעשי' ממש נחשב וכמ"ש כולם בחכמה עשית עד שבחי' חכמ' דעי' דאצי' עם בחי' דומם דעשי' ממש שבעולם הכל בהשוואה ממש לגבי בחי' אואיס המאיר בבחי' כ"ע שהוא מובדל ומרומם לגמרי מבחי' ההשתלשלות כו' כנודע, וע"כ התהוות החכמה מבחי' כ"ע נק' יש מאין וכמ"ש והחכמה מאין כו' שהוא מבחי' אין דכ"ע כנ"ל, משא"כ מבחי' חכמה ולמטה שהוא בא בבחי' ההשתל' עו"ע (שנק' יש מיש) עד בחי' דצח"מ דעשי' כו' כנ"ל, וכמו עדי"מ גילוי חיות הנפש באברי הגוף שבחי' ראשית הגילוי

לכבודי בראתיו יצרתיו: ישעי' מג, ז [ושם: ולכבודי — אבל כ"ה בכ"מ ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' עת: במדבר ח"א ס"ע קצ: ח"ג ע' א"מה וע' א"קכו: דברים ח"א ע' קנא: ח"ב ע' תסא: ח"ג ע' תתטו. וש"נ].
 שמבחי' פני שור שבמרכבה: ראה לעיל ע' ארו.
 פני אדם . . חסידי אוה"ע: ראה גם לעיל שם ריש ע' ארו.
 שעה"כ: שעל הכסא.
 מה רבו מעשיך ה': תהלים קד, כד.
 ולא מכל אילין מדות כלל: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, ב.
 החכמה שנק' ראשית: נסמן לקמן ע' א"תט.
 חכמ' . . עם בחי' דומם . . הכל בהשוואה: ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שפב וע' שצב.
 שור' שנק' — חכמ' דעי' . . דעשי' ממש שבעולם: א: ח"ע . . שבעולם דעשי'.
 התהוות החכמה . . והחכ' מאין: נסמן לעיל ע' א"קע.

הוא בבחי' החכמה שבמוח ומבחי' החכמה נמשך בבחי' השגה דבינה שנק' מוחין למדות לבוא בהתפעלות בלב ומן המדות שבלב נמשך בבחי' המחשבה ומן מחשבה לדיבור ומעשה כו', משא"כ למעלה מן החכמה שהוא בבחי' רצון הנפש ונק' חי' יחידה שנק' בחי' מקיף שמקיף על כל האברים בהשוואה א' כמשי"ת בסמוך.

והנה כל הנ"ל בענין השתלשלות עו"ע שמבחי' ממכ"ע הנ"ל עד בחי' שמים וארץ הגשמי' לדצח"מ הגשמי' כ"ז אינו אלא בבחי' חיות הרוחני כלבד שה[וא] אשר בא בהשתלשלות עו"ע עד בחי' חיות הרוחני דבחי' דצח"מ הגשמי' שהן מקבלי' מבחי' חיות הרוחני דבחי' מרכבה דעשי' וגבוה מעל גבוה מבחי' מרכבה דיצי' ודבריאה מלמעלה מעלה עד רום המעלות כנ"ל, אבל כ"ז אינו אלא בבחי' הרוחני' בלבד כמו בהמות וחיות הגשמי' שהן מקבלי' מבחי' פני אר"י פני שור שבמרכבה כנ"ל שאינו אלא בחי' חיות רוחני דבהמות וחיות הגשמי', וכן האדם שהוא בחי' מדבר ששרשו למעלה הוא מקבל מבחי' פני אדם שבמרכבה או מבחי' פני אדם העליון שעל הכסא כו' כנ"ל, שכ"ז אינו אלא בבחי' הרוחני' חיות דנפש האדם בלבד, וכמ"כ בחי' צומח הגשמי' שהן [בחי'] צמיחת כל העשבים ופירות ואילנות הגשמי', שהנה אף שאמרו אין לך [כל] עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה המכה ואומר [לו] גדל שהוא בחי' מזל רוחני פרטי המגדיל פרטי כל עשב ובחי' מזל הרוחני הוא מקבל מלמעלה הימנו כי גבוה מעל גבוה כו' (שלכאורה מובן מזה שבחי' מזל הרוחני הוא המהוה את גשם העשב), ג"כ אינו אלא בבחי' רוחניות העשב בלבד שבחי' רוחני' זה הוא המגדלו ומנהיגו בלבד באיזה אופן יהי' ציור גידולו וצמיחתו שהוא כמו צורה לחומר בלבד, אבל גוף מציאת העשב והפרי שהוא גשם חומרי' ממש הגשמי ממש אינו מתהוה מבחי' רוחני' המזל כלל וכלל כי אין להם ערך וסוג ויחוס ומהות כלל וכלל שיהי' יכולים לאמר שבחי' הרוחני' ממש יתגשם ממש לבחי' מציאת בחי' גשם כ[מו] ע"י השתלשלות הרוחני' מעל"ע (כי אף גם בריבוי רבבות השתלשלות אין הרוחני' בערך וסוג חומרית וממשות הגשמי כלל וכלל כ"א הי' הכל [ב]בחי' הרוחני' בלבד, וכמ"כ חומר ממשות גשם דבהמות וחיות וכן גשם העוף וחומר וממשו דבחי' אדם המדבר וכמ"כ גם הדומם והארץ הגשמי מה שהם במציאות גשם וממשות ממש כלום אינם בערך וסוג כלל שיתהו ממש מבחי' רוחני' חיות האלקי דבחי' ממכ"ע הנ"ל, כי אף

רצון . . חי' יחידה: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תשצג. ושינ.

אין לך (כל) עשב מלמטה [א: ליתא] . . מלמעלה [א: ליתא]: ראה בראשית רבא פ"ו, ו. מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' תתמת. ושינ.

כי גבוה מעל גבוה: קהלת ה, ז.

ש"ה מתהוה — ומהות . . מעל"ע [מעילה לעלול]: א: ליתא.

ש"ה ודיות — העוף: אד: הגוף.

שיומשך ובא בהשתלשלות וירידות המדריגות עו"ע לאין מספר ממש עכ"ז לא הי' בערך וסוג ממשות חומר הגשם כלל וכלל. ולפי"ז לכאורה אינו מובן כלל באמת מאין נמצא מציאת גשם החומרי וממשות כל נברא ונברא מכל השתלשלות העולמות (אחרי אשר כל בחי' ממכ"ע הנ"ל אינו אלא בבחי' השתלשלות חיות הרוחני וציור אופני פרטי הנבראי' בבחי' הרוחני' בלבד אבל לא גשם חומרי וממשם כלל וכלל כנ"ל).

אך הענין הוא דבאמת התהוות גשם החומר וממשות כל פרט ופרט הוא בבחי' יש מאין לגמרי (וממקור המהווה מאין ממש ליש ממש הוא בחי' עצמות המאציל העליון ממש (הנק' יש אמיתי וד"ל) כי להיות[ו] בבחי' כל יכול ע"כ ממנו דוקא נמצא הכח להתהוות מאין ליש וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שמאמיתת המצאו דוקא נמצאו כל הנמצאי' כו' וד"ל), וכמו [שהתהוות] בחי' החכמה עילאה דאצי' שהוא בחי' ראשית הגילוי [דכללות כל ההשתלשלות כנ"ל הוא בא בבחי' התהוות יש מאין ממש וכמ"ש והכח' מאין תמצא כו' שהוא מבחי' אין אמיתי דעצמות אוא"ס הפשוט] המאיר בבחי' כתר עליון שהוא מובדל בערך לגמרי מבחי' החכמה [המאיר בבחי' כ"ע] שהוא בחי' כל יכול דוקא כנ"ל שע"כ נק' סוכ"ע כו' כנ"ל, כמ"כ ממשות ישות ומציאות חומרי' וממשות דכל פרטי ההשתלשלות הוא בא ג"כ בבחי' יש מאין ממש ומבחי' עצמות המאציל ממש דוקא שנק' יש אמת[ני] כנ"ל וד"ל, וע"כ נק' סוכ"ע שסוכב [ומקיח] כ"ע בהשוואה [אחת] פי' שמהווה ממש כל עלמין מרכי"ד עד סכ"ד שהוא בחי' הדומם דעשי' ממש בהשוואה ממש אחרי אשר כולן הן באין יש מאין ממש, אך להיותו מהווה בבחי' ההעלם בלבד ולא בבחי' הגילוי כי בחי' הגילוי חיות הרוחני באופן וציור פרטי כל ההשתלשלות רק צורה לחומר הוא הבא ונמשך בבחי' ממכ"ע דוקא כאשר יתבאר בסמוך ע"כ נק' סוכב בהעלם, אבל באמת עיקר התהוות דכל ההשתלשלות מאין ליש כנ"ל הוא מבחי' סוכ"ע דוקא כנ"ל וכו' (אבל אין הפי' סוכ"ע שאינו שייך לעלמין כלל דאל"כ למה יקרא גם בחי' סוכב לגמרי כו' וד"ל). אך בחי' חיות הרוחני בבחי' ממכ"ע הנ"ל הוא הבא ומתלבש בבחי' גשם וממשות החומר בכל פרטי ההשתלשלות בבחי' צורה לחומר בלבד להיותו בציור ואופן כזה כו' ע"ד התלבשות חיות הנפש הרוחני' בגוף האדם או בהמות וחיות הגשמי' שהוא בבחי' צורה לחומר בלבד כנ"ל, וכמ"כ בחי' מזל הרוחני המכה ואומר [לו] גדל שאינו אלא בבחי' ציור ואופן גידול וצמיחת העשב באיזה [ציור ו]אופן יהי' גידול[ה] וצמיחת[ה] בגילוי שהוא

וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שמאמיתת המצאו: ראה ריש הל' יסודי התורה.

ש"ה ההשתלשלות — הוא . . . צורה לחומר: א' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: צורה לחומר . . . צורה לחומר.

אין הפי' סוכ"ע שאינו שייך לעלמין: ראה תניא פמ"ח. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קפב; ח"ב ע' תקס; ח"ג ע' תתמב. ושי"נ.

מבחי' רוחני' המזל המתלבש בבחי' חומר וממשות גשם בעשב [שמת]הווה בבחי' יש מאין כנ"ל אבל לא שמבחי' רוחני' המזל ממש נעשה גשם העשב כי אין להם ערך וסוג כלל כנ"ל וגם לא בחי' רוחני' המזל מהווה מאין ליש כלל כי גם הרוחנית הוא בחי' מציאות מה ואינו בבחי' מהווה כלל כנודע וד"ל, כ"א דוקא מבחי' עצמותו ומהותו ית' ממש שנק' יש [אמ]יתי כנ"ל הנק' סוכ"ע שהוא כל יכול ממנו דוקא היכולת להיות יש מאין כו' וד"ל.

ומעתה לא יפלא ג"כ דמאחר ששרש ומציאת התהוות חומר' הגשמיות ממש הוא מבחי' עצמותו ומהותו ית' ממש הנק' סוכ"ע כנ"ל וא"כ לכאורה מאין נמצא בחי' הריבוי והתחלקות הנברא' בחומרי גשמיותם ממש מאחר שמציאותם והתהוותם מבחי' מהו"ע ית' ממש שהוא בתכלית האחדו' הפשוטה כו' כנודע. אך הענין הוא ע"ד הנ"ל שבחי' הריבוי והתחלקות הוא בא מבחי' התלבושות האור וחיות הרוחני הבא מבחי' ממכ"ע כנ"ל שהוא בא בהשתלשלות והתחלקות המדריגות עו"ע להיותו בבחי' אור וחיות רוחני ולהיותו כמו צורה לחומר שע"י יחי' ויתקיים [בבחי'] צורה כזו כו'. והוא ע"ד משל [ב]פעולת האדם הגשמי באיזה אופן פעולה מעשיות גשמיות שימצא בה התחלקות פרטים רבים בפרטיות עשיית הפעולה ההיא לפי אופן האור וחיות הרוחני [הנמשך] ובא מבחי' המחשבה שבמוח דרך גידים הדקים בידי' ואבר' החיצוני' כו' לעשות ולפעול בהם פעולה בהתחלקות פרטים דוקא, ואף גם שעצם עשיית הפעולה הוא מבחי' כח החיות הרוחני שבנפש הפשוטה ממש כי היא היא הפועלת ועושה הפעולה והעשי' ההיא כי כאשר לא יתפאר הגרון על החוצב בו שלא יעלה על הדעת כלל לומר שהגרון הוא הפועל כן לא יתכן לומר כלל שידי' ואבריו הם עצמן פועלין את עצם הפעולה (או אף גם בחי' המחשבה שבמוח כו') כי כולן הן כגרון ביד החוצב בו כו' שהוא בחי' כח התנוע' הפשוטה שמבחי' עצמות הנפש הפשוטה דוקא שמניע את כל האבר' מבחי' המוחין שבראש עד הרגל ממש בהשוואה יחד כו' וד"ל, ועכ"ז בהם וע"י דוקא ימצא בחי' הריבוי והתחלקות ציור [אופן] הפעולה הגשמיות שמבחי' נפש האדם הפשוטה הפועל הפעולה כו'. וכמ"כ עד"ז [ז] למעלה הנה כתיב [אף] ידי יסדה ארץ וימיני טפחה כו' ששרשם בבחי' קו דאצי' שנק' חסד דרועא ימינא כו' שבהם מתלבשין בחי' הארת המוחין דח"ב דאצי' שהן ראשית ההשתלשלות דבחי' ממכ"ע כו' להוות בהן וע"י דוקא התחלקות וריבוי הנברא' הנמצא' ומתהוים מבחי' עצמותו ומהותו ממש שבבחי' אחדות הפשוטה כנ"ל בבחי' השתלשלות והתחלקות המדריגות רבים וכמשי"ת כ"ז בסמוך באריכות.

כאשר לא יתפאר הגרון: ע"פ ישעי' י, טו.

[אף] ידי יסדה ארץ: ישעי' מח, יג.

שו"ה בבחי' — קו [א]: וק' = ו' קצות] . . חסד דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה י, א.

וזהו מ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית כו', פי' שבחי' ריבוי התחלקות מעשיך מבחי' אחדות הפשוטה הוא להיות כי בחכמה עשית שהוא בחי' ח"ע ראשית ההשתלשלות מבחי' ממכ"ע כנ"ל שבחי' המוחין דחוב"ב הן המתלבשי' בבחי' ו"ק שנק' דרועא ימינא כו' שבהן עשה ה' כו' בבחי' הריבוי כו' עד"מ הנ"ל אבל עצם העשי' והפעולה הוא מבחי' עצמותו ומהותו שבבחי' אחדות הפשוטה ממש דוקא כנ"ל במשל הגשמי וכפשט הכתוב במ"ש בחכמה עשית דקאי על עצמותו [ית'] ממש שהוא עשה את הריבוי מעשים בחכמה אבל לא שהחכמה עשה את עצם העשי' כו' וד"ל. ונמצא עכ"פ מובן מכל הנ"ל שבחי' הגשמיות וחומרית כל הנבראי' שרשם ומציאותם והתהוותם ממש הוא מבחי' אחדות ה' שמבחי' מהותו ועצמותו ית' ממש הנק' סוכ"ע, משא"כ בחי' האור וחיות הרוחני הוא מבחי' ממכ"ע בבחי' השתלשלות עו"ע כנ"ל. וזהו ענין מארז"ל הנ"ל בענין הפלוגתא דשמים וארץ שהן גשמיות ורוחני' דח"א שמים קדמו שהוא בחי' רוחני' להיות שלמטה הרי עכ"ז הוא בחי' אור וחיות פנימי וח"א ארץ קדמה להיות שרשו ומציאותו והתהוותו למעלה הוא למעלה מעלה מבחי' הרוחני' כו' וד"ל, וע"כ המסקנא דשניהם אמת כו' וד"ל וכמשי"ת בסמוך באריכות.

ומעתה עדיין צריך להבין דמאחר שהרוחני' והגשמיות שהן בחי' חומר וצורה דכל ההשתלשלות הן ב' ענינים ממש שזה שרשו מבחי' סוכ"ע וזה מבחי' ממכ"ע וא"כ מאין יש חיבור וקישור ביניהם יחד להיות כל אופני פרטי התחלקות חומר הגשמיות ע"פ אופני צורת האור וחיות הרוחני שמתלבש בהם בבחי' צורה לחומר ומתחברים ומתקשרים יחד (מאחר שהן מב' בחי' הפכים לגמרי כנ"ל), וכמו מזל רוחני המכה ומגדל את צורת העשב הגשמי להיות כל אופן גילוי צורת גידולה וצמיחתה באופן מזל רוחני המכה ואומר לגדלה בבחי' חיבור וקישור יחד, וכמ"כ בכל ההשתלשלות הנבראי' עד רום המעלות שבחי' הרוחני' וגשמיות שהן בחי' חומר וצורה מתחברים ומתקשרים יחד מאחר שהן מב' בחי' הפכי' לגמרי א"כ מי הוא המחברם ומקשרם יחד. אך הענין דבאמת החיבור והקישור ביניהם הוא ע"י הממוצע הכלול משניהם יחד כדוגמא כל ממוצע הגשמי למטה שע"י יוכלו להתחבר ולהתקשר ג"כ ב' הפכים יחד כו', והר"ע ובחי' התורה שהוא הממוצע בין בחי' סוכ"ע ל[בחי'] ממכ"ע למעלה ובין בחי' הרוחני' והגשמית למטה וכמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקת שמים וארץ לא שמתני כו' וד"ל. וע"כ נק' התורה שלום בפמש[מ]ע וגם שלום בפמשמ"ט כנ"ל. והענין הוא בדרך כלל כי הנה אורייתא שהיא התורה מח"ע נפקת שהוא שרש בחי' ממכ"ע שראשית הגילוי והשתל' דמ[מ]כ"ע הוא מבחי' החכמה כו' אך להיות התורה שרשה

מה רבו מעשיך ה': תהלים קד, כד.

אם לא בריתי: ירמ' לג, כה.

אורייתא . . . מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' אקסג.

בכח' פנימיות ח"ע דוקא כנודע ע"כ יש בה מבחי' חפץ ורצה"ע ש[ב]בחי' כ"ע הנק' סוכ"ע ג"כ (וכנודע שבחי' פנימיות אבא שרש[ן] בבחי' פנימיות עתיק כמ"ש בע"ח וד"ל), והן הן הלכות התורה ששרשם בבחי' חפץ ורצון העליון שמבחי' סוכ"ע, ונמצא שהתורה היא כלולה משניהם מבחי' סוכ"ע ו[גם] מבחי' ממכ"ע והיינו להיותה בבחי' פנימי' ח"ע כו' כנ"ל ע"כ התורה דוקא [הוא] הממוצע לחבר ולקשר יחד לבחי' סוכ"ע ע[ם] בחי' ממכ"ע בכל ההשתלשלות עד [גם] בחי' גשמיות ורוחניות למטה כנ"ל. וע"כ נק' שלום בפמשמ"ע ושלום בפמשמ"ט וע"כ נאמר אם לא בריתי כו' וד"ל.

[ו]להבין את כ"ז ביותר בביאור היטיב הנה יובן בהקדם לבאר היטיב ענין המבואר במ"א בענין ההפרש אשר בין רצון לחפץ. דהנה כתי' כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כו' ולכאורה ענין חפץ זהו ענין ובחי' רצון העליון מה שעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא העולמות וכמ"ש בע"ח וכו', וא"כ לכאורה אינו מובן כלל במ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' דמשמעות הלשון שכל אופני התחלקות פרטי ההשתל' שעשה ה' הוא בכל אשר חפץ, והלא כבר מבואר למעלה במ"ש מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית [ש]בחי' ריבוי התחלקות העשי' הוא אשר נמשך מבחי' החכמה דוקא שהוא מבחי' השתלשלות החיות הרוחני דבחי' ממכ"ע שראשיתם הוא בחי' החכמה כנ"ל באריכות משא"כ גוף [ענין] העשי' והתהוות הפשוטה הוא אשר מתהווה מבחי' הרצון הפשוט דאחדות הפשוטה וע"כ אמר מה רבו כו' כולם בחכמה עשית פי' להיות שרצון העליון הפשוט דאחדות הפשוטה עשית בחכמה ע"כ נמצא בהם בחי' הריבוי וכו' כנ"ל באריכות, וא"כ איך נאמר כאן כל אשר חפץ ה' כו'. אך הענין הוא ד[הנה] יש הפרש בין רצון סתם לרצון הנק' חפץ. ויובן זה עד"מ מרצון וחפץ האדם למטה כי מבשרי אחזה כו', דהנה בחי' הרצון באדם הוא בחי' המשכת הנפש בלבד לימשך לדבר מה פרטי כמו לעשות איזה מעשה או להלך לאיזה מקום כו' וע"כ נק' רצון לשון מר[ו]צה כו' והוא הנק' רצון פרטי, ורצון הגלוי היינו כאשר כבר נמשך ונגלה הרצון בדבר פרטי ההוא (וכמ"כ בבחי' הרצון הנעלם שהוא בבחי' כח הרצון הנעלם בנפשו עדיין הוא בחי' הטיית המהות בלבד לדבר מה הנגלה אח"כ וד"ל).

פנימיות אבא . . . פנימיות עתיק כמ"ש בע"ח: מובא בכ"מ בדא"ח בשם הע"ח: הפרע"ח — ראה להלן במאמר זה ע' ארצב ולקמן ע' איתעא: דכלל גדול הוא. נסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתע וע' תתקי. ההפרש אשר בין רצון לחפץ: ראה סידור סדר הגדה רצג, סע"ג ואילך. תורת חיים בא ע' קנו. אמרי בינה שער הק"ש כט, א. מאמרי אדה"א כמצויין בספר המפתחות לספרי אדה"א מערכת חפץ. תקס"ח ח"א ע' טו. כל אשר חפץ ה' עשה: תהלים קלה, ו. מה שעלה ברצונו . . . וכמ"ש בע"ח: שער (א) דרוש עיגולים ויושר ענף ב. כי מבשרי אחזה: ע"פ איוב יט, כו. ראה אור התורה דרושים לשי"ש כרך ו ע' ביתנו.

והנה ידוע שלכל רצון שהאדם רוצה יש לו טעם וכוונה פנימית למה ירצה בזה, כמו בנסיעת האדם איזה נסיעה או בעשיות האדם איזה בנין שבהכרח הוא שיש לו רצון שהוא בחי' המשכת הנפש לנסיעה זו או לעשות הבנין שמחמתו הוא מתע[סק] ועושה בבנין ז[ו] או בנסיעה זו שאם לא הי' רוצה בזה לא הי' עושה כלל כו', ונמצא שהרצון הוא המקור העשי' זה [כו']. אך הנה בהכרח הוא שיש לו ברצון זה [שבנסיעה זו] איזה טעם וכוונה פנימיות למה ירצה [בו], והוא [ענין] המכוון של הנסיעה בכדי להרוויח מעות וכדומה וכדי שיהי' לו בנין מפואר לדור בו כו' וכדומה לזה בכל רצון האדם שהאדם רוצה ועושה, ובהכרח הוא שיהי' לו איזה טעם וכוונה פנימיות [למה ירצה ויעשה זאת (משא"כ כאשר לא יהי' לו בחי' טעם וכוונה פנימי)] אז לא יומשך הרצון כ"א בדרך חיצוני ואחורי בלבד והוא בדרך אנוס וכמאן דשדי בתר כתפי כו' או הרצון הבא בדרך עקשות בלבד כמבואר במ"א באריכות וד"ל). ובחי' פנימית הטעם וכוונה הפנימית אשר לרצון הוא הנק' בשם חפץ. והענין הוא דלכאורה הלא הטעם והכוונה הוא בכח החכמה דוקא ו[א"כ] איך יקרא זה בשם חפץ שפי' רצון. אך הענין הוא דבאמת בחי' פנימית הטעם וכוונה הפנימי אשר לרצון הוא הנמשך מבחי' תענוג של הרצון ששרשו מבחי' כח התענוג הנעלם בנפשו שהוא בחי' הפנימי דכח הרצון הפשוט הנעלם בנפש כו' וד"ל, ובחי' התענוג שברצון הוא המתלבש בחכמה דוקא בבחי' הטעם וכוונה הפנימית, וכנראה כחוש שכל בחי' טעם וכוונה הפנימי אשר לרצון הוא מבחי' התענוג דוקא, כמו בענין הנסיע[ה] הנ"ל שבחי' פנימי הכוונה הוא הרווחת המעות [ו] בחי' הפנימית דפנימית הכוונה הוא רק התענוג שיתענג אח"כ מהרווחת המעות זו וכן בעשיות הבנין בחי' הפנימי דפנימי כוונות הבנין מפואר זה הוא רק מה שיתענג נפשו כאשר ידור בו כו' וד"ל, וע"כ כאשר הרצון נמשך בבחי' פנימית (ולא בבחי' חיצוני ואחורי) דהיינו בחי' התענוג בטעם וכוונה פנימי כנ"ל נק' אז בשם חפץ, משא"כ מהות הרצון שהוא בחי' המשכות הנפש בלבד לדבר מה נק' בשם רצון סתם.

וביאור הדברים הנה ענין הרצון והתענוג אף שלכאורה הם נראי' [כשני] כחות מובדלין זמ"ז שע"כ נחשב למעלה בחי' ע"י וא"א לבי' פרצופים כי הרצון הוא בא בתחילת עשית כל דבר שמחמתו עושה כו' כנ"ל משא"כ התענוג שמתענג נפשו מדבר ההוא הוא בא אחר שכבר עושה הדבר ההוא, הנה כ"ז הוא כאשר הרצון והתענוג הם באים בגילוי ומתלבשי' בדבר פרטי כו', אבל בשרשן ומקורן כמו שהן בעולם בכח הרצון וכח התענוג הנעלם הן מיוחדי' בתכלית היחוד והתכללות בתכלית, כ"א לאחר שכבר

שורה אנוס [א]: אגב] וכמאן דשדי בתר כתפי: ראה תניא פכ"ב.
 כמבואר במ"א באריכות: ראה הנסמן בהערה דלעיל ד"ה: ההפרש.
 ע"י וא"א לבי' פרצופים: ראה תורה אור ויצא כד. ב.

באים בגילוי ברצון ותענוג פרטי לאיזה דבר מה פרטי הן מתחלקי' לב' פרצופי', והמופת לזה ממה שאנו רואי' שגם אחר התחלקותן הן תלויים זבי' ומתייחדי' זע"ז, כנראה בחוש שכאשר ירצה האדם באיזה דבר אזי יתענג ממנו ואם לא ירצה בו לא יתענג ממנו כלל אף אם הוא דבר הטוב ומתענג כמו להתענג ממאכל טוב או מכלי שיר נאה כו' שכאשר לא ירצה בו לא יתענג ממנו כלל, וכן אנו רואי' להיפך שכאשר יתענג מדבר מה אזי ירצה בו וימשך אחריו כו', ומה שלפעמים הרצון הוא סיבת התענוג והגורם לו להיות נמשך התענוג אחר הרצון כנ"ל שבמה שירצה בו יתענג ממנו וא"כ מזה מובן לכאורה שהרצון הוא העיקר ועצמות פנימי' בנפש יותר מבחי' התענוג ע"כ הוא הגורם וממשיך כו' ולפעמים בהיפך שהתענוג ממשיך את הרצון כנ"ל שבמה שיתענג ממנו נמשך הרצון להיות נמשך אחריו שמוכן מזה להיפך כו', הנה מכ"ז המופת יותר חזק על היותם במקורם ושרשם בכח הרצון וכח התענוג הנעלם שם הן מיוחדי' בתכלית היחוד אלא שזה פנימיות וזה חיצוני' ועצמות יותר וד"ל ע"כ גם בכואם מהעלם לגילוי בדבר פרטי הן ג"כ מתייחדי' ולפעמים זה קודם לבוא וגורם לזה ולפעמים להיפך כנ"ל. עכ"פ מובן מכל הנ"ל שבחי' התענוג הוא בחי' הפנימי' של הרצון בין ברצון הנגלה בין בכח הרצון הנעלם, ובחי' פנימי' רצון זה הוא הנק' חפץ דוקא והוא אשר מתלבש דוקא בבחי' פנימי' הטעם והכוונה אשר לרצון בין בבחי' כוונה וטעם הכמוס אשר לרצון הכמוס ונעלם (והוא הנק' למעלה בחי' ח"ס או [בחי'] חכמה שבכתר שבו דוקא מתלבש הארת בחי' פנימי' ע"י וכמ"ש בע"ח דפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י שהוא בחי' הפנימי' דכתר שבכתר ונק' רעוא דכל רעיון כו' וד"ל) בין בבחי' הטעם וכוונה הנגלית לבחי' רצון הגלוי שבו דוקא מתלבש הארת בחי' התענוג הפרטי שהוא בחי' הפנימי' של הרצון הגלוי כו', ומבחי' חיצוני' חכמה הגלוי' דבחי' טעם וכוונה נעשה התחלקות אופנים מהות גשם עשיות הדבר ההוא הנמשך ממהות עצם הרצון בלבד כנ"ל כפי אופן הטעם וכוונה הפנימי' דוקא כמו פרטי אופני הנסיעה או הבנין לפי אופן הטעם והכוונה הפנימי' בנסיעה זו או בבנין זה [כו'] וד"ל.

והנמשל מכל זה יובן למשכיל למעלה בענין הרצון העליון דבריאת כל העולמות דאבי"ע בכלל שנק' כתר דאצי' שנק' רצון פרטי ע"ד דוגמת הרצון באדם התחתון לעשות דבר מה פרטי כנ"ל, אמנם בהכרח הוא שבחי' הרצון פרטי זה הוא שעלה תחלה בבחי' עצמות הרצון העליון הפשוט בתכלית הפשיטות דאחדות הפשוטה, והוא הנק' למעלה בחי' כתר שבכתר שהוא בחי' התחתונה שבעצמ' המאציל ממש וד"ל וכמ"ש בע"ח כשעלה

וכמ"ש בע"ח דפנימי' אבא: נסמן לעיל ע' ארצ.

וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצון הפשוט: נסמן לעיל ע' ארצ.

ברצון הפשוט כו' וד"ל, ומבחי' מהות הרצון [הזה] ממש נמשך התהוות גשם מציאת חומר כל הנבראי' כנ"ל באריכות ועד"ז מהות עשיית הבנין או הנסיעה שהוא מבחי' מהות הרצון בלבד וד"ל, אמנם הנה בהכרח הוא שבחי' הרצון זה דבריאת העולמות כבי' יש בו בחי' פנימי' טעם וכוונה הפנימי' והוא כמו בשביל להיות לו דירה בתחתונים כו' וד"ל והוא הוא בחי' התענוג שיתענג ה' מסוף מעשה בדירתו בתחתונים כו' וד"ל, פנימי' חכ' שבחי' התענוג זה הוא בחי' פנימי' הרצון שנתאוה הקביה בחי' התענוג זה להיות לו דירה בתחתונים ושרשו של בחי' תענוג פרטי זה הוא שעלה בבחי' פנימי' ע"י שנק' עתיקא דעתיקין כו' שעלה ברצונו הפשוט כו' וד"ל והוא הנק' חפץ העליון כו' וד"ל שהוא מתלבש בבחי' חכמה שבכתר שנק' ח"ס שהוא שרש בחי' הפנימי' דח"ע דאצי' שרש התורה [ו] מבחי' חיצוני' חכמה [ו] שהוא [מ]בחי' חכמה דאצי' ממש נמשך ראשית השתל' דממכ"ע בהתחלקות פרטי אופני הנבראי' עד בחי' דח"מ הגשמי' ממש לפי אופן ציור ואופן השתלשלות והתחלקות חיות הרוחני דבחי' ממכ"ע כנ"ל שראשית הגילוי וההשתלשלות הוא מבחי' החכמה שנמשך בכל ההשתל' לפי אופן הכוונה הפנימית דפנימית ח"ע ששרשו בבחי' פנימי' ח"ס ששרשם בבחי' ע"י שנק' חפץ העליון כנ"ל וד"ל.

וע"פ כל הנ"ל יובן ענין הנ"ל במ"ש כל אשר חפץ הוי' עשה כו' וכתוב מה רבו מעשיך כו' כולם בחכמה עשית כו', דהנה מהות התהוות גשם העשי' והתהוות בבחי' הגשמית ממש הוא מבחי' מהות עצם הרצון ממש שעלה ברצונו הפשוט דאחדות הפשוט ממש כנ"ל באריכות ובחי' מהות הריבוי והתחלקות השתלשלות שהוא מבחי' התחלקות חיות הרוחני דבחי' ממכ"ע שמבחי' החכמה ממש, אמנם כללות ההתחלקות וההשתלשלות למה הם באופן כזה דוקא כו' וד"ל הוא הנמשך מבחי' פנימי' ח"ע שרש התורה ששרשם בבחי' פנימי' [ח"ס ששרשו בבחי' פנימי'] ע"י שנק' חפץ העליון דתענוג העליון הפשוט בתכלית הפשיטות שבבחי' הרצון הפשוט דאחדות הפשוטה, וע"ז נאמר כל אשר חפץ הוי' עשה בשמים כו' שהן גשמיות ורוחני' [בכלל] שנק' שמו"א ששרשן למעלה הוא בבחי' הרצון הפשוט דסוכ"ע ובחי' החכמה [ד]בחי' ממכ"ע שכללותן הוא עשה ככל אשר חפץ [ב]בחי' חפץ העליון כו' וד"ל. ונמצא מובן עכ"פ מכל הנ"ל שבבחי' בריאת העולמות והתהוותם והשתלשלותם יש בזה ג' בחי', דהיינו בחי' מהות הרצון הפשוט דסוכ"ע שממנו דוקא התהוות גשם מציאות גשמיות הנבראי', ובחי' מהות החכמה דבחי' ממכ"ע שממנו השתלשלו' החיות הרוחני בהתחלקות וריבוי הנבראי', והג' הוא בחי' פנימי' החכמה שרש התורה ששרשו בבחי'

בשביל להיות לו דירה בתחתונים: נסמן לקמן ע' א'תכד.
שויה שיתענג — פנימי' חכ' [T: ח"ס]: א: ליתא.

פנימי ע"י שנק' חפץ העליון כנ"ל שממנו דוקא סיבת אופני ה[ה]תחלקות והחיבור דגשמית ברוחני ולמעלה בחי' סובב בממלא שהוא בחי' הרצון בחכמה כנ"ל וד"ל, וע"כ נק' התורה שלום וב' שלימות שלום בפשמ"ע שלום בפשמ"ט כו' וד"ל.

ולהבין את כל הנ"ל יותר היטיב דלכאורה עפ"ז עדיין אינו מובן כ"כ במ"ש כל אשר חפץ ה' עשה כו' דאיך ה' בחי' הריבוי והתחלקות בכל אשר חפץ בבחי' חפץ ותענוג העליון הפשוט שבבחי' רצון הפשוט שבבחי' אחדות הפ' בתכלית הפשיטות כו'. ויובן ענין זה היטיב בביאור ענין משל הנ"ל מרצון וחפץ האדם למטה באיזה עשי' פרטי' יותר בפרטיות ויובן מזה למעלה ג"כ כי מבשרי אחזה כו'. דהנה אנו רואים בעשי' האדם איזה בנין וכדומה שיש בזה ב' דברים דהיינו גוף העשי' שהוא מהות גשם העשי' בגשמיות והתחלקות העשי' באופנים רבים פרטי', והנה התחלקות העשי' הוא בא מן השכל שבמחשבה שבמוח שמתפשטת המחשבה ההיא ממש במדות שבלב עד אברי הגוף ידיו ורגליו ממש דרך גידי הדקים להיות עשיית תנועות ידיו ממש לפי אופן ציור המחשבה שבמוח ממש [ו]הוא הנק' השתל' עו"ע כו'. אך הנה כ"ז אינו אלא בהשתלשלות חיות הרוחני דהיינו בציור ואופן הפעולה, אבל מהות גשם הפעולה ממש הרי הוא מבחי' עצמות נפש האדם שהוא הוא הפועל ועושה דוקא והיינו מבחי' כח התנועה הפשוטה שמבחי' עצמות נפש החי' המתנענע בתנועה פשוטה כו', וכאשר לא יתפאר הגרון על החוצב בו שלא יעלה על הדעת לומר שהגרון הוא הפעל ועשה כן לא יתכן לומר שאבריו של אדם ידיו ורגליו הן העושי' כו' וכן [ממש] לא יתכן לומר שהמחשבה שבמוח הוא הפועל ועושה כן אחרי אשר כולן הן ממש כגרזן ביד החוצב בו שהוא כח התנועה הפשוטה שבנפש האדם הפועל ע"י בחי' אברים וכלים הללו כו' וד"ל. ובחי' כח התנועה הפשוטה נמשך מבחי' נפש הפועל בעשיית הפעולה זו ע"י בחי' הרצון לפעולה זו שהוא המשכת הנפש לפעולה זו אמנם ג"כ בבחי' המשכה פשוטה דוקא בלתי שום התחלקות אופני פרטיות אופני הפעולה שנעשה אח"כ ע"י בחי' המחשבה שבמוח שמתלבשת באברי ידיו ורגליו להיו' בהם וע"י ציור אופני הפעולה שבנפש האדם הפועל בבחי' כח התנועה הפשוטה. ונמצא [עכ"פ] מובן מכל הנ"ל שבחי' גשם הפעולה ממש דוקא נמשך מבחי' עצמות כח התנועה הפשוטה שנמשך מבחי' נפש האדם הפועל ועושה ע"י בחי' הרצון שהוא המשכת הנפש לפעול כו', ובחי' התחלקות אופני פרטיות אופני הפעולה בבחי' צורה לחומר הוא הנמשך דוקא מבחי' השתל' הרוחני דמחשבה שבמוח איך לצייר ולעשות כל הנ"ל, וא"כ לכאורה אינו מובן כלל מאין הוא החיבור והקישור ביניהם להיות כח במחשבה שבמוח לצייר ולחלק ציור אופני הפעולה שמבחי' כח התנועה הפשוטה שלא ה' נמצא בו כלל שום התחלקות אופנים פרטים כלל וד"ל. אך הענין הוא להיות כי השכל והמחשבה שבמוח של פעולה ועשי' ההיא שנק' שכל דעשי' הוא הנמשך אחר הפנימי' הכוונה

והטעם שיש לו בעשי' כללות הבנין הזה שהוא בשביל שיהי' לו דירה נאה ובנין מפואר כזה דוקא לדור בו כו' שהוא בחי' פנימי' החכמה והטעם שיש לו לרצון זה הממשיך את כח התנועה הפשוטה מנפש הפועל לפעולת הבנין ההוא למה ירצה בו שהוא מפני הטעם והכוונה זו שידור אחר גמרו בבנין נאה ומפואר כו', ובחי' הפנימי' דפנימי' הטעם והכוונה זו הוא בחי' התענוג שיתענג אח"כ מפאר והידור בנין זה כאשר ידור בו כו', שבחי' התענוג זה הוא אשר עלה ברצונו תחלה שהוא בחי' הפנימי' של הרצון ממש שבבחי' פנימי' שנק' חפץ כנ"ל שמתלבש [פנימי'] הטעם וכוונה של עשיית הבנין דוקא, ומבחי' פנימי' כוונת החכמה ושכל זו מכללות הידור ופאר הבנין נמשך חיצוני' המחשבה והשכל דעשי' בפרטיות עשיית כל פרט ופרט מהבנין בכדי שיהי' כללית כפי אופן הידור ופאר שבפנימית חכמתו וכוונתו שנמשך מבחי' התענוג שבפנימי' הרצון שנק' חפץ שעלה ברצונו תחלה מה שיתענג אח"כ מבחי' הידור ופאר הבנין הזה.

והנה בחי' הרצון ותענוג דבנין זה הגם שהוא רצון ותענוג פרטי אמנם קודם בואו לידי גילוי בבחי' רצון גלוי שירצה לעשות הבנין ממש בהכרח הוא שבחי' הרצון הזה [הוא ש]עלה תחלה בבחי' כח הרצון היולי הנעלם עדיין שנק' רצון הפשוט ומקור כל הרצונות שהוא בחי' הטיית מהות הנפש לבד וד"ל, וא"כ בהכרח הוא שגם בחי' התענוג פרטי זה הוא ג"כ אשר עלה בבחי' כח פנימי' התענוג ההיולי שהוא בחי' הפנימי' דרצון הפשוט, ומאחר שגם בחי' תענוג פרטי זה הוא בחי' הפנימי' דרצון הגלוי זה שעלה תחילה בבחי' כח הרצון הפשוט כו' וד"ל. והמופת לזה ממה שאנו רואין שאחר גמר כל הבנין וידור בו הנה יתענג האדם בתענוג נפלא ועצ[ו]ם עד שכל נפשו ממ[ו] לא בתענוג עצמ[ו]י] ממש ולא מדבר תענוג פרטי כלל כנודע ומבואר במ"א באריכות, ומזה הוראה ומופת גמור על היות שזה התענוג [הפרטי] הוא אשר עלה תחלה בכח התענוג הכללי שבכח הרצון הפשוט ונמשך ובא משם מהעלם לגילוי ברצון ותענוג פרטי דבנין זה וע"כ כאשר נשלם [כל] הבנין כו' הרי חוזר ועולה התענוג הפרטי זה לבחי' מקור התענוג הכללי כו' וד"ל. והנה אנו רואים עוד שהתענוג שיתענג האדם אחר גמר כל הבנין מפאר והידור הבנין שהוא הנק' תענוג פרטי וגם [מה] שיתענג אח"כ כאשר ידור בבחי' תענוג עצמי כנ"ל, וכ"ז הוא דוקא כאשר כל פרטי התחלקות אופני הבנין הוא נעשה כפי אופן מחשבתו ושכלו החיצוני' שנק' שכל שבעשי' כנ"ל משא"כ כאשר יחסר דבר הנה לא יושלם התענוג שלו כלל עד שיוכל להיות שיהי' קץ בו לגמרי בראותו שלא נעשה כפי מחשבתו ושכלו כו', ולכאורה הוא דבר פלא מאד איך יהי' שינוי התחלקות שמבחי' חיצוני' שכל זה נוגע לבחי' התענוג ובפרט לבחי' התענוג הפשוט

עצמו שבנפש[ו] כו' וד"ל, אך הענין הוא ע"ד הנ"ל ואדרבה מזה הוראה גמורה על היות כי בחי' חיצוני' שכלו ומחשבתו זו שמתפשטת באברים והתחלקות הפעולה הן הן הנמשכי' אחר פנימי' הטעם והכוונה שבפנימיות חכמתו מכללות כל הבנין שיהי' בנין נאה ומפואר כזה [דוקא], ובחי' פנימיות דפנימיות הטעם והכוונה [זו הוא] הוא מבחי' התענוג שמפנימיות הרצון שהתענוג ורצון זה הוא שעלה תחלה ברצונו הפשוט כנ"ל, וע"כ הא בהא תלי' שכאשר רואה שכל פרטי התחלקות אופני הבנין נעשה כפי שכלו ומחשבתו דוקא ואזי נשלם כל כוונ[תו] הפנימי' מכללות הבנין ואזי ממילא נשלם התענוג [מפאר] והידור הבנין וממילא נשלם [בחי'] התענוג זה כמו שעלה ברצונו ממש ברצון ותענוג הפשוט ולכן אז דוקא יתענג אח"כ בתענוג נפלא ועצום בתענוג עצמי[י] ממש משא"כ כאשר יחסר מה כו' וד"ל.

ומעתה מובן ממילא דמה שיש חיבור להמחשבה שבמוח עם כח התנועה הפשוטה לעשות ציור והתחלקות באופני הפעולה שהוא להיות כי בחי' התחלקות המחשבה זו הוא הבא מבחי' פנימיות החכמה והטעם והכוונה הפנימיות ששרשו בבחי' התענוג שבפנימיות הרצון הנק' חפץ כנ"ל שהרצון ההוא הוא הממשיך את כח התנועה הפשוטה כו' וד"ל, וע"כ יש חיבור ויחוד ביניהם על היותם בשרשן בבחי' כח הרצון וכח התענוג שם הם מיוחדים בתכלית היחוד כנ"ל וד"ל. וכדוגמת כל פרטי [זה] המשל הנ"ל יובן למשכיל למעלה בענין כריאת והתהוות העולמות מן הבורא ית' שהוא עדימ עשיית איזה פעולה פרטיות באדם התחתון למטה כו'. דהנה כתי' ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ שהן כללות כל ההשתלשלות העולמות שנמשכי' מבחי' ששת ימים העליוני' שהן ו"ק דאצי' שנק' חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כו' שהן עדימ אברי היד כו' באדם למטה שבהן וע"י נעשה כל פעולה כו' ובחי' המדות העליוני' הנ"ל הן המקבלי' מבחי' המוחין דחוב"ב דאצי' שנמשכין בהם להיות ע"י אופני התחלקות והשתלשלות העולמות כו' עדימ הנ"ל מבחי' המחשבה [שבמוח] שמתפשט באברי היד כו'. ואמנם כ"ז הוא בבחי' ציור אופני ההשתלשלות שהוא בחי' חיות הרוחני לבד כנ"ל באריכות, אבל מהות התהוות מציאת גשם כל הנבראים הנה הן מאין ליש ממש מבחי' עצמיות המאציל ממש, והוא מ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' שהוא [ב]בחי' אחדות הפשוטה שלמעלה מעלה [מ]בחי' החכמה שהוא ראשית הגילוי וההשתלשלות כנ"ל במשל שמהות הפעולה בגשמיות דוקא נמשך [מבחי'] כח התנועה הפשוטה בעצמיות נפש הפועל כו' כ"א בחי' ציור אופני התחלקות ההשתלשלות הוא אשר נמשך מבחי' השתלשלות חיות הרוחני דבחי' ממכ"ע שמבחי' חכמה דאצי' שנק' ראשית הגילוי

שו"ה ביניהם — שם הם: א: נמק.

ששת ימים עשה ה': נסמן לעיל ע' אקפא.

חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא: תקוני זהר בהקדמה יז, א.

מיש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט: נסמן לעיל ע' ארצ.

וההשתלשלות שנמשך ובא בהתלבשות עו"ע בבחי' המדות עליונות ומבחי' חיצוני' המדות שהוא הנק' חסד דרועא כו' נמשך לבי"ע כו' וד"ל, וע"ז נאמר מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה כו' שהוא בחי' ריבוי המעשי' לבד שהן מבחי' החכמה דוקא, אמנם החיבור והיחוד ביניהם הוא להיות כי בחי' חכמה זו דבחי' ההשתלשלות נמשך מבחי' פנימיות ח"ע שהוא שרש התורה ששרשה בבחי' ח"ס בחי' חכמה שבכתר שהוא בחי' פנימיות המכוון וטעם כמוס אשר לרצון הפשוט מכללות כל העולמות, וכמו בשביל שיהי' לו דירה בתחתונים וד"ל שבו דוקא מתלבש בחי' עצמיות התענוג העליון הפשוט שהוא בחי' הפנימיות דרצון הפשוט וכנ"ל במ"ש בע"ה שפנימיות אבא הוא פנימיות ע"י ממש, ולהיותם שם בתכלית היחוד וההתכללות ע"כ גם בבחי' הגילוי יש להם חיבור לבחי' כ"ע דסוכ"ע עם בחי' התחלקות וההשתלשלות החכמה דבחי' ממכ"ע עד למטה מטה בחי' החיבור והיחוד דגשמיות ורוחני'. אך כ"ז דוקא כאשר נמשך השתלשלות ההתחלקות דבחי' חכמה ע"פ אופן בחי' הכוונה הפנימיות דפנימיות ח"ע שורש התו' ששרשה בבחי' פנימיות ע"י שנק' חפץ העליון כנ"ל וד"ל, וע"ז נאמר וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד שהוטב בעיניו את כל אשר עשה שהוא כפי הטעם והכוונה הפנימי' דכללות כל ההשתלשלות כמו שעלה ברצונו ותענוג הפשוט שבבחי' אחדות הפשוטה ממש שנק' טוב מאד שהוא בחי' התענוג הפשוט וד"ל, ואזי אז דוקא וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו כו' כי בו שבת כו' בבחי' עליות התענוג בעצמיות התענוג ושעשועי' העליוני' שבעצמות ממש וד"ל, וזהו כל אשר חפץ עשה בבחי' חפץ העליון ממש וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן מה שמצינו כמה פסוקי' ומאמרים שונים על ענין בריאת והתהוות העולמות כמו ואתה מחי' את כולם שהן אותיות מא' ועד תי"ו שבבחי' מל', וגם יובן היטיב בזה ענין מאמר תי"ז דכתר [עליון איהו כתר] מל' [וד"ל] וכמ"ש מלכותך מלכות כ"ע וכדומה, ונאמר ג"כ ששת ימים עשה כו' שהן בחי' ו"ק דז"א דאצ"י, וכן ידי יסדה ארץ וימיני טפחה כו', ונאמר כל אשר חפץ ה' עשה כו', ונאמר כ"ע איהו ממש כתר מל' וד"ל, וג"כ

כ"ע: **א:** כתר עליון.

וירא אלקים את כל אשר עשה: בראשית א, לא.

וישבות ביום השביעי . . . כי בו שבת: בראשית ב, ב"ג.

ואתה מחי' את כולם: נחמ"ט, ו. וראה גם שער היחוד והאמונה פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצט.

ושי"נ. במדבר ח"ב ע' שמא.

שויה תי"ו — שבבחי' מל': **א:** ליתא.

דכתר [עליון איהו כתר] מל': תקוני זהר בהקדמה י, א. וראה גם מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע'

תתי"ט. וראה בסמוך הערה ד"ה: שויה ונאמר.

מלכותך מלכות כ"ע . . . ששת ימים עשה: תהלים קמה, יג . . . נסמן לעיל ע' אקפא.

ידי יסדה ארץ . . . כל אשר חפץ ה' עשה: ישעי' מח, יג. תהלים קלה, ו.

שויה ונאמר — כ"ע . . . וגי"כ: **א:** ג"כ. וראה לעיל הערה ד"ה: דכתר.

כי הוא צוה ונבראו ממילא כו' שהוא מבחי' עצמיות המאציל ממש שנק' הוא כו' וכמו שינוי פסוקי' רבים. ועם כל הנ"ל יובן כל הפסוקים בטוב טעם וד"ל. ויובן בזה גם מה שלפעמים נק' התורה ג"כ בשם חפץ העליון וכמארז"ל ע"פ וחפץ ה' בידו יצליח וד"ל. ובכל הנ"ל יובן היטיב ענין הפלוגתא במארז"ל בענין שמים וארץ שהן רוחני' וגשמיות דח"א שמים קודם וח"א ארץ קודם כו', והענין הוא לפי שגם בשרשן למעלה הרי זה בא מבחי' הפנימיות יותר וזה בא מבחי' החיצוני' ועצמיות יותר כו' וד"ל.

ומעתה יובן ענין הנ"ל הטעם למה כל המצות מעשיות הן בעניני' הגשמי' דוקא ושזה דוקא [הוא] תכלית המכוון מכללית כל ההשתלשלות עד עולם העשי' הגשמי' והתלבשות נש"י האלקי בגוף בו"ד הגשמי דוקא בכדי לקיים כל המצות מעשיות בפועל ממש וכמ"ש היום לעשותם כו' ובהם דוקא נאמר לעבדה ברמ"ח מ"ע כו' כנ"ל. והענין הוא ע"ד הנ"ל בענין שמים וארץ שהן רוחני' וגשמיות בכלל כמ"כ הענין ממש בתורה ומצות בפרט שנק' ג"כ שמים וארץ וכמ"ש כי נר מצוה ותורה אור שהתורה היא בחי' הרוחני' ואור וחיות וכוונה פנימיות של המצוה כו', וע"כ גם בעסק התורה והקיום המצות מעשיות מצינו [ג"כ] במארז"ל שלפעמים אמרו ות"ת כנגד כולם ולפעמים אמרו תכלית חכמה תשו' ומע"ט כו' וכן גדול תלמוד שמביא לידי מעשה הרי המעשה הוא העיקר כו'. והענין הוא כי גם במקורן ושרשן למעלה בשרשי התורה והמצות למעלה ג"כ מצינו בהם כמה מאמרים שונים בת"ו וע"ה, כי הרי אמרו אוריית' מח"ע נפקת ורמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא שהן רמ"ח אברין דמדות דז"א דאצי' חסד דרועא ימינא כו' שהן מקבלים מבחי' המוחין דחוי"ב דאצי' שמשם שרש התורה כו' (וגם במ"א מבואר שהתורה נק' אילנא דחיי וגופא דמלכא שהן בחי' פנימיות המדות דז"א דאצי' כנודע והמצות הן נק' מצות המלך ששרשן מבחי' מל' דאצי' שמקבלת מבחי' המדות דז"א דאצי' וכו'), עכ"פ מובן מכ"ז שבחי' התורה שרשה [הוא למעלה] מעלה מבחי' המצות (ואדרבה התורה הוא בחי' אור וחיות פנימי' [של] המצות עד"מ אור וחיות פנימי הנמשך מן המוח שבראש

כי הוא צוה ונבראו: תהלים קמח, ה. ראה לקוטי תורה ראה כו, ד.
 שו"ת וד"ל — ויובן . . וד"ל: א' ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: וד"ל . . וד"ל.
 התורה . . וחפץ ה' בידו יצליח: ישעי' נג, י. ברכות ה, א.
 הפלוגתא במארז"ל בענין שמים וארץ: לעיל ע' ארפד.
 היום לעשותם: ואתחנן ז, יא.
 כי נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אא וע' א'מט.
 ות"ת כנגד כולם . . תכלית חכמה . . גדול תלמוד: פאה בתחלתה. ברכות יג, א. קדושין מ, ב.
 אוריית' מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' אקסג.
 ורמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא: נסמן לעיל ע' אקצא.
 שהתורה . . דז"א . . והמצות . . מל': בלקוטי תורה במדבר יג, א מציין: ע' זהר ח"ב קסו, ב.
 והמצות הן נק' מצות המלך: ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעה.

לכל האברי' כו'), ובמ"א מצינו בזהר ובע"ח בענין שרשי התרי"ג מצות שהן [בחי'] תרי"ג ארחין דגלגלת' דא"א שהוא בחי' כשב"כ שנמשכין מבחי' חיורתא דע"י כו' וע"ש והן הן תרי"ג מצות עם ז' [מצות] דרבנן [שהוא בגימ'] תרי"ך אותיות כתר ונק' תרי"ך עמודי אור, ונמצא מוכן מזה שהמצות שרשן [הן] בבחי' פנימי' כתר שהוא בחי' תחתונה שבמצות המאציל [ממש] והוא בחי' עצמיות רצה"ע הפשוט [באחדות הפשוטה] בתכלית שהוא למעלה מעלה גם מבחי' שרש ח"ע שרש התורה, וא"כ לכאורה הרי זה כסותר לגמרי על מאמר הנ"ל שא[ורייתא] מח"ע כו' ורמ"ח פקודיו הן רמ"ח אברים כו' (או שנק' מצות המלך כו' כנ"ל).

אך הענין הוא דבאמת שני המאמרים הנ"ל הם אמת ואינם סותרים כלל, להיות כי באמת יש מעלה בתורה מה שאין במצות ויש מעלה במצות שאינו בתורה והיינו שזה בבחי' הפנימיות יותר וזה בבחי' עצמיות [יותר] ע"ד הנ"ל בענין שמים וארץ רוחני' וגשמיות כו', וע"כ [ג"כ] לפעמים אמרו ות"ת כנגד כולם כו' ולפעמים [אמרו] גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כו'. והענין [הוא] דהנה אנו רואי' בענין התורה והמצות הנגלות למטה הרי המצות הם באים ונמשכי' מן התורה דוקא כי הרי התורה הוא מבאר ומפרש כל תרי"ג מצות בפרט וממנה הן יוצאין ונמשכין ונגליו כל מצוה ומצוה וג"כ פרטיות כל מצוה ומצוה איך ומה יהי' אופן גוף המצוה בגשמיות ואיך ומה יהי' אופן קיומה בפומ' הכל הוא ע"י התו' דוקא שמבאר ומפרש כל התרי"ג מצות בכלל [ו] גם בפרטיות כל מצוה ומצוה בפרט כמו מצות סוכה בפרט ואיך ומה יהי' [נעשית ואיך ומה יהי'] מצות ישיבתה שהוא ענין קיומה בפועל ממש הכל הוא בא ונמשך ע"י חכמת התורה שמפרש הטעם ופ"י של כל פרטי' שתהי' צילתה מרובה מחמתה [דוקא] משום שנאמר וסוכה תהי' לצל יומם משא"כ כשחמתה מרובה פסולה ואינה מצוה כלל ושתהי' למטה מכ' אמה דוקא משום שלמעלה מעשרים לא שלטה בה עינא כו' וכן הנמוכה

בזהר ובע"ח . . . תרי"ג ארחין דגלגלת': ראה זהר (אדרא רבא) נשא קטט, א. א. קלו, א. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' חקב.
 תרי"ג מצות . . . תרי"ך: ראה תורת העולה להרמ"א חיג פליח (לב, א), שליה יתרו שיו, א. מאורי אור מערכת תרי"ך סג"ו. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א לע' שלה.
 ז' (מצות) דרבנן: ראה אגרת הקדש סכ"ט, דרך חיים פניו, פס"ד, לקוטי שיחות יתרו כרך כא ע' 401, שופטים תשמ"ה.
 בגימ' תרי"ך . . . כתר: ראה עץ חיים שער (יז) ז"א ספ"א בשם ספר הבהיר, בעל הטורים יתרו כ, יד, ס' כתר תורה הובא בתורת העולה שם, דרך אמונה פ"ג (בהוצאת קה"ת ג' כסלו תשמ"ח — ע' כז).
 תרי"ך אותיות כתר: מובא גם בלקוטי תורה שיר השירים כב, ד, מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' פט, חיב ע' תתכ, מאמרי אדה"א דברים חיג ע' תתנ, וש"נ.
 כתר . . . תרי"ך עמודי אור: ראה פרדס שער (ח) מהות והנהגה פ"ג, מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תסא, וש"נ.
 צילתה מרובה . . . וסוכה תהי' לצל יומם: ראה לעיל ע' ארכז.
 וסוכה . . . למטה מכ' אמה . . . לא שלטה בה עינא . . . הנמוכה למטה מעשרה טפחים: סוכה בתחלתה.

למטה מעשרה טפחים [ג"כ] פסולה כו', וכמ"כ מצות תפילין בד' פרשיות דוקא שנא' והיו לטוטפות כו' [ו] שיהי' מקלף עור בהמה טהורה דוקא שארז"ל בפ"ד מן המותר בפ"ד דוקא וכן כל פרטי עניני התפילין איך ומה יהי' גוף עשיית[ו] ואיך ומה יהי' אופן קיומם והנחתן שהוא בתפילין ש"י כנגד הלב דוקא כו' וכל פרטיהן הכל הוא בא ונמשך לפי אופן הטעם והכוונה של כל מצוה ומצוה שמבאר ומפרש בחכ' התו', ובחי' הטעם והכוונה הנגלית זו היא לפי אופן הטעם הכוונה הפנימי' של כל מצוה ומצוה כמו מצות תפילין בד' פרשיות [ש]הן נגד ד' מוחין עליוני' דחור"ב [ו] חור"ג כו' [ו] ע"כ מצות הנחתן ג"כ נגד המוח והלב דוקא כנודע וכן פרטי אופן עשייתם וקיומן והנחתן המבואר בתו' בטעם וכוונה נגלית הכל הוא לפי אופן הטעם [ו] הכוונה הפנימיות כו' וד"ל. והו"ע מאמר[ו] ז"ל דאוריית' מח"ע נפקת ורמ"ח פקודין הן רמ"ח אברים דמלכא והוא עד"מ הנ"ל בהתחלקות תנועות האבריו' החיצוני' שבאדם הגשמי למטה בעשותו איזה פעולה ועשי' גשמיות שהוא לפי אופן השכל והטעם שבמח' שבמוח שנמשך ומתפשט בבחי' המדות שבלב להיות ע"י התחלקות פרטי תנועות האבריו' החיצוני' ממש לפי אופן השכל והטעם ההוא שבמחשבה שבמוח, ובחי' השכל והטעם שבמחשבה הוא לפי אופן בחי' פנימיות הכוונה והטעם הפנימיות מעשי' זו כנ"ל באריכות. וכמ"כ למעלה הנה אוריית' שהוא התו' שהן שית סדרי משנה זרעים מועד נשים נזיקין קדשים טהרות והן כשר פסול טמא טהור חייב זכאי כו' ששרשן למעלה בבחי' ו"ק דבחי' המדות דז"א דאצי' שנק' אוריית' מח"ע היא נפקת שהוא בחי' ח"ע דאצי' ראשית הגילוי, והמשכת המוחין שנמשכין בבחי' המדות דז"א כו' להיות בהם וע"י אופני כל פרטי התחלקות חיצוני' הכלים דז"א דאצי' שנק' אברים דמלכא כו' עד"מ התחלקות חיצוני' האברים שבאדם כנ"ל וד"ל והן הנק' רמ"ח פקודין שהן רמ"ח אברין דמלכא, שפרטי אופני התחלקות[ו] הוא לפי אופן המשכת המוחין דח"ע שרש התו' הנמשך בבחי' פנימיות המדות דז"א שנק' אוריית' כנ"ל (וע"כ נק' התורה ג"כ בשם אילנא דחי' וגופא דמלכא כנ"ל וד"ל), ובחי' גילוי המצות בפומ' הן הנק' מצות המלך ששרשם בבחי' מל' דאצי' שמקבל [מ]בחי' חיצוני' הכלי' ואבריו' דז"א דאצי', והוא עד"מ בחי' גילוי כח התנועה שביד מכח אל הפועל ממש בגשם הפעולה ממש שהוא בא ג"כ בהתחלקות מן חיצוני' היד לחוץ בגשם הפעולה ממש אמנם הוא בא ג"כ בהתחלקות כפועל בגשם הפעולה ממש [ג"כ] לפי אופן התחלקות תנועות אבריו' היד כו' וד"ל.

והיו לטוטפות: ואתחנן ו, ח.

שארז"ל [א]: שנאמר] בפ"ד מן המותר בפ"ד: בא יג, ט. שבת כה, ב.

בתפילין ש"י כנגד הלב: ראה שלחו ערוך אדה"ז הלי תפילין סכ"ז ס"ב.

בד' פרשיות . . ד' מוחין: ראה לעיל ע' ארמא.

שית סדרי משנה זרעים . . טהרות: ראה לקוטי שיחות בשלח כרך יא ע' 56 הערה 13.

ש"ה הפעולה — בא ג"כ בהתחלקות: א: מה שיוצא. וראה בפנים שורה שלאחיו.

אך הנה מבואר למעלה בענין משל הגשמי הנ"ל שכ"ז הוא ענין השתלשלות חיות הרוחני בלבד באיזה ציור ואופן יהי עשיית הפעולה, אמנם הכל הוא בכחי' רוחני' החיות בלבד שהוא אשר נמשך מבחי' המחשבה שבמוח לבחי' המדות שבלב וחיצוני' האברי' כנ"ל וד"ל, אבל בחי' מהות גשם העשי' [ו] הפעולה הרי הוא בא ונעשה מבחי' עצמות מהות כח התנועה שביד דוקא שיוצא ובא מכח אל הפועל בגשם הפעולה ממש, וכחי' כח התנועה זה הרי הוא בחי' עצמות כח התנועה הנמשך מעצמות נפש האדם הפועל ממש והרי מתנענע כו' וד"ל שבחי' גילוי התנועה שביד הוא הוא ממש בחי' כח התנועה הפשוטה שמנפש האדם שנמשך וכא ממש בגשם הפועל דוקא בבחי' הרה"פ הנמשך א"ע נפש האדם להיות פועל ועושה [כו'] כנ"ל באריכות, אלא שבחי' התחלקות אופני גשם הפעולה לבד הוא הבא מסיבת התחלקות תנועות האברי' החיצוני' הבאים [מ]סיבת התחלקות אופני השתלשלות החיות הרוחני שנמשך מבחי' הכח שבמוח עד בבחי' כח התנועה שביד ממש לעשות ציור והתחלקות באופני כח התנועה ההיא וציור והתחלקות אופני גשם הפעולה ההיא, אבל בחי' מהות גשם הפעולה ממש הוא מן מהות כח התנועה ממש דוקא שהוא מבחי' הרצון הפשוט הממשיך את מהות נפש האדם הפועל בכח התנועה גשם הפעולה ממש כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן למשכיל למעלה בענין שרש המצות הגם שהן באין ונמשכי' מבחי' התו' דוקא ששרשה בבחי' ח"ע כו' אינו אלא בבחי' השתלשלות הרוחני' בבחי' ציור והתחלקות אופני המצות בלבד שהן [הן] הנק' אברי' דמלכא שנמשכי' [מ]בחי' המדות עליונות דז"א דאצי' שמאיר [ב]הן מבחי' הארת המוחין דח"ע שרש התו' כו', אבל בחי' מהות גילוי עצם המצות ממש הנק' מצות המלך דוקא ששרשם בבחי' מל' דאצי' דוקא כו' הנה הן הן בחי' מהות ועצמות פנימיות רצונו [ית'] הפשוט בתכלית אחדות הפשוטה ממש כנ"ל במשל הגשמי ממש, וכמ"כ ממש למטה בבחי' מצות מעשיות הנה הגם שהן באין ונמשכין מן התורה דוקא שמבאר ומפ' הפי' של כל מצוה ומצוה בפרט כנ"ל, הנה כ"ז הוא בחי' התחלקות אופני המצות בציור אופנים לבד שזה לבד הוא הבא ונמשך מבחי' חכמת התו' דוקא להיות גם בחי' גשם כל מצוה ומצוה בפרט וגם אופן קיומה [במעשה] בפומ' ג"כ הכל ע"י אופני הטעם והחכמה שבתו', אבל בחי' מהות ועצם המצות ומהות קיומה בפומ' ממש דוקא הנה [הן] הן [דוקא] בחי' רצונו ית' ממש כמו שעלה ברצונו הפשוט ממש בבחי' רצון העה"פ שבאחדות הפשוטה דעצמות המאציל ממש שנמשך ובא ברצון המצות מעשיות ובקיומה בפומ' בגשמיות

שור' מחנענע — שבחי' . . האדם: א' ליתא.

הרה"פ הנמשך א"ע: א' הרצון הפשוט הממשיך את עצמות.

שור' שנמשך — הכח . . בבחי': א' המח' . . א' תיקו עה"ג: בחי'.

שור' שעלה — העה"פ: א' העליון הפשוט. ד' העצמי הפשוט.

דוקא וד"ל. והוא ענין מאמר הנ"ל דתרי"ג מצות הן הן בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא הנמשכין מבחי' החיבורתא דע"י שהוא בחי' התענוג הפשוט שעלה ברצון הפשוט ממש, ואף ששם הוא בבחי' אחדות הפשוטה למעלה מהתחלקות תרי"ג מצות פרטי' כו' הנה התחלקות[ן] הוא הבא ונמשך ע"י חכמת התורה [דוקא, וכנ"ל במ"ש מה רבו מעשיך כו'], אמנם דוקא עשייתן בפו"מ באופנים פשוטים הכשרים ע"י חכמת התו' המחלקן] דוקא הן הן ממש דוקא כמו שעלה ברצונו הפשוט דוקא שבאחדות הפשוטה ממש, והיינו לפי שרש חכמת התורה שרשה בבחי' ח"ע ששרשה ומקורה למעלה [מעלה] הוא בבחי' חכמה הנעלמה שהיא חכמה שבכתר שהוא בחי' פנימיות הטעם וכוונת כל המצות מעשיות שהוא בחי' הטעם הכמוס אשר לרצון הפשוט ונק' פנימיות טעמי המצות שיתגלה לעתיד דוקא וכמ"ש ישקני כו' שבבחי' פנימיות הטעם והכוונה הפנימיות זו דוקא מאיר ומתגלה בחי' עצמות התענוג העליון הפשוט שבבחי' פנימי' רצון הפשוט שרש המצות כו' וד"ל. ומבחי' פנימיות הטעם והכוונה זו שבבחי' ח"ס כו' נמשך בחי' ח"ע דאצי' והמשכת המוחין במדות דו"א כו' בהתחלקות אופני' פרטי' המצות לפי אופן התחלקות הטעם שבחכ' עילאה ונמשך לפי אופן הכוונה הפנימיות שבבחי' ח"ס כו' וד"ל. וע"כ הגם שבחי' החכמה הוא המחלק את בחי' הרצון דמצות כו' עכ"ז באופנים [הכשרים] ע"י התחלקות הטעם והחכמה זו דתורה שורה ומתגלה בהם דוקא בחי' עצמיות התענוג הפשוט שבבחי' הרצון הפנימיות שבאחדות הפשוטה שלמעלה מבחי' התחלקות ממש כו' וד"ל, משא"כ כאשר יחסר בהן דבר מה שלא ע"י חכמת התו' הרי הן פסולין ואינה מצוה כלל עד"מ הנ"ל כאשר יחסר דבר מפרטי הבנין כו' וד"ל.

ומזה יובן ג"כ בענין נש"י אשר ג"כ מצינו בהם כמה מאמרים שוני'. דהנה מבואר בזהר ובע"פ בענין שרש נש"י שהן מבחי' ח"ע ממש וכמ"ש בנין אתם להוי' כו' בני בכורי ישראל כמשל הבן שנמשך מבחי' טיפת מוח האב כו' וכן ישראל עלו במחשבה שהוא במח' דחכמה כו', ובמ"א מבואר על שרש נש"י שהן מבחי' ז"א דאצי' שע"כ [הן] ס"ר נש"י שהן [ל]נגד ו"ק דועיר שע"י ה"ח המגדל[ין] אותן נעשי' כ"א לק' אלף כמבואר כ"ז במ"א באריכות בענין הברכה ברוך חכם הרזים שהוא על ס"ר דוקא כו' וע"ש, ובמ"א מצינו שרש נש"י הן מבחי' מחה"ק דרצון הקדום שהוא בחי' רצון הקדום בעצמות המאציל בבחי' אחדות הפשוטה דרצון הפשוט ממש שהוא

טעמי המצות . . . ישקני: ראה לקמן ס"ע א'תעג ואילך.

שורה ומתגלה — הפנימיות: X: הפשוט.

בנין אתם להוי' . . . בני בכורי ישראל כמשל הבן . . . ישראל עלו במחשבה: ראה יד, א. שמות ד, כב.

בראשית רבא פ"א, ד. ראה תניא פ"ב. לקוטי הגהות (קה"ת תשל"ד) לשם. ליקוטי פירושים וכו' שם.

ס"ר נש"י: ראה תניא פל"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעט. ושי"ג.

ברוך חכם הרזים: ברכות נח, א. ראה תורת חיים בשלח שס, א.

בחי' פנימיות הכתר שהוא בחי' התחתונה שבמאציל ממש וכמבואר במ"א על מ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא כו' ששרשן [הוא] מבחי' ח"ע שבעצמיות אוא"ס שלפני הקו כו', ולכאורה כל המאמרים הנ"ל הם כסותרים לגמרי, ומה גם אשר לכאורה כל המאמרים [הנ"ל] אינם מובנים [דהלא ידוע שנשי' שרשן הן מבחי' מל' דאצי' שנק' כנ"י מקור נשי' ושע"כ כל ישראל הן בני מלכים כו']. אך ע"פ דרך הנ"ל יובן כל המאמרים הנ"ל היטיב אשר כולן אמת ואינם סותרים לגמרי. והענין הוא שבאמת שרש ומקור דמקור דמה[ות] נשי' למעלה למעלה הן הן בחי' פנימיות רצון הפשוט שבעצמות המאציל ממש מה שעלה ברצונו הפשוט ממש שהוא בשביל ישראל שנק' ראשית כנודע וד"ל, אמנם בחי' התהוותן מאין ליש ממש בנשמות דבי"ע שהן בחי' בריאה ממש הוא מבחי' פנימיות מל' דאצי' שהוא מקור התהוות[ם] מאין ליש בגילוי ממש מכח אל הפועל ממש, אמנם בחי' מהות גילוי והתהוות זו ממש הרי הוא ממשיך גילוי מהות והתהוות עצמיות רצונו הפשוט וכנ"ל] במשל הגשמי ממש [שבבחי' גילוי התנועה שביד הוא ממש בחי' כח התנועה הפשוטה שמנפש האדם הפועל וכנ"ל באריכות וכנ"ל] במ"ש כ"ע איהו [ממש] כתר מל' כו', אמנם בחי' גילוי אופני[ם] והתחלקותן בבחי' ריבוי אופנים פרטי' שונים [ו]במספר ס"ר ממש הן אשר נמשכו מבחי' ו"ק דז"א דאצי' [כנ"ל ש]נמשך בהן הארת המוחין דא"א שנמשכין מבחי' ח"ע דאצי' ראשית הגילוי והתחלקות בבחי' השתלשלות הרוחני' בצירור ואופני' כו' ובחי' ח"ע זו [הוא] אשר נמשך מבחי' פנימיות ח"ס שהוא [בחי'] פנימיות הכוונה וטעם הכמוס אשר לרצון הפשוט שבו דוקא מתלבש הארת בחי' עתיקא דעתיקין כו' שהוא בחי' פנימיות התענוג שעלה ברצונו הפשוט כו' וכנ"ל באריכות. ונמצא שכל המאמרים הנ"ל הן עולין לקנה א', [ו]מ[ובן] [כזה] גם מה שלפעמים נק' נשי' ילד שעשועי' שהוא מבחי' שעשועי' העליוני' דעצמות אוא"ס שנק' שעשועי' המלך בעצמותו שהוא בחי' פנימיות התענוג שנק' בזהר עתיקא דעתיקין כו').

ואחר כל הנ"ל מעתה יובן היטיב הטעם להתלבשות המצות מעשיות בעניני' גשמי' דוקא וירידות והתלבשות נשי' למטה בגופי' בוד' [ה]גשמי' דוקא שהוא כדי לקיים מצות מעשיות בפומ' דוקא, הענין הוא ע"ד הנ"ל [ל]היות כי כבר מבואר למעלה בשרש מהות התהוות מציאות הגשמי' דוקא

נשמה שנתת בי טהורה היא: ברכת אלקי נשמה. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תנח"תסא. וש"נ. שו"ה מ"ש — ח"ע: א': טה"ע.

מל' דאצי' שנק' כנ"י: ראה זהר בלק קצו, א.

כל ישראל הן בני מלכים: שבת סו, א.

בשביל ישראל שנק' ראשית: נסמן לקמן ע' א'תכג.

ילד שעשועי' . . . שעשועי המלך בעצמותו: ירמ" לא, יט. נסמן לעיל ע' אקפה.

עתיקא דעתיקין: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפז. וש"נ.

שהוא מבחי' עצמיות רצון הפשוט דסוכ"ע כו', וע"כ דוקא כאשר ממהות הגשמיות נעשה מצוה כמו סוכה או תפילין וכדומה ונשי' מקיימין אותה ג"כ בפועל דוקא הנה הן בחי' פנימיות רצונו ית' הפשוט בתכלית הפשיטות שבאחדות הפשוטה בבחי' שעשועי המלך בעצמותו ממש, אמנם דוקא כשנעשה כ"ז ע"י אופני השתלשלות הרוחני' שמבחי' ממלא כ"ע שמבחי' החכמה דוקא דהיינו שמבחי' מהות חיצוני' גשם העשי' באופני ההשתל' שמבחי' החכ' ראשית הגילוי עד בחי' דצ"ח דעשי' ממש שמהם נעשה גשם המצוה ממש וג"כ ע"פ אופני' הכשרים ע"פ הטעם והכוונה שבחכמת התורה הנ"ל וגם מהות קיום המצות בפומ' שמבחי' מהות הנשמה בהתלבשות[ה] בגוף הגשמי' דוקא וד"ל וג"כ דוקא אופן הקיום ע"פ כוונת המצות שמבחי' חכמת התורה הנ"ל וד"ל, שאז דוקא הן הן בחי' פנימיות רצונו ית' ותענוג הפשוט כו' וד"ל, ואז דוקא נאמר וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד [וד"ל].

וכמ"כ הנה יובן בעבודת ה' בלב כל נשי' בפרט בבחי' התפעלות המדות אהוי"ר שנמשך מבחי' השגה שבמוח שנמשך מבחי' פנימיות הביטול דחכמה כח מה שבנפש האלקית שררשה בבחי' ח"ע ממש ולמעלה מעלה כו' דוקא שהוא מאיר ושורה בחי' גילוי אלקות בבחי' החכמה שב[כ]ל נפש בפרט כנודע, אבל עכ"ז בחי' מהות הביטול דהנשמה שבגוף דוקא (דהיינו מה שהיש בטל וד"ל) הנה בזה דוקא שורה ומאיר מבחי' עצמות תענוג העליון שבעצמות אוא"ס ממש וד"ל, ומכש"כ בקיום המצות מעשיות בפומ' שהנה אף שהאהבה היא שרש לוע"ט והיראה לסומ"ר [שהן] מ"ע ומל"ת [שהן] ע"י היראה והאהבה שבלב שנמשך הוא מבחי' הביטול והשגה שבמוח כו', הנה כ"ז הוא בחי' אופן הקיום ונק' גדול חכ' שמביא לידי מעשה וד"ל, אבל בחי' מהות העשי' בפועל ובמה שאמר ונעשה רצונו דוקא הנה הוא עולה על כולנה ממש בבחי' עצמיות התענוג הפשוט שברצון הפשוט [שבאחדות הפשוטה שלמעלה מעלה מבחי' מקור החכמה כו' וד"ל. ונמצא שעכ"פ מובן מכל הנ"ל דהגם שהחכמה הוא בחי' מקור האור וחיות פנימי' דכל ההשתל' העולמות וכן [בחי' האור והחיות] פנימי' של המצות שנמשכי' מחכמת התורה [דוקא] כו' וד"ל, וכן [בחי' אור ו]חיות פנימיות דכל נשי' שכולם מקבלי' בחי' גילוי אור וחיות פנימיות מבחי' החכ' ראשית הגילוי דוקא, ועכ"ז בחי' מהות מציאת הגשמיות ומהות רצון המצות ומהות הנשמה בקיומה המצות בפועל בגוף דוקא כ"ז כל שרשן ומקורן [הן] למעלה מעלה

וירא את כל אשר עשה: בראשית א, לא (כדילוג).

דחכמה כח מה: נסמן לעיל ע' ארט.

שהאהבה היא שרש לוע"ט והיראה לסומ"ר: ראה תניא פ"ד. סידור שחרית לשבת קפה, א. פירוש המלות

פס"ט.

שורה בקיומה — כ"ז כל: א: כו'.

מבחי' החכמה כו' וד"ל. ויובן בזה היטיב [מ"ש] והחכמה תחי' בעלי' ויתכן בין על בחי' חכמות התורה שרש המצות ובין על בחי' החכמה ראשית הגילוי דממכ"ע בכלל שאף ש[ה]חכמה מחי' אותם כו' נשי' הן הנק' בעלים דחכמה כו' וד"ל, ויובן בזה מה שא' בחכמה אתברירו דוקא, ואחר תשלום הבירורין שהוא אלף הו' דוקא שאחר ו' יומין עילאין שנמשכו מבחי' החכמה כמ"ש מה רבו מעשיך [ה'] כולם בחכ' כו' וד"ל, וכן אחר שיכלו הנשמות שבגוף כו' שהן ס"ר מבחי' ו"ק דז"א, וכן כל המצות מעשיות כשר טמא כ[ל] ס' מסכתות כו' בפועל שהן רמ"ח פקודין רמ"ח אברין שכולן שרשן מבחי' החכ' כו' שכ"ז נק' זמן הבירור, ואחר כל הבירורי' באלף הו' דוקא אז דוקא נאמר ושבתה הארץ שבת [להוי' כו'] ואז נאמר כי תהיו אתם לי ארץ חפץ ביום [ה]הוא יקרא חפצי בה כו' וד"ל.

ומעתה עם כל הנ"ל יובן ענין שמע"צ שנק' שמח"ת בוי' הקפות שמקיפי' עם הספר תורה סביב הבימה כו' וגם ענין ז' ימי החג הסוכות בצל הסכך דוקא ושכל זה נעשה מיוכ"פ דוקא שנק' יום סליחה ומחילה כו' שהזדונות נעשי' [כ]זכיות שאז מ"ת דלוחות אחרונות שניתנו בחשאי שהוא מבחי' התשובה מעומקא דליבא בעשי"ת ממעמקים קראתיך כו' [י] עומקי' כו' שמעוררי' למעלה [ב]בחי' עומק העליון כו' להיות נמשך ביוכ"פ בחי' המשכות י"ג מדה"ר נושא עון כו'. והענין הוא דהנה ידוע שמ"ת נק' חתונתו של הקב"ה כמ"ש ביום חתונתו [כו' ודרשו רז"ל ביום חתונתו] זו מ"ת כו' שמחת לבו זו בנין בהמ"ק, ולכאורה אין זה מובן כלל מה המשל שנמשל התורה לחתן וכלה שהוא משל גשמי מאד, אך עם כל הנ"ל יובן היטיב שהוא ממש ע"ד משל היחוד מחתן וכלה דו"ג הגשמי. דהנה הכלה מקבלת השפעת הטפה מהחתן שהוא מבחי' פנימיות מוח האב כו', אמנם הנה כ"ז אינו אלא מבחי' השפעה פנימיות בלבד אבל לא שכל עיקרה ומהותה של הנקבה מתהווה מהדכר, וגם בענין התהוות הולדה הנה כל עיקר התהוות הולד והתגשמות[ו] בגשם האברי' ממש הוא בכוא הטפה ברחם הנוק' דוקא

והחכמה תחי' בעלי': נסמן לעיל ע' ארכג.

בחכמה אתברירו: נסמן לעיל ע' אקעד.

מה רבו מעשיך: תהלים קד, כד.

ושבתה הארץ: בחר כה, ב.

כי תהיו אתם [א]: ואתם תהיו לי ארץ חפץ: מלאכי ג, יב [ותיבת לי ליחא שם. אבל כ"ה גם בתורה אור שמות נג, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רטז. ושינ].

יקרא חפצי בה: ישעי' סב, ד.

ש"ה ומעחה — שנק' שמח"ת: א: ושמח"ת.

ממעמקים קראתיך . . . (י') עומקי': תהלים קל, א. ראה לקמן ע' אישנס. ושינ.

נושא עון: תשא לד, ז.

ביום חתונתו . . . מ"ת . . . שמחת לבו . . . ביהמ"ק: שיר השירים ג, יא. תענית כו, ב. ראה מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' תתמו בהערה.

דו"ג: דכר ונוקבא.

הרי היא העיקר המולדת ומגשמת הולד בגשם ממש אלא שמקבלת מהדכר בחי' טיפה רוחני' בלבד כו'. ו[ה]נמשל מזה יובן למשכיל למעלה בבחי' מל' דאצי' מקור כללות נש"י שממנה דוקא התהוות כל העולמות והולדות [הנשמות] בבחי' לידה מאין ליש ממש כו' שמקבלת בחי' השפעת טיפת אבא שמבחי' ח"ע הנמשך בבחי' המדות דו"א בכדי להוליד נשמות מאין ליש ממש כו' או להתהוות בחי' חיצוני' העולמות שהוא [ג"כ] מבחי' המשכת חיצוני' ח"ע שנמשך בבחי' [מל' מבחי' המשכת] המוחין דחוי"ב במדות דו"א כו' וכמ"ש אור זרוע כו' וע"כ נק' בחי' ח"ע שרש התו' בחי' חתן ובחי' המל' [נק'] כלה שמקבלת טיפת הדכר שמבחי' החתן דח"ע, אמנם ג"כ כ"ז אינו אלא בחי' השפעה והמשכה טיפה הרוחני' בלבד כו' שהוא [הוא] בחי' אופן וציור [התחלקות] השתלשלות, אבל בחי' מהות התהוות בגשמיות הגשמי ממש וגם בחי' לידת הנשמות מאין ליש ממש בבחי' נברא ממש עד למטה מטה בגוף בוי"ד הגשמי ממש הנה הוא מבחי' עצם המל' דוקא שהוא [הוא] בחי' כח התהוות שבעצמו' או"א"ס הפשוט בבחי' אחדות הפשוטה בבחי' סוכ"ע וכל יכול שלמעלה מעלה מן החכמ' שממנו דוקא בחי' כח התהוות שבמל' כנ"ל באריכות וכמאמר כתר עליון איהו כתר מל' ממש וכנ"ל במ"ש והחכ' תחי' בעל"י כו' וד"ל, וזהו מ"ש א"ח עט"ב ונקבה תסובב גבר כו' וד"ל. ובפרט בעבודת ה' בכל נש"י] המלוכשות בגוף בוי"ד הגשמי בפרט בקיום המצו' מעשיות בגשמיות בפור"מ הנה כל עיקר ענין כוונת המצות והיחוד והביטול באו"א"ס הנה הוא מבחי' חכמה שבנפש אלקית ששרשה בבחי' ח"ע שרש התורה, [ו]ממנה ג"כ ענין כוונת כל מצוה ומצוה ובפרט באופן הקיום [והיחוד] והביטול באור שכ"ז] נמשך מבחי' החכמה דוקא. נמצא שהוא בחי' משפיע ונק' חתן וד"ל, ובחי' מהות גשם המצוה ו[מהות] עשייתה וקיומה בפור"מ נק' כלה שמקבל[ת] מהחתן כו', אבל עכ"ז אינו אלא בחי' אופן קיומ[ה] ועשיית[ה] כו', אבל מהות המצוה וקיומה ממש הנה שרשו [הוא] למעלה מעלה מבחי' שרש הטעם והכוונה [ה]פרטי[ת] שמבחי' החכמה כנ"ל באריכות וד"ל, אלא שעכ"ז נק' כלה שמקבלת להיות שעכ"ז דוקא כשהמצוה נעשית באופן הכשירה ע"פ כוונת התורה דוקא אז דוקא היא בחי' עצמיות רצון העליון הפשוט שלמעלה מעלה מבחי' חכמת התורה וד"ל, כנ"ל באריכות שע"ז קאי והחכמה תחי' בעל"י שהן המצות וקיומם בפור"מ, וזהו אחעט"ב נקבה תסובב גבר כו' וד"ל.

וזהו כל ענין שמע"צ ושמח"ת שהוא בחי' השמחה מבחי' היחוד דחוי"ב [הנ"ל] לאחר שנקלט בחי' טיפת מ"ד דאבא ברחם הנוק' דוקא ש[הוא] הוא [הוא] ביום שמע"צ דוקא כמ"ש ביום השמיני עצרת תהי' לכם דוקא [ש]הוא

אור זרוע: תהלים צו, יא.

א"ח עט"ב (נאשת חיל עטרת בעלה) ונקיבה תסובב גבר: משלי יב, ד. ירמ" לא, כא. ביום השמיני עצרת . . . עצרת וקליטת: פינחס כט, לה. ראה לקמן ע' אישנה. וש"נ.

בחי' עצרת וקליטת הטפה שלא תהא פולטת כו' שמבחי' ח"ע בבטן הנוק' דוקא שהוא בחי' מל' דאצי' להיות מזה לידת הנשמות מאין ליש דוקא, [ו]כנודע שבחג הפסח הוא ענין הלידת נשמות שנולדי' מאין ליש מבחי' קליטת הטפה ברחם הנוק' שבשמע"צ ומן שמע"צ עד ו' של פסח הוא [ענין] זמן העיבור כנודע וד"ל. וכמ"כ בעבודת ה' בכל נשמות ישראל בפרט הוא ענין קליטת אור אלקי [שבבחי' ח"ע] בלב כל נש"י בפרט בבחי' היחוד וביטול בה' בתכלית בקיום מצות מעשיות בפומ' דוקא וד"ל. וע"כ [ש]ת שבשמע"צ השמחה הוא ג"כ במעשה ממש דוקא והוא בבחי' ריקוד בהקפה שמקיפין סביב הבימה מקום קריאת התו' בדיבור בכל השנה ובשמע"צ מקיפין סביב הבימה בריקוד ושמחה גופני' דוקא וגם ההקפות הם עם הס"ת שהוא גשם הס"ת דוקא להיות מכ"ז הוראה על שרש בחי' גשם הקלף זה דוקא, והשמחה זו היא בריקוד ועשי' גשמי' ששרשה למעלה מעלה מבחי' ח"ע שרש התורה שנמשך בדיבור בקריאת התורה בכל השנה, והו"ע א"ח עט"ב נקבה תסובב גבר ע"ד הכלה הגשמי' שמקפת וסובבת את החתן תחת החופה הגם שמקבלת [היא] מהחתן בחי' השפעת הטפה כנ"ל, וע"כ אז דוקא זמן עיבור הנשמות בבטן הנוק' דמל' דאצי' כו' וד"ל. ובחי' ז' ימי החג הן עד"מ [ענין] ז' ימי המשתה כו' וד"ל, ובחי' הסוכה בצל הסכך המקיף על האדם הוא ע"ד ענין החופה הגשמיות שקודם היחוד שמקפת להחתן והכלה יחד, והיא בחי' עצמיות אור מקיף העליון כשב"כ שנמשך אחר עליית המל' עד הכתר בפנימיות ביוכ"פ בנעילה כנודע שנמשך מלמעלמ"ט אח"כ בחג הסוכות בבחי' מקיפי' [בצל ה]סכך דוקא, ובשמ"ע הוא בא בבחי' גילוי בחי' מל' בשמחה גופני' וגשמיות [ממש] דוקא אחר בחי' היחוד דח"כ דוקא כו' וד"ל.

וזהו כל עיקר ענין ההפרש שבין שמע"צ שהוא שמח"ת דוקא בין חג השבועות שנק' ג"כ עצרת והוא זמן מ"ת. והענין ע"ד הנ"ל להיות כי בחג השבועות הוא בחי' מ"ת בדיבור דוקא שהן י' הדברות כו', ולמעלה הוא ענין ת"ת דאי' שנעשה כתר לז"א כידוע שהוא בחי' הבל הדיבור העליון שנק' רוח ממלא ששרשו מבחי' החכמה, והגם ש[ב]מ"ת הרי נעש[ה] בחי'

שבחג הפסח . . . ז' של פסח: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב ספ"ח. לעיל ע' ארעט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שפ"ו וש"נ.

שנמשך . . . בחג הסוכות: ראה לעיל ע' ארכ"ו.

חג השבועות שנק' ג"כ עצרת: ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח ר"ס תצד: חג השבועות הנק' עצרת בלשון חכמים.

ת"ת דאי' שנעשה כתר לז"א: ראה עץ חיים שער (כג) מוחין דצלם רפ"ה ורפ"ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתעג. וש"נ.

שו"ה ענין — הבל הדיבור . . . אינו אלא: הוצג כאן ע"פ א. ובכתי' זה וכן ב ד (ב ד) התחיל לכתוב: הבל הדיבור העליון שנק' רוח, והסגירו בחצאי עיגול) הובאו תיבות אלו לקמן בשו"ה וד"ל — השמחה אינו אלא בבחי' הרוחני שהוא הבל . . . אינו אלא [וממשיך עוה"פ בשו"ה וד"ל] בבחי' . . . בבחי' הרוחני.

כתר לז"א שהוא מבחי' שרש התו' ששרשה [מבחי'] אין דכתר, עכ"ז אינו אלא הארת הכתר בחכמה שהו"ע מ"ת כידוע [וד"ל], וכ"ז אינו אלא בבחי' הרוחני דאוי"פ או גם בחי' הארת המקיף בפנימי' דוקא [כנודע] שזהו הנק' כתר תורה וד"ל, [ו]ע"כ בחג השבועות השמחה אינו אלא בבחי' הרוחני בקריאת התורה בדיבור דוקא [אבל] לא במעשה [כלל], וע"כ נק' עצרת לה' אלקיך דוקא (שהוא בחי' ת"ת דאי' שנעשה כתר לז"א בלבד) כנודע [וד"ל], משא"כ בשמע"צ שנאמר עצרת תהי' לכם דוקא שהוא בחי' הקליטה ברחם דנוק' [דוקא הנק'] כלה דוקא וע"כ השמחה הוא ג"כ בשמחה גופניות בגשמיות דוקא שהוא בחי' כתר מל' דוקא שהוא בחי' כתר עליון ממש דבחי' כשב"כ שרש כל המקי' [פנים] שמתגלה בבחי' כתר מל' דוקא, והוא ענין ההקפות בגשם הקלף דס"ת ובריקוד גשמי סביב הבימה דוקא מקום קריאת התורה בחג השבועות בדיבור ששרשו בבחי' החכ' כי אבא יסד ברתא כו', משא"כ בשמע"צ בעשי' גופני' וגשמיות דוקא להיות מזה בחי' הוראה על בחי' שרש הגשמיות וגשם המצות דקלף הגשמי והעשי' גופני' בריקוד גשמי הוא מבחי' עצמיות ופנימיות כתר עליון דאיהו כתר מל' [ממש] שלמעלה מעלה מבחי' שרש חכמת התורה שנמשכה בבחי' דיבור בהשתלשלות הרוחני כו' כנ"ל וד"ל.

והנה כ"ז נמשך בחג הסוכות אחר יוכ"פ דוקא להיות כי בעשיית שהוא בחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא כו' כמ"ש ממעמקים כו' ונודע כי בחי' תש[ו]ע הוא בחי' בינה כי ת"ת הוא [ב]בחי' מל' כנודע והיינו [ב]בחי' מקיפי' דאימא עילאה שהוא בבחי' עצמיות המקיפי' דבחי' עצמיות ופנימי' כשב"כ שלמעלה מעלה מבחי' אור הכתר המאיר בחכמה שורש התו' בבחי' מקי' לפנימי' ובעבודת ה' היינו בחי' התשובה מעומק הלב שהוא [ב]בחי' רעותא דליבא [ו]נקודת הלב בחילא יתיר שלמעלה מעלה מבחי' הביטול דהשגה שמבחי' חכמה שבנפש האלקי' כ"א בבחי' נקודת ועומק הלב בבחי' עצמיות מהות הנפש האלקי ששרשו למעלה מעלה בבחי' עצמיות ומהות פנימי' הכתר שבעצמות כו' [וכנ"ל באריכות, וע"כ באתעדלית כזה מעוררי' למעלה בבחי' עצמיות המקיפי' דפנימיות כתר עליון כו' והוא בחי' עליות המל' מקור נשי' ביוכ"פ בנעילה עד פנימי' הכתר ע"כ אז דוקא הוא עיקר בחי' הסליחה ומחילה להיות הזדונות כזכיות ממש להיותו למעלה מעלה מבחי' אור הכתר המאיר בחכ' שבתורה בבחי' אור פנימי' שרש התחלקות

עצרת לה' אלקיך: ראה טו, ח [לשון הכתוב גבי פסח, וראה לעיל הערה ד"ה: חג].

עצרת תהי' לכם: פינחס כט, לה.

אבא יסד ברתא: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רנו, ב, רמח, א, רנח, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע'

שפן, ושי"ג, ח"ג ע' תתקנת.

תשנו"ע הוא בחי' בינה . . . ת"ת [תשובה תתאה]: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תרנו, ושי"ג.

רעותא דליבא: ראה זהר וירא ק, א.

הזדונות וזכיות שהן מ"ע ומל"ת שנמשכי' מבחי' חכמת התורה דוקא כו' שבחי' אור פנימי' זה הוא אשר כבר נפגם ע"י מעשה התחתוני' בדבר המנגד ע"פ חכמת התורה דוקא נפש החוטאת היא תמות כנודע וד"ל, וכנ"ל במשל הגשמי שדוקא כאשר יהי' אופן הבנין ועשי' של האדם הגשמי כפי אופני פרטי מחשבתו וחכמתו אז דוקא יתענג ממנו כו' וד"ל. אמנם בבחי' התשובה עילאה מעומק דליבא הנ"ל מבחי' פנימיות ועצמיות הנפש שמעוררי' למעלה בחי' עצמות המקיפי' עליוני' דבחי' עצמיות פנימיות הכתר שלמעלה מעלה [מפנימי' שרש חכמת התו' כנ"ל אזי ממילא נעשו זדונות כזכיות ממש] מבחי' המשכות יגמדה"ר שמבחי' מקיפי' עליוני' הנ"ל והוא בבחי' החותם דנעילת יוכ"פ כו' וד"ל, ובחי' עצמיות המקיפי' עליוני' הנ"ל הן הן ממש שנמשכי' ובאין בגילוי בחגה"ס על כללות נשי' דוקא בצל הסכך דסוכה ממש וכמ"ש בסוכות תשבו אתם דוקא ודוקא בגילוי בבחי' מקיפי' דסכך דוקא כנודע וד"ל, והוי"ע החופה המקפת להחור"כ יחד שע"י יוכל[ו] להתאחד דוקא, ובשמע"צ שהוא אחר היחוד דוקא אחר שכבר קיבל הכלה טיפת המ"ד דחתן אז דוקא באי' בגילוי בבחי' המקיפי' העליוני' בבחי' השמחה גופניות דוקא בבחי' הקפות הגשמיות ממש [דוקא] דבחי' כ"ע איהו כתר מל' ממש.

ועתה צריך להבין ענין הד' מינים שבלולב שהן אתרוג הדס וערבה כו', ואתרוג יש בו טעם וריח והדס ריח בלא טעם וערבה לא טעם ולא ריח כו', ומתחילה צריך לבאר כללות ענין הכוונה מכל הד' מינים. דהנה מבואר בע"ח בענין כללות כוונת הד' מינים שבלולב והנ[ע]נוע[ים] כו' שהוא להמשיך דעת לנוק' דז"א העומדת אחורי ז"א כו' וע"ש והן הן כל ענין הנ[ע]נוע[ים] שבלולב לנגד הלב. והענין הוא ע"ד הנ"ל דהנה מבואר למעלה בכללות ענין חג הסוכות שהוא בחי' היחוד דחור"כ כו' ועיקר היחוד הוא בשמע"צ כו'. והנה כמו שביחוד חור"כ [ה]גשמי' הנה בהכרח הוא שתהיי' ירידת הטיפה מהדכר דרך כלי היסוד להיות מחבר ומקשר יחד את מהות הזו"ג הגשמי' יחד ממש ע"י כניסת יסוד דדכורא ביסוד דנוק' כו' ועי"ז דוקא נמשך טיפת הזכר ברחם הנוק' ממש. וכמ"כ הענין למעלה בבחי' היחוד דחור"כ העליון להיות נקלט היטיב טיפת אבא שהוא בחי' אור ח"ע חכמתו [יתברך ממש] בבחי' הגילוי אוא"ס שבחכמה [להיות נקלט היטיב] ברחם הנוק' שהוא בלב כל נשי' בפרט כנ"ל הוא ע"י הדעת דוקא שהוא בחי'

חכמת התורה . . נפש החוטאת היא תמות: לשון הכתוב יחזקאל יח, ד. שם, כ (ושם: הנפש). ראה גם ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. לקוטי שיחות עשרת ימי תשובה כרך ד ע' 1358.

בסוכות תשבו: אמור כג, מב.

שריה ובשמע"צ . . העליוני': א: ליתא.

ואתרוג יש בו טעם . . ולא ריח: ויקרא רבא פ"ל, יב.

מבואר בע"ח [א: במ"א]. . להמשיך דעת לנוק' דז"א: בסידור שער הלולב רסב, ד מצ"ן: בפע"ח בשער הלולב [שכ"ט פ"א-ג]. ושם רסג, ג מצ"ן למ"ח [מסכת ימי מצוה וסוכה פ"ה מ"ג]. ראה הנסמן בד"ה בסוכות תשבו תשמ"א פ"ד הערה 59. לקמן ע' איש"ג.

ההתקשרות הנברא' להבורא ית' שלא להיות בבחי' נבדל ונפרד כ"א [בבחי'] ביטול והתקשרות אמיתי לבחי' אור אלקי ממש ולא בבחי' מח' העוברת על המוח בלבד כו' ועי"ז דוקא יוקלט היטיב בחי' אור אלקי ואור א"ס ב"ה ממש המאיר בחכמתו ית' ובפרט בבחי' החכמה שבנפש האלקי' ממש כו'. והנה בחג הסוכות שהוא בחי' היחוד דחוי"כ בכלל כל נשי' שהם בכללות בחי' מל' דאצי' מקור נשי' להיות נקלט בחי' טיפת אור ח"ע חכמתו [ית'] ממש כו' כנ"ל, ע"כ צריך להמשיך דעת לבחי' נוק' דז"א להיות כי בבחי' דעת זה דוקא יומשך בחי' טיפת אבא הנ"ל, והמשכת בחי' הדעת זה בחגה"ס הוא ג"כ ע"י מצות מעשיות הגשמיות דוקא שהוא הוא ע"י הלולב וד' מינין בכלל, והטעם הוא ע"ד הנ"ל להיות בה בחי' שרש מהות גשם המצוה דוקא ששרשה למעלה מעלה בבחי' עצמות רצון הפשוט שלמעלה מעלה מן החכמה כו' וע"כ ע"י דוקא יומשך בחי' הדעת בנוק' כו' וד"ל. והוא הטעם לכל המצות מעשיות בקיומם בפו"מ דוקא כמו בהנחת תפילין שהכוונה הוא להמשיך המוחין עליוני' וכמו בציצית בחי' מקיפי' דאי[מא] כו' וכדומה לזה בכוונת [כל] המצות מעשיות, והנה אם יקיים אותם בפו"מ אף שלא בכוונה כלל יצא י"ח אלא שנק' כגוף בלא נשמה כו' וד"ל ואם לא יניחם בפו"מ אף שיכוין בכוונה בחכמית הביטול לא יצא י"ח, ולכאורה הוא דבר פלא שהי' יתכן להיות בהיפך ממש. אך הענין הוא ע"ד הנ"ל להיות שאף [ש]הכוונה של כל מצוה הוא בחי' אור וחיות של גשם המצוה ושרשה מבחי' פנימיות החכמה שבתורה כנ"ל וגשם המצוה היא בחי' כלי לאור וחיות פנימיות של הכוונה וצ"ל במ"ש כי נר מצוה ותורה אור כו' עכ"ל [ז] בחי' מהות גשם המצוה דוקא הוא [הוא] בחי' עצמות רצון הפשוט ממש כו' וד"ל. וכמ"כ ההמשכת הדעת לבחי' הנוק' דז"א ובפרט בכל נשי' בפרט להיות בבחי' התקשרות לה' כו' בבחי' התקשרות המהות דוקא ששרשן ג"כ למעלה מעלה בבחי' עצמות רצון הפשוט וד"ל, ע"כ הוא ע"י הלולב וד' מינים דוקא וד"ל שבוה דוקא נמשך בחי' הדעת לכללות נשי' שבבחי' דעת זה יוקלט היטיב בחי' טיפת מ"ד וד"ל.

ועתה צריך להבין פרטי ענין הד' מיני' הנ"ל, דלכאורה מה שייכות יש להם דוקא לבחי' דעת. אך הענין ע"ד הידוע ומבואר במ"א מענין פרטי כל הד' מינים שאנו רואי' בהם בחי' היחוד והתכללות בגשמיות מב' הפכי' יחד ומזה הוראה גמורה על ששורה בהם [מ]בחי' אין העליון האמת[י] שע"כ יש בהם [מ]בחי' היחוד והתכללות, כנודע הכלל שכל בחי' הפירוד והתחלקות הוא בא מסיבת בחי' הישות והרגשת העצמיות עד"מ איש הקפדן

המצות . . . שלא בכוונה: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפ. וש"נ. דברים ח"ג ע' תתקט. וש"נ. במדבר ח"ג ע' אמו וע' אינד.

וצ"ל במ"ש כי נר . . . כו': [כ"ז ליתא ב"א] ראה לעיל ע' ארנצ.

שורה בבחי' — המהות: תוקן ע"פ א. ובבחי' ז' וכן ב"ד: והיחוד. ועוד תיבה שא"א לפענחה.

הד' מינים . . . היחוד והתכללות: ראה סידור שער הלולב רסד, ד ואילך.

בטבעו שהוא מסיבות הישות והרגשות עצמותו ע"כ לא יסכול ההיפך רצונו לגמרי ובדבר [ק]ל שנגד רצונו יקפוד ויכעס מאד כי בחי' הסבלנות [הוא] בא מסיבת הביטול ואין בהעדר הרגשת עצמותו כ"כ וכל שהוא יותר בבחי' הביטול ואין בעצמותו יותר יהי' בבחי' הסבלנות לסכול דבר והיפוכו כו', וכמבואר במ"א [באריכות] על שרש בחי' יעקב ועשו שיעקב הוא בחי' הביטול בתכלית ועשו הוא בחי' הפירוד בתכלית שע"כ בעשו נאמר נפשות עש' לשון רבים להיות בבחי' הישות והפירוד דסט"א שהן [ענפים] מתפרדין משא"כ יעקב שהוא בחי' ת"ת ששרשו בבחי' דעת שעולה עד הכתר בפנימיות שהוא בחי' אין האמיתי דעצמיות אוא"ס שע"כ הדעת הוא כו' [לל חו"ג יחד אף שהן ב' הפכים בתכלית שהם חסדים דאבא וגבורות דאימא כו' וכמ"כ בחי' ת"ת שכולל חו"ג יחד שהם ב' הפכים ממש והיינו להיותו בבחי' אין בתכלית בבחי' העדר הרגשת עצמותו לגמרי [כ"א] בתכלית הביטול בהארת אין דעצמות אוא"ס וממילא הן מתכללי' יחד להיותו שם שניהם בטלים בתכלית עד שהחסד אינו בכללות הרגשת חסד כלל וכן בגבורה כו', וכמ"כ במ"ש עושה שלום במרומיו שהן מיכאל וגבריאל זה שר של אש וזה שר של מים ואין מכבין זה את זה שהטעם להיות כי באמת אש ומים הם שני הפכים בתכלית משא"כ כשהאיר עליהם האר[ה] שלמעלה משניהם ששם הם שניהם בטלים וע"כ מתכללין יחד כו' וד"ל וכמבואר כ"ז במ"א באריכות, וע"כ גם בבחי' יעקב נאמר שבעים נפש שנמצא אף היותו שבעים עכ"ז כולם הם מתכללין יחד [עד] שנק' נפש א' משא"כ נפשות עשו כו', וכמ"כ [למעלה] בבחי' יעקב העליון הן בחי' ז' מדות עליונות שכל א' כלול מעשר שכללותן שבעים וכולם מתכללי' יחד בבחי' ת"ת שהוא בחי' יעקב עד שנק' נפש כו', וכ"ז הטעם להיותו מבחי' קו האמצעי שעולה למעלה עד אין אמיתי דבחי' כתר עליון שלמעלה מעלה מהתחלקות עדיין ממש.

והנה אנו רואים בפרי האתרוג שהוא דר באילנו משנה לשנה ובשנה שלימה הרי יש בה קיץ וחורף [ועכ"ז] הוא מתקיים בתכלית, משא"כ

נפשות עש' [א]: עשו. ד: ע"ש; וכ"ז גם כגו"כ הצ"צ מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תרעה. ראה וישלח לו, ו. ויקרא רבא פ"ד, ו. רשי' ויגש מו, כו. יעקב שהוא בחי' ת"ת: זהר (סתרי תורה) ויצא קנו, א. ת"ת ששרשו בבחי' דעת [א]: ת"ת כי בחי' דת"י שעולה עד הכתר: נסמן לעיל ע' ארטו. הדעת הוא כנו"ל חו"ג: נסמן לעיל ע' אירמא. ת"ת שכולל חו"ג: ראה זהר (רעיא מהימנא) צו כה, סע"א. שם (תוספת) שב, א. תורת חיים בראשית מא, ד.

עושה שלום במרומיו: איוב כה, ב. ראה במדבר רבא פ"ב, ח. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תרמה ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קפה. וש"נ. במדבר ח"ב ע' סג: ע' תג: ע' תחלת. שבעים נפש: שמות א, ה. ראה לעיל הערה ד"ה: נפשות. האתרוג שהוא דר באילנו משנה לשנה: סוכה לה, א. ראה סידור שם רסא, ג. רסד, סע"ד ואילך. ספר המאמרים מלוקט [מכ"ק אדמו"ר שליט"א] ע' רנד.

שאר הפירות והזרעים הרי יש מהן שהן גדילי וצומחין בקיץ דוקא ואז יתקל[ק]לו מקור החורף והגדילין בחורף כמו כמהין ופטירות וכדומה אזי יתקלקלו מחום הקיץ, והענין הוא להיות כי קיץ וחורף שרשם למעלה הן בחי' חו"ג העליוני' שמתחלקי' כל א' לריבוא רבבות מדריגות ומהן התחלקות ריבוי הפירות והזרעים למטה בהתחלקות הטעמים וגידולין וצמיחתן וכו', וע"כ עכ"פ אותן ששרשם מבחי' חסד הן גדולין וצומחין בקיץ דוקא ואותן ששרשן בבחי' הגבורות יגדלו ויצמחו בחורף דוקא ויתקלקלו וירקיבו בקיץ להיותו בחי' היפוכו לגמרי כו'. משא"כ האתרוג שהוא גדל [באילנו] משנה לשנה ומתקיים בתכלית, ומזה הוראה על היות שרשו למעלה הוא מבחי' קו האמצעי הכולל שני הפכים יחד, וכמ"כ הדס שגידולו הוא תלת עלי בחד קיני' בבחי' היחוד והתכללות בתכלית, וכמ"כ הערבה שנק' אחוונא בגמ' ע"ש שגדילין באחוה כו', והלולב עליו חופ[י]ן אותו ולא בבחי' ענפין מתפרדין כדרך שאר האילנות. ונמצא [מזה] הוראה על כללות כל הד' מיני' ששרשם למעלה מבחי' קו האמצעי דוקא שעולה עד הכתר בבחי' אין אמיתי ע"כ נבחרו הד' מיני' הללו דוקא להיות על ידם המשכת הדעת בכללות נש"י כו' וד"ל. והנה ידוע מאמרז"ל איזה דבר שהנשמה נהנה [ולא כו'] זה הריח, נמצא הריח שרשו בכתר והטעם בכח', וידוע כמ"ש רפדוני בתפוחים שיש לה טעם וריח והיינו בחי' הארת הכתר בחכמה וד"ל, וזהו האתרוג, ובחי' הריח בלא טעם שהוא ההדס הוא בחי' מקיף דחכמה מבחי' מקיף דכתר, וכ"ז אינו אלא הארת הכתר בלבד, משא"כ עצם הכתר ממש בבחי' עצם הגלגלתא וד"ל אין בו לא טעם ולא ריח כלל כ"א נק' מקור הריח ע"ד המבואר במ"א בענין מ"ש והריחו בפועל יוצא שהוא מבחי' מקור הריח והוא ענין [ה]קטורת שמ[ע]ש[ר]ת וד"ל, והוא בחי' ערבה דוקא שאין בו לא טעם ולא ריח והן תרין בדי ע[ר]בות נו"ה כו' שהוא נו"ה שאין להם הפסק שהוא בחי' עצמות הכתר כמו שהוא ממש בחי' התחתונה שבמאציל ממש שאור א"ס הפשוט מלגיו כו'

הדס . . . תלת עלי בחד קיני' סוכה לב, ב.

הערבה שנק' אחוונא בגמ' ע"ש שגדילין באחוה: בסידור שער הלולב רסב, ג: כדפרשיי בשבת [שבת כ, א] ע"פ והאח לפניו מבושרת ואמרו מאי והאח אחוונא והוא הערבה שנק' אחוונא. לפי שגדלים באחוה והוא ממדרשי רז"ל. וראה שם רסד, סע"ד בשם רש"י. וכ"ה בספר המאמרים תקס"ח ע' ש"ח. ובביאורי הזהר [מכ"ק אדמו"ר הצמח צדק על מאמר הגיל דתקס"ח] ע' תקלו: ספ"ק דשבת.

והלולב עליו חופנין אותו [X: את עצו]: ע"ד סוכה שם בהדס. ראה שם לב, א.

איזה דבר שהנשמה נהנה: ראה ברכות מג, ב.

רפדוני בתפוחים: שיר השירים ב, ה. ראה גם ביאורי הזהר שמיני סט, ב. מאמרי אדה"ז כתובים ח"ב ע' צב וע' קד.

והריחו: ישעי' יא, ג.

(ה)קטורת שמנעש(רת: יומא כו, א.

תרין בדי ענרבות נו"ה: ראה זהר ויחי רכ, ב ובאור החמה שם. שם (בהשמטות) רסב, א. בלק קצג, ב. ובמקדש מלך שם.

שורה בדי — שהוא נו"ה: X: שהוא נצח נצחי.

שאור א"ס הפשוט מלגיו: ראה תקוני זהר תכ"ב (סח, ב).

וד"ל. וע"כ בהו"ר שקדם בחי' שמחה גופני' בריקוד [לה]הקפות בגשם ס"ת שבשמע"צ שבהן דוקא בחי' הגילוי דעצמות ומהות פנימי' כתר שבכתר ממש שנק' כ"ע כו' וד"ל, וע"כ גם בהו"ר לא נשאר מכל הד' מינין שבלולב כ"א הערבה לבד שאין בו לא טעם ולא ריח שהוא הוראה על בחי' עצמות כתר שנק' גולגלתא בבחי' או[א"ס כמו] שהוא למעלה מעלה מבחי' איזה גילוי טעם או ריח כנ"ל וד"ל.

בעז"ה. מאדמו"ר מוהור"ד שנת קפדלי"ת פה לובאוין

ביום השמיני עצרת תהי' לכם, כתי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, וידוע דמי' שמאלו תחת לראשי כו' זהו ברי"ה ויר"כ שאז זמן התשובה בעשי"ת מעומקא דליבא וכמ"ש ממעמקי קראתיך כו' בבחי' שמאל דוחה [ב]שפלות, ומזה יעוררו למעלה שיהי' שמאלו תחת לראשי בכנ"י שיגביהם למעלה ביוה"כ שנא' בו לפני הוי' תטהרו כו', ואח"כ נמשך ויורד מבחי' ימין דרב חסד העליון ממקום שעלה לשם מלמע' למטה להיות בבחי' מקיפי' בסוכו', ועל זה אמ' וימינו תחבקני כו' שהוא בחג הסוכות שנק' זמן שמחתינו כו' כידוע, אך עדיין הוא בבחי' מקיף בימין המחבק מבחוץ כמו צל הסכך שנק' צילא דמהינותא כמו ופרוס עלינו סוכת שלומיך כו', אך

שו"ה שנק' — כ"ע [כתר עליון]: א: כימ [כתר מלכות].
בהו"ר . . הערבה לבד: השוה לעיל ע' אירפד.

ביום השמיני עצרת: נמצא בבוך א (135) ריט, ב. ב (476) [עלים נפרדים — בכותרת: מאדמו"ר מוהור"ד שנת קפדלי"ת פה לובאוין. נמצא עד לקמן ע' אשמג]. ג (653) ע' כג. ה (873) ע' ז, ב. יא (976) ע' פג. יב (1215) ע' ק [ונחלק לפרקים, ומשם נעתקו כאן ציוני הפרקים]. יג (2014) ע' רעה. חלק מהמאמר [מתחיל מלקמן ע' אשלד דיה וזהו] נמצא גם בבוך ד (273) תקיב, ד. ה (628) ע' ל. ו (960) ע' קעב. ז (1154) ע' קצג. ט (1366) ע' מב. [וראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג בתחלתו בהערה]. חלק הראשון של המאמר נעתק מבוך א ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מבוך ה ומבוך יב. וחלק השני [מלקמן ע' אשלד] נעתק מבוך ט ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מבוך ה ומבוך ז. מאמר זה מיוסד על ד"ה זה משנת תקס"ד, נדפס בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשעה (וביאור נדפס שם ע' תשפו, וחסר בסופו), ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע פג, א. וקיצורים באור התורה דרושים לשמ"ע ע' אתחכ [ושם כותב הצ"צ ש, ד"ה זה וד"ה ביום השמיני שלח שייכים להדדי] — ראה גם לקמן רד"ה ביום השמיני שלח] וע' איתשצד וביאור שם ע' איתשצח. מאמר זה נזכר לעיל ע' ארה. ביום השמיני עצרת . . שמאלו תחת לראשי: פינחס כט, לה. שיר השירים ב, ו. שמאלו . . ברי"ה . . וימינו . . בחג הסוכות: נסמן לקמן ע' אישס. מעומקא דליבא . . ממעמקי קראתיך: נסמן לקמן ע' אישסח. לפני הוי' תטהרו: אחרי טז, ל. הסכך . . צילא דמהינותא . . ופרוס: נסמן לקמן ע' אישנו.

בשמיני עצרת נעשה מבחי' מקיפים דסוכו' בבחי' או"פ ממש והוא בבחי' הקליטה, שז"ש עצרת תהי' לכם ממש (כמשי"ת). ונמצא בר"ה הי' [ה]התחלה ובש"ע נגמר אור השפע (וזהו ג"כ מ"ש אני לדודי זהו בר"ה שמגביהים נש"י לדודי בחי' סוכ"ע כו' ודודי לי ביוה"כ [כנ"ל] ועלי תשוקתו בבחי' מקיף בסוכות וכת"י ג"כ ואלו תשוקתו בא' שזהו שמ"ע שנקלט האור בכנס"י).

והנה להבין כ"ז יש להבין תחלה ביאור מ"ש תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם מהו שנותן מדת אמת ליעקב דוקא ומד' החסד לאברהם דוקא. והנה ארז"ל דנמנו וגמרו שתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה, והקושיא ידוע מאחר שבאמת המעשה עיקר ולא המדרש והתלמוד ומה שהתלמוד גדול הטעם הוא רק מפני שמביא לידי מעשה וז"ל בטר טעמא שמפני טעם זה עצמו מפני שמביא לידי מעשה אנו רואי' שהמעשה גדול והוא העיקר וכמ"ש סוף דבר כו' את האלקי' כו' וכת"י ראשית חכ' [כו'] שכל טוב לכל עושיהם ללומדיהם לא נאמ' והלומד שלא [ע"מ] לעשות כו' ואמ' דתכלית חכ' תשובה ומעש"ט. אך הנה יובן ע"פ הקדמה להבין כללות ענין המעשה שהן מעשה המצו' שהוא רמ"ח מ"ע, וידוע בזהר דרמ"ח פיקודין [נק'] רמ"ח אברי' דמלכא וז"ש ועשיתם אותם כאילו עש[א]וני ברמ"ח כו'. וזהו ענין החסד לאברהם אברהם גימ' רמ"ח וכן רמ"ח מ"ע שקיים אברהם כל המצו' כמ"ש עקב אשר שמע אברהם [בקולי] וישמור משמרת מצותי חוקותי [ותורת] כו' וכללו' המצו' הן בבחי' [ה]חסד דאברהם ע"כ אמ' וחסד

בשמיני עצרת . . בבחי' הקליטה: נסמן לקמן ע' אשנה.

אני לדודי . . ודודי לי: שיר השירים ו, ג.

אני לדודי . . ועלי תשוקתו . . ואלו . . בא' [כ"ב: באל"ף]: שיר השירים ז, יא. ראה מגדל דוד להרדכי' שם. סידור שער האלול רכז, ד. רכט, ד. לקוטי תורה ראה לד, ב. אור התורה שיר השירים כרך ג ס"ע תתפנ.

שו"ה והנה — להבין: ח"כ: להקדים. וראה ג"כ לקמן ע' אישכט.

תתן אמת ליעקב וחסד [ג': חסד — אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקסיג שנסמן בריש המאמר] לאברהם: מיכה ז, כ.

דנמנו וגמרו שתלמוד גדול: ראה קידושין מ, ב.

המעשה עיקר ולא המדרש: אבות פ"א מ"ז.

סוף דבר . . את האלקי': קהלת יב, יג.

ראשית חכ' . . שכל טוב . . ללומדיהם: תהלים קיא, י. ראה ברכות יז, א (הגירסא שהובאה עה"ג שם). והלומד שלא (ע"מ) לעשות: ראה ירושלמי ברכות פ"א ה"ב. — תיבת ע"מ הובאה גם במאמרי אדה"א

במדבר ח"ג ע' איכט וע' אימט.

דתכלית חכ' תשובה ומעש"ט: ברכות יז, א.

וידוע בזהר דרמ"ח פיקודין: ראה לקמן ע' אישכו.

ועשיתם אותם כאילו עש[א]וני: בחוקותי כו', ג. ראה זהר בחוקותי קיג, סע"א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקכג.

אברהם גימ' רמ"ח: ראה תנחומא לך טז. נדרים לב, ב. רש"י לך יז, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנב. במדבר ח"ג ע' איקו (וע' איקט).

שו"ה וזהו — וכן [ח"כ: והן] . . שקיים אברהם כל המצו' . . עקב אשר שמע: ראה יומא כת, ב. תולדות

כו, ה.

לאברהם שיהי' מזה כח המשכו' רמ"ח חסדי' העליוני' בקיום המצו' דכנ"י בכל דור ודור. אך אין זה כ"א כאשר ניתן אמת ליעקב בתחלה וכמ"ש תתן אמת ליעקב ואז נותן חסד לאברהם בהמשכו' עליוני' דרמ"ח מ"ע שהרי לא אמר תתן חסד לאברהם ואמת ליעקב [כו' וד"ל].

ולהבין זה י"ל בתחלה ביאור ענין אמת ליעקב מהו ענין אמת הזה ואח"כ יובן מהו ענין [ה]חסד דאברהם ברמ"ח מ"ע שנק' אברי' דמלכא מהו ענין אברי' למעלה שאינו גוף [כו'], להיות ידוע במ"ש הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו חסדו ואמת ה' לעולם, שזהו מדבר בו' ימי החג הסוכות שע' אוה"ע מקבלים מע' פרי החג ע"כ הללו את ה' כל גוים כו' לפי שגבר עלינו חסדו בחסדי' דמקיפי' עליוני' שבימי הסוכו' שנק' זמן שמחתינו, אבל ואמת ה' לעולם הוא בש"ע שנמשך בחי' הפנימי' של שם הוי' שהוא אמיתי' דשם הוי' לישראל ומהם מתגלה לעולם, וז"ש תתן אמת ליעקב [דוקא] (אך זהו כסדר ההילוך מלמעלמ"ט הרי [מ]פנימי' דמקיפי' דחסדי' דסוכות נעשה בחי' פנימי' דאמת ה' בשמ"ע ובחי' החיצוני' נמשך גם לע"ש דנוגה ולכך אמר תחלה כי גבר עלינו חסדו בסוכו' ואח"כ ואמת ה' לעולם לבד, אבל מלמעלמ"ע לאחר שנתקבל במקבלים שהן כנ"י בשמ"ע שנקלט בהם בחי' הפנימי' אמר תחלה תתן אמת ליעקב בשמ"ע דוקא ואח"כ נמשך מזה החסד לאברהם בחי' יחו"ע דמצו' שהוא רק המשכו' הפנימי' מלמעלה לישראל לכל השנה).

וביאור הענין ואמת ה' לעולם מהו אמת ה', הנה ידוע ומבואר במ"א ע"פ [כי] אל דעו' הוי' שיש ב' מיני דעו' ד"ע וד"ת ד"ע הוא מלמעלמ"ט מצד המשפיע וד"ת הוא דעה שמלמעלמ"ע מצד המקבל והם ב' הפכי' ממש. והענין הוא כידוע בענין התהוה' הבריא' שהוא בע"ג מן הבורא ית' שהוא בע"ג שאין ערוך לך כו' [כ"ז] א"א להיות כ"א ע"י צמצום והעלם אור העצמו' ומה שנמשך ממנו אור ושפע אלקי' להיות מקור לנבראים הוא רק הארה דהארה לבד כמ"ש הודו על ארץ ושמים הוד וזיו דאור כו' שהוא כלא ממש חשיב לגבי אור העצמות אלקו' דבחי' המל' כידוע. ונמצא שאצל המשפיע שהוא ד"ע [ש]מלמעלמ"ט זהו מיש לאין, דהיינו מבחי' יש האמיתי' שהוא עצמו' אור המשפיע שהוא מקורא ושרשא דכולא שממנו נמשך מקור

הללו את ה' . . . כי גבר עלינו חסדו: תהלים קי"ו, א"ב. ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' רלח.

שע' אוה"ע מקבלים מע' פרי החג: סוכה נה, ב.

שגבר עלינו חסדו: ראה לקמן ע' אישצו ואילך.

ואמת ה' לעולם: ראה לקמן ע' איתכו.

[כו'] אל דעו' הוי': שמואל"א ב, ג. ראה לקמן ע' אישמה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רסב ואילך. וש"נ.

חיב ע' תשצח. וש"נ.

הודו על ארץ ושמים: תהלים קמח, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעה. וש"נ: חיב ע' תא. וש"נ:

חיג ע' תתקפג.

כל חיים כמ"ש כי עמך מקור חיים נמשך ע"י צמצום האור להיות בבחי' שפע מצומצמי' וגבול"י לפ"ע הנברא' שהן בע"ג, ששפע זאת הנשפעת מאורו העצמי אחר הצמצום נק' אין באמת דכלא ממש חשיבי וכח אלקי זה לגבי עצמו' אור המשפיע שהוא בחי' יש האמיתי והיינו מיש לאין, וזהו בחי' ד"ע שמלמעלמ"ט, אבל בחי' ד"ת שמצד המקבלים נק' שפע זו האלקי' שהוא כח האלקי המתצמצם להחיותו מאין ליש, ופי' אין זה הוא בחי' אין והעלם והסתר שכל אלקי הנמשך ומהווה [את] הנברא' אינו בא בגילוי בהם רק הוא כהעלם והסתר כמ"ש אתה אל מסתתר לפי שגם זה הכח האלקי שבא ע"י צמצום אור העצמו' הוא בלתי בע"ג וא"א שיאיר כמו שהוא להיו' [ב]בע"ג כ"א ע"י הסתר, וע"כ התהוו' הבריאה הוא הנק' מאין ליש או יש מאין דהיינו יש גמור דנברא בא ומתהווה בבחי' אין שהוא כח האלקי שנק' אין לגביהם שהוא בבחי' הסתר והעלם, וכמו שאנו רואים בכל בריאה שמהו[ת] הבריאה היא בבחי' יש ודבר מה במציאו' ו[בחי'] כח האלקי המהווה ומחי' אותו הוא בבחי' אין שאינו נראה ונגלה כלל בהם, וכמו חיות הרוחני דנפ"א בגופו שהגוף נראה ליש בבחי' יש בחיות בשר להיות נגה בחי' בשר גשמי ומקור זה החי' שהוא רוחני' החיות דנפש נעלם ואינו נראה כלל. אבל לגבי המשפיע נהפוך הוא שאור ושפע הנגלי' מאתו אחר הצמצום כנ"ל נק' שפע גבולית לגבי' שהוא בבחי' אין ממש שכלא חשיב והמשפיע הוא היש האמיתי [כנ"ל וד"ל].

(ונמצא לפי זה אין כאן רק ג' מדריגו' יש ואין ויש, יש האמיתי [ומה] שנמשך ע"י צמצום נק' אין והוא אין דיש הנברא שלגבי המשפיע כלא חשיב ולגבי הנברא הוא המקור המהווה אותו כנ"ל, ויש כאן ב' מיני צמצומים הא' צמצום האור דעצמו' [כנ"ל] והב' צמצום דאור אלקי שנק' הארה דהארה שגם הוא כהסתר והעלם בנברא' (שהרי א' הושיט הקב"ה אצבעו קטנה [ביניה'] יותר מכפי המדה שהוא הצמצום דשם אלקי' ושרפן שנתבטלו ממציאיותם לגמרי). ובאמת לא יתכן לפרש באמת הוי' לעולם בגילוי מאין ליש ביתר מכפי הצמצום והמדה שזה צמצום הב' הנ"ל, שהרי צמצום זה הוא בשם אלקי' דוקא ולא בשם הוי' כידוע בענין שמש ומגן הוי' אלקי' שעיקר התהוו' הבריאה יש מאין הוא בשם אלקי' שצמצום האור כמ"ש

כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.

אתה אל מסתתר: ישעי' מה, טו. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג שם.

שויה הרוחני — ליש . . . נגה: ח: ליש בחיות נגלה. י"ב: בבחי' יש בחי' בשר נגלה.

ג' מדריגו' יש ואין ויש: ראה שערי אורה שער הפורים ע' 124 ואילך. תורת חיים בשלח ע' רסו ואילך. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכה וע' רה.

ב' מיני צמצומים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אינו.

הושיט הקב"ה [ח"ב]: ליתא] אצבעו . . . ושרפן: סנהדרין לח, ב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסא.

ושי' דברים ח"א ע' קפו. ושי' דברים ח"ב ע' חרנב. דברים ח"ג ע' אכב.

שמש ומגן הוי' אלקי': תהלים פד, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתק ובהנסמן שם.

בראש"י ברא אלקי' [אלקי'] דוקא והוא בחי' ד"ת הנ"ל שהוא השפע אלקי' מאין ליש כידוע. אך באמת [ב]דרך פרט ד' מדרגו' הן מיש לאין ומאין ליש דהיינו מבחי' יש האמיתי לאין שזהו בחי' הארת אור פשוט מעצמו' ומהו' המאציל שגם שאינו אלא הארה לבד אבל זהו אור העצמו', וזהו מיש האמיתי לאין, ואח"כ מבחי' אור זה דכלא חשיב לגבי העצמו' ממש הוא שנתצמצם לבא בשם הוי', ואח"כ נמשך משם הוי' לשם אלקי' להיות נמשך להיות אין ליש הנפרד שנק' הארה דהארה. וז"ש כי עמך מקור חיים שהוא אין הא' דעמך ממש בטל וטפל, וגם הוא בא בצמצום דאותיו' דשם הוי' שבע"ס דאצי' יו"ד בחכ' וה"א בכינה [כו'], באורך נראה אור בחי' הארה דהארה הנ"ל זהו בחי' אין של היש אין הב' והוא שם אלקי' שהוא מהווה הנבראי' וגם הוא בא בצמצום והסתר. ונמצא צמצום הא' דאור העצמי שבא בד' אותיו' דהוי' דאצי' וצמצום הב' בבחי' שם אלקי' להיות מקור לנבראים וצמצום הג' [ב]הארה דהארה שמחי' הנבראי' ליש גמור, ודרך כלל צמצום הא' מן המאציל לאצי' וצמצום הב' מאצי' לבי"ע שע"ס דאצי' הוא בשם הוי' ומאצי' לבריאה הוא משם הוי' לאלקי'. וזהו ב' דעות הנ"ל ד"ע מיש האמיתי לאין ומתצמצם בע"ס דאצי', וד"ת מאין דשם הוי' ליש בצמצום ב' בשם אלקי' להיות מקור לבי"ע, וב' דעו' הללו [הוא] סובל כא', וז"ש כי הוי' הוא [ה]אלקי' משום דקמי' מהו"ע ממש ב' הצמצומי' דשם הוי' ושם אלקי' שוין מאחר דגם אור העצמו' קמי' כאין וכלא חשיב אי"כ מה שנתצמצם ממנו בשם הוי' ובשם אלקי' שניהם שוין כו' וד"ל.

ובזה יתכן יותר פי' דאמת הוי' אמיתי' דשם הוי' שהוא אור מהו"ע שנק' יש האמיתי שמאיר כמו שהוא טרם שמתצמצם בד' אותיו' דהוי' זהו שנק' אמת דהוי' (כמו לעיל שנגלה כבוד הוי' וכה"ג שזהו שנק' מיש לאין בבחי' ד"ע וכמ"ש ומלאה הארץ דעה את הוי', וע"ז אמ' דוד גם אני אודך כו' אמיתך אלקי' שהוא גילוי אמיתי' דשם הוי' באלקי'), אבל מה שמאיר משם הוי' באלקי' יותר מכפי הצמצום דשם אלקי' המסתיר על שם הוי' אין זה עדיין אמיתי' דשם הוי' כמו שהוא בבחי' אור העצמו' ממש (אבל מהו"ע ית' ממש יתגלה בעוה"ב שנאמ' להנחיל אוהבי יש [ה]אמיתי'). וזהו ואמת הוי' לעולם פי' אמיתי' דשם הוי' מאיר בשם אלקי' שלא בבחי' הצמצום דאין

בראש"י ברא אלקי': בראשית א, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"כב.

ד' מדרגו' הן: ראה בהנסמן לעיל ע' אישטו הערה ד"ה: ג' מדרגו'.

שר"ה לאין — ממש . . . נמשך להיות אין: ח"ב: לתא . . . ח"ב: מאין.

יו"ד בחכ' וה"א בכינה: ראה תקוני זהר בהקדמה ו, ב. אגרת התשובה פ"ד.

כי הוי' הוא (ה)אלקים: ואתחנן ד, לה. שם, לט.

ומלאה הארץ דעה: ישע"י יא, ט [ושם: כי מלאה, אבל כ"ה בכ"מ — ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע'

רסטו. וש"נ. במדבר ח"ג ע' תתקמ"ג וע' אצו. דברים ח"א ע' י. ח"ג ע' א"נט].

גם אני אודך: תהלים עא, כב.

להנחיל אוהבי יש: ראה גם לקמן ע' אישכו. נסמן לעיל ע' אקפה.

האלקי הנמשך מאין ליש לגבי המקבלי' שע"כ נראה להם העולמו' ליש ודבר מה וכח אלקי המהווה אותם אצלם בהעלם והסתר אלא כמו ש[הוא] למעלה אצל המשפיע שנהפ[ו]ך הוא שהוא היש האמיתי מקור כל החיים והנבראי' שמקבלים ע"י צמצום דאור האלקי הן בבחי' אין ממש וד"ל. (אך זהו עדיין רק אמיתי' דשם אלקי' שבא בצמצום גם הוא בנבראי' ולא אמיתי' דשם הוי' שלמעלה משם אלקי' המסתיר על שם הוי' לפי הנ"ל שד' מדריגו' הן כו' אלא אמיתי' דשם הוי' בכ' מדריגו' הא' מה שמאיר משם הוי' באלקי' ביתר מכפי הצמצום דשם אלקי' ע"י בקיעה שבוקע המסך כמ"ש שעתיד להוציא חמה מנרתקה וז"ש ונגלה כבוד הוי' (דלא כדלעיל) כמו בשבת בכ"ו כלי"ח כו', וז"ש כי גבר עלינו [חסדו] בבחי' המקיפי' דמדו' האצי' שיגבר אורם ואז יבקע אור דשם הוי' להאיר גם בשם אלקי' גם על ע"ש דנוגה להיות אמת דהוי' לעולם ג"כ בחיצוני' העולמו', והמדריג' הב' בבחי' פנימי' יותר והוא באמיתי' דשם הוי' דאצי' ממש שזהו בבחי' אא"ס דמאיר בשם הוי' (ונק' שם מ"ה מלגיו דאיהו אורח כל האצי' [כו']) שלא ע"י צמצום כלל שע"ז נמשך מפנימי' ועצמו' דאא"ס שבאצי' (שהוא גילוי אור העצמו' ממש כנ"ל שנק' ד"ע [כו']) בו' ימי החג ובסכך דסוכה בבחי' הפנימי' דוקא, וזהו כי גבר עלינו דוקא חסדו העצמי' כו' ואז ואמת הוי' פנימי' ועצמו' דשם הוי' דעצמו' אא"ס לעולם נמשך לישראל בש"ע בבחי' קליטה, ולמעלה הוא פנימי' השפע דשם הוי' הנ"ל באלקי' שנק' אלקי' חיים ומלך עולם [כו' וד"ל].

וזהו תתן אמת ליעקב, פי' אמת דשם הוי' גם למעלה באצי' [שאורו'] דע"ס מצומצמי' בכלי' מוגבלים שהן ד' אותיו' דהוי' ונק' יעקב העליון שתתן בחי' אמת דהוי' מעצמו' אור המאציל ליעקב זה, ואח"כ נמשך חסד לאברהם שהוא חסדו' העליוני' שנמשך בגילוי אור דשם הוי' בשם אלקי' שנק' עולם עד שמאירי' ג"כ למטה מטה בע"ש שיהללו גם הם לשם הוי' וכמ"ש ואמת הוי' לעולם שיכירו גם הם שהעיקר הוא כח [ה]אלקי המהווה והנברא כאין וכלא כמו שקמי' ממש כולא כלא ולא יוסתר אצלם ג"כ כח האלקי, וכמו שיהי' לע"ל דכתי' ונגלה כבוד הוי' וראו כ"ב כו' פי ה' דבר ע"י שם אלקי'. וז"ש וחסד לאברהם שז"ש והוכן בחסד כסאו בחסד דאברהם בה' בראם בבחי' המל'. וכמו"כ למטה בנשמו' בגופי' תתן אמת דהוי' ליעקב

שעתיד להוציא חמה מנרתקה . . . ונגלה כבוד הוי': ראה עבודה זרה ג, סעי"ב. ישעי"מ, ה. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנן ובהנסמן שם.
 בשבת בכ"ו כלי"ח [כי לעולם חסדו]: מובא גם במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעט. וש"נ. ח"ב ע' תיו. ח"ג ע' תשעד וע' א"סא. במדבר ח"ד ע' איתקלט.
 שו"ה באמיתי' — אא"ס [כ"ב]. . . שם מ"ה מלגיו: ראה תקוני זהר בהקדמה י, א.
 אלקי' חיים ומלך עולם: נוסח ברכת יוצר.
 והוכן בחסד כסאו: ישעי"ט, ה [ושם: כסא. אבל כ"ה בכ"מ, ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלת. וש"נ. ח"ג ע' א"כב. וש"נ. במדבר ח"ד ע' איתקמת].
 בה' בראם: מנחות כט, ב.

שהוא הנשמה שבעקביים בחומר הגופני דהיינו שלא יהי' נגלה לגופם העולם לבחי' יש ודבר מה אלא בהיפך שכח המהווה עיקר (וכמו שיש צדיקים שע"י הזדככו' החומר בסיגופי' ותפלות ר[וא]ים לכח האלקי בנבראים כידוע). וזהו שאומר[ים] פסוק זה דהללו כו' ואמת ה' לעולם בהלל והודאה כאדם המודה לחבירו שהאמת אתו [כו' ו] כמו מודים אנחנו לך שאתה ה' כו' שהוא האמת דהוי' שהוא היש האמיתי וכולא קמי' כלא וכאין שלא כטבע עיני בשר לראות העולם לעיקר, ובחי' הודאה זו בתחלה בהודו לה' [כו'] ובסוף ש"ע במודי' וע"כ מאן דלא כרע [במודים] אינו קם בתחמה"מ שיהי' אז התגלות האמיתי' דשם הוי' הנ"ל, ולהיות כי ב' הפכי' הללו דמיש לאין ומאין ליש הוא עד רום המעלות גם לפני האצי' [כו' כנ"ל], ולזה קבעו הודאה זו בתחלה ובסוף [כנ"ל וד"ל]. וזהו תתן אמת ליעקב יו"ד עקב שזהו כאשר הנשמה האלקי' ירדה בלבושי' גסי' דנה"ט ונתגשם אורה ביותר שזהו יו"ד עקב בעקביי' בגוף החומרי עד שנפגם בה בחי' הראי' האלקי' דיו"ד דחכ' שבנשמה שלא תראה בראי' עין השכל איך שהנורא ית' עיקרו ושרשו דכ"ע והנבראי' יש מאין כלא ממש אלא נתפס בעיני השגתם כמו עיני בשר שהנברא יש ודבר מה והכח האלקי המהווה אותו בבחי' אין והסתר (וכמ"ש עיני' להם ולא יראו שנק' דוקין שבעין, וזהו ע"י הפגם העין ביו"ד דשם הוי' שבנשמה שחייב סקילה כמו שאמ' בק"ש שעהמ"ט שפגמתי באות יו"ד כו'). וכאשר נגלה האור דאמיתי' דהוי' בעיני השגת הנשמה בהיפך [מ]עיני בשר (וכמו שיהי' לע"ל דכתי' וראו כיב וכמו שאומ' וידע כל פעול כי אתה פעלתו וע"כ יהי' פחד הוי' על כל הברואי' בהמו' הגשמי' וכמו שהי' בפרו' שנשאו הארון וכחמורו של רפביי וכה"ג), אזי נפשטת מצמצומים [שלה ב]גשמי' שלה ממילא דהיינו ג"כ בחומר גסו' הגוף עד שרואה בעיני בשר וד"ל.

ב) והנה כיז שאמ' תתן אמת ליעקב [כו' כנ"ל] זהו בפנימי' אמיתי' דשם הוי' שבא בסדר ההשתל' ד[א]בי"ע וזה נמשך וניתן ליעקב למטה בש"ע שא[מר] ואמת הוי' לעולם [כנ"ל, אך] עיקר ענין מתנה זאת שניתן אמת ליעקב וחסד לאברהם הוא בהמשכה הפנימי' ועצמי' יותר, והן התו"מ שהן פנימי' חכמתו ורצונו העצמי ממש שלמעלה מן ההשתל' דאבי"ע כידוע

צדיקים . . . (ווא"א)ים לכח האלקי בנבראים: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ס"ע קעא ואילך (ובהנסמו לשם בעי' שח). דברים ח"ג ס"ע אינח.
 מודים אנחנו לך: תפלת העמידה (מודים — בדילוג).
 מאן דלא כרע (במודים): ראה בבא קמא טז, סע"א (ותוס' שם ע"ב). זהר שלח קסד, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שכג. וש"נ.
 ליעקב יו"ד עקב: נסמן לקמן ע' איתצו.
 עיני' להם ולא יראו . . . דוקין שבעין: תהלים קלה, טז. לשון הגמ' פסחים עג, א.
 וראו כיב . . . וידע כל פעול: ישע"י מ, ה. לשון תפלת העמידה לראש השנה.
 בפרו' שנשאו הארון וכחמורו של רפביי: נסמן לקמן ע' איתו.

שהתור קדמה לעולם האצי, והוא מ"ש תתן אמת ליעקב שאין אמת אלא תו' וניתנה ליעקב כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותו' שם בישראל. וחסד לאברהם הן רמ"ח מ"ע כנ"ל דאברהם גימ' רמ"ח, דהנה לפי המבואר למעלה בענין אל דעו' הוי' שב' הדעו' ד"ע וד"ת מיש לאין ומאין ליש עד רום המעלות שוין כא' וסובלם כא' כו' א"כ ודאי [ש]אין ערוך כלל בין ההשתל' דאבי"ע לגבי העצמו' [או]א"ס ב"ה וכמו שאין לנברא בע"ג ערך עם הבורא ית' שהוא כבע"ג כך אין ערך לאצי' לגבי עצמו' המאציל עד שאצי' ועשי' שוין, ולפי"ז י"ל מה שמצינו בכמה מקומות בכתובי' ובזוהר ובדרז"ל שיכול להיות המשכת אור החסד העליון שבעצמו' [או]א"ס ב"ה ממש ע"י העלא' מ"ן ממעשי' טובי' התחתוני' דוקא כמ"ש כי לך הוי' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו וכן או' יהי חסדך הוי' עלינו כאשר יחלנו לך וכמו"כ בכלל' העלא' מ"ן [ד]נבראי' כמלאכי' בשיר ונשי' למטה, וגם לרשעים כאשר יעשו תשובה שלימה בהתעוררות אמיתי' יגרמו בזה אתעדל"ע מעצמו' המאציל לעורר עליהם בר"ר העליוני' (כנינוה העיר הגדולה שעשו תשובה וחס עליהם וכה"ג), ובאמת זה כמו פלא יחשב מאחר שאין ערוך כלל וכלל בין הנבראי' לגבי עצמו' אלקו' יותר מערך הדומם לגבי [ערך] המדבר (וכידוע דאבי"ע הן רק בבחי' ארמ"ע), איך יתכן שיוכל אתעדל"ת לעורר אתעדל"ע כמו העלא' מ"ן דמלאכי' דבי"ע לאצי' וכ"ש מסוף העשי' איך מעורר אתעדל"ע מאצי' לבי"ע המשכו' החסדי' או הרחמי' כנ"ל (כמו שלא יתפעל אדם בחי' מדבר [מצומח ודומם] בהעדרם ולא בשבחם וטובם) מאחר שאין ערוך כלל לנברא בע"ג מחודש יש מאין הווה ונפסד לגבי הבורא שהוא בחי' א"ס בלתי בע"ג חי וקיים לעד איך יתעורר בחסד ורחמי' מהתעוררו' דנבראי' לפי מעשיהם דוקא.

אך הענין הוא, דהוא גופא נמשך ע"י צמצומי' רבי' מעצמו' רב חסד עליון שיתצמצם וישפיל א"ע כ"כ להיות מתעורר בעצמו מחמת אתעדל"ת דנבראי' ונאצלים כי במקום גדולתו שם אתה כו' [ודל'] (ומתחילה ה' מצד בחי' חפץ חסד שמצד [ה]עצמו' ממש שמחמת זה צמצם א"ע להיות מקור

שהתור קדמה לעולם האצי: ראה לעיל ע' אקעט.

שאין אמת אלא תו': ירושלמי ראש השנה פ"ג ה"ח. ראה הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שסט. ויקם עדות ביעקב: תהלים עח, ה.

כי לך הוי' החסד . . . יהי חסדך הוי' עלינו: נסמן לעיל ע' אקצו.

כנינוה . . . שעשו תשובה: ראה יונה פ"ג. וראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תר ובהנסמן שם. דאבי"ע . . . ארמ"ע: ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע רפ"א.

אתעדל"ת לעורר אתעדל"ע: ראה זהר לך פח, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קצח. וש"נ. שו"ה העלא' — דבי"ע: ח"ב: דברי.

במקום גדולתו שם אתה: נסמן לעיל ע' אער.

ומתחילה ה' מצד בחי' חפץ חסד . . . כמ"ש בע"ה: בלקוטי תורה נצבים מז, ב: וכמ"ש בע"ה שם [שער

(כט) הנסירה רפ"ב]. וראה גם שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ז.

למקור לנאצלים ונבראי' ואחי"כ יתעורר בחי' חפץ חסד הזה עצמו ע"י צמצומי' רבי' לפי מעשה [ה]תחתוני' כמ"ש בע"ח). אמנם הנה סיבת זאת היריד' וצמצומי' מעצמותו להיות לו קשר וחיבור עם ההשתל' בהעלא' מ"ן והמשכ' מ"ד הנה זהו ע"י תו"מ שקדמו לעולם כמ"ש ואהי' אצלו אמון כו' וכמאמ' במי נמלך בנש"צ שיקיימו התו"מ שנתאוהו להיות לו דירה בתחתוני' וזהו סו"מ שעבמח"ת כידוע. וז"ש [תתן] תתן אמת דתוה"ק ליעקב שהוא ישראל שעבמח"ת הק', וחסד העצמי' שיורד ומצמצם א"ע כ"כ להיות לו קשר וחיבור עם כל ההשתל' הוא שנתנה לאברהם כו' בגימ' רמ"ח בקיום רמ"ח מ"ע שיהי' לו דירה והשראה בהם שזהו שעבמח"ת, וע"כ גם עתה אחר ההשתל' אין קשר וחיבור לעצמו' [א]א"ס ב"ה עם ההשתל' ד[א]ב"ע רק ע"י התו"מ דישראל למטה דוקא וכמארז"ל תנאי הי' להקב"ה בו"יו ימ"ב העליוני' אם יקיימו ישראל התו"מ כו', והוא מ"ש תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם שהן התו"מ. אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם דוקא, פי' נשבעת לשון נפעל כמו האדם שנשבע בשבועה שהוא נכנס בזאת השבועה בברית והתקשרו' לקשר א"ע בהכרח שהכריח א"ע בשבועה זו שיאסר [לנפשו] ויקשר א"ע לקיים [את] הדבר שנשבע עליו אע"פ שיהי' הדבר מאד נגד רצונו וטבעו, וכמו [כן] ענין השבועה שנשבע לאבותינו כמו שקשר א"ע עם אברהם בברית בין הבתרי' שהוא כמו השבועה שאדם מקשר א"ע בזה, [ו]למעלה הוא בחי' התקשרו' עצמו' המאציל מה שיכול להיות ירידתו בצמצומי' רבי' להיות לו קשר וחיבור עם ההשתל' דאב"ע כנ"ל, [ו]זהו מפני אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם דוקא. כי הנה ידוע שהאבו' הן המרכבה למדו' העליוני' עד רום המעלות והוא במדו' שבצמצו' אא"ס ממש שנקי' מי קדם מבחי' קדמון לכל הקדומים כמו שהי' הוא ושמו בלבד קודם שעל' ברצונו הפשוט להאציל וקוד' שעלה ברצונו לברוא, והיינו בחי' חסד ואמת דתו"מ שעלה במה"ק תחלה הוא שנשבע לאבותינו שבא בכרי' והתקשרו' השבועה לאבותינו דוקא מימי קדם ממדו' שבצמצו' ממש עד שמחמת שבועה [זה] יכול עצמו' המאציל להתצמצם ולירד להתעורר ברצונו להאציל ולברוא ולהיות לו קשר וחיבור עם ההשתל' שיהי' אתעדל"ע מתעורר מכח האתעדל"ת בכלל ופרט

ואהי' אצלו אמון . . . במי נמלך בנש"צ: משלי ת, ל. נסמן לעיל ע' איקעט.

שנתאוהו להיות לו דירה בתחתוני': נסמן לקמן ע' אחכד.

סו"מ שעבמח"ת . . . דתוה"ק: סוף מעשה שעלה במחשבה תחלה . . . דתורה הקדומה.

ישראל שעבמח"ת הק' [ב]: עילאה: נסמן לעיל ע' איקע.

תנאי הי' להקב"ה . . . אם יקיימו ישראל: ראה שבת פח, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפ: ח"ג ע' תשצג. ושי"נ.

שקשר אינו עם אברהם: לך טו, ט ואילך.

שהאבו' הן המרכבה: בראשית רבא פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רטו. ושי"נ.

שהאבות . . . במדו' שבצמצו' אא"ס . . . ימי קדם: ראה גם לקמן ס"ע אישפד.

קדמון לכל הקדומים: נסמן לקמן ע' איתא.

שהי' הוא ושמו בלבד: ראה פרקי דרבי אליעזר פ"ג.

כנ"ל, וגם שיכול להיות אמיתי דשם הוי' לעולם בהשתל' דאבי"ע גם עד ע"ש דנוגה דעשי' הכל הי' ע"י השבועה שנשבעת לאבותינו מימי קדם הנ"ל כמאמ' [במי נמלך] בנשמתו ש"צ. והוא מ"ש תתן אמת ליעקב אמת דתו' שהוא אמיתי דשם הוי' במקורו בימי קדם, וכן חסד לאברהם שברמ"ח מ"ע שהו עצמות רצונו ממש אשר נשבעת לאבותינו מכבר בטרם שהי' מקור להשתל' לפי שהתו"מ] קדמה לעולם וע"כ נק' התו' משל הקדמוני מבחי' ימי קדם הנ"ל וד"ל.

והנה בחי' אמת וחסד דתו"מ שנתן ליעקב ולאברהם ונשבעת לאבותינו הוא שנתן לישראל עתה שהן הנק' תולדו' של האבו' הללו וכמ"ש לאבותינו דוקא. וביאור ענין האבו' והתולדו', להיות שהאבו' אע"פ שנק' מרכבה לבד למדו' דא"ס ממש שנק' ימי קדם וע"כ אמ' דזכו' אבו' לא תמו לעולם (כמו שחסד דא"ס בלי גבול ונצחי כמ"ש חסדי ה' כו'), אבל לגבי ההשתל' נקראו אבו' העולם כמו אב ואם שהן בחי' חו"ב מקורי' [המולידו' למדו' כו', והן בחי' המוחי' דא"א דאצי' ששרשם בחו"ב דא"א וא"ק, עד בחי' הרצון הפשוט שעלה להאציל שגם בו יש בחי' מדו' אך שהן בבחי' בלי גבול כמו הרצה"פ שבחי' אהבה וחסד שבו בלי גבול כרצה"פ שנמשך מעצמו המאציל, וכאשר נמשכי' מבחי' חו"ב שברצון הפשוט נק' תולדו' דאבו' הללו והן הנק' אבו' העולם דאצי' כאשר נמשך להיות מקור לאצי' מבחי' מוחין דא"א, ונמשך עוד בבחי' חו"ב שנק' או"א דאצי' שנק' מקוריים למדו' דז"א כו'. וזהו אשר נשבעת לאבותינו בחי' אבו' העולם שהן המוחי' שבמדו' [העליונות] שברצה"ק הפשוט שנשבע להם מימי קדם ממדו' דעצמו' [א]א"ס ב"ה ממש ומהם מאיר להיות מקור לכל ההשתל' כנ"ל וד"ל. והנה ידוע בשרש נשי' שנק' תולדו' של אבות העולם הנ"ל כמ"ש לאבותינו דוקא, והוא מ"ש דישראל עבמחה"ק ברצה"פ קודם שהי' ברצונו להאציל כו' וירדו ג"כ בבחי' ההשתל' דאבי"ע והיינו בבחי' המדו' דא"א שנק' יש"ס בכלל שמקבלי' ממו"ס דא"א וירדו עוד מא"א לאו"א דאצי' שנק' מקורי' למדו' דז"א שנק' ישראל זוטא כו' עד תולדו' הנשמו' דבי"ע מיחוד דזו"ג דאצי', עד שיש בכאו"א מישראל ניצוץ קטן שנק' תולדה מן השרש הראשון שהן האבו' העליוני' שלפני האצי' עד מקור המדו' עליונו' דז"א כנ"ל, והוא שאנו רואי'

נק' התו' משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' אקעט.

דזכו' אבו' לא תמו: ראה סוף פיסקא הבא. שבת נה, א. הנסמן במראי מקומות ללקוטי תורה כאן פג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עת. ושי"ג. דברים ח"ג ע' תתקעו ואלך. אמרי בינה שער התפילין קלו, ב. ושי"ג. כמיש חסדי ה': איכה ג, כב.

אב ואם . . . חו"ב . . . למדו': ראה תניא פ"ג.

שו"ה למדו' — דא"א [ח: דא"ס] וא"ק [יב: ועיקר] . . . שגם בו יש [יב: ליתא].

שו"ה המאציל — חו"ב: יב: חו"ג.

שו"ה דא"א . . . למדו': יב: ליתא.

שיש כמו טבעי בכל נפש מישראל למס"ג על קדה"ש ועל קיום התו"מ כידוע לפי ששרש שרשם הראשון הוא בבחי' אבו' של כל הנשמו' [העליונות] שלפני האצי' כנ"ל ע"כ תולדו' שלהם כיוצא בהם, וכן התו"מ ומס"ג [שנק' תולדות] של האבו' הללו שמקבלי' מבחי' ימי קדם הנ"ל שהן מדו' דעצמו' א"ס בבחי' אה"ר עצמי' שלמעל' מהרצון וחכ' הבא בבחי' ההשתל' והוא לפי שנשבע לאבותינו מימי קדם הנ"ל וד"ל.

והנה האבו' הנ"ל הן ג"כ הנק' מזלות, והוא בחי' מזלות דא"א שמשם נובע התולדו' דנשמו' בחו"ב דאצי' שנק' או"א כו', ולכך גם כל ניצוץ קטן מישראל יש לו אה"ר עצמי' וטבעיו' למס"ג על קדה"ש ולעשו' תשובה שלימה מקירו' הלב עד שתצא נפשו ולקיים התו"מ בכל לבו ונפשו אע"פ שאין זה לפ"ע המוחין ומדו' שבנשמתו כלל רק מצד שרשו שנק' מזלא דאע"ג דאיהו לא חזי מזל' חזי שהוא מזל העליון דא"א כו' ששרשו במדו' דא"ס שנק' ימי קדם שנשבעת לאבותינו שהן האבו', וגם נק' מזלו' המקוריים לכל הנשמו' שנולדו מיחוד או"א וזו"נ דאצי', וע"כ הגם דאיהו לא חזי לפי שאין מתגלה בחלק נשמה שבגוף כח זה להמציא תולדו' הללו דמס"ג ותשו' ומעש"ט כמו ברשעים [מצד ש] נכרתה נפשם משרשם דאבו' ומזלות הנ"ל כמ"ש הכרת תכרת הנפש כו', אבל מצד האבו' בעצמם שהן מקוריי' האמית' לתולדו' כל הנשמו' דאבי"ע לא נפסק מכל התקשרות השבועה שנשבעת לאבותינו מימי קדם דעצמו' א"ס לעולם כנ"ל דמטעם זה אמ' דזכו' אבו' לא תמו לעולם וע"כ נמצא כח זה למס"ג גם בקלי קלים ובכל עת מצוא כמו בעשי"ת וד"ל. וז"ש כי או"א עזבוני הם בחי' או"א דאצי' (ששרשם במזלות דא"א עד גבו' העליוני' שברצה"פ וקדום כנ"ל) לפי שנכרתו משרשם באו"א מצד העונות ואין לנשמה זו או"א למעלה שיפעול בה התולדות דתשוב' ומעש"ט [הנ"ל], אבל וה' יאספני מלמעלה מן האבות ומזלות הנ"ל, והוא מצד השבועה שנשבעת לאבותינו הנ"ל מימי קדם ממדו' דעצמו' [א] א"ס ב"ה ממש כמ"ש לע"ל כי אברהם לא ידענו בחסד דאברהם וישראל לא יכירנו באמת דיעקב הנ"ל כי אתה בעצמך אבינו שלמעלה מאה"ע הנ"ל, והן בחי' ימי קדם הנ"ל כמ"ש השיבנו ה' כו' חדש ימינו כקדם ממש, ועכ"ז ע"י השבועה שנשבעת לאבותינו גם עכשיו יש כח דמס"ג ותו"מ ותשובה בישראל

טבעי . . למס"ג על קדה"ש: ראה תניא פי"ח.

מזלא דאע"ג דאיהו לא חזי: ראה לעיל ע' אקסט.

הכרת חכרת הנפש: שלח טו, לא.

כי או"א עזבוני: תהלים כו, י. ראה לעיל ע' אקסט. וש"נ.

שריה דא"א — גבו': **ח"ב**: אבות.

וה' יאספני: המשך הכתיב כי או"א עזבוני.

כי אברהם לא ידענו . . וישראל לא יכירנו . . כי אתה . . אבינו: ישע"י סג, טז (בהיפך הסדר).

מאה"ע: **ח"ב**: מאבות העולם.

השיבנו ה' . . חדש ימינו כקדם: איכה ה, כא.

גם במי שנכרתה נפשו מאו"א ע"י רוב חטאיו כנ"ל, וכ"ז מצד בחי' הפנימי' ועצמו' דנש"י בבחי' יחידה שבהם ששרשם מגיע למעלה ממקור תולדותם באו"א כו' (וע"כ יש מ"ד דזכות אבות תמו כו' כמ"ש כי ההרים ימושו כו' ואמנם חסדי כו' כמ"ש במ"א).

וזהו תתן אמת ליעקב שהן התו"מ בשרשם בימי קדם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כו' הנ"ל, ומזה יבא ג"כ להיות קשר וחיבור דעצמו' המאציל באבי"ע להיות אתעדל"ע מאתעדל"ת שזהו ענין המצו' שנק' חסד לאבהם דוקא כנ"ל להיותם בפנימי' ועצמו' ממש, ואמנם תחלה תתן אמת [דתו'] ליעקב שזהו בחי' התגלות אמיתי' עצמותו ית' שנק' אמת דהוי' כו' אז יכול להיות קשר וחיבור דעצמו' המאציל באבי"ע ע"י מעשה המצות שהוא בחי' החסד לאברהם [כנ"ל] וד"ל, וגם מה שיכול להיות מבחי' העלאת מ"ן ממעשה המצו' שלמטה בגשמיו' המשכו' מ"ד מלמעלה שזהו עיקר בחי' החסד לאברהם בפנימי' העולמות שיהי' אתעדל"ע מאתעדל"ת בהמשכו' מוחין חדשים והוא מפני שנשבעת לאבותינו מימי קדם דוקא כנ"ל וד"ל.

וזהו פי' ברכות המצות שאנו אומרי' אשר קדשנו במצותיו כו' קדשנו לישראל דוקא להיות כי מבואר למעלה בשרש ענין תתן אמת ליעקב כו' שזהו התו"מ כנ"ל שנתינה זאת [לא ניתן] רק ליעקב וישראל לבד לפי שנק' תולדו' של האבו' הנ"ל ולהם נשבע מימי קדם שבעצמות המאציל כמ"ש אשר נשבעת לאבותינו דוקא, ע"כ אין כח הזה למס"נ ולקיים התו"מ בפוי"מ רק בישראל לבד והוא לפי שעבמחה"ק, וגם אין ערוך לאבו' העולם הנ"ל ג"כ לגבי עצמו' המאציל (וע"כ יש מ"ד דזכו' אבו' תמו כו') מ"מ הרי ע"י השבועה שנשבעת לאבותינו מתקיים הדבר הזה, ועוד מטעם שיכול להיות שרש לנש"י ע"י התשובה האמיתי' למעלה גם מן האבו' הנ"ל וכמ"ש כי או"א עזבוני גם שנכרת' הנפש החוטאת משרשה באו"א כו' ונק' יתום מאו"א אבל נאמ' בך ירוחם יתום בך ממש והוא כמ"ש כי אתה בעצמך אבינו כו' שזהו למעלה גם מן השבועה שנשבעת לאבותינו כו' וד"ל. ועכ"פ הרי מובן מכ"ז שמב' טעמי' אמר אשר קדשנו דוקא במצותיו שזהו בתו"מ שקדמו לעולם, הא' מצד שהן תולדות דאבו' הנ"ל שעו"א תתן אמר ליעקב דוקא כו', ועוד שיש להם שרש בעצמו' א"ס ממש ע"י התשובה שיגיעו בזה לתו"מ שקדמו בעצמו' א"ס שלמעלה מן האבות הנ"ל, ולכך אמ' יפה שעה א' בתשובה ומעש"ט תשוב' קודמת למעש"ט כמו שקדמה תשובה לתו"מ למעלה

דזכות אבות תמו . . . כי ההרים ימושו: ישעי' נד, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג שבהערה לדליל ע' אישכב ד"ה: דזכו'.

שורה להיות — התשובה האמיתי' למעלה: יב: התומ"צ שלמעלה.

בך ירוחם יתום: נסמן לעיל ע' אקסח.

יפה שעה א' . . . תשוב' קודמת למעש"ט: נסמן לעיל ע' אקעט.

כו'. אבל א[ו]ה"ע נבדלו מטעם זה מן התו"מ ואין להם הכח במס"נ כו' לפי שישראל הרי יש להם זכו' אכו' הנ"ל משא"כ באוה"ע שאין להם זכו' אבות הנ"ל (אע"פ שאברהם יצא ממנו ישמעאל ויצחק יצא ממנו עשו, זהו בחי' הפסולת הנופל למטה כו' וע"כ אמ' תתן אמת ליעקב בתחלה שהוא בחי' קו האמצעי דתיקון דשם מ"ה דתו' ואח"כ חסד לאברהם בקיום המצו' כנ"ל), וע"כ לא קיבלו התו"מ כמ"ש ע"פ וזרח משעיר למו כו', ומזה הטעם אמ' דגוי שעשה מצוה ועסק בתו' אינו כלום לפי שאין להם שרש למעלה כלל בתו"מ שבעצמותו ית' וכ"ש שלא יוכל להיות אתעדל"ע מאתעדל"ת שלהם בתו"מ שעושי' (לפי שהפרידים מיחודו (רק הגרים מקבלים מהם ונכנסו תחת כנפי השכינה כשמקבלים תו"מ דוקא כמשי"ת) מפני שיכול להיות מזה יתרון האור מחשך העליון שנק' חשמ"ל [העליון] כמו ע"י תשובה מרע גמור כו', ולזה צר לו ליונה הנביא מאד בתשוב' דנינוה ולא רצה לילך בשליחו' כו', וכמ"ש במ"א בענין ראה בני כריח שדה כו' שרצה יצחק ל[ה]עלו' לעשו ע"י תשו' לבד כו' ובאמת עיקר התשובה בצ"ג דוקא שיהי' יתרון האור מחושך דתהו ע"י תו"מ דיעקב [צ"ג] כשנעשה בע"ת וע"כ א' ראה ריח בני [ד]יעקב כריח [ה]שדה כו', כמו שאמ' דמשיח יעשה לצ"ג בע"ת כו' וכמ"ש תשובה ומעש"ט, וזהו ענין מעלת הגר"י כר"ע ושו"א ע"י שלמדו [תורה] דוקא).

ג) והנה מה שאמ' אשר קדשנו כו' אשר [זה] לשון תענוג הוא כמו באשרי [כי אשרונין] כו' [וי]כמו אשרי האיש כו' שהוא דבר המשוכח ביותר עד שאו' עליו אשרי כמו אשרי יולדתו כו' וכה"ג, והוא ענין הפלגת הטוב עד שאין טוב ממנו כלל, ולכאורה מה שייך פי' אשר מענין תענוג לפי' דאשר בענין הפלגת השבח בטובו. אלא צ"ל שענין א' הוא, להיות שיש כמה מיני מדרגו' בעונג וזה למעלה מזה והעונג היותר מופלג שאין עונג עליון [למעלה] ממנו כלל הוא שנק' אשר שיתפרש ג"כ בענין הפלגת דבר משוכח במאוד שאין טוב הימנו כלל כנ"ל וד"ל. וכמו"כ יובן כאן במ"ש אשר קדשנו כו' היינו בחי' העונג היותר עליון שברצון המצו' כמו שהוא בבחי' עצמו'

שאברהם . . . ויצחק יצא ממנו עשו: ראה פסחים נו, א. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרנה. וש"נ: במדבר חי"ג ע' אקמו.

וזרח משעיר למו: ברכה לג, ב.

ראה ריח בני: תולדות כו, כו. ראה גם תורה אור תולדות כ, ב ואילך, ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה חי"א ע' כב ואילך.

דיעקב (צ"ג) כשנעשה בע"ת: נסמן לקמן ע' אשמו.

דמשיח יעשה לצ"ג בע"ת: נסמן לעיל ע' אקעט.

ושו"א: ושמע"צ ואבטליון.

אשר . . . תענוג . . . באשרי (כי אשרונין) ויצא ל, יג. ראה תקוני זהר ת"ל (עד, ב). ת"ל"ט (עט, א). ספר

המאמרים תקס"ג (כאן ע' תשפ) ולקוטי תורה (כאן פג, ג). מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תשנט. וש"נ.

אשרי האיש . . . אשרי יולדתו: תהלים א, א. אבות פ"ב מ"ח ובסידור אדה"ז מ"ט.

התענוג [ורצון] הפשוט שב'עצמו' א"ס ב"ה ממש שהוא התענוג העצמי' והפנימי' שבבחי' ימי קדם הנ"ל שהן מדו' העצמי' שבעצמותו ית' ממש שאין עונג עליון ממנו, והוא הנק' אשר לשון תענוג וגם לשון דבר המשובח וטוב שאין [טוב] עליון ממנו שהתענוג והטוב ענין א' הוא כידוע וד"ל, ואשר זה הוא הנותן כח ועוז שממנו יכול להיות המשכו' כללו' קדושה העליונה שבמצותיו ממש מלמעלה מעלה עד למטה מטה גם אלינו נשמו' בגופים שנוכל ג"כ לקבל קדושה זו ממש מצד שרש נשי' בתו"מ בעצמו' המאציל וכמ"ש תתן אמת ליעקב כנ"ל ושיכול להיות אתעדל"ע עד רום המעלות מאתעדל"ת שלנו במעשה המצו' שלנו, והכל מבחי' אשר זה שקדשנו במצותיו ממש כו', וזהו [כללות] ענין הברכה של המצו' שהן לעורר לבחי' מקיף היותר עליון שבשרש המצו' כדי שיוכל להיות אח"כ יחז"ע במצו' שעושה בפו"מ כשאו' לשם יחוד כו' בחיבור מ"ן ומ"ד כו' וד"ל.

והנה מבחי' אשר זה הוא שנמשך חסד לאברהם גימ' רמ"ח לכללות רמ"ח מ"ע מאור עצמו' ופנימי' הכת"ר שכולל [כל ה]תרי"ג מצו' דאורי"י וז' מצו' דרבנן יחד שזהו תר"ך עמודי אור כידוע (שהוא המחבר עצמו' א"ס ממש בנשי' לעוה"ב שיוכלו להיות בחי' כלי קיבול לקבל עצמו' א"ס ממש שנאמ' להנחיל אוהבי יש מבחי' יש [ה]אמיתי כו' [ו]ב"פ יש גימ' תר"ך שהוא הכת"ר הממוצע וחציו יש כו'). וביאור [ה]ענין הנה רמ"ח מ"ע נק' [רמ"ח] אברין דמלכא לפי שהתו"מ הן בציור אדם, כמו באדם שיש בו ג' אברי' כללים מוח ולב וכבד שהן כלי' לנר"ן והוא השכל במוח והמדו' שבלב והמעשה בתנועו' חיצוני' האברי' ע"י הדם שהוא הנפש בכבד כו', ועל הכל שולט הרצון שהוא למעלה מכולם והוא בעצם הגולגלת שחופף על המוחין שבראש כו', וע"כ אנו רואי' בחוש שהרצון שולט בכל האברי' גם בשכל שבמוח להטותו כרצונו לחו"ג וכה"ג וכן במדות שבלב עד המעשה בתנועו' האברי' [החיצוני' ש]נשמעי' לרצונו כמו שהשכל נשמע לרצון כו', ונמצא שהרצון הנק' כת"ר ומקיף ע"ג המוחין שולט בכל ציור אדם בשהו דהיינו בשכל שבמוח כמו בתנועו' אצבעו' הרגל לפי שכוללם יחד וע"כ נק' כת"ר

יחז"ע במצו': יב: יחודים עליונים שבמעשה"צ.

הכת"ר (ה)תרי"ג . . . וז' . . . תר"ך: נסמן לעיל ע' ארצט.

להנחיל אוהבי יש: ראה גם לעיל ע' אישיו.

(וב"פ יש גימ' תר"ך . . . הכת"ר . . . וחציו יש: ראה עץ חיים שער (יז) ז"א ספ"א. לקוטי תורה שלח מת,

סע"א.

רמ"ח מ"ע . . . אברין דמלכא: נסמן לעיל ע' אקצא.

ג' אברי' כללים מוח ולב וכבד: ראה זהר תרומה קנג, ב. תורת חיים ח"י שרה קלח, ב.

מוח ולב וכבד . . . לנר"ן: ראה אבן עזרא משפטים כג, כה. מדרש תלפיות ענף אדם ומדרגותיו. תורת

חיים שם. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתק"ז.

שהרצון הנק' כת"ר: ראה גם בפיסקא הבאה. וש"נ.

כת"ר לשון כותרת: ראה בפיסקא הבאה.

לשון כותרת שהוא מקיף וסובב ראש ורגל כא' בשוה ממש (ואע"פ שמתחלק שליטת הרצה"ע הזה בדרך פרט בשכל ומדו' וגם במעשה ומתלבש לפי אופן האבר ההוא דוקא עכ"ז שליטתו בכולם בשוה כו'). וכך יובן ג"כ בנמשל בצירוף האדה"ע בתו"מ שנאמ' בו וזאת תור' האדם כו' שכולל רמ"ח אברי' ושס"ה גידי' דהיינו רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת כידוע שהתו' היא במוחין שבראש וע"כ ת"ת כנגד כולם ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה דרמ"ח מ"ע שהן רמ"ח אברין כו', ויש כמה מיני מצו' שבבחי' מוחין דחוי"ב כמצו' שבת ויו"ט וכן יש שבמקיפי' דמוחין דחוי"ב כתפילין ומקיפי' דציצית כו' ויש מצו' שהן בבחי' יד כו' כמצו' חסד וצדקה ביד שלמעלה נק' דרוע"א ימינא כו', וכללותם הן ג' קוין דאצי' כמאמ' על ג' דברים כו' ונחלקי' לרמ"ח אברי' עד שבכלל מצו' צדקה ברגל ות"ת בראש (ואמנם כמו שכל רמ"ח אברי' כלולים זע"ז ומקבלי' זמ"ז ומשפיעי' זל"ז לפי שבאמצעו' כולם יחד נק' אדם כידוע, כך למעלה ברמ"ח מ"ע בחי' החכ' שבראש מקבל מרגל שהוא הצדקה כו' כמ"ש במ"א כו').

והנה כמו שלמטה באדם הרצון שבגולגלת שע"ג המוחין שולט בכל האברים בשוה כניל (אע"פ שמתחלק בכא"א בפרט [כו']), כך למעלה בחי' רצה"ע שבבחי' כת"ר עליון הוא השולט ומושל בכל רמ"ח מ"ע שנק' רמ"ח אברין דמלכא למעלה בכולם בשוה להיותו בחי' מקיף שסובב וכולל כל התרי"ג מצו' דאורי' וז' מצו' דרבנן יחד וע"כ נק' כת"ר לשון כותרת [ו]כמ"ש כצנח רצון תעטרנו כו'. והענין הוא שכל רצה"ע שבא באיזה מצוה בפרט שנק' אבר מיוחד כמצו' חסד או מצו' ת"ת שבמוח החכ' הכל הוא בא מכה הרצה"ע שבפנימי' הכת"ר שנק' מקור הכולל כל רצון שבמצו' שברמ"ח אברין דמלכא [ב]כולם בשוה להיותו מבחי' עצמו' הרצון ותעה"פ שבעצמו'.

וואת תור' האדם: שמואל"ב ז, יט. ראה תורה אור תרומה עט, ג. שער תשובה ח"א שער התשובה פ"ט. דרך חיים שער התפלה מג, א"ב. שער האמונה פמ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קצח. במדבר ח"ב ע' תקצג. ח"ג ע' תתקפד.

רמ"ח אברי' ושס"ה גידי' . . . מ"ע . . . ל"ת: ראה מכות כג, סע"ב. זרר וישלח קע, ב. שו"ת ושס"ה — גידי' . . . ושס"ה: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ושס"ה . . . ושס"ה. ת"ת כנגד כולם ותלמוד גדול שמביא לידי מעשה: ראה לקמן ע' איתקטו. קדושין מ, ב. על ג' דברים: אבות פ"א מ"ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שצח וע' תרעג ובהנסמן שם. צדקה ברגל: ראה ערכי הכינויים לבעל סדר הדורות מערכת רגל. (טור ברקת סתק"מ סי"ג). אגרת הקדש ס"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תיד. ושי"נ. ח"ג ע' תתקכט הערה ד"ה: חסד. תורת חיים שבהערה הבאה. וראה גם לקוטי שיחות שמות תשמ"ח. החכ' שבראש מקבל מרגל: ראה תורת חיים ח"י שרה קלח, ג ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' מת. ושי"נ.

רצה"ע שבבחי' כת"ר: ראה אגרת הקדש סכ"ט. בפיסקא שלפניו. כת"ר לשון כותרת: מלכ"א ז, טז. בלקוטי תורה נצבים מז, ד מציו: ע' בע"ח שכ"ב ספ"ז [בהוצאת שקלאב תק"ס. ולפנינו הוא שער (כג) מוחין דצלם ספ"ב]. וראה גם שם שער (יג) א"א פ"ג. אגרת הקדש סי"ז. הנסמן בהערה שלפניו. כצנח רצון תעטרנו: תהלים ה, יג.

א"ס שזהו בחי' אשר הנ"ל (אע"פ שמתחלק בדרך פרט בכל מצו' ומצוה כו') (וכמו מלך שמתענג בעצמו ממה שעושי' רצונו בדרך פרט ובכל אשר יגזור) אומר יש נח"ר עצמי לפניו רק ממה שנעשה רצונו שזהו מבחי' עצמו' התענוג שלמעל' מכל התענוג ורצון בפרט כו', וכך הוא הענין התעה"פ שבמצו' שנח"ר לפניו שאמ' ונעשה רצונו במצו'), [ו] כמו שהאבר' החיצוני' נשמע' לרצה"ע כך החכ' שבמוח כו', וכך הוא ענין שליטת רצה"ע שנק' רעדכ"ר במע[שה] המצו' שלמט' שנק' אדם חיצוני בכלל כמו ששולט במצו' עליונו' שרש המצו' בחכ' שנק' טעמי מצו' כו' וד"ל.

ולפי"ז יובן ג"כ בענין אתעדל"ע שנעשה מאתעדל"ת במצו' שלנו ג"כ הוא ע"פ שליטת רצה"ע שבבחי' הכת"ר העליון הנ"ל דוקא, כמו מה שמעשה המצו' צדקה וחסד שלמטה יהי' אתעדל"ע למעלה בבחי' חסד עליון דאצי' מן [עצמות] המאציל בדרוע' ימינא כו' שיומשך למטה לנשמו' ומלאכים למעלה עד חסד הגשמי למטה לזון ולפרנס הכל כמ"ש [הזן כו'] נותן לחם לכ"ב כל"ח כו' אע"פ שאין ערך כלל לנברא' עם הבורא כו', וכמ"כ במצו' ת"ת למטה יהי' אתעדל"ע להיות המשכו' אא"ס בחכ' למעלה ויומשך למטה בנשמו' בג"ע עד שיהי' מזה קיום העולמו' גם למט' וכמ"ש ודברי אשר שמת' בפ"ך כו' לנטוע שמים כו', וכך הוא בכל המצו' שנק' רמ"ח אבר' ע"י העלא' מ"ן דמצו' שלמטה יהי' נמשך המשכו' עליונו' מעצמו' המאציל באו"כ דע"ס באו"פ ומקיפ"י הכל הוא בא מבחי' רצה"ע מקור האור' שבמצו' עליונו', כמו ע"י מצות סוכה שלמטה יהי' אתעדל"ע להיות המשכו' מקיפ"י דאימ', וכה"ג כד' בתים דתפילין ובל"ב חוטי' דציצי' יהי' עולה למעל' המשכו' המקיפ"י העליוני' (בתפילין וטלית העליון כמו שאמ' שהוי' מניח תפילין ומתעטף בטלית ועושה צדקה וע"כ נק' מצותיו שמקיים בעצמו [כו' כמ"ש במ"א]), וכן ע"י לולב ואתרוג גשמי שלמטה יהי' המשכ' הדעת לנוק' כו' וכה"ג בכל המצו'. וגם באופני פרטי ההמשכה שיהי' ע"י פרטי אופני ההעלאה כך ולא כך שבלתי זה לא יומשך שום המשכה כלל שאם אין ד' בתי' בתפילין ול"ב חוטי' בציצי' לא נק' מצו' הוי' למעלה כלל וכה"ג כדיני צדקה ושאר' מצו' כמו במצו' שבת ויו"ט בפרטי דיני' שבהם כו' (והוא ענין השליטה בטעמי המצו' שגם הסוד וטעם הכמוס לרצה"ע שבמצו' הוא ע"פ שליטת הכ"ע כנ"ל כמו ששולט באופן מעשה המצו' בפ"מ כך ולא כך כמשל שליטת הרצון במוח כמו ברגל כנ"ל, וראי' לזה שהרי יש מצו'

כמ"ש (הזן . . . כל"ח: בברכת המזון.

ודברי אשר שמת' בפ"ך . . . לנטוע שמים: ישע"י נט, כא, נא, טז (ולעיר שהתחלת הכתוב (לנטוע שמים)

הוא: ואשים דברי בפ"ך).

שורה יהי' — עולה: ח"ב: ליתא.

שהוי' [ח: שהי', יב: שהקבי"ה] מניח תפילין ומתעטף בטלית ועושה צדקה: נסמן לעיל ע' א'קצב.

לולב ואתרוג . . . המשכ' הדעת לנוק': נסמן לעיל ע' אישט.

שנק' חוקי' שהן למעלה מן הטעם לגמרי אפי' מטעם כמוס דבחי' ח"ס כו' כמצו' פ"א ושעטנ"ז וכה"ג). וזהו אשר קדשנו במצותיו אשר זה הוא בחי' עצמו' מקור כל התענוגי' שבמצו' בפרטו' שקדשנו במצותיו להיות חיבור מלמעלה למטה ע"פ מדה ושיעור דרצה"ע הכולל כל המצו' כו' כמה יהי' ההעלא' וכמה יהי' ההמשכה באו"פ או באו"מ בחסדי' או בגבו' הכל לפי רצה"ע הנ"ל וד"ל.

וזהו שבחי' הכ"ע שע"ג המוחין שבראש נק' גולגלתא דחפיא על מו"ס שהן טעמי [ה]מצו' שיתגלה לע"ל והן הנק' תר"ך עמודי אור שהן תרי"ג מצו' דאוריית' וז' מצו' דרבנן שהוא כמשל העמודי' הגבוהים שמחברי' הגג העליון עם הרצפה לפי שקבועי' למטה בארץ וראשם בגג שע"ז מחזק וסומך כל פרטי בנין הבית והיכלו שבו, כך הוא ענין הארת המשכו' כלל' המצו' שהן תר"ך מבחי' כ"ע הנ"ל ששרשם למעלה ממש ונתב"ס בסוף מעשה המצו' שלנו וסוב"ת וע"ז יש חיבור וקשר להיותר עליון עם היותר תחתון עד שממצות שלנו נמשך אתעדל"ע במצו' עליונו' שנק' רמ"ח אברין דמלכא כו' לפי שכ"ע הנ"ל מחבר ראש ורגל יחד כמו שליטת הרצון במוח שבראש עד הרגל בשוה כנ"ל, וגם ע"י העמוד מחבר העליון בתחתון ותחתון בעליון כמו"כ ע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת וז' מצו' דרבנן נעשה חיבור עצמו' המשפיע במקבל ומתאחדי' יחד להיות ערך והשתוות ביניהם, והוא עצמו' אא"ס שיומשך ויתחבר ממש בנשי' לעוה"ב שנאמ' להנחיל אוהבי יש כמאמ' שיתן לכל צדיק ש"י עולמו' והוא רק ממעשה המצו' בגשמיו' [כעוה"ז] דוקא כידוע. וכ"ז הכח ועוז לבחי' כ"ע הנ"ל להיות ממוצע לחבר ולעשות קשר מעליון ביותר עד תחתון ביותר הוא שמקבל מבחי' גילוי עצמו' התענוג שבצמ' אא"ס שנק' בחי' שעשועי' המלך שמצד עצמו ממש שלמעלה משעשועי' דרצון וחכ' שבתו"מ, והוא בחי' אשר הנ"ל [וד"ל].

ד) והנה אחר שנתבאר ענין תתן אמת ליעקב כו' שהן התו"מ דכנ"י בשרשן בעצמ' אא"ס ב"ה ו[הוא] ג"כ מ"ש ואמת הוי' לעולם שנמשך לכנ"י בבחי' או"פ בשמ"ע ממקיפי' של ז' ימי הסוכות הנ"ל, מעתה י"ל ענין מ"ש שמאלו תחת לראשי שזהו בר"ה וי"כ דוקא וימינו תחבקני הוא בסוכות כנ"ל, יש להבין ענין א' שזהו שרש הטעם למה שהתשובה גדולה מתו"מ גם מאמת דיעקב וחסד לאברהם שנשבע מימי קדם הנ"ל, והוא בענין התענוג שיש בו ב' מדרגו' הא' עונג שמצד עצמו וטבעו והב' עונג הבא מהיפוכו

פ"א: פרה אדומה.

שו"ה כמצות — וזהו . . הנ"ל וד"ל: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: וזהו . . וזהו.

להנחיל אוהבי יש . . ש"י עולמו: משלי ת, כא. סוף עקצים.

שעשועי' המלך שמצד עצמו: נסמן לעיל ע' אקפה.

שמאלו תחת לראשי . . וימינו תחבקני: ראה לעיל בראש המאמר.

שו"ה כנ"ל — להבין: ח"ב: להקדים לזה. וראה ג"כ לעיל ע' אישד.

שנהפך הצער לעונג שהוא [גדול] הרבה מעצם העונג. דהנה אנו רואי דבחי' העונג העצמי שבעצמו' הנפש בבחי' יחידה שבה בתענוג העצמי שהאב מתענג ומשתעשע בבנו יחידו אוהבו כנפשו ממש שאין לשעשועי' הללו קץ וגבול והפסק כלל מצד היותו בעצמו' הנפש שנפשו קשורה בנפש הבן ואין עונג עליון ממנו בכל דבר זולתו שמתענג בו כמו התענוג בעושר וכבוד וחי' וכה"ג שהוא תענוג מורכב בדבר מה וזה התענוג הוא בעצמו' ממש בלתי מורכב בדבר מה רק בעצמו' שלו ממש כידוע, וזהו מדרג' הא' בתענוג שמצד עצמו ומהותו בעצם הנפש, והמדרג' הב' הוא התענוג הבא מן היפוכו דוקא והוא כאשר בנו יחידו זה נתרחק ממנו [מאד] ונאבד זמן רב מאד כמו שנאבד יוסף מיעקב שאהב אותו ביותר כו' שמאוד צר לו במרירו' שנגע בעצמו' נפשו ממש ובפרט כאשר נתודע [לו] שבנו בגלות ולחץ ודחק [ביותר] ביסורי' גדולים בארץ מרחקי' מאד שנלאה להכיל בנפשו גדול המרירו' עד שיבחר במות יותר מבחיים, וכמו"כ כשבנו יחידו נידון למות או כשנופל בחולי מסוכן למות ממש עד שמתייאש ממנו וכה"ג, שכ"ז הצער ויגון באנחה בעצמו' הנפש רק לפי ערך התקשרו' עצמו' נפשו בבנו יחידו שהוא השעשועי' העצמי' שמתענג בו בהיותו אצלו בקירוב כנ"ל. אך הנה אנו רואים כאשר יבוא הבן אל אביו ממקום מרחקו חי וקיים בגופו ושלם בנפשו אזי ישוב רוחו ונפשו אליו בעונג נפלא מאד מאד שאין כמוהו דהיינו שלא הי' עונג ושעשועי' כזה [כלל] גם בהיותו משתעשע בו בקירוב וכל טוב כשלא הי' מתרחק ממנו, והטעם הוא לפי שבחי' שעשועי' דאב בבנו בקירוב עמדו הגם שזהו מבחי' עצמי' נפשו ממש כנ"ל מ"מ אין זה תענוג ושעשועי' רק ממה שמתייחס מן התענוג שבנפשו אל הבן לבדו, אבל מה שישמח האב ויתענג ברוחו ונפשו כאשר בא אליו מן הריחוק העצום ומהיפוך הצער הגדול לתענוג על אשר ניצול מן הסכנה וכה"ג זה מתענוג העצמי' ששייך לעצמו' נפשו יותר מחלק התענוג שבנפשו אל בנו והוא מה שחייתה נפשו ממש מצער הראשון כמ"ש ותחי רוח יעקב אביהם בשמעו [את] בשורת יוסף בנו שהוא חי (עכ"ז גם מה שחייתה רוח נפש האב מן הצער הראשון הי' מצד התקשרו' עצמי' שלו שבנפש הבן שע"כ צר לו ביותר עד הנפש מאבדון נפש הבן ולפי"ע זה הוא ענין השבת נפשו ורוחו אליו כאילו חי מחדש, וא"כ הי' ראוי להיות זה העונג מן הבשורה הטובה לפ"ע עונג עצמו שיש בנפשו בבו בהיותו בקירוב במשקל בשוה ולמה יגדל התענוג בנפש האב יותר בהשבת הבן אליו בהרבה יותר מעונג שבנפשו בקירוב עמו, אלא מפני שבחי' אר"ח דתענוג להשיב נפשו יותר גדול מהתפשטו' העונג מן הנפש בבחי' אר"י גם בתענוג העצמי כו').

והנמשל מכ"ז יובן למעלה מעלה גם בעצמו' התע"פ הע[ליון] שבעצמו' א"ס ב"ה שיש ב' מיני עונג בעצמו', הא' בבחי' התפשטו' אור

ותחי רוח יעקב אביהם: ויגש מה, כו.

התענוג מצד עצמו שיוּרד מן העצמו' התענוג לנשמו' ישראל שנק' בני' כמו שהו' בשרשו' בבחי' עצמו' ממש כמ"ש הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועי' כו' שנמשך בהן בחי' שעשועי' העצמי' העליוני' שנק' תענוג עצמי ופשוט שבלתי מורכב בדבר מה רק מצד בחי' העצמו' ממש, כהתקשרו' עצמי' דנפש האב בבנו יקירו כנ"ל שאין עונג עליון מזה בכל דבר זולתו כי גם בעונג שברצון וחכ' ומדו' כו' או התענוג בעושר וכבוד ומנוחה וכה"ג הוא מורכב עכ"פ, וכך למעלה בחי' עונג העליון שיוּרד ונמשך ברצון וחכ' ומדו' דמע"ב ואפי"ן בגעה"ע לנשמו' ואף גם התענוג שבמנוחה ושביטה כמו בעונג העליון שבשבת דכתי' [בן] וקראת לשבת עונג כו' כמו בסעוד' דע"י כו' וגם העונג שברצון וחכ' דתו"מ שהן פנימי' ועצמי' ביותר כמה שאמ' ונעשה רצונו העצמי כידוע שהתו"מ הוא שנק' הוּן יקר ונעים כו' הכל הוא רק חלק א' מעונג העצמי שבשעשועי' העצמי' כו' לבן. ואמנם מדרג' הב' בעונג העצמי הזה הבא מהיפוכו הוא גדול הרבה יותר, והוא כאשר נשי' נפלו ונתרחקו ביותר למטה מטה והוא בירידתם בחומר גופני גם מאד וירד' הנשם' האלקי' עוד בתכלי' הירידה מאא"ס ב"ה להיכלות דקי"נ בעונות וחטאים שמטמאים הנשמה עד שהגיע לשערי מות [ממש], וזהו כמו הבן היקר שלו שנלכד בידי זרים בלחץ ומיצר גדול עד שמתייבש אביו [ממנו] או כשהוא מסוכן למות כנ"ל. אך כאשר ישובו הנשמו' הללו שנק' אובד' ונדחים במרחקי' כו' ע"י התשובה מעומק הלב הרי ישובו אל מקור חוצבם הראשון ממש בעצמו' אא"ס ב"ה כמ"ש כי אתה אבינו כו', זהו כמו הבן היקר שישוב לאביו בשלום וחיים לאחר שנתייבש ממנו שהי' בצער גדול עד הנפש ממש שיחי' נפש האב מחדש להשתעשע בו בעונג נפלא מאוד שלא הי' כמוהו גם בהיותו [בן] בקירוב עמו כנ"ל. וז"ש הבן יקר כו' זכור אזכרנו עוד [ע"כ] המו מעי לו ממש רחם ארחמנו בהיותו במרחקי' בתכלית כאשר נתקרב יגדל התענוג והשעשועי' יותר מתחלה שהי' ילד שעשועי' כו'. וזהו ביוה"כ דוקא ע"י התשובה האמיתי' דכנ"י בעשיית ששבו בני' שובבי' למקורם האמיתי שאז אמר לפני הוי' ממש תטהרו בטה"ע כו' בשעשועי' גדולים שלא הי' כזה בהיותם בקירוב (מטעם [משל] הנ"ל בהשבת נפש האב מן הצער [מ]בנו בריחוקו כשנעשה קרוב אליו ששייך לעצמו' נפשו יותר מתענוג המתייחס לבנו כו' ומצד בחי' או"ח דתענוג כו'). וזהו שעל יו"כ אמר אז תתענג על ה' כו', דמה שהתענוג בא בבחי' התפשטו' כמו בשבת ע"ז אמר וקראת לשבת עונג כו', אך לקדוש הוי' מכובד זה ביו"כ שאין בו אכילה ושתי' כלל כמו

הבן יקר לי אפרים אם [חי"ב: ליתא] ילד שעשועי': נסמן לעיל ע' אר.

וקראת לשבת עונג: ישעי' נח, יג.

שריה הוה — ונתרחקו. . להיכלות דקי"נ: יב: ליתא.

שריה אא"ס [חי"ב: א"ס]. . כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

לפני הוי'. . תטהרו: אחרי טו, לו. ראה לקמן ע' אתקית. מאמרי אדמו"ר דברים ח"ג ע' אלתה. וש"ג.

אז תתענג על ה': ישעי' נח, יד.

לקדוש הוי' מכובד זה ביו"כ: ישעי' נח, יג. שבת קיט, א.

עוה"ב ע"ז אמ' אז תתענג על הוי' בעונג הפשוט העצמי ממש שלמעלה הרבה מבחי' עונג העליון שבא בשם הוי' דאצי' אף ברצון ותענוג דתו"מ שבפנימי' הכת"ר שנמשך מימי קדם הנ"ל וד"ל. וזהו שביה"כ אין [כו] או"ש כלל להיותו בעונג העצמו' ממש שאינו בא בבחי' ירידה והמשכה למטה כלל כי ירידת העונג לא שייך רק בהתפשטו' [העונג] ולא בעצמו' כלל ויר"כ הוא במדריג' עונג שבעצמו' ממש שאינו בבחי' ירידה למטה כלל ע"כ אין בו או"ש שהוא רק תענוג שבחכ', וגם תענוג שבשבת ה"ז בא מהתפשטו' העונג שברצון וחכ' דמע"ב שעולה באו"ח כידוע וד"ל.

וזהו שרש ענין כח התשובה שלמעלה מתו"מ מפני שמגיע בבחי' שעשועי' העצמי' שמצד העצמו' ממש (שלמעלה גם מן התענוג [העצמי]) שברצון וחכ' דתו"מ [מ] דכתיב בה ואהי' אצלו שעשועי') לפי שיקר ענין התשובה הוא ההמשכה ממקור מרחק מאד שנאכד ונדח שם כהשבת אבידה שנאכד ונמצא ושב למקומו, כך נשמו' האובדי' שנתרחקו מאוד מאוד שכאשר תשוב אל אלקי' במקורה העצמי תתענג על הוי' בעונג העצמי בשעשועי' העצמי' מצד עצמו' א"ס לבדו (כי גם בנשמו' יבא העונג בהפלאה עצומה יותר משהי' לה עונג בקירוב ג"כ) מטעם הנ"ל שחייתה נפשו מחדש ממש אחרי שהיתה ביאוש שלא תראה פני אלקי' לעולם בהיותה בשבי' וגלות בהיכלות הטומאה כשחוזרת לבא לפני ה' בשובה אל אבי' בשלום תגדל התפעלות העונג בעצמו' הנשמה הרבה יותר משהי' לה עונג האלקי בקירוב אה"ר בתענוגי' (כמ"ש במ"א [ע"פ] כן בקודש חזיתך הלוואי כן כו'), וזהו שביה"כ בהחזרת הנשמו' למקורן אמ' או תתענג על הוי' כו', וגם מלמעלמ"ט נתעורר בתענוג ושעשועי' העצמי' כנ"ל וד"ל.

וזהו שלום שלום לרחוק [ולקרוב] הנה הזכיר ב"פ שלום א' לרחוק וא' לקרוב והקדים רחוק לקרוב. והענין הוא כי ב' שלימות הללו הוא ב' מיני המשכו' אור התענוג ורצון שנמשך מ[עצמיות] התעה"פ העליון מעצמו' א"ס, א' עונג הבא מצד הקירוב כאור התענוג ושעשועי האב לבנו בקירוב גדול וזהו שלום לקרוב והב' העונג הבא מן ההיפוך מצד הריחוק שהי' רחוק מאד ונתקרב בתשובה כנ"ל וזהו שלום לרחוק. והקדים לרחוק תחלה ואח"כ לקרוב מטעם הנ"ל דשעשועי' הללו שברחוק שנעשה קרוב מגיע בפנימי'

שו"ה הרבה — העליון: יב: העצמי.

שו"ה כי — כלל: חי"ב: ממש.

ואהי' אצלו שעשועי': משלי ת, ל (בדילוג).

שו"ה התשובה — ההמשכה: חי"ב: רק ההשכה.

כן בקודש חזיתך הלוואי כן: נסמן לקמן ע' אהסב.

שלום שלום לרחוק [ולקרוב]: ישע' נו, יט.

שו"ה לקרוב מטעם: תוקן ע"פ חי"ב. ובכתי"י זה: לרחוק מטעם.

שו"ה מאד — כנ"ל. . קרוב מגיע: יב: ליחא.

העצמו' ביותר הרבה מתענוג ושעשועים שבקירוב כנ"ל וד"ל. וז"ש מרחוק הוי' נראה לי מרחוק שנעשה קרוב מלמעלמ"ט כאשר ה' רחוק האב בעצמו' מלראות עוד לבנו הנאבד ונעשה קרוב אליו לראותו שתגדל הקירוב ברשפי אש התענוג הנפלא כיעקב שאמ' אמותה הפעם כו', וכן יתפרש כפשוטו ממש ברחוק ממש שנעשה קרוב מלמעלמ"ע שאמ' מרחוק הוי' נראה לי שנעשה קרוב לה' (וכמ"ש יונה ממעי הדגה שהי' צר לו מאוד בתכלי' המיצר ובירייה עצומה אמרתי נגר[ש]תי כו' אך אוסיף להביט אל היכל קדשיך לפי שמרחוק הוי' נראה בתענוג נפלא יותר [כו']), וז"ש מרחוק הוי' [נראה כו'] ע"כ אהבת עולם אהבתיך יותר מאהבה שבקירוב, וז"ש ממרחקי' יזכרוני שהזכירה מרחוק דוקא יותר יעלה בפנימי' [ו] עצמו' ונח"ר ולמשיבת נפש למעלה יותר מן הקירוב כנ"ל וד"ל (וכמו אריכו' הגלות דעכשיו שנתרחקו בניי זמן רב חי מאות שנה ובנפילות וירידו' גדולות כאשר יזכרם הוי', [וזהו] כמו הזכירה ממרחק גדול שהאב יזכור על בנו כמ"ש זכור אזכרנו [ע"כ] עוד המו מעי כו').

ה) ובכ"ז יובן אמיתי' הטעם יותר מה שתשובה ומעש"ט בעוה"ז שעה א' יפה יותר מכל חיי העוה"ב אע"פ שעוה"ב הוא מבחי' עצמי' ופנימי' התעה"פ שנק' עדן דעין לא ראתה כו', וכי' המשכ' עונג העליון שהוא הבא בצמצומי' רבים בג"ע הע' וגעה"ת וריבוי המדריגו' זו למעל' מזו עד אין קץ וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל ובין [כל] מדריג' למדריג' עליונה הימנה צריך לבא בנה"ד כו' לשכוח על העונג שבתחתון וכמו מגעה"ת לגעה"ע וכה"ג ועד"ז יש בעונג העליון מדריגו' ובעילוי אחר עילוי' עד אין קץ וגבול כלל, וכי' רק מיו"ד דעדן עילאה דעוה"ב שעו"א ביו"ד נברא עוה"ב כידוע. אך עכ"ז גדול אור העונג והשע[ש]ו[ע] ע"י העצמי' העליוני' שבבע"ת האמיתי' כאשר הרחוק נעשה קרוב כנ"ל הרבה יותר מכל התעה"ע שבעוה"ב לצ"ג שהוא עונג הבא בכחי' הקירוב בשעשוע האב לבנו בקירוב כך אור פני הוי' מעצמו' השעשועי' העליוני' מאיר בקירוב לנשמו' הצדיקי'

מרחוק הוי' נראה לי: ירמי לא, ב.

אמותה הפעם: יגש מו, ל.

אמרתי נגר[ש]תי: יונה ב, ה.

אהבת עולם אהבתיך: המשך הכתוב מרחוק ה' [ושם]: ואהבת. אמנם כ"ה בכמה מקומות, ראה הנסמן

במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התקעב].

ממרחקי' יזכרוני: זכרי' י, ט [ושם]: ובמרחקים. אבל כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ג כאן ס"ע תשפ"א].

שחשובה ומעש"ט... יפה יותר: אבות פ"ד מ"ז.

עדן דעין לא ראתה: נסמן לעיל ע' אקפד.

ילכו מחיל אל חיל: תהלים פד, ח.

צריך לבא בנה"ד: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכא וע' תתכב. ושי"ג. דברים ח"א ע' נט. ושי"ג. ח"ג

ע' אקכו.

ביו"ד נברא עוה"ב: ראה מנחות כט, ב. תורה אור מקץ לו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נו וע' קצב.

בעוה"ב כמ"ש להנחיל אוהבי יש כו' וכמו ת' עלמין דכסופין דנהרין לצדיקי לעוה"ב, אך השעשועי' העצמי' שהוא בא מן ההיפוך בבעי'ת שישובו בני שובבים לאביהם כו' הוא למעלה הרבה יותר שלא יכילנ' העונג שבחכ' ורצון שבא לנשמו' הצדיקים בבחי' התפשטו' העונג לפ"ע כלי השגתם שיהיו נהנין מזיו והעונג העליון, אבל העונג הבא מן ההיפוך שנהפך הצער לעונג ותשוב רוח[ו] אליו כנ"ל זהו עונג שבעצמו' ממש שאין לומר בו בחי' ירידה והמשכה כלל כנ"ל, והעוה"ב הוא בחי' ירידה והמשכ' העונג העצמי' מעדן העליון כו', ע"כ גזרו או' דיפה שעה א' בתשוב' ומעש"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב שהרחוק נעשה קרוב יותר מכל חיי העוה"ב שבקרוב וע"כ משה לא זכה לתשובה רק קודם מותו, אך התשובה עם מעש"ט ולא תשובה לבד כו' לפי שהבירורי' דרפ"ח בבירור דעה"ד טו"ר, וגם זה תענוג נפלא למעלה שאין כמוהו בעונג דבקירוב שגם זה הרחוק מאד נעשה קרוב, ועוד לפי שבחכ' אתברירו בתו"מ ודוקא בחי' הצדיק בתו"מ יהי' בעי'ת כמו דמשיח אתא כו' לפי שהתו"מ הוא מ"ש תתן אמת כו' לכך הקדים תשובה למעש"ט וכמ"ש שלום לרחוק ואח"כ לקרוב [כנ"ל וד"ל], ונמצא מובן מזה שהנשמה בכואה לג"ע מעוה"ז יש בה שעשועים העצמי' יותר משהי' בה בג"ע בקירוב תחלה מטעם הנ"ל וד"ל.

וזהו שמאל[ו] תחת לראשי שזהו מר"ה עד יוה"כ בעי'ת שנתעורר בחי' שמאל העליון להעלות ולהגבי' לנשי' למעל' מעל' במדריגה היותר נעלה שזהו בבחי' התענוג העצמי שבבחי' שעשועי' העצמי' ממש כנ"ל, והוא ביו"כ שא' לפני הוי' תטהרו לפני הוי' ממש, והטעם הוא לפי שזהו ע"י כח התשו' כאשר ישובו הנשמות מנפילתם וריחוקם מאור פמ"ח כנ"ל והיינו דוקא כאשר האדם משפיל א"ע ביותר בבחי' שמאל דוחה א"ע שעז"א כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו כו', וזהו ענין הוידוים שמתודי' ביו"כ ואומרים אשמנו בגד[נ]ו גזלנו כו' (כמו גזל או"א) ומשפיל א"ע בתכלית השפלות וההכנעה עצומה [ביותר] בכל פרטי הוידוים עד דאו' תעבנו תעינו כו' שהוא ענין הריחוק העצמי שנתרחק מאד מאד מאו"פ מ"ח בחומריות תאוות גופני' ובטומאת העוונות שנק' תעוב[ה] בעיני ה' וזהו תעבנו וכיז' הוא בחי' שמאל

ת' עלמין דכסופין: ראה זהר (תוספתא) חיי שרה ככג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ר. ושי"נ. דברים ח"ג ע' אקבה. ושי"נ.

משה . . . זכה לתשובה: נסמן לעיל ע' אקעט.

שבחכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' אקעד.

ודוקא בחי' הצדיק . . . יהי' בעי'ת: ראה גם לקמן ע' איתכה וע' איתסה.

דמשיח אתא: נסמן לעיל ע' אקעט.

שויה וזהו: לכאן ואילך נדפס ע"פ כתי' ט. וראה לעיל בריש המאמר.

פמ"ח . . . שמאל דוחה: ה'; פני מלך חיים . . . סוטה מז, א.

כל המשפיל א"ע: עירובין יג, ב (כג"ה העין יעקב).

גזל או"א: ראה לעיל ע' אקסת.

דוחה שדוחה א"ע להשפיל א"ע כ"כ בוידוי כו', ומחמת שפלות ודחי' זו מתעורר למעל' בחי' שמאל העליון לירד עד למטה מטה ולהגבי' לנשי' מתוך טומאותם למעל' מעל' בעילוי שאין כמוהו כנ"ל. וז"ש שמאל[ו] תחת לראשי דכנ"י להעלותם כמו כי תשא את ראש בני' כו', והוא כמשל האב שרואה את בנו במצור ובמצוק ובשפלות גדולה בנפשו בריחוק יותר מאביו כו' שאז יחזירו אליו בשמאל תחת לראשו, ואח"כ בימינו תחבקיני לבלתי יסור מאיתו כל הימים כו', והוא ענין העל' ביה"כ שהוא למעל' מחי העוה"ב הנ"ל וד"ל.

ואח"כ בימי הסוכות א' וימינו תחבקיני שהן בחי' המקיפי' דסוכות. וכיארור הענין להיות מבואר למעל' במשל הבן שנתרחק זמן רב מאביו והי' במצור ובמצוק וסכנה עד שנתייאש אביו ממנו עד שבשוב הבן אליו בשלום אז בראותו יגדל מאד אור השמחה והתענוג העצמי' דוקא שא"א לבוא בבחי' ירידה והמשכה למטה בדבר מה כ"א כלול בעצמותו לבד מאחר שעיקר זה העונג הוא רק מצד העצמי' והפנימי' שהיתה נפשו כו' ולזאת הוא ענין בלתי מוגבל כלל ולא יכול לבוא בגילוי רק נמשך וכא בבחי' מקיף, והוא בהתגלות השמחה שלמעל' מן השכל וטעם שהוא ג"כ בלתי מוגבל בכלי' כלל לפי שזהו גילוי שמחת הנפש עצמה ברוב עוז כמו ש[ני]שמח אדם מבשורה טובה ונפלאה מבנו יחידו, וזהו ענין המקיפי' דסוכות זמן שמחתינו שהוא בחי' התגלות שמחה עליזונה שבא מהעלם העונג העצמי העליון שנעשה מזה בחי' מקיף על נשי' (וזה כשהי' האור מאיר מימי קדם בשבועה לאבותינו הוא שנתגלה בשמחה מן העונג ע"י התשו' שהוא בחי' השבת הנפש בעונג נפלא ביותר). וזהו הטעם שהמקיפי' דסוכות הן בב' דברים, א' בשמחת החג שישמח ה' בישראל בבחי' מקיף ע"כ מצוה לשמוח בשמחה למטה ג"כ בשמחה שלמעלה מן הטעם והשכל שזהו מקיפי' דבינה וזהו שמחתינו ב' שמחות שמלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, והב' בצל הסכך דוקא כמ"ש בסוכות תשבו כו' כי בסוכות הושבתי כו', ונק' צילא דמהימנותא פי' צל המקיפי' דע"ס דאצי' עד רום המעלות במקיפי' העליונים דבחי' ימי קדם הנ"ל, וכמ"ש ה' צילך על יד ימינך פי' יד ימינך דוקא כידוע דבחי' החסד והאה' הוא בבחי' ימין דוקא והוא החסד והאה' העצמי' וטבעי' המוסתרת בלב כנ"י מצד

כי תשא את ראש בני' תשא ל, יב.

שוריה הטונג — ענין: **זח**: עונג.

שמחתינו ב' שמחות: ראה לקמן ע' אישמת. ע' איתקיב. לעיל ע' אירסא.

בסוכות חשבו . . . כי בסוכות הושבתי: אמור כג, מב. מג.

צילא דמהימנותא: ראה לעיל ע' אירל. ושינ.

ה' צילך על יד ימינך: תהלים קכא, ה. ראה גם לעיל שם.

דבחי' החסד . . . בבחי' ימין: נסמן לקמן ע' איתמת.

שוריה בבחי' — המוסתרת: **הז**: המורגשת.

שרשם הראשון בימי קדם הנ"ל שמחמת זה יש ביכולתם למס"נ עקה"ש ולקיים התו"מ בכל לוי"ג ולעשות תשו' שלימה כו', אך להיות שנש"י היו מצומצמים בכלי גופם הגשמי ע"כ מאיר על אה"ר שלהם מבחי' אה"ר העצמי שנמשך מהעלם עונג העליון העצמי הנ"ל בדרך מקיף וצל שחופף ומציל על האדם דכנ"י בבחי' מקיף עדי"מ הצל שמיצל על האדם ומעלימו ביושבי' תחתיו, וזהו ה' צילך ע"י ימינך על מלמעלה שהוא בחי' מקיף בהיות שבחי' חסד ואה"ר העצמי' דעונג העצמי' הנ"ל הוא בפנימי' דאוא"ס ממש שנק' ימי קדם באה האור בבחי' מקיף שחופף ומיצל על ימין דאה' דכנ"י כי לא יוכל לבוא בגילוי באו"כ בכלי השגתם כלל להיות שרשו בעונג העצמי שאינו בבחי' ירידה והמשכה כלל, וזהו שהסכך נק' צלא דמהימנותא שזהו ה' צילך, והוא ענין השמחה דמקיפי' דכינה שלמעל' מן ההשגה משא"כ שמחה דכל השגה הוא בהשגה והתבוננות דוקא כמו ישמח ישראל בעושי. וזהו ענין וימינו תחבקני שהוא בימי הסוכות דוקא כנ"ל שהן בחי' המקיפי' העליונים הבאים מבחי' שעשועי' העצמי' דאוא"ס מן ההעלם לגילוי בצל ומקיף דסכך ושמת החג כו', והיינו וימינו תחבקני, פי' וימינו הוא בחי' ימינא דרח"ס הפשוט שבשעשועי' העצמי' ממש לאחר ששמאל[ו] תחת לראשי' דכנ"י ש[ה]עלם מלמטלמ"ע מעלה ע"י התשו' כנ"ל הנה בחי' אה"ר ורח"ס הפשוט הזה לא יכלנו שום דבר מה לא בחכ' ולא ברצון להיותו בבחי' עצמי' ממש (וכמו אהבת עצמו ממש) וימינו זה תחבקני ביה"ס כו'.

וענין חביקה זאת יובן עדי"מ אדם שחובק את אהבו כנפשו או אב שחובק לבנו יחידו אהובו שאחר שיחבקהו ישקיהו כו' כמו וירץ עשו כו' ויחבקהו וישקיהו כו' הרי הנשיקה עיקר המגלה עוז פנימי' האה' וההתקשרות עצמי' בנפש אהובו ומה[ו] ענין החיבוק שמחבקהו בתחילה, הענין הוא ד[חב]יקה זאת באה מאה"ר שבבחי' מקיף והעלם שמפוע הנפש שלא יוכל לגלות בנשיקי' כלל הוא שבא לכלל חיבוק בידיו אע"פ שחיבוק זה חיצוני יותר מן הנשיקי' אבל גדול כחו יותר עד שממנו בא כח הגילוי בנשיקי' אח"כ להיות שמורה חביקה זו ביד ימין על אחורי האהוב שיצמידו ויחבקינו אליו פב"ב בדביקות עצמי' שלא יסור מאיתו כל הימים כי חביקה זו ענין חיבור וקשר עצמי שיהי' כאיש א' בלי יפרידו לעולם ולכך הוא ביד ימין מקרבת דוקא. וכך הוא בענין וימינו תחבקני שאור אה"ר באה בכנ"י

לוי"ג: ה: לב ונפש.

שו"ה האדם: ה"ז: האהבה.

ישמח ישראל בעושי: תהלים קמט, ב.

דרח"ס: א: דרב חסד.

ביה"ס: פ: בימי הסוכות.

וירץ עשו . . . ויחבקהו וישקיהו: ישלח לג, ד (בדילוג).

שמפוע: ה: שמפנימי' ועצמי'.

בבחי חיבוק דימין העליון בשעשועי עצמי הנ"ל שחובק [בכחינת] אחוריים שלהם וכח חיבוק זה הוא לחברם אליו בדיבוק אמיתי שיהי תמיד פבי"פ ולא יסורו אחר ימין ושמאל כל הימים (כי זהו עיקר כוונת המחבק על עוז התקשרו' האה' פבי"פ דוקא כמו החיבוק שקודם היחוד שהוא הגורם גוף היחוד וזיווג פבי"פ להיותו בבחי מקיף כמ"ש במ"א). וזהו בחי המקיף דסוכות שהוא בחי ימין העליון המחבק לנשיי שלא יוכלו לסוג אחר כל השנה כולה.

כי הנה ההיפוך מזה הוא כידוע ע"פ כי פנו אלי עורף ולא פנים דהיינו שפונים כנ"י אליו בבחי חיצוני' הרצון לבד שנק' עורף ומסלקי פנימי' הרצון לגמרי, כמו בפיו ובשפתיו יכבדני ולבו רחוק ממני כו' רק לצאת י"ח לבד כאדם שמדבר עם רעהו לצאת י"ח לבד שאינו שלום עמו כתמול שלשום כו' שאז לא ידבר עמו בפנימי' הרצון כלל רק בחיצוני' מאד שזהו כמו שיתן לו עורף ולא פנים, אבל כשמדבר עם אהובו כנפשו בפנימי' הרצון שהוא בפנים דוקא יעמוד עמו פבי"פ ברוב עוז האה', וכמו [כ] כאשר כנ"י פנימי' רצונם מקושר בחיי הבלי העוה"ז בחיצוני' נכריות שלא לה' המה גם אם הם בדברי' המותר' שהתירה התו' כמו בפרנסה בפנימי' רצון מלוי"ג ובצרכי גופו כמאכל ולבוש וממון וגדולה כו' שהן דברי' גסי' וחומריים ביותר המבדילי' מאד ומחשכי' לאור פנימי' הרצון דכנ"י לאבשיב עד שהם פונים רק בבחי עורף ולא פנים שזהו כעומד באחוריו לגבי רעהו ולא יחזיר פניו אליו לפי שסילק ממנו פנימי' הרצון, וז"ש כי פנו אלי עורף ולא פנים אף בשעת שפוננ[ים] אלי כתפילה ומע"ט הוא רק בבחי עורף ולא פנים, וכך מלמעלמ"ט לא יאיר ה' פניו לכנ"י רק בבחי חיצוני' הרצון לבד כמו שכנ"י פנימי' שלהם למטה נפנו אלי עורף כו', וזהו בחי אבי"א. אבל בהיפוך מזה הוא מ"ש לך א' לבי בקשו פני את פניך הוי' דוקא אבקש כאשר כנ"י פונים לבם ורצונם לה' א' לבדו בלב א' וז"ש בקשו פני פנימי' הרצון שכלב (ובחי' אחוריים דרצון הלב הוא טרדת הפרנסה וצרכי גופו רק לצאת י"ח) לפקח פקוח נפשו ויסתפק במיעוט ולא ירדוף אחר הון כלל כו' אז כמהפא"פ כן לב האדם העליון לכנ"י בבחי פנימי' הרצוה"ע שנק' פני הוי' כידוע שזהו בחי פבי"פ.

כי פנו אלי עורף ולא פנים: ירמי ב, כו. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' עתר. ושי"ג.
 בפיו ובשפתיו יכבדני [ז': כדונו]: ישעי' כט, יג. ראה מאמרי אדה"א שם. ושי"ג.
 שויה פנימי' — בחיצוני' . . . מלוי"ג: ח': ברצונות [וכ"ה לקמן בפנים בפיסקא הבאה] . . . בלב ונפש.
 לאבשיב: ח': לאביהם שכשמים.
 לך א' לבי בקשו פני: תהלים כו, ח.
 כמהפא"פ [כמים הפנים אל פנים] כן לב האדם העליון לכנ"י: ע"פ משלי כו, יט. במאמרי אדה"א
 ויקרא ח"א ע' ג בשם הזור, וראה בהנסמו שם. וראה גם שם ע' קג. דברים ח"ב ע' תרעא. ושי"ג. ח"ג
 ע' תחקט.

והנה מש"א כאן כמ"ש וימינו תחבקיני הוא רבותא יתירה להיות שיש כח גדול בבחי' המקיף דאה"ר העצמי מעצמי' העונג והשעשועי' הנ"ל בימין מקרבת בחיבוק הזה עד שגם בבחי' אחוריים דכנ"י שנאחזים ונלכדים ברצונות נכריות דק"נ שגם בהיותם שם יחבקים ימין העליון הנ"ל כאדם שחובק בימינו באחוריו שלא יוכל לצאת ולנטות ולסור מאחרי ה' כלל. וזהו ענין הרהורי תשו' פתאום שנופלים לאדם גם בהיותו בטרדת עסקיו ובצרכי גופו שיהי' נבדל מכל רצון זר מתאוה רעה שמאין באה לו זה ודאי אין זה מכח עצמו כלל רק מצד המשכת בחי' אה"ר העליונה על נשמתו שמחבקנו באחוריים שבו לאכפייא לסט"א שלא תדבק באחוריים דכנ"י ולא יסור לבם אחור כו'. וזהו עיקר התועלת דמקיפי' דסוכות ע"כ השנה כו' וד"ל, להיות שרש המקיפי' הללו נמשכי' ממקום ומדריגה גבוה מאד נעלה שהוא מבחי' שעשועי' העצמי' הנ"ל דבחי' ימי קדם כו' ע"כ ביכולתו לירד למטה מטה ביותר לחבק לכנ"י גם בהיותם בבחי' אחוריים דק"נ שלא יסוגו אחור לעולם, וכידוע הכלל דכל הגבוה גבוה יותר יותר יוכל לירד למטה מטה יותר [ד]עומ"ר נמשך למטה בעומ"ת ביותר וכל שאינו גבוה כ"כ לא יוכל לירד למטה כ"כ וכמ"ש במ"א ע"פ וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים, פי' יד הגדולה עד"מ היד הגדולה דאדם גדול מתפשטת למטה מטה ביותר להרים את הדבר השפל ונמוך ביותר משא"כ יד קטן דאדם קטן שלא יוכל להתפשט למטה כ"כ (וכמו מי ששכלו גדול יותר יוכל להשפיל א"ע לתקן הטעות כו') וכיד המלך שגדולה ביותר לפ"ע הרוממות והגדולה בעצמותו כן יד המלך מתפשט למטה מטה להתחסד עם הכל ולעשות חסד גם לרעים וחייבים כו'). וכמו"כ יובן בבחי' המשכת יד ימין העליון שבא ויורד למטה בבחי' מקיפי' כמ"ש וימינו תחבקיני כנ"ל לפי שמקיפי' הללו שרשם גבוה מאד נעלה ע"כ מתפשט למטה יותר (כמו בצל הסכך להגין על האדם גם בהיותו למטה מטה ביותר שלא ילכד בכל רע וכל קטרוג כצל הסלע המסתיר ומגין כמ"ש כי יצפניני בסוכו כו' יסתירני בסתר אהלו כו'), וזהו היד הגדולה דוקא אשר עשה ה' במצרים שירד למטה מטה עד נש"ט דמצרים כמ"ש ועברתי בא"מ אני ולא מלאך כו' מטעם הנ"ל וכמ"ש במ"א וד"ל. וגם כאן מ"ש וימינו תחבקיני זהו בימי הסוכות דבחי' ימין העליון שנמשך מבחי' [ה]שעשועי' העצמי' שהן מבחי' ימי קדם בחי' קדמונו ש"ע

ע"כ: על כל.

הכלל דכל הגבוה: במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תסב: הכלל הגדול בכל מקום. ראה לקמן ע' אשמב. שערי אורה שער הפורים נח, א. סה, א. דברים ח"ג ע' תתסו. ושי"נ. במדבר ח"ד ע' תתקיג. ד"ה ושבתו בשלום תשל"ח (תשמ"ח) ס"א.

(ד)עומ"ר נמשך למטה בעומ"ת: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' מג. ושי"נ. בהערה הבאה. וירא ישראל את היד הגדולה: בשלח יד, לא. ראה גם דרך חיים שער התפלה נט, ב ואילך. לקוטי תורה שלח מ, סע"ד.

בצל הסכך . . . כי יצפניני בסוכו: תהלים כו, ה. ראה לקמן ע' אשעג ואילך. ועברתי בא"מ אני ולא מלאך: בא יב, ב. ספרי תבוא כו, ו. זהר (מדרש הנעלם) וירא קיז, א. סדר הגש"פ.

בחי' עצמות דאוא"ס שלגדולתו אין חקר וסוף ע"כ גם בחי' התפשטותו למטה מטה הוא עד [אין תכלית] כלל ולזאת גם חושך דקי"ג לא יחשיך לפני ויש ביכולתו בימין העליון הזה לחבק ולקשר לגש"י גם בבחי' אחריים מבלתי יוכלו לנטות ולהסיר פנים וליתן עורף ח"ו. שזה עיקר ענין החביקה הזאת דימינו תחבקיני בצלא דמהימנותא בצל הסכך כמ"ש ה' צילך כנ"ל וד"ל (ולא עוד אלא שמבחי' ימינו תחבקיני זה בסוכות נעשה כל היחוד"ע במצות שעושין כל השנה, וכללותם הוא בש"ע שנעשה בחי' היחוד עצמי דקוב"ה ושכינת' שהן כנ"י באופן שאין [שום] יניקה לחיצוני מזה כלל וכלל שלכך קרבן ש"ע הוא פר א' כו', ובז' ימי החג מקבלים גם הע"ש דנוגה דעשי' דע' פרי החג מחיצוני המקיפי' שז"ש כי גבר עלינו חסדו וכמשל המבואר בזהר כידוע אע"פ שימינו תחבקיני רק לכנ"י לבד, לפי שברוב השמחה שישמח המלך יצוה חסדו להשפיע גם לרח[ו]קי' וזר' שישמחו גם הם בשמחה כו', וזהו מבחי' מותרות הנופל מבחי' שמחה דמקיפי' דבינה שנגלה מבחי' שעשועי' העליונים הנ"ל, אבל בחי' פו"ע דמקיפי' הללו בשמחה עצמי' דפנימי' בינה שז"ש אם הבנים שמחה אם הבנים דוקא אין זה אלא לישראל לבד שהיא שמחת החג שנק' זמן שמחתנו דוקא, ושרשם בשעשועי' העצמי' העליונים שבפ"ע דאב אל בנו יחידו כו' וכנ"ל, ומבחי' שמחה ושעשועי' העצמי' הללו הוא שנמשך לישראל ע"כ השנה שיוכלו להיות בבחי' שמחה ש"מ לעורר אתעדל"ע מאתעדל"ת (ולהיות מזה בחי' יחוד"ע) כנ"ל בפ"י תתן אמת ליעקב חסד לאברהם כנ"ל וד"ל.

והנה כמו שמבחי' מקיפי' דסוכות דרך כלל שנמשך בהם בחי' שעשועי' העצמי' בשמחה הפו"ע דאם הבנים שמחה כנ"ל ע"כ השנה כולה לגש"י דוקא כדי שיוכל להיות בכל אדם במעשה המצות שיעשה כח ועוז להיות אתעדל"ע מאתעדל"ת ולהיות מזה בחי' יחוד"ע בחיבור מ"ן ומ"ד כו' כנ"ל בפ"י תתן אמת ליעקב כו', הנה כמו"כ הוא בדרך פרט במצות ת"ת שאדם לומד בכיו"י פועל הוא פעולה זו ממש בדרך פרט והוא להמשיך מבחי' שעשועי' העצמי' הנ"ל שבז' ימי החג במקיפי' דבינה הנ"ל (וכמ"ש תתן אמת ליעקב שזהו אמת דתו' וחסד לאברהם הוא קיום רמ"ח מ"ע כו'.

כמ"ש ה' צילך: ראה לעיל ע' א'שלה.

קרבן ש"ע הוא פר א': פינחס כט, לה.

כי גבר עלינו חסדו . . . בוהר: תהלים קי"ג, ב. ראה לקמן ע' א'תפט.

שו"ה שנגלה — פו"ע [א': הפנימי ועצמי, ז': שמע"צ] . . . אם הבנים שמחה: תהלים קי"ג, ט.

שו"ה להיות — (ולהיות . . . יחוד"ע): ז': רשם על החצעי"ג ממעל לשורה בין תיבת "מה" לתיבת "בחי" —

תיבת יתיר, ובה' הוסיפה בפנים בשורה. א"ח"ב: ליתא. וכנראה נשתרבו לכאן מפיסקא הבאה שו"ה להיות.

ולהעיר שבא ליתא גם ההמשך עד תיבת כנ"ל (שם: כו').

שו"ה והנה: ב"ב לא נרשם כאן מאומה. ואולי כאן צ"ל פ"י.

בכיו"י: ח: בכל יום ויום.

וזהו מ"ש בכסא ליום חגיגו שהוא ש"ע ושמ"ת כי חק לישראל הוא ומשפט כו' שהן תו"מ שכל העליות דר"ה עד יו"כ שזהו בכסא בעצמות התעה"פ שבא"ס שנק' שעשועי המלך כו' הוא רק להיות מזה המשכת חק ומשפט לישראל בש"ע וש"ת שזהו אמת ליעקב וחסד כו'). וזהו הטעם שנמנו וגמרו דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו' ואע"פ שהמעשה עיקר כמ"ש סו"ד כו' וזיל בתר טעמא למה תלמוד גדול רק מפני שמביא לידי מעשה כו'. דהנה כמו שבסוכות עיקר המשכת המקיפי' העליונים הנ"ל הוא בצל הסכך שנק' צלא דמהימנותא כנ"ל וכמ"ש ה' צילך כו' כך במצות ת"ת בדיבור בפה ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כסיתך כו' דנק' ג"כ צל ידי ע"י הדיבור שהוא מדבר דבר ה' שנכסה בזה בצל יד ה' שהוא בחי' מקיף העליון העצמי' השעשועי' הנ"ל. אמנם י"ל בזה מה שייך ענין המקיף דצל יד ה' לדיבור בפה דוקא שכאשר דברי בפ"ך אז ובצל ידי כסיתך מה ענין הצל עם הדיבור דוקא. אך הענין הוא כידוע דמבחי' הבל הדיבור דד"ת דוקא נעשה בחי' או"מ לנשמת האדם (כמ"ש בלק"א).

ולהבין ביאור הדברים דלכאורה העיקר הוא התורה בעצמה שבדיבור ולא הבל החיצוני שאינו רק כמו חומר לצורה לבד כו' הנה ילה"ק ענין א' הידוע במ"ש על התו' ואה"י אצלו אמון שעשועי' יו"י דקושנה"ע ה"י התו' אמון ושעשועי' יו"י דהיינו ב' תורות שבכתב ושבע"פ ח"ע וח"ת (כמ"ש יחינו מירמים כו') דהיינו שמבחי' שעשועי' המלך שמצ"ע ממש הוא שנשתעשע בחכ' שבתוה"ק שנק' עדן סתימאה שע"ז נא' עין לא ראתה אלקי' זולתך כו' שיתגלה בעוה"ב כידוע, (וזהו למעלי' הרבה גם מבחי' עונג העליון שבח"ס שהן טעמי' וסברות וסודות ורוזין דאורייתא שיתגלה בימוהמ"ש להיותו בא מבחי' השעשועי' העצמי' הנ"ל ממש), וא"כ הי"ז בחי' ירידה וצמצום האור שירד מאור עצמו' השעשועי' להתלבש בחכ' שבתו' להשתעשע בה (וכמ"ש דוד ואני תורתך שעשעתי שהמשיך בה משעשועי' העצמי' הנ"ל

בכסא ליום חגיגו: נסמן לקמן ע' אישנו.

שנמנו וגמרו דתלמוד גדול . . . סו"ד [סוף דבר]: ראה לעיל ע' אישיד.

במצות ת"ת בדיבור . . . ואשים דברי בפ"ך: נסמן לעיל ע' ארג.

שו"ה השעשועי' — יד ה': זחי"ב: יד.

שו"ה הדיבור — דוקא . . . שבדיבור: ניתוסף בפנים ע"פ אחי"ב.

(כמ"ש בלק"א) [א': כמ"ש בלק"א. י"ב: וכמ"ש בלק"ת]: תניא ספ"ה בשם הפרע"ח. ראה שם שער (כב)

ספירת העומר ספ"ג. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפת.

ואה"י אצלו אמון . . . דקושנה"ע [ח': דקודם שנברא ונאצל העולם]: משלי ח. ל (בדילוג).

ב' תורות . . . יחינו מירמים: הושע ו. ב. ראה גם לקמן ע' אישנו. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרמט.

שבתוה"ק [שבתורה הקדומה] . . . עדן . . . עין לא ראתה: נסמן לעיל ע' איקמד.

שו"ה שבח"ס: ה': שבא"ס. ח"ב: שבחכ.

ואני תורתך שעשעתי: תהלים קיט, ע' [ושם: אני, אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איקכו ושם

נעתק מגוכי"ק].

וכמ"ש בס' הבהיר דדוד ה"י מחבר תוש"מ בקודב"ה כו') והיינו שנמשך רק לפי המדה וצמצום דחכ' דתו' שהוא כמו אור הבא בבחי' או"פ מוגבל בכלי שהן כ"ד ס' דאורייתא כו' כמו ערך הכד לגבי ים הגדול אבל עיקר הארת עצמו השעשועי הנ"ל נשאר למעל' בעצמו א"ס ממש (וכמו ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים מים דחכה"ק שנק' ים הקדמוני כו'). ואמנם הנה כאשר האדם לומד דבר ה' בהלכות בדיבור בפה דוקא אז נמשך בהבל דיבור זה מבחי' המקיפי' דשעשועי' עצמ[י] הנ"ל שלמעל' מהגבלת אור השעשועי' בתו' עצמה כשהיתה שעשועי' יו"י בתחילה. וז"ש ואשים דברי דוקא בפ"ך אז ובצל ידי כסיתיך במקיפי' דצל העליון שבהעלם שעשועי' עצמי' הנ"ל והוא לפי שמכל הבל וקול נעשה רקיע למעל' בבחי' מקיף [על] המוחין כו' וע"כ מהבל הדיבור דת"ת דוקא נעשה בחי' או"מ לנשמה האלקי' בשעה שלומד דבר ה' זו הלכה לשמור אותה מכל קטרוג ורע כידוע וגם יכולה לקבל כל גילוי עצמו' אוא"ס מבחי' שעשועי' המלך בעצמו בלי צמצום והעלם כלל להיות שבהבל הדיבור דד"ת יש מעצמו' השעשועי' בבחי' מקיף עכ"פ שזהו למעל' הרבה גם משרש הראשון של הנשמות בעצמו' אוא"ס ב"ה שישראל עלו במחשבה הק' (שהן אותיו' העצמ[י] שבטה"ע כמ"ש במ"א [ע"פ] אז ראה ויספרה כו' וכמאמ' ישראל מתקשראן באורייתא כו' בבחי' סו"ג כו') כי שרש נשמות [ישראל] אינו רק מבחי' או"פ דשעשועי' העצמי' הנ"ל ולזה נק' ילד שעשועי' כו' אבל הבל דבר הלכה שרשה במקיפי' דעצמו' השעשועי' הנ"ל ממש שלמעל' מאור השעשועי' הבא בתו' בצמצום ומדה רק לפ"ע החכ' דתו' כנ"ל וד"ל.

אך באמת ד"ז יפלא ביותר למה בהבל יומשך ממקיפי' דעצמו' השעשועי' ב[ה]הבל חיצוני' הדיבור ולא יומשך בתו' עצמה, ולכאוי יותר ראוי שיומשך ע"י ידיעת עצם התו' שאדם לומד ויודע מעצמו' השעשועי' הנ"ל שהיתה שעשועי' יו"י ולמה דוקא בהבל הדיבור שמדבר דבר [ה]הלכה שהוא רק הבל גשמי כו', שהרי כשאדם יודע את התו' בשכלו ומחשבתו בעיון כמ"ש והגית בו כו' ובתורתו יהגה כו' אע"פ שאינו קורא בדיבור בפה ה"ז עצם מעלת התו' כמו שהיא מצד שרשה שהיתה בחי' שעשועי' בעצמי' א"ס ב"ה [א"כ] כ"ש וק"ו הוא שבעצמו' התו' ממש יאיר ויומשך מעצמו'

וכמ"ש בס' הבהיר דדוד ה"י מחבר: נסמן לעיל ע' ארכא.

כ"ד ס' דאורייתא . . . הכד לגבי ים הגדול: ראה לעיל ע' אקצט. ושיג.

ורוח אלקי' מרחפת ע"פ המים: בראשית א, ב.

שמכל הבל וקול נעשה רקיע: ראה זהר בהקדמה ד, ב.

דבר ה' זו הלכה: עמוס ח, יב. שבת קלח, ב.

שישראל עלו במחשבה: נסמן לעיל ע' אקע.

אז ראה ויספרה . . . ישראל מתקשראן . . . סו"ג [סתים וגליא]: איוב כח, כו. ראה זהר אחרי עג, א.

ילד שעשועי': ראה לעיל ע' אישלא.

והגית בו . . . ובתורתו יהגה: יהושע א, ח. תהלים א, ב.

השעשועי הנ"ל הרבה יותר מהמשכת המקיפי' דשעשועי הנ"ל בהבל הדיבור דתו' שאין בהבל זה רק חיצוני' דחיצוני' החכ' דתו' כו' ואין ערך כלל לתו' שבמוח הדעת שמשגיג ממהו"ע התו' כו'. אך הנה זהו עצמו הטעם שירנין[ד]ת או"מ דשעשועי' הנ"ל בהבל הדיבור דוקא מה שלא יוכל להאיר בחכ' שבתו' עצמה כנ"ל לפי שזהו הכלל בכי"מ שכל הגבוה גבוה יותר לא יוכל לשכון כ"א במדריגה הנמוך יותר שכל הגבוה יותר הוא משפיל א"ע בסוף המדריגות בחיצוני' דחיצוני' יותר לפי שלא יכילנו כלי' העליונים, ואף כאן מצד שמקיפי' דשעשועי' העצמי' הנ"ל נבדלי' בערך מהיות גם מקור לעונג שבחכ' דתו' רק באור מצומצם כנ"ל ע"כ ירידתם והשפלתם למטה מטה והוא בהבל הדיבור כי בדיבור עצמו שם הוא אור השכל וחכ' שלא יכיל לאור המקיף העליון דעונג העצמי הזה רק בהבל וקו"פ של האותיו' דתו' שמזה נעשה או"מ דוקא לנשמה כנ"ל (כי [ה]הבל אע"פ שחיצוני' הוא אבל שרשו ברוח דמקיפים דחו"ב וראי' מן השיר בהבל וקו"פ שהוא למעל' מן השיר בשכל וכוונה וכמו רננ[א] דאורייתא בנגינות שהוא רק הבל וקול כו'). ועיקר הטעם הוא לפי שיש ב' מיני מקיפי' מקיף דאו"י ומקיף דאו"ח כידוע, וגם בבחי' שעשועי' הנ"ל יש ב' מקיפי' מקיף דאו"י הנמשך על השכל והשגה בידיעת התו' בהגיון אחר שיקבל באו"פ כו' וכמ"ש ואהי' אצלו ממש שעשועי' כו', והב' מקיף דאו"ח והוא בהבל הדיבור דת"ת שבוקע ועולה למעל' בבחי' או"ח דכל הבל וקול דתו' סליק למעל' כו' ואו"ח חוזר לקדמותו ממש, והוא בחי' מקיפי' דשעשועי' העצמי' ממש הנ"ל שלמעל' גם ממקיף ועונג דשעשועי' דתו' דאו"י כו', ולכך א' ואשים דברי בפוך דוקא ובצל ידי כסיתוך שאין זה בהגיון דתו' אע"פ שהוא עצם התו' ובוה יש יתרון מעלה למצות קריאה בפה על מצות ההגיון וכן תושבע"פ [על] תושב"כ כמ"ש במ"א וד"ל). ומזה הטעם שהתו' כלולה ממקיף דאו"י ואו"ח ע"כ א' דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה (כמשי"ת). וראי' לזה הוא ממש כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם שהוא התו' שנק' לחם ומזון לנה"א שנק' נ"א כמ"ש לכו לחמו בלחמי שהן ב' תורות שבכתב ושבע"פ (לחם מן השמים ולחם מן הארץ) כי ע"כ מוצא פי ה' שבתו' דוקא יחי' האדם והוא כשלומד האדם את התו' בדיבור בפה דוקא מזה יחי' האדם שהוא הנשמה הרבה יותר מן המזון

הכלל בכי"מ שכל הגבוה: נסמן לעיל ע' א'שלח.

וקו"פ: וקול פשוט.

רננא) דאורייתא: נסמן לקמן ע' א'תעא.

ב' מיני מקיפי': ראה ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשפו. לעיל ע' א'רכת. וש"נ.

ואו"ח חוזר לקדמותו: נסמן לעיל ע' א'קצ.

כי לא על הלחם: עקב ת, ג. ראה גם ספר המאמרים תקס"ג כאן ע' תשפד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'

ת"רסא.

החו' שנק' לחם: ראה שבת קכ, א. לקוטי שיחות בהעלותך כרד ד ע' 1038 הערה 26.

לנה"א . . נ"א: א': לנשי'. הזחיב': לנשמה האלקית . . אחי"ב: אדם. ה"ז: נשמת אדם.

לכו לחמו בלחמי . . ב' תורות: משלי ט, ה. ראה זהר ח"א (השמטות) רס, א.

ולחם דתו' עצמה דוקא, וכך א' חיים הם למוצאיהם למוצאיהם בפה, וזה לכאור' ג"כ פלא גדול למה יחי' לנה"א הכל דיבורו שלומד בתו' יותר מגוף עצם התו' שנק' לחם ומזון ממש כו'. אך צ"ל מטעם הנ"ל משום דבחי' מקיפי' דשעשועי' העצמי' הנ"ל עיקר התגלותם הוא למטה דוקא בהבל הדיבור שמדבר דבר ה' שמזה נעשה מקיף עליון לנשמה שיחי' האדם מזה הרבה יותר מאור דתו' עצמה כו' מטעם הנ"ל. וז"ש כי ע"כ מוצא פי הוי' מקור מוצא פי הוי' שבדיבור ששרשו בעצמו' המקיפי' דשעשועי' הנ"ל יחי' האדם דוקא כשלומד בדיבור להיות מקיפי' לנפשות כמ"ש בזהר ע"פ הנ"ל ואשים דברי בפ"ך וכן א' למען תהי' תו' ה' בפ"ך דוקא וכן כי קרוב אליך הדבר בפ"ך כו'. ולכך א' ואשים דברי בפ"ך ולא א' תורתו כו' שלא יכול להיות מקיף עליון כזה בנשמה גם ע"י השגת התו' וידיעתה והגיון וכו' יש יתרון מעל' לקריאת התו' על ההגיון כנ"ל והכל מטעם הנ"ל וד"ל. וראי' לזה ממה שמצינו שכל הצלה מכל קטרוג ופגע רע אינו רק מן הקריאה בדיבור בתו' בפה כמו ברבה ב"ג דלא פטיק פומא מגירסי' ולא [יכול] לשל[ו]ט בו מה"מ כלל וכמ"ש בצל ידי [כסיתוך] כו' וגם להיות מקור להחיות כל העולמו' כמ"ש לנטוע שמים כו' וכמאמ' דאין העולם מתקיים אלא בהבל תשב"ר כו' כנ"ל וד"ל. ונמצא מובן מכ"ז דכמו דבחי' מקיפי' [דסוכות] נמשך משעשועי' עצמי' הנ"ל ע"כ השנה לנשי' להיות יחוע' במצות מעשיו' באתעדל"ע מאתעדל"ת כנ"ל כך הוא שנמשך בדרך פרט במצות ת"ת בדיבור דוקא בכ"י שלומד דבר ה' שמהבל הדיבור הזה נעשה ונמשך מקיפי' דשעשועי' הנ"ל כמו שהן למעל' ממש כנ"ל שנק' צל ידי ממש שלמעל' גם מצל המקיפי' דסוכות (כמשי"ת בסמוך) וד"ל.

ז) ואחר כל הנ"ל יובן מ"ש ביום השמיני עצרת תהי' לכם כו', כי הנה תרגום עצרת כנישי' שהוא כמו קראו עצרה שהוא ענין אסיפה וקיבוץ דרבי' יחד במ"א כו', וגם פי' עצרת הוא ל' קליטה כידוע, והכל שרש ענין א' הוא להיות שבז' ימי הסוכות בכ"י נמשך ממקיפי' דשעשועי' העליונים שבצמ' ממש שהן ז"מ דימי קדם הנ"ל שהן נמשכי' מן ההעלם

חיים הם למוצאיהם . . . כפה: משלי ד, כב. עירובין גז, א.

כמ"ש בזהר ע"פ הנ"ל ואשים: ראה זהר צו לה, א.

שו"ה ואשים — וכן . . . דברי בפ"ך: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: בפ"ך . . . בפ"ך.

למען תהי' . . . כי קרוב אליך: בא יג, ט. נצבים ל, יד (בדילוג).

ברבה ב"ג דלא פטיק פומא מגירסי': בבא מציעא פו, א.

שו"ה בתו' — פטיק: ע"כ נמצא בכרך ג.

דאין העולם מתקיים אלא בהבל תשב"ר: ראה שבת קיט, ב. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קמ.

שו"ה תשב"ר — כנ"ל: אח"כ: ליתא.

ביום השמיני עצרת . . . תרגום . . . קראו עצרה: פינחס כט, לה ובתרגום שם. יואל א, יד. ב, טו.

עצרת . . . אסיפה וקיבוץ . . . במ"א [במקום אחד]: נסמן לקמן ע' אישפו.

עצרת הוא ל' קליטה: נסמן לקמן ע' אישנה.

ז"מ: ז' מדות.

התענוג ושעשועי העליונים הנ"ל למטה בגילוי ג"כ בבחי' מקיפי' והוא בצל הסכך ובז' ימי החג שהוא בבחי' השמחה דאם הבנים שלמעל' מן השמחה שבהשגה דבינה כנ"ל וע"כ א"א שיבוא אור שמחה העליונה זו דמקיפי' דסוכות בהשגה להיותם משעשועי' העצמי' הנ"ל שהו מקיפי' היותר עליונים כנ"ל, אך בש"ע הוא שמתאספי' ונקבצים כל אורות המקיפי' דסוכות ומתצמצמי' ונעצרים כולם למ"א שהוא בלב דכנ"י להיות בבחי' או"פ ממש, שזהו הנק' קליטה כידוע. וז"ש עצרת תהי' לכם דוקא שכל ז' המקיפי' דסוכות מבחי' שמחה העליונה דאם הבנים נעשה בחי' או"פ שמאיר בגילוי בתוך לבבם דכנ"י ע"כ א' לכם דוקא (ולא כמ"ש בזש"פ עצרת להוי' אלקי' כו' כמ"ש במ"א). (וז"ש תקעו בחודש כו' בכסא ליום חגיגו ולא א' לימי חגיגו שהו ז' ימי הסוכות אלא ליום חגיגו שהוא ש"ע דוקא לפי שכל העליו' דכנ"י ברי"ה וביוה"כ להיות נמשך עי"ז משעשועי' העצמי' הנ"ל ע"י תשו' דוקא שמעורר לעצמו' התעה"פ ממש הנ"ל הוא רק בשביל יום חגיגו שזהו כדי שיבוא מן בחי' ההעלם דמקיפי' דשעשועי' העצמי' שמתגלים במקיפי' דשמחה דסוכות בגילוי גמור בבחי' קליטה בש"ע דוקא שזהו תכלית הכוונה שהי' בתחילה כו', ומש"ע נמשך האור הזה להיות בגילוי גמור בלב כאו"א מישראל בכל התו"מ ואו"ר שכלי' בתפילה שלהם כל השנה להיות בבחי' מזון וחיות גמור לנשמה כמ"ש כי חק לישראל הוא חק הוא המזון דנשמה בתו"מ שנק' חק ומשפט כו' ובאו"ר פנימי' בגילוי אור האמיתי דשם הוי' [כמ"ש] תתן אמת ליעקב כו' וכן ואמת ה' לעולם כנ"ל (וכמשי"ת), וכ"ז נמשך בש"ע ע"כ השנה רק שהתחלתו הי' ברי"ה ע"כ א' כי חק כו' דקאי על יום דרי"ה שהוא בכסא ובא בגילוי ביום חגיגו בש"ע וד"ל).

אך הנה מ"ש ביום השמיני דוקא עצרת תהי' לכם שזהו בחי' בינה שנק' שמיני כידוע והיינו בבחי' פנימי' בינה שבלב דבינה לבא ובה הלב מבין כידוע. וביאור הענין הנה מבואר למעל' בענין ואמת הוי' לעולם כו' שבחי' אמיתת דשם הוי' הוא שנמשך ונתגלה ונגלית בש"ע בפנימי' לבם דכנ"י,

שור"ה דסוכות — להיותם: ז': להיותם שם. ח': להיות שרשם.

שור"ה כנ"ל — אורות: י"ב: אור. מכאן עד לקמן ע' אישמה נשמת בכחי' זה.

כמ"ש בזש"פ [בד' של פסח] עצרת להוי' אלקיך: ראה טו, ת. ראה סידור שער תג המצות רפו, א. שם, ד.

רפת, ד. רפט, א. רצב, סעיב ואילך. וראה גם לעיל ע' אישח.

תקעו בחודש . . . ליום חגיגו שהוא ש"ע: תהלים פא, ד. ראה לקמן ע' אישנו. ושיג.

כי חק לישראל הוא . . . המזון . . . בתו"מ שנק' חק ומשפט: תהלים שם פא, ה. ראה גם לקמן שם ע' אישנו וע' אישנט.

יום דרי"ה שהוא בכסא: ראש השנה ת, סעי"א ואילך.

בינה שנק' שמיני: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת שמינית בשם הזוהר [ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רמה, ב ובאור החמה שם. תקוני זהר תכ"א (סא, ב)]. לקוטי תורה כאן פד, ג. לקמן ע' א'תקטו. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רנג.

דבינה לבא ובה הלב מבין: תקוני זהר בהקדמה יו, א.

שור"ה אמיתת — ונגלית: א': ונקלט.

והיינו ענין בינה לבא שהלב מבין אמיתית דשם הוי' וידוע שזהו הנק' נבון כשמבין דבר מתו"ד דוקא. והענין הוא דיש ב' מדריגות בבינה, הא' בחי' החיצוני' שבה והוא הנק' השגה והבנה שמשיג ומבין בשכלו היטיב ענין התהוות יש מאין האלקי עד שנתפס הדבר במוחו ולבו בבחי' תפיסא והשגה כמו שרואה הדבר בעין שקרוב הדבר אליו בהשגתה לאמיתתו כמו שמשיג ומכיר חיות נפשו בגופו כן משיג ומבין שכח אלקי מחי' ומהוה כל הברואי' מאין ליש, אבל עכ"פ בחי' אין אלקי מוסתר ונעלם והבריאה נראה ליש ודבר מה כו', וזהו בחי' חיצוני' בינה שבהשגה ותפיסא לפ"ע כלי המוח, אבל בחי' פנימי' בינה היינו מה שהלב מבין דבר מתו"ד דהיינו מדבר שכל והשגה זו עצמה שמשיג התהוות מאין ליש כנ"ל הוא מבין דבר אחר היפוכו, שהוא בחי' אמיתת דשם הוי' איך שנהפוך באמת דקמי' עצמו' אלקות כאין וכלא חשיב כל האור ושפע האלקית בנבראי' והבורא ית' הוא היש האמיתי שהוא מקורא דכולא כו', שזהו בחי' ד"ע כמו שאצל המשפיע שהוא מיש לאין כנ"ל באריכות (בב' אופנים דשם הוי' ממאציל לאצילות ובשם אלקי' מאצילות לבריאה כו' כנ"ל), ואין ד"ז מושג בהשגה דחיצוני' בינה כלל כי ההשגה לא תפיס רק מה שבא מהעלם דאין לגילוי דיש אבל לא כמו שמלמעלמ"ט שהוא מיש לאין כו' רק בבחי' פנימי' בינה שנק' עומק בינה שבלב הוא שמבין דבר ענין חדש זה כמו שהוא מן המשפיע אל המקבל מה שלא יוכל להבין דבר זה בתחילה בכלי השגתו כלל ועכ"ז הבין בבינה הפנימי' בלב דבר זה מתוך דבר הראשון דוקא אע"פ שהוא היפוכו כו'. ויובן זה עד"מ אדם שמלמדיו אותו איזה שכל וסברא שלא יוכל לחדש מכח דעת עצמו בשכל זה רק כפי מה שהשיג וקיבל אותו בכלי מוחו לבד, ואמנם יוכל להשכיל ולהבין דבר שכל אחר חדש לגמרי מתוך אותו שכל ששמע וקבל, ואע"פ שמלמדו מתוך שכל הראשון ה"ז יחשב כשכל הנולד מחדש שהמציאו מכח שכלו בדעת עצמו הגם שהולידו מן השכל שקבל כו', וזהו הנק' נבון שמבין דבר מתו"ד (שהוא למעל' מן החכם שמשכיל ומוליד מדעת עצמו שכלי' וסברות חדשות כמ"ש גבי יוסף אין חו"ג כמוך כו' דנבון גדול מחכם). וכך יובן למעל' בבחי' בינה לבא שהלב מבין בב' דיעות הפכיים דד"ע וד"ת שמתוך דבר השגת השכל בבחי' ד"ת מאין ליש יבין וישכיל דבר שכל הע' שהוא היפוכו והוא בבחי' ד"ע שמיש לאין, כי באמת הגם שב' דיעות אלו הפכיים הם אבל שניהם אמת וכמ"ש כי אל דיעות הוי' שהמשיך ב' דיעות הללו בסדר ההשתל' שיהי' כך בתחילה מיש לאין ואח"כ מאין ליש כנ"ל דהיינו שאצל המשפיע הוא מיש לאין ואצל המקבל הוא מאין ליש ב' הפכים ושניהם אמת מאחר שסובל ב' הדיעות כא' ממש, וע"כ יכול להוליד מדבר השגה דמאין ליש איך שאצל המשפיע הוא מיש לאין שהוא כמו התחדשות שכל אחר

נבון כשמבין דבר מתו"ד [מתוך דבר]: רש"י דברים א, יג.
 כמ"ש גבי יוסף אין חו"ג [הכח ונבון] כמוך: נסמו לעיל ע' אריג.
 כי אל דעות הוי': ראה לעיל ע' אישטו.

שהולידו מהשגה הראשונה דוקא שנק' מבין דבר מתו"ד אע"פ שהן ב' הפכים עכ"ז שניהם אמת כנ"ל ע"כ יכול להוליד זמ"ז דוקא כו' וכנ"ל וד"ל.

(ושרש הענין ידוע ומבואר במ"א בענין ג' קוצין דיו"ד שקוץ התחתון הוא קוץ העליון דפנימי' הכתר שלמעלה ממקור החכ' וז"ש ועבד הלוי הוא דא עתיקא עצמו שלמעל' ממו"ס כו', והוא ענין הבן בחכ' וחכם בבינה דהיינו ענין נבון שמבין דבר מתו"ד שאין כח זה בחכם כי גם שהחכם הוא המשכיל ומוליד שכל חדש לגמרי מכח המשכיל שלו זהו הבא מהעלם מכח השכל לגילוי לבד שנק' יו"ד, והבן בחכ' הוא מה שיש בכחו להביא נקודה זו לגילוי בהסברים רבים להבין דבר מתו"ד בריבוי אופנים חדשים שלא הי' כלל בנקודה זו והו' ודאי בא מלמעל' מאותו מקור שהשפיע והוליד נקודת שכל זה, והוא בחי' קוץ התחתון שהוא קוץ העליון דכת"ר למעל' מכח המוליד לחכ' שהרי מה שהחכ' מאין דכת"ר תמצא אינו רק בנקודה מצומצמת לבד והבן בחכ' הוא נק' פנים מסבירות שמביא לנקודה זו בהתפשטות גדולה הרי שרשו למעל' מפנים מאירות דחכ' עצמה כו' דהיינו למעל' גם משרש החכ' בח"ס כו', וזהו עצמו ענין פנימי' בינה שעו"א וחכם בבינה כי חיצוני' בינה נק' יש שנמשך רק מאין דחכ' שבא בהשגה מצומצמת לפי המדה דחכ' דנקודה דיו"ד כו' שנק' מאין ליש אבל פנימי' בינה שנק' מ"י דלא קיימא לשאלה זהו שא' חכם בבינה כמו זה שמבין ד"א מתוך דבר המושג כו' מאחר שמוליד דבר חדש מתוך זה השכל המצומצם בהשגה זהו ודאי בא מכח העליון יותר שלמעל' מאין דחכ' בבינה, והוא בחי' קוץ העליון דיו"ד שז"ש הבן בחכ', ולכך כללם בב' מעלות הללו דהבן בחכ' עם חכם בבינה יחד דהיינו הך דמי שיכול להבין בחכ' שנק' פנים מסבירות כנ"ל הוא שיכול להבין דבר מתו"ד בבינה שזהו חכם בבינה דהא בהא תלי' וד"ל. וזהו בינה יתירה נתנה באשה תושבע"פ למעל' מחכ' דתושב"כ בשרשה כו' כמ"ש במ"א שהרי בתושבע"פ לומדי' הכל מתושב"כ בבחי' פנים מסבירות שלמעל' מפנים מאירות דחכ' דתושב"כ כו' כנ"ל, וזהו שנק' נבון שמבין דבר מתו"ד כו' שאין כח זה בנקודה דחכ' גם כשהוא [במקורה] בח"ס כנ"ל וד"ל.

ג' קוצין דיו"ד: ראה תורת חיים לך פב, א.

שו"ה קוץ — הכת"ר: תוקן ע"פ א"ח. ובכת"י זה: בינה. ד"ל: הניח מקום פנוי. וראה לקמן כפנים שו"ה שכל.

ועבד הלוי הוא דא עתיקא: קרח יח, כג. ראה זהר קרח קעח, ב. תורה אור לך יא, ב. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ס"ע מד ואילך. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שעה.

הבן בחכ' וחכם בבינה: ספר יצירה פ"א מ"ד. ראה גם לעיל ע' אריג.

שו"ה המשכיל — מכח [א"ח: כח] . . השכל [ח: המשכיל] . . יו"ד [א"ח: נקודה דיו"ד].

שהחכ' מאין . . תמצא: איוב כח, יב.

פנים מסבירות: ראה גם לעיל שם ע' אריג.

מ"י דלא קיימא לשאלה: זהר בהקדמה א, ב.

בינה יתירה נתנה באשה . . פנים מסבירות . . מאירות: נסמן לעיל ע' אירד.

ובזה יובן ג"כ מה שבפנימי' בינה הלב מבין דבר מתו"ד גם בהיפוכו כמו מד"ת לד"ע שהוא מביטול היש לאין יבין בבחי' ד"ע מיש לאין משום דאם הי' הבנה זו מאין ליש ע"י השגה בחיצוני' בינה שמקבל רק מנקודה דיו"ד מאין ליש כנ"ל לא הי' יכול להשיג היפוכו מיש לאין, אבל בפנימי' בינה שלמעל' מן ההשגה ששרשו בפנימי' הכתר שלמעל' מן יו"ד דחכ' יכול להוליד היפוכו מדבר המושג בהשגה דאין ליש, והוא בחי' ד"ע שמיש האמיתי שזהו למעל' מן מקור החכ' שנמשך מאין ליש ששם אין דחכ' כלא חשיב כו' ועז"א חכם בבינה, כמו שרואי' בחוש במי שמבין ומשיג ביטול היש לאין בתמצית עומק המושג דבינה ממילא יבין דבר מתו"ד זהו דוקא בבחי' ד"ע שמיש לאין דהיינו איך דאין זה דחכ' של היש דבינה כלא חשיב וכמ"ש כי עמך מקו"ח שהוא החכ' שמאין כו' באורך נראה אור מאין ליש מחכ' לבינה כו' וד"ל. וזהו ענין שער הנו"ן דבינה שלמעל' ממקור החכ' דעז"א משה לא זכה לבינה רק קודם מותו (שהוא כתר שקבלו ב"מ"ת וע"כ היו רואי' את הנשמע ושומעין את הנראה דיש דבינה דשמיעה ראו בראי' דאין דחכ' ואין דחכ' דראי' הי' שומעין בשמיעה דיש דבינה כו' לפי שהוא שער הנו"ן שלמעל' מחו"ב כו' וכמ"ש ב"מ"א בענין קבורת משה שלעליונים נדמה להם שהוא למטה ולתחתונים כו' וד"ל).

וזוהו ביום השמיני דוקא שהוא בחי' פנימי' בינה שהלב מבין דמתו"ד באמיתת דשם הוי' כמו שהוא אצל המשפיע דקמי' כלא כו' שזהו ענין ואמת ה' לעולם אז עצרת תהי' לכם דוקא דהיינו שכל בחי' המקיפי' דז' ימי הסוכות שמתלבשים בהם מבחי' שעשועי' העצמי' דימי קדם כנ"ל נאספים ונעצרים כולם בלב כנ"י להיות בבחי' או"פ כנ"ל. והענין הוא כידוע דהעונג והשמחה ענין א' הוא דמיד שהאדם מתענג בתענוג מאיזה דבר מה יבוא לכלל שמחה בלב, רק שהתענוג הוא בהעלם והשמחה בלב תבוא בגילוי, וא"כ השמחה הוא התגלות עונג שבהעלם, כמו מי שבא לו בשורה טובה שמתענג בנפשו מאד מזה אז יעשה משתה ושמחה ויגיל וישמח בגילה כו', ומבואר למעל' שיש ב' מיני עונג עונג המורכב בעושר וכבוד שזהו ברצון וחכ' ומדות כו' ועונג הנעלם בעצם הנפש ממש שלא יוכל לבוא בירידה והמשכה כלל כמו מבשורת יוסף ליעקב כו', וא"כ גם השמחה שמתעפת מן העונג ג"כ יש ב' שמחות, א' שמחה שבגילוי בהשגה במוח ולב שבא מן

כי עמך מקורח: תהלים לו, י.

משה לא זכה לבינה: ראה אמרי בינה שער הק"ש נו, ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תלב. ושי"ן. רואי' את הנשמע ושומעין את הנראה: רש"י יתרו כ, טו. מכילתא שם. ראה לקוטי שיחות יתרו כרך טו ע' 120 הערה 5-6 ובהשמטה שם ע' 416.

קדושת [א"ח: קבורת] משה שלעליונים נדמה: סוטה יד, א. ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' כו. תקס"ה ע' קפד. לקוטי תורה במדבר יב, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שכו: ע' תלג וע' תרכו. שורה וזהו: בבוך י"ב נשמת כנ"ל ע' אשדמ בהערה. ואולי כאן צ"ל: פ"ח.

העונג המורכב ברצון וחכ' כו', והכ' שמחה שבלתי מורכבת ומוגבלת כשכל והשגה כלל רק בהעלם בעצם הנפש ונק' שמחת הנפש עצמה שבאה בגילוי בהשגה במוח ולב שבא מן בחי' ההעלם והשעשועי' שבעצמו' הנפש ממש כו', והוא ענין המקיפי' דבינה בז' ימי הסוכות שנק' זמן שמחתינו ששמחה זאת הוא בפנימי' ומקור בהעלם דהיינו בפנימי' בינה שנק' אם הבנים למעל' שז"ש אם הבנים שמחה שלמעל' מן השמחה המורכב בהשגה וטעם דבינה שזהו שנק' מקיפי' דאימא עילאה (שלמעל' גם משמחה דמועד ורגל שזהו מורכב במוחין דאימא בפסח ממוחין דאימא בחסד דז"א כו' משא"כ מקיפי' דבינה בז' ימי החג דאם הבנים עצמה שמחה בשמחה עליונה שבכתר דבינה שהוא למעל' משמחה דמועד דחג הסוכות מצד החג עצמו כו'), וכמ"ש למען ידעו כי בסוכות הושבתי את כו' שהוא צל הסכך ששרשו הוא בהעלם התענוג ושעשועי' העצמי' שבעצמו' א"ס ממש שמתגלה (ביוה"כ ע"י העלם הענן כמ"ש כי בענן דוקא אראה כו' ונמשך בסוכות בצל הסכך שהן מקיפי' דאימא ובעוה"ב יתגלה ממש כמ"ש במ"א ע"פ כל האזרח שעתידי לזרוח ולהאיר בגילוי בישראל בעוה"ב ישבו עכשיו בסוכות במקיפי' דסכך כו') לפי שזאת השמחה באה מן העונג הנעלם שבעצמו' ממש, וכן הוא בשמחה דכני' שנק' בנים ל[אם] אימא עילאה בז' ימי הסוכות באה בבחי' ההעלם ומקיף דפנימי' בינה למעל' מן השכל והשגה בהתבוננות דא"א לבוא בהרכבת שכל וטעם כלל רק שמחת הנפש בעצמה ממש, ששמחה זאת באה מבחי' שעשועי' ותענוג העצמי' שבנה"א שתגיל ותשמח בה' אמת דוקא דהיינו בה' אמת שהוא באמיתת דשם הוי' כמו שהוא בעצמו דוקא מיש האמיתי לאין, כנ"ל במה שמבין דמתו"ד איך דקמ"י כלא כו' היפך השגה הא' שבחיצוני' בינה, ששמחה שנולדה מהשגה זו הוא רק מהתבוננות דמאין ליש כמו ישמח ישראל בעושיו וכמו"כ מלמעלמ"ט ישמח ה' במעשיו בצמצום דחכ' בבינה דמע"ב לפי מעשיהם בלבד עפ"י המוחין דבינה שבמדות דז"א לבד, אבל שמחה דכני' בסוכות הוא באמיתית דשם הוי' שלמעל' מן ההשתל' דשם הוי' באלקי' כו', וכמו שא' וישמחו בך ישראל כו' כך ממש לפי שמלמעלמ"ט ג"כ השמחה דאם הבנים הוא בפוע' דבינה שבא מבחי' המקיפי' דתענוג ושעשועי' העליונים דעצמו' המאציל שבלתי מורכב בטעם וחכ' ומדות כו',

שו"ה כו' — המקיפי': מכאן מתחיל עוה"פ י"ב.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט.

למען ידעו כי בסוכות הושבתי: אמור כג, מג (בדילוג).

כי בענן . . . אראה: אחרי טו, ב.

כל האזרח שעתידי לזרוח: אמור כג, מב. ראה לעיל ע' ארסו. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' עג וע' עד.

תקס"ד ריש ע' רלא — הנחת כ"ק אדה"א, ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע פח, ג. ובארוכה לקמן ע' איתקיג.

ישמח ישראל בעושיו . . . ישמח ה' במעשיו: תהלים קמט, ב. שם קד, לא. ראה גם לעיל ע' ארס.

וישמחו בך ישראל: נוסח ברכת היום דיו"ט בהשמטת תיבת כל. וכ"ה בכ"מ — ראה לעיל ע' ארסח.

לקמן ע' איתקיב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלב. ושי"נ. דברים ח"ג ס"ע א"קכא.

וב' השמחות הללו באין כא' ממש בלב כנ"י כי מה שהמה שמחים בעצם נפשם שלמעל' מן השכל והטעם זהו בא מבחי' שמחה העליונה דפנימי' בינה דאם הבנים שמחה שנמשך בלב כנ"י מלמעלמ"ט, ונמצא מתייחדים ב' שמחות הללו כא'. וזהו שנק' זמן שמחתינו ב' שמחות א' מלמעלמ"ט דאם הבנים שמחה והב' מלמעלמ"ע מכנ"י שעולה למעל' לקבל השמחה העליונה דבינה עילאה שהן מקיפי' דסוכות שבאין בהתגלות מבחי' העונג ושעשועי' העצמי' כנ"ל וד"ל.

וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם דוקא, פי' עצרת ל' כניסה ואסיפה וגם ל' קליטה כנ"ל. והענין הוא דבחי' שמחה העליונה דפנימי' בינה עילאה הוא שנאסף ונקלט בלב כנ"י להיות מלוכש ומצומצם בבחי' שמחה התחתונה דכנ"י בה' אמת שמתצמצם להיות בבחי' או"פ בגילוי בלב, שזהו רבותא יתירה שבחי' עונג ושעשועי' עצמי' הנ"ל שאינו בבחי' ירידה והמשכה כלל גם לא כרצון ותענוג כו' וכא במקיפי' בשמחה דבינה שלא יוכל לכוא בהשגה כלל זהו עצמו הוא שבא בלב כנ"י בגילוי אור בבחי' קליטה דוקא בשמ"ע עד שנק' שמחתינו דוקא, וזהו לפי שביום השמיני הוא בבחי' פנימי' בינה שבה הלב מבין דמתויד בבחי' ד"ע שמיש האמיתי לאיין האמיתי דשם הוי' ע"כ אז דוקא עצרת תהי' לכם דוקא וכמ"ש תת"ן אמית ליעקב דוקא וכנ"ל בענין בכסא ליום חגיגו כי חק לישראל הוא כו' וד"ל, והוא מעין העוה"ב שהוא בפנימי' בינה כידוע שאז נא' יקימנו ונחי' לפניו ממש והיינו ישמח ישראל בעושי דוקא כמ"ש כי הוא עשנו ולא אנחנו כו' (דלא כדלעיל).

ט) ועם כל הנ"ל יוכן [ג"כ שרש] ענין ש"ת שאחר שמ"ע שהוא למעל' במדרגה משמ"ע וע"כ ההקפות דס"ת בש"ע הוא מקור לשמחה העליונה דאם הבנים דמקיפי' דסוכות שנמשכו בש"ע בבחי' או"פ כנ"ל. דהנה מה שנק' ש"ת היינו שהתו' בעצמה היא בבחי' שמחה העליונה שלמעל' מן החכ' שבתו' שהוא בבחי' מקיף דח"ע דתו', ונק' כ"ת, והוא ענין ההקפות בס"ת להמשיך מבחי' המקיפי' דשעשועי' המלך בעצמו' ממש שמשותעשע בחכ' דתושב"כ ע"כ נק' ש"ת דוקא שלמעל' משמחה ש"מ כו' וד"ל. וביאור הענין הנה מבואר למעל' בענין תתן אמת ליעקב שזהו אמת דתו' וחסד לאברהם גימ' רמ"ח רמ"ח מ"ע, וזהו חק ומשפט דתו"מ שנתן לישראל בש"ע וש"ת, ומבואר למעל' בעיקר ענין ש"ע שנמשכו כל המקיפי' דסוכות משמחה ושעשועי' העליונים בבחי' או"פ בכלי כו' היינו להיות מזה שמחה ש"מ בכל

העוה"ב שהוא בפנימי' בינה: ראה לעיל ע' ארי. וש"נ.

יקימנו ונחי' לפניו: הושע ו, ב.

כי הוא עשנו ולא [ח: ולו] אנחנו: תהלים ק, ג.

ש"ת . . . שהתו' בעצמה . . . שמחה: ראה גם לקמן ע' אישא. ספר המאמרים תקס"ז ע' שעג.

כ"ת: כתר תורה.

השנה שיוכל להיות אתעדל"ע מאתדל"ת במצות שכלב כנ"י. ואמנם הנה זה הכח ועוז מה שיוכל להיות המשכה זאת מפנימי' בינה עילאה דאם הבנים בש"ע ע"כ השנה בקיום המצות שזהו ענין חסד לאברהם כו' הנה הוא בא מכח העליון יותר והוא מהקפות דס"ת בש"ע שזהו שנק' ש"ת שהוא מקיף דשעשועי' העליונים דתוה"ק דבחי' ח"ע שלמעל' ממקיף דשמחה דבינה אם הבנים דסוכות וכמ"ש תתן אמת ליעקב תחילה ואח"כ חסד לאברהם כו' וד"ל.

ולהבין זה ילה"ק תחילה שרש ב' מקיפי' דתענוג העליון הנ"ל בחי' מקיף דאוי' ומקיף דאוי"ח והוא ענין השעשועי' בעצם שכלול מרו"ש או"י ואוי"ח. והנה ע"י התשו' בעי"ת מתעורר למעל' [מ]בחי' שעשועי' ותענוג העצמי' בבחי' או"ח כנ"ל שלא יבוא בירידה והמשכה כלל כנ"ל (וזהו כי בענן אראה כו' כנ"ל), ומזה נתלבש בסכך דסוכות בבחי' מקיפי' בז"מ דז"א שהן כללות רמ"ח מ"ע ע"כ השנה שיהי' יחוי"ע במ"ד ומ"נ כו' שזהו חסד לאברהם כנ"ל, אבל יתרון מעלת התו' הוא במה שכלולה מבחי' מקיף דאוי' ומקיף דאוי"ח שבשעשועי' העצמי' הנ"ל ע"כ יש בכחה להמשיך כח ועוז לשמחה ש"מ שבכל השנה ולעשות אתעדל"ע מאתעדל"ת שבמצות למעלה ברמ"ח אברי' דמלכא, שלזה גזרו או' דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה, וגם יש בכח התו' לחבר ולקשר ב' השמחות דבינה עילאה דכנ"י יחד שיומשך משמחה דבינה אם הבנים לנשי' ע"כ השנה, והוא ענין שמחתינו הנ"ל לפי שכל ממוצע שכלול מאוי' ואוי"ח יש ביכולתו לחבר העליון בתחתון ותחתון בעליון וד"ל. וביאור הענין הנה ידוע במ"ש ואהי' אצלו אמון שעשועי' יו"י כו' שזהו בחי' שעשועי' העצמי' דהיינו שהיתה התו' אצלו בבחי' שעשועי' העצמי' ממש, וכמו"כ א' על התו' משחקת לפניו לפניו ממש כו', והוא בחי' מקיף דאוי' דשעשועי' העצמי' שמשחקת בחכ' שבתו' בבחי' מקיף על החכ' דתוה"ק שמשם נמשך ויורד גם בחכ' שבתו' דאבי"ע שנק' ושעשועי' את בני"א וכמו ותורתך שעשועתי כו' שש אנכי על אמרתיך כו' וכה"ג וכמ"ש משחקת לפניו בתבל ארצו ארץ עילאה ותתאה שנק' אר[צות] החיים ואוצרות החיים געה"ע וגעה"ת כו', דהיינו שבחי' עונג ושעשועי' העצמי' שהי' בבחי' מקיף על התו' ש"מ באה בגילוי אור בח"ע דתו' עד שיוכל להיות שעשועי' לנשמות כמו בהשגת סודות ורזין דאורייתא בג"ע

ב"מ: בו' מדות.

ואהי' אצלו אמון שעשועי': משלי ח, ל (כדילוג). ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תקכח ואילך. ושעשועי' את בני"א: משלי שם, לא.

ותורתך שעשועתי: תהלים קיט, קעד [ושם: שעשועי'. וראה שם קיט, ע].

שש אנכי על אמרתיך . . . משחקת לפניו [חי"ב: ליחא] בתבל ארצו: תהלים קיט, קסב. משלי שם.

ארצות) החיים . . . וגעה"ת: ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תקעא.

ש"מ: של מעלה.

לנשמות הגבוהות כרשב"י ור"ע וכה"ג וכמ"ש בזהר דבכל חצות לילה קודב"ה אתא לאשתעשע עם צדיקיא בג"ע שזהו בשעשועי העצמי ויורד עד למטה כ"כ להשתעשע באור התו' שמשגי' הנשמות בג"ע ברזין וסודות התו' (ששרשם במו"ס דא"א שנק' טעמי מצות שיתגלו בימוהמ"ש כידוע) וזהו ושעשועי את בניא למטה עד נשמות בגופים כו'. ונמצא שיש ב' מדריגות בתו' א' שעשועי שלמעל' בעצמו' א"ס שהיתה אצלו שעשועי' אצלו ממש והב' מה שירד מהשעשועי' הללו עד שמשתעשע בצמצום אור בחכ' שבתו' להיות שעשועי' את בניא כו' (וכמו שהי' במ"ת שהאיר לנו באור פנים העליונים שזהו בשעשועי' העצמי' להאיר בח"ע דתו' שחכ' אדם תאיר פניו כמ"ש באור פניך נתת לנו כו' באור פניך ממש ונתקבל בנשמות שבגופי' עד שעכ"ד כו').

והנה ודאי מוכן שאין ערך כלל וכלל לצמצום האור התענוג ושעשועי' בניא שמקבלי' משעשועי' העליוני' שבתו' דבי"ע שנתצמצם בירידות המדריגות כ"כ לגבי עצמו' השעשועי' שבבחי' מקיף על התו' כשהיתה אצלו שעשועי' כנ"ל, ועכ"ז נתב"ס וסוב"ת והכל א', והוא ענין חיבור וקשר מקיף דאוי' עם מקיף דאוי' יחד שכלולי' בשעשועי' העליונים שבתו' (שאינו זה בתשו' ומצות כמשי"ת). והענין הוא כידוע במ"ש בזו' ע"פ חכמות בחוץ תרונה דח"ע אתמשך בח"ת ושניהם יחדיו תרונה לעיל כשיושלם הברורי' דרפ"ח נצוצין מק"נ שנק' חוץ דבכח' אתברירו דוקא כידוע והיינו בח"ת [דוקא] שהוא ירידת אור התוה"ק למטה מטה בסוף עולם העשי' לברר ברורי' דעה"ד טו"ר שנפל בשה"כ כו' כמו ביר"ד הדברות לא תרצח כו' שזה עבמ"ח בתענוג הנעלם שלמעל' מח"ע דתוה"ק, לפי שבירור זה דעה"ד טו"ר יש בזה בחי' עונג העליון הנעלם וכמוס בעצמו' א"ס ממש להיותו בא בבחי' או"ח בהעלאה לבריר דרפ"ח, שזהו כתיקון דבר המקולקל[ל]קל שיתוקן ע"י החכ' ויחזור למקומו דבר שנפל למטה יותר, כמו באדם למטה שחכמתו עמדה לו לתקן דבר המקולקל מה שנתקלקל ביותר שזהו בא מכח העליון יותר מגוף עצם כח חכמתו להשכיל לכל שכל עמוק כו' ויתענג בזה בנפשו הרבה יותר מתענוג שבשכלי' עמוקות ביותר. וכך הוא למעל' בתיקון דח"ת

חצות . . קודב"ה אחא לאשתעשע: ראה זהר לך עז, א.
 טעמי מצות שיתגלו בימוהמ"ש: ראה רשי' שיר השירים א, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקצ. וש"נ.
 ח"ג ע' תקד. וש"נ.
 שחכ' אדם תאיר פניו . . באור פניך: קהלת ה, א. סיום תפלת העמידה.
 עד שעכ"ד: נסמן לעיל ע' אקצג.
 חכמות בחוץ תרונה: נסמן לעיל ע' ארג.
 דבכח' אתברירו: נסמן לעיל ע' אקעד.
 לא תרצח: יתרו כ, יג.
 שו"ה יש — א"ס: הזחי"ב: ליתא.

לברר עה"ד טו"ר להפוך חשוכא לנהורא ולהבדיל בסו"מ וע"ט כו' שזהו שנק' תו"א כמו כלי אומנות לתקן דבר מה יותר עליון מגוף כח שכלו מאחר שיכול להתפרנס בה ולהחיות נפשו וכמ"ש והחכ' תחי' בעלי' בעלי' דחכ' כו' כמ"ש במ"א, וכך הוא בכלי אומנות דחכ' דאומן שבחכ' זו שבכלי אומנות דחכ' דתו' שמברר לעה"ד טו"ר כמ"ש אשר ברא אלקי' לעשות לתקן כו' יותר עליון מגופו של ח"ע דתוה"ק כמו שהיתה למעל' בבחי' שעשועי' העליונים, וראי' לזה ממש"ש בה ואהי' אצלו אמון אומנא כמו מי שתו"א שזהו כח הח"ע שיורד למטה להיות אומן כמ"ש אמון פדגוג אמון מוצנע דאסתכל באורייתא וברא עלמא כו' כאומן שרואה בלוח כו', ואח"כ א' שעשועי' יו"י משום דנתב"ס וסוב"ת דוקא, וז"ש חכמות בחוץ דוקא לאחר הבירור דק"נ תרונה ברינה ושיר למעל' משרש החכ' בעצמו' התענוג ושעשועי' שהי' תחילה כו' וד"ל. וזהו ענין העלאה דאר"ח דתענוג ושעשועי' דתו' שמלמטלמ"ע באו"מ דתענוג ושעשועי' שבצמ"י שהי' מקיף על התו', וז"ש דדוד הי' מחבר תוש"מ כו' והוא ענין חיבור דשעשועי' דתו' את בנ"א לנשמו' בגופי' שהוא כמו רזין וסודות התו' שזוכין הנשמות בג"ע ע"י הברורי' דתו' הנגלית בעה"ד כמו שמכריזין בג"ע אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו דוקא עם בחי' שעשועי' העצמי' שלמעל' מן הח"ע דתו' דנתב"ס דוקא וד"ל. וזהו שא' ואהי' אצלו אמון אומנא שהוא כמו כלי אומנות וגם שעשועי' יו"י בעצמו' השעשועי' מזה שירדה הח"ע דתו' למטה שזהו תושב"כ ותושבע"פ שנק' חכמות ח"ע וח"ת, וזהו יום יום כמ"ש יחינו מיומים כו' מבחי' שעשועי' העצמי' שבתו' דכת"י בה משחקת לפניו כו' הוא שנעוץ בסוף בתענוג שבברורי' דרפ"ח שבח"ת דתו' אתברירו, שז"ש משחקת בתבל ארצו כו' וכן ושעשועי' את בנ"א דוקא וד"ל. ומזה הטעם נק' התו' ממוצע שיש בה משעשועי' העליונים העצמי' ומן השעשועי' שבסוף מעשה בברורי' דעה"ד כו' ע"כ יש ביכולת התו' לחבר עליון בתחתון, והוא לחבר בחי' רו"ס בענין המשכת המקיפי' דסוכות משמחה עליונה דפנימי' בינה אם הבנים דנשי' בשמחה התחתונה להיות בני' בשמחה ש"מ בכל השנה כנ"ל ולעשות כח ועוז בחיבור מ"נ ומ"ד כו' להיות אתעדל"ע מאתעדל"ת במצות שלנו כל השנה כו' כנ"ל. דהנה עיקר ענין ש"ת היינו שהתו' עצמה שמחה

ש"ת שנק' — תו"א: תורתו אומנתו.

והחכ' תחי' בעלי': נסמן לעיל ע' א"כג.

אשר ברא אלקי' לעשות לתקן: נסמן לעיל ע' א"רט.

אמון אומנא . . . פדגוג אמון מוצנע: ראה בראשית רבא בתחלתו.

דאסתכל באורייתא וברא עלמא: נסמן לקמן ע' א"תב.

דדוד הי' מחבר תוש"מ: ראה לעיל ריש ע' א"שמא.

אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו: נסמן לקמן ע' א"תיד.

תושב"כ ותושבע"פ יחינו מיומים: ראה לעיל ע' א"שמ.

רו"ס . . . ש"מ: ראש וסוף. של מצוה.

בשמחה עליונה שלמעל' מן הח"ע דתו' והוא בבחי' מקיף דשעשועי' העצמי' כנ"ל, וזהו דוקא לאחר חיבור וקשר דשעשועי' ותענוג שבתו' שלמטה שבירר לעה"ד שנתחברו ב' התענוגי' דאו"י ואו"ח יחד כמ"ש חכמות ח"ע וח"ת יחד תרונה בשיר ורינה שהוא בעצמו' התענוג כו' שהוא בבחי' עיגול כשיר וניגון שלא ימצא בו רו"ס שבסיום הניגון חוזר לראש כמ"ש במ"א ע"פ ויהי בישרון מלך, שזהו בחי' רננא דאורייתא בנגינות וטעמי' שנק' שירו של הקב"ה בעצמו שנק' שה"ש אשר לשלמה כו' שסוף מחבר לראש וראש מחבר לסוף שאין בו מעלה ומטה מאחר שמחבר מעומ"מ כא', וזהו הנק' כתר תורה שהוא על הראש וגולגלתא שלמעל' ממו"ס כנ"ל וד"ל.

וזהו ענין השמחה הגדולה ששמחים בהקפות דס"ת בשמ"ת שלוקחי' הס"ת מן ההיכל ומקיפי' בה ז' הקפות נגד ז' מקיפי' דמדות שבעצמו' השעשועי' שיומשך בתו' כי הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל כו' כמ"ש במ"א וד"ל. ואמנם הנה המשכות המקיפי' דסוכות הוא רק בז"מ דבינה אם הבנים שהם מקיפי' רק לו' ספי' דז"א שהן המצות בכללות שנק' רמ"ח אברי' דמלכא שיש בהן רו"ס כמו מצות עליונות דאדם דאצי' בבחי' פנימי' דמוחין ומדות בשרשם בח"ס ברזין וסודות התו' כו' וחיצוני' המצות בעש"י גשמי' שהוא בציור אדם חיצוני' כו', וכדי לחבר ראש בסוף [להיות אתעדל"ע מאתעדל"ת ביח"ע דמ"נ ומ"ד כו' צריך שיהי' ע"י בחי' ממוצע שמחבר עליון בתחתון ראש בסוף] שלמעל' הוא מבחי' מעומ"ט כו', וזהו דוקא ע"י החכ' שיש בה מב' השעשועי' דעליון ותחתון יחד שהוא מקיף דאו"י ואו"ח דתענוג ושעשועי' דב' חכמות דתו' ח"ע וח"ת כנ"ל ע"כ זהו הממוצע לחבר עליון בתחתון להביא ולהמשיך מעליון לתחתון ולהעלות מתחתון לעליון שזהו קשר וחיבור דמצות שלמטה עם מצות העליונים ביח"ע כנ"ל. וזהו הטעם דנמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה אע"פ דהמעשה עיקר דזיל בתר טעמא כו' לפי ששרש החכ' שבתו' כלול מב' שעשועי' דעליון ותחתון כנ"ל ע"כ יש כח בלימוד התו' בכ"י לעשות קשר וחיבור בכל מעשה המצות שיעשה כל היום להיות אתעדל"ע מאתעדל"ת ולהיות שמחה ש"מ כו' אע"פ שכבר נמשך זה משמחה דמקיפי' דבינה בסוכות ע"כ השנה כנ"ל אבל זה הכח ועוז שיוכל להיות המשכה זאת מפנימי' בינה דאם הבנים שמקבלת שעשועי' דימי קדם כנ"ל זהו בא מכח השמחה עצמה בהקפות

ויהי בישרון מלך: ברכה לג. ה. ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שעד ואילך.

רננא דאורייתא: נסמן לקמן ע' א'תעא.

שה"ש אשר לשלמה: שיר השירים א, א. ראה גם לקוטי תורה שה"ש א, סע"ג וריש ע"ד. סה"מ תקס"ז ע' שפב.

מעו"מ: מעלה ומטה.

הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל: נסמן לעיל ע' א'קע.

שירי עליון — מעומ"ט [מעלה ומטה]. . החכ': הח"ת.

דס"ת שנק' ש"ת שלמעל' הרבה משמחה ש"מ כו' להיותו בבחי' מקיף העליון הכללי שבגולגלתא דא"א עצמו ששם הוא העונג והשעשועי' העצמי' שבבחי' עיגול שאין בו מעומ"ט כשיר ורננא דאורייתא כנ"ל שנק' כתר תורה (כמשי"ת בדרוש דתו' צוה לנו משה כו'). וזהו שא' דתלמוד גדול שמביא לידי מעשה המצות להיות התקשרות וחיבור דעליון בתחתון ולא מצד המעשה עצמה דא"כ המעשה גדול אלא התלמוד גדול כחו ביותר מצד שיכול להביא את המעשה במצות שהוא המשכות רצה"ע במצות עליונות שנק' רמ"ח אברי' דמלכא לגרום אתעדל"ע זו מאתעדל"ת דמצות שלמטה מפני שהתו' כלולה מב' השעשועי' דאוי' ואו"ח יחד (שלמעל' מבחי' אדם כו' כנ"ל). וז"ש תתן אמת [דתורה] ליעקב כמו שהוא למעלה בשעשועי' העצמי' כאשר נשלמת ע"י ח"ת בתיקון דעה"ד ואח"כ חסד לאברהם ברמ"ח חסדים דרמ"ח מ"ע כו'. ומה שיש או' דמעשה גדול היינו לפי שהתשו' ומע"ט הוא בחי' הברורי' דעה"ד כו' עולים בבחי' או"ח למעלה עד שעולה ביוה"כ לעורר לבחי' שעשועי' העצמי' ממש כנ"ל בענין שלום לרחוק כו' שהרחוק נעשה קרוב כו', אבל עכ"ז נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה דהיינו שיש בתו' כח של המעשה דמצות בכח או"ח דתענוג העליון מן הברורי' דרפ"ח וגם יש בה מבחי' מקיף דתענוג העצמי' דאוי' מ[למעלה] למטה כנ"ל בענין ואהי' אצלו אמון כו' ושעשועי' את בני"א, ולפי שיש בתו' כח לירידת העונג ושעשועי' העצמי' הנ"ל וגם לעליות העונג הזה מברורי' דרפ"ח כו' שהן התכללות דב' מיני שעשועי' דאוי' ואו"ח יחד כנ"ל ע"כ גזרו או' דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה לפי שיש בכלל מאתים מנה. והוא ענין שמ"ת שלמעלה מש"ע כנ"ל (והיינו מטעם הנ"ל במ"ש ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי שמהבל הדיבור דתו' נעשה מקיף דאו"ח כנ"ל שלמעלה מצל המקיפי' דסוכות וד"ל.

כמשי"ת בדרוש דתו' צוה: אינו תח"י [ראה לקמן ע' איתקה]. וראה גם ד"ה זה וביאורו בספר המאמרים תקס"ז.

שיש בכלל מאתים מנה: בבא קמא עד, א. וראה לקוטי שיחות דברים [כרך יט] ע' 16 הערה 15.

בעז"ה תו' אדמו"ר ש"ע תקפ"ז בליובאוויץ

ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך כו'. הנה י"ל תחלה שרש ענין שמיני עצרת כמה שכתוב ביום השמיני עצרת תהי' לכם דוקא וע"ז שייך הפטורה הזאת שזהו שאו' ג"כ ביום השמיני דוקא שילח כו', וגם להבין מהו ענין מוריד הגשם שאו' בשמ"ע דוקא דמה שייך ענין ירידת הגשמים לחג זה דשמ"ע דוקא, וגם מה שייך ענין יו"ט הב' דשמ"ע שהוא שמחת תורה ששמחים עם הס"ת בריקוד כו' ונק' ש"ת, דלכאורה אעפ"י שהוא זמן סיום קריאת כל התו' שצריך לשמוח בגמרה אבל מה שייך זה ליו"ט זה. אך הנה ידוע בספר[ני] הקבלה כל סדר הזה שמר"ה ויו"כ וסוכות עד שמ"ע שזה החג שמ"ע הוא סוף הענין בפנימיות המכוון מכל מה אשר נעשה ונמשך בר"ה ויו"כ וסוכות שהוא עיקר סוף דבר שזהו בחי' יסוד דאור הזרוע לצ"ע שנקלט ונמשך האור במקבלים שהוא כנ"י שהוא בחי' המל' למעלה כידוע, וזה שא' ביום השמיני דוקא שזהו מלך הח' שנק' הד"ר עצרת בחי' קליטה יהי' לכם דוקא והוא קבלת האו"פ בכלי דוקא, אבל עד שמ"ע

ביום השמיני שלח: המאמר בשלימותו נמצא בכוך ג' (288) ע' רה, ובכוך יג' (1078) תו, ב. חלק מהמאמר (עד להלו' ע' איש) נמצא בכוך א' (23) ע' קפ [בכותרת: בעז"ה השי"ת שמע"צ תקפ"ז לפי.ק.] ב' (104) ע' ר [בכותרת: ב"ה לשמיני עצרת]. ד' (488) קד, ב [עד לקמן ע' אישפת]. ה' (700) ע' קי. ו' (1051) פו, ב [בכותרת: בעז"ה ביום השמיני שלח]. ז' (1374) ע' קמד [בכותרת: בעז"ה ביום השמיני שלח]. ח' (2010) ע' קסב. ט' (2025) ע' רצ [בכותרת: תו' אדמו"ר ש"ע תקפ"ז בליובאוויץ].

חלקו השני של המאמר (מע' איש עד הסיום) נמצא בכוך י"א (34) ע' סב, ובכוך י"ב (107) ע' עב. המאמר [חלקו הראשון] נעתק מכוך ו' ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מכוך ז' ומכוך י"ג. וחלק השני נעתק מכוך י"א ובין אריחיים ניתוספו אותיות או תיבות מכוך ג' ומכוך י"ג. מאמר זה [עד לקמן ע' איתכח] מיוסד על ד"ה זה [משמחת תורה תקס"ג נדפס] בספר המאמרים תקס"ב [ח"א ע' רפה — קטע, ובשלימותו ב]ח"יב ע' תקנו (הנחת כ"ק אדה"א): שם ע' תקסג (הנחת הר"מ בן כ"ק אדה"א): והנחה אחרת בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע פו, ג. ומע' איתכח מיוסד על ד"ה משיב הרוח שבספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' לב. וראה אור התורה דרושים לשמ"ע ע' איתכח שד"ה זה [ביום השמיני שלח דתקס"ג] וד"ה ביום השמ"ע דתקס"ד [נדפס בלקו"ת שם פג, א והנחת כ"ק אדה"א בשה"מ תקס"ג ח"יב ע' תשעה ובארוכה לעיל ע' אישג] שייכים אהדדי ומדברים בענין אחד ע"ש בארוכה. קיצורים וכ" — באוה"ת שם ע' איתכח ואילך. ביאור — שם ע' איתכח [חלקו נדפס בלקו"ת כאן פו, ד ד"ה ולתוספת עד שיה' גליות — גליות]. וראה שם ע' איתשצח. ע' איתקמו. וראה גם אוה"ת דברים כרך ה ע' ביקס [נדפס גם באוה"ת דרושים לר"ה ע' ארצא].

ביום השמיני שלח את העם . . . ביום השמיני עצרת: מלכ"ס א ה, סו. פינחס כט, לה. מוריד הגשם שאו' בשמ"ע: משנה ריש תענית. שו"ע אדה"ז הל' תפלה ר"ס קיד. שמחת תורה ששמחים עם הס"ת בריקוד: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, ב. סיום קריאת כל התורה שצריך לשמוח בגמרה: ראה שו"ע או"ח סתרס"ט. ביום השמיני . . . מלך הח' שנק' הד"ר: ראה אור התורה דרושים לשמ"ע ע' איתשע שמצ"י: כ"כ בתורה דשמ"ע תקס"ה — נדפס בספר המאמרים תקס"ד ס"ע רלג ואילך (ובלקו"ת תורה כאן פח, ב ואילך שהוא הנחה אחרת מדרוש זה לא נזכר מזה). מלך הח' שנק' הד"ר: וישלח לו, לט. עצרת בחי' קליטה: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"ח. סידור שער הלולב רסג, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ד שם ע' רלא ומקבילו בלקו"ת תורה שם פח, ד. תקס"ה ח"יב ע' תתקע, ומקבילו בלקו"ת שם פח, ג. לעיל

הי' הכל למעלה ולא ירד למטה עדיין בכנ"י כו', כי בריה עד יו"כ הי' בחי' עלי' דמל' ב"י עומקים בע"ס שבכתר עד יו"כ שעולה בבחי' כשב"כ כו', והוא ענין שמאלו תחת לראשי שהוא בריה עד יו"כ שימינו תחבקיני שנמשך [מ]פנימי' הכתר ביוהכ"פ מלמעלה למטה המשכות הז' המקיפי' ש[ב]כתר למטה והיינו בו' ימי הסוכות בצלא דמהימנותא בסכך שהם בחי' מקיפים דאימא כידוע במ"ש על גוזליו [ירחף] כו' ופרוס עלינו כו', אך כ"ז עדיין הוא רק בבחי' מקיף לבד על נשמ[ו]ת ישראל (וגם נמשך מהם לע"ש דנוגה כידוע בענין ע"פ החג כו'), אבל בשמ"ע הוא ההמשכה דאור הזרוע לצ"ע הנמשך בנש"י לבדם בבחי' קליטה דוקא שזהו בחי' או"פ ככלי המקבל שהן כל גילוי המשכת אלקות שנמשך בנש"י באהוי"ר בק"ש ותפלה ותו"מ שעוסקים כל השנה דוקא דהיינו מה שיהי' נמשך ונקלט בהן האור דשם הוי' בתו"מ ועבודה שבמוח ולב על כל השנה דוקא, והיינו מה שא' כי חוק לישראל [הוא] משפט לאלקי יעקב שכל חוק ומשפט בתו"מ להיות נקלט ונתקבל ביעקב וישראל כל השנה. וזהו שא' תקעו בחודש שופר כו' שזהו מסיבת תקיעת השופר בריה שנק' כסא ליום חגיגו בשביל יום חגיגו ולא קאי על חג הסוכות שהן ז' ימי והל"ל לימי חגיגו, אלא ליום חגיגו שהוא יום א' דשמיני עצרת שאינו אלא פר א', וכמשל הנז' בזהר למלך שעשה סעודה לבנו יחידו כו' כידוע. ונמצא מובן דכל עיקר המכוון הפנימי מריה ויו"כ וסוכות הכל הוא בשביל יום חגיגו שהוא שמ"ע דוקא וד"ל.

ומעתה י"ל שרש ענין ובחי' קליטה זאת דשמ"ע כו' דמובן פשוטו שזהו כמו הז[ו]רע חיט[ה] [ה] בארץ שלא תצמיח כלום בלתי אם לא שתקלט

ע' ארעט. ס"ע אישו ואילך. ע' אישג. לקמן ע' איתק וע' איתקיב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע שצ ואילך: דברים ח"א ע' פא. ושי"נ. ד"ה ביום השמיני שלח תשמ"א (תשמ"ח) פ"א. ושי"נ. שמאלו . . . בריה . . . יו"כ . . . שימינו תחבקיני: שיר השירים ב, ו. ראה גם לקמן ע' אישג. ע' אישעה. אישעד. לעיל בחי' ס' נצבים ע' תשמג. ושי"נ. בצלא דמהימנותא: ראה זהר אמור קג, א. סידור שבהערה הבאה. על גוזליו [ירחף] . . . ופרוס עלינו: האינו לב, יא. נוסח ברכת השכיבינו. ראה סידור שער הסוכות רנו, ב. לקמן ע' אישעה וע' אישעה. לעיל בחי' ראש השנה ע' א"ח. לע"ש [לע' שרים] . . . ע"פ [ע' פרי'] החג: ראה סוכה נה, ב. זהר תצוה קפו, רע"א. (תוספתא) מצורע נד, סע"ב. (רע"א מהימנא) אמור קג, ב. תורה אור מקץ לד, ב. תורת חיים בשלח שלט, ב. לקמן ע' איתפט. כי חוק לישראל . . . חוק ומשפט בתו"מ: תהלים פא, ה. ראה גם לעיל ע' אישדמ. לקמן ע' איתמה. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתי. תקעו בחודש שופר . . . ליום חגיגו . . . דשמיני עצרת: תהלים פא, ד. ראה גם לעיל ריש ע' אישמ וע' אישדמ. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"ח. בריה שנק' כסא: ראש השנה ח, סע"א ואילך. ראה לקמן ע' אישעד. דשמיני עצרת שאינו אלא פר א': פינחס כט, לו. וכמשל הנז' בזהר למלך . . . לבנו יחידו [יג': לבריה יחידאה — וכ"ז לקמן ע' איתק ובתורת חיים בשלח שלט, ב (ושם: האב שעושה סעודה ביחוד לבריה יחידאה)): ראה סוכה נה, ב. זהר נח סד, ב. שריה לבנו — ונמצא . . . וד"ל: ב: ליתא.

החיטה היטב בעפר הארץ שכאשר תקלט החטה יהי' מתאחד בתוך לחלוחית הארץ והי' לאין כטיפת מ"ד שנקלט בנוק' (וכידוע דזהו כל המשכות החסדים העליונים דז"א בתו"מ שנק' זריעה בארץ העליונה כי כמו ז[ו]רע צדקות זרעו לכם לצדקה כו', וזריעה זו נקלט בכנ"י ויצמיח מזה תולדות רבות שהוא כל פרי טוב המעשה בתו"מ ותפלה כל השנה (כמשי"ת). וזהו כל עיקר ענין ירידת הגשמי' בארץ כדי שיוקלט הזריעה ויצמח הטיב כמ"ש בגשם והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כו', וכך הוא בדרך דוגמא לכל בחי' גילוי אור העליון שנמשך [מ]שם הוי' בחי' סוכ"ע במל' דאצי' שהן כללות כנ"י למטה שהוא כמו המשכת הגשם מן השמים לארץ, וכמו ששאלה כנ"י ויבא כגשם לנו כו' ונק' גשם נדבות תניף כו' כמו פקדת הארץ ותשוקק' כו'. וזהו ענין ירידת גשמי' שאו' מוריד הגשם בשמ"ע דוקא שאז הוא זמן המשכת דמי החסדים העליונים בכללות דרמ"ח מ"ע וחכ' ומדות דתו' [ב]נשי' על כל השנה כנ"ל וכמ"ש כאשר ירד הגשם מן השמים ושמה לא ישוב ריקם כ"א עשה את אשר חפצתי כו' והצליח כו' כן דברי אשר יצא מפי כו' שהן דבר ה' שבתו"מ שנמשל למטר וגשם כמ"ש יערוף כמטר לקחי כו', והוא שמרוה לארץ שהן כנ"י בש"ע שאו' בו מוריד הגשם העליון לפי שאז הוא זמן דקליטה כנ"ל שא"א לבחי' קליטת האור העליון בלא גשמי' וע"כ ענין הקליטה בשמ"ע שנק' עצרית וענין ירידת הגשם א' הוא דהא בהא תליא כנ"ל והוא בחי' המשכה הכללית דוקא לכל הימים הבאים בכל השנה שיומשך בכאו"א מישראל אור דתו"מ ואוי"ר בק"ש ותפילה ותשובה בכל יום ויום שכ"ז הוא נמשך ובא רק מבחי' המשכה זו בש"ע שהוא בחי' מקורי[ת] וכללי' דוקא להיות מזה המשכות פרטי' בכל ימי השנה (והוא מה שהי' בהעלם למעלה בפנימי' הכתר בר"ה ויו"כ שא' בכס"א כ"ס א' כו' בא הכל בגילוי גמור בש"ע שנק' יום חגיגו כנ"ל, והוא שנק' חק לישראל ומשפט אלקי יעקב לכללות השנה [כ]מה יהי' גילוי אלקות בנשי' כו' כנ"ל).

אך הנה י"ל מהיכן יכול להיות המשכה כזאת בשמ"ע שיהי' מזה כל המשכות פרטי' בתו"מ ואוי"ר בכל ימי השנה, ואם לפי שהאור האלקי העליון נקלט בנשי' זהו עדיין בבחי' ההעלם והסתימות ומאיזה טעם יהי'

שרי הארץ — כטיפת . . . (וכידוע . . . כי: גה"ג: (כטיפת . . . כידוע . . . ליתא.
 ז[ו]רע צדקת זרעו לכם לצדקה . . . (כמשי"ת) [גה"ג: (כמשי"ת): נוסח ברכת יוצר. הושע י, יב.
 והרוה את הארץ: ראה ישעי' נה, י. לעיל ע' אירד. וש"נ.
 במל' דאצי' שהן כללות [ג': ליתא] כנ"י: ראה זהר בלק קצו, א.
 ששאלה כנ"י ויבא כגשם לנו: הושע ו, ג. תענית ד, א.
 גשם נדבות תניף . . . פקדת הארץ: תהלים סה, י. סה, י.
 כאשר ירד הגשם . . . אשר יצא מפי: ראה ישעי' נה, י"א.
 יערוף כמטר לקחי: האוי"ו לב, ב.
 בכס"א כ"ס א': נסמו לקמן ע' אישעוד.
 חק . . . ומשפט . . . (כמה יהי' גילוי אלקות בנשי': ראה גם לעיל בחי' ראש השנה ע' איגב. וש"נ.

בקליטה זו כח ועוז ל[המשכות] כל השנה כו'. והנה המשל לזה ידוע כמו בקליטת הזריעה הגשמי' שלא יוקלט בארץ רק בחי' התמצית והמובחר שהוא פנימי' ועצמי' החיות הרוחני שבחטה (כמו טפת מ"ד שנקלט ברחם הנוק' ורק בחי' התמצית והמובחר שהוא בחי' עצמיות ופנימיות הכח שבנפש המלוכש בהעלם בטפה זו שנמשכת מן המוח שיש בה כח המוליד להוליד נפש שלימה בדומה לו להיותה בבחי' העצמיות כגרעין הנזרע בארץ (וכמ"ש בזוהר בענין איבין וזרעין ומבואר בביאורי זוהר בפ' נח) והפסולת יוצא לחיצוניו, וכידוע שאין הולד נולד אלא מן הברור שבטפה דוקא שהוא בחי' התמצית הנקלט כו' והוא הרוחני דמ"ד כי רוח יזרעו כו' ומן הגשמי מתברר במ"ן ונעשה חיצוני האברים כו'). וכך הוא בענין הקליטה הזאת ברוחניות דאור הזרוע לצ"ע בנשי' בשמ"ע שהוא בבחי' תמצית ומובחר דוקא שהוא בבחי' הפנימיות ועצמי' דאוא"ס שבעצמות אור הכתר שהי' מאיר למעלה נמשך למטה להתקבל במקבלים בכללות דנשי' ובכל א' בפרט, שזהו שנק' עצרת כי עוצר ונקלט התמצית והעצמי' דוקא, וזהו כמשל המשקה היוצא ראשונה בסחיטה ראשונה מן הפרי שהוא בחי' התמצית והמובחר הברור שיש בה משמנוני' ותוקף בכח העצמי' שבפרי וכענבי' וזית' ורימוני' וכה"ג (שנק' אשענצייע) כו' ואח"כ ממוגי' משקה זו השמינה ותקיפה (בהעלם ובכח) כשאר משקים פשוטי' ומכחה גם הם יהיו טובים ומתוקים וחזקי' [וראוני'] לשתיי' ע"י מזיגה זו שמוזגי' בהן מן התמצית הנ"ל, ואעפ"י שתמצית הראשון הנסחט אינו ראוי לשתיי' עדיין ואינו נק' משקה ממש לשתיי' כשאר משקה מ"מ הרי התמצית הזה נעשה במזיגה שמוזגי' אותה במשקי' אחרי' עיקר ומקור הכח המשקי' הללו הנמוגי' ממנו שיהיו ראויי' לשתי' כו' כנ"ל וד"ל.

והדוגמא והנמשל מזה יובן ג"כ בענין אור השפעה האלקי' (שנק' בחי' מ"ד) שנמשך למעלה מעלה בבחי' קליטה בנשי' שהוא בבחי' תמצית ומובחר הנבחר ונברר מכללות כל השפעות העליוני' דע"ס דאצי' במקיפים ופנימי' כו' ונתקבל בחי' המובחר כו' בנשי' על כל השנה, דהיינו גם שבחי' קליטת אור התמצית והמובחר הזה (שזהו כמו הברור שבטפה וכתמצית העצמי' דחטה הזרוע' בארץ כנ"ל) עדיין אינו מתיישב ומתפשט בהתפשטות ובהשגה ושכל בחו"ב ובמדות ואינו במציאות דבר מה עדיין (כמו שהתמצית דפרי הנ"ל בסחיטה ראשונה אינו נק' משקה לשתיי' עדיין כנ"ל) מ"מ מכח העצמיות שבא מכח הפנימי' ועצמיות במוחין דאדם העליון

וכמ"ש בזוהר בענין איבין וזרעין: זהו נח נט, ב. ביאורי זוהר שם ה, ד.

שור"ה התמצית — הנקלט: יג: דוקא שהוא בחי' הפנימי' הנקלט.

כי רוח יזרעו: הושע ה, ז. ראה ביאורי זוהר שם. ספר המאמרים תקס"ט ע' רכה. פירוש המלות יג, ג. בשמ"ע. . אשענצייע: להעיר מאור התורה בלק ע' תתקכו: אשענצייע כן אמר אדמו"ר נ"ע על בחי' שמיני

באור הזרוע לצ"ע כו' נמשך ומתפשט אח"כ בבחי' מזיגה והרכבה בכלי המוחין והמדות שבלב וגם במח' ודו"מ כל היום בכ"א מישראל בפרט בכל ימי השנה כמו התמצית שנתמזג כשאר משקי' כנ"ל, והוא מה שא' חדשי' לבקרים דוקא רבה אמונתיך שזהו בכל בקר ובוקר מאיר אור וכח חדש בכל ניצוץ קטן מאור הזרוע לצ"ע שנמשך בשמ"ע ונקלט בכללות דנשיי' ובהעלם ובכח עדיין כנ"ל שבא יבא בגילוי ובהתפשטות ברצון וגילוי להתעוררות באה"ר העצמי' בתשובה שלימה בלב נשבר בנקודת הלב, וכן גם התפשטות כח זה אף בשכל ומדו' להשיג ולהבין בגדלו' ה' ולהתפעל בלב ומחדו"מ לעשות כלים מכלי' שונים לאורות העליונים בתו"מ כל היום שזהו כמו ענין הגשם עצמו כשבא להתחלקות טיפין טיפין לרוות הארץ בכל חלקי' שיוקלט הזריעה ויצמח כל חטה בפ"ע בכפליי' כו'. וכך הוא ירידות והמשכות אור העליון שנמשך בשמ"ע בכלל כמ"ש מוריד הגשם שבכל ימי השנה הוא בא בהתחלקות פרטי' לגדל ולהצמיח בהתפשטו' בכל נשמה לפ"ע באו"ר ותשובה ומע"ט. וזהו כי חוק לישראל הוא [כו'] בבחי' חק ומזון כמו לחם חוקי כו' בהמשכה כללי' ביום חגיגו ומתחלק בחי' חק ומשפט לאלקי יעקב בכל השנה בהתפשטות כמו שנמזגים המשקי' בתמצית היוצא ראשונה מן הפירות כנ"ל, וכמו שהוא בפנימי' האור והשפע האלקי' בחוק ומשפט לאלקי יעקב בגילוי אלקות בתו"מ ואו"ר לכל ימי השנה כך הוא ממש בבחי' שפע החיצוני' בחדש גשמי' לזון ו[ל]פרנס לכל או"א כפי מקומו ושעתו ומדרגתו לכל ימי השנה שכל זה בא מכח ושפע הכללי שנמשך ברי"ה שמזונותיו של אדם קצובים ברי"ה ונמשך מבחי' ההעלם דבכס"א בגילוי בשמ"ע כו').

ושרש הענין הוא לפי שבסדר דרי"ה וי"כ עד סוכות ושמ"ע הכל הי' בבחי' פנימי' ועצמות דאור הכתר, וכידוע בדרך כלל הרי כל חדש תשרי הוא חדש כללי שכולל כל השנה, וזהו תקעו בחודש שופר סתם, וכידוע דתשרי אותיות ישרת שזהו כמו ויהי בישרון כו' שהולך ביושר בקו האמצעי דתו' עד שמ"ע וש"ת שכל עי"ת הם בבחי' יו"ד עומקי' דפנימיות הכתר דכל

חדשי' לבקרים . . רבה אמונתיך: איכה ג, כג.

שריה באה"ר — וכן . . בלב: לג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: הלב . . בלב.

כי חוק . . חק ומזון כמו לחם חוקי: תהלים פא, ה. משלי ל, ח. ראה לעיל ע' א'שדמ. לקוטי תורה דרושים לרי"ה נד, ד: נה, ד.

שמזונותיו של אדם קצובים ברי"ה: ראה ביצה טז, רע"א.

חדש תשרי הוא חדש כללי: ראה גם לעיל בחי' פ' נצבים ע' תתט.

תקעו בחודש שופר [גה"ג: ליתא] סתם: תהלים פא, ד. ראה לעיל בחי' שם. ושינ.

דתשרי אותיות ישרת: מובא בכ"מ בדא"ח, ומהם: ד"ה תקעו תקס"דיה בסידור שער רי"ה רלה, ג; ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לרי"ה נד, ד. עטרת ראש דרוש לעשיית ג, ב. נח. ב. לעיל בחי' שם. אור

התורה ראה כרך ו ע' בשליו וע' ביתנ.

ויהי בישרון: ברכה לג, ה.

שריה דתו': וכ"ה באד"ו. גה: דתורה. ביג: דתי.

עי"ת . . יו"ד עומקי': ראה לעיל בחי' פ' נצבים ע' תתט. ושינ.

ספ"י ומדה כמו באברי' שבראש שהן ט' אברים שמהם שרש ומקור להתפשטו' החיות ברמ"ח אברים כך כל אוי"ר ותשובה וגם השכל והרצון שבעי"ת הן מקוריי' כוללים לכל מיני שפע אור האהוי"ר ותשובה והשגה ורצון [ב] כל ימי השנה, רק שבעשי"ת זהו שעולה מן המקבל אל המשפיע (שזהו [ג] כ) מצד קירוב המשפיע למקבל כמ"ש בהיותו קרוב בגילוי בקירוב המאור לגבי הניצוצות (כידוע) כמ"ש לך א' לבי שהן כנ"י שנק' לבי שמתעוררים בפנימיו' ועצמיו' נשמתם בכללי' ובפרטי' הכל בבחי' פנימי' ועצמיות דוקא כמו ברי"ה בקבלת [עו] מ"ש שלימה בפחד עצמי' כמו שיהי' לעיל [מ] פני יום הדין כו' כי נורא שמך ונק' מלך הקדוש מלמעלה למטה ג"כ מבחי' פנימי' ועצמיות דכתר ומל' דאי"ס כו', וזהו אמרו לפניו מלכיות כו' שמעוררים לרצון הפשוט להיות מל' מכ"ע ע"י יו"ד פסוקים דתנ"ך כו' כידוע, וזהו ג"כ כל [ימי] עי"ת הכל עולה גם באוי"ר עצמיות והשגה דחוג' בעצמיות דעומק חו"ב שבלב כמ"ש ממעמקים כו' עד בחי' עמק לעומק הראשון שהוא עומק ותמצית הרצון שבא מעצמות הנפש ממש בבחי' מקיף דיחידה, ועד"ז א' בקשו פני פנימיות הלב את פניך ה' ג"כ אמר בקש שזהו ביו"כ שמאיר אור הארת פנים העצמי' ב"ג מדה"ר מרדכ"ר כידוע והוא בחי' כשב"כ בכלל, וממקום שעלה לשם משם יומשך בחי' פנימי' ועצמי' א"ס שבכתר בבחי' מקיפים דסוכות בצלא דמהמנותא כמו וימינו תחבקיני [כ] חביבוק שקודם גופו של יחוד כו', ואח"כ בשמ"ע שנק' יום חגיגו ממש כנ"ל והוא שנמשך בחי' התו"מ והמובחר שנבחר לנו מכל המשכות ע"ס [ב] מקיפים דסוכות כו' שזהו שנבחר [לנו] בנעילה דיו"כ כו' שהוא חותם דהושענא רבה כידוע, כמ"ש יבחר לנו את כו' דהיינו בנעילה דיו"כ כידוע)

שבראש . . ט' אברים: אהלות פ"א מ"ח. ראה שערי תשובה ח"א שער התפלה מב, סעי"ב. בהיותו קרוב . . בקירוב המאור לגבי הניצוצות: ישע"י נה, ה. ראה לקמן ע' אישעת. דרך חיים שער התשובה פ"ב (ה, ג): פט"ז (כא, סעי"ב): פ"כ (כד, ד): שער התפלה פפ"ד (צא, א). עטרת ראש שער ר"ה פכ"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקעה: דברים ח"א ע' מד: ח"ג ע' תשמו: ע' תתקפת: ע' א"פו וע' א"קל. לך א' לבי שהן כנ"י: תהלים כו, ת. ראה וזה (רע"א מהימנא) פינחס רלד, א. לקר"ת דרושים לר"ה סג, סעי"ב ואילך. דרך חיים שער התפלה צב, ב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשלה ואילך: דברים ח"ב ע' תצב. אמרו לפניו [ג]: לפני מלכיות . . יו"ד פסוקים דתנ"ך: ראש השנה טז, סעי"א: לב, א. לך, ב. ראה סידור תפלת ר"ה רלת, כ. לקוטי תורה דרושים לר"ה נו, ג. מאמרי אדה"א אתהלך לאזניא ע' רג: תקס"ד ע' ר"ז. תורת חיים בשלח קפה, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ס"ע תקעט ואילך. ח"ג ע' א"פת. שו"ה כידוע — דחוג' . . כמ"ש ממעמקים: א"ג: דחוי"ב . . תהלים קל, א.

בקשו פני פנימיות [א]: מפנימיות) . . אמר בקש [א"ג: אבקש]: המשך הכתוב לך א' לבי. ראה לקמן ע' אישס.

דסוכות . . וימינו תחבקיני: שיר השירים ב, ה. וראה גם לעיל ע' אישיג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתלט. ושיג. שו"ה כנ"ל — התו"מ [ג]: התמצית) . . בנעילה דיו"כ . . יבחר לנו: ראה לקמן ע' איתיב. חותם דהושענא רבה: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"ד. ומקבילו בשער הכוונות ענין סוכות דרוש ר"ז. יבחר לנו את [א"ג: ליתא] . . בנעילה [ג]: בגורלות): תהלים מז, ה. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פט: דברים ח"א ע' לו וע' לט. ח"ג ע' תתלו. ושיג. לקמן ע' א"תכא.

(ולזאת יובן מה שבחי' המובחר והתמצית הנ"ל בשמ"ע הוא שנמשך בכל השנה דוקא לפי שזהו אותו האור וכח העצמו' דפנימי' דעיית עד יו"כ רק שהי' בעלי' בהעלם למעלה ונק' בכסא ונמשך מן המשפיע למקבל בסוכות במקיפים לבד, [ו]ביום חגיגו נתגלה ונקלט בחי' הפנימי' הזאת בנשיי בכל השנה.

והנה בכ"ז יובן [גי"כ] שרש ענין ש"ת בכלל שהוא אחר שמ"ע דוקא ולכאורה מה שייך זה לשמ"ע דוקא, ועוד למה נק' ש"ת דוקא. אך הנה זמן שמחתינו נק' בז' ימי הסוכות לפי ש[ש]מחה זו באה מן ההעלם דמקיף דמשפיע [ל]כנ"י דוקא מטעם הנ"ל דכסא ליום הנ"ל דזהו התענוג העצמי שבמשפיע למקבל לבד כמ"ש כי חוק לישראל הוא בשביל ישראל שמקבלי' המובחר כו', אבל ידוע דישראל מתקשרי' באורייתא ואורייתא בקודביה בב' מדרגות דסת' וגליא שהן מקיף ופנימי', והוא בחי' הפנימי' דאור תו' שנק' חק ומשפט קיבלו בש"ע כנ"ל, ואח"כ הוא שמחה דתו' עצמה דהיינו כמו שהיא בעצם שרשה במקיף דח"ע שלמעלה מס' ריבוא אותיות שלה, שנקלט' בס' ריבוא נשיי בבחי' חוק לישראל כנ"ל, ולכך נק' ש"ת דוקא ולא שמחתינו כי שמחה זו אינה אלא של [ה]תו' מצד עצמה ממש כמו שהיא למעלה בשעשועי' עצמי' דוקא כמ"ש ואהי' אצלו שעשועים כו', והוא כמו בחי' תמצית ומובחר כנ"ל קודם שבא בהרכבה ומזיגה שהוא בנשיי בחי' ומדות לברר לעה"ד טו"ר כו', ולכך מרקדי' כאו"א מישראל עם הס"ת בז' הקפות דוקא כי השמחה הזאת דש"ת הרי היא בחי' מקיף דח"ע דתורה הקדומה כו' (כמשי"ת).

וללהבין כ"ז בתוס' ביאור יש להקדי' ביאור הפסוק דאז תשמח בתולה במחול דאז להבא משמע שהוא לעיל בעוה"ב שיהי' עלי' דכנ"י למעלה [מ]בחי' מקבל ומשפיע שזהו באוי"ר דוקא אלא תהי' בבחי' בתולה שלא ידעה איש בחי' משפיע רק תהי' דבוקה במהו"ע ית' למעלה מכל ההשתלשלו' דע"ס באו"כ, וזהו שתשמח בתולה במחול דוקא שזהו בחי'

שו"ה השנה — דפנימי' . . בחי': ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: דפנימי' . . הפנימי'.
 ישראל מתקשרי' באורייתא . . בב' מדרגות: נסמן לעיל ע' אקסג.
 שמחה דתו' עצמה: ראה גם לעיל ע' אישטט.
 מס' ריבוא אותיות . . בס' ריבוא נשיי: ראה זהר חדש שיר השירים עד, ד. תניא פליז. לעיל בח"ג פ'
נצבים ע' תשעט. ושיג.
 ואהי' אצלו שעשועי': משלי ח, ל (כדילוג).
 דאז תשמח בתולה במחול: ירמי' לא, יב.
 דאז להבא משמע . . לעיל: ראה גם סידור שחרית סח, ד. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' ר"ט ואילך.
 דכנ"י . . בתולה: ראה הנסמן בלקוטי תורה כאן פו, ג בין החצאי עיגול ובמראי מקומות לשם. ספר
 המאמרים תקס"ה שם ע' רכ.
 בחולה שלא ידעה איש: ע"פ חיי שרה כד, טו.

עיגול כמרקדים במחולות שמסבבי [ב]עיגול, והוא בחי' מקיפי' דכ"ע כענין יהללו שמו במחול (ע"י בסידור), וזהו מחמת שתעלה כנ"י במעלה עליונה שלמעלה מאו"פ דבחי' יושר דאדם כו'. וביאור הענין הזה זהו בכל ר"ה ויו"כ בחדש תשרי שיש עלי' לבחי' המל' שהן כנ"י בפנימי' דאור הכתר וכמ"ש בזהר עמ"ש ותנח התיבה בחדש הז' על הרי אררט כו' שזהו ביוה"כ שא' לפני ה' תטהרו ובנעילה שאו' ז"פ כי ה' כו', וע"כ יש ב"פ מחול ל' מחילה שהוא ענין מחילת [ה]עונות שביו"כ, והוא שגורם לכנ"י שתשמח במחול בבחי' מקיף בז' ימי הסוכות שנק' זמן שמחתינו במקיפי' דכתר שהן ענני כבוד שבמדבר ומלוכש בסכך דסוכה כידוע. ונמצא ב' פירושים במחול מחולות כעיגול כפש[ו]טו ומחילת עונות הכל א' דהא בהא תליא משום דע"י מחילת [ה]עונות ביו"כ הוא שגורם שתשמח כנ"י בז' ימי החג שהוא שמחה במחול כענין יהללו שמו במחול (וכריקוד שמרקדין עם הס"ת בז' הקפות שהוא כמו במחולות שנק' ש"ת עצמה כנ"ל).

והנה פי' הפשוט במחול הוא כפשוטו שהוא ענין הריקוד במחול. והנה ידוע בעיקר ענין הריקוד בכלל וכמו בריקוד ב' בנ"א או"י בנפשותם או חו"כ שמרקדי' זה כנגד זה כמ"ש בקידוש לבנה כשם שאני רוקד כנגדך [כו'] וכן המרקדי' לפני הכלה כו' שעיקר הענין הוא בריחוק וקירוב וע"ז ואחר הריחוק שמתרחק זה מזה בריקוד כ"א לאחוריי' בתחלה ואחרי הריחוק הזה חוזרים ומתקרבי' מעט מעט בריקוד עד שמתקרבים בקירוב גמור פב"פ אז מיד חוזרים ומתרחקים מעט מעט בריקוד עד שמתרחקים הרבה מאד כו' ואח"כ חוזרים ומתקרבי' עד שמגיעי' פב"פ וחוזר ומתרחקים כו' וכך חוזרי' חלילה אחר הקירוב ריחוק ואחר הריחוק קירוב [כו'], וזהו בריקוד שמרקדי' שנים זה כנגד זה כחו"כ או או"י כנ"ל, וכך הוא באופן כזה בריחוק וקירוב בריקוד שבמחולות שהוא הריקוד שבעיגול שמתחברי' יחד הרבה אהו' ועומדי' בעיגול כדורי ומרקדי' זא"ז בב"א בסיבוב והקף כידוע שאחר הריחוק שלהם בריקודי' מן נקודה שעמדו שם הן חוזרים ומתקרבי' מעט מעט בריקודם בעיגול ובאי' לנקוד[ת] המרכז שהיו שם בראשונה וחוזר

ש"ה עיגול — דכ"ע: **אז"ל**: דכתר.

יהללו שמו במחול . . . בסידור: תהלים קמט, ג. סידור שחרית שם סח, ב ואילך. ומקבילו במאמרי אדה"י

מארזיל ע' תטז. וראה תקס"ה שם.

ש"ה שלמעלה — הנה: **ג"ל**: הנה.

וכמ"ש בזהר עמ"ש ותנח התיבה: נח ה, ד (בדילוג). ראה זהר בהעלותך קמט, ב ובאור החמה שם: מיום

ר"ה ועד יום הכפורים.

לפני ה' תטהרו ובנעילה . . . כי [ג]: ליתא] ה': אחרי טז, ל . . . נסמו לעיל ע' אקצד.

ש"ה לפני — ב"פ [א]: ב' פי'. יג: כפי' מחול [א]: במחול].

ענני כבוד . . . בסכך דסוכה: ראה לעיל בחי' יום כפור ע' אקלד וע' אקמ.

ענין הריקוד: ראה מאמרים שנשמנו בריש המאמר. ספר המאמרים תקס"ה שם ע' ריד ואילך.

או"י . . . זע"ז: **א**: אוהבי נאמני . . . יג: זא"ז.

ומתרחקי' בסיבוב הב' וחוזר ומתקרבי' כסיבוב השמש בקצה הדרום והמערב עד שבא לנקודה הראשונה כו' כמו הריקוד לאחריו כאיש א' שריחוק זה מביא לקירוב פב"פ כו', וכל עיקר המכוון בריקוד זה לאחוריו בריחוק אינו אלא כדי שיחזור ויבא לקירוב פב"פ ולכך חוזר ומתרחק כדי שיבא עוד מחדש לקירוב כו' וכך הוא בריקוד במחול הריחוק הוא בשביל הקירוב שיבא בסיבובם למקום הראשון כו' וד"ל.

והנמשל מכ"ז יובן בדרך כלל בכל ענין הסדר הזה שמר"ה עד יו"כ וסוכות ושמ"ע כו' שזהו בכלל כמו ענין הריקוד הנ"ל בריחוק [בתחלה] כדי שיבא לקירוב כנ"ל. דהנה ידוע בכללות הענין דר"ה ויו"כ שבר"ה א' שמאלו תחת לראשי שזהו בחי' שמאל דוחה דמשפיע לעורר בכני' בחי' יראה ותשובה ממעמקי' כו' ע"י פחד אלקי' שנמשך לכאור"א שמוזה יש בכאור"א שפלות והכנעה בבחי' ריחוק להשפיל א"ע ביותר, וגם למעלה בר"ה הוא יום הדין שזהו בחי' הריחוק דמשפיע שעולה למעלה ברוממות העצמו' עד שהשמים לא זכו בעיניו כו', והיינו מה שאין אומרי' בר"ה וידוי דאשמנו כו' וגם בא"מ אין מזכירי' מחילה וסליחה וחטא לפי שצריכה כל נשמה לעלות למעלה בבחי' הדין דוקא דרוממות העצמות דמי יצדק שם כו' לכך אין צריך לעורר על עצמו דיני' כלל רק בשפלות והכנעה באימה ופחד יתירה כי נורא הוא כו' כי נמשך ממנו בחי' שמאל דוחה ביראה ופחד זה שיהי' ביכולת נשי' לעלות כו'. וזהו שמאלו תחת לראשי להגבי' הראש דכני' דשכיבא לעפרא כו', ואח"כ ביו"כ לפי שצריכי' כל נשי' לעלות במעלה עליונה בבחי' הקירוב פב"פ ממש כמ"ש לפני הוי' [ממש] תטהרו אז צריך שיאמר אדם הוידוי דאשמנו כו' וע"ה כו' להשפיל א"ע בתכלית השפלות והריחוק כמו באשמנו תעבנו תעינו כו' כדי שיוכל להיות אחר הריחוק הזה בחי' הקירוב הגדול בבחי' פב"פ ביו"כ לקבל מפני[מיי'] אור הכתר דרעוא דכ"ר כידוע, וזהו כמשל הריקוד בכלל כנ"ל שנתרחקו זמ"ז מאד רק בשביל הקירוב שיהי' אחר זה פב"פ והריחוק הוא סיבת הקירוב כנ"ל ואחר הקירוב שתעלה נשי' למעלה לפני הוי' ביו"כ [ו]חוזר[י] ומתרחק[י] בד' ימי' שבין יו"כ לסוכות עד שבסוכות ישמחו בני' בימי החג בריחוק וקירוב כריקוד המחולות כנ"ל וד"ל.

שבר"ה . . שמאלו . . שהשמים לא זכו בעיניו [ל"ג: ליתא]: נסמן לעיל ע' אישנו . . איוב טו, טז. שאין אומרי' בר"ה וידוי . . בא"מ [באבינו מלכינו] אין מזכירי': ראה שר"ע אדה"ז הל' ראש השנה תקפ"ד סיב'. סידור אדה"ז לפני אבינו מלכינו [הרעחק בהוספות לשו"ע שם ע' 1320]. לקמן ע' אישעז וע' איתכג. וראה לעיל ע' אירגו: שאומרי' בר"ה דוקא הוידוי אשמנו. ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' תקנת: ענין ר"ה שאומרים ידוים אשמנו: ושם ע' תקנת: בר"ה בוידוי: ובהנחת הר"מ שם ע' תקסד: שכריה וע"ה . . הזכרת העוונות ופגמ'. ובלקוטי תורה כאן פז, א: כל הידוים והסליחות קודם ר"ה ובעשיית. סה"מ מלוקט — מכ"ק אדמו"ר שליט"א — ע' תלד.

הראש דכני' דשכיבא לעפרא: ראה זהר במדבר ק"ט, ב.

ביו"כ . . שיאמר אדם הוידוי: ראה גם לעיל ע' אירגו.

ומתרחק[י] בד' ימי' שבין יו"כ לסוכות: ראה לעיל בח"ג ראש השנה ע' א"ו.

והנה להבין כ"ז הסדר מר"ה עד יו"כ וסוכות ושמע"צ כנ"ל, יש להקדי' בטעם מארז"ל במצות ואהבת ככל לבבך כו' בבי' יצריך וכי יתכן שגם היצה"ר שהוא בחלל השמאלי [שמלא] תאות רעות יהופך גם הוא לטוב ויאהב את ה' באמת כמו הנשמה בבחי' רוח החי' [האלקי] שבחלל הימני מאחר שאמ' בכל לבבך שהן ב' לבבות הנ"ל [ו]כמו שא[נו אומר] ויחד לבבינו שיהיו ב' הלבבות כלב א' כו'. אך הנה יש להקדי' מ"ש באדה"ר אחר וקדם צרתני ותשת עלי [כפכה] כו' ואמרז"ל אחר למע"ב וקדם למע"ב כו', [ויש להבין] איך יכול להיות ב' הפכים הללו דאחר וקדם ששניהם אמת דוקא כו', אך בהכרח לומר שיש הפרש בין נשמ[ה] דאדה"ר לגופו וחומר דגופו של אדה"ר עם יצי' הנשמה [ב]גופו הוא אחר לכל מע"ב והוא ביום הו' שא' נעשה אדם כו' ונברא חומר גופו ונמשך בו הצורה דנשמתו כמ"ש ויפח באפיו נ"ח ויהי האדם כו' כמא' שעה א' צבר עפרו כו' ועשאו גולם כו' כמ"ש גלמי ראו עיניך כו' ואח"כ נפח בו רוח ונשמה, וז"ש אחר צרתני בנשמה בגוף אחרון ל[כל] מע"ב שכל הנבראים קדמו אליו בכריאתם בימי' הקדומי' כמו תוצא הארץ נפש חי' כו' והאדם נברא ונוצר באחרונה במא' נעשה אדם ביום הוי"ו, וז"ש דאפי' יתוש קדמך להיותו אחרון מכל [הי"מ] כו', ומטעם זה שאדם הוא האחרון במע"ב אעפ"י שהוא בחי' מדבר בר שכל ודיבור ונק' רוח ממללא כו' ויש לו מעלה יתירה על כל הברואים שבעולם עד שכולם טפילי' ובטלי' אליו ורודה בכולן וכמ"ש ורדו כו' לפי שנברא בצלם אלקי' ממש כו', עכ"ז הרי אנו רואים שנפש האדם שפלה במדרגה מכל החי והבהמה וגם מהצומח כעשב שהרי האדם ניזון מהצומח וחי ואם לא מזו[ן] הצומח דעשב ובשר החי אינו מתקיים כלל וא"כ הרי הוא מקבל שפע חיותו וקיומו מהצומח וחי שלמטה ממנו, ומאחר שהאדם בחי' מקבל מחי' וצומח מזה יש הוראה גמורה ששורש של הצומח [וחי] גבוה מנפש

ואהבת ככל לבבך . . . בבי' יצריך: ואתחנן ה' ה' (בדילוג). נסמן לעיל ע' איקעה. ראה לקמן ע' אישסט.
 ויחד לבבינו: ברכות ק"ש. ראה גם לקוטי תורה בלק טו, ג. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרצ: דברים
 חי"א ע' קעו: חי"ב ע' תקיא. ושי"ג.
 אחר וקדם צרתני: תהלים קלט, ה. ראה בראשית רבא פ"ח, א. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרנו: דברים
 חי"ג ע' תתמה. ושי"ג.
 ביום הו' שא' נעשה אדם . . . ויפח באפיו: בראשית א, כו. ב, ז.
 שעה א' צבר עפרו: ראה סנהדרין לח, ב. פרקי דרבי אליעזר פ"א. תנחומא פקודי ספ"ג. תורת חיים
 בראשית יט, ב.
 ועשאו גולם: ראה ויקרא רבא רפכ"ט. מדרש תהלים צב, א. פסיקתא דרב כהנא פכ"ג (הובא ? ב[ר]ין
 לר"ה טז, א. סנהדרין שם. תוי"ח שם.
 גלמי ראו עיניך: תהלים קלט, טז. ראה תורה אור בראשית ג, ד. תוי"ח שם.
 תוצא הארץ נפש חי': בראשית א, כד (ביום ו').
 דאפי' יתוש קדמך: בראשית רבא שם. סנהדרין שם לח, א.
 שאדם . . . ונק' רוח ממללא: תרגום אוינקלוס בראשית ב, ז.
 וכמ"ש ורדו: בראשית א, כח. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרס: דברים חי"ג ע' אמת.

האדם עד שביכולתם להחיות לנפש האדם וכמ"ש עד דלא אכילנא כו' (ואין התינוק [יודע] כו' עד שיטעום טעם דגן דוקא וכידוע דלחם גימט' מזלא שהוא המחכים כו') (וכך למעלה בקרבן שיקריב אדם מן הבהמה דוקא עולה לריח ניחוח למעלה להוי' האדם העליון כשולחנו של אדם שמכפר עליו כו' כמ"ש במ"א מצד שרש דצ"ח ב[ב]ח' התהו שקדמה לתיקון ששם צומח [וחי] למעלה יותר מן האדם דתיקון כו', וזהו אחר צרתני אחר למע"ב במא' האחרון דנעשה אדם כו'), שבזה יש הוראה שנפש האדם שפילה מן הצומח [וחי] שקדמו אליו וע"כ מוכרח שיהי' ניוון האדם מצומח [וחי] דוקא כו' וד"ל. אך גם זה אמת דקדם צרתני קודם לכל מע"ב והוא מצד בחי' עצמיות הנשמה האלקי' טרם בואה לגוף כנשמת אדה"ר טרם שנפח באפיו הרי היתה כלולה ומתאחדת בעצמות אלקו' ממש ונק' נשמתא דפרחא מח"ע כו' (דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח כו'), והיינו שהיתה מיוחדת וקשורה במח' העצמי' טרם שבא לכלל דיבור בי"מ לבריאת עולמו' וכמ"ש במ"א ישראל עבמ"ח הקדומה וע"כ נק' קדם בבחי' קדמונו של עולם שלמעלה ולפני כל ההשתלשלו' דוימ"ב די"מ אף למעלה מבחי' החכ' שרש ומקור דמעשה בראשית שהוא בראשית בחכמתא דבראשית נמי מאמ' [הוא] ונק' ראשית עכ"פ כי החכ' ג"כ מאין תמצא [ב]בחי' יש עכ"פ ונק' ראשית הגילוי מאין כו', אבל בחי' קדם הנ"ל זהו כמו ומקדם אשר לא נעשה כו' שהוא בבחי' קדמון לכל [כו'] שלמעלה מבחי' ראשית, דראשית יש לו אחרית וע"ז א' מגיד מראשית אחרית כו' אבל מקדם זהו מבחי' יחיד לבדו כאשר הי' [הוא] ושמו לבד שזהו בחי' מחה"ק הנ"ל, וז"ש קדם למע"ב שהגם שמע"ב ג"כ בחכ' ומח' אבל זהו בא בבחי' ההשתלשלו', משאי"כ חכ' ומחה"ק שבקדמונו ש"ע עצמו שהנשמה היתה כלולה שם בתכלית היחוד כנ"ל וד"ל.

עד דלא אכילנא: ראה בכא קמא עא, סעי"ב ואילך. לעיל בחי"ב פ' תצא ע' תקעה בהערה. ואין התינוק . . טעם דגן: ראה ברכות מ, סעי"א. הערה במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רמה. דלחם גימט' מזלא: ראה לקוטי תורה בהר לט, ד וכציון הציצ' שם. במדבר כ, ב. [שלח מו, ג: (בכהאר"ל)]. מסעי צו, א. פרי עץ חיים שער (כו) יום הכפורים פ"ג. מאמרי אדה"א פרשיות התורה חי"ב ע' תקפא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכב. ושי"ג. חי"ב ע' תרסג: במדבר חי"ב ע' תעו וע' תרסא.

שהוא המחכים: ראה בהנסמן בהערה שלפנ"ז.
כשולחנו של אדם שמכפר עליו: ברכות נה, א. ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' קסב ואילך. מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תשנה: חי"ג ס"ע תתצה ואילך: ע' תתקח וע' תתקטו.
נשמתא דפרחא מח"ע: ראה זהר תרומה קלח, א. לעיל בחי"ג פ' נצבים ע' תתיא. ושי"ג.
דמאן דנפח: תניא רפ"ב בשם הוהר, ראה לעיל בחי"ג שם ע' תתצא. ושי"ג.
ישראל עבמ"ח הקדומה: נסמן לעיל ע' אקע.
קדמונו של עולם: לשון בראשית רבא פל"ח, ז.
בראשית בחכמתא: בראשית א, א. וראה תרגום ירושלמי שם. לקמן ע' א'תס.
דבראשית נמי מאמר: נסמן לעיל ע' אקפא.
ומקדם אשר לא נעשה [א': נעשו] . . מגיד מראשית אחרית: ישע"י מו, י.

אך אי"כ י"ל מ"ש אחר וקדם צרתני למה הקד"י אחר לקדם הול"ל קדם ואחר דקדם דמחה"ק קדמה ל"מ וכ"ש לבריאת האדם שה"י אחרון למע"ב כנ"ל, ועוד דלפי הנ"ל בפי' קדם למע"ב ה"ז מצד הנשמה דאדה"ר כמו שהיתה תחלה כלולה באח"פ כו' אי"כ מ"ש אחר וגם קדם צרתני דמשמע שגם מקדם דמע"ב צרתני כו'. אמנם הענין הוא דבאמת הרי עיקר היצי' דאדם ה"י בחיבור הנשמה בגוף שנעשה מעפר דומם שאז א' ויצר ה' אלקי' את האדם כו' דזה ה"י ביום הוי"ו אחר לכל מע"ב כו' כי החומר של האדם ה"י נעשה מעפר המוכן לצורה הרוחני דנשמת[ו] והוא מעפר דג"ע הארץ שהוא כמו העפר שבקרקע המשכן שה"י טהור ומנוקה מכל סיג ופסולת לגמרי וכמא' דעקבו של אדה"ר ה"י מכהה אור גלגל החמה כו' ועכ"ז ה"ז עפר דומם וגם שנצטייר בציור אברי אדם נק' גולם, ומה שא' ויצר [א]ו צרתני הוא ביצירת הצורה דוקא שזהו מה שנוצר ונברא בדרך בריאה מאין ליש דוקא כשאר הברואים והיינו כמ"ש ויפח באפיו כו' שיצא נשמת האדם מן בחי' ההעלם שה"י כלול במח' העצמי' הקדומה ויצא לגילוי בחומר העפר הזה שהיא בחי' דומם, והדוגמא בזה הוא שקיבל בתוכו הצורה האלקי' הרוחניות הזאת שנפח באפיו נ"ח וה"י לנפש חי' כשאר הברואים בבריאה מאין ליש. ובאמת זה פלא גדול איך יצא מן ההעלם דעצמו' אלקי' ממש להיו' בחי' בריאה ויצ"י מאין ליש שזהו ע"י בחי' החכ' דוקא כשאר הברואים שכולם בחכ' עשית כו' ובחי' קדם למעלה מבחי' ראשית דחכ' כנ"ל. אך הענין הוא דמא' זה דנעשה אדם בצלמינו כו' שהוא בחי' העשי' בפ"מ כמ"ש אף עשית[יו] בחומר וגוף בעפר שנק' אחר למע"ב אף במא' דשאר המאמרות קדמו לו כנ"ל וזהו שנמשך בדרך בריאה מאין ליש בחכ' כו', אבל באמת שרש נשמה זו דאדה"ר ה"י בעצמי' האלקי' שנק' קדם למע"ב אף מקדם לחכ' כנ"ל שלמעלה מבחי' בריאה וע[ש]י' רק שיציאה הזאת בבחי' ההעלם דקדם לבא למטה בחומר גופני זהו בבחי' דילוג גדול יותר מכל מע"ב שנבראו ונעשו מ' מאמרות והיא מתחילת כל התחלות דמחה"ק העצמית הנ"ל בסוף דסוף כל המדריגו הברואי' שהוא בחי' עפר הדומם שבארץ שממנה נעשה הגוף שה"י עשי' זאת אחר לכל מע"ב דאפי' יתוש קדמך כו' כנ"ל. ונמצא שיש כאן חיבור התחלה בסוף וסוף בתחילה דוקא

ויצר ה' אלקים את האדם: בראשית ב, ז.

חומר של האדם . . מעפר דג"ע . . העפר שבקרקע המשכן: ראה תורת חיים בראשית יט, ב: העפר שבקרקע המשכן העליון . . ממקום המזבח. זהר (ר"ע"א מהימנא) קדושים פג, א: מעפרא דבי מקדשא לעילא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע קלה ואילך. וש"נ.

דעקבו של אדה"ר . . מכהה . . גלגל חמה: ראה ויקרא רבא פ"כ, ב. זהר שם, ריש ע"ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפו. וש"נ.

שו"ה בחומר — והדוגמא בזה: יג: והדומם הזה.

שכולם בחכ' עשית: תהלים קד, כד.

אף עשית[יו]: ישעי' מג, ז. ראה גם לעיל בח"ג פ' נצבים ע' תתקא.

כידוע דנסכ"ת ותחב"ס דוקא דמשום שבחי' קדם זה שני' תחילת הכל במחה"ק הוא למעלה מכל ההשתלשלו' כנ"ל ע"כ אינו מתלבש רק בסוף הכל [דוקא] והוא בחי' הדומם דעפר שזהו רבותא יתירה יותר לחבר התחלה בסוף מבחי' הבריאה דחכ' מאין למציאות [יש] במחוד"מ כו', ולפי שכל עיקר המכוון במחה"ק שנק' תחלה שתהי' הנשמה בעפר הדומם דוקא לפי שנתב"ס דוקא ע"כ א' אחור וקדם צרתני כתחלה אחור במעשה הגוף לחבר בו התחלה שהוא בחי' קדם כי בקדם עצמו אין בו בחי' יצי' עדיין רק כאשר תבא הנשמה ומתחבר[ת] ומתקשרת רוחניות בגשמיות הגוף, וזהו אף עשיתיו לרבותא כו' (וכמ"ש במ"א בענין וייצר ב' יודי"ן דבזה נראה הפרש גדול בין בריאת האדם שחומר שלו למטה הרבה בלא יחוס ערך כלל לנשמתו שהוא יו"ד דהוי' שמתחבר בה' וכן ב' יודי"ן דאל"ף כו', ושאר הברואי' החומר מ[עין] הצורה כי האדם נעשה בחיבור התחלה לסוף דאחור וקדם שלמעלה מן ההשתלשלו' כו' משא"כ הברואים שנבראו בחכ' שבדיבור ע"י המדות שהוא ה"א וי"ו ה"א כו').

והנה ע"ד הנ"ל בבריאת האדם שא' אחור וקדם צרתני אחור למע"ב מצד הגוף וקודם למע"ב מצד הנשמה כנ"ל כך הוא גם עכשיו בכל נשמות פרטיות שנבראו בכל גוף כמו שאו' אתה בראת יצרת נפחת בי כו' (וגם שנשמת האדם עכשיו נוצר בגוף שנתהווה מזרע או"א ולא בעפר כחומר דאדה"ר מ"מ זהו ג"כ דילוג גדול שיוכל לבא אור האלקי' דנשמה כמא' ג' שותפין כו' שהוא מאור הזרוע לצ"ע באוצר הנשמות כו' בהתלבשות בחומר גופני [ד]בשר ודם ואברי' גשמי' שאין החומר מעין [ו]ערך הצורה כלל), הרי יש בזה ג"כ ענין ב' בחי' דאחור וקדם הנ"ל, שמצד הגוף שנעשה מתאוות גופני' דאו"א ה"ז בבחי' אחור באחוריים וחיצוני' דמע"ב עד שגרוע מכל חי שבחום התאוה יש רע הרבה שהוא היצה"ר שמתלבש מיד ביצי' בבטן אמו כמ"ש לפתח חטאת רובץ, והוא מה שא' כי יצר לב האדם רע כו', ואח"כ בבריאת[ת] האדם כשיוצא מבטן אמו הוא אשר היצה"ר מלובש בלב האדם כחלל השמאלי שמלא דם וחום התאוה הרעות שזהו שא' כי יצר לב האדם רע מנעוריו וכל יצר מחשבות לבו רק רע עד שגרוע יותר מן הבהמה

דנסב"ת ותחב"ס: נסמן לעיל ע' אקסו.

במחוד"מ: א"ג: במיד.

וייצר ב' יודי"ן: ראה תורה אור בראשית ג, ד ואילך. ד"ה זה וביאורו במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' טו. תורת חיים בראשית יח, ד.

כמו שאו' אתה בראת: ראה ברכת אלקי נשמה.

כמא' ג' שותפין: נדה לא, א.

היצה"ר . . . ביצי' בבטן אמו . . . לפתח חטאת רובץ: בראשית ד, ז. ראה סנהדרין צא, ב.

שויה כמיש . . . אמו: א: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: אמו . . . אמו.

כי יצר לב האדם רע: נח ט, כא.

וכל יצר מחשבות לבו . . . שגרוע יותר מן הבהמה: בראשית ו, ה. ראה גם לעיל ע' אקעו.

כידוע, ומשכן היצה"ר הוא בנקודת הפנימיות שבלב בחלל השמאלי שמוזה יהי התגברות הרצון והתשוקה בכל תאוה רע מצד חום הדם [שבגוף] שחוזרי ועולים שם תמיד כידוע, אך מצד בחי' הנשמה האלקי' שנוצר בבטן כנ"ל יורדת ומתלבשת [ב]פנימיות נקודת הלב בחלל הימני שבו דוקא ששם משכן היצ"ט שהוא בחי' רוח החיים האלקי' שנק' רוח האדם והוא בחי' פנימיות ועצמיות דנשמה הנק' צלם ומזלא וכמ"ש אך בצלם יתהלך איש שהוא בחי' מקיף דיחידה כידוע וע"כ אור גדול הזה הוא בבחי' ההעלם מאד בתוך תוך נקודת פנימיו' הלב [בחלל הימני] ונק' תעלומות הלב שלא יוכל לבא לבחי' גילוי בכלי הלב כלל כי גם כלי המוח בשכל והשגה [ו]כ"ש בלב קצר מהכיל אורו להיות בבחי' עצמיות דרצון הפשוט שבלתי מורכב ומתיישב בדבר מה כלל אף לא בשכל וטעם ומדות כלל והוא שנק' עומקא דלבא כידוע במ"ש ממעמקי קראתיך כו', ובפנימיו' נקודת הלב בהעלם שורה עיקר ומהות הנשמה האלקי' בכאו"א מישראל, אך השראה זו היא בהעלם ומקיף בלתי בא בגילוי (ונק' אהבה מסותרת) ואינו מתגלה רק לפרקים ועית' רחוקים כמו בעת הנסיון שמנסי' לאדם למסור נפשו על קדה"ש כידוע או בעת צר לו שיגיע בעצמות נפשו יתגלה נקודה [זו] מהעלמה וכן בעת רצון למעלה כמו ביו"כ שעולי' כללות נש"י למעלה שמתגלה בחי' פנימיות הלב מן ההעלם כמ"ש בקשו פני כו' (וכמו"כ בעולי' רגל שיראה כל זכורך כו' וכך הי' במ"ת שהי' בבחי' פכ"פ כידוע).

ונמצא עכ"פ אנו רואים שיש באדם כב' הלבבות בחלל הימני וחלל השמאלי ב' הפכים האלה מתכלי' העילוי לתכלית השפלות כו', דבחלל הימני שם שרש הנשמה' כמו שהיא למעלה ממש דהיינו בבחי' קדם למע"ב והיא כמו שהיתה נשמת אדה"ר כלולה בעצמו' אלקות כמו שנפח באפיו [נ"ח] כו' כך הוא בחי' יחידה שכנשמה שמתלבש[ת] בהעלם בתוך נקודת הלב ברוח החיים הנ"ל, ובחלל השמאלי שוכן מעומק הרע דחומר הגוף הטבעי בחום כל תאוה רע[ה] ביותר ודם הוא הנפש הטבעית החוטאת שמורכב בד"י גשמי' דבשר ועצמו' וגיד' כו', וזהו שנק' בחי' אחר למע"ב באחוריים וחיצוניו' כו', ובסמוך לו ממש בחלל הימני שבלב שאין בו דם כלל מאיר אור הנשמה משרשה במקיף דיחידה שזהו מצד הנשמה עצמה

אך בצלם יתהלך איש: נסמן לעיל ע' אקסט.

תעלומות הלב: ראה ג"כ לעיל ע' אירפד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תפט. ושי"ן. ח"ג ע' תתלו.

ממעמקי קראתיך: תהלים קל, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצ.

ביו"כ . . פנימיות הלב . . בקשו פני: ראה לעיל ע' אשט.

בעולי' רגל שיראה כל זכורך: משפטים כג, יו. ראה סידור שער התנוכה רעו, ג.

במ"ת שהי' בבחי' פכ"פ: ואתחנן ה, ד. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקמט ואילך. דברים ח"ג ע'

תשפ.

שורה הגוף — החוטאת: י"ג: והחיונית.

בחלל הימני שבלב שאין בו דם כלל: ראה תניא פ"ט. לעיל בח"ג פ' נצבים ע' תתקיו. ושי"ן.

שקדמה לעולם שזהו בחי' קדם כו' כמו שישראל שעלו במחנה'ק כו'. ונמצא מובן שאזלעו"ז עשה האלקי' באדם שנברא בצלמו כו' בב' לבבות הללו שהן סמוכי' ותכופי' ומחוברי' זע"ז והן ב' הפכי' בתכלי' מקצה העליון לקצה התחתון ממש שהן בחי' קדם ואחור דנשמה וגוף שבב' חללי' והן בחי' תחלה וסוף כנ"ל שנתב"ס דוקא שבשכיל זה ירדה הנשמה האלקי' בחלל הימני מאיגרא רמא כו' רק שיתלבש ויתחבר בגוף החומרי' שבלב החומרי' כי הרי כאן אנו רואים שנתחברו יחד והי' לאחדי' ממש במקום א' שהוא בלב האדם שכלול מב' לבבות הנ"ל, כמו שנשמת אדה"ר דפרחא מחה"ע תחלת כל התחלות כו' ונתחברה בסוף הכל שהוא החומר דעפר כו', ואעפ"י שמבחי' יחידה ששורה בחלל הימני אינה נמשכת בגילוי רק בהעלם מאד ונק' תעלמות הלב כנ"ל מ"מ א' אך בצלם יתהלך איש בנר"ג שזהו במוח בהשגה דנשמה והתפעלות המדות ברוח שבלב עד מחדו"מ כו' (וכולם מתלבשים בשכל ומדות דנפש הטבעי דוקא כהתלבשות הצורה בחומר שהרי בשכל האנושי משיג השגות אלקות [ו] במדות שבטבעיות לב בשר דחלל השמאלי יתפעל באוי"ר אלקות וכן במחדו"מ כי הנשמה מתפשטת בכל הגוף).

ובכ"ז יובן מ"ש ואהבת בכל לבבך בשני יצריך אפי' ביצה"ר שבחלל השמאלי שבלב (שע"ז א' לב כסיל לשמאלו) כי יוכל להיות שגם בחי' הרע שבחום התאוה הזרה שבחלל השמאלי יהופך לטוב, והיינו בב' אופנים, או שיהי' רק סו"מ בפ"מ לפי שיהי' נכנע ומשועבד תחת ממשלת הנשמה שבמוח ולב בחלל הימני (שזהו לב חכם לימינו) ביראה ופחד אלקי' שיגיע גם ללב החומרי הזה, וכמו"כ בבחי' התפעלות אור האהבה והדביקות האלקי' ברצון ותשוקה שיהי' גם הלב החומרי [הזה] יאהב ויחשק לדבקה בו ית' בכל נקודת הרצון הטבעיות, וזהו ואהבת את ה' בכל לבבך בשני לבבו' דוקא, ואין זה רק כאשר יהי' גילוי אור האהבה האלקי' שבנשמה במוח ולב הימני הרוחני כמו והשבות אל לבבך דוקא שהוי' הוא האלקי' כו' כמו שאו' ותן בלבינו בינה בלבינו דוקא דבינה ליבא בה הלב מבין והלב רואה רא"י עיני השכל דחכ' כידוע שזהו עומק דחו"ב בלב שזהו שיכול להתפשט בלב החומרי מצד התלבשות הנשמה בחי' קדם דמע"ב בבחי' אחור בחיצוניות

שישראל שעלו במחנה'ק כו' [יג: כנ"ל]: ראה לעיל ע' אישטט.

שאזלעו"ז עשה האלקי': קהלת ז, יד. יראה גם לקמן ע' איתצ.

ירדה הנשמה . . מאיגרא רמא: ראה חגיגה ה, ב.

ואהבת בכל לבבך בשני יצריך: ראה לעיל ע' אישטט.

לב כסיל לשמאלו: קהלת י, ב [ושם: ולב].

לב חכם לימינו: קהלת שם (התחלת הכתוב לב כסיל).

והשבות אל לבבך . . שהי' הוא האלקי': ואתחנן ד, לט [ושם: כי ה'].
 שאו' ותן בלבינו בינה: בברכת (ק"ש) אהבת עולם.

דבינה ליבא בה הלב מבין והלב רואה: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א. קהלת רבא פ"א טז, א. מאמרי

אדה"א במדבר ח"ב ע' תשלח. דברים ח"ג ע' תתק"ז ואילך.

ואחוריי' דדם הוא הנפש והי' לאחדי' ממש דנתב"ס דוקא כנ"ל. אך זהו בגילוי דנשמה שבמות ורוח החי' שבלב שאין הפועל מהם רק לאכפייא כו' להיות לבו החומרי ברשותו ושיתפעל גם הוא באהבה האלקי' כנ"ל אבל אינו רק לפי שעה לבד וכידוע. ואמנם אופן הב' היינו כאשר מתגלה מבחי' יחידה דצלם שבהעלם בנקודת הלב הימני כנ"ל ולהיותו בחי' עצמות הרצון ממש שממנו נמשך מקור כל התפעלות רצון ושכל כו' כנ"ל שנק' עומקא דלבא ונק' תעלומות הלב שאינו מתגלה רק לפרקי' וכו', אך כשמתגלה אור העצמות הזה מן ההעלם ביכולתו להפוך הרע לטוב בעצם גם בחלל השמאלי להיות מואס ברע בתכלית כענין מואס בחי' הגשמי' באמת (כבע"ת אמיתי כו' וכן בעי"ת ויו"כ וכה"ג, לפי שבהגלות נגלות אור הקדושה העצמי' הזאת אזי ממילא מתפרד הרע שבחלל השמאלי ויתבטל ממציותו[ו] לגמרי כמו המס דונג מפני אש [ממש] יאבדו כו' ולא יוכל לבא לחטא לעולם (וכמ"ש בזהר ע"פ ונפש כי תחטא תוהא כו' וכתוב מיד כלב יחידתי כו') (וכמו שהי' התגלות נשמת אדה"ר ממקורו בגופו) (שזהו [שכתוב] אחור וקדם שקדם ואחור כצומח וחי יחידו ישכנו כא' זהו ותשת עלי כפכה שהוא מקיף דימין העליון שיתברכו ויצליחו מפרי טוב מעשיהם ביחוד' כו') כי אין אדם עובר עבירה אלא אי"כ נכנס בו רוח שטות ככהמה שאין בה צלם אדם וכך באדם שסר צלם אלקי' ממנו לגמרי ע"י חטאיו שפגם בנר"נ בי"ה וי"ה שבגשמיות עי"ז נכנס בו רוח שטות [כו'] אבל בגילוי הצלם אלקי' בחלל הימני לא יכנס בחלל השמאלי רוח שטות כלל).

אך באמת ברוב העיתים והזמנים הארה זו דבחי' יחידה בהעלם גדול בנקודת הלב בחלל הימני כנ"ל שזהו אינו רק בבחי' מקיף לבד שנק' צלם דצלם ונק' ג"כ בחי' חשך שזהו כמו הצל שעל האדם ממש שמאפיל ומחשיך להעלימו מעין כל כמו כצל ימינו על הארץ (ונק' בכואה ובכואה דבכואה צל

המס דונג מפני אש . . . יאבדו: תהלים סח, ג [ושם: כהמס. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' מט]. ראה תניא פייט. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ריח"ט.
ונפש [יג': ליתא] כי תחטא תוהא: ויקרא ה, א (ונפש), ד, ב (נפש). ראה זהר ויקרא יג, ב; טו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשלט: במדבר ח"ב ע' תרנה; דברים ח"ב ע' תפט. ושי"נ.
מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא. ראה עטרת ראש שער יוה"כ ספי"ד. לעיל ע' ארלה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קז: ח"ב ע' תקמג. ושי"נ. וראה שם ע' תכח ואילך.
שור' ואחור — כצומח וחי: וכ"ה גם ב'ז. יג': בצו"ח. א': כצורה וחומר. וכנראה שגם לפני מעתיק כתי' זה וכת"י ז' הי' כתוב בר"ת כצו"ח ופיענחו בטעות ככפנים.
שור' ואחור — זהו [אי"ג': ליתא] ותשת עלי כפכה: המשך הכתוב אחור וקדם.
אין אדם עובר עבירה: סוטה ג, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמה. ושי"נ. ח"ג ע' תתלג.
שור' שסר — שבגשמיות: וכ"ה בכת"י ז'. אי"ג': שכנשמה.
כצל [א': בצל] ימינו על [אי"ג': עלי] הארץ: דברים הימניים כט, טו. ראה לקמן ע' אשעב וע' אשעג.
מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שמ וע' תכד. דברים ח"ב ע' שפא בהערה.
ובכואה דבכואה צל צלו: ראה יבמות קכב, א וברשי" שם.

צל[ו] דיחידה הנ"ל שנראה בהתגלות בהושענא רבה דוקא כידוע וכמו כי סר צילם מעליהם כו' (כידוע), ולמעלה היינו שנק' ישת חשך סתרו שהוא בחי המקיף דאוי"ח שהוא בבחי' ההעלם דוקא שמעלי' ומסתיר אור העצמות בו, וזהו חשך סתרו דוקא, וכן ומשה נגש אל הערפל ששם דוקא האלקי' כו' (כציור עיגול הסמ"ך שבלתי מתיישב למטה כלל, ואמנם זהו מעלתו שאינו אלא להסתיר ולהעלי' אור העצמות כמו כבוד אלקי' הסתר דבר ונק' סדכ"ס דלמתיב כלל דלא ידע לי' בר איהו לחודי כו') (כידוע ביו"כ במ"ש כי בענן אראה, וממנו נמשך בחי' [צל] המקיפים דסוכות למטה שהוא בבחי' מ"ם סתומה שיש בו התיישבות למטה כמו ופרוס עלינו סוכת שלומך וכענני כבוד כאימא דרביעא כו' ונק' מקיפי' דאימא), וידוע דבחי' חשך סתרו אעפ"י שאינו מתגלה למטה כלל אדרבה מצד זה מוסתר ונעלם בו אור העצמות בהשראה ממש כיושב בהיכל סגור וכו', ואמנם לפי"ז הרי לא יומשך שום אור בגילוי מהעלם הזה דחשך סתרו כו'. וכך למטה בנשי' כאשר בחי' עצמות דנקודת יהדותו שמח"ה בהסתר והעלם גדול בתוך תוך נקודת הלב כנ"ל, ועכ"ז הרי זה מעלתו שבתוך תוך זה העלם הנקודה שרש כל בחי' העצמיות דנשמה שמתגלה לפרקי' כמו בעת קידוש השם לפי שבהעלם זה הוא עיקר השראה דניצוץ האלקי' כמו שהוא במקורו ממש בבחי' קדם דמע"ב כנ"ל רק שנק' צל וחשך כמו בחי' צל וחשך העליון הנ"ל וד"ל. והנה אעפ"י שמן הצל הזה אינו מאיר בגילוי כלום מ"מ ממנו דוקא יבא כל המשכה בגילוי מן ההעלם ורצון וחכ' ומדות בנשמות ואף בנה"ט בחלל השמאלי שלא יתפשט בתאוות רעות כו', וכמו שאנו רואים בחוש שכל

בהתגלות בהושענא רבה: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"ה. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תנס. לקמן ע' אשעב.

כי סר צילם מעליהם: שלח יד, ט [ותיבת כי ליתא שם. אבל כ"ה גם כשערי תשובה ומאמרי אדה"א במדבר שבסמוך]. ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' קצ. שערי תשובה ח"א שער התשובה ח, ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ס"ע אקכה ואילך; דברים ח"ב ע' תקמג.

ישת חשך סתרו: תהלים יח, ב. ראה לעיל ע' ארכח. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אילד וע' אינג. דברים ח"ג ע' אינו.

ומשה נגש אל הערפל: יתרו כ, יח. ראה לקמן ס"ע אשעג ואילך. לעיל ע' אירל. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשלג. ח"ג ע' אינג. דברים ח"ג ע' אקב. אור התורה דרושים לסוכות ע' איתשכו.

כציור עיגול הסמ"ך: ראה לעיל ע' ארכח. ושינ. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תתיט. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב וח"ג שבהערות דלעיל. ושינ. דברים ח"ג ע' אקמג.

כבוד אלקי' הסתר דבר: משלי כה, ב.

סדכ"ס . . . דלא ידע ל"י: ראה זהר יתרו פט, א. תרומה קמו, ב. תפני זהר בהקדמה יז, א. זהר (אדרא זוטא) האוינו רפת, א.

כי בענן אראה: אחרי טז, ב. ראה גם לעיל בח"ג שבת שובה ע' אקב.

מ"ם סתומה שיש בו התיישבות: ראה הנסמן בהערה דלעיל ד"ה: כציור.

ופרוס עלינו סוכת שלומך [תיבת שלומך ניתוסף ע"פ א]. . . מקיפי' דאימא: ראה לעיל ע' אישנו.

כאימא דרביעא: ראה זהר (רעיא מהימנא) פינחס רנו, סע"א.

שמח"ה: א: שבה"י. יג: שבח"י = שבחלל (ה)ימני.

התעוררות האדם בעי"ת וביו"כ וכה"ג הוא בא בפתאום שלא בהכנה מעצמו כלל רק בבחי' ההעלם הוא בא ולא בדרך גילוי כשאר גילוי אור (וכדוגמא דחבירי' דדניאל דאף שלא ראו מאומה חרדה גדולה נפלה עליהם משום דמזלייהו חזו כו' שזהו מבחי' כח המקיף הנעלם דמזלא כו', וכך הוא התעוררות תשובה שלימה בפחד אלקים ביותר ברי"ה ויו"כ שבא מכח המקיף הנעלם ונסתר הנ"ל שנק' צל וחשך שממנו יבוא כל התעוררות בדרך העלם עכ"פ, וגם מזל מחכים, והוא בחי' הצל דצלם שיתהלך בו איש כצל ימינו על הארץ וכשטר צל זה נפל מזלו ומקור נשמתו וכמת יחשב וכמו סר צילם כו' (וכמו בהושענא רבה שיראה אדם בצילו כו' והוא מה שא' דחזו לי' בבואה כו').

אך הנה עדיין צ"ל למה נק' זה המקיף כשם צל דוקא דלכאור' הצל הוא הנעשה מגופו שי"א שעושה צל בארץ (וכך הוא ברוחניות כנשמתו דאעפ"י שהנשמה נק' אור המאיר כמו באור החכ' והמדו' כו' כמו נר ה' נשמת אדם וכת"י כי אתה תאיר נרי כו', אך כמו שיש בחי' אור המאיר שגם הוא רק בחי' התפשטו' והתגלו' בעלמא בהארה וזיו ויכול להסתלק כו', כך יש בחי' היפוכו שהוא כדוגמתו בהיפוך, והוא כמו הצל שנעשה בארץ מגופו של דבר גשמי' כך יש בחי' צל לנשמה והוא מחשיך ומעלי' היפוך הגילוי דאור, וגם הוא אינו במציאות דבר מה רק במראה ודוגמא שנק' צל בצירוף העצם והיינו כצל עובר כו' (ואין הצל אלא כשיש אור כמו אור השמש שמאיר מצד זה יעשה צל לנגדו ממש וכשיאיר במזרח יעשה צל למערב וכשיאיר במערב יעשה צל למזרח וכן בצו"ד כידוע). ומזה יש הוראה גמורה שבחי' הצל הוא בבחי' מקיף שבהעלם וחשך (שלנגד האור המאיר, שכמו שנעשה מעצם הדבר המאיר התגלות אור כך יש ממנו בחי' צל המחשיך כנ"ל), וזהו אך בצלם יתהלך כו' בצ"ל דצלם שהוא כח המקיף ומעלי' ומחשיך שלמעלה מבחי' גילוי אור שממנו יבא דוקא כל גילוי אור בהילוכו בכל ימיו רק שבא בדרך ובחי' העלם כענין מזלייהו חזי כו', וראי' לזה שכאשר סר בחי' הצל הזה מן האדם סימן רע לו כמו בהוש"ר וכה"ג שלא נראה צל כו' הגם שזהו ברוחניו' בהעלם אור נשמתו ולא יוכל לראות בעין גשמי' כלל (ואעפ"י שצילו של גופו בארץ כמו שהוא) מי"מ יוכל להרגיש זה

דחבירי' דדניאל . . . דמזלייהו חזו: ראה לעיל ע' איקסט.

כצל [א"ג: בצל] ימינו [א"ג: ימין] על הארץ [ג': ארץ]: ראה לעיל ע' אישע הערה ד"ה: כצל.

בהושענא רבה שיראה אדם בצלו: ראה לעיל ע' אישעא הערה ד"ה: בהתגלות.

דחזו לי' בבואה: גיטין סו, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקמב.

דלכאור'א [וכי"ה ב"ז. א: דלכאורה] . . . שי"א = של אדם.

נר ה' נשמת אדם . . . כי אחת תאיר נרי: משלי כ, כו. תהלים יח, כט.

בצו"ד: כצפון ודרום.

אך בצלם יתהלך: ראה לעיל ע' איקסט.

כמו בהוש"ר: ראה לעיל ע' אישעא.

בנפשו כידוע בענין לב יודע מרת נפשו אעפ"י שהוא בהעלם דבר לגמרי כו' כמו חרדה גדולה שנפלה עליהם כו', וכך הוא בהתעוררות תשובה פתאום, וגם בהארות אור החכ' ג"כ מזל מחכים כו' כנ"ל וכמו ימים ידברו שהוא כצל ימינו שבכל יום מזל מחכים מזל מעשיר כו' וכן יש מזל שמוריד ומשפיל כו'. ואמנם באמת אין הצל הזה כמו ענין צל גשמי שנעשה מעצם הדבר על הארץ שאינו אלא מגשם גוף המראה כדוגמא בלבד אלא הצל הרוחני הזה הוא המיצל על האדם מלמעלה להגן עליו כל ימי' והוא כצל ימינו על הארץ וכמו שהאדם נכנס תחת צל הר' ואבן גבוה לחסות בו וכה"ג (וכמשי"ת).

אך הנה כתי' יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן, וי"ל לכאורה מה שכפל הדברי' בסתר ובצל כו'. והענין הוא דזהו ההפרש בכלל בין בחי' מקיפי' שבכתר עצמו שנקרא כתר עליון ממש [ל]בחי' המקיפי' שממנו יהי' למטה בבחי' המלי' שנק' צל שדי כו', דהא כהא תליא דכתר עליון הוא שנעשה בחי' מקיף התחתון דצל שדי כו'. כי הנה עדימ' של הצל למטה אעפ"י שאינו אלא צל הנעשה מגוף ועצם הדבר שעושה צל כדוגמתו בארץ כנ"ל, מי"מ עיקר ענין הצל הזה הוא להגן על מי שנכנס בו והוא מה שהאדם הנכנס בצל זה נסתר ונעלם בו מ[ע]ין כל [ו]העיקר מחום ואור השמש שלא יכה על ראשו יתלונן בצל להגן עליו. ואמנם אעפ"י שהצל מן האבן [או ההר] הוא מגין ג"כ מן החום אבל עיקר המגין בעצם הוא האבן או ההר עצמו דוקא שנכנס תחתיו להגין מן החום דשמש ומן הגשמי' או להסתר מכל אויב ופגע רע ומשחית כו' והצל ממנו שמתפשט בבחי' הסתר והעלם ג"כ מגין הוא במקצת היינו רק מה שאינ[ו] נראה בו להיותו צל האבן ע"כ עד כמה שיתפשט הצל מן האבן כפי ג[ו]כה האבן כך יוכל להסתר בו ג"כ כו' ויהי' התועלת מן הצל כמו עצמות המגן שהוא האבן שבו עצם ההגנה שהוא מה שמוסתר בו ולא יאיר בו אור וחום השמש ג"כ אבל הצל ספל לגבי עיקר ההגנה דאבן עצמו וד"ל. וכך יובן בדרך כלל בהפרש שבין בחי' מקיף העליון דכתר כמו מקיפי' דע"י וא"א שהוא [ב]בחי' פנימי' ועצמית הדבר (כעצמות התענוג והרצון שמאיר ונמשך מעצמות הנפש דבחי' יחידה) שהוא הנק' הסתר עליון ממש (והוא בחי' חשמל העליון דישת חושך סתרו ונק'

לב יודע מרת נפשו: משלי יד, י.

ש"ה וגם — החכ' [א]: הזה]. . . מזל מחכים [נסמן בהערה הבאה] כו' כנ"ל [בג]: ליתא]: כ"ה בהכתי'.

ימים ידברו. . . כצל ימינו [א"ג]: בצל ימיו]. . . מזל מחכים. . . מעשיר: איוב לב, ז. שבת קנו, א.

כצל [ג]: בצל] ימינו על [א"ג]: עלי] הארץ [א"ג]: ארץ]: נסמן לעיל ע' אישע.

יושב בסתר עליון: תהלים צא, א.

ש"ה הדברי' — כו': ב"ג ניתוסף: לבחי' מקיפים. ובכתי' אבגדהז ליתא. ואולי נשתרנב לכאן משורה

שלאח"ז.

המלי' שנק' צל שדי: ראה תקוני זהר תס"ב (צד, ב) ובכסא מלך שם. אור התורה (יהל אור) תהלים ע' שכו.

ש"ה בבחי' — דכתר: ז: דסתר, א"ג: דמסתר.

דישת חושך סתרו: נסמן לעיל ע' אישעא.

ערפל כו') שהוא עצמות ההגנה כמו האבן הגדול או ההר גבוה ביותר (כמו יונתי בחגוי הסלע כו' וכמו ושים בסלע קינך שזהו שם אהי במילוי כו' שבפנימי הכתר) כמ"ש כי אתה ה' מחסי, שזהו שיושב בכתר עליון כו' עליון שמת מעונך לא תאונה אליך רעה ממילא כי במקיפי העליונים הללו אין לחיצוני שרש יניקה ואחיזה שם כלל וכמו מגן ומחסה ממש להגן מכל אויב ופגע רע וגם מחום השמש וכה"ג וכנ"ל. אך בבחי' התפשטות המקיפי' העצמ[י] הללו למטה בסופא דכ"ד דאצי' שהוא בחי' המל' כידוע (שנק' מראה דמות כבוד הוי' בבחי' גילוי אור הפנימי' וכמו"כ בבחי' מקיף) והוא שנק' [בחי'] צל שדי וכמו הצל שמתפשט מגוף ועצם הדבר כנ"ל שמגן הוא ג"כ להסתיר בו כנ"ל, וכך אחר שאמר יושב בכתר עליון בעצם המקיפי' המגיני' בעצם ומשם יתפשט בבחי' צל באדם שבאוי"כ (כנשמת אדם בפרט שמקיף דצל דצלמו בא מצד בחי' הכלי' דוקא) שהרי אין [צל צלן] שנק' בכואה דכבואה רק לאדם ולא לשדי' ולא לבהמה וחי' כמ"ש בכואה דכבואה כמ"ש במ"א (וראי' מא' ירדוף אלף כו' כי סר צילם כו', וכ"ז אינו מובן דאם מצד הכלי' בא המקיף ה"ז כמו עצם הדבר שעושה צל ולא [ש]צל זה מעצם הדבר בבחי' יחידה, אך אפשר הא בהא תליא וד"ל) (וזהו ההפרש בכלל בין מקיפי' דר"ה ויו"כ שזהו בכסא כ"ס אלף למקיפי' דסוכות שמתלבש בצל הסכך להגן שהן מקיפי' דאימא שבאין להגן וכנ"ל (שהוא בבחי' המל' וכמו צל שדי כו'), ולפי הנ"ל המקיפים דכתר שביו"כ למעלה הוא שגורם המקיפי' דצלא דמהמנותא בסוכות דהא בהא תליא דוקא כו'), וכמו"כ כמקיף דחכ' דתו' שא' ואשים דברי בפ"ך ובצל ידי כסיתך כו' בבחי' שומר להגן כמו שא' בעסק התורה בשכבך תשמור [עליך] כו' כמו"כ א' ה' צילך שכל היושב ושונה הוי' שונה כנגדו שמסתופף האדם בצל הוי' ממש ע"ד הנ"ל וד"ל.

יונתי בחגוי הסלע . . . ושים בסלע קינך: שיר השירים ב, יד. בלק כד, כא. ראה לקוטי תורה להאריז"ל חוקת כ, ז"א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' שפ"ו ושי"נ.
 כי אתה ה' מחסי . . . עליון שמת מעונך לא תאונה אליך [תיבת אליך ניתוספה בפנים ע"פ כתי' א] רעה: תהלים ז, ט"י.
 המל' . . . מראה דמות כבוד הוי': יחזקאל א, כח. ראה זהר ויקהל רטו, א ובמקדש מלך שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשפט. דברים ח"ב ע' תקי. ושי"נ.
 כמ"ש בכואה דכבואה: יבמות קכב, א. ראה לעיל ע' אירלה. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקמב ואילך ובהנסמן שם.
 מא' ירדוף אלף . . . כי סר צילם: האוינו לב, ל. שלח יד, ט. ראה מאמרי אדה"א שם ע' תקמג.
 בכסא כ"ס אלף: תהלים פא, ד. ראה לעיל ע' אישנו. לקמן ע' אישעט. ע' אישפה. ע' איתג. ע' איתו. א' תכ. איתמה. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' פ. ושי"נ. ח"ג ע' תשצב. ושי"נ.
 ואשים דברי בפ"ך . . . בשכבך תשמור (עליך): ישעי' נא, טז. משלי ו, כב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אמה.
 ה' צלך שכל היושב ושונה: תהלים קכא, ה. ראה תנא דבי אליהו רבא רפי"ח. תולעת יעקב (לר"מ בן גבאי) בהקדמה ד, א. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' שמה ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תסא. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תתכא: ח"ג ע' א"סט. דברים ח"ב ע' שפ"ו ושי"נ.

והנה עדין ממש יובן בבחי' מקיף דיחידה שמלוכש בפנימי' נקודת הלב בבחי' ההעלם דוקא [ש]נק' תעלומות הלב שהוא כמו בחי' צל המגין על האדם כנ"ל לפי שזהו הצל העליון האלקי' שמלוכש בהעלם הזה להיות למגן ולמחסה בבחי' שומר לשמור את הנפש החיוניות הטבעיות שבדם שבחלל השמאלי שמלא תאוות רעות שלא למשוך אחר כל טומאה ורע אפי' בהרהורי' רעים שנופלים מצד מקיף דקליפה שנק' כתר דמסאבותא ונק' מחשבות עוון כו', כי מפני צל המקיף בקדושה האלקי' שבחלל הימני בהעלם נסתר האדם גם בגופו הטבעי לבלתי יקרב אליו שום דבר רע המסתעף מחום התאוות זרות שבח"ש ושלא יומשך בלבו החומרי כלל ממילא וכמו לבי חלל בקרבי כו' לפי שמקיף זה דוחה לחיצוני' לבלתי יקרבו שם כנ"ל [ב]מ"ש בצל שדי יתלונן [שה'] מחסי ולא תאונה כו' ונגע לא יקרב כו' וכענין לא יאונה לצדיק כו' כי רגלי חסידיו ישמור בשמירה מבחוק, והוא ע"י [בחי'] צל הזה דוקא שממנו בא השמירה בדרך ההעלם ולא בגילוי, וכמו הנסתר משונא ואויב וכל פגע רע תחת הצל מן האב[ן] הגבוהה או הר גדול כנ"ל (וכמו וישם ה' לקין אות לבלתי הכות בו בגילוי אור מקיף, וכך יש מקיף בבחי' ההעלם וכמו יצפנני בסוכו ביום רעה ביומא דדינא שליטו בעלמא שלא יגיע שם שום קטרוג מכל רע ופגע להיות שם בבחי' הסתר והעלם דחשך וצל שדי וכן על גזוליו ירחף [בצל] הסכר דסוכה). ונמצא דבחי' קדם [שבח]ה"י הוא שומר לבחי' אחר דחיצוני' הגוף בח"ש בבחי' ההעלם עכ"פ, וזהו שחיבר בו תחלה וסוף דוקא שהוא צל דצלם [ש]יתהלך איש ממילא גם באחורי' בח"ש וד"ל.

אך איכ' לפי"ז י"ל למה ירדה הנשמה ממקורה הראשון מבחי' קדם הנ"ל (דהיינו מזל ונוצר ועושה דהיינו מקיף דהעלם דכח החכ' בתולדה להליד בדומה לו דבמזלא תליא וזהו בצלם אלקי' דוקא כו') בירידה גדולה כזו להתחבר באחור דחיי בשר הגופני כו', דודאי ירידה זו לצורך עלי' היא שתעלה למעלה ממקורה הראשון כנ"ל, וע"י מה שתברר להמדות החומרי' שבלב בשר ע"י בחי' שמירה מרחוק בדרך ההעלם כנ"ל זהו כפי הראוי להיות עפ"י סדר ההשתלשלו' ג"כ למעלה שבבחי' צל וחשך סתרו נדחים שם החיצוני' ממילא כו', וכך הוא כנשמ' עם הנה"ט כו' וא"צ לזה עבודה ויגיעה

מחשבות עוון [איג': און]: ישע"י נט, ז.

לבי [א': ולבין] חלל בקרבי: תהלים קט, כב.

לא יאונה לצדיק . . כי רגלי חסידיו ישמור: משלי יב, כא. שמואל-א ב, ט.

וישם . . לבלתי הכות בו [בא] ניתוסף: צל — אמנם עה"ג נרשם כוכב, וכנראה הרגיש שמשוה חסר כאן.

ב: אותה ג': ליחא. ה"ג: אותו כו': בראשית ד, טו.

יצפנני בסוכו ביום רעה: תהלים כו, ה. ראה גם לעיל ע' ארל.

על גזוליו ירחף: ראה לעיל ע' אישנן.

שו"ה אך — מבחי' . . (דהיינו [ז': מבחי' . . דהיינו] . . ונוצר ועושה [בא] ניתוסף: חסד): נסמן לעיל ע'

אריא.

כמוח ולב בק"ש ותפלה רק מאיליו נעשה זה מאחר שכל עיקר ענין הצל הזה הוא ששומר ומגין על האדם בדרך ההעלם דוקא [כנ"ל] (ועוד [ד]א"כ למה א' אחור וקדם אחור תחלה ובנין הכלים קדם לבנין האורות אף ביצי' בבטן כידוע, והוא שעיקר המקיף העליון דיחידה כמו שהיא בהעלם בבחי' צל זה בעיבור בט' חדשים שהולד [תלת] גו תלת מקופל כו' ואז מלמדיו אותו כל התו' כו', והוא מה שעתידי להיות כנפשו וגופו בגילוי מן ההעלם דמקיף זה כל ימיו [ש]ניתן לו במספר כנ"ל, וז"ש בצל ימינו צל קצוב לחלקי' במספר הימים כו', [ו]לכך א' מי יתגני כירחי קדם דוקא שממנו מקור מוצא כל גילוי אורות מקיפים ופנימי' [ב]נר"ג כל ימי חייו כו', והוא לפי שנעוץ תחב"ס דוקא שהוא בחיצוניו' הכלי' דאדם חיצוני ולא בבנין האורות מטעם הנ"ל. ולכך א' אחור ואח"כ קדם דבחי' קדם זה כמו כירחי קדם הוא רק בשביל בירור דאחורי' דכלי' כו'). אך האמת הוא שיש ב' מדרגות [ב]בחי' צל דצלם הנ"ל א' שנעשה בבחי' מקיף [נ]עלם להגן ולשמור כל אשר לאדם מבית ומבחוץ כמ"ש באיוב הלא אתה [ש]כת בעדו כו' וכן ויסך אל[וה] בעדו [כו'], וגם זה יבא על ידו כל גילוי ההעלם מרחוק בלי נודע בגילוי אף בנהיט לשומרה מכל רע כו', והמדרגה הב' בצל זה במקיף למקיף זה שזהו מ"ם דצלם (שנק' בכואה דבכואה לבד שהוא בבחי' ההסתר לגמרי לעולם ואינו אפי' שומר' בהעלם [ו]אינו פועל התעוררות גילוי העלם ברצון ושכל ומדות כמזלא הנ"ל, ומ"ש אך בצלם יתהלך הן ב' מיני הילוך [א'] מצ[ל] דמזלא הנ"ל והילוך הב' דמקיף דיחידה שאינו אלא במקומו של אדם בדי'א שלו לבד כידוע שהעיקר התהלך בו איש במזלא כו' וד"ל.

והנה לזאת ירדה הנשמה האלקי' ממקורה הראשון למטה מטה כ"כ בהתלב[בש]ות בגוף חומרי אינו רק לעבוד עבודה תמה בכל יום ויום שנתנו לו בארץ שיגלה מבחי' חשך דתעלומות הלב הנ"ל לידי גילוי דוקא ולא יהי' בבחי' העלם והסתר, כמו הצל אעפ"י שהוא מגן ומחסה על האדם כנ"ל אבל צריך שיבא העלם זה עצמו כמו בהתגלות העלם דנקודת הלב הנ"ל לפרקים כמו בעיית וכה"ג כנ"ל. וזהו שניתנו ימים במספר בצל זה

ובנין כלים קודם לבנין האורות: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תתנט. וש"ג. דברים חיג ע' תתיט. וש"ג.

(תלת) גו תלת מקופל . . . מלמדיו . . . כל התורה: ראה זהר (תוספתא) בשלח נ, סע"א. עץ חיים שער הכללים פ"ב. נדה ל, ב.

מי יתגני כירחי קדם: איוב כט, ב. ראה גם תורת חיים בא קס, ב. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תקיח. הלא אתה (שכת בעדו . . . ויסך אלנוה) בעדו: איוב א, י, ג, כג. שורה זה — לבד: י"ג: כנ"ל.

דיחידה . . . אדם בדי'א שלו: ראה אמרי בינה שער הק"ש מד, ג, מה, א. שער הציצית יג, סע"ב. תורת חיים בשלח רנה, א-ב. עטרת ראש שער יוה"כ ספ"ד (ל, סע"ב ואילך). לעיל ע' א'רלה. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תמד. במדבר ח"א ע' חצר. ח"ד ע' אחצר. דברים חיב ע' תצט. ד"ה אתה אחד מביק אדה"א ע' 9. ספר המאמרים מלוקט מביק אדמו"ר שליט"א ע' תטו. לקוטי שיחות ויצא כרך טו ע' 229.

שיכול להביאו בגילוי מכת [הנעלם] להאיר את החשך הגס דח"ש, כי עיקר ענין יתרון אור הבא מהיפוך חשך דהעלם הזה לפי שהוא למעלה הרבה ממקור האור המאיר (כמו הנר באש השחור ששרשו באש היסודי שהוא עצם חש[ו]ן) לגמרי שממנו מקור כל גילוי אור כידוע, ואמנם אם לא נהפך בחי' חשך והעלם זה לגילוי אור ממש אינו מאיר גם לחשך הגס דנה"ט רק מבחי' העלם נדחה ונגרש הרע ולא שיהופך הרע עצמו לטוב כלל אלא נשאר כמו שהוא בכריאותו בבחי' אחר, וגם בנשמה אין בה חידוש בעצם רק כמו שהוא במקיף הנעלם הזה. אך איך יכול להיות היפוך החשך דהעלם הנ"ל לאור ממש זהו ע"י תשובה בלב נשבר בכל יום ויום, כידוע דבע"ת מהפכי' חשוכא לנהורא למטה ולמעלה ע"כ גדולי' מצדיק גדול באור דתו"מ מטעם הנ"ל דאור המאיר מן ההעל[ם] דחשך העליון יותר גדול הרבה כו'. וזהו בצל ימינו כו' וימיו יוצרו במשפט להפוך חשך עליון לאור כנ"ל, והוא ע"י גילוי דתעלומות הלב הנ"ל בתשובה בלב נשבר דוקא (וכמו נתן דצוציתא שהציץ אור מחשמ"ל העליון בנשמתו בבחי' או"ח דטהרה ע"י תשובה שלמעלה מאור המאיר באהוי"ר בקדושה דתו"מ בצד"ג כידוע וד"ל.

אך איך יכול להפוך חשך לאור ע"י התשובה דכל יום אם בעצם הוא בבחי' צל בהעלם והוא שנק' תעלומות הלב או אהמ"ס כו'. הענין הוא דבאמת אף ע"י עבודה בתפלה ותשובה שיכול להוציא מן ההעלם לגילוי אין כל חדש בעצם זה, הענין כי אין זה רק בחי' הגילוי מן ההעלם בלבד שלא נק' חדש בעיקר המציאות שאינו אלא ביש [מ]אין ממש כידוע. אבל הנה מדרגה הב' דבחי' מקיף דיחידה עצמה (שהוא מ"ם דצלם הנ"ל) שע"י גילוי כח העצמי' הזה הוא שנגלה על ידו גם בחי' תעלומות הלב, והוא ע"י תשובה עילאה דע"ת דוקא בא' ממע[מ]קי' כו' וכמו ע"י הוידו"י דיו"כ (כמש"ת), שזהו ענין חידוש בעיקר ומקור דכל העלם נעשה גילוי כו' וזהו שנעשה ע"י למעלה ג"כ הארת או"מ דעצמו' א"ס שלמעלה גם מבחי' חשך סתרו שעליו א' מגלה עמוקות מיני חשך משום דקמ"י ממש כל חשך לא

דח"ש: דחלל השמאלי.

באש היסודי שהוא עצם חש[ו]ן: לעיל ע' אירג בשם הרמב"ן. ראה רמב"ן בראשית א, א. מורה נבוכים חיב פ"ל. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' תיא. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ס"ע תע ואילך. ושי"ן. לקמן ע' איתלו וע' איתמה.

שריה לנהורא — מצדיק גדול: ז"ל: מציג. וכנראה שלפני המעתיק שלפננו הי' כתוב בר"ת מציג. ובמקום לפענחו, מצדיקים גמורים' פיענחו כבפנים.

נתן דצוציתא: ראה שבת נו, סע"ב. סדר הדורות סדר תנאים ואמוראים בערכו. דרך מצותיך ביאור אחרי ע' 382. דרך חיים שער התשובה ו, א: טו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' פט. חיב ע' תשפו. במדבר חיב ע' תשצו. דברים ח"א ע' צו.

דע"ת . . בא' ממע[מ]קי': ראה סידור אדה"ז בסיום פסוקי דזמרה לפני (שיר המעלות) ברכו. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה חיב ע' תתמא ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתטט. ושי"ן. מגלה עמוקות מיני חשך: איוב יב, כב. ראה מאמרי אדה"א דברים חיב ע' תקסט וע' תקפת. כל חשך לא יחשיך כחשיכה כאורה: ע"פ תהלים קלט, יב.

יחשיך כחשיכה כאורה כו'. וזהו השיבנו ה' אליך שיתן בעצמו כח ועוז גם למזל וצל לעורר מן ההעלם לתעלומו הלב הנ"ל כענין ב"ק מכריז כו' והמזל שומע ופועל התעוררו' תשובה [ב]עומק הלב ביותר שזהו בחי' חידוש גמור מעיקרא ושרשא דכולא כו' וזהו חדש ימינו כקדם ממש וד"ל. (וזהו כי אתה תאיר נרי לכח הנשמה שנק' צל ומזלא כנ"ל שלא יהי' בבחי' העלם ותעלומות הלב לבד כנ"ל ואז הוי' יגיה חשכי שגם כח החשך יגיה ויהי' לאור אף בחשך הגס דנה"ט כנ"ל. וזהו אעפ"י שכשל [ב]עוני כחי ואין בה כח [מ]עצמה להאיר בגילוי כ"א בדרך העלם לבד כנ"ל אבל כאשר תאיר נרי וה' יגיה חשכי מעצמות המאור שמשם מקור לכל אור קודם החשך כו'. אך זהו דוקא [כאשר] השיבנו ה' אליך דוקא ואז נשובה בפנימיו' נקודת הלב שיתגלה מן ההעלם ועי"ז יחדש ימינו כקדם שהי' מקור כל הנשמות כלולו' במהו"ע ית' ממש שנק' קדם לרצון הנעלם וכמ"ש באדה"ר ויפח כו'. ואמנם לזאת ירדה הנשמה בגוף ש[נ]הי' לה עלי' גדולה יותר מכמו שהיתה גם מקדם הנ"ל כמ"ש אחר וקדם כו' דנתב"ס כנ"ל [דוקא] (וכמשי"ת).

וזהו כל [עיקר] ענין הסדר דר"ה ויו"כ, שבר"ה א' שמאלו תחת לראשי שזהו עליות דנשמות ישראל שמגביהי' מתחת לראשם עד למעלה מעלה, והוא מצד הכח ועוז שנותן לנשי' להוציא לגילוי מן ההעלם דתעלומו' הלב הנ"ל להתעורר בתשובה שלימה מעומק דעומק נקודת הלב בא' ממע[מ]קי' קראתיך כו' שזהו [מבחי'] מקיף דיחידה (מ"ם דצלם), ואין זה רק מבחי' שמאלו תחת דגבורו' עליונות שעושה בחי' או"ח בנשי' לעלות לשרשם וכמו כח המושך דשלהבת לעשות המשכת הניצוצות אלי' שזהו כמ"ש בהמצאו בהיותו קרוב כו'. וזהו השיבנו ה' אליך דוקא כו' ואז ונשובה בבחי' תשובה עילאה הנ"ל בעשי"ת מר"ה ועד יום הכפורים. ולפי שבר"ה הוא עיקר זמן העלי' (ובפרט בתקיעת שופר שעלה אלקי' בתרועה כו') א"א וידוי דאשמנו וכל חטא שלא לעורר דיני' על נפשו ולא יוכל לעלות כי אין מעוררים דין רק רחמי' כו'. אך ביו"כ שאז עולי' כנ"ל למעלה מעלה לפני הוי' ממש כידוע ע"כ קודם שיבואו לבחי' קירוב גדול כזה צריך שיהי' תחלה

השיבנו ה' אליך . . . ב"ק מכריז: איכה ה', כא. ראה גם לעיל ע' אקעא.

חדש ימינו כקדם: המשך הכתוב השיבנו.

כי אתה תאיר נרי . . . הוי' יגיה חשכי: תהלים יח, כט (בדילוג).

שויה ותעלומות — כח: י"ג: בחי'.

שכשל בעוני כח: תהלים לא, יא.

וכמ"ש באדה"ר ויפח: בראשית ב, ז.

שבר"ה א' שמאלו תחת לראשי: נסמן לקמן ע' אישעט הערה ד"ה: ברה' . . . שמאלו.

שויה רק — תחת: י"ג: ליתא.

בהמצאו בהיותו קרוב: נסמן לעיל ע' אישט.

ברה' . . . שעלה אלקי' בתרועה: תהלים מז, ה. ראה גם לעיל בחי' ראש השנה ס"ע א"ח.

ברה' . . . איא וידוי דאשמנו וכל חטא [א]: ועי"ח: ראה לעיל ע' אישטג.

בחי' ריחוק ושפלות והכנעה יתירה, והוא מה שא' וידוי דאשמנו בגדנו כו' תעבנו תעינו כו' שמשפילי' א"ע בשפלות עצומה כזו וכן בוידוי דע"ח בצירור קומה דכנ"י שמזכירי' חטא ועון כמו עינים רמות ועזות מצח [כו'], וכל ענין הריחוק והשפלה זו אינו רק בשביל הקירוב הגדול שיהי' אח"כ בבחי' פנ"פ כמ"ש לפני הוי' כו', וכמשל הריחוק הנ"ל שמתרחקי' כדי שיתקרבו כו' ונמצא הריחוק היא סיבת הקירוב, וכך הוא בריחוק זה שמרחיקי' ומשפילים א"ע בתכלית כוידוי דיו"כ הוא סיבת הקירוב שלפני הוי' ממש תטהרו והוא מה שיקבלו הארת פני הוי' בהמשכת י"ג מדה"ר [מ]רעוא דכ"ר כמ"ש ויעבור ה' על פניו כו' וכמ"ש יאר ה' פניו אליך פניו ממש, ואמנם [אם] לא בחי' ההעלאה דאו"ח בתשובה שלימה בר"ה וכל עי"ת שזהו שמאלו תחת לראשי כנ"ל לא הי' מועיל הוידוי' דיו"כ לעשות העילוי והקירוב הגדול הזה דפנ"פ שע"ז א' וימינו תחבקיני. וזהו לך א' לבי בקשו פני בר"ה ועי"ת שאז ביו"כ את פניך ה' אבקש כו' וכן מ"ש השיבנו בעי"ת וכו"כ חדש ימינו כקדם ממש כנ"ל (וזהו כמו ענין הנ"ל בב' מקיפי' דצל וצל צילו דצלם שיש בזה ב' אופנים א' בדרך העלם והסתר כמו יושב בסתר עליון בצל שדי כו' שבחי' צל שדי הוא מגן ומחסה בהעלם וכמו"כ במקיף דעצמות הכתר שהוא סתר עליון כמ"ש כי אתה ה' מחסי כמו האבן המגין בעצם כנ"ל הכל הוא רק בבחי' ההסתר והעלם למעלה מעלה, וזהו בכסא כ"ס א' בר"ה עד יו"כ, אך ביו"כ נתגלה מרעדכ"ר מהעלם סדכ"ס להאיר בגילוי הארת פנים בפנימיות דנש"י כנ"ל, שזהו בחי' המדרגה הב' דצלם שיתגלה מן ההעלם דעצמות דיחידה שיהי' ע"י תשובה עילאה דעי"ת] כנ"ל שיהי' יתרון האור מן החשך [העליון] להאיר גם לחשך של מטה כו', וזהו בכסא ליום חגיגו כדי שיומשך מלמעלה למטה בשביל יום חגיגו (כמשי"ת). [ומ"ש] אך בצלם יתהלך [איש] ג"כ יתפרש בכ' אופנים הנ"ל בהילוך מלמטה למעלה בהעלם אחר העלם כמו בר"ה עד יו"כ ובהילוך מלמעלמ"ט כמו ביו"כ עד סוכות ושמ"ע כו', וכך הוא בכל שבתות כמ"ש במ"א).

ואמנם הנה מובן בבחי' ריחוק וקירוב הנ"ל כמו בענין הריקוד הוא סיבת הקירוב דוקא כמו המרקדין זה כנגד זה דאעפ"י שהם מתרחקי' זמ"ז הרי הן עומדי' פנים כנגד פנים דוקא רק שמתרחקי' זה [מזה] בריקוד

כמ"ש לפני הוי' . . . הריחוק [ז"ל: הריקוד]: אחרי טו, ל.

ויעבור ה' על פניו . . . יאר ה' פניו אליך: תשא לד, ה. נשא ג, כה.

בר"ה . . . שמאלו . . . דיו"כ . . . וימינו תחבקיני: נסמן לעיל ע' אישנו.

לך א' לבי בקשו פני . . . את פניך ה' אבקש: תהלים כג, ח.

שורה עליון — כמ"ש . . . כנ"ל: י"ג: כמו האבן המגין בעצם כנ"ל (וכמ"ש כי אתה ה' מחסי כו').

בכסא כ"ס א': נסמן לעיל ע' אישעד.

בהילוך מלמטה למעלה . . . מלמעלמ"ט . . . בכל שבתות: ראה מאמרי אדה"ז מארוזיל ע' קעב ואילך

ובהנסמן לשם. פירוש המלות ג, ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשפו. וש"נ.

לאחור כו' אבל אין זה הריחוק האמיתי רק בשביל הקירוב ואף בריחוק מרקדין כו', וזהו כענין הוידוי' באשמנו כו' שמרחיקי' א"ע ביותר אבל אינו ריחוק באמת רק אדרבה מתודה ומתחרט על העבר ומזכיר חטאיו במר נפשו על אשר נתרחק כו' ובזה יבא לבחי' הקירוב בחדוה (כמו ברצוא ושוב שבשיר וניגון בירידה ועלי' מרירות וחדוה שהירידה בקול עצב ושפלות הוא שעושה תנועה הב' דחדוה ועונג הוא כלולי' כא' ממש כידוע). אך יש ריחוק שנק' ריחוק אמיתי שנק' בחי' אחורי' היפוך הקירוב בפנים כמו פנו אלי עורף ולא פנים כו' (שזהו עיקר ענין התשובה עילאה בעי' להחזיר פכ"פ כידוע, והוא ענין הנסירה שיהי' ד"ו פרצופי' אחור ופני' [פנים] כמ"ש אחור וקדם צרתני כו' כידוע), וכמו"כ המשפיע מחזיר פניו מן המקבל, וכמו ב' אוהבים נאמנים שנתפרדו באמת [ו] מחזירי' פניהם זמ"ז כו', וכמו שיש בחי' פכ"פ שהו' אוהבי' נאמנים שמדברי' בפנימיות אהבה שבנפשם זע"ז כידוע בפני' פנים ל' פנימיות והוא כאשר האדם ישים כל פנימיות לבו ונפשו בדבר מה זה הוא שפנימיו' נמשך לו בפנימיו' הרצון והמדות כו' וכמו"כ מרעהו אליו כל פנימיו' הרצון והמדות [ב]דבור זה כו' זהו בחי' פכ"פ [פנימיו'] בפנימיות באותיות הנפש בלב ונפש חפיצה כו', אך כאשר א' מהם פונה [ב]עורף [מפני] חברו אעפ"י שמראה לו חברו פנים צהובות וכן להיפוך זהו אחור בפנים או פנים באחור, וכאשר שניהם נפרדי' זמ"ז בפנימיות שלהם ואינם מדברים זע"ז רק בחיצוני' ואחורי' שלהם מן השפה ולחוץ לצאת י"ח וכה"ג נק' אחור באחור וכנ"ל.

וכל ד' מדרגות אלו (פכ"פ ואחור בפנים ופנים באחור ואחור באחור) הכל יש בכל משפיע ומקבל שנק' עילה ועלול בפרט. וכך הוא בכלל בענין אהבה דכנ"י בקובי"ה שבמ"ת הי' בחי' פכ"פ כמ"ש פכ"פ דיבר הוי' עמכם וכמו"כ ביו"כ שא' לפני הוי' [ת]טהרו, והיינו כאשר בחי' פנימיות הרצון ושכל ומדות דכנ"י כמ"ש בקשו פני לה' לכדו ולצרכי גופם הן בבחי' חיצוני'

שו"ה שעושה — הוא כלולי': אי"ג: וכלולים.

פנו אלי עורף ולא פנים: נסמן לקמן ע' אישפא הערה ד"ה: כו.

ענין הנסירה שיהי' [י"ג: שהי' ד"ו פרצופי': ראה ברכות סא, א ובשערי זהר שם. בראשית רבא רפ"ח. פרי עץ חיים שער (כד) ר"ה פ"ב. עץ חיים שער (ח) דרושי הנקודות פ"ו. ד"ה להבין ענין הנסירה ליל א' דר"ה תקס"ז הנחת כ"ק אדה"א נדפס בכיאו"י הזהר להצ"צ ח"א אמור ע' שצו ואילך [והצ"צ שינה ההתחלה, ושם ע' תו ואילך הגהות וכו' (נדפסו גם באור התורה דרושים לר"ה ע' איתם ואילך)]. והנחת הר"מ בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתפ"ה ואילך. והנחה אחרת במאמרי אדה"א הנחות הר"פ ע' קפו ואילך. ד"ה להבין . . עשרה עומקים ליל שבת שובה תקס"ז נדפס בספר המאמרים תרכ"ז ע' רסו ואילך ומקבילו (הנחת הר"מ) בסה"מ תקס"ה שם ע' תתצו ואילך. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תתעז ואילך.

שו"ה צרתני — אוהבים נאמנים . . אוהבי' נאמנים: י"ג: אר"ג. ה': אנשים נאמנים . . ה"ג: אר"ג.

פנים ל' פנימיות: ראה תורה אור ויצא כג, רע"ג. לקוטי תורה שלח מא, ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקמט. דברים ח"ב ע' תרטו.

שו"ה באותיות — באותיות הנפש בלב: י"ג: כאו"ג [ראה לעיל הערה ד"ה: שו"ה] מלב.

פכ"פ דיבר ה' עמכם: ואתחנן ה, ד.

[ואחוריי] לבד רק לצאת י"ח ע"ד הכרח רק למצוא טרף לנפשו מוכרח לעסוק במו"מ אבל עסקיו בקרירות וחיצוני' ולא בחשק והתלהבות כ"א משליך על ה' יהבו כו', וכמו"כ מלמעלה למטה יאר ה' פניו מפנימיות רצון ותענוג וחכ"ע] ומדו' עליוני' כמ"ש יאר ה' פניו אליך כנ"ל. אך אם נהפוך הוא שבעניני גופם כל פנימיות הרצון והשכל הנ"ל הוא ולעבודת ה' הוא רק בחיצוניו וקרירות רק לצאת י"ח כמ"ש כי פנו אלי אף שפנו אליו אבל בעורף ואחוריי, כמו"כ גם ה' לא יאר להם פנים וכו'. ולזאת כל עיקר ענין ר"ה ועשיית שיהי' החזרת פב"פ מפני שהי' תחלה בבחי' אהור באהור כנ"ל, וזהו השיבנו ה' אליך ונשובה להיו' בפנימיות הרצון כו', ואח"כ יהי' חדש ימינו כקדם ממש כנ"ל, וזהו ביו"כ שעולי' כנ"י לעמוד פב"פ ואז א' וימינו תחבקיני כאדם החובק את רעיהו בעמדו עמו פב"פ ומחברו ומצמידו אליו שלא יפרדו לעולם והוא הקירוב שלאחר הריחוק של היודים דאשמנו כנ"ל וד"ל, והיינו מה שע"י הוידו' מעורר' ר"ר העליוני' דפנימיו' הכתר מרעוא דכ"ר שמתגלה במצחא דע"י כו' ונמשך מזה י"ג מדה"ר שהן י"ג תיקוני דיקנא להיות נושא עון ועובר על פשע כו' שזהו להמתיק כח הדיני' הקשי' ביותר שנעשה ע"י העונות ויומתקו בחסדים הטובי' העליונים עד שיהופך לחסדי' ממש כענין שא' הזדונות עצמן נעשו כזכיות (לפי שנהפך הרע עצמו לטוב כידוע).

וזהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו להיות שהמשכת י"ג מדה"ר הן מחסדי' דלובן העליון בלבנונית דשערות הדיקנא, שז"ש לבושי' כתלג חיור שהשערות דדיקנא נק' לבוש ולבנונית שבו היינו בחי' המשכת החסדי' העליוני' (שבי"ג חירותא דע"י כו') בדרך צמצום והתחלקות כשלג שהוא מתחלק לחלקים ואין הלובן שלו עצמי' רק שנעשה לבן מן האויר הקר (כמשי"ת). וז"ש אם יהי' חטאיכם כשנים בבחי' תוקף הגבו' הקשות כאדמומי' החוט השני יהופך לחסד וטוב ויהי' לבן כשלג ע"י המשכת החסדי' ורחמי' הרבים די"ג מדה"ר וזהו כשלג [יהי' כתלג] חיור כו'. ואם יאדימו כתולע, פי'

שריה הוא — הנ"ל הוא: אה: כו'. יג: ליתא.

כי פנו אלי: ירמי ב, כו. ראה לעיל ע' אשלו. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' עתר ואילך. ושינ.
י"ג מדה"ר שהן י"ג תיקוני דיקנא: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלא, א. (ספרא דצניעותא פ"ח) תרומה קעז, א. עץ חיים שער (יג) א"א פ"ט. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רפס. ח"ב ע' תקפד.
נושא עון ועובר על פשע. . . כח [יג: כל]: מיכה ז, יח.
הזדונות עצמן נעשו כזכיות: ראה יומא פו. ב. תרוה אור מגלת אסתר צט, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקעא. במדבר ח"ב ע' תפה וע' תשסא. דברים ח"א ע' ז. ושינ. ח"ג ע' אקלה. ושינ.
אם יהיו חטאיכם כשנים . . . לבושי' כתלג חיור: ישע"י א, יח. דניאל ז, ט.
שריה חיור — לבוש [בה] ניתוסף ממעל לשורה: חיור]. . . היינו . . . כשלג: יג: (כשלג.
שבי"ג חירותא דע"י: ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכה, ב. הנסמן לעיל כח"ג פ' נצבים ע' תתנ.
כשלג . . . ואין הלובן שלו עצמי' . . . כמשי"ת: ראה לקמן ע' אישצא.
ואם יאדימו כתולע . . . כצמר יהיו: המשך הכתוב אם יהיו חטאיכם (ושם: אמ). ראה לקמן ע' אישצא.

וגם אם יוגברו העונות וחטאים עד שיאדימו בעצם האדמומית כמו התולע
 שהוא עצם הגבו' שממנו יומשך האדמומי' דשנים (כידוע דהתולע מתחמם
 ומוציא חוטי שנים כו') (וכמו הפושעי' בי [ב]גופא דמלכא שיש עונות
 גדולות שפוגמי' באור הכתר עצמו, וכמו שא' גבי חטא העגל חטא העם
 חטאה גדולה כו' וכה"ג), עכ"ז גם שאין מיתוק שלהם ב"ג מדה"ר [שאינו]
 רק בחי' המשכות החסדים ורחמים אבל יומתקו במקור החסדים ורח"ר
 העליונים שהוא [מ]בחי' הלבנונית בעצם מקור המשכת הלבנונית ד"ג תיקוני
 דיקנא כו'. וזהו כצמר יהיו, פי' כצמר נקי מתחלת תולדתו והוויתו שהוא
 הוראה על עצם הלבנוני' ולא רק על המשכה פרטי' (והוא מקור כל המשכות
 רצון וחסד לטוב שברדכ"ר עצמו כו'), וזהו בחי' שער רישא כעמר נקי כצמר
 נקי בן יומו [כו'] שבחי' שער רישא דע"י הוא בעצם הלבנונית כשלג (שזהו
 י"ג חירותא מקור הי"ג מדה"ר ד"ג תיקוני דיקנא). ולנגד האדמומי' בעצם
 והמשכת האדמומי' דבחי' הגבו' הקשות של העונות וחטאים שהוא כתולע
 וכשנים הזכיר באופן המתקתם ג"כ בעצם הלבנוני' והמשכת הלבנונית שזהו
 כשלג וכצמר כו', וזהו הנותן שלג כצמר כו' וד"ל.

אך הנה כל זמן שנמתקי' הגבורות הקשות דעונות וחטאי' הקשי' דאדמומי'
 של חום התאוה הרע בעצם עומק הרע וגם התפשטו' הרע כהרהורי'
 רעי' והמשכות לבבו לכל תאוה בחום הדמי' שנמשל לתולע ושנים והן
 נמתקי' בכללות בחי' הגבו' הקשות דיצה"ר למעלה ע"י המשכת החסדים
 הגדולים כשלג וכצמר יהיו שהן י"ג מדה"ר כנ"ל, הרי אין כ"ז נעשה רק
 למעלה מעלה לבד והיינו מה שנתעורר רח"ר העליונים שבמקור הרחמי'
 ומקור כל רצון לטוב בעצמות אוא"ס להמתיק כל דין קשה להיות נושא עון
 כמ"ש ויעבור ה' על פניו כו', והוא מפני התעוררות התשובה עילאה מעומקא
 דליבא מלמטלמ"ע כמ"ש לך א' לבי בקשו פני [את] פניך הוי' אבקש
 מלמעלמ"ט שהוא הארת פנים העליונים דרעדכ"ר כנ"ל. אבל כ"ז הוא עדיין
 למעלה ביחוד דפבי"פ כמ"ש לפני הוי' [ת]טהרו, ואעפ"י ששם מקור הסליחות

התולע שהוא עצם הגבו': ראה זהר מצורע נג, ב [וכן צ"ל באור התורה המובא בסמוך] ובאור החמה שם.
 הגהות מהרח"י לזהר פקודי רכח, א (מקדש מלך שם). ספר המאמרים תקס"ד ע' סח וכהגהת הצי"צ שם. תורת
 חיים תרומה תמו, ריש ע"ב. אוה"ת תרומה ע' איתקא וע' איתקב.
 דהתולע מתחמם ומוציא חוטי שנים: ראה גם לקמן ע' איתמא. תורת חיים שם. אמרי בינה שער הקיש' ל.

ד.

הפושעים בי (ב)גופא דמלכא: ישעי' סו, כד. ראה זהר יתרו פה, ב.
 חטא העם חטאה גדולה: תשא לב, לא (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשעג. ח"ג ע' א"ע.
 דברים ח"ב ריש ע' תקו.

שער רישא כעמר נקי [ב] חיבות האחרונות ליתא ב[א]: המשך הכתוב לבושי' כתלג (ושם: ושער).
 ש"ה נקי — כשלג: א"י: ליתא.

הנותן שלג כצמר: תהלים קמו, טז. וראה סידור שחרית סד, ב ומקבילו במאמרי אדה"א מארז"ל ע' תו.
 ויעבור ה' על פניו . . . לך ז' לבי: תשא לד, ו. תהלים כג, ת.
 לפני הוי' (ת)טהרו . . . באור פני מלך: אחרי טז, ל. משלי טז, טו.

ונמתקו שם כבר כל הדיני' ונהפכו לחסדי' ממש (כמ"ש באור פני מלך שיומתק כל דין ממילא), אבל זהו הכל עדיין בהעלם בעצמות בעל הרצון הפשוט כו', אך בסוכות הוא זמן הירידה וההמשכה שירד' ונמשכ' מי"ג מדה"ר העליונים שבהאר"ת פנים העליונים ומתגל' למטה ממש (שזהו להיות נושא עון בפועל ממש הנעשה למטה שיהופך לחסדי', והאות לזה היינו מה שהקטיגור עצמו שנעשה מן הרע שעשה בפו"מ שמקטרג בפו"מ נהפך לסניגור ואויב נהפך לאוהב), והן המקיפ' דסכך הסוכה שנק' צילא דמהמנותא כמו ה' צלך כמו הצל המגין על האדם, ושרש צל זה הוא מבחי' מקיפים שבפנימיות הכתר שהן מקור ליי"ג מדה"ר שהן בהעלם העצמות ממש שנק' כתר עליון, ובהתגלותו למטה על גש"י כמו בסכך דסוכה נק' צל שדי כנ"ל [במ"ש יושב בסתר עליון שהוא ביוה"כ ובצל שדי יתלונן זהו בסוכות שהן ענני כבוד שזהו גילוי העלם המקיפ' דיו"כ והוא מ"ש ביו"כ כי בענן אראה כו' כמ"ש [במ"א] וד"ל. וכמו שמבואר למעלה שיש במקיפ' דכתר ביי"ג מדה"ר ב' מדרגות דשלג וצמר להמתקת הדיני' בכלל ובפרט כו', כך הוא בענין התגלות המקיפ' למטה יש ב' מדרגות, הא' בכלל ובמקור כל המשכות פרטיות, והן מקיפ' דסכך שמגין על האדם ביושבו תחת צילא דמהמנותא בחי' צל שדי כו' ובשמחה של ז' ימי החג (ובאושפיזין עילאי' שמשמחי' לנשמה שהן ז' רועים שממשיכים על כל השנה כידוע), והב' הוא מה שמתפשט מן המקיפים דסוכות ולולב ואתרוג שהן בוו"ג, שהלולב הן מדות דאצי' שכלולים בבחי' הדעת המתפשט במדות שזהו ל"ב ושרש הדעת הזה נמשך מבחי' ד"ע דפנימיות הכתר שלמעלה מחו"ב כו', ובחי' נענועי' שבלולב ממשך לבחי' הדעת עליון בדעת תחתון לנוק' שהוא מל' דאצי' שהן כנסי' שהנענועי' הן לשית סטרין למעלה ולמטה ולדרום וצפון

שהקטיגור עצמו . . . נהפך לסניגור: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ז. ח"ב ע' תקפו וע' תרסב. דסכך . . . צילא דמהמנותא . . . ה' צלך: נסמן לעיל ע' אישנו. תהלים קכא, ה. בסוכות שהן ענני כבוד . . . כי בענן אראה: ראה שו"ע אדה"ז הל' סוכה סתרכ"ה. אחרי טו, ב. לעיל ע' ארכו ובח"ג יום כפור ע' אקלד וע' אקמ. עטרת ראש שער יוה"כ לו, סע"א. ובאושפיזין עילאי': ראה זהר אמור קג, ב. קד, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תתצו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמח וכהנסמן שם. לולב ואתרוג שהן בוו"ג: ראה פרי עץ חיים שער (כט) הלולב פ"א-ג, ומקבילו בשער הכוונות ענין סוכות דרוש ה. משנת חסידים מסכת ימי מצוה וסוכה פ"ד. שהלולב . . . ל"ב: ראה זח"א (השמטות) רסז, ב. זח"ב (תוספות) רעא, א. ספר הבהיר (סמ"ג) סק"א. תקוני זהר ת"ז כג, א. תכ"א נו, ב. הובא ביאיר נתיב (למאורי אור) מערכת לולב ס"ה [ושם מציין: תיקון ק דף מ"ח ע"ב, והוא ע"פ הוצאת מנטובה שי"ח]. פירוש הר"מ בוטריל לספר יצירה פ"א מ"א [ירושלים תשכ"ב יד, א]. סידור שער התקיעות רמד, ב, ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לר"ה נז, ד. סידור שער הלולב רסב, ב-ג. רסד, א-ד. רסה, א. מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' נג. ומקבילו בלקוטי דרושים לסוכות פכ, ג. ס"מ תקס"ב ח"א ע' כו וע' רפג. ובחי' נענועים שבלולב: ראה לעיל ע' אישט. וש"נ. בהערות שלפניו. מל' דאצי' שהן כנסי': ראה זהר בלק קצז, א. שהנענועי' הן לשית סטרין: ראה סוכה לו, ב ואילך. סידור אדה"ז דיני לולב [לפני הלל]. סידור שם רסד, ב ואילך.

ומזרח ומערב שגם הם נמשכי' בהעלם ומקיף מו"ק דעלמא דאתכסיא לוי"ק שלמטה בעלמא דאתגליא להיות מקומו ש"ע, ומו"ק הללו הוא שנמשך לכללות נש"י שהוא בחי' האתרוג שנק' פרי עץ הדר שדר באילנו כו' כמ"ש במ"א. וכ"ז עדיין בבחי' מקיף שזהו רק בכח ולא בפועל בגילוי גמור עד שמ"ע שזהו שנק' יום חגיגו שהוא בבחי' הקליטה באור פנימי מכל הנבחר מכל המשכת המקיפים דסוכות ויו"כ כנ"ל וד"ל.

וזהו ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך כו', כי הנה ע"פ כל המבואר למעלה בענין ר"ה ויו"כ וסוכות עד שמ"ע הרי ביו"כ עולי' נש"י למעלה מעלה לפני ה' ממש כנ"ל שהוא בעצמות דא"ס ממש (בתענוג הפשוט שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש שהוא העדן דעוה"כ ולכך נק' יו"כ קדוש הוי' כו'), והיינו בקירוב הגדול דפב"פ פנימיות ועצמיות דנקודת הלב שהוא בחי' יחידה שמתקשר בפנימיות ועצמיות דא"ס שלמעלה גם מבחי' מל' דא"ס שנק' מלך הקדוש כו' שהאיר ברי"ה ב"פ דמלכויות כו', ולזאת לא הי' שייך ענין המשכת קבלת עומ"ש בנש"י אף בעול מצות (כמו בעוה"ב שלמעלה מן המצות כמ"ש חפשי חנינם בלא מצות), כידוע דאין עול מל' שייך רק על בחי' נפרד דוקא כמו שאין מלך בלא עם דעם הוא בחי' נפרד כו', אבל בהיות נש"י עולים כ"כ למ[עלה] ביחוד עצמיות פב"פ כנ"ל איך יחכן שיחול ויפשוט עליהם מדת מל' כמו שא"א לומר שימלוך אדם על א' מאבריו הפנימי' או ידו ורגלו כו', כי גם שנק' ילד שעשועים לא שייך ג"כ בבחי' קבלת עומ"ש כו'. ובאמת הרי גם כל עיקר המכוון מן הקירוב הפנימי' הזה הוא שיהי' נמשך עומ"ש כחיצוני' כשיהי' בבחי' נפרד דוקא נשמות בגוף לפי שנעוץ תחב"ס דוקא כמ"ש סוף דבר כו' כי זה כל האדם (וכידוע בענין במי נמלך בנשמתן של צדיקי' שיהיו בגופי' שלמעלה מחכ' ומדו' דא"ס עצמו שהן תושבי' ישראל שלמעלה וזה ירידה דנשמו' בגוף שבבחי' אחר שעולה למעלה בבחי' קדם שהן ימי קדם דא"ס שרש האבות כו').

האתרוג שנק' פרי עץ הדר שדר באילנו: אמור כג. מ. סוכה לה, א. ראה גם סידור שער הלולב רסא, ד. רסג, ד ואילך. רסה, ד.
 ביום השמיני שלח את העם: מלכ"א ח, סו.
 יו"כ קדוש הוי': ראה ישעי' נח, יג. שבת קיט, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשמ"ו וע' תתקיג. ושי"ג. ע' א"צ.
 חפשי [א': ליתא] חנם בלא מצות: משפטים כא, ב [ושם: לחפשי]. ראה תורה אור משפטים ע"א וסע"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקלו. ושי"ג.
 דאין עול [לג': ליתא] מל' שייך . . . נפרד: ראה שער היחוד והאמונה רפ"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתק. ושי"ג.
 שאין מלך בלא עם: בחיי וישב לח, ל. ראה הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תרלא. ילד שעשועים: ירמ"י לא, יט.
 סוף דבר . . . האדם . . . במי נמלך: קהלת יב, יג. נסמן לעיל ע' אקעט.
 תושבי' [תורה של מעלה] . . . בבחי' [א"ג: מבחי'] . . . ימי קדם . . . האבות: ראה גם לעיל ס"ע אשכא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתנא. במדבר ח"ג ע' אקו. דברים ח"א ע' נה. ח"ב ע' שצא. ושי"ג.

וזהו ביום השמיני שלח את העם, פי' ששלח אותם להיות בבחי' מהות עם נפרד בפני עצמו שהוריד אותם מלמעלה מעלה לבא בריבוי ההשתלשלו' בצמצומי' והתחלקות דעי' כחי' ומדות [מ]מל' דאי' עד מל' דעשי' שנמשכו הנשמות בגופים גשמי' לקרות בשם עם נפרד עד שא' מלכינו בקבלת עומ"ש ממש שיתכן עליהם אימת מל' בחיצוניו' דוקא, שזהו סוף מעשה שעלה במח' תחלה בתחלת הקירוב שהי' ביו"כ פכ"פ כנ"ל, וזהו הריחוק שאחר הקירוב כדי שע"י הריחוק הזה עד שיפרדו בבחי' עם נפרד יומשך עליהם בחי' כתר מל' שא"א להיות כ"א שיפרדו מקודם להיות עם כו', ואזי [י]עלו דוקא בתכלית הקירוב שהוא בחי' כתר מל' דאי' ועכשיו ששרשו למעלה מחכ' ומדות דאי' עצמו כמ"ש במ"א (שזהו אז ראה ויספרה בח[ש"מ] ובינה שלמעלה עד ויאמר לאדם שלמטה בעומ"ש דעול תו' ומצות הגשמי' הן יראת ה' היא חכ' שלמעלה וסור מרע בינה שלמעלה [ב]זהו נשלם שלימות דחוי"ב שלמעלה כמו שאין חכם כבעל הנסיון כו' וכן ישראל שלמטה בקיום התו"מ בעומ"ש זה[ו] עלי' דכתר שם טוב דמשיח שהקים עול[ה] של[ת] תו"מ דוקא שנא' [בן] ישכיל עבדי כו' וגבה מאד למעלה מימי קדם כו').

והטעם שביום השמיני דוקא שלח את העם שהוא בש"ע כו', כי הרי מבואר למעלה דמרי' עד יו"כ הוא עליות העולמות בכלל ובפרט [בנשי'] שנק' בכסא כ"ס א' וביו"כ עומדי' למעלה פכ"פ וכנ"ל, ולא ירד האור למטה אף בז' ימי הסוכות רק בבחי' מקיפי' כמו בצל הסכך ובנענוע הלולב ואתרוג (וגם נמשך מותרי החסדים בע"פ החג), ומפני שבשמחה דחג שנק' זמן שמחתינו הכל הוא בבחי' ההעלם דמקיף ולא יתכן עדיין שיהי' קבלת עומ"ש ביראה כעבד ממש רק בש"ע שהוא זמן דבחי' הקליטה שנקלט האור דפנימיות התו"מ בכללות נשי' להיות במהות בפ"ע דוקא כמקבל שקולט השפע במהות בפ"ע כו' שאז יתכן שיומשך עליהם קבלת עומ"ש ד[עול] תו"מ

שוריה ואוי — ועכשיו: כ"ה גם בז'. ובא"ל ליתא.

או ראה ויספרה . . ויאמר לאדם . . בינה: איוב כח, כו. כח.

שאין חכם כבעל הנסיון: במאמרי אדה"א ויקרא חי' ע' תפו בשם: מאחז"ל. ראה עקידה פי' נח שער יד

ד"ה [הקדמה] השלישית. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נו. וש"נ.

דכתר שם טוב דמשיח: ראה לקמן ע' איתנו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שיה. דברים חי' ע' תרכט.

חי' ע' תתעה. וש"נ.

דמשיח שהקים עולנה של חו"מ: נסמן לקמן ע' איתח.

דמשיח . . ישכיל עבדי [ג': ליתא] . . וגבה מאד: ישעי' נב, יג. תרגום יונתן וילקוט שמעוני שם. ראה

גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיב. וש"נ. דברים ח"א ע' טו. וש"נ. חי' ע' תשנא.

בכסא כ"ס א': נסמן לעיל ע' אשעד.

בעיפ [בע' פרי] החג: ראה הנסמן לעיל ע' אישנו.

שוריה דפנימיות — בכללות נשי': א': בכלים דנשי'. ג': בכל יום (י) דנשי'.

כמ"ש ויהי בישראל מלך. וזהו ביום השמיני, אעפ"י שנק' עצרת ל' קליטה ול' כניסה ואסיפה כידוע וא"כ איך א' ע"ז בהיפוך דבחי' הכניסה ואסיפה או קליטה שהוא מה שא' שלח את העם ששלחם והרחיקם מאור פניו כו', הענין הוא דאדרבה היא הנותנת [דמשום] דשמ"ע הוא בבחי' הקבלה הפנימי' דאור תו"מ הנבחר מכללו' המשכות המקיפי' כנ"ל, ע"כ לאחר הקבלה והקליטה שייך ענין ההבדלה וריחוק והוא שיהי' כמהות עם בפ"ע ויוכל[ו] לקבל עליהם עומ"ש כנ"ל, והיינו מה שיהי' יכולי' לקבל עומ"ש בתו"מ בפו"מ בכל השנה זהו הכל מיום השמיני הזה שיש בו ב' הפכים קליטה וקבוץ באו"פ בכלי' דוקא וגם שילוח לחוץ שיהי' בבחי' אדם בפ"ע, שאין זה ב' הפכים כלל אלא הא בהא תליא דוקא מטעם הנ"ל דנתב"ס דוקא שריחוק זה יעשה קירוב בעלי' יותר מימי קדם (ובזה יתורץ בדרך הפשוט מה שיפלא לכאורה בפשט הכתוב שא' ביום השמיני שלח דשמיני זה הי' שמ"ע ואיך שלחם לביתם מאחר שנק' עצרת דוקא כמ"ש עצרת תהי' לכם כנישו יהי' כו').

ומ"ש ז' ימים וז' ימים ז' ימי[ם] לחינוך וז' לשמחת החג, ומה שא' י"ד יום להיות שעליי' המל'. לעיל תהי' בב' קומות דאורי' ואורח וזה ז' ימים וז' ימים כו' אבל ביום הח' שילח זהו כר"ג בחדש כמ"ש בד"ה רק בח' נטלו רשות ממנו לילך כו' (ובקרבות הכבשים הי' בכל יום מז' ימים דחג י"ד ובשמ"ע הי' רק ז' כבשים ופר א' כו'). ושרש הענין הוא לפי שיום השמיני הזה הוא בחי' מלך הח' שהוא בחי' מלך הדר כו' בחי' צ"ע (שהוא משיח ומשה ויוסף כידוע) שהוא למעלה מבחי' התווה והתיקון, והוא בחי' שם מ"ה החדש שממנו מקור התיקון והבירור דתו"מ למטה דבחי' דתו' אתברירו דוקא, וידוע שיש ב' מיני בירורים א' דאורי' בחסדי' עליונים דרצון ותענוג

ויהי בישראל מלך: מלך: ברכה לג, ה.

עצרת ל' קליטה: נסמן לעיל ע' אישנה.

עצרת ל' . . . כניסה ואסיפה: ראה לקוטי תורה דרושים לסוכות פב, ג. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשפד ומקבילו בלקוטי דרושים לשמ"ע פד, ג. ובארוכה לעיל ע' אישג. תקס"ה ח"ב ע' תתקס, ומקבילו בלקוטי שם פד, ד. לעיל ע' ארעו וע' ארפכ. לקמן ע' איתקיב. דשמיני זה הי' שמ"ע ואיך שלחם: ראה מלכים א ח, טו (ובמצודת דוד שם). דברים הימים ב ז, י (וברשי' ורדיק שם). בראשית רבא פליה, ג ובמפרשים שם.

עצרת . . . כנישו יהי' [א]: תהא: פינחס כט, לה ובתרגום אונקלוס שם.

ז' ימים וז' ימים . . . י"ד יום . . . בחדש [ז': מרחשון!] כמ"ש בד"ה [ב: בוהר!]: מלכים שם פסוק סה. דברי הימים שם.

ובקרבות הכבשים . . . ופר א': פינחס שם יג-לו.

שיום השמיני . . . מלך הדר: ראה לעיל ע' אישנה.

הדר . . . משיח ומשה ויוסף: (משיח) ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' רלג. תורת חיים שמות ט, רע"א.

מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שמה. דברים ח"א ע' ל. ח"ג ע' א"ק. (משה) תו"ח ומאמרי אדה"א דברים ח"א שם.

(יוסף) תורה אור ויחי קג, ב. מאמרי אדה"א ויקרא שם. דברים ח"א ע' לא.

מלך הדר . . . הדר . . . שם מ"ה החדש: לקמן ע' איתפכ בשם העץ חיים. ושינ.

דבחי' דתו' אתברירו: נסמן לעיל ע' אקעד.

שבחכ' ומדות, והב' לאהפכא חשוכא וכו' בתשובה דאו"ח כנ"ל, וכ"ז אינו שייך רק בבחי' התהו שהי' שבירה בשם ס"ג וצריך להיות בחי' התיקון ע"י שם מ"ה דתו"מ אבל למעלה מבי' בירורים אלה דאו"י ואו"ח היינו בעצמיות ופנימיות דאו"מ ממשי כו' שלמעלה מאו"י ואו"ח וזהו בשמ"ע דוקא שאז נקלט אור העצמו' ופנימי' דתו"מ כמו שהוא באו"מ כמ"ש כי חק לישראל טרם שירד לברר, אך מפני שזהו בא' לאחר שלימות הבירורים דתהו ותיקון שהוא ג"כ ע"י צ"ע דוקא שהוא מלך הח' שלמעלה מהם והוא מה שלאחר שנמשך בחי' הפנימיות ועצמיות לנשי' כמו שהוא בעצם שלח את העם להיות [מלך] על עם, וזהו אחר ז' ימים וז' ימים דתהו ותיקון להיות אדם בדומה לעליון ממש וד"ל (וכמו נשמת אדה"ר שהיתה כלולה בעצמות ויצא בגוף נפרד להיות מקבל עליו עומ"ש ועי"ז נעשה ה' מלך גיאות לבש להיות [מל'] כ"ע בפנימי' דתו"מ) ובחיצוני' להיות מלך העולם כו', וזהו אף עשיתו לרבותא יותר כנ"ל (והוא מה שא' דמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתו"מ בתיובתא לעשות[ם] בע"ת לאהפכא חשוכא לנהורא כו' בבחי' או"ח שמאו"י יהי' או"ח. והענין הוא דצ"ג שרשם למעלה מאו"י ואו"ח דתהו ותיקון כנ"ל, וכיעקב איש תם שהי' ראשית אונו בזריעה כי חלק ה' עמו כו' שלפני צמצום הראשון דחשך סתרו כו' והוריד א"ע להיות בע"ת להפוך חשך לאור כו', כך צ"ג שהן בשם מ"ה דהוי' דעצמות יעשה אותם בע"ת להורידם למטה להיות בבחי' נפרד ומריחוק שלהם יבא לקירוב כענין מלך ששלח בנו למרחקי' [שיוכל] לפרנס א"ע ביגיעתו ועבודתו ולהיות בדומה אליו ממש כו' וד"ל.

וזהו שלום שלום כפולה שלום בפשמ"ע ובפשמ"ט לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב ולקרוב שנעשה רחוק, שכ"ז יש בענין ר"ה ויוה"כ ושמ"ע, דרחוק נעשה קרוב בעשיית בריה שמרחוק ה' נראה לנו וממע[מ]ק"י קראתיך מרחוק בעי"ת, עד יוה"כ שעולים בקירוב גדול [כנ"ל] שנעשה

שהי' שבירה בשם ס"ג: נסמן לעיל ע' ארי.

כי חק לישראל: תהלים פא, ה.

אדה"ר . . . עומ"ש . . . ה' מלך גיאות לבש: תהלים צג, א. ראה פרקי דרבי אליעזר פ"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שמב. במדבר ח"ג ע' תתק"ז וע' א"פז. דברים ח"ג ע' תשס. ושי"ב.

אף עשיתיו: ישעי' מג, ז. ראה לעיל ע' אישטו ואילך.

דמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתו"מ בתיובתא: נסמן לעיל ע' איקעט.

וכיעקב איש תם . . . ראשית אונו . . . כי חלק ה' עמו: תולדות כה, כו . . . לי הכתוב תצא כא, יז . . . האוינו

לב, ט.

שוריה שלפני — בע"ת . . . להיות: יג: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: להיות . . . להיות.

וכיעקב . . . בע"ת: ראה גם לעיל ע' אישכה. לקמן ע' איתסג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איצט. ושי"ב.

שלום שלום . . . לרחוק ולקרוב . . . רחוק: ישעי' נו, יט. ראה ברכות לד, ב.

שלום כפולה . . . בפשמ"ע ובפשמ"ט: ראה סנהדרין צט, ב (עה"פ ישעי' כו, ה).

שמרחוק ה' נראה לנו וממענמק"י קראתיך: ע"ד ירמי' לא, ב. תהלים קל, א.

הרחוק קרוב, וכן מלמעלה למטה מאשר ה' הוי' מרחוק ברוממות העצמות
 ברה"ק נעשה קרוב ביוה"כ וימינו תחבקיני כו' ויעבור ה' על פניו כו', ומיוה"כ
 עד סוכות הקרוב נעשה רחוק להיות בכח' מקיף וצל בלבד כשמחה במחול
 שמתרחקים ומתקרבים כענין יהללו שמו במחול בעיגול דמקיפים דסוכות
 שהוא [ה]שמחה שבהעלם הנפש לבד ולא בגילוי גמור וכענין שמחה של בכי'
 מריחוק שהי' קודם [שהי' ב]יוה"כ, וחוזרים ומתרחקים בד' ימים שמיוה"כ עד
 סוכות, ובסוכות הריחוק דמקיפים דסוכות בהעלם בשמחה מרחוק יבואו
 לקירוב ויחוד פנימי' בש"ע, ואח"כ קרוב נעשה רחוק להיות [כמו] צ"ג
 שנעשה בעי' והוא להיות בקבלת עול מל' שמים כיראה לכל השנה והוא
 מ"ש שלח את העם.

ואמנם כ"ו לעשות מקירוב ריחוק ומריחוק קירוב וכן חוזר חלילה הכל
 מכח דצ"ע זה שהוא מלך הח' מלך הדר דוקא מטעם הנ"ל. וזהו
 ביום השמיני שלח את העם ולא נזכר מי הוא המשלח להיותו למעלה מכל
 ההשתלשלות דמל' דא"ס ובכוחו לשלוח את העם אחר הקירוב דוקא כו'. ואז
 ויברכו את המלך, דלאחר ששילח את העם וקבלו עומ"ש שלימה בהיותם
 בריחוק שזהו סוף המכוון יותר גם מפנימיות הקירוב והיחוד דש"ע כי נעוץ
 תחב"ס דוקא כנ"ל, ולכך אז דוקא ויברכו את המלך, שהמשיכו ברכה בראש
 המלך הזה (שהוא המלך הח') שיהי' ברכה והצלחה במעשיו בתוס' מרובה על
 עיקר המכוון שלו כמו שמברכים את המלך בכתר מל' בראשו שיצליח מאד
 וכמו כתר שם טוב דמשיח דכתיב לסעדה מעתה ועד עולם וד"ל. וזהו יש
 בכח העם דוקא לברכו אחר שהם מקבלי' עומ"ש בעול דוקא כי שרש
 [ה]התחלה נעוץ בסוף הכל דוקא כנ"ל [לפי] שמעוררי' בזה דוקא לבחי'
 עצמו' השעשועי' שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש שלמעלה גם מכח"ב
 שבמדות דא"ס כו'. וכך הוא כל ענין הברכות שהוא בשם [ו]מל' דוקא [ו]כמו
 נוסח הברכות דמצות שאו' ברוך אתה לברך לשם הוי' להיות אליקינו מלך
 העולם שהברכה הוא להוסיף אור וכח בכתר מל' להיות מלך על עם כו'.
 וזהו הברכה שיוכלו לברכו הוא מחמת ששלחם והפרידם מיחוד העצמי דוקא
 לפי שנעוץ תחב"ס דוקא דברכ' בראש תלוי בברכה בסוף דוקא מטעם הנ"ל
 ומטעם משל הנ"ל בענין ריקוד שהריחוק עושה קירוב ואחר ההסתר והריחוק
 דוקא יתקרבו כו', וכך אחר ששילח את העם דוקא ויברכו, והוא מ"ש ברוך

ש"ה הרחוק — וכן [אגדהזיג: (וכן) . . מאשר [ב: אשר. ה: מאיר] . . ה' [א"ג: ליתא] . . כו'
 גדהיג: כו') [יעבור [ב: (ויעבור) ה' על פניו כו' [אבגיג: כו')]: תשא לה, ג.
 יהללו שמו במחול: תהלים קמט, ג.
 ש"ה מכח — הנ"ל: ע"כ נכתב בבוד' ד.
 ויברכו את המלך [תוקז ע"פ א"ג. ובכתי' זה וכן ז: העם ו]: מלכים-א, ח, טו.
 לסעדה מעתה ועד עולם: וכ"ה לקמן ע' א"שצ. ובישעי' ט, ו: ולסעדה. בדילוג.
 הברכות שהוא בשם (ו)מל': ראה ברכות מ, ב. שו"ע אדה"ז הל' ברכות סרי"ד.

אתה לנוכח כאילו עומד פני"פ כו' ואח"כ ריחוק כשאו' אלקינו אשר קדשנו ל' נסתר ואח"כ בגוף היחוד דמצות הוא הקירוב כידוע ודל.

וילכו לאהליהם שמח"י וטובני] לב כו', פי' אחר ששלחם להיות לעם בפ"ע לקבל עומ"ש בעול תומ"צ ויברכו את המלך בברכות המצות הנה כ"ז עדיין למעלה במלך העליון ששלחם כו' ולא יצאו למטה עדיין (כי הרי ה"י זה ביום ש"ע שנא' בו עצרת תה"י לכם בכניסה ואסיפה יחד כנ"ל, ואף שה"י זה אחרי י"ד יום ודאי ה"ז כדת של תורה שהוא ש"ע שהוא חג בפ"ע וקרבו בפ"ע כו') רק שמכח הזה ששלחם בש"ע להיות בכחם בעצמם לקבל עומ"ש באהבה וירא' ולהמשיך ברכה דאוי"מ בברכות המצות לכל השנה כו'[לה] כנ"ל, ע"כ א' וילכו לאהליהם כו' שהלכו בכח זה דוקא לאהליהם שהוא אוהל תומ"ש ע"ז אמר מה טובו אוהליך יעקב כו' כיעקב שה"י יושב אוהלי' כו' כתושב"כ ותושב"ע"פ כו', והיינו מה שימשיכו עומ"ש בבחי' מקיף עליהם כאוהל [וי]ה"י מעשה המצות בחי' כלים מכלים שונים באוהל הזה וכן באוהל ומקיף [דתורה] שנק' היכל ואוהל ומשכן כו'. וילכו לאהליהם שלהם כל נשמה באהל שלה באוי"מ דתומ"ש ועומ"ש שה"י בשמחה דוקא, והוא מ"ש שמחים וטובני] לב וידוע ההפרש בין השמחה שהיא בבחי' מקיף [ב]העלם הנפש עצמה עד שלא יכילנו כלי המוח ו[ה]לב כלל [כ]ענין שמח[ת] החג וכן וישמחו כך מקדשי שמך בשמחה שת[ומ"ש] שנק' אוהל וכלי ויש ב' מדריגו' א' בחי' מקיף זה שבהעלם והב' כאשר בחי' המקיפי' הללו עצמן שבשמחת הנפש בהעלם הוא שבא לידי גילוי גמור עד שיכילנו כלי הלב בפנימי' נקודת הלב שבו דוקא, וזהו שנק' טובי לב כו' כידוע בענין תחת אשר כו' בשמחה וטוב לבב דוקא. והטעם שנק' טובי לב כי האור נק' טוב כמ"ש וירא אלקי את האור כי טוב כו' והיינו כאשר נתגלה כל העלם המקיפי' דשמחה שהוא בתעלומו' הלב מטעם הנ"ל זהו גילוי דאוי"מ להיות [ב]בחי' אוי"פ כו' והאור הזה הוא אור של ההעלם דחשך שבמקיף הנעלם כנ"ל בענין צל דצלם כו', וכאשר בחי' יחידה שכנפש מתגלה מן ההעלם נק' שמחת הנפש עצמה שלמע' מן הגבלת הכלי לגמרי, ואמנם כאשר יכילנו כלי הלב זהו שהלב מחזיק להגוף דשמחה העצמי' ואז נק' טובי לב, וכאשר לא יכילנו נק' שמחת הנפש בעצמה לבד, וזהו ההפרש בין שמחה דסוכות לש"ע שנק' טובי

וילכו לאהליהם שמח"י וטובני] לב: מלכים שם.

ש"ע שהוא חג בפ"ע וקרבו בפ"ע: ראה סוכה מז, סעי'ב ואילך.

מה טובו אוהליך יעקב . . . יושב אוהלי' . . . בתושב"כ ותושב"ע"פ: בלק כד, ה. תולדות כה, כו. ראה מאמרי

אדה"א דברים ח"א ע' ו. וש"נ.

וישמחו כך מקדשי שמך: נוסח ברכת יריט [בדילוג].

תחת אשר כו' בשמחה וטוב לבב: תבא כח, מז [רשם: ובטוב. אבל כ"ה גם לקמו ע' אתפנו. תורת חיים וחי

צו, א. דרך חיים שער התפלה ק, ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שער].

וירא אלקי את האור כי טוב: בראשית א, ד.

שריה שהלב — להגוף: ז"ג: להמקיף.

לב לפי שקבלו [והכילו] לאור המקיף בבחי' התמצית והמובחר שבהן בבחי' קליטה כנ"ל, וזהו עצמו הטעם שהלכו לאהליהם ג"כ שמחים בשמחה ש"מ בטוב לבב דוקא לכל השנה שיהי' למטה בכנ"י כמו למע' ממש כנ"ל וד"ל (ומטעם הנ"ל דבש"ע נמשך התמצית כמו סחיתת הפרי היוצא ראשונה (שנק' אשענציע) וכנ"ל שזהו כל העבודה להוציא מן ההעלם דתעלומ' הלב לגילוי בחידוש גמור ע"י בחי' התגלו' דיחידה בנקו' הלב כו').

על כל העבודה אשר עשה ה' לדוד עבדו כו' זהו בחי' רב טובו העליון שהי' גנוז וצפון הטוב בהעלם דעצמו' א"ס דלמחבת"כ רק בעוה"ב שהוא העדן עצמו כו', וביו"כ הוא מעין זה הטוב הגדול שיהי' אחר תח"מ שיקימנו ונחי' לפניו [ממש] ח"ע ע"כ אין בו או"ש כו', ונמשך בבחי' מקיפי' דר"ר העליוני' דרדכ"ר וגם יורד למטה בסוכות כשמחה שבהעלם, עד שמ"ע שנתגלה כל הטוב ההוא שבפוע' דאיס בתו"מ להיות נקלט האור הנבחר הזה כמו יבחר לנו כו' בכלים דוקא, שזהו מה שבחי' ההעלם דעצמו' שבמקיפי' בא בכלי[ם] בא"י וירושלים ובנין בהמ"ק דלעיל שיהי' בלי גבול, והוא ארץ החיים דעוה"ב ומשיח ב"ד יחי' חיי עולם כמא' דוד מלך ישראל חי וקיים כמ"ש לסעדה מעתה ועד עולם שזהו וע"י יתי' כו'. וזהו לדוד עבדו כתר שם טוב דמשיח ולישראל עמו בעוה"ב יום שכולו טוב כו' וד"ל. וזהו שא' שמחל להם אותו עון דיו"כ שאכלו בו כי הי' אז מעין עוה"ב שעונג הנעלם עצמו בא במורגש דוקא וד"ל.

ומעתה י"ל שרש ענין שאו' מוריד הגשם בש"ע דוקא כנ"ל. והנה ילה"ק להבין ענין סדר הפסוקי' דנותן שלג כצמר כפור כאפר יפזר משליך קרחו כפיתים לפני קרתו מי יעמוד ישלח דברו וימסם כו' עד מגיד דבריו ליעקב כו', דמשמע לכאורה מפשט סמיכות המקראות הללו דכל מה

על כל העבודה [ז"ל: הטובה] אשר עשה ה' לדוד עבדו: מלכ"א א. שם.

שבפוע': שבפנימית ועצמות.

יבחר לנו: תהלים מז, ה.

בא"י . . . דלעיל שיהי' בלי גבול: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ד וע' כב. וש"נ.

דוד מלך ישראל חי וקיים: נוסח קידוש לבנה. ראש השנה כה, א. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע'

אקסז. דברים ח"א ע' ר"ד.

לסעדה מעתה ועד עולם: נסמן לעיל ע' אשפח.

וע"י יחי': דניאל ז, ט.

בעוה"ב יום שכולו טוב: ע"פ נוסח הרחמן שבברכת המזון ליו"ט.

שמחל להם אותו העון דיו"כ: שבת ל, א.

שריה ומעתה [מכאן ואילך נמצא כבוד ג"א"ב"ג]. וראה הנרשם בהתחלת המאמר] . . . שאו' מוריד

הגשם: ראה בריש המאמר.

ילה"ק [ג"כ: יש] . . . סדר הפסוקי': ראה תהלים קמז, טז ואילך. וראה ד"ה הנותן שלג בסידור שחרית

סג, ב ומקבילו במאמרי אדה"ז מארז"ל ע' תב. ספר המאמרים תקס"ז ע' קכח וע' קמא.

שהקדים לומר בתחלה בענין כפור וקרח שישלח דברו וימסם כו' שכ"ז הוא בשביל שיומשך המשכה עליונה דאור תו' בבחי' חוק ומשפט לנש"י כמ"ש מגיד דבריו ליעקב [חוקיו] ומשפטיו לישראל כו', וזה"ע המשכה דחק לישראל משפט לאלקי יעקב שא' גבי ענין ר"ה ויו"כ תקעו בחדש כו' בכסא ליום חגיגו כי חק [ליש'] כו' שהוא בש"ע דוקא כנ"ל שהולך כסדר דוקא שמר"ה עד יו"כ עולה כנס"י למעלה בפנימי' הכתר ביחודו פנ"ב כמ"ש לפני הוי' כו' ונמתקים שם דוקא כל בחי' הג' קשות דעווננו וחטאים להיות כשלג [ילבינו וכצמר יהי' שזה שא' הנותן שלג כצמר כו' דייג ת"ד כו' ע"י דאמר לבושי' כתלג חזור] ועולי' למעלה יותר שהוא כמו בחי' שער רישי' כעמר נקי בחי' י"ג חוורתי דע"י כו'. וזהו המשך הדברים בתחלה א' הנותן שלג כצמר דבחי' החסדי' דייג מדה"ר דא"א שהוא כמשל לובן השלג שאינו לובן עצמי ופשוט רק שהן מים שנתקררו [באור] ונתלבנו כך ע"י לובן דשערות דדיקנא דכה"ר כו' שאינו בחי' חסד עצמי דק מצד בחי' רב חסד שבעצמו' התענוג שמאיר בפנימי' החכ' להיות התגברות החסד על הדין גם מצד החכ' שנק' מים עליוני' דח"ע וע"ז א' שנותן שלג זה שיהי' כמו צמר לבן בעצם דעמר נקי הנ"ל והיינו בחי' עצמות החסדי' הטובים שבפנימי' דע"י שלמעלה מן החכ' לגמרי כו' (וכמ"ש אם יאדימו כתולע בעצם האדמומי' דרע גמור שהוא בעצם הגבו' קשות שא"א להמתיקן עפ"י ח"ע דתו' אף בייג מדה"ר כו', כצמר יהיו שמרבה לסלוח וללבן ולהמתיק גם הם בחסדים העצמיים ופשוטי' כו' וד"ל.

והנה אחר שא' שנותן שלג כצמר דוקא שזהו ביו"כ דוקא כנ"ל אמר כפור כאפר יפזר משליך קרחו כו'. דהנה מבואר בזהר ע"פ יביע אמיר שהן ג' מדרגות או"ר מי"ם רקיע כו', ויתפרש זה כב' דברים הא' בבחי' החסד כמו שהוא במקורו הראשון כמו בחי' רב חסד דע"י (שמלובש בגלגלתא דא"א שזהו בחי' שער רישי' כעמר [נקי] כו' כנ"ל) ובחי' נוצר [חסד] כצנור דק שזהו מזל העליון דא"א שהוא מקור המשכה לגילוי החסד דרך בחי' שערות דת"ד והן י"ג מדה"ר שנמשל לשלג כנ"ל (והוא [מה])

תקעו בחדש . . כי חק: תהלים פא, ד"ה. ראה לעיל ע' אישנו.

לפני ה': אחרי טו, ל.

לבושי' כתלג חזור . . שער רישי' כעמר נקי . . י"ג חוורתי: ראה לעיל ע' אישפא ואילך.

כמשל לובן השלג: ראה לעיל שם.

השלג . . מים שנתקררו (באור): ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצה. ושי"נ.

החכ' שנק' מים: ראה תניא פי"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנה. ושי"נ.

אם יאדימו כתולע . . כצמר יהיו: ישע"י א, יח. ראה לעיל שם ס"ע אישפא ואילך.

בזהר ע"פ יביע אמיר: תהלים יט, ג. ראה עץ חיים שער (א) המלכים פי"ז. זרר תרומה קל"ו. ב. קס"ז. א.

מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעג. ושי"נ.

רב חסד דע"י . . בגלגלתא דא"א: ראה עץ חיים שער (יג) פי"ז.

נוצר (חסד) כצנור דק: תשא לד, ז. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רכו.

שנתלבש ומתעלם בהעלם דלבוש שערות (כמו התלבשות השכל במשלים ואותיות מצומצמי' כמשי"ת), וידוע דהחסד הוא האהבה שמחמת האהב' נמשך החסד, ויש אה"ר ואה"ז אה"ר שלמעלה מן החכ' וטעם לגמרי וזהו בחי' רב חסד, וגם נוצר חסד שהוא ברצון ותענוג העצמי' בלתי מורכב כלל בבחי' טעם לרצון אפי' טעם כמוס לרצה"פ הנק' ח"ס דא"א כידוע (ואה"ז שנמשך [מן השכל וטעם כמו לפי משפט החכ' דתורה דמח"ע נפקת כידוע, וזהו ג"כ בחי' מ"ע ומ"ת דמ"ע שמעל] לרקיע זהו בחי' החסד ואה"ר הנ"ל שלמעלה מן הטעם, וזהו כמו שהחסד והאהבה בבחי' העצמו' ממש שנק' אור ממש כמ"ש באור כי טוב וחסד נק' טוב כמ"ש כי טוב חסדך מחיים, והיינו י"ג מדה"ר שמבחי' עצם הטוב והחיים שבעצמו' ופנימי' דא"ס כמ"ש את פניך הוי' אבקש לפני הוי' כו' כנ"ל שנק' הארת פנים העצמי' שיאיר הוי' פניו ביו"כ מרעדכ"ר כו'. אך כדי להמתיק כל הדינין להיות זדונות כזכיות עד שילבינו כשלג וכצמר כנ"ל נמשך בדילוג המדרג' עוד למטה מבחי' הארת אור הפנימי' דחסד העצמי' שנק' אור ונעשה בבחי' מים שהוא בחי' חסד הנמשך ומתפשט למטה באה"ר עצמי' ברצון ותענוג באה"ר בתענוגי', וזהו בחי' מ"ע שמעל כו' וכמו והמים אשר מעל השמים, וזהו וזרקתי עליכם מים טהורים מבחי' טה"ע (שהוא רקיע העליון שנק' שה"ש כמו אבני שיש טהור שא' ע"ז מים מים כמ"ש במ"א) וטהרתי אתכם כו' להמתיק כל הדינין לחסדים ממש, ומים [עליונים] הללו אינם בחי' מים ממש אלא הן מקור לחסדים דבחי' מקיפים שבהעלם הרצון ותענוג עדיין ואינם יורדים ונמשכים למטה גם בבחי' החו"ב שהוא כמו טעם המורגש בהשג' אה"ר זו שזהו בחי'

דהחסד הוא האהבה: ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת אהבה.
אה"ר ואה"ז: לשון הוהר וישב קפא, א. (היכלות) פקודי רנד, ב. אגרת הקדש סט"ז (קכד, א).
טעם כמוס לרצה"פ הנק' ח"ס [י"ב: חסד !] דא"א: ראה לקוטי תורה שלח מט, ג [ושם מציינ לעץ חיים שער כי"ב פ"ה. והוא בהוצאת שקלאוו תק"ס. ולפנינו הוא שער (כג) מוחין דצלם פ"א]. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תקנ וע' תתסז. ושי"ג.

דתורה דמח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' איקסג.
כמ"ש באור כי טוב . . . כי טוב חסדך מחיים: בראשית א, ד. תהלים סג, ד.
שויה י"ג — והחיים שבעצמו' [ג"ב: והחסד בעצמי']. . . את פניך הוי' אבקש לפני הוי': תהלים כז, ח. אחרי ט"ג, ל.

מים שהוא בחי' חסד: ראה זהר תרומה קסז, א. קעה, ב. שמיני מא, א. פרדס שער (כג) ערכי הכינויים:
ערכי הכינויים לבעל סדר הדורות: קהלת יעקב מערכת מים. מאורי אור מערכת מים סעיף טו. אגרת הקדש ס"ח. לקוטי תורה דרושים לר"ה סא, ג. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' פט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלט.
חי"ב ע' תצח. לעיל ע' אירמט.

והמים אשר מעל השמים: תהלים קמח, ד.
וזרקתי עליכם מים טהורים מבחי' טה"ע: יחזקאל לו, כה. ראה לקמן ע' איתכ. ע' איתמה וע' איתקיה.
אבני שיש . . . מים מים: ראה חגיגה יד, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"ז. ושי"ג.
שויה טהור: בכת"י זה ניתוסף: אינם בחי' מים. אבל ב"ג"ב"ג ליתא. וראה בפנים בשורה שלאח"ז.
וטהרתי אתכם: יחזקאל שם [ושם: אטהר אתכם — ראה הנסמן בח"ג שם]. שם לו, כג [ושם: אותם]. וכ"ה גם לעיל ע' איקסג בהערה. לקמן ע' איתקיה בהערה.

הרקיע דאגלילו מיא שמ"ע הנ"ל נגלדים ומתעלמים ועומדים בלתי מתפשטי' כלל (וכמו ענין הקרח הנורא (עיי' בסידור), כמו שא"א לח"ב בשכל וטעם להשיג מהות חסד ואה"ר העצמי הנ"ל ונשאר בהעלם כו', והיינו בבחי' פנימי' בינה שנק' רקיע דמ"ע דחכ' ורצון של אהבה וחסד בלתי מתפשט בהשגה דבינה כענין מה פשפשת כו' רק בהעלם ומקיף דבינה לבד (כמו הרקיע שעיג ראשי החיות שלמעלה משרש השגות דמלאכים במדות אוי"ר כו'). וזה"ע המקיפים דחסד' עליוני' שנמשך בז' ימי הסוכות בסכך שנק' צילא כמ"ש ה' צלך כאימ' דרביע' כו' וגם מתפשט מקיף חסד עליון בלולב ואתרוג בנענוע לו' סטרין שהן מקפים דו"ק עליוני' לעצור רוחות כו'.

והנה בחי' רב חסד העליון הנ"ל שהוא מקור הראשון לכל המקיפים דחסדים העליוני' [בהמשכת] אה"ר העצמי הנ"ל ביו"ב עד סוכות וש"ע כו' נק' ג"כ בשם ימין העליון כמ"ש וימינו תחבקיני וכמו חסד העצמי ביד הימין ששרשה מגעת במקיף העצמי דחסד הפשוט שבתע"פ דרדכ"ר הנ"ל (וכידוע בענין נשיאת כפים דכהני' ובכה"ג כמ"ש באהרן וישא אהרן כו' למעלה מהראש ובי"ג מדה"ר אינו רק הארה א' משמן הטוב על הראש דכה"ג כו'), ולפ"ע רוממות המקיף באה"ר זו למעלה [מעלה] בעצמות כ"כ כמו ימין ה' נאדרי בכח כו' וכן ימין ה' רוממה וע[ו]ן[ו]שה חיל כו' יש לפ"ע זה גם בחי' כח התפשטות חסד גדול ועצמי מלמעלמ"ט מטה ביותר (וכמו וימינך פשוטה לקבל שבים אף הנדחים למטה מטה בשאל תחת' כמנשה כו') ביד הימין שמתפשט למטה לעורר את האהבה בכנ"י ולהעלותם למעלה ביחוד פב"פ כמו ביו"ב (כמ"ש במ"א כמ"ש בהעלותך כו').

הקרח הנורא . . . בסידור: ראה סידור שחרית סג, ד.

מה פשפשת: זהר בהקדמה א, ב.

בסכך שנק' צילא . . . ה' צלך כאימ' דרביע: ראה לעיל ע' אישנו. תהלים קכא, ה. ראה זהר (רע"א

מהימנא) פינחס רנו, סע"א.

בלולב ואתרוג בנענוע . . . לעצור רוחות: ראה סוכה לו, ב ואילך.

וימינו תחבקיני . . . שבתע"פ [ג"כ: ליתא]: שיר השירים ב, ו.

נשיאת כפים . . . וישא אהרן . . . למעלה מהראש: שמיני ט, כב. ראה סוטה לח, א. ספר המאמרים תקס"ח

ח"א ע' שעה [הובא כאור התורה ראה ע' תרנב בשם: מו"ח ז"ל]. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שמט ואילך.

שם ח"א ע' ללד. ח"ב ס"ע תסה ואילך. ויקרא ח"א ע' ריח. תורת חיים בשלח ע' רצו.

ובי"ג מדה"ר . . . משמן הטוב על הראש: ע"פ תהלים קלג, כ. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב שם ס"ע

תסה ואילך. ח"ג ע' תתפט. דברים ח"ג ס"ע תתעה.

ימינך ה' נאדרי בכח . . . ימין ה' רוממה: בשלח טו, ו. תהלים קיח, טז.

וימינך פשוטה לקבל שבים . . . כמנשה: תפלת נעילה. דברי הימים ב לג, יג. סנהדרין צ, א (במשנה). קב,

סע"ב ואילך. ראה מאמרי אדה"א מארזיל ריש ע' תכו. אמרי בינה שער הציצית פד, ב. מאמרי אדה"א במדבר

ח"ג ע' תתקלט.

במ"ש בהעלותך: בהעלותך ת, ב. ראה ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' רטו (הנחת כ"ק אדה"א).

ח"ב שם ע' תנה (הנחת הרי"מ בן כ"ק אדה"א). ונ"יא בלקוטי תורה בהעלותך כט, ג. ובארוכה במאמרי אדה"א

במדבר ח"ג בתחלתו.

וזהו ג"כ ענין מ"ש וימינו] תחבני דקאי ביו"כ דוקא אחר ששמאלו תחת לראשי בריה כו' כנ"ל. והענין הוא דכח אה"ר העצמי' ופנימי' כמו שהוא למעלה בעצמות א"ס ב"ה [ממש] כמ"ש אה"ר אהבתנו כו' נמשך ומתלבש כח אה"ר זו גם בחצוני' דוקא והוא בענין החביקה ביד ימין העליון ביו"כ כשנמשך ומאיר לנשי' מאור אה"ר העצמי' באור פני מלך כו' כנ"ל שאז א' וימינו תחבני דוקא, כי החביקה שאדם חובק לחבירו האהוב כנפשו כבנו וכה"ג הגם שאינה רק בחצוני' לבד והוא מה שמניח ידו על אחוריו ומדבק ומצמידו אליו פב"פ לבלתי יוכל לנטות עורף ממנו כו' הרי סיבת חביקה זו בא' רק מצד התגברות אור אה"ר העצמי' הנ"ל שתתגבר עליו ביותר עד שלא יוכל שאת בהעלם בלבו ונפשו עד שיאחזנו בידו וידביקנו (כמו אחזתיו ולא ארפנו כו') שחביקה [ודביקה] זו מורה שיאהבנו כ"כ עד שיחפץ שיודבק ויחובק בגופו ממש והיו למהות א' ממש בלי יפרד ממנו לעולם. ולפי שהעיקר הוא במה שמצמידו ומחברו אליו בעוז אה"ר כ"כ עד שלא יוכל לנטות ממנו להחזיר עורף ולפנות ולהפרד לגמרי כו' ע"כ עיקר החיבוק הוא ביד ימין מקרבת באחורי גופו דוקא והוא מה שאוחז בידו באחורי גופו ואינו מניחו להיות נפרד ממנו להחזיר פניו אלא מחברו ומצמידו פב"פ אליו בחביקה זו כדי שתעמוד חוק האהבה והכרית ביניהם בל תמוט לעולם ולא תשכח מלבו אף בהיותו הולך מאתו למקום רחוק בטרדת עיניו יהיו הלבבות קרובות והנפשות קשורות כו'. ונמצא כמו שיש אה"ר הפנימי' בפנימי' הרצון והחשק מקרב ולב עמוק עד שנדבק נפשו כו' ביחוד פב"פ כמו ודבק באשתו לכך יש בבחי' מקיף בהעלם בהתגברות אה"ר ביד ימין מקרבת לאהוב כנפשו בחצוני' דחביקה זו שבידו באחוריו ויש כח גדול בחיבוק זה ביותר במה שמקיפו בידו שנמשך התקשרות בהעלם במקבל ע"ז לבלתי יוכל להפרד ליתן עורף כלל (שאיז כח כזה ביחוד פנימי אף ע"י רוח' דשביק בגווה כו' שנמשך התקשרות פנימי' במקבל, וראי' ממ"ת שכפה עליהם ההר כגיגית בימין מקרבת בחיבוק שעשה רושם בהם לבלתי יפרדו כלל (ואף שא' כי פנו אלי עורף כו' מיד נחזרים פב"פ כמו בעשיית) וכן גם בחטא העגל מיד שבו כו'), והוא כח המקיף דאה"ר הנ"ל בכל דור שמחזיר לנשי' פב"פ, משא"כ בחי' התקשרות הפנימי' דמ"ת שיוכל להבטל כמו אין

אה"ר אהבתנו: נוסח (אשכנזי) ברכות ק"ש.

ש"ה חביקה — אור [גיב"ג: עוז] . . . בידו [ג: ליתא] וידביקנו [ג: ומחבנינו. יב: ויחבנינו] . . .

אחזתיו ולא ארפנו: שיר השירים ג, ד.

ודבק באשתו: בראשית ב, כד.

רוח דשביק בגווה: ראה זהר (סבא) משפטים צט, ב. הנסמן לעיל בחי"כ פ' תצא ע' תקיד.

ממ"ת שכפה עליהם ההר כגיגית: שבת פח, א. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תקסב.

כי פנו אלי עורף: ירמ" ב, כז.

אין קורא בשמך . . . זר [גיב"ב: ליתא]: ישעי' סד, ו.

קורא בשמך כו' ונזקקות לאיש זר כו' אף שאין [האשה] כורתת כו' כמ"ש במ"א וד"ל. ועוד ראי' לזה ממה שאנ"ר שיש כח בחיבוק הבא בחצוני מהעלם דאה"ר לעורר מאד את האהבה והתשוקה במקבל עד שמזה יהי' התקשרות האהבה ביחוד פנימי כמו כל חיבוק שקודם גוף היחוד כו', וגם לאיש זר שאינו אוהבו יוכל לעורר בו האהבה ע"י חיבוק בימין מקרבת כו').

וכך יובן למעלה כמ"ש וימינו תחבקני ביו"כ כנ"ל שבחי' אה"ר העצמי הנ"ל נמשך ומתלבש בהעלם במקיף דיד ימין דרב חסד העליון בתוקף הכח ביותר מאו"פ דאה"ר זו, והוא מה שיוכל לירד ולבא בהשתל' רבות כ"כ להיות מחבק בימין מקרבת זו גם לנשי' המלובשים [למטה] בגופים שמחבקים ומקיפים בימין העליון גם מאחוריהם שהוא גם בנ[ה"ט] החומריות שלהם שנק' חומר לצורה כגוף לנשמה ומצמידם אליו בבחי' פני"פ בחיבוק זה ביו"כ גם באחוריים שלהם שלא יוכלו לנטות עורף כל השנה גם בהיות טרודים בצרכי גופם בשיעבוד פרנסה וכה"ג כי יש כח גדול ורב ביותר בהעלם בחיבוק זה הבא מחמת אה"ר הפנימי דרב חסד העליון להתפשט למטה מטה כ"כ עד שמקיף ומחבק גם לבחי' אחוריים בגופי' החומריים שנתעורר גם בלב בשר החומרי לבלתי יפרד לגמרי ח"ו (וכמו שיש כח במקיף המשפיע למקבל עד שתשלוט האהבה והקירוב הזה גם באחוריו לבלתי יוכל להנתק התקשרותו לעולם (ודוגמא בכללות הענין הי' זה באדה"ר שכולל כל הנשמות שבאו בגופי' דכתי' ב'י' אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה וידוע דמצד הנשמה שנפח באפיו כו' זהו בחי' קדם מקדמונו ש"ע ומצד הגוף שהוא נעשה מיסוד העפר הוא אחרון מכל מע"ב כמא' דאפי' יתוש קדמך כו' ועל חיבור שניהם יחד א' אחור וקדם צרתני חומר וצורה יחד ותשת עלי כפכה זהו בחי' המקיף דימין העליון שהוא מאיר על האדם שממנו עיקר קיומו כו' כמ"ש אך בצלם יתהלך איש צלם אלקי' דחסד עליון המקיף עליו והוא עיקר קיום הצורה בחומר וז"ש ותשת עלי כפכה דוקא, וכך הוא בכללות נשי' כמ"ש וימינו תחבקני מאחור לבלתי יופרד כנ"ל וד"ל).

והנה כל ענין הנ"ל בבחי' ימינו תחבקני שזהו בא מכח אור המקיף דאה"ר הנ"ל הנה זהו בא מבחי' גבו' שבחסד עליון שהוא תגבורת אור החסד ביותר מכפי מדתו כעצם שגובר ונמשך מבחי' ההעלם דעצמו לגילוי ע"כ

ש"אין (האשה) כורחת: סנהדרין כב, ב. ראה שערי תשוכה ח"ב חינוך פמ"ט גט, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תחקנ.

ש"יה בלב — במקיף: גיביג: בחיבוק.

באדה"ר שכולל כל הנשמות: באור התורה דרושים לר"ה כרך ו' ע' בתלם בשם הזהר. ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תקצא ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתיא. ושינ.

אחור וקדם צרתני: ראה לעיל ע' אישד ואילך.

דאפי' יתוש קדמך: נסמן לעיל שם.

אך בצלם יתהלך איש: ראה לעיל ע' איקסט. ושינ.

יורד ומשתלשל כ"כ עד שיבא לבחי' חיבוק גם מאחוריו לבד שזהו הנק' בחי' גבו' דוקא, וכמו בז' ימי החג שא' הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו חסדו דמשמע מזה שיש בחי' חסד שאינו בא בגבו' כ"כ וחסד זה מבחי' המקיף העליון הוא שבא בבחי' התגברות כח ביותר מכפי המדה ע"כ א' כי גבר עלינו חסדו עלינו בבחי' מקיף שהוא בחי' חיבוק מאחוריו כו' כמ"ש וימינו תחבקני כנ"ל, והוא מפני שלא יכול הכלי' דנר"ג דנשיי להכיל בתוכם בבחי' או"פ לזאת יבא החסד הזה עליהם בבחי' חיבוק כנ"ל בענין החיבוק שבא מכח התגברות האה"ר הנ"ל (וגם בכנס"י מתעורר באהבה דבחי' מקיף בהעלם בנפשם כל הימים שיומשכו ויחשקו לילך אחר הוי' בתו"מ כמו לכתך אחרי ככלה שהולכת כו'), והטעם שגבר עלינו חסדו בז' ימי החג ה"ז בא מכח הארת האור דאה"ר העצמי' (כמו שהוא בעצמו' אא"ס ממש כמו ביו"כ שהוא בבחי' אור עדיין קודם שנמשך כמים כנ"ל בענין אמ"ר כו', ולכך גם בהמשכו' האה"ר והחסד הזה יבא בבחי' גבו' בהתגברות החסד שמתלבש בבחי' מקיף דחיבוק כנ"ל ובסוכות הוא ההתלבשות במקיף דסכך שנק' צל שדי כו' (וכמו ויסך אלוה בעדו כו') וכה"ג.

אך הטעם שנק' גבו' שבחסד כמ"ש כי גבר עלינו חסדו ומאין יבא בחי' עבודה זו אם אין החסד בעצם רק במדה כו'. הענין הוא כידוע שיש ב' מיני חסד, א' כמו איש חסדו ורחמן בטבעו אבל הוא בבחי' קרירות בלי חיות כ"כ רק שחפץ חסד הוא ברצונו ובלבו ואמנם מצד הקרירות שלו יופסק חסדו מאיזה מניעה שימנע אור' כי נחלש כחו בלתי מתחזק בטבעו לעשות זה החסד כאיש חלש בדעתו ובמדותיו שיכולים זרים לפתותו ולהפכו לדין ואכזריות באיזה לשה"ר או יתן מדה ושיעור לחסד כו', והגם שיש בלבו החסד ביותר מן המדה מצד טבעו רק שלא יוכל לעמוד בנפשו בבחי' גבו' להפקיר עצמו בפיוור הון רב בחסד מופלג כזה מצד בחי' הקרירות והחלישות בטבעו כו', משא"כ מי שהוא גבור בכח טבעו יוכל לגבור כח המדות שלו בטבעי' וגם מדת חסדו יגביר בנפשו להיות החסד מתפשט ונמשך בלי שום מונע ולא ישמע למנגדים כלל ולא יופסק החסד כלל לעולם כי אינו מתחלש ונופל בטבעו לעולם בכל דבר מצד עוז וכח הגבו' שבנפשו והיינו מחום הטבעי שבמדותיו שגובר ביותר היפוך הקרירות במיעוט חום שמזה בא החלישות כידוע, ולכך נק' גבו' שבחסד שאינו נפסק לעולם לפי שבא בבחי' התגברות כח שבחסד שיוכל להיות בלתי הפסק ובלתי מונע שלא ימנע כל דבר שבעולם (ומזה יוכל להיות המשכת החסד גם למי שאינו ראוי כראוי לפי שמתגברת השפע ביותר מכפי המדה גם בשכל וטעם לעשו' נגד

הללו . . . כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, א"ב. ראה ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' תקס.

לכתך אחרי: ירמ"ב, ב.

ויסך אלוה בעדו כו' וכה"ג [ג"כ: כו' וכה"ג]: איוב ג, כג.

שריה עבודה: ג"כ: גבורה.

הטעם או שיגבור החסד גם כחכ' להפוך מדין לחסד כו' וד"ל). והנמשל מזה יובן למעלה בכח' רב חסד שבאה"ר העצמי' שמתלבש בחיבוק יד ימין כנ"ל שזהו מ"ש כי גבר עלינו חסדו שבא בהתגברות כח שבחסד שאינו נפסק לעולם דהיינו שלא ימנע מכל מונע כמקטרגים שעומדי' לנגד ולא יופסק ויחלש [כחו] כלל כמ"ש ימינך ה' נאדרי בכח כו', וכענין אתה גבור לעולם ה' כו' ע"כ מכלכל חיים בחסד ביתר מכפי המדה ואף למי שאינו ראוי כו' שנותן לחם לכ"ב כו' לפי שהמזונות הוא בגבו' שבחסד שנק' גיבור ממש, כענין לך ה' הגדולה והגבו' כו' שגדולה הוא בחי' התפשטו' החסד כמו שהוא בלתי שיתוף הגבו' שיופסק לפי שנמשך במדה כמו איש שאינו גיבור שגם חסדו יש לו הפסק וכמה מונעים ימנעו ולא יעמוד בכח חסדו לנגדם אבל בחי' גבו' הוא תגבו' הכח כגבור ממש כמו ה' כגבור יצא כו' וכמו ורב כח שיכול לעמוד נגד כל מונע ואין לו הפסק כלל וכמ"ש הושיע[ה] לו ימינו כו'. וזהו כי גבר עלינו חסדו בכח וגבו' יתירה שאין בכח החסד בעצם כ"כ, וכענין גשמים שיורדים בגבו' כנ"ל.

אך עדיין י"ל מ"ש כי גבר עלינו חסדו עלינו דוקא והלא א' ברישא הללו את ה' כל גוים כו' וא"כ מהו הטעם שנותן לזה כי גבר עלינו כו' כי זה הטעם סותר ומנגד דמשמע עלינו דוקא. אך הענין הוא דעלינו זה היינו בכח' מקיף כמו בכח' חיבוק בימין כנ"ל, ואמנם הנה בחי' חיבוק זה מורה על היות שנבדלו בני' להיות הם דוקא ביחוד וקירוב זה שזהו בעוז אה"ר כאהבת האב לבנו או לאשתו שמיוחד לכנ"י [לבדם] דוקא, וכמו שהי' במ"ת שכפה עליהם ההר כו' כחיבה יתירה זאת מודעת עליהם בכח' פכ"פ שיהי' בחיבוק זה דבוקים ב[ו] דביקות והתקשרות עצמי' ותמידי' לעולם בלי יפרדו כו' ולא עם אחרי' זולתם כמ"ש זרח משעיר כו' החזירה על כל אומה כו' ונק' כריתות ברית כו' כידוע. אך הנה בענין וימינו תחבקני דקאי ביו"כ כנ"ל זהו כמו שיהי' מעין דלע"ל בעוה"ב דוקא (לאחר תשלום הברורי' דק"ג מעה"ד לגמרי) שע"ז נא' אז אהפוך אל עמי' כו' שז"ש הללו את [ה'] כל גוים כו' והיינו משום שיאיר מאו"מ דימין העליון שימינו תחבקני לכנ"י גם

ימינך ה' נאדרי בכח: בשלח טו, ה.

אתה גבור . . . מכלכל חיים בחסד: נוסח תפלת העמידה. וראה גם לקמן ע' איתל וע' איתמא.

שנותן לחם לכ"ב . . . גיבור [ג"כ: גבורה]: תהלים קלו, כה.

לך ה' הגדולה והגבו': דברי הימים א כט, יא.

שורה שהוא — כמו איש: י"ב: ליתא. ג: ניתוסף ממעל לשורה.

ה' כגבור יצא . . . ורב כח . . . הושיעה לו ימינו: ישעי' מב, יג. תהלים קמו, ה. צח, א.

שורה כו' . . . חסדו: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: חסדו . . . חסדו. ג: נרשם ציון בפנים

וניתוסף על הגליון.

גשמים שיורדים בגבו': תענית ב, א.

זרח משעיר . . . החזירה על כל אומה: ברכה לג, ב. ראה עבודה זרה ב, ב.

אז אהפוך אל עמי: צפני ג, ט.

מאחוריו כנ"ל גם לכל גוים שיקבלו גם הם מאו"מ [ה]זה, והוא לפי שיהי' בחי' טפל ובטל לגבי הקדושה לקבל משם הוי' ג"כ, והוא ע"י כח ועוז גדול של בחי' ימין מקרבת דחסד העליון שמקרב גם לרחוקים כמו שלום לרחוק ולקרוב לרחוק שנעשה קרוב כו' (וגם לשאינו ראוי כראוי כנ"ל), והוא מצד התגברות הכח דגבו' שבחסד עליון שיומשך על כנ"י דוקא, והוא מ"ש הטעם כי גבר עלינו חסדו [עלינו] דוקא והיינו בבחי' חיבוק דאחוריים דנוק' מל' דאצ"י שמשם מקבלי' ע"ש דנוגה כידוע (וזהו לעבדו שכמ' א' שכמ' וכתף דא' דיחית דמל' למהוי אבי"א). וזהו כל הנותר בציון [כו'] קדוש יאמר לו כו' שיאמרו כו'. וזהו הטעם לענין הקרבנות דימי החג שהן ע' פרים בכלל רק שמתמעטי' והולכים כו' והוא לפי שבימי הסוכות גבר עלינו חסדו בגבו' שבחסד דוקא שיוכל להאיר ולהמשיך החסד גם לבחי' ע"ש דנוגה ולכך או' הללו את ה' כו' והוא לפי שמקבלי' מאחורי' דנוק' שהוא שם ב"ן דמלך אלקי' על גוים כו', ובימי הסוכות נמשך מרב חסד העליון בבחי' חיבוק דימין גם מאחוריהם דכנ"י כנ"ל וד"ל (ועכ"ז מסיים ואמת הוי' לעולם דהיינו בחי' פו"ע שהוא אמיתי' דשם הוי' לעולם הוא לכנ"י לבד בש"ע שהוא בחי' הקליטה שנקלט בהן [בחי'] המוכחר והתמצית דכל המשכות דאו"פ ואו"מ שמר"ה עד סוכות וגם בסוכות שאינו אלא [ב]בחי' מקיפים, ומשם יכולים הכל לקבל כו' אבל אמת הוי' יתגלה בעוה"ב לצדיקי' לבד[ם] וכמא' כ"י יש להם כו' שנא' ועמד כולם צדיקי' וכמ"ש יבחר לנו כו' כנ"ל וד"ל).

והנה מבואר למעלה בשרש ענין הסיבה לחסד בעצם שיופסק ויומשך במדה שזהו מצד בחי' הקרירות כמים שהוא בלא חום שאין בו כח וחיות רב שלא נק' גבור רק בכח ותוקף הנפש שהוא בחי' גבו' שבחסד שמסתעף מצד החום שמתפשט כחו ביותר כו' עד שלא יופסק לעולם, וכך הוא למעלה גם בענין מקור החסדי' שבהעלם הרצון העצמי כנ"ל בענין אמ"ר ששרשה באה"ר העצמי' ממש עכ"ז יש לה הפסק ולא יוכל לעמוד נגד המונע כו', וכמו שאנ"ר גם בהמשכות החסדי' דמ"ע שמעל לרקייע הנק' פרסא (שהוא ח"ס) שנמשך עד חו"ב דאצ"י דאגלידו [מיא] ונעשה רקיע

שלום לרחוק ולקרוב: נסמן לעיל ע' א'שפז.

דאחוריים דנוק' . . . מקבלי' ע"ש: ראה בהערה לקמן ד"ה: מאחורי'.

לעבדו שכמ' א' . . . דמל' [י"ב: כמא'] למהוי אבי"א: צפני' ג, ט. וזה תרומה קלה, סע"א.

כל הנותר בציון . . . שיאמרו: ישע"י ד, ג [ושם: והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים. אבל כ"ה גם

במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתצ. וראה שם ריש ע' תקסח. דברים ח"א ע' יח]. בבא בתרא עה, ב.

ע' פרים . . . רק שמתמעטים והולכים: ראה סוכה נה, ב.

מאחורי' דנוק' . . . דמלך אלקי' על גוים: תהלים מז, ט. ראה גם לקמן ע' א'תו. מאמרי אדה"ז פרשיות

התורה ח"א ע' עג. תורת חיים נח עג, ג.

ואמת הוי' לעולם . . . פו"ע [פנימי ועצמי']: המשך הכתוב כי גבר. ראה לקמן ע' א'יתיד וע' א'תכו.

כ"י יש להם . . . ועמד כולם: סנהדרין ר"פ חלק. ישע"י ס, כא.

יבחר לנו . . . כנ"ל [ג"ב: ליתא]: תהלים מז, ה.

קרח וכפור שנגלד מחמת הקור שבלתי מתפשט למטה כלל, והיינו בחי' עצמו' החסדי' העליוני' כמו שהן שמקורם בבחי' קרירות בלתי גבורו' שיוכל לפסוק ולעמוד כשבא בהשגה וטעם שלא יכילנו כניל ולא יעמוד לנגד המקטרג ע"פ מדה"ד (כמו בחטא סדום שלא הועיל חסד דאברהם להמתיק כו'), ולא עוד אלא שיהי' החסד בהעלם וצמצום כמו כוץ המים בהעלם בגלד דכפור וקרח ע"י אויר ורוח הקר ביותר שמכווצם כו' והוא הקור שבצפון שעושה בחי' העלם וכיוצ' בחסדי' דמ"ע ומ"ת כו'. אך עכ"ז א' שהן הן גבורותיו שכמו שנותן שלג כצמר כניל כך כפור כאפר יפזר [משליך קרחו]. והענין הוא [דכפור הוא] גלד המים הבא בחלקי' דקים מאד כמ"ש גבי מן ככפור על הארץ כו' שהוא מחולק לחלקי' דקי' וזהו ג"כ מתוק[ף] הגבו' שבחסד שיחלק למ"ע בחלקי' דכפור שיפזר אותם כאפר דוקא כו'. והענין הוא כמו האפר שבא מיסוד האש שבעפר שנשאר מחום האש שבעץ שמתחלק לחלקי' (ולמעלה היינו אפר דה"ג [ד]מנצפ"ך דפ"ר"ה שהן גבו' דתוהו שנתפזרו רפ"ח ניצוצי' כאפר לאחר הסתלקות אורות דתוהו כו') כך יש בחי' גבו' בחסדי' דמים דגם שנגלדו ונתכווצו בהעלם מן הרוח הקר דצפון בלתי יתפשטו למטה כלל אבל זהו בשביל חסד למקבל והוא שנגלדו בחלקי' קטני' ככפור (שהוא כזרע גד דמן דק ככפור כו') כדי שמיד ימס מחום השמש בארץ וילחלח כל חלקי הארץ בבחי' קרירות דוקא שמקרר לחום היבש שבארץ שיוצא כח הלחלוחית שבה לגדל כל צמח כו', כמו תועלת השלג בארץ כמ"ש כי לשלג יא' הוי ארץ דוקא דהיינו שימס השלג ויהי' למים ממש בהגיעו לארץ, ולכאו' מאחר שתחלתו מים וסופו מים למה הוצרך להתקרר בהילוכו מא[ן]יר הקר ויהי' שלג, אלא כדי שיקרר בקרירות זו לחום שבארץ מן האידי' הקשי' כו' ואז יוכל להיות תועלת המטר לרוות לארץ שתוליד ותצמיח, כי המטר מורכב גם מאש שבמים והן הברקים שעשה למטר כמ"ש ברקי' למטר עשה כו' כידוע דהעבי' מורכבי' מבי' הפכים דאש ומים ע"כ ירעש בהם קול הרעמי' וזה נצרך להמשכת המטר בארץ שיהי'

שור"ה המקטרג — ע"פ [ג': ואפי'] . . . בחטא סדום . . . אברהם: וירא ית, טז ואילך. פי"ט.
 שהן הן גבורותיו . . . ככפור על הארץ: ראה יומא טט, ב . . . נסמן לקמן הערה ד"ה: כזרע.
 דה"ג (ד)מנצפ"ך: ראה שער היחוד והאמונה ספ"ד. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלו. וש"נ. דברים ח"ג ע' איבג ואילך.
 מנצפ"ך: ראה תוד"ה גרועי שבת קד, א. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא שם.
 דה"ג (ד)מנצפ"ך דפ"ר"ה: ראה טעמי המצות: שער המצות וספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ חקת. עץ חיים שער (ט) שבירת הכלים ספ"ז.
 שור"ה דתוהו — שנתפזרו רפ"ח: ג"כ: שנתפררו לרפ"ח — ראה סידור שחרית סד, ג.
 רפ"ח ניצוצי': נסמן לעיל ע' אקעד.
 כזרע גד דמן דק ככפור: בהעלותך יא, ז. בשלח טו, יד.
 כי לשלג יא' הוי ארץ: איוב לו, ו.
 שור"ה זו — הקשי': ג': הגשמי'.
 ברקי' למטר עשה . . . דהעבי' מורכבי': תהלים קלה, ז. ראה גם מאמרי אדה"ז ענינים ע' שלד. אמרי בינה שער הקיש ל, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצט.

במזיגות טובה גם מחום ואש שבמים להיות התפשטות הגידול והצמיחה כו', וזהו כמו שנותן שלג בקרירות בשביל החסד [למקבלים] כמו שהוא במקורו בבחי' צמ"ר (שהוא או"ח דשערות הראש שלמעלה מהתפשטות החסד דאו"י דשערות דדיקנא כמזל ונוצר כו', וזהו אמ"ר דמ"ע ממעל לח"ס רקיע העליון ומ"ת מרקיע ולמטה והוא המטר אבל השלג מכווץ והעלם דמ"ע, וז"ש [ה]נותן שלג כצמר), כך כפור הנגלד בחלקי' כאפר יפזר בארץ בשביל חסד למקבל כו', והוא ג"כ גבו' שבחסד עצמו שמחמת כח התגברות חסד שבמים נתחלק בחלקי' גם באופן בחי' ההעלם דקרירות כמזון המן שהוא כזרע גד לבן דוקא שמתחלק כמו שהוא בהעלם דחכ' לחלקי' לכא"א להיות חיות לנשמתו כבדולח שמראה אד[מימות] שבו מחלקו כו' (וכמו התלבשות השכל וחכ' הנעלמה במשלי' וחידות או בצרופי אותי' בלתי מסודרי' שמ"מ אחר העלמו נגלה מתוך המשל שזהו כמ[ים] ש] בכפור ושלג שנמס להיות למים בארץ כמ"ש במ"א) (ואמנם אם לא הי' התעלמות השכל הנעלם מן ההשגה במשלי' בהתחלקות אותי' לא הי' מובן ממנו אפי' אפס קצהו, וזהו בשביל חסד למקבל שיוכל לקבל גם את השכל וחכ' הנעלמה, וזהו התגלות המים דחכ' אחר העלם דכפור שיפור בארץ וד"ל.

והנה באמת סיבת הפיזור דכפור כאפר בחלקי' קטני' כ"כ זהו בא מכח הרוח החזק דוקא שיש בכח הרוח החזק לשבר ולפרר לקרח וכפור להיות מתחלק בהכרח, וכידוע דהרוח חזק ביותר לשבר ארזים קשים וגם לקרח קשה יוכל לשבר ע"י פיזור והשלכה כמ"ש משליח קרחו כפיתים שמחמת הרוח החזק ישלי[ך] לקרח הגדול ויפררנו לחלקים כפיתים של פת המתפררי' לחלקי' (כרוח קדים עזה שבקע המים ונצבו כמו נד וקפאו כו', כך יוכל להשליך הקרח ולשברו כו', ומוכרח לומר שהרוח למעלה ממים וכמשמעות פשט הכתוב שהרוח קדם למים כמ"ש ורוח אלקי' מרחפ"ת ע"פ המים והמים קדמו לאור כמ"ש יהי אור כו', ולפי הנ"ל באמ"ר אור קדם למים, ולפי הסדר באמ"ר אש מים רוח הרוח ממוצע מאש ומים וזהו שמים אש ומים כו', אך באמת רוח קדים דמזרח למעלה מאש ומים קור וחום שבצפון ודרום ורוח קר שבצפון מגליד המים בקרח ורוח חם שבדרום

שריה בבחי' — צמ"ר: ג: צומח.

(ה)נותן שלג כצמר: תהלים קמו, טו.

כבדולח שמראה אדמומית: ראה ביאורי זוהר תוריע עב, ד. ומקבילו בספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' תכו בשם זוהר — ראה זהר (אדר"א רבא) נשא קלה, ב. לקוטי תורה ראה לא, רע"ג. ראה גם לקמ"ע ע' איתלג.

משליך קרחו כפיתים . . . כפיתים של פת: תהלים קמו, יח. ראה סידור שחרית סד, ריש ע"ד.

כרוח קדים . . . נד וקפאו כו' . . . כו' [אוצ"ל: כו']:: בשלח יד, כא, טו, ח.

רוח אלקי' מרחפ"ת . . . יהי אור: בראשית א, ב"ג.

באמ"ר אש מים רוח: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעב. וש"נ.

שמים אש ומים: חגיגה יב, סע"א.

מפשיר [המים שבקרח וימס והי' למים כמ"ש ישב רוחו יזלו מים כו' שזהו רוח דרומית דוקא שהוא חם וכל חום מפשיר] הקרח כי עושה מכיוון התפשטות עד שיזל גם הקרח מים טופח כו' (כמשי"ת). ולפי סדר הפסוקי' דכאן יש ג' מדרגות א' הקרח המתקרר באויר קר ונמס מיד מחום השמש בארץ או בלא חום השמש והב' כפור שגלדו קשה רק שהוא דק לחלקים קטני' וימס גם הוא מחום האויר והג' [ה]קרח שגלדו עב וגס וקשה ביותר ואין חום השמש מועיל להפשירו מיד אלא ע"י רוח החזק שישברנו תחלה כפיתים ואח"כ ישב רוח[ו] חם דוקא ואז יזלו מים טפים טפים בגשם כו' וז"ש משליך קרחו כו' ואח"כ ישב רוח[ו] חם כו' וד"ל.

והדוגמ' מכ"ז יובן למעלה בהיות מבואר למעלה בבחי' אה"ר העצמי' קודם שנמשך כמים הי' בבחי' ההעלם ממש בעצמו' א"ס ב"ה שנק' סדכ"ס דלמתב"כ כו' קדמון לכל כו' וזהו [ו]רוח אלקי' מרחפת כו' בהעלם והסתלקות למעלה בעצמות ממש ע"פ המ"ע שמעל לרקיע כו', ומטעם זה נמשך בחי' גבו' גם במים דחסדי' עליוני' להיות בבחי' כוונ' והעלם גדול בעצמות בלתי יתפשטו למטה כלל, והוא ענין הגלד ככפור וקרח שנק' הקרח הנורא שנורא לעין הרואה להיותו בהעלם מן ההשגה בתכלית (כאבני שיש שלא תאמרו מים כו'), כמ"ע דח"ע שנק' שכל הנעלם מכ"ר כו'), וזה לפני קרתו מי יעמוד שמחמת [בחי'] הגבו' דקור המכוון ומעלים יתבטלו שם במציאות (דכמו שההתפשטות הוא מחסד דא"ס למטה כמים שיורדים מגבוה לנמוך כך בחי' ההעלם והכיוון במים דחסדי' להיות בתוקף הביטול במציאות בתכלית מחמת בחי' הקור החזק ביותר שבצפון כו'), אך בסיבת הרוח החזק והוא רוח אלקי' שמרחפת בתוקף גדול ברוח התעוררות האה"ר שמתעורר מן ההעלם שבעצמו' ומוציאו לגילוי יוכל לשבר ולפרר להקרח הנורא שיבא בהתחלקות כפיתים שאז יש קיום לעולמות' בחסד זה הנעלם וכמוזנות שנמשך מצפון בגבו' שבחסד דמי' עליוני' שנגלדו ונתפור[ו] לחלקים כו', וז"ש משליך קרחו כו' משום דלפני קרתו מי יעמוד). ואמנם עכ"ז הי' האה"ר וחסדי' העליוני' בהעלם וכיון בחלקי הקרח ולא נימס והיו למים ממש להיות המשכה למקבלי' כו', ולזה א' ישלח דברו

ישב רוחו יזלו מים: תהלים קמז, יח.

שורה התפשטות — טופח . . הקרח: ג' טיפין טיפין . . גיג: השלג.

סדכ"ס דלמתב"כ: נסמן לעיל ע' אישעא.

קדמון לכל: לשון התקוני זהר תי"ט (מב, א). ראה הנסמן לעיל בחי' פ' ראה ע' תנט.

כאבני שיש שלא תאמרו מים: נסמן לעיל ע' אישעב.

שכל הנעלם מכ"ר: נסמן לעיל ע' אריא.

לפני קרתו מי יעמוד: המשך הכתוב משליך קרחו.

כמים שיורדים מגבוה לנמוך: ראה תענית ז, א.

וכמוזנות שנמשך מצפון: ראה יומא כא, סע"ב: שלח בצפון. לעיל בחי' פ' נצבים ע' תשעה. ושי"ג. לקמן

ע' איתל.

ישלח דברו וימס: תהלים קמז, יח.

וימסם שע"י דברו שהוא דבר ה' שבתו' שהוא תוה"ק בבחי' ח"ע העצמי' ממש דלתבונתו אין מספר ונק' חכים ולא בחכ' ידיע' כלל כידוע עיי' נימס הקרח הנורא שיתגלה מן ההעלם (אחר שנחלק הקרח כפיתים דוקא).

והענין הוא כמ"ש למעלה בענין אור מים רקיע דאור זה מתפרש בחסד ואה"ר וכן מים דחסדי' הנמשכים למטה הנה כך יתפרש על בחי' החכ' הנעלמה שבעצמו' א"ס ב"ה ממש וכמ"ש ואה"ר אצלו אמון אמון מוצנע ומופלא כו' והיינו בחי' פלאות דחכה"ק שהיתה אצלו ממש בהעלם אחר העלם והוא מ"ש ורוח אלקי' כו' שהוא בחי' רוח חכ' הק' דתוה"ק (והוא רוחו של משיח דכל רז דתו' יתגלה לו דכתי' בי' ישכיל עבדי כו' למעלה מרוחו דמשה דמן המ"ע משיתיהו כו'), ואח"כ נמשך הח"ע דתוה"ק בבחי' מ"ע שמעל לרקיע כנ"ל, ואח"כ א' יהי אור וזהו אור דתו' כמ"ש ותו' אור כו' אור קדמאה כו', וזהו אמ"ר היפוך דרוח קודם למים ואור, אך ברקיע זה הוא שנכלל האש ומים ונק' שמים ובו נתעלם אור הח"ע וגם בחי' המ"ע והי' כקרח הנורא הנ"ל, ובהיות ידוע דבראשית ברא כו' בראשית דבכח' דתוה"ק כמ"ש ואה"ר אצלו אמון אומנא כו' כי בחי' חסד הפשוט שממנו עלה ברצונו לה[י]ות המשכות העולמות כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה הי' חסד זה ע"פ ח"ע דתוה"ק כמ"ש בחכ' יבנה בית כו' דאסתכל באוריית' וברא עלמ' כמו הלוח שבו רואים הבונים לבנות הבנין כו', ולזאת הי' גם בחסד שבח"ע דתו' בחי' גבו' שבחסד והיינו בחי' רוח אלקי' כו', שע"ז א' ישלח דברו וימסם ישב רוחו כו' הגם שבחי' מים דחסדי' העליוני' נגלדו באויר הקר שבצפון שהוא בחי' ההעלם בעצמותו כנ"ל אבל ע"י רוח הדבור דתו' שהוא עצמו' החכ' הק' שנק' רוח אלקי' שבא בדברי התו' שהן ס"ר אותי' דתוה"ק (שזהו דגליף גליפו בטה"ע כו') כידוע נמס הקרח הנורא שנגלד בהעלם והי' למים בבחי' חסדים מגולים ממש להיות בנין העולמות (וכמו המקרה במים

דלתבונתו אין מספר . . חכים ולא בחכ' ידיע' תהלים קמו, ה. נסמן לעיל ע' אריט.

ואה"ר אצלו אמון . . מוצנע ומופלא: נסמן לעיל ע' אירכב.

רוח אלקי' . . רוח של משיח: נסמן לעיל ע' איר.

דמשיח . . ישכיל עבדי: נסמן לעיל ע' אישפה.

דמשה דמן המ"ע משיתיהו: נסמן לעיל ע' איקצט.

יהי אור . . ותו' אור . . אור קדמאה: בראשית א, ג. משלי ו, כג. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' מג.

חי'ב ע' תרסג. ושי"ג.

דבראשית . . דחכ' . . אמון אומנא: בראשית א, א ובתרגום ירושלמי שם. ראה בראשית רבא בתחלתו.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

בחי' יבנה בית . . דאסתכל באוריית' וברא עלמ': משלי כד, ג. ראה זהר תולדות קלא, א. תרומה קסא, א.

מאמרי אדה"א דברים חי'ב ע' רעט.

שהן ס"ר אותי' דתוה"ק: נסמן לעיל ע' אישסא.

דגליף גליפו בטה"ע כו' כידוע [ג'יג: כידוע]: ראה זהר בראשית טו, א. לעיל בחי'ג פ' נצבים ע' תשעג.

ושי"ג.

המקרה במים עליותיו . . מי מדד בשעלו מים מים [ג'יג: ליתא]: תהלים קד, ג. ישע"י מ, יב.

עליותיו וכתוב מי מדד בשעלו מים מים עליוני' שנמדד ע"פ קו המדה דח"ע
דתוה"ק דוקא כו'.

וזהו ישלח דברו וימסם ע"י דברו דוקא ימסם לקרח וישב רוחו רוח חם
דדרום בחום השמש יזלו מים מן הקרח כמ"ש ונוזלים מן לבנון כו',
והיינו לפי שמבואר למעלה דאור הוא בחי' האש דגבו' שטבעו להפשיר
להקרח בחום השמש שמפשיר ואין קרח נמס רק ע"י החום דוקא רק ע"י
הרוח נשבר לחלקי' לבד, ובדבור דתו' יש בחי' יסוד האש שהרוח שבדבור
כלול [מאש] יותר (שמפני זה מתחלק ביותר והוא מיסוד האש שבלב ורוח
החיים נק' רוח ממללא כו'), והוא לפי שא' מימינו אש דת דהתו' נתנה באש
שבימין דחסד שזהו מימינו דוקא אש דת למו וכמ"ש קול אלקי' מדבר מתוך
האש וקול ה' חוצב להבות אש, ואעפ"י שא' קול הוי' על המים היינו מים
דחסדי' דח"ע שנעלמי' בענני' כמ"ש וענן כבד כו', וראי' לזה שהרי היו
קולות וברקי' ולפידי' כו' שזהו בחי' יסוד האש שבמים שנכלל במים שהן ב'
הפכי' ע"כ ה' קול רעש ורעם כמו בברקי' ורעמי' בעבים (ועכ"ז לא ה'
נמשך מטר במ"ת כלל כי ה' התגברות האש על המים לפי שירד ה' באש
כמ"ש מימינו אש כו'), ולכך בהתגברות [יסוד] האש בדברו [ב]ד"ת ימס
הקרח והי' למים, רק כדי להמשיכו לחלקים ישב [רוחו] רוח החכ' שבא
בהתחלקות אותי' וצרופי' כמ"ש ואתא מרבבות קדש כו' כאותי' דתושב"כ
כידוע ואז יזלו מים דחסדים העליוני' טיפי' טיפים להיות בנין העולמות
בחסד בהתחלקות בפרטי' בכל עולם ועולם לפי מדרגתו כו' וכמו אתה גבור
לעולם בגבו' דאור דתו' שישלח דברו וימסם כנ"ל [ו]אז מכלכל חיים כחסד
כמו בהתחלקות המזונ' כנ"ל וכמו תה"מ שהוא מגבו' דע"י שבח"ס דתוה"ק
כמ"ש כי טל אורות כידוע וד"ל.

והנה מעתה יובן כ"ז [בענין ה]סדר דר"ה ויו"כ וסוכות עד שמ"ע כנ"ל,
דהנה בר"ה הוא בחי' הגבו' והצמצום שעולה המל' למעלה בהעלם
אחר העלם בפנימי' הכתר שזהו מ"ש עלה אלקי' בתרועה [כו'] וא' תקעו
בחדש שופר בכסא כו' כס א' דפנימי' הגבו' עליונו' דאור"ח בעצמות ממש
שנק' סדכ"ס דלמחת"ב כו' והוא כמו בחי' רוח אלקי' שמרחפת למעלה ע"פ

ונוזלים מן לבנון: שיר השירים ד, טו.

מימינו אש דת: ברכה לג, ב. ראה גם לקמן ע' איתסו. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שלה וע' שמו.
קול אלקי' מדבר מתוך האש וקול ה' חוצב . . קול הוי' על המים: ואתחנן ד, לג. תהלים כט, ז. ג.
וענן כבד: יתרו יט, טו.

קולות וברקי' ולפידי': ראה יתרו שם: שם כ, טו.

ואתא מרבבות קדש: ברכה לג, ב.

אתה גבור . . מכלכל חיים כחסד: נוסח תפלת העמידה.

כי טל אורות: ישעי' כו, יט. ראה סידור תפלת ר"ה רלו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אלא.
עלה אלקי' בתרועה . . תקעו בחדש שופר . . כס א': תהלים מז, ו. פא, ד. נסמן לעיל ע' אישעז.

המים עליוני' בחי' מול"מ כידוע והיינו שגם בחי' החסדי' העליוני' דח"ע נעשו בבחי' העלם גדול מאד וכן גם החכ' הקדומה מתעלם בהעלם אור העצמות (וזהו כעין הקרח הנורא כו' כים דומה לרקיע בחי' העלם דמ"ע (וזהו ושמך נורא ונק' נורא תהלות כו'), עד י"כ שאז מתגלה מאור החסד העצמי' ופנימי' הרצון והחכ' באור פני מלך כו' מבחי' רדכ"ר כידוע וכמ"ש לפני הוי' כו'. וזהו ג"כ עדיין בבחי' ההעלם והסתיומות [ו]נק' ג"כ בכסא כ"ס א' כו' וכמ"ש כי בענן אראה כו' רק למעלה עדיין מאיר בבחי' פב"פ והיינו רק בבחי' חיבוק דימין העליון כנ"ל במ"ש וימינו תחבקני בבחי' מקיף לבד, ואז א' הנותן שלג כצמר כפור כאפר יפור כו' דהיינו שחסדי' העליוני' נמשכי' בבחי' ההעלם כשלג שנעלם בו המים ויורדי' לארץ שהן כנסי' להמתיק הדינין הקשין שהן י"ג מדה"ר שא' אם יהיו חטאיכם כשני' בגבו' קשות כשלג ילביני' וגם כצמר דעמר נקי כו' במקור החסדי' שיבאו בהתחלקות וממילא גם כל בחי' העלם וכווץ חסדי' העליוני' ע"י רוח הקד' דצפון כגלד וכפור יתחלק גם הוא לחלקי' ע"י רוח חזק קדי' מקדמונו ש"ע כו' כנ"ל בענין כפור כאפר כו' שזהו גבו' שבחסד לחלק החסדי' לחלקי' קטני' בארץ לקרר ולהמתיק הגבו' דחום כו', והיינו רוח אלקי' שיורד ונמשך לגבור על הגבו' המעלימי' החסד והחכ' (וכמו ונחה עליו רוח ה' רוח חוב' שרוח זה הוא המביא גם לבחי' חכ' הנעלמה לגילוי באותי' ודבורי' כו'), עד שמשליך קרחו כפיתים דגם בחי' ההעלם הגדול דח"ע וחסד עליון שבקרח שנק' קרחו ממש משליך קרחו ע"י רוח חזק מאד ויחלקנו כפיתי', שזהו מיו"כ עד סוכות שח"ע יבא בהתחלקות למטה.

(ושרש הענין בענין קרח וכפור שהמים הוא בבחי' ההתפשטות והתגלות דבר מה במציאות כמציאות המשכה והתפשטות דח"ע ממקורה מן ההעלם לגילוי או התפשטות והתגלות דחסד ואהבה ורצון ותענוג וטבע המים דניידי ואולי, אך ענין הכוץ והגלד שלהם זהו באמצעות בחי' הביטול מכל מציאות דוקא כענין מה פשפשת כו' כמו העומד לפני המלך שמגודל היראה ופחד יהי' מתבטל כל מציאותו גם ברצון ושכל וכש"כ במדות ומו"ד כו', וזהו כל [עיקר] ענין הפחד שזהו הביטול מכל עצמו להיות מתבטל מכל עצם כח שכלו והשגתו לגמרי וגם לא יוכל לבא בהתפעלות אהבה ורצון

כעין הקרח הנורא . . . כים דומה לרקיע: יחזקאל א, כב. סוטה יג, א.
 ושמך נורא . . . נורא תהלות: תפלת העמידה לימים נוראים. בשלח טו, יא.
 לפני הוי' . . . כי בענן אראה: אחרי טו, ל. שם, ב.
 וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ו.
 אם יהי' חטאיכם כשנים . . . דעמר נקי: ישעי' א, ית. ראה דניאל ז, ט.
 ונחה עליו רוח ה' רוח חוב': ישעי' יא, ב.
 שרה מיו"כ — שח"ע יבא: ג: שמ"ע יבא (מתחלה כתב "ובא" ומחקו ומיקן: יבא). י"ב: שמאיר ובא.
 וטבע המים דניידי ואולי: ראה עירובין מו, א.
 מה פשפשת: זרר בהקדמה א, ב.

כלל אלא רק נשאר בהעלם אחר העלם [ב]נקודת עצם נפשו שמושלת מכל מציאו' והתפשטות בכחות שלה והיינו כאבן דומם ממש בבחי' דומם שבלתי מתפשט כלל כמו בש"ע שאו' אדני שפתי תפתח כי אין מלה בלשוני ועומד כדומם כו', וזהו רק מצד בחי' הכוונ' וההעלם שנתכוונ' ונתעלם בעצמו כ"כ עד שכל כחות נפשו מתכווצים ונעלמים בלתי יתפשטו כלל (וכחרדה ופחד שמסלקים הדמי' ונעשה כדומם כו'). וזהו שרש ענין הטעם שבקרח נגלדו המים והוא מה שכל התפשטו' רצון ואהבה [רבה] וגם החכ' בבחי' ההעלם והסתלקו' והוא להיות בבחי' ביטול במציאות בבחי' דומם ממש כקרח שנגלד ונעשה דומם קשה כו', ולכך נק' הקרח הנורא כמו על ראשי החיות כו' כי עיקר סיבת בחי' הביטול והכוונ' הזה גם במ"ע דרצון וח"ע כו' זהו בא רק מחמת היראה [עילאה שהוא בחי' ביטול בתכלית דהיינו בחי' כ"ח מ"ה דחכמה שזה מה פשפשת שנתבטלה ההשגה הראשונה מעוצם הביטול שהוא היראה ו]כמ"ש הן יראת ה' היא חכ' דיר"ע הוא מה שלמעלה מן ההשגה דחכ' ומקור היראה והביטול הזה הוא [ש]נק' נורא שממנו יומשך יר"ע זו וכמו ושמך נורא כו', וכמו כל דבר שהוא מרומם ומוגבה בערך נבדל ומופלא ביותר תפול היראה ממנו בביטול כל המציאות להיות כדומם כנ"ל וכמ"ש כי ה' עליון נורא מלך גדול כו', וזהו ענין הקרח הנורא כי מראה הרקיע הוא כגוון שחור כמראה התכלת שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע שמראהו נורא ביותר להיות[ו] עצם גוון חשוך ומופלא ונעלם, וכך הוא למעלה ברקיע העליון שמראהו חשוך כמו ישת חשך סתרו וערפל סביביו [כו'] כמו ומשה נגש אל הערפל כו' והיינו לעצם הרוממות דעצמות א"ס שמובדל בערך ונק' סדכ"ס דלית מח' תפיס' ב"י כו' כולא קמי' כלא ממש ואפי' אור צח דח"ע ומצוחצח דחכ' הק' אוכם הוא לגבי עה"ע ונק' ירא בשת כו' בביטול המציאות לגמרי ע"כ א' ישת חשך סתרו וכן יושב בסתר עליון.

בש"ע שאו' אדני [ג"ג: ליתא] שפתי . . כי אין מלה בלשוני: מתהלים נא, י. קלט, ד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אימא. ושי"ג.

וכחרדה ופחד שמסלקים הדמי': נדה ט, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקנב. הקרח הנורא . . על ראשי החיות: יחזקאל א, כב. כיח מ"ה דחכמה: נסמן לעיל ע' אירט.

הן יראת ה' היא חכ': איוב כח, כח. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתכח בהערה ד"ה: או. נורא שממנו יומשך יר"ע: ראה גם סידור שער ר"ה רלה, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"ב. כי ה' עליון נורא: תהלים מז, ג.

מראה הרקיע הוא כגוון שחור: ראה לקמן ע' איתת. פרשי' ס"פ שלת. שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע: סוטה יז, א.

ישת חשך סתרו וערפל סביביו: [חיבור שני כתובים] תהלים יח, יב. צו, ב. ומשה נגש אל הערפל: יתרו כ, יט.

כולא קמי' כלא [בכת"י זה נכפלו ב' תיבות האחרונות] ממש: ראה זהר בהקדמה יא, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרנג.

אור צח . . אוכם הוא: ראה תקוני זהר ת"ע (קלה, ב). מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתיא. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' איקנת. לעיל ע' אירנג.

יושב בסתר עליון: תהלים צא, א.

והוא בחי' חשמל העליון שזהו הרקיע כעין הקרח הנורא שממנו יומשך כלי יראה וביטול במציאות כנ"ל וד"ל (וז"ש בתכלת וראיתם אותו ולא תתורו ממילא כו' לפי שדומה לים ורקיע שמשם יפול היראה כו'). ולע"ל יתגלה ויקרא נורא על כל מה שבראת וכמ"ש כי ה' עליון נורא מלך גדול על כל הארץ וכמ"ש יראו מה' כל הארץ ממנו כו', והטעם הוא כי גם שעכשיו בחי' [נורא] זה הוא למעלה בבחי' חשך סתרו, כמו בר"ה [ש]נק' נורא להיותו עולה ברוממות העצמו' בהעלם אחר העלם וע"כ גם שמי' לא זכו בעיניו כו' (והוא בחי' פחד יצחק שיהי' לע"ל) והיינו קבלת מ"ש עליונה ביראה ופחד [עליון] בר"ה שנק' מלך הקדוש וכמ"ש אמרו לפני מלכיות כידוע שזהו מל' דא"ס קודם הצמצום כו', אבל לע"ל יתגלה למטה במל' דעשי' ונק' מלך גדול כו' ונורא על כל כו' כבהמות וחיות [ב]גשמי' וכפרות שנשאו את הארון וכחמורו של רפב"י [וכה"ג], ולכך א' כל העמים תקעו כף כי יהי' המשכת בחי' יר"ע דנורא העליון למטה מטה ביותר כמו למעלה ברוממות העצמות ממש לפי שיתגלה מהעלם דחשך העליון למטה ממש וד"ל, ולפי שבר"ה ויו"כ יש מעין דלע"ל א' כל העמים כו' כי ה' עליון כו' ידבר עמים כו' כמ"ש אז אהפוך אל עמים כו', וגם עתה א' מי לא יראך מלך הגוים כו' דאעפ"י שעכשיו נק' מלך הגוים לפי שהשכינה בגלות בע"ש דנוגה וכמו מי זה בא מאדום כו' עכ"ז [הרי] א' מלך אלקי' שהוא שם ב"ן דמל' דאצ"י על כל גוים כו' אלקים ישב על כסא קדשו ממש שזהו בחי' מל' דא"ס שקודם הצמצום בלי שינוי כלל וכמ"ש ראו כי אני אני הוא כו' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' וד"ל, והטעם הוא לפי שהגם שא' אלביש שמים קדרות כו' דהיינו בחי' שמי' העליוני' שהוא רקיע כעין הקרח הנורא הנ"ל שנק' כסא קדשו ממש כמ"ש השמים כסאי ממש כו', גם עכשיו מתלבש בהעלם בשמים שלמטה במקיף בהעלם גם בריבוי הצמצומי' דשם אלקי' שמקבלי' ע"ש מכו"מ שבשמים שע"ז א' אלביש שמים קדרות וחשך ממש שהוא הסתר

בתכלת וראיתם אותו ולא תתורו: שלח טו, לח. לט. ראה כלי יקר שם. ד"ה והי' לכם לציצית תקס"ה בסידור שער הק"ש פ, א. ומקבילו בלקוטי תורה שלח מה, א. ודשנת תקפ"ב במאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אירס. ד"ה ועשו להם ציצית תקס"ד בסידור שער הציצית ד, ג. ה. ג. אמרי בינה שער הציצית פ"ג: פ"ט: פי"ג-טו: פי"ז.

יראו מה' כל הארץ ממנו: תהלים לג, ח.

שמים לא זכו בעיניו: איוב טו, טו. ראה לעיל ע' אירנב.

אמרו לפני מלכיות . . . מל' דא"ס: ראה לעיל ע' אישס. ושי"נ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אצו.

וכפרות שנשאו את [ליחא]: הארון וכחמור של רפב"י: שמואל"א ו, יב. חולין ז, סע"א. ראה מאמרי

אדה"א דברים ח"ג ע' תתלד. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תתמד.

כל העמים תקעו כף: תהלים מז, ב.

ידבר עמים . . . אז אהפוך . . . מי לא יראך: תהלים שם, ד. צפני' ג, ט. ירמ"י ז, ז.

מי זה בא מאדום . . . מלך אלקי' . . . שם ב"ן: ישעי' סג, א. ראה לעיל ע' אישצח.

ראו [ג]: ליתא] כי אני . . . אני ראשון: האזינו לב, לט. ישעי' מד, ו.

אלביש שמים קדרות . . . השמים כסאי . . . שע"ז א': ישעי' נ, ג. טו, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע'

תצד. ושי"נ.

אלקי' שבא בדרך הטבע עד שרם על כל גוים ה' כו' כידוע ומ"מ יראו מה' כל הארץ ונקי' מלך הגוים ממש כמ"ש מי לא יראך מלך הגוים וכמו שהראו לנבי"נ וסנחריב כו' ויש [בהם] בהעלם בחי' יר"ע דנורא דרקיע העליון בחי' שמים העליוני' שע"ז א' השמים כסאי ממש ונקי' בחי' כסא קדשו כו' כמו שיהי' לעיל ממש בלי שינוי כלל (וכמ"ש כאהלי קדר כיריעות שלמה שניהם שוים למעלה דהיינו גם צמצום האחרון דקדרות וחשך גמור דשמים למטה כאהלי קדר עם יריעות שלמה דנוטה שמי' כיריעה למעלה בחי' חשמ"ל העליון כו' משום דקמי' כל חשך לא יחשיך למטה כמו למעלה כו').

ויו"בן זה גם למטה בעבודת ה' בכל א' מישראל שמקבל עליו עומ"ש ביראה ופחד אלקי' דהיינו בחי' יר"ת שלא לפרוק עומ"ש שזהו נקי' בלשון יראת שמים וכן עול מלכות שמים כו', וזהו פלא לכאורה למה נקי' בשם יראת שמי' או מלכות שמי', וכך א' שיש אוצר של י"ש למעלה [כו'], וכי מן השמים צריך לירא הרי השמי' נבראו מאין ליש כמ"ש בדבר ה' שמי' נעשו כו'. אלא הענין הוא לפי שהשמי' עליוני' נקי' כסא ה' כמ"ש וישב ה' מלך לעולם וישיבתו בשמים כמ"ש יושב בשמים [ישחק] וכמ"ש השמים כסאי, וכמו שעיקר המלוכה הוא ככסא המלך שיושב בכתר מל' כמ"ש יגדל כסא[ו] וכתי' נכון כסאך מאז כו' [בחי'] טה"ע כמ"ש כעצם השמי' לטוהר כו' וכה"ג וכסאי כ"ס א' שמכסה ומעלי' על עצמו' א"ס ב"ה כי זהו כבודו דכבוד אלקי' הסתר דבר כו', והיינו מה שנקי' נורא להיות[ו] בא' בהעלם והתלבשות בשמים שנקי' כסאי שמשם דוקא תפול כל יראה וביטול, וע"כ נקי' קרח הנורא ששם הוא בבחי' הביטול בתכלית מכל התפשטות רצון ושכל ואהבה כו' כמו

שרם על כל גוים ה': תהלים קיג, ד.

שהראו לנבי"נ [לנבוכדנצר] וסנחריב: ראה דניאל פ"ד. סנהדרין צה, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קפו. ח"ג ע' א"ס.

כאהלי קדר כיריעות שלמה: שיר השירים א, ה.

דנוטה שמים כיריעה: תהלים קד, ב.

שיש [ג]: ליתא] אוצר של י"ש למעלה: ראה ברכות לג, ב.

דבר ה' שמי' נעשו: תהלים לג, ו.

שרה כו' — עליוני': בגל ניתוסף: בחי' טה"ע כמ"ש כעצם השמים. ראה לקמן הערה ד"ה: שו"ה וכת"י.

יושב ה' מלך לעולם . . . יושב בשמים: תהלים כט, י, ב, ד.

יגדל כסאנו: מלכים"א א, לו. שם, מז [ושם: ויגדל את כסאו].

נכון כסאך מאז: תהלים צג, ב.

שו"ה וכת"י — (בחי'). . . כו': ג: ליתא. וראה לעיל הערה ד"ה: שו"ה כו'.

כעצם השמים לטוהר: משפטים כד, י [ושם: וכעצם — אבל כ"ה גם לקמן ע' א"תכא. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תשס. תקס"ד ע' רלג. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תס וע' תקע. ח"ג ע' תשעג].

וכסאי כ"ס א': ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתי. לעיל ע' א"שעד.

דכבוד אלקי' הסתר דבר: משלי כה, ב.

קרח הנורא . . . נתבטלו לגמרי: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ס"ע תרלה ואילך. ומקבילו בתורה אור

יתרו עד, סע"ב.

המלאכי בראותם הרקיע כעין הקרח נתבטלו לגמרי (וזהו קרי"ח אותי' חיר"ק כחירק שתחת האותי' כו'). וזהו ענין שנק' ירא שמיים שזהו יראה של שמים כמו שהשמי' העליוני' הן בבחי' יר"ע וע"כ הן במראה שחור כו' בתכלית הביטול במציאות כמים שנגלדו בקרח הנורא כו' כענין השמים מספרים כבוד אל כו' ומתבטלי' במציאות בתכלית כענין שמים לא זכו בעיניו כו', ולכך נק' אוצר של יר"ש כאוצר שהוא מטמון כל נעלם וסתום כך יר"ע זו דיראת שמים העליוני' זהו מצד בחי' ההעלם והכווץ בהסתלקות וביטול מחמת רוממות העצמות שנק' סדכ"ס שמוזה נמשך הפחד והעדר ההתפשטות להיות כדומם כנ"ל וכל שאור האלקי הנעלם מתרומם ומתנשא מן ההשגה בעלוי אחר עלוי יותר [יותר] יומשך הביטול והכווץ בעצם בתכלית, שזהו ענין יר"ע ירא בשת כמו דגם אור צח אוכם הוא כו' וידוע ד[יש] יר"ע דפנימי' החכ' והרצון כנ"ל, ויש יר"ת בקעומ"ש לבד כביטול חיצוני, ואמנם נתב"ס וסופן בתחלתו דביטול חיצוני דקעומ"ש מגיע ביר"ע דביטול כל העצמות שנק' יראת הרוממות שזהו שנק' יראת שמים העליוני' שהוא ביטול בהעלם גדול כו' בפנימי' ועצמי' הביטול כמשה שא' ונחנו מ"ה בעצם כו', ובמשיח א' והריחו ביראת ה' כו' בירא' פנימי' בתכלית לפי שיתגלה מרוממו' העצמו' דסדכ"ס כו', ולכך יהי' פחד הוי' על כל הברואי', ואמנם יהי' זה הפחד במל' דעשי' שיאיר בו ממל' דא"ס, וזהו שנתב"ס גם עכשיו שגם בקעומ"ש בחיצוני' יגיע ביראה פנימי' וראי' ממשיח שא' בו הקים עול עולה של תו"מ, וכך הוא בענין מצות התכלת שהוא יר"ת במל' שנק' אשא אוכמ' [כתכלת שדומה לים וממילא לא תתורו כו' כמו ביר"ע הפנימי' כמו שיהי' לעיל ולכך ממקיף דתכלת בורחים החיצוני' וכמו שלע"ל יראו מה' כל הארץ ונק' מלך הגוים גם עתה ביראה פנימי' אעפ"י דקרו ל' אלקא דאלקי' כו' בחיצוני' לבד דנתב"ס כו' (וזהו כאהלי קדר כו' דגם שמלביש שמים קדרות כלבוש שק דק"נ מ"מ מאיר מאא"ס שבשמים העליוני' שא' עוטה אור כשלמה נוטה שמי' כיריעה שנק' יריעות שלמה, וו"ש אל תראוני שאני שחרחרת כו' בזמה"ג דבני אמי כו').

קרי"ח אותי' חיר"ק: ראה ספר הבהיר (סכ"ד) סמ"ג. תקוני זהר ת"ע קכט, ב. סידור שחרית סג, סע"ד. לקוטי תורה כאן פה, ב. שיר השירים כו, ב (ספר המאמרים תקס"ו ע' קעו).
 השמים מספרים . . שמים לא זכו בעיניו: תהלים יט, ב. איוב טו, טו.
 ונחנו מה: בשלח טז, ז. ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תשסז. ושי"נ.
 והריחו ביראת ה': ישע"י יא, ג. ראה גם לקמן ע' אתיו.
 ממשיח . . הקים עול . . של תור"מ: כ"ה בכ"מ בדא"ת. ולקמן ע' את"טו: וכמ"ש בדברי דוד האחרוני. ראה [בדוד] — שמואל"ב כג, א. במדבר רבא פי"ח, כא. מדרש שמואל פכ"ט. תנא דבי אליהו רבא רפ"ב. לעיל ע' אשפה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שית. חי"ב ע' תתכח. ושי"נ. במדבר חי"ב ע' תקנה. דברים ח"א ע' יט. ושי"נ.
 התכלת . . אשא אוכמ': ראה זהר בראשית נ, א ובאור החמה ומקדש מלך שם.
 דקרו ל' אלקא דאלקי': מנחות בסופה.
 שמלביש שמים . . כלבוש שק: ראה לעיל ע' איתו הערה ד"ה: אלביש.
 עוטה אור כשלמה . . אל תראוני שאני שחרחרת: תהלים קד, ב. שיר השירים א, ו.

וזהו ענין בראשית ירא בשת דגם שבראשי' הוא בחי' החכ' כידוע דהחכ' נק' ראשית כמ"ש ראשית חכ' כו' וכת"י והחכ' מאין תמצא מאין דכתר ליש שהוא במציאו' דבר מה, אבל זהו רק בחי' החצוני' דחכ' כידוע שזהו מה שהחכ' נמשך מהעלם דח"ס ע"י מזל ונוצר אותי' צינור כו', אבל פנימי' דחכ' כמו שהוא בבחי' ההעלם ואין דכתר נק' יראת בשת בבחי' ביטול במציאות ממש והוא בחי' כ"ח מ"ה דחכ' מה ממש כמו מ"ה פשפשת כו' ((כמו) אשתומם [כ]שעה חדא או שתיקה שעולה השכל למעלה במקור השכל ונתבטל שם לגמרי כו' כמ"ש במ"א), וכמו שא' דאפי' אור צח דחכ' אוכם הוא ממש לגבי עלת העלת עצמו, והיינו ירא' בשת ביראה פנימי' בביטול כל המציאות שנעשה כדומם כנ"ל, ועכ"ז הרי א' בווהר בראשית ירא בשת משום דגם דבראשית דחכ' נמי מא' פתוח הוא אבל נמשך כל בחי' ההעלם לגילוי (וכמו ענין פתח בחכ' פתח שנפתח הצינור הנעלם ונגלה מן כל בחי' ההעלם דחכ' [ס] שנק' שכל מופלא כמו במשיח שא' בו ישכיל עבדי כו' ונק' חכם חרשי' נבון לחש ופלא יועץ [עד] דכל רז לא אניס לי) שכל מה שבהעלם הח"ע הכל בא לו בגילוי (וכחכ' דשלמה שדבר ג"א משל כו') וכגילוי [כל] ר[זיון] דרזין ליראי ה' כמ"ש סוד הוי' ליראיו דוקא. והענין הוא דאדרבה מצד בחי' היר"ע הפנימי' הנ"ל שנק' ירא' בשת עד שנתבטל במציאות לגמרי בכווץ בעצמו בנקודה א' דחיר"ק (נקודה תח"י שהוא החולם דכתר) בבחי' מ"ה דחכ' מ"ה פשפשת כנ"ל אז דוקא הוא [ש]נגלה בו כל בחי' ההעלם דח"ע העצמי' יותר וכמ"ש הן יראת ה' היא חכ' הבא בגילוי מן ההעלם דמקור החכ' כו' (וכמ"ש בתד"א שכל מי שיש בו יראת שמים כל

בראשית ירא בשת: תקוני זהר ת"ז ותכ"ח.

ראשית חכ': תהלים קיא, י. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלד. ח"ג ע' תתכ וע' א'פס. ושי"ג. והחכ' מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה לקמן ע' א'תמט. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעט. ושי"ג. מזל ונוצר אותי' צינור: תשא לד, ז [ושם: נצר]. ראה אגרות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' קט ואילך. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפח. כ"ח מ"ה דחכ' . . . מ"ה פשפשת: נסמן לעיל ע' א'רט. זהר בהקדמה א, ב. אשתומם (כ)שעה חדא: דניאל ד, טז. שבת מז, א. ראה לעיל ע' א'רכט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תרכז ואילך וע' תתטז. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' שסא ואילך. דחכ' נמי מא' פתוח: ראה לעיל ע' א'קפא. פתח בחכ': ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א'מב. ושי"ג. שכל מופלא: נסמן לעיל ע' א'ריא. במשיח . . . ישכיל עבדי: נסמן לעיל ע' א'שפה. במשיח . . . חכם חרשי' . . . ופלא יועץ . . . דכל רז לא אניס לי: ראה ישעי' ט, ה, ג, ג. דניאל ד, ו. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפט. ושי"ג. וכחכ' דשלמה שדבר ג"א משל: נסמן לעיל ע' א'רב. סוד הוי' ליראיו: תהלים כה, יד. ראה דרך חיים שער התפלה לו, ג. לקמן ע' א'תיג. דחיר"ק . . . שהוא החולם דכתר: ראה ביאורי הזהר בשלח מה, ג. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קסא. דברים ח"א ע' פט. ושי"ג. הן יראת ה' היא חכ': נסמן לעיל ע' א'תה. ג: הן . . . היא אוצרו [ותיבת אוצרו ניתוספה ממעל לשורה] ישעי' לג, ו [ותיבת הן ליתא שם].

התו' וכל החכ' בלבו ממילא דיר"ע זו היא בהעלם דח"ס שבכתר דאפי' אור צח כו', וראי' ממשיה שכל רז כו' רק מצד היר"ע שיהי' בו כמ"ש ונחה עליו רוח דעת ויראת ה' כו' (מבחי' נורא העליון שנק' סדכ"ס שיתגלה עליו שהוא מל' דא"ס שיתגלה מההעלם ונק' נורא על כל כו'). וזהו הטעם שסוד הוי' אינו נגלה רק ליראיו שהן בבחי' ביטול היש לאין נגלה החכ' מאין והעלם לגילוי יותר. ויש ב' יראות יר"ע ויר"ת וכת"ת בתושבע"פ שכל עיקר דקדוקי סופרים להחמיר גם בגזירות וסייגים הוא רק מצד אימה יתירה לבד מיראת אלקי' פן יגעו באיסור תו' ולא יעלה לרצון למלך כו' וכמ"ש במ"א עמ"ש לבך יהגה אימה איה סופר שסופרים כו' ונק' יראים, שלהם דוקא נגלה סוד הוי' דפלאות חכ' הנעלמה בעצמו ממש שנק' אוצר הח"ע כמ"ש להנחיל אוהבי יש דעוה"ב ואוצרותיהם אוצר העליון והתחתון שנק' אוצרות חיים וארצו' החיים כו' דח"ע וח"ת אמלא כו' כמו יפתח ה' לך את אוצרו הטוב לע"ל (כמו בת"ר לחיי נח צ"ע שיפתחו מבועות דח"ע וארוכות השמי' נפתחו וישיגו הכל מח"ע שבמ"ע שמעל לרקיע כו', וגם מ"ת דח"ת יעלו והוא ח"ס דתושבע"פ) וזהו שעוסק בתורה הנגלית לשמה ביראה וביטול (כר"י דאימתי' דמרי' עליו וכב"ע שהי' שונה ואש מתלהטת סביביו שהוא אש דיראה ופחד ונק' אשא תכלא אוכמ' בביטול וכליון דמלאכים שזעות מחיל כסא וכן יונתן ב"ע כל עוף הפורח עליו [מלמעלה] נשרף כו' מתבטל ממציא אותו בפחד ויר"ע זו כמו אש דמ"ת בקולות ולפידי' כו') זוכה ומגלי' לו רזי תו' דח"ע הנעלמה משום דביראה תלי' (וכמשי"ת עוד מטעם אותיות התורה בדבור כמ"ש ישלח דברו כו').

שו"ה התו' — בח"ס: ג: בחכ'.

ונחה עליו רוח דעת ויראת ה': ישעי' יא, ב [בדילוג].

שו"ה לגילוי — וכת"ת: ג: וכת"ב. יב: וכת"י. יג: וכת"ת. ואולי נכתב וכת"י.

לבך יהגה אימה . . . שסופרים: ישעי' לג, יח. קדושין ל, א.

להנחיל אוהבי יש . . . ואוצרותיהם . . . אמלא: משלי ח, כא.

ואוצרותיהם אוצר העליון והתחתון: ראה מאמרי אדה"ו פרשיות התורה ח"א ע' קצא. תורת חיים וישב

נו, א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תקעא. דברים ח"ג ע' תשצ.

יפתח ה' לך את אוצרו הטוב: תבא כח, יב. ראה גם לעיל ע' א"רכו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' שנב.

בת"ר לחיי [ג"ג: ימי] נח: ראה לעיל ע' א"רכב.

שו"ה וישיגו — ח"ס: ג"ג: חכמה.

שעוסק בתורה הנגלית לשמה . . . זוכה ומגלין לו רזי תו': ראה אבות רפ"ו. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'

תקנד וע' תרנג.

כר"י דאימתי' דמרי' עליו: נדה יג, סע"א. ראה גם אור התורה מלכים ע' עט [נדפס גם באוה"ת] ישלח

כרך ב ס"ע רכו.

וכב"ע שהי' שונה ואש מתלהטת סביביו: ויקרא רבא פט"ו, ד. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע'

תשצח.

דמלאכים שזעות מדיל כסא: ראה פיוט והחיות [מוסף לר"ה נוסח אשכנז בנוסח הקדושה].

יונתן ב"ע כל עוף הפורח: סוכה כח, א. ראה מאמרי אדה"א שם.

ישלח דברו: תהלים קמו, יח.

והנה ע"פ כ"ז יובן סדר הפסוקי' האלה יותר מ"ש הנותן שלג כו' שהוא כסדר דריה ויו"כ וסוכות עד שמ"ע כו'. דהנה בר"ה שהוא יום הדין הנורא שמתגלה בחי' סדכ"ס כמו לע"ל ונק' מלך הקדוש ע"כ פחד אלקי' זה נמשך גם על כל הע"ש ונק' נורא מלך גדול [כו'] כנ"ל, וזהו כמו הקרח הנורא שמתבטל שם כל אור צח ומצוחצח דתענוג ורצון וחכ' כו', וזהו לפני קרתו מי יעמוד שגם האור העליון ביותר בשמי' דטה"ע לא זכו בעיניו ומתבטלי' בבחי' הכוץ והעלם בתכלית והוא עוצם הגבו' שבצפון שמגליד ומקרר לבטל כל מציאות דבר מ"ה אפי' עונג וח"ע דמצד עוצם הרוממות כולא קמי' כלא ממש וכל הקרב יותר יותר כלא וז"ש מי יעמוד (אפי' מל' דא"ס כמו אד' מי יעמוד כו'), אך מ"מ מצד שחפץ חסד הוא שיכירו גדולתו ורב טובו הצפון בעצמותו ממש מוריד וממשיך רוח אלקים בגבורה לחלק הכפור כאפר וגם הקרח הנורא הנ"ל לחלקים קטני' כו' וזהו משליך קרחו העליון ביותר שיתחלקו כפיתים, והוא מה שיבוא אור העצמו' דא"ס שמתעלה בחשך סתרו בצמצומי' בהתחלקות כדי שיקרא נורא למטה בהמשכות יר"ע לכאור"א כו', וכענין שא' כי עמך הסליחה למען תורא שתהי' נק' נורא ותור"א ביראה מצומצמת לכל עולם [לפי] מדרגתו ולא יתבטלו במציאות לגמרי מקרח הנורא [כפי] רוממות העצמו' ממש דגם שמים לא זכו כו' וזהו מחמת כי עמך הסליחה דוקא, והוא ביו"כ שנתגלה באור פני מלך כו' מרעדכ"ר בהארות פנים בייג ת"ד שנותן שלג כזמר כו' ע"כ משליך קרחו ג"כ לחלקי' קטני' שיומשך מאוצר החכ' והיר"ע שבהעלם העצמות למטה בכל העולמות וזהו למען תורא, וזהו משליך כו' משום דלפני קרתו ממש מי יעמוד כנ"ל וד"ל. וזהו מיו"כ עד סוכות שחכ' הנעלמה וחסד העליון הנעלם בא למטה בחלקים קטני', אך עכ"ז הוא בהעלם גם בכל חלק וחלק קטן דכפור וקרח והוא יראה שבהעלם ומקיף, ולכך גם בסוכות יורד בהעלם במקיף דסכך וגם נמשך לע"ש מע' פרי החג, וז"ש הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו [חסדו] העליון הנעלם לחלקו [מן ההעלם] לחלקים [כ]כפור כאפר כו' שירא' זו [מר]חוק ה' [נ]ראה בהעלם במקיף גם ע"ש דקי"נ יקבלו וכמ"ש יראו מה' כו' (משא"כ לע"ל יתגלה מן ההעלם לגמרי ואהפוך אל עמי' כו' ויהי' פחד הוי' בגילוי גמור וד"ל).

ומעתה י"ל מ"ש ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו מים מגיד דבריו כו'
 דזה קאי בש"ע דוקא דכתי' בי' בכסא ליום חגיגו כי חק לישראל [הוא] כו', שזהו ענין מוריד הגשם שאו' בש"ע דוקא כנ"ל, להיות מבואר למעלה כשרש החסד עליון דמע"כ שחסד יכנה הוא עפ"י אור דח"ע דתוה"ק

אד' מי יעמוד: תהלים קל, ג.

כי עמך הסליחה למען תורא: נסמן לעיל ע' אקפס.

הללו . . . כי גבר עלינו: תהלים קיז, א-ב.

מרחוקו (ה' טראה . . . יראו מה' . . . ואהפוך אל עמי: ירמ"א, לא, ב. תהלים לג, ה. ע"פ צפני' ג, ט.

שז"ש בראשית ברא בחוכ' כו' והי' גם בח"ע דתוה"ק שא' בה ואהי' [אצלו] אמון אמון מוצנע דוקא בחי' הגבו' שהוא בחי' ההעלם דמ"ע (ונק' אבנים מפולמות כו' והוא אבני שיש טהור כו') וזהו כעין הקרח [הנורא כו'], וזהו בראשית ירא בשת דגם [בראשית] דחכ' דתו' שא' בה ה' קנני ראשית דרכו שנק' אור צח ומצוחצח כו' כנ"ל אוכם הוא לגבי עה"ע עצמו ונק' ירא בשת שא"א לבא בגילוי אותיות הדבור כלל (כמשה שהי' כבד פה בתושבע"פ וכבד לשון בתושב"כ בח"ע כי הי' ממ"ע שנק' קרחו כו' (וכן בלא שערות נק' קרח כמו ואיש כי ימרט ראשו כו' קרח הוא כו' וכמו מאן דגליש למט' כו' שגלשו מהר הגלעד שלמעלה מהמשכת דעמר נקא ות"ד כו'), ולהיות [ו] בבחי' הקרירות וההעלם יוכל לבא למטה למי שאינו ראוי כראוי כמו באיש טוב וחסד שלמעלה מן החכ' והדעת שבגילוי יעשה טוב לרחוק כמו לקרוב (או מצד עצם הגבו' וההעלם הכל שוין, דלזה הטעם ביקש משה כו' לפי שלא [י]ובדל כלל בין פנימי' לחיצוני' וזהו שמלביש שמים קדרות דקמי' כחשיכה כאורה כו', (וזהו לפני קרתו מי יעמוד כנ"ל דהכל שוין גם היותר עליון כיותר תחתון ולכך יוכל להיות שתרד השפע גם במקום נמוך ביותר שזהו ע"פ הח[ג], וכאהבה שבקרירות שכל אפין שוין ומטיב לכל (ובעבודה זהו כאהבה בקרירות בתפלה בלתי בירור כלל בחכ' שיכול ליפול באהב' זרות ולא יוכל לעמוד בנפשו לברר בין טו"ר, משא"כ כשאהבה נמשך ברשפי אש התלהבות בהתגברות מצד גילוי אור דחכ' דתוה"ק יש בירור והבדלה בין פנימי' לחיצוני' ובין טו"ר ובבחי' הפנימי' אין לה הפסק כלל (וכלל כו'), וזהו כל עיקר ענין החותם דנעילה ביו"כ שיבחר לנו את נחלתנו דוקא גם אחר בחי' ההעלם דהעלם ברוממו' העצמו' שנק' נורא ידבר עמי' (וכו'), וכמו לעיל שיאמרו לפניהם קדוש כו', והוא ענין הגורלות דיו"כ כידוע וד"ל.

בראשית ברא [ג"ג: ליתא] בחוכ': נסמן לעיל ע' אישטה.

ואהי' . . . אמון מוצנע: משלי ת, ל. בראשית רבא בתחלתו.

אבנים מפולמות . . . אבני שיש טהור: חגיגה יב, א. ראה לעיל ע' אישצב. וראה גם ע' אירסד.

בראשית ירא בשת . . . ה' קנני ראשית דרכו: תקוני זהר ת"ז ותכ"ח. משלי ת, כב.

כמשה שהי' כבד פה . . . בתושב"כ: ראה שמות ד, י. זהר (רעיא מהימנא) צו כת, רע"א. מאמרי אדה"א

דברים ח"ג ע' תתצו. ושי"ג.

כמשה שהי' . . . ממי"ע: נסמן לעיל ע' איקצט.

ואיש כי ימרט ראשו [ג"ב: ליתא] . . . קרח הוא: תוריע יג, מ.

מאן דגליש למט' [למטרוניתא. יב: למטה]: ראה זהר ויחי ריו, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקלה

ואילך.

שגלשו מהר הגלעד: שיר השירים ה, ה [ושם: מן הגלעד. אבל כ"ה גט במאמרי אדה"א שם ע' תקלד].

דלזה הטעם ביקש משה: ראה תשא לג, ז. ברכות ז, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כט. ושי"ג. ח"ג ע'

תשסג.

שמלביש שמים קדרות . . . כחשיכה כאורה: ראה לעיל ס"ע איתו ואילך. תהלים קלט, יב.

שויה ע"פ — (ובעבודה: ג"ב: ליתא) (ובאדם).

החותם דנעילה ביו"כ: ראה סידור שער יוה"כ רג, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אקה. ושי"ג.

לעיל שיאמרו לפניהם קדוש: כנא בתרא עה, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקד. ושי"ג.

ענין הגורלות דיו"כ: נסמן לעיל ע' אישט הערה ד"ה: יבחר.

וזהו ענין ש"ע בכלל שאו' מוריד הגשם אחר הסוכות דוקא, דהנה בימי הסוכות נמשך מבחי' מקיפי' דמ"ע דח"ע וחסד עליון בחיצוני' כמו בפנימי' מאחר שגם ביו"כ הי' בחי' היחוד עליון דפבי"פ למעלה בהעלם עדיין כנ"ל בענין וימינו תחבקני וגם בסוכות ירד האור בהעלם דמקיף דסכך ע"כ באה המשכה והתלבשות דחסד עליון ג"כ לע"ש בהעלם כענין הנ"ל במשליך קרחו כפיתים דמתחלק לחלקים קטני' והיינו ביראה חיצוני' דקרו ל"י אלקא כו' [ו]כמ"ש הללו את ה' כו' (ולעיל יתגלה גם בהם מן ההעלם דיר"ע [כנ"ל]). אך בניסוך המים בחג מתחיל להיות בחי' ההתגלות דמ"ע מן ההעלם דקרירות דקרח הנ"ל שהרי הי' ניסוך המים במזבח בבחי' חיבור דמ"ע במ"ת כידוע (ומבואר במ"א ע"פ ומעין יצא מבית ה' [והשקה] כו' שזהו מי השילוח ההולכים לאט כל שעולה מ"ת דח"ת ומתחבר במ"ע, ויש ושאתם מים כששון כו' (שהוא הל"מ בניסוך המים שלמעלה מח"ע דתושבי"כ כמ"ש יצאו מים חיי' כו' (ועיי' בסידור), ונק' שמחת בית השואבה שהיו חסידי' ואנשי מעשה בתו"מ שואבים [מ]רוה"ק שזהו מרוח החכ' דקדש העליון שע"י בחי' רוחה"ק זה נתגלה כל בחי' העלם דחכ' כנ"ל כמ"ש סוד הוי"ו כו' וכמ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך דוקא. כי הנה הגם שבמלאכים עליוני' כשרפי' וחיה"ק יש בהן יראה ופחד והוא ביטול במציאות וכת"י יראת ה' לחיים שמהם הם חיים בחיי אור האלקי ביותר מטעם הנ"ל דכל יראה וביטול גורם גילוי העלם דחכ' וחסד מאין ליש דוקא, וזהו שבקשו המלאכים תנה הודך על השמי' דוקא והוא הוד דח"ע הנעלמה דתוה"ק מטעם זה, אך לפי ש"ש הח"ע דתוה"ק הוא בבחי' הפנימי' ועצמי' דא"ס ממש שנבחר מכל האורות העליוני' בבחי' תמצ' ומובחר כמו הבוחר בתו' כו' לזאת לא נתנה תו' בגילוי העלם באותי' התו' ובכתב רק לנשי' שהן ג"כ בפוע' דא"ס דוקא דישראל עבמי"ח העצמי' כמו הבוחר בעמו יבחר לנו כי יעקב בחר לו כו',

דקרו ל"י אלקא . . . הללו את ה': מנחות בסופה. תהלים קיז, א.
ומעין יצא [ג"כ: יוצא] מבית ה': ביזאל ד, יח: ומעין מבית ה' יוצא [וכיח כ ג"ג], אבל כיה בכ"מ, נסמנו במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"א.
ומעין . . . שזהו מי השילוח: ראה גם אוה"ת תשא ע' איתתקלה. מאמרי אדה"א שם ע' איח ובהנסמן שם.
מי השילוח ההולכים לאט כל [ג': כו']: ישע"י ח, ה.
ושאתם מים בששון . . . הלל"מ בניסוך המים . . . יצאו מים חיי' . . . בסידור: ישע"י יב, ג. סוכה לד, א.
זכרי' יד, ת. שער הסוכות רסח, א ואילך.
שמחת בית השואבה . . . שואבים (מ)רוה"ק: באור התורה הושע כרך א ע' תלו מציון: ירושלמי [סוכה פ"ה ה"א] הובא בתו"ס [ד"ה חד] פב"ת דסוכה [ג, ריש ע"ב]. ראה לקמן ע' איתיה וע' איתפח.
סוד הוי"ו . . . מה רב טובך אשר צפנת ליראיך: נסמן לעיל ע' איתס . . . תהלים לא, כ.
יראת ה' לחיים: משלי יט, כג. ראה סידור שער הק"ש פנ, סע"ג בשם הה"מ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ס"ע תקלט, ושי"ג. במדבר ח"ב ע' חז. דברים ח"ג ע' א"ב.
שבקשו המלאכים תנה הודך על השמי': תהלים ת, ב. שבת פח, ב.
הבוחר בתורה . . . החו' ובכתב [ג': הדיבור וכתב] . . . בפוע' [בפנימי' ועצמי']: נוסח ברכת ההפטורה.
דישראל עבמי"ח: נסמן לעיל ע' א"קע.
הבוחר בעמו יבחר לנו כי יעקב בחר לו: נוסח ברכת ק"ש. תהלים מז, ה. שם קלה, ד.

וזהו שביראה וביטול דנשי דוקא שם נמשך ההעלם דפנימי ח"ע דתוה"ק כמו במשיח ומשה שע"ז א' ישלח דברו דתוה"ק וימסם שנמס הקרח הנורא [ה]גיל והי' למי' לבא בגילוי אותי' כמ"ש וזרח משעיר כו' ואתא מרבכות קדש העליון בקול ודבור כמ"ש קול הוי' על המים עליונים כו' וכנ"ל (וכמ"ש בזוהר דתבר גזיזא דברד' כו' שהניח עולמות העליוני' ודלג עליהם כמו מדלג על ההרי' כו' שזהו בקיעת הפרס' שנק' קרח הנורא שע"ג החיות כו' כדי להשפיע בחי' פנימי' דחכ' דתו"מ לישראל כו') וכמ"ש כי חק לישראל הוא [דוקא] כו' וד"ל.

וזהו מה רב טובך לעוה"ב שנק' עדן הנעלם בעצמות ממש אשר צפנת בהעלם אחר העלם שיבא לגילוי הכל ליראיך שהן נשי' של צדיקי' בתו"מ כנ"ל כמ"ש להנחיל אוהבי יש האמיתי ואוצרותיהם אמלא מאוצר החכ' שבצמ"ו דלתבונתו א"מ כלל, אך ע"י מה [יהי'] גילוי ההעלם הגדול הזה מבחי' רב טובך אשר צפנת בהעלם דסדכ"ס כו', זהו שאמר ליראך דוקא כי סוד הוי' ליראיו דוקא נתגלה, והוא ע"י הדבור בד"ת הנגלית לנו בתושב"כ ושבע"פ כמא' כל הקורא בתו' קורא בשמותיו [כו' בשמותיו] העצמי' שכל פנו"ע שלו מלובש בהן כענין אשר יקראוהו באמת באמת דתו' שנק' אמת [ו]יקראוהו למהו"ע ית' כמו שהוא באמיתתו ממש וכמ"ש ואמת הוי' לעולם דזה קאי בש"ע דוקא (כמשי"ת). וזהו ישלח דברו בתו' הנגלי' באותי' הדבור כמ"ש ואשים דברי בפ"ך דברי ממש כו', וימס שנימס ע"ז כל בחי' העלם דתעלומות ח"ע שהי' צפון וגנוז בעצמו' א"ס ממש, וראי' לזה מעוסק בתו' לשמה בנגלה דוקא שמגלין לו רזי תו' ממילא, וכמו שמכריזי' בג"ע אשרי מי שבא לכאן להשיג תעלומי' חכ' כו' ותלמודו שלמד בעוה"ז בתו' [ה]נגלי' דוקא, ועיקר הראי' ממ"ת שירד הוי' על ה"ס ודבר בקול ה'

זרח משעיר כו' ואתא . . קול ה' על המים: ברכה לג, ב [ראה לעיל ע' אירב בהערה], תהלים כט, ג. וכמ"ש בזוהר דתבר גזיזא דברד': לשון הגמ' ברכות יח, ב [אבל כ"ה בכ"מ — ראה ביאורי זוהר תזריע עד, ג ואילך. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקלו וע' תקמג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קסא] ראה זהר תרומה קמ, ב וכדרך אמת שם אות ב.
מדלג על ההרי' . . כי חק: שיר השירים ב, ח. תהלים פא, ה.
שו"ה בהעלם — של [ג: שנק']. . להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.
דלתבונתו א"מ [איז מספר]: תהלים קמו, ה.
כל הקורא בתו' קורא בשמותיו: ראה פתיחת הרמב"ן עה"ת. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קלט. ושי"ג. ח"ג ע' תשפא. ושי"ג.
אשר יקראוהו באמת . . דתו': תהלים קמה, יח. ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. תניא פל"ז. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קכג. ושי"ג. ח"ב ע' תד.
ואמת הוי' לעולם: ראה לעיל ע' אישצח.
ואשים דברי בפ"ך: ישעי' נא, טז.
מעוסק בתו' לשמה . . שמגליס לו רזי תורה: נסמו לעיל ע' איתי.
אשרי מי שבא לכאן . . ותלמודו . . בתו' (הנגלית): פסחים נ, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תערה וע' תשיב. במדבר ח"א ע' לב. ח"ב ע' תעב. ע' תקעב. ע' תרמט. בהערה שלפניו.

ד"ת הנגלית לנו ולבנינו שנתגלה אז כל בחי' העלם דחכ' דתוה"ק (וכמ"ש קול הוי' על המ"ע כו' וכמ"ש דתבר גזיזא דברדא כו') וכמ"ש ואת' מרבכות קדש העליון כו', וזהו באמת רבות' יתירה וחידוש גדול במאד איך שע"י דבר הוי' במ"ת נמס ונגלה כל בחי' העלם דפלאות ח"ע הקדומה הגם שא' לפני קרתו מי יעמוד מטעם הנ"ל דקמי' ממש אפי' אור צח כו' וא"כ איך ישלח דברו וימסס כו', דמוכרח מזה לומר דיש כח גדול וחזק בדבר הוי' דתו' הנגלית דוקא יותר מהעלם דח"ע דתוה"ק שנק' מוצנע [ו]מופלא כנ"ל, והיינו מחמת ב' טעמי' הא' מצד הרוח שבדבור שמגלה הצפון [ו]הנעלם כי כטבע רוח הדבור להיות ממנו כל פתיחה וגילוי כל העלם שהרי אנו רואים בחוש שבדבור מתגלה גם מה שהי' נעלם בכח שכלו תחלה בתכלית כסוד סתום לגמרי שנעלם גם מן המח' יש כח בדבור להוציאו בגילוי כידוע, ושרש הדבר לפי שבחי' הרוח שבדבור כלול מאש ומים שהן הי"ח וה"ג שבלב ומצד יסוד המים הולך במדה לא יותר מהתגלות השכל שבמוח כמים שנמשך מגבוה לנמוך, אך ביסוד האש שכלב מתגבר המשכה זו דכח הדבור שנק' רוח ממלא וכמו שרואים שבחמימות שבלב יר[ב]ה הדבור יותר ויגלה גם כל העלם שבמוח החכ' ולכך [י]בא הדבור ברבוי חלקים באותי' יותר.

והענין הוא כידוע שגם בכח השכל יש חו"ג, בחי' דין שבחכ' זהו מה שעולה בעלוי ובהעלם ובדקות יותר וכל מה שמעיין בעיון עמוק על דבר השכל יותר יותר יופשט מן ההשגה באותי' המח' ונק' שכל הנעלם מכל רעיון והוא בחי' או"ח דחכ' במקורה כחכ' דתוה"ק כנ"ל עד שלא יוכל להביא בדבור כלל (כמשה שהי' כבוד פה כו'), ובחי' חסד שבחכ' הוא היפוכו שיוכל להמשיך כל שכל דק ועמוק להביאו בגילוי אותי' מו"ד דוקא וזהו בחי' אל דחסדי' דחכ', שמוכרח מזה גם במקור החכ' שמשם נמצאת מאין ליש יש ב' הפכים אלה בבחי' או"ח ואו"י, ולמעלה זהו בחי' תורה של חסד ותו' של דין כמ"ש פי' פתחה כחכ' בדבור בגילוי בתושבע"פ לפי שתו' חסד דוקא על לשונה, ויש בחי' דין דחכ' שעולה למעלה יותר ונק' שכל מופלא ומוצנע, אבל מה שיש כח באו"י דחסד דחכ' דתו' לגבור על או"ח דגבורה זהו מבחי' הרוח דדבור שכחו חזק עד שמגלה כל צפון שזהו מפני שבכחו לגבור על בחי' העלם דאו"ח (כמו ורוח אלקי' מרחפת כו' מטי תחלה ואח"כ

הרוח . . כלול מאש ומים: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ריש ע' שכד. ושי"ג.

שכל הנעלם מכל רעיון: נסמן לעיל ע' אריא.

כמשה שהי' כבוד פה: ראה לעיל ע' איתיב.

אל דחסדי' דחכ': ראה פרדס שער (כ) השמות פ"ה.

תורה של חסד . . דין: ראה תורת חיים בראשית טו, א. וירא קיא, ג. פירוש המלות צד, א. אמרי בינה

שער התפילין קכח, סע"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתסה. לקמן ס"ע איתמה ואילך וע' איתנה.

פי' פתחה כחכ': משלי לא, כו.

רוח אלקי' מרחפת . . מטי . . ולא מטי: בראשית א, ב. זהר בראשית טז, ב. נח סה, א. ראה מאמרי

אדה"א דברים ח"א ע' רי וע' ריב.

לא מטי כו') כי בא הרוח הזה בגבו' דחסד שהוא יסוד האש שבמים דוקא כדבור שיוצא מהבל הלב כנ"ל שמגלה כל העלם שבנפש [ב]רוח ממללא שמגלה כל עצמות העלם שבנפש וד"ל. וכך הוא בחי' דכתי' קול הוי' על המים בבחי' רוח וע"כ קול ה' בכח בגבו' שבחסד כו', והן כמו הקולות וברקים ולפיד' כו' כמ"ש מימינו אש אש שבא בימין דחסד שגובר ביותר כמ"ש אשר ירד ה' עליו באש לבנה כו' וד"ל. וזהו הטעם שא' דישראל דברו דוקא וימסם שיש כח בדבור העליון שנשלח מאתו בתושבע"פ (שזהו בחי' רוחו של משיח וכמשיחית) להמשיך כל העלם לגילוי כמו במי'ת, ולכך גם בחי' הקרח נמס מצד הרוח והאש שבו שמגלה כל העלם וטבע האש שימס ממנו כל קרח וגלד וכמ"ש הלא דברי כאש כו' וכתי' כי ה' אלקיך אש אוכלה וכמו במי'ת שדיבר מתוך האש (וכב"ע שהי' אש מלהטת סביבו שהוא אש דתו' שכלול ברוח דדבור שע"ז א' ישלח דברו וימסם, ולכך כל גילוי רזין דתו' בא ע"י גילוי אותי' הדבור בתושבע"פ דוקא בהלכות הנגלות [ב]שונה משניות שהוא בן עוה"ב (ובג"ע בא להשגת רזין ע"י התלמוד שהוא הפלפול), וכן בעד זאת א' למחכה לו למאן דדייק דוקא מילי דחכ' כמ"ש במ"א וד"ל).

והטעם הב' מחמת [בחי'] היראה שבדבורו שזהו דבר מל' שבתורה [שבע"פ מל' קרינן לה, כמ"ש מתניתא מלכתא כו'] וזהו ישלח דברו דבר מל' הפנימי [ועצמי' דא"ס כמ"ש] דבר מלך שלטון ובתו' א' בי מלכים ימלוכו כו'. והענין הוא [כ]מ"ש מה רב טובך אשר צפנת ליראיך דוקא שזהו היראה בקצומ"ש בתו"מ דוקא וכמ"ש בדברי דוד האחרוני' דמשיח הקים עול עולה שתוי"מ כו' שזהו עיקר מעלת משיח בכתר ש"ט שעולה למעלה גם מכתר תו' וכתר כהונה ומל' כמ"ש במ"א. דהנה מבואר למעלה בב' מדרגות דיר"ע

שו"ה שמגלה — הוא בחי'ת: יג: הוא בחי' תתאה. גיב: הי' במי'ת.

קול ה' על המים . . קול ה' בכח: תהלים כט, גיד.

מימינו אש . . בימין דחסד: ראה לעיל ע' איתג.

אשר ירד ה' עליו באש: יתרו יט, יח [ושם: עליו ה'. וכיה בג"ג].

הלא דברי כאש . . כי ה' אלקיך אש אוכלה: ירמי כג, כט [בדילוג]. ואתחנן ד, כד.

וכב"ע שהי' אש מלהטת סביבו: נסמן לעיל ע' אחי.

בשונה משניות שהוא בן עוה"ב: נדה בסופה.

שו"ה הפלפול — בעד זאת: יג: הניח מקום פניו. גיב: בעדו.

בעדן . . למחכה לו למאן דדייק דוקא מילי דחכ': ישע"י סד, ג. ראה ברכות לד, ב. זהר חיי שרה קל, ב.

מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תקעט. וש"נ. במדבר ח"א ע' מד. חי"ב ע' תעב. ע' תקלג וע' תקמא. וש"נ. לקמן ע' איתנט.

שו"ה והטעם — שבתורה: יב: שבתושבע"פ [ודלג עד לקמן ע' תיו שו"ה שעשועי' — שבא].

שבתורה שבע"פ מל' קרינן לה . . מלכתא: ראה תקוני זהר בהקדמה יו, א . . נסמן לקמן ע' אחיח.

דבר מלך שלטון . . בי מלכים ימלוכו: קהלת ח, ד. משלי ח, טו.

בדברי דוד . . דמשיח הקים עול: נסמן לעיל ע' איתח.

משיח בכתר ש"ט שעולה למעלה: נסמן לעיל ע' אישפה.

ויר"ת שנתב"ס דוקא דיר"ת עולה למעלה גם מיר"ע דח"ע הפנימי שבהעלם
 דסדכ"ס וכמ"ש סוף דבר כו' וזהו ועתה ישראל מ"ה כו' כ"א ליראה (ואע"ג
 דיראה לגבי משה מלתא זוטרת' כו' שהוא בחי' המל' סופא דכ"ד שבראש
 בחי' מ"ה דמשה בחכ' דתושב"כ, זהו בבחי' או"י דחסד דחכ' מלמעלמ"ט,
 אבל מלטלמ"ע באו"ח דמל' נק' כתר יר"ת למעלה מח"ע וזהו אי"ח עט"ב כו',
 והוא ירא' דמשיח דמורח ודאין כמ"ש והריחו ביראת ה' כו' שנמשך ע"י כל
 פנימי' דהעלם דח"ע דתוה"ק לגילוי שלמעלה ממ"ה דמשה כו'). ושרש הענין
 מבואר במ"א (ע"פ תו' צל"מ תושבע"פ דוקא ויהי בישרון מלך כו', וכענין
 י"פ דמל' ברי"ה שתמליכוני עליכם דוקא כו') שיש יתרון מעלה הרבה בקבלת
 עומ"ש בתורה ע"י נש"י דוקא הרבה יותר מעומ"ש דמלאכים שאינה בתו"מ
 כו' מצד שרש נש"י במל' דא"ס, ושרש מל' דתו"מ נק' הוד לבוש מל' והדר
 מלכותו דוקא בפנימי' ועצמו' דכתר מל' דא"ס כמו שעולה בעצמות התענוג
 הפשוט בכתר דא"ס שלמעלה גם מחכ' ורצון ותענוג שבתוה"ק שהיתה
 שעשועי' עצמי' כו' ונק' אמון מוצנע כו' (וכמו בע"ס דאצ"י שבא בגילוי
 באו"כ עולה המל' בפנימי' הכתר שלמעלה גם מח"ס חכ' שבכתר והוא בכתר
 שבכתר), וכך בע"ס הגנוזות בעצמו' הא"ס ממש דח"ס דא"ס זהו העלם דחכ'
 הקדומה בהעלם אחר העלם עד אין שיעור למעלה ומשם שרש החכ'
 דתושב"כ בבחי' כתר תו' באו"י (כמו במ"ת ע"י משה כו' שחכמת אדם תאיר
 פניו כו'), ואמנם באו"ח דמל' בקבלת עומ"ש ביראה בתו"מ למטה נק' הדר
 מל', ואפי' לבוש מל' שעולה למעלה גם מחכ' דא"ס והוא בעצמות השעשועי'
 שנק' שעשועי המלך בעצמו ממש שלמעלה משעשועי' דחכ' העצמי' כו',
 וזהו בחי' כתר ש"ט דמשיח דוקא שהקים עול[ה] דתו"מ ביר"ת דתושבע"פ
 דוקא, שהו נק' יראיך בעול מל' שמגיע בפנימי' ועצמי' התענוג הפשוט דעדן
 דעוה"ב שנק' רב טובך אשר צפנת שלמעלה גם מח"ע דתוה"ק כו' ונתגלה
 ליראיך דוקא והוא מטעם הנ"ל. וז"ש דנמלך בנש"צ דוקא ולא נמלך (אם

סוף דבר . . . ועתה ישראל מ"ה: קהלת יב, יג. עקב י, יב.

דיראה לגבי משה מלתא זוטרת: ברכות לג, ב. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמו.

שו"ה דיראה — דכ"ד: ג: דח"ע. י"ב: חסר, כנ"ל ע' איתסו הערה שו"ה והטעם. י"ג: הניח מקום פניו.

באו"ח דמל' נק' כתר: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ס"ע רמא. וש"נ.

אי"ח עט"ב: משלי יב, ד.

ירא' דמשיח: ראה לעיל ע' א"תח.

דמשיח דמורח ודאין . . . והריחו ביראת ה': ישע"י יא, ג. סנהדרין צג, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב

ע' תרכט. וש"נ.

תו' צל"מ [צוה לנו משה] . . . ויהי בישרון מלך: ברכה לג, ד. שם, ה. ראה גם ספר המאמרים תקס"ו ע'

שסח ואילך. לקמן בהוספה ע' איתקפה.

י"פ דמל' ברי"ה שתמליכוני עליכם: נסמן לעיל ע' א'קעט.

אמון מוצנע: משלי ח, ל. בראשית רבא בתחילתו.

שו"ה שבכתר — דח"ס [ג: דחכ']. . . שחכמת אדם תאיר פניו: קהלת ח, א.

שו"ה מל' — ואפי': ג: יופי.

שעשועי המלך בעצמו: נסמן לעיל ע' א'קפה.

דנמלך בנש"צ: ראה לעיל ע' אישפד.

יהי' לו רצון ותענוג בחכ' ומדות דמע"ב) בחכ' תוה"ק ולא בנש"צ שעול"י במחה"ק דגם דאוריית' תוה"ק קדישא וישראל . . קדושי' . . אין קדוש כהו"י בעצמו' א"ס ב"ה ממש כנ"ל אלא במי נמלך בנש"צ שיהיו בגופים ויקיימו תו"מ בעומ"ש ביראה ואימה יתירה משום דסוף מעשה דתו"מ דוקא עבמ"ת כו' כמו בשונה הלכות בדיוק ופלפול שאינה רק מיראה ואימה יתירה כמ"ש לבך יהגה אימה כנ"ל וז"ש למחכה לו למאן דדייק כו' וד"ל.

ונמצא ב' הטעמי' הנ"ל עולה לכוונה וענין א' דהיינו מה שנתב"ס דוקא, דמה שבאותי' הדבור מחמת בחי' ה"ג שנאש ורוח דתו' הנ"ל נגלה כל העלם דאו"ח דח"ע בחי' דין דחכ' זהו ג"כ מחמת דנתב"ס דוקא והדבור הוא בחי' סוף הכל שבו עיקר הכוונה שבתחלה דוקא, ובתושבע"פ שבאה בפירוש וכיאור בדבור זהו עיקר דבר מל' שבא למעשה כך כשר וכך פסול כו' וזהו מתנייתא מלכתא וכה"ג והוא שנגלה כל העלם הרצון וחכ' שבתושב"כ, ולכך יש בו כח חזק ביותר מהעלם דח"ע הפנימי' דתוה"ק להביא בגילוי הכל היפוך הגבו' דדין דחכ' דתו' שעולה בעומק אחר עומק בהעלם והפלאה יותר, עד שמטעם זה נק' תוה"ק בשם משל הקדמוני שנתלבש בהעלם במשל וכה"ג וכן נק' ים הקדמוני כו' כי לעוצם עומקו מתעלם במשלים לבדו ו[כ]קרח דאגלילו מיא כו' וכמשלי שלמה ומשלי דר"מ, וזהו ואתא מרבבות קודש באותי' ובדברי' פרטי' כמו לבוש דמשל כו' בבירור בעה"ד טו"ר דק"ג, אך ע"י הדבור דתושבע"פ והוא סוף הכל יתגלה לע"ל מן כל ההעלם וכמו מגלה עמוקות מיני חשך העליון וכמו במשיח כנ"ל. וזהו ישלח דברו דשילוח זה הוא למרחוק והוא בסוף הכל בדבר מלך שלטון לברר בעה"ד טו"ר בהלכה למעשה דסומ"ע עבמ"ת כנ"ל, וימסם שנימס כל העלם שכקרחו כו', וזהו שיצא מח' דח"ת אל הים הקדמוני דח"ע שזהו ענין ניסוך המים בחג ממ"ת שעולין למעלה, והוא מה שחסידי' שואבי' מרוה"ק דרוה"ק זהו בחי' מל' שנגלה כל העלם כדוד המלך שברוה"ק הי' מדבר שירות ותשבחות בגילוי כל העלם דח"ע. וז"ש הלל הזקן בשמחתו בשמחת בית השואכה אם אני כאן שהוא בחי' המל' סופא דכ"ד שנק' רוה"ק

דאוריית' . . קדישא . . וישראל . . קדושי' . . אין קדוש כהו"י: שמואל"א ב, ב. ראה זהר תוריע מד, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקנ. וש"נ.

לבך יהגה אימה: ישע"י לג, יח. ראה לעיל ע' אחי.

מתנייתא מלכתא: כתובות סא, ב [ב': מתניתין — ביצה כת, ב]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אע. וש"נ.

נק' תוה"ק בשם משל הקדמוני: נסמן לעיל ע' אקעט.

נק' תוה"ק . . ים הקדמוני: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שי. אמרי בינה שער הק"ש עז, ג. פב, ג. תורת חיים ח"י שרה קלא, א.

ואתא מרבבות קודש . . והוא סוף הכל [ג': ליתא — וראה בסמוך שו"ה כנ"ל]: ראה גם לעיל ע' אירב.

מגלה עמוקות מני חשך: נסמן לעיל ע' אישעז.

שחסידי' שואבי' מרוה"ק: ראה גם לעיל ע' אחיג.

וז"ש הלל הזקן . . אם אני כאן: ראה סוכה נג, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תתקכ. וש"נ.

הכל כאן דכל הנחלי' הולכים כו' ואם אין אני כאן [מי כאן] דכולא קמי' כו' שאפי' אור צח כו' אוכם הוא דלימתב"כ והיינו לפי שנתב"ס דוקא וד"ל, וזהו ג"כ ענין הטעם הב' [מצד] בחי' היראה דקעומ"ש בעול תו"מ דוקא שהוא סוף הכל כנ"ל שזהו מ"ש צפנת ליראיך דוקא בביטול היש לאין בתכלית שזהו יר"ת דח"ת שבוה דוקא נעוץ הכל שהוא מגלה כל העלם דח"ע שמאין תמצא וכמ"ש יהב חכ' לחכימין דוקא וכמו שנתן חכ' לשלמה בחי' ח"ת (וכמ"ש הלל אם אני כאן [אני] שפלות וענוה בביטול העצמות מכל וכל אני זה אין דכתר שהכל כאן שנתב"ס כו' ואם אין אני בחי' ענווה וביטול דחסדי' וענווה כו' מי כאן דמה פשפשת [כו'], וכ"ז ביטול וענוה דחסדי' ואנשי מעשה [כו'] כהלל [ש]היו שואבים ברוה"ק שמגלה כל העלם, וזהו ישב רוחו יזלו מים רוחה"ק כרוח של משה וכה"ג וכמשי"ת).

וזהו פ"י פתחה בחכ' שזהו בחי' ח"ת דתושבע"פ דוקא שנגלה כאן כל בחי' העלם דרצה"ע וח"ע דתוה"ק כנ"ל ולזאת תורת חסד דוקא על לשונה, כי הנה כמו שמבואר למעלה בענין בחי' דין דחכ' שעולה בעומק [לעומק] שבלתי יותפס עוד בהשגה הראשונה דמ"ה פשפשת וכמ"כ כל מה שמשיג יותר יותר יפלא כו', [ו]זהו ג"כ גורם בחי' דין וגבו' דחכ' דתו' שלא יוכשר ויצדק גם היותר כשר וצדיק כענין שמים לא זכו כו', וכמו שכל המטה כלפי דין וחוב שכל מה שיוכל ללמד זכות וחסד יהפוך הכל לחוב מצד בחי' הדין וגבו' שבחכ' שעולה בעיון ועומק ביותר עד שמרשיע גם את הצדיק ויחייב לזכאי ויטמא לטהור, ובהיפוך בבחי' חסד שבחכ' זהו השכל שמטה כלפי חסד שמטה כל חוב לזכות ויטהר גם לטמא ויצדק גם לרשע כו', וזהו ההפרש בין בחי' דין דחכ' לגבו' שבה שזהו שנק' תו' של דין ותו' של חסד. והממוצע בין שני הקצוות הרחוקים כאלה זהו שנמשך בקו המדה בתושבע"פ דוקא במיצוע דה"ח וה"ג הללו שיוצא מאש ומים דחכ' דתו' בקול ודבור, והן דקדוקי סופרי' דדרשות דתושבע"פ שמדוקדק בלי תוס' וגרעון כלל מכפי האמת דנקודת הרצון והחכ' שבעצמות א"ס ב"ה, וז"ש לא תסור מן הדבר

דכל הנחלי' הולכים [ג"ל]: ליתא: קהלת א, ז. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ט"ע שצו. וש"נ. במדבר ח"ג ע' תתקסו.
 יהב חכ' לחכימין: דניאל ב, כא. ראה מאמרי אדה"א כתובים ח"ב ע' קצח. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תתקכו. דברים ח"ב ע' תרצד. לקמן ע' איתנח.
 שו"ה תמצא — דוקא . . . לשלמה: י"ב: ליתא.
 שנתן חכ' לשלמה בחי' זדית: מלכים"א ג, יב. ה, כו. תורה אור מקץ מג, ב. מאמרי אדה"א במדבר שם. אני . . . אין: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתכח. וש"נ. במדבר ח"ג ע' אנה.
 דמה פשפשת . . . ביטול [ג": יראה] . . . כרוח . . . משה [ג"ב"ג": כרוחו] . . . משיח: זהר בהקדמה א, ב.
 פ"י פתחה בחכ': ראה לעיל ע' איתטו.
 שמים לא זכו: איוב טו, טו.
 שו"ה ההפרש — בחי' . . . לגבו': ג": ליתא . . . לחסד.
 שו"ה דוקא — דחכ': ג": דחית.
 לא תסור מן הדבר . . . איח ענט"ב: שופטים יו, יא. משלי יב, ד.

כו', וזהו א"ח ע[ט"ב] כו' שנגלה בתושבע"פ כל בחי' העלם דרצה"ע וח"ע כמו שהוא, וזהו מצד בחי' גבו' שבחסד שגובר על העלאה דאו"ח לעשות מן ההעלם דח"ע בחי' גילוי. וז"ש פי' פתחה [בכח'] בגילוי דדבור בתושבע"פ מל' קרינון לה וממילא תורת חסד על לשונה להביא כל החסדי' שבחכ' הנעלמה לגילוי, וכנ"ל בפ"י ישלח דברו דתושבע"פ וימסם כו' מב' טעמים הנ"ל וד"ל. וזהו שא' בראשית ירא בש"ת דיר"ע נעוץ ביר"ת דבראשית נמי מא' פתוח הוא כח"ת דתושבע"פ כנ"ל פי' פתחה בחכ' בני"ת דבראשית דבכח' יבנה בית כו', וזהו שראה שאין העולם מתקיים במדה"ד דחכ' שעולה למעלה ולא יצדק לפניו כ"ח כו' שיתף עמו מדה"ר שהוא שם הוי' באלקי' בסוף דמע"ב דוקא כמ"ש ביום עשות הוי' אלקים ארץ ושמים דארץ קדמה לשמים מטעם הנ"ל בתושבע"פ דסומ"ע עבמ"ת וד"ל.

וזהו ישב רוחו יזלו מים מגיד דבריו כו' שזהו הכנה לגשם ומטר דש"ע כנ"ל שיהי' המשכות גילוי אור אלקי שבתו"מ שיבא באותי' כו' והוא מ"ש בכסא ליום חגיגו כי חוק לישראל כו'. דהנה מ"ש ישלח דברו וימסם זה קאי על בחי' ההסתר והעלם דקרח הנורא שבר"ה שנק' בכסא כ"ס א' כנ"ל שגם אז ישלח דברו דברי דמל' דתו' אור וימסם שיתגלה מן ההעלם דמל' דא"ס כו', והוא ע"י י"פ דמלכיות שאו' בתנ"ך שא' התו' בי מלכים ימלוכו שיתגלה ויהי' מלכותו מלכות כ"ע וזהו מחמת שתמליכוני עליכם דוקא בקצו"מ"ש שבתו"מ והוא מה שאו' המלך הקדוש ביראה וביטול גדול מאד ולכך מבואר בי"פ דתנ"ך שבא באותי' דוקא שנק' דברו כו', וזהו עיקר המתקת הדינין בר"ה שמעלימים האור דפני מלך כו' ויתגלה בהארט פנים בזכרונות ושופרות כמו במ"ת, ועי"ז יוכל להיות [יחוד] פב"פ ממש ביו"כ כמ"ש לפני הוי' תטהרו כידוע שזהו במים טהורי' דבחי' טה"ע כמ"ש וזרקתי עליכם מים טהורים דוקא שמרחיצים ומסירים כל לכלוך כו' והן מ"ע שמעל לרקיע הנק' פרס' כנ"ל. ועי"ז [א'] ישב רוחו יזלו מים. דהנה אע"פ שע"י דברים דתו' אור בדבור ימס הקרח עדיין לא מתחלק להמשכת טיפין טיפין

בתושבע"פ מל' קרינון לה: ראה תקוני זהר בהקדמה יז, א.

בראשית ירא בש"ת . . . דבראשית נמי מאמר פתוח: ראה לעיל ע' את"ט.

דבכח' יבנה בית: משלי כד, ג.

שראה שאין העולם מתקיים במדה"ד . . . שיתף עמו מדה"ר: ראה רש"י ר"פ בראשית. עץ חיים שער (יא)

המלכים ספ"ה. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תתנא. ושי"נ. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ר"י. ושי"נ.

ח"ב ע' תרנב ואילך. לקמן ע' אתכס וע' אתמב.

ולא יצדק לפניו כ"ח: ע"פ תהלים קמג, ב.

ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים דארץ קדמה: בראשית ב, ד. חגיגה יב, א.

בכסא ליום חגיגו כי חוק לישראל: תהלים פא, ד"ה.

בר"ה שנק' בכסא כ"ס א': ראה לעיל ע' אישעד.

י"פ דמלכיות . . . שתמליכוני עליכם: נסמן לעיל ע' אישט.

בי מלכים ימלוכו . . . מלכותו מלכות כ"ע: משלי ח, טו. ע"פ תהלים קמה, יג.

לפני הוי' . . . תטהרו . . . וזרקתי עליכם מים טהורים: אחרי טז, ל. יחזקאל לו, כה. ראה לעיל ע' אישצב.

בהתחלקות רק ע"י הרוח החזק שיבא מתוקפא דדרום בחי' גבו' שבחסד שהוא רוח חם ולח שיחלק המסה זו דקרחו כו' לחלקים בטיפין כמו ונוזלי' מן לבנון כו' שזהו טהרה במים טהורים הנ"ל לכאוי"א, וטהרה עליונה כזו שא' לפני הוי' ממש תטהרו (מבחי' טהי"ע כמו כעצם השמים לטהרה) מביאה לידי קדושה עליונה שהן המשכות י"ג מדה"ר מרעדכ"ר באור פני הוי' העליון כו', ואיז אלא ע"י בחי' תשו"ע דנשיי למטה ממעמקים דפנימי' הרצון ביותר כנ"ל שיגרום התעוררות רוח עליון מפנימי' ועצמי' במקור כל רצון הטוב רק לנשיי שנק' רעדכ"ר, והוא בחי' תשו"ע מלמעלה למטה כמ"ש ישוב ירחמנו ישוב מלמעלה מהאי ע"ס כו' (וזהו ענין הגורלות שיבחר לנו כו' במקור הרצון אף ברוממות העצמו' להבדיל בין פנימי' לחצוני' כנ"ל). וזהו [ישב רוחו] ישב לשון תשובה שישוב מלמעלה והוא שישב רוחו מרעדכ"ר בגבו' שבחסד כמו הרוח שמנשב בחוזק עד שמחלק לחלקי' ויזלו מים ממ"ע שזהו גילוי כל ההעלם דח"ע בכאוי"א כמו שיהי' לעיל דכתי' ואשפוך את רוחי ע"כ בשר ונבאו בניכם כו' כי יוה"כ נק' שבת שבתון שהוא מעין העוה"ב, וזהו ישב רוחו שישב רוחו דרב חסד העליון באור פני מלך להאיר לגילוי מן ההעלם דקרח וגלד דמ"ע, כי אע"פ שלפני הוי' תטהרו זהו בהעלם עדיין כמו כי בענן אראה כו' וזהו שיתגלה מן ההעלם למטה בניסוך המים בחג שהוא בשמחת בית השואבה ששואבים רוחה"ק כי רוחו זה שמנשב למעלה ויזלו מ"ע דח"ע מן ההעלם לגילוי כמ"ש סוד ה' ליריאו כנ"ל וד"ל (ואם [לא] שישלח דברו תחלה וימסם כנ"ל לא הי' מועיל הרוח להזיל המים, וכדוגמ' זו הי' במשה ששלח דברו ע"י כמ"ש תצל"מ כו' ויבא טוב זה משה שהוא משיח ויקבל טוב דתו' בפנימי', והוא מ"ש ישב רוחו רוח דח"ע וקדה"ק שזהו רוחו של משיח שהוא רוח אלקי' מרחפת ע"פ המים עליוני' כמבואר בדרוז"ל אז ישלח דברו ע"י כתר ש"ט דמשיח שהקים עול כו' וישב רוחו כו' בעוה"ב כו' וד"ל).

מתוקפא דדרום: ראה זהר כראשית כט, ב. ספר המאמרים חר"ץ ע' (שפח) שפס.

ונחלי' מן לבנון: שיר השירים ד, טו.

כעצם השמים לטהרה: נסמן לעיל ע' איתו.

ישוב ירחמנו . . מאי ע"ס [עתיקא סתימאה]: מיכה ז, יט. ראה זהר ויקרא טז, א. מאמרי אדה"א דברים

חי' ע' תשמ"ז ושי"ג.

ענין הגורלות: נסמן לעיל ע' אישם הערה ד"ה: יבחר.

ואשפוך את רוחי: יואל ג, א [ושם: אשפוך, אבל כ"ה בכ"מ בדאי"ח — ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע'

רסט. ושי"ג. ח"ב ע' תתפכ. במדבר ח"ב ע' תשעז [ושם: ואשפוך רוחי]. דברים ח"א ע' מב.

יוה"כ נק' שבת שבתון שהוא מעין העוה"ב: נסמן לעיל ע' אקפ.

כי בענן אראה: אחרי טז, ב.

תצל"מ [תורה צוה לנו משה]: ברכה לג, ד.

ויבא טוב זה משה . . ויקבל טוב: מנחות נג, ב. ראה מאמרי אדה"א אהלה"ק לאזניא ע' לו. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' שנט. ושי"ג.

רוחו של משיח . . רוח אלקי' מרחפת: נסמן לעיל ע' איר.

כתר ש"ט דמשיח שהקים עול: ראה לעיל ע' אישפה.

ומעתה עדיין י"ל מהו זה שישב רוחו יזלו מים הוא הכנה לבחי' הגשם דש"ע שהוא המשכה דחוק ומשפט לישראל כנ"ל וכמ"ש בכסא ליום חגיגו דמכסא דר"ה ויוה"כ הוכן בשביל יום חגיגו שהוא ש"ע שהוא ענין סוף המכוון הפנימי [דבכסא] וכן מה שנעשה בר"ה ויו"כ וסוכות הי' הכנה לזה כנ"ל. אך הנה מבואר למעלה שביו"כ הוא ענין הבדלה ובירור בין פנימי לחצוני וכמ"ש יבחר לנו כו', והוא ענין הגורלות דיו"כ שנבחר הפנימי אף במקור הרצון שהוא רעדכ"ר, אעפ"י שבר"ה נתעלה בהעלם העצמי ממש דגם שמי' כו' מ"מ א' אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם דוקא וכן בזכרונו' זוכר הברית ובשופרות נתגלה אור פניו כו', וכ"ז הבירור והבדלה הוא ע"י התו' שהוא ג"כ בבחי' בירור המובחר דוקא כמ"ש הבוחר בתו' כו', וכידוע דג' קשרין הן דנשי' מתקשראן באורי' ואוריית' בקוב"ה ואוריית' סו"ג וקוב"ה סו"ג כו' וכן ישראל עבמחה"ק ויש התקשרות ויחוד זה בפנימי דבחי' סתים למעלה דקוב"ה סדכ"ס ואורי' סתים וישראל כו' ומבחי' ההעלם והסתימות דג' קשרין אלה בא לידי גילוי למטה בנשי' בגופים שכללותם ס"ר שמתכללי' באותי' התו' וכמ"ש ואתא כו', כמו שהי' במית' כידוע שהי' גילוי אור פני הוי' בעצמותו מן ההעלם שלו וכמ"ש וירד הוי' בקול ודבור ובאותי' דתו' לנשי' בגופי' כמ"ש באור פניך נתת לנו דוקא שנמצא נתייחד ונתחבר פנימי' בפנימי' בגילוי גמור למטה (שזהו יחוד פנימי דחב"ד בחב"ד שנק' בזוהר אתדבקות רוחא ברוח' שהרי על כל דבור פרחא כו' וכמו ישקני מנשיקות פיהו דקאי במית' כו'), וכך הוא ביו"כ שעולים נשי' למעלה ליחוד פכ"פ לפני ה' ממש, אך זה שנבחרו ביו"כ ע"י העלאה דתשובה ממעמקים באו"ח דוקא שע"ז ישוב מלמעלמ"ט באור פנימי' הרצון דרעדכ"ר להיות סליחת העוונות ולטהר אותם במים טהורים כמ"ש אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך כו' וביום הזה יכפר לטהר כו' ואעפ"י שהתשו"ע גורמת זה מ"מ יומא דקא גרים כמ"ש כי ביום הזה כו', והוא שנק' שבת שבתון דעוה"ב שנק' עולם ברור ששם אינו עולה רק הנברר והנבחר בבחי' פנימי' כמ"ש אלה לחיי עולם, ובהיות שבר"ה ע"י שופרות ומלכיות וזכרונו'

הבוחר בתורה: נוסח ברכת הפטורה.

דג' קשרין הן: נסמן לעיל ע' א'קסג.

ואוריית' סו"ג [סתים וגליא] . . . ישראל עבמחה"ק: ראה זהר אחרי עא, ב. עג, א . . . נסמן לעיל ע' א'קע. בנשי' . . . שכללותם ס"ר שמתכללי' באותי' התו': נסמן לעיל ע' א'שסא.

כמ"ש ואתא . . . וירד הוי' . . . באור פניך נתת לנו: ברכה לג, ב. יתרו יט, כ. נוסח ברכת שים שלום. אתדבקות רוחא ברוח: ראה זהר משפטים קכד, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' ססה.

על כל דבור פרחא: נסמן לעיל ע' א'קצג.

ישקני מנשיקות פיהו: שיר השירים א, ב ובפרש"י שם.

אנכי אנכי הוא [ג"ג]: ליחא] מוחה פשעיך: ישעי' מג, כה.

וביום הזה יכפר לטהר . . . כי ביום הזה: אחרי טז, ל (בדילוג).

דעוה"ב שנק' עולם ברור . . . אלה לחיי עולם: דניאל יב, ב. ראה פסחים נ, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב

ע' תתכג. ושינ. במדבר ח"ב ע' תרנג וע' תשעה. ח"ג ע' א'עו. דברים ח"ב ע' תיא.

נתעלו נש"י בבחי' פנימי' לעורר האה"ר העצמית ביוה"כ להיות ימינו תחבקני כו' ע"כ ביום [ה]זה יכפר לטהר מבחי' טה"ע שנק' מים טהורי' כנ"ל וד"ל.

ונמצא מוכן שבר"ה שישראל צ"ג בקעומ"ש ותו"מ כמ"ש בכסא ליום חגיגו כי חוק לישראל כו' (ולכך א"א ע"ח בר"ה) זהו עיקר זכרון ליום ראשון בתחלת הרצון להשתל' שהוא כח"ס כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כנ"ל שזכרון זה הוא בחי' הפנימי' לעורר הכוונה פנימי' שהי' עיקר כוונת כל הרצון בהשתל' בשביל ישראל שנק' ראשית כו' ובשביל התו' שנק' ראשית (וכמו במי נמלך בנש"צ שיהיו בגופים כנ"ל וכן בתורה הנגלית בארץ דוקא) כי כל בחי' החסד דרצון וחכ' דמע"ב בחיצוני' נגרר ונמשך אחר הפנימי' דתו' וישראל כו'. וזהו בר"ה שאו' זכרוננו ושופרות לחדש הכוונה הפנימי' שנק' זכרון ליום ראשון, ואמנם ביוה"כ נעשו צ"ג בע"ת ואו' ע"ח כו' תעבנו תעינו סרנו ממצותיך כו' שזהו להעלות לנש"י במדרגת בע"ת דמשכ"י לי' בחילא יתיר לקוב"ה כו' שהוא להמשיך מרעדכ"ר [י"ג מדה"ר שלמעלה מחכ' דתורה, וז"ש לפני הוי' תטהרו במ"ע שממעל לחכ' כו', וזהו ישלח דברו בר"ה וימסס לקר"ח וגלד דמי החסדי' שברצון להשתלשלות להיות זכרון טוב לחידוש העולם ברצון וחכ' כיום ראשון שהי' כשביל התורה וישראל כנ"ל, וביו"כ ישב רוח"ו מלמעלה מן החכ' דתורה והוא מרעדכ"ר] בגבו' שבחסד ורצה"פ להיות נושא עון כו' שע"י תשו"ע שישוב ירחמנו כו' בחילא יתיר בהתגברות החסד על הדין מצד רח"ר והוא ע"י [ה]ידידי ועינינו כו' ומנשב הרוח של חסד הפשוט בחזקה לגבור על מדה"ד עד יזלו מים מן הקרח הנורא בהתחלקות טיפין כו', וזהו כי גבר עלינו חסדו בגבו' שבחסד שלמעלה מן הטעם דחכ' כו', והוא מעלת התשוב' שמעורר רח"ר למעלה ממשפט התו' להיות מרבה לסלוח ברבוי חלקים בטיפים כו', ומזה יומשך המשכה דחסדי' עליוני' אף לע"ש שיהי' בהם ג"כ גילוי אלקות שיהללו את הוי' כו' משום דגבר עלינו חסדו ובימין מקרבת בחיבוק שע"י התשוב' שנהפך ההעלם דחשך לגילוי גם למטה ולמעלה מן החכ' דתו', וזהו ענין ע' פרי החג לפי שחסדים עליוני' יורדים בגבו' גדולה בהתחלקות בגילוי (ולא בהעלם בהתחלקות דקרחו כפיתים הנ"ל).

ביוה"כ להיות ימינו תחבקני: ראה לעיל ע' א'שנו.

ולכך א"א ע"ח בר"ה: ראה גם לעיל ע' א'שסג וע' א'שעה.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

בשביל ישראל . . . ובשביל התו': ראה רש"י ר"פ בראשית. הנסמן בלקוטי שיחות מקץ כרך ג ע' 820. שם

נח ע' 755. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נו.

במי נמלך בנש"צ שיהיו בגופים: ראה לעיל ע' א'תיו.

בע"ת דמשכ"י לי' בחילא יתיר: נסמן לעיל ע' א'רוח.

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קיז, ב.

שו"ה שנהפך — דתו' (ג': דתו"מ) . . . ע' פרי החג: סוכה נה, ב.

שעלה במח' לברוא במדה"ד: נסמן לעיל ע' א'חכ הערה ד"ה: שראה.

אך כ"ז אינה רק הכנה בלבד להיות התגלות דפנימי' דאור דתו"מ לנשיי בש"ע דוקא שז"ש מגיד דבריו ליעקב כו'. דהנה כ"ז שנעשה ונמשך בר"ה ויו"כ וסוכות עד שנמשך מקיפים שבהעלם בגילוי כמו בטיפים דיזלו מים עליוני' מצד שישלח דברו וימסם בר"ה וישב רוחו ביוה"כ כנ"ל הכל הוא רק בבחי' החצוני' דמ"ע שזהו בחסד וחכ' דמעי"ב בלבד כנ"ל שיגלדו בקרח וכפור להיות בבחי' ההעלם והצמצום בלתי התפשטות כלל כנ"ל (שעלה במח' לברוא במדה"ד דוקא כו') וע"י התו' וישראל שנק' ראשית ישלח דברו וימסם כנ"ל וכמ"ש בראשית בחכ' כו' שזהו רק המשכה חיצוני' מאור דתוה"ק שיהי' כדי להיות בנין העולמות בחסד בגילוי מן ההעלם כמו בחכ' יבנה בית כו' דאסתכל באוריית' כו' (וכן במי נמלך בנשי"צ כו'), אבל מה שא' בראשית בשביל התו' שנק' ראשית זהו בשבילה ובעבורה כדי שיהי' התגלות אור דתו"מ הנגלית לנו דוקא כמא' תנאי הי' כו' משום דסומ"ע דתו' כו' עלה במח"ת להשלים שלימות דח"ע דתוה"ק וכנ"ל, וכל החכ' וחסד דמעי"ב אף שהי' עפ"י החכ' דתו' לא הי' רק בדרך אגב כדי שיוכל להיות התגלות דפנימי' הכוונה אח"כ בתו"מ לישראל למטה שנתאוה להיות לו דירה בתחתוני' דוקא (וז"ש ה' מלך גיאות בסומ"מ לבש עו" דתו' נכון כסאך מאז בתוה"ק שא' בי מלכים ימלוכו כו' כנ"ל). וזהו בכסא דר"ה שעולה בחי' פנימי' הכוונה דתו"מ בי"פ דמל' זכרונו' ושופרות כו' כנ"ל, ובש"ע הוא שיורד בחי' פנימי' זו דתו"מ בגילוי בגשם ומטר דתו' דוקא כמו יערוף כמטר לקחי כו' שאין מטר זה דתו' דומה להזלה דקרח טיפין שאין מים הללו מחודשים מעיקרם כי כבר הי' התהוותם בארץ בבחי' חסדי' חיצוני' ומגולי' בכלל רק שהיו בהעלם כמ"ש וחשך ע"פ תהום ונגלדו מן האויר הקר שבצפון הנ"ל ורוח אלקים שבדבר תו' ימסם, אבל בר"ה הוא שנו' ליום ראשון לחדש השפע בפנימי' הכוונה שהוא התו"מ כמו שהן גם למעלה בפנימי' התענוג ורצון וחכ' העצמי' שיבא למטה וזהו אמרו לפני כו' ונק' בכסא שהוא נכסה ונעלם למעלה עדיין בפנימי' ועצמי' (ובש"ע הוא סוף המכוון דר"ה דוקא, והוא מ"ש ליום חגיגו כי חוק לישראל כו' שהתחיל להיות למעלה התעוררות הפנימי' דחק ומשפט ונגמר זאת הכוונה בש"ע שירד למטה) בבחי' מטר וגשם שיורד אור ושפע מחודש מן השמים שלא כמו המסת קרח שאינו מחודש מאין כלל וכמו במ"ת שדבר הי' באש מן

בראשית בחכ': נסמן לעיל ע' אישסה.

בחכ' יבנה בית . . . דאסתכל באוריית': נסמן לעיל ע' אתב.

תנאי הי': ראה שבת פט, א.

שנתאוה להיות לו דירה בתחתוני': ראה תניא רפלי' ובהנסמן בליקוט פירושים לשם.

ה' מלך גיאות בסומ"מ (בסוכב וממלא) לבש עו" דתו' . . . נכון כסאך . . . בי מלכים ימלוכו: תהלים צג, א

(בדילוג). שם, ב. משלי ח, טו. ראה מדרש תהלים שם. פירוש המלות פט, ד.

יערוף כמטר לקחי: האיניו לב, ב.

וחשך ע"פ תהום: בראשית א, ב.

אמרו לפני: ראש השנה טז, סע"א. לד, ב.

השמים כו' שהוא בחי' פנימי' ועצמי' דרצונו וחכ'. וז"ש מגיד דבריו ליעקב כו' דקאי בש"ע דוקא שאז נמשך ונקלט בחי' פנימי' דאור תו"מ בנשי' שנק' דבריו ממש שמתחלקי' גי'כ [בחלקים] כטיפי מטר באותי' כאותי' דתושבי'כ (כמשיית) וד"ל.

ואמנם מובן מהמשך הפסוקים הללו דתלה הסדר זב"ז דאחר שישלח דברו בר"ה וימסס וישב רוחו דוקא ביו"כ אז מגיד דבריו כו' בש"ע דהא בהא תלי' ולכאור' הרי מובן דתו"מ הוא בפנימי' הכוונה ומה שנימס הקרח בדברו זהו בחי' החיצוני' שהוא טפל לעיקר ואיך יהי' מן הטפל סיבת המשכת העיקר כו'. אך הנה מבואר למעלה שביו"כ נעשי' צ"ג בע"ת בעלוי המדרגה יותר שחשך דתוהו קדם לאור דתיקון שהן תו"מ ולכך צ"ג אי' לעמוד במקום בע"ת כידוע וכמשה שזכה לתשובה קודם מותו ומשיח יעשה צ"ג בע"ת (אבל דוקא לצ"ג שהן באור דפנימי' חכ' דתו' (ששרשה באור העצמות ממש שלפני חשך סתרו כמ"ש במ"א)), ולזה ביו"כ שאו' על חטא כבע"ת מהפכים חשך סתרו לאור כמ"ש כי בענן [דוקא] ארא"ה שהוא גילוי האור מן החשך והעלם ע"י הקטרת שביו"כ שהן מ"א ארו"מ דק"נ שנהפך לברוך ע"י תשו"ע כו' ונהפך הקללה לברכה להיות זדונות כזכיות ממש ביו"כ כמ"ש כשלג ילבינו וז"ש הנותן שלג כצמר ביו"כ בי"ג ת"ד כנ"ל וכפור כאפר כו', ולפי שזהו נמשך מעצמות אא"ס דכל חשך לא יחשיך ע"כ א' ביו"כ ישב רוחו בגבורה גדולה ויזלו מים טהורים דבחי' טה"ע (שהוא הבהקת האור בעצם מטעם הנ"ל), וטהרה כזו מביאה לידי קדושה שהוא המשכה הפנימי' דתו"מ שזהו מגיד דבריו כו' שזהו בש"ע בבחי' ירידת הגשם כנ"ל ולפי ששרש טהרה זו [דע"י תשו"ע ש]למעלה מקדושה (ועכ"ז אי' אלא בצ"ג דנשי' שעולי' בתשו"ע יותר מטעם הנ"ל). וזהו ענין סיבת ההבדלה ובירור בין פנימי' לחיצוני' ביו"כ גם בגורלו' שיבחר לנו כו', והגם שבר"ה עלו נשי' בבחי' בירור זה בשופר זהו כמו שיהי' לע"ל שכל העמים כו' כי ה' עליון נורא וידבר כו', אך זהו למעלה עדיין ונק' בכסא כנ"ל וביו"כ ע"י תשו"ע ישב רוחו מרעדכ"ר בגילוי מן ההעלם ויזלו מ"ע גם למטה בו' ימי החג לע"ש כו', וזהו הללו [את] כו' כי גבר עלינו חסדו בגבורה שבחסד שישב רוחו ביו"כ ויזלו מ"ע כטיפים גם למטה ויתגלה

שו"ה המדרגה — שחשך דתוהו [ג': מטעם שחשך סתרו] . . צ"ג אי' לעמוד במקום בע"ת: נסמן לעיל ע' אקעג.

וכמשה שזכה לתשובה קודם מותו: נסמן לעיל ע' אקעט.
ומשיח יעשה צ"ג בע"ת . . דתו' [ג': דתו"מ]: נסמן לעיל ע' אקעט.

דוקא לצ"ג: ראה גם לעיל ע' אישלה. לקמן ע' איתסג.

כי בענן . . ארא"ה: אחרי טו, ב.

הקטרת . . מ"א ארו"מ דק"נ: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע אקלד ואילך. ושי"נ.

וטהרה . . מביאה לידי קדושה: ראה ירושלמי שבת פ"א ה"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' איק. ושי"נ.

שכל העמים . . כי ה' עליון נורא וידבר: תהלים מז, ב"ד.

הללו (את) כו' כי גבר: תהלים קיז, א"ב.

ההעלם דחסדי' העליוני' כמו שיהי' לע"ל שיהפך אל עמים כו' שזהו ע"י התשו' בהיפך הרע לטוב שנק' טהרה שמטהר גם לטמא ורחוק נעשה קרוב וזהו מחמת התשו"ע דנש"י ביו"כ שישוב ירחמנו כו' ויומשך גם למטה להפוך חשך שלמטה לאור וז"ש הללו את כו', אך אין כ"ז רק הכנה רבה להיות גילוי אור הפנימי' שהוא המשכות הקדושה דאור תו"מ בש"ע כמ"ש ואמת הוי' לעולם דמשמע דכל מה שקדם לומר שגבר עלינו חסדו אין זה עדיין אמת הוי' ממש רק שהוא עיקר אמת [אמת"ת] עצמותו שיתגלה לעוה"ב שהוא נצחי והוא אמת דתו"מ שנק' חק ומשפט לישראל בש"ע כו' וד"ל. וזהו ישב רוחו בגבו' שבחסד ביו"כ לטהר וללכך ב"ג מדה"ר שזולו מים [עליונים] מזה יהי' הכנה לגילוי אור הקדושה הפנימי' ולהבדיל מן החיצוני' והוא מגיד דבריו ליעקב שהוא חק ומשפט לישראל בש"ע שהוא [שפע] הפנימי' ועצמי' כנ"ל (כמו שע"י ברורי' דז"מ דתוהו בבחי' המקיפי' שנק' עגולי' מזה נמשך תוס' אור בפנימי' דשם הוי' בתו"מ, שז"ש אחר דיהללו את ה' כו' בע' פרי דחג בז' מקיפי' דסוכות שבא מברורי' דחשך סתרו שגבר עלינו חסדו ב"ג מדה"ר ובהמשכות דמ"ע הטהורי' כנ"ל ע"ז יהי' עיקר שלימות דבחי' הוי' דתיקון בתו"מ שז"ש ואמת הוי' לעולם כמו בעוה"ב שאחר הברורי' דמצות וכן הוא [ענין] ש"ע שנקלט אמת הוי' לעולם בנש"י ע"י הטהרה דיו"כ וד"ל).

אך י"ל מ"ש ישב רוחו ברוח גבורה דוקא כמו בגשם שמשיב הרוח בחזקה ואז מוריד הגשם מן העבים ובא בהתחלקות טפים וכך יזלו מים טפין לפי שישב רוחו בחילא יתיר ביו"כ כנ"ל, הענין הוא דזהו הכנה לבנין המל' שהוא תושבע"פ דוקא שע"ז א' מגיד דבריו ליעקב וכל הגדה זהו בע"פ [כ]הגדת[עדות] כמו תו' צוה לנו משה כו'. דהנה ידוע שטבע הגבו' לפרר לחלקים דוקא כמו אתה פוררת בעוזך ים וכך הגשמי' שיורדי' בגבורה מתחלקי' לטיפים וכן ישב רוחו כנ"ל. והענין הוא דקו המדה הוא שנק' אמת הבנין שהאומנין הבונין בו מודדי' כל אבן ומחתכים לחלקים בכל האבני' [באופן] הנצרך לבנין עד שיבנו בנין גדול ברבוי חדרי' לרוב ביופי גדול למראה כו', כך התנאי' נק' בוני' כמ"ש בונייך שעוסקי' בבנינו ש"ע כי אותי'

לע"ל שיהפך אל עמים: צפני' ג, ט.

שישוב ירחמנו: נסמן לעיל ע' א'תכא.

ואמת הוי' לעולם: המשך הכתוב כי גבר.

המל' . . . תושבע"פ: ראה תקוני' זהר בהקדמה יז, א.

תו' צוה לנו משה: ברכה לג, ד.

אתה פוררת בעוזך ים: תהלים עד, יג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצח. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תתמ.

דברים ח"ג ע' תשעה. ושי"נ.

התנאי' נק' בוני' כמ"ש בונייך שעוסקי' בבנינו ש"ע: ראה ברכות סד, א. שבת קיד, א. בסידור שער הק"ש

עה, ג: נקרא ת"ח בונים . . . ואמר"ל א"ת בניך אלא בוניך שעוסקי' בבנינו של עולם. ועדין (כשם רז"ל)

במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תשכו הערה 5: דרך חיים שער התפלה נח, ד: אמרי בינה שער הק"ש מה, א.

וראה גם עטרת ראש דרוש לש"ש לח, ריש ע"ב [ושם: וגם אמר]. ספר המאמרים תקס"ט ע' יג. שערי תשובה

ח"א שער התפלה עג, ד (וראה בח"ב שם שער התשובה ה, רע"ג).

דתושב"כ נק' אבני קדש שהן אות' עצמי' כמו ואת' מרבבות קדש העליון ות"ח (ש) בתושבע"פ נק' בוני' מן האות' דתושב"כ כי הן סופרים כל האות' ומדקדקי' בחסרות ויתירות ודורשי' על כל אות כמו יש אם למקרא ולמסורת וא' מ"ט דר"פ א"ק כו' עד שעושי' כמו בנין גדול מצרופי אות' דתושב"כ כר"ע שהי' דורש על כל קוץ תלי תלים של הלכות שמאות א' שבתורה נבנה כמה הלכות [בה' סוכה מבסוכות כו', וכמו מאות הוי"ו דוכי ישאל דורש בפ' השואל כמה פרטי דיני' וכידוע, וא"כ זהו כבונה שמחלק האבנים מאבן א' נעשה כמה חלקי' כדי לבנות בנין וחדר, כך מכל אותיות דתושב"כ ת"ח בונים כמה הלכות] ומסכתות עד ס' מסכתות ונק' ששים מלכות ו[ברייתות נק'] פ' פלגשי' כו', ובכלל נק' תושבע"פ בית אמי וחדר הורתי כו' והוא בנין המל' שהוא תושבע"פ כמו הבנין שמאבן א' נבנה כמה חדרים וכך מאות א' דתושב"כ נבנה כמה הלכות (ובר"ה הי' בחי' הנסירה כידוע), ובש"ע נגמר בנין המל' שהוא תושבע"פ שעיקר בנינה מבחי' הגבו' דז"א שהן אות' דתושב"כ שמתחלקי' מצד בחי' הגבו' כמו המטר שיורד בגבו' ובהתחלקו' כו' וזהו מצד שכלול בחסד מיסוד האש שטבעו לפרר כו' וכמ"ש מימינו אש דת למו דאש דימין דתושב"כ שמתחלק עפ"י קו המדה ע"י הבוני' שנק' סופרי' זהו סיבת עיקר הדת דתושבע"פ בפרטי פרטי' של הלכות דו"ס משנה כנ"ל וד"ל. ולפ"ז יתפרש ישב רוחו יזלו מים על אות' דתושב"כ שהן אות' דח"ע הפנימי' ועצמי' דתוה"ק (דגליף גליפו בטה"ע כמ"ש אז ראה ויספרה בספר כו' הכינה וחקרה בתושבע"פ כו', וישב רוחו הקדום [מה"ג דבצ"ק] שיחלקו המ"ע דתושב"כ לאות' כמ"ש ואתא כו', וז"ש יזלו מים בטפין דאות' רבים

ות"ח . . . סופרים כל האות': קדושי' ל, א.

יש אם למקרא ולמסורת: קדושי' יח, ב.

כר"ע . . . תלי תלים של הלכות: מנחות כט, ב.

מבסוכות: ראה סוכה ג, ב.

מאות הוי"ו דוכי ישאל: ראה בבא מציעא צה, א.

ס' מסכתות ונק' ששים מלכות: ע"פ שיר השירים ו, ח. ראה זהר פינחס רטז, א. הנסמן במאמרי אדה"ז

פרשיות התורה ח"א לע' שעח. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תד.

ו[ברייתות נק'] פ' פלגשי': ע"פ שיר השירים שם. בתורה אור שמות נא, ב בשם הזהר. ובאור התורה

שמות ע' יב: ברבות שם [שיר השירים רבא פ"ז ט, ב] אלו פ' פרשיות שבתוכי וזהו קעין ברייתא, ובגמ' פ"ק

דברכות ד"א ב דתויכ נק' מדרש.

בית אמי וחדר הורתי: שיר השירים ג, ד [ושם: ואל חדר].

ובר"ה הי' בחי' הנסירה: ראה פרי עץ חיים שער (כד) ראש השנה פ"א ואילך.

בנין המל' . . . שעיקר בנינה מבחי' הגבו' דז"א: ראה בהמאמרים שננסמו לעיל ע' אישפ הערה ד"ה: ענין.

מימינו אש דת למו . . . דר"ס [דף סדרי]: ברכה לג, ב.

דגליף גליפו בטה"ע: נסמן לעיל ע' איתב.

אז ראה ויספרה . . . הכינה וחקרה: איוב כח, כז [ושם: וגם חקרה, וכ"ה ב"ב — אבל כ"ה גם במאמרי

אדה"א דברים ח"א ריש ע' פג. ח"ב ע' תקח].

מה"ג דבצ"ק: ראה זהר בראשית טו, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תרסח ובהנסמן לשם.

מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' איקכט ואילך. וש"נ. דברים ח"א ע' כה. וש"נ.

כמו ונוזלי' מן לבנון דתענוג ורצה"פ [ש]הי' שעשועי' בהעלם דמקיף בקרח כו' ועי'ז מגיד דבריו בתושבע"פ שמגיד וממשיך מאותיות דתושב"כ לתושבע"פ בפרטי הבנין דמלי' כו"ס משנה שזהו חוקי' ומשפטי' לישראל בפ"מ (דלא כדלעיל). ולפי הנ"ל במעלה דתושבע"פ יותר מתושב"כ דא"ח עטי"ב דבינה יתירה נתנה כו' כמ"ש ויבן ה' אלקי' [את הצלע] כו', מ"ש מגיד דבריו קאי בתושבע"פ ואח"כ חוקיו שהוא תושב"כ ובתו' א' כי חק לישראל [תחלה] ואח"כ משפט לאלקי יעקב דזהו מלמעלמ"ט באוי"ר דהמל' נבנה מז"א אבל במ"ש מגיד כו' זהו בבחי' או"ח דמל' הוא בחי' כתר שחכ' של משפיע דתושב"כ מקבל מתושבע"פ וראי' מלאו דלא תסור כו' כנ"ל.

ולהבין בתוס' ביאור למה מתחילין להזכיר הגשם בש"ע דוקא בא' משיב הרוח ומוריד הגשם מה שייך הגשם לש"ע דוקא. [ו]הנה תחלה יש להבין למה נק' הגשם בשם [בחי'] גבו' גשמי' דוקא כמ"ש למה מזכירין גבו' גשמי' כו', והלא עיקר ענין הגשמי' הן בחי' חסדי' דוקא ונק' גשמי' ברכה שהגשמי' הן בשביל ברכה בארץ שתצמיח כל צמח בטוב ורבויו כמ"ש כגשם כו' כ"א עשה והצליח אשר שלחתיו והרוה את הארץ והולידה והצמיח' כו' וכת"י גשם נדבות תניף אלקי' וכן פקדת הארץ ותשוקקי' כו', ואם לפי שזה שנק' גבו' גשמי' אינו כענין גבו' שנק' דינין וצמצומי' בלשון המקובלי' אלא ענינו הוא בחי' ההתגברות כח שהוא ענין גבו' וכח גדול ביותר וכמ"ש בטעם שנק' גבו' גשמי' לפי שיורדי' בגבו' פי' שיורדי' בכח וגבו' גדולה שזהו מה שיוצאי' הגשמי' ברבויו ושטף בגבו' גדולה, ולכך מזכירי' הגשם בכרכה דאתה גבור דוקא כמו תחה"מ שגם הוא בא מבחי' הגבו' עליונה וכן המזונות שמכלכל חיים בחדס כו' (כמשי"ת), אמנם ג"ז הרי הוא בא מבחי' הגבו' ממש שהרי הגשמי' באים בהתחלקות טיפין טיפין דוקא שזהו בחי' הצמצום כידוע.

ונוזלי' מן לבנון: שיר השירים ד, טו.

דא"ח עטי"ב דבינה יתירה נתנה . . . ויבן ה' אלקי' משלי יב, ד. נדה מה, ב. בראשית ב, כב. ראה גם ספר המאמרים תקס"ד ע' מט ואילך, ומקבילו במאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"א ע' נה. לעיל ע' ארד.

כי חק לישראל: תהלים פא, ה.

בבחי' או"ח דמל' הוא בחי' כתר: נסמן לעיל ע' אתי"ו.

דלא תסור: שופטים יז, יא. לעיל ע' אתי"ט.

ולהבין בתוס' ביאור: מכאן ואילך מיוסד על דיה משיב הרוח בספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' לב.

משיב הרוח ומוריד הגשם: נוסח תפלת העמידה.

למה מזכירין גבו' גשמי': ראה משנה ריש תענית.

הגשמי' הן בחי' חסדי': ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצט.

ונק' גשמי' ברכה: ראה תענית כג, א. רש"י נח ז, יב.

כמ"ש כגשם כו': הושע ו, ג.

כ"א עשה והצליח אשר שלחתיו: ישעי' נה, יא (בדילוג).

והרוה את הארץ והולידה והצמיח: ישעי' שם, י.

גשם נדבות תניף אלקי' . . . פקדת הארץ ותשוקקי': תהלים סח, י. שם סה, י.

גבו' גשמי' לפי שיורדי' בגבו': תענית ב, א. ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא שם. דברים ח"ג ע' אכ"ט.

מבחי' הגבו' . . . טיפין טיפין: ראה בהנסמן לעיל ע' אחכו הערה ד"ה: אתה.

אך הנה ידוע שזהו שהגשמי נק' בשם גבו' עכ"פ יהי' איך שיהי' באמת עיקרו בחי' חסדי' שהן כמו מי חסדי' העליונים ובהיותו בא בכחי' תגבורות החסדי' ביותר נק' בחי' גבו' שבחסד והוא עיקר החסד יותר מעצם החסד וע"כ בא הגשם בהתחלקות טיפין טיפין דוקא כו'.

וביאור הענין הנה באמת בחי' הגבו' בכלל הוא עיקר ומקור כל שפע וחיות הנמשך מלמעלמ"ט וא"ל בחי' הגבו' עליונו' לא הי' נמשך אור ושפע החיות אלקי' להתהוות העולמות כלל, וראי' לזה ממ"ש בראשית ברא אלקי' שהוא מדה"ד והצמצו' דשם אלקי' [דוקא] וכמ"ש בתחלה עבמ"ח לברוא במדה"ד ואח"כ שיתף עמו מדה"ר דשם הוי' ואלקי' כמ"ש ביום עשות הוי' ואלקי' כו', ולכאורה זהו פלא גדול איך יכול להיות מקור החיי' דעולמו' מבחי' מדה"ד שהוא בחי' הצמצו' כידוע, אלא בהכרח לומר מזה שמדה"ד והצמצום זהו עיקר ומקור המביא וממשיך כל אור ושפע אלקי' בעולם, ואעפ"י שא' כי אמרתי עולם חסד יבנה שעיקר מהות השפע וחיות אינו רק מבחי' החסד והטוב שיורד מגבוה לנמוך כמו מן כל משפיע למקבל שאינו רק מטובו וחסדו כידוע, אך בחי' גבו' זו זהו בחי' גבו' שבחסד דוקא שהוא עיקר החסד יותר מעצם החסד והטוב דמשפיע (וע"כ בכרכה דאתה גבור לעולם אד' הוא שמזכירין השפע דמזונו' שמכלכל חיים בחסד ותחמ"מ וגשמי' כידוע כמשי"ת).

וביאור הדברים ידוע שיש בזה ב' טעמי' שהן א'. הא' כי עצם מדת החסד שהוא עצם טבע הטוב להטיב אם הי' יוצא ונמשך מן המשפיע למקבל כמו שהוא ממש לא הי' ביכולתו של המקבל כלל לקבל השפע כולה כא' בב"א כי הכלי שלו קצר מהכיל אותה והי' מתבטל לגמרי, כמו שפע שכל של הרב לקטן שאם הי' משפיע לו כמו שהשכל בהרחבה ועומק בעצמו לא הי' כלי התלמיד הקטן מכילו כלל והי' מתבטל ומתבלבל לגמרי, אך כאשר מחלק השפע לחלקי' קטני' וקצרים וכל חלק באותי' וצרופי' מיוחדי' יוכל המקבל לקבל מעט מעט מן הדבורי' זה אחר זה שתופס בכלי מוחו הקטן כל דבור בפ"ע עד שיוכל לקבל כל השכל כמו שהוא, משא"כ אם לא הי' מחלק לחלקי' רק להשפיע עומק השכל כמו שהוא בב"א לא יכלנו המקבל כלל כו'. וכך הוא בענין שפע הגשמי' שיורדי' טיפ"י טיפ"י דוקא בהתחלקות לחלקי' קטני' שזהו דוקא עיקר התועלת להרוות את הארץ בכל

גשמים . . גבו' שבחסד: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ודברים שם.

בראשית ברא אלקי' . . מדה"ד: בראשית א, א ובפרש"י שם. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א לע' שלו.

בתחלה עבמ"ח . . שיתף עמו מדה"ר . . ביום עשות הוי' ואלקי' [גיב"ג: אלקים]: נסמן לעיל ע' א'חכ. וראה לקמן ע' א'תמב.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

חלקי' שתוציא צמחה בכי טוב כנ"ל, שאם היו המים שבעבים כולם יוצאי' בב"א בלתי התחלקות לטיפין כלל הרי הי' המים שוטף את הארץ כמו שהיו מי המבול ולא הי' תועלת לארץ לענין הצמיחה כלל אדרבה ישטפו לזריעה שבארץ והי' לקללה ולא לברכה כידוע, אך בסיבת מה שהמים שבעבים מתעכבים ומתעצרים זמן מה [עד] שיצאו רק מעט מזעיר בתחלה ולא כולם וגם אותו המעט מים המה יוצאי' בהתחלקו' טיפין טיפין ולא בב"א אז תקבל הארץ כל טפה דמטר בפ"ע בכל זריעה וזריעה ומלחלח כל חלק זריעה בארץ מחלק טיפה א' וזה דוקא הגשם הוא מרוה לארץ בכל חלקי' והולידה והצמיחה בכל חלק קטן מן הזריעה עד שכל חטה וחטה בפ"ע תצמיח חטי' רבי' כידוע וא"כ זה הרבוי בצמיחה אינו בא רק מסיבת הגשמי' שבאי' בהתחלקות דוקא, (וכן טיפת דמ"ד שנוזע ברחם הנק' להוליד ולד שבא ג"כ בהתחלקות טיפין טיפין והוא שמורה כחץ שמבחי' התחלקות [דמ"ד] ירוה למ"נ דנוק' והולידה והצמיחה לולד ברבוי התחלקות אברים פנימי' וחיצוני' כו') (וכן כל השפעות שמבחי' גבורה כמוזוני' שבאי' בהתחלקו' לרבוי חלקי' דוקא כידוע שהשולחן בצפון דוקא, לפי שעיקר החסד דפרנסה זהו כשבא בהתחלקות בכאז"א לפי מקומו ומדרגתו בכל עת וזמן ולכל א' כפי הצריך לו שמתחלק בכלי' ולבושי' רבי', שז"ש מכלכל חיים בחסד לכלכל שפע המזוני' במשפט בכלי' שוני', ואם הי' השפע דפרנסה לכל הברואי' נמשך כמו שהוא בב"א בלי התחלקות וצמצומים לא הי' מתקבל במקבלי', וכן השפע האור והחיות כל החיים שנמשך ג"כ בהתחלקות בכל רגע ובכל פרטי אברי' בהיותו בא בבחי' התחלקות מצמצום דוקא, [ו]כמו החותך חיים לכל חי וכן ס"ת דפותח את ידיך חת"ך לכל פרנסה ולחיי', וכן לבני', משום דג' אלה דוקא דהיינו בני חיי ומזוני' לא בזכותא תלי' שהוא היכל החסד עצמו אלא במזלא תלי' שנוזל מלמעלה מן החסד והחכ' דמזל הוא מזל ונוצר שבא מגבו' שבחסד העצמי ופשוט כו').

והנה כ"ז הוא שנק' גבו' שבחסד שהחסד הוא בא בצמצום והתחלקות דוקא כנ"ל כמו המים שבעבים מתצמצמים ויורדי' בהתחלקו' טיפים כו' וכן בכל משפיע חסד וטוב שמצמצם אור שפעו בשביל שיתקבל במקבלי' נק' גבו' שבחסד, ומאחר שאין זה צמצום באמת למנוע החסד רק אדרבה כדי

המים . . יוצאי' בב"א . . ולא הי' תועלת: ראה בבא בתרא טו, א.

שהשולחן בצפון: נסמן לעיל ע' אתא הערה ד"ה: וכמוזנות.

מכלכל חיים בחסד: נוסח תפלת העמידה.

החותך חיים לכל חי: נוסח פיוט האוחז ביד (וכל מאמינים) מוסף לימים נוראים.

ס"ת דפותח את ידיך חת"ך: תהלים קמה, טו. פרי עץ חיים שער (ז) הזמירות פ"ה. שער הכוונות ענין

תפלת השחר דרוש א.

בני חיי ומזוני' . . במזלא תלי': ראה מועד קטו כח, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצו. וש"נ. דברים

ח"ג ע' תשעה. וש"נ.

שו"ה גבו' — באמת . . צמצום: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: צמצום . . צמצום.

שיקובל עיי' הצמצום, הרי זהו עיקר החסד למקבל כנ"ל וד"ל. אך הנה מה שעיי' צמצום זה נעשה עיקר החסד זהו] למקבל דוקא להיותו תועלת לקבלת השפע במקבל לבד מצד שלא יוכל להכיל החסד כמו שהוא בעצם כלל כנ"ל, אבל הנה לגבי המשפיע התחלקות זו בחי' צמצום ממש כי לפי עצם טובו וחסדו הרי הי' משפיע כולו כא' כנ"ל, ואי"כ הרי מה שנק' צמצום במשפיע הוא שנעשה חסד למקבל דוקא (כמו שמגבו' דיסוד נעשה חסדים בנוק' וגבו' דאבא נעשה חסדי' באימ' כו'), ונמצא דבחי' החסד שנעשה עיי' במקבל שבא עיי' צמצום ודין דמשפיע נק' חסד שבגבו' דוקא דהיינו מה שנעשה חסד וטוב עיי' בחי' דין וצמצום דבחי' הגבו' דוקא, כי עיקר הגבו' הוא מדה"ד בעצם אך בחי' החסד שנעשה עיי' הדין דוקא נק' חסד שכלול בגבו', ולכאורה זהו היפוך דבחי' גבו' שבחסד שהוא צמצום והתחלקות ממש אעפ"י שכוונתו להיות מתקבל עיי' דוקא כנ"ל מ"מ התגלותם בא באופן אחר דמדה"ד לצמצם אור השפע ולחלקו לחלקי' קטני', משא"כ בחי' חסד שבגבורה אעפ"י שחסד זה יוצא מכח הדין וצמצום דוקא כנ"ל מ"מ מהות אופן פעולתו הרי הוא בחי' חסד כו', ועכ"ז הרי אנו רואי' כאן בענין משפיע ומקבל שמתכללי' [ב'] הפכים הללו דגבו' שבחסד עם חסד שבגבו' כא' ממש, דהיינו שמבחי' גבו' שבחסד דמשפיע כנ"ל זהו שנעשה עיקר החסד למקבל הנק' בחי' חסד שבגבו' כי חסד שנמשך במקבל אינו בא רק מצמצום דמשפיע כנ"ל והיו לאחד' ממש, ואעפ"י שחסד וגבו' כמו שהן בעצם בלתי מתכללי' לעולם כידוע אבל בחי' גבו' שבחסד נכלל [עם] היפוכו חסד שבגבורה להיות שגבו' שבחסד חסד יחשב וכן חסד שבגבורה אעפ"י שבא מכח הדין לכך מתאחד' עד שהחסד דמקבל נמשך רק מצד הדין דמשפיע כנ"ל וד"ל.

(אך זהו במשפיע ומקבל דוקא דגם שמהות טבע המשפיע רק בחסדי' להטיב למקבלי' והמקבל טבעו בבחי' הגבו' שהוא ההסתלקות והצמצום בעצמו רק לקבל דוקא אבל אי' שיתחברו יחד כמו שהן ב' הפכים דח"ג בעצם כא' שיומשך מצמצום דמשפיע במקבל כנ"ל, אמנם בשאר ב' הפכים דח"ג כמו אש ומים אעפ"י שא"א שיתחברו יחד כמו שהן שהמים מכבה אש והאש מלחך המים, אבל בחי' חלקי ההרכבה שבהן שכל א' מהן מורכב מהיפוכו שכבר נחלש כחו העצמי שלו [כמו] שמורכב האש ממים כמא' הוציא מים מאש וכן אש ממים שהוא אש המורכב במים, דאעפ"י שגם אש

וגבו' דאבא נעשה חסדי' באימ': ראה עץ חיים שער הכללים פ"י. ביאורי הזוהר ויצא קלד, א ואילך. מאמרי אדה"צ ענינים ע' קסח ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"צ ויקרא ח"א ע' כח.

ב' הפכים . . . אש ומים: ראה גם מאמרי אדה"צ במדבר ח"ב ע' תדש ואילך. אמרי בינה ח"ג שער התפילין קלט, ג ואילך.

הוציא מים מאש . . . אש ממים: בכ"מ מובא בשם ספר יצירה, ומהם: בד קדש ע' 14. פירוש המלות יו, ב. מאמרי אדה"צ במדבר ח"א ע' רסב. ח"ב ע' שמה יע' תדש. (ועד"ז) ויקרא ח"א ע' כו. ספר המאמרים תרנ"ט ע' נח. ובהערת ב"ק אדמו"ר שליט"א (בבד קדש) שם: צ"ע כי לא מצאתיו. וראה בפ"א שם. ארבע אש ממים" ובפ"ג מ"ב (בדפוס מנטובה). שהאש נושא מים".

שבמי' ומים שבאש הן ב' הפכים דחוי'ג כאש ומים עצמן, מי'מ הרי יוכלו להתכלל יחד שזהו ענין הנ"ל בגבו' שבחסד עם חסד שבגבו' כי הרכבה דאש שכלול במים אינו אש גמור ופשוט כאש ממש אלא בא מכח יסוד המים דוקא וכן מים שבאש אינו כמים ממש אלא בא מכח האש דוקא ע"כ הגם שנק' ג"כ אש ומים הרי נחלש כח כל א' העצמי מאחר שבא מכח היפוכו לכך יוכלו להתכלל יחד ממש בהרכבה א', וכנ"ל בדין שבחסד שבא מכח החסד אינו דין גמור וכן חסד שבדין שבא מכח הדין אינו חסד גמור לכך יוכלו להתכלל יחד, וכמו שרואי' בבי' דעות הפכיים ממש זה שכלו מטה רק כן[לפי חסד וזה רק לדין שבלתי יתכללו כלל, אך בכח ההיפוך שבכל א' כדין הנוטה מצד החסד שמחייבו כמו לצמצם השפע (ולא כיסורי צדיקי' ושלות הרשעי' שמלוּבש בהן בהעלם מחוי'ג בעצם ממש שאשר יאהב ה' יוכיח, הרי זהו החסד בעצם רק שנעשה ע"י לבוש דכח הדין ושלות הרשעי' משלם בחסד שתוכו דין ממש להאכידם ע"יז, וא"כ הרי הן ב' הפכים דחוי'ג בעצם כו'), וכמ"כ בהרכבה דב' סמים חריפות ומתיקות' כמו הדבש שהוא מתוק בעצם יש בו בהעלם מן החריפות שהוא החום שבו ששורף הלב ומשכר כו' והצנן חריף ומר בעצם ויש בו בהעלם מן המתיקות, וכאשר יוכלו יחד ע"י בישול כמרקחת שעושי'ן מדבש וצנן שאז יוכלו החריפות שבצנן ומתיקות שבדבש עם חלקי ההרכבה שנמצאת בכל א' מהיפוכו שזהו חריפות שבדבש ומתיקות שבצנן [כי] הצנן נעשה מתוק בבישול זה והדבש נעשה חריף שיוצא כאו"א מהעלם שלו והיינו שהדבש החליש מרירות הצנן והמתיקות והצנן החליש מתיקות הדבש והי' להיפוך שהדבש נעשה חריף והצנן נעשה מתוק, וזהו מצד חלקי ההרכבה שבהן כו', וכ"ז ג"כ דמיון לענין המתקת הגבורות בחסדי' שזהו מהתכללות דגבו' שבחסד עם חסד שבגבו' דוקא כנ"ל וד"ל).

והנה [בחי'] התכללות דב' הפכים בחוי'ג ע"ד הנ"ל נק' בחי' גבו' ממותקות שהגבו' נמתקו [מכל צד] מחמת רכוי החסדי', והוא מבחי' גבו' שבחסד דוקא שנמתק בחסד שבגבו' (כמו מרירות הצנן שנמתק בדבש מצד שיוצא מתיקות שבצנן מהעלמו כו' וכנ"ל בכח החסד שיוצא מכח הדין דוקא שממתיק יותר לדין שבחסד ונכללי' יחד כנ"ל) וכמו אש שבמים שנכלל עם מים שבאש (דמים שבאש כמו אש שותה כחסד שבגבו' דמ"נ דאשה, ואש שבמים גבו' דאש שבחסדי' דמ"ד דאיש, וזהו גבו' שבחסד דמ"ד עם חסד שבגבו' דמ"נ כנ"ל, וכמו הקטיגור שנעשה סניגור וסניגור שנעשה קטגור שמתחלפים בכח הדין המנגד שלהם שבקל יוכלו יחד, וכמו ב' דעות לחוי'ג

שאשר יאהב ה' יוכיח: משלי ג, יב.

כמרקחת שעושי'ן מדבש וצנן: ראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' ע. אמרי בינה שם קמ, א. שו"ה שממתיק — כנ"ל. יוכלו יחד: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: יחד. יחד. אש שותה: יומא כא, ב. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שמה וע' תשו.

שמתחלפים, שזהו כאור החסד בכלי הגבו' ואור הגבורה בכלי החסד כמ"ש במ"א). וכך הוא במד[ו]ן דאוי"ר שיש יראה כלולה באהבה בהעלם כאברהם שנק' ירא אלקי' ואהבה כלולה בהעלם ביראה כיצחק כו', וזהו ג"כ גבו' שבחסד דאהבה עם חסד שבגבו' דיראה שמתכללי' זע"ז כעקידת יצחק שנכלל באהבה דאברהם כמ"ש אלה תולדות יצחק בן אברהם (והוא ענין בנוהי דאברהם בגלותא דאדום ובנוהי דיצחק בגלות' דישמעאל כו'), וכחדוה ומרירות דקולות ממוזגים יחד שיש מרירות ועוצב בחדוה מהיפוכו מגבו' שבחסד ויש חדוה בקול עצב דמרירות בהעלם כחסד שבגבו' ומתכללי' יחד בנגינה בתנועה א' ממש כו'), וכן במראות וגוונין יש בלבן מן האודם בהעלם (כאבן הבדולח דסומק' אתחזי ב"י בהעלם (וכאור פני מלך שהאימה כלול בזה בהעלם כו'), ובאודם יש מן הלבן והוא הירוק שכלול [מ]שניהם כנחושת כו', וכ"ז יש בהתכללות דחוי"ג שבכל הדברים בדומם וצומח [וחי] ומדבר ובכל חלקי הרכבות שבשכל ומדו' ורצון ותענוג שכלולי' מחוי"ג כ"א באופן החילוף מדבר להיפוכו דוקא כנ"ל במשפיע ומקבל וד"ל.

(ואמנם עדיין איז מובן דלפ"ז עיקר הטעם שנק' גבו' ממותקות זהו לפי שנמתקו בחסד שבגבו' דוקא כנ"ל והלא לכאורה כח הדין שכלול בחסד בעצם ויוצא ממנו דוקא ודאי הוא חסד גדול הרבה יותר מכח החסד שיוצא מכח הדין בעצם ואיך יהי' להיפוך שגבו' שבחסד יומתק בחסד שבגבו' אדרבה ראוי שיומתק החסד שבדין בדין שבחסד כו' כמו מתיקות הצנון שאין לו ערך גם לחריפות שבדבש וכאש שבמי' שכלול ביסוד המי' ממש ודאי נחשב במהות מי' ממש לגבי מי' שבאש מאחר שכלול ביסוד האש ממש שנחשב במהות אש כידוע, ואיך יהי' בחילוף שמים שבאש נק' חסד להמתיק לאש שבמים כו' (וכן גם קטיגור שנעשה סניגור (כמו בלעם שבירך לישראל) אין לו ערך לסניגור שנעשה קטיגור (כאל"י [ומשה כ]שקצף על ישראל כו' וכה"ג), וכן יראה ופחד שכלול באהבה דאברהם שבא רק מכח האהבה העצמי' לבד (כאש שבמים) ודאי כאהבה תחשב גם לגבי אהבה

כאור החסד בכלי הגבורה: ראה אמרי בינה שם קמא, ג.

יראה כלולה באהבה . . . ואהבה . . . ביראה: ראה אגרת הקדש סי"ג. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' קכט. אמרי בינה שם קלט, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קפ ואילך. תורת חיים תולדות ו, ב.

כאברהם שנק' ירא אלקי': וירא כב, יב.

כעקידת יצחק . . . אלה תולדות יצחק בן אברהם: תולדות כה, יט [ושם: ואלה] ראה תורת חיים שם ו, ד. לקוטי תורה ואתחנן ח, כ. בהנסמן לעיל הערה ד"ה: יראה.

בנוהי דאברהם בגלותא דאדום: לקמן במאמר זה ע' איתסא מביא בשם הר"מ. ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס ריח, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קט. ושינ.

כאבן הבדולח דסומקא אתחזי ב"י: נסמן לעיל ע' א"ת.

שורה חלקי — כ"א: אולי כא' ג"ג: בא"י.

בלעם שבירך . . . כאל"י (ומשה כ)שקצף על ישראל: ראה בלק כג, ז ואילך. מלכ"ס (פי"ז ואילך) יט, י ואילך. תשא לב, יט ואילך.

דיצחק שכלול ובא מכח היראה העצמי' [כו'], וכן בכל דבר והיפוכו הכלול בו כמו בקול ומראה וצו"ח ורצון ושכל כו' (וגם ביחוד דמשפיע ומקבל גם כזה אין הענין דגבו' דחסד דמשפיע נמתקו בחדס דגבו' שבמקבל שהרי אדרבה [מגבורה ו]צמצום דמשפיע הוא שנעשה בחי' החסד למקבל הנק' חסד שבגבו' כנ"ל. אלא הענין הוא דגבו' [ממותקות היינו דגבו'] עצמן נהפך לחסדי' ע"י המתקת החסדי' ממש כענין קטיגור שנעשה סניגור מצד התגברות החסדי' או ע"י הרחמי' כענין מענה רך משיב חמה וכה"ג וד"ל).

והנה מעתה י"ל [הטעם הב' לענין בחי' גבו' שבחסד שהוא טוב וחסד הרבה יותר מגופו של עצם החסד כנ"ל, דלכאורה בטעם הא' אין מעלתו רק כמה שבא למקבל לבד דודאי איך יהי' בו עי"ז יתרון יותר מעצם השפע דחסד שהי' נמשך כולו בכ"א דמה שנתקבל במקבל לא יוכל להיות יותר מכמו שהוא במשפיע. אך באמת הרי אנו רואי' שבהגיע השפע במקבל דוקא שם נמצא בחי' הרבוי וה[הת]פשטות בחלקי' וכלים מכלים שוני' הרבה יותר מכמו שהי' במשפיע, כמו במטר שמרוה לארץ שע"ז יתרבה הצמיחה בזריעה הרבה יותר מגוף הזריעה כי כלום אדם [זורע] קב אלא להוציא כמה כורין (וכן בתולדה דולד שלם ברמ"ח אברים ושס"ה גידי' וכל פרטי בנין גופו הכל מטפה א' שמתגדל ומתרבה ב[ט]ח (וכן מה שיש בכל זריעה תולדה וצמיחה לאין שיעור כלל כי מן הזריעה שזורעי' מחדש חוזרי' ומצמיחי', וכן בזרע מ"ד מולידים לאין שיעור כו'), וכן בשפע בחיי ומזוני שמתחלק לרבוי חלקים בזמן דימי' וחדשי' ובכלי' רבי' ושוני' יותר מכמו שהיו במקורם כו' שהרי המזוני' שנקצבו לו ברי"ה בא להתחלקות בכל יום בעסקי' שיעשה ברבוי כלים ביותר מכפי מדתו בעצם, וכן באור וחיות הדם הוא הנפש בא בהתחלקות זמן רב והתפשטו' ביותר כו') (וכן כשפע שכל שמשפיע בדבור [ל]מקבל נמצא במקבל הרבה יותר מן המשפיע וכמ"ש ומתלמידי יותר מכולם, וכחכ' שבדבור שמתרבה יותר הרבה מכמו שהשכל בתחלה בחכ' שבראש כו', ולכאורה זהו רק מצד המקבל שנמשך בהתחלקות רבים בכלים וכמו שעיקר רבוי הצמיחה אינה אלא בארץ דוקא כאשר יוקלט הזריעה ע"י המטר שמרוה לארץ כנ"ל, אבל באמת זהו עצמו מה שיש בכלי המקבל לעשות בחי' רבוי והתפשטות כ"כ כנ"ל אינו בא רק מצד המשפיע

מענה רך משיב חמה: משלי טו, א [ושם: ישיב. אבל כ"ה בברכות יו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קכ. ושי"ג].

כלום [גיג': ליתא] אדם (זורע) קב אלא [גיג': ליתא]: פסחים פז, ב. ושם: טאה. אבל בכמה מקומות בדא"ח מובא קב, ככפנים. ומהם: לקמן ע' איתסא. לקוטי תורה האוינו עו, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקו. ושי"ג [ושם צ"ל: תקטיב ח"א . . ע' קמה]. במדבר ח"ג ע' אקד.

שריה תולדה — מן הזריעה: גיג': בחטי.

המזוני' שנקצבו לו ברי"ה: ראה ביצה טו, רע"א.

שו"ה בעסקי' — וכו': בכת"י זה: וכן בצל ימים.

ומתלמידי יותר מכולם: תענית ז, א.

שיומשך ממנו השפע ברבוי והתחלקות לחלקי דוקא שזהו המשכה שבאה מבחי הגבו' דוקא שנק' גבו' שבחסד כנ"ל דאעפ"י שנק' צמצו' לגבי המשפיע אבל הרי הוא בא בסיבת כח התגברות האור והשפע שמתגברת ביותר מחמת בחי' התוקף וכח גדול שבחסד שלמעלה מכח מדת החסד כמו שהוא כנ"ל דזהו פי' הפשוט דגבו' שבחסד שהוא בחי' התגברות כח החסד ביותר מכפי מדתו כמו כי גבר עלינו חסדו כו' שמחמת תקפו וגבורתו בהשפעה יתירה ע"כ באה סיבה של התחלקות לחלקים דוקא, כמו הגשמי' שיורדים בגבו' גדולה ע"כ מתחלקין טיפי' טיפי' מצד התאסף ועצרת המים בעבים במלוי ביותר ומתעכבים שם ביותר עד שביציאת המים בוקעי' ויוצאי' בהתחלקות דוקא כי כל דבר שמתעכב ביותר ונדחק בעצם כחו ורב הוא מאד עד שלא יוכל שאת העיכוב עוד ע"כ יוצא בתגברות כח ובהתחלקות (כמו מורה כחץ מצד גודל העיכוב בקשת שמורה חיצ' וכו') (וכן בשפע החכ' בגבו' כמעייין המתגבר כו' שמפני העכבת העומק דחכ' למעלה במקור החכ' יוצא ונמצא ברבוי התחלקות אותי' וצרופי' לאין שיעור כמשלי שלמה שא' וידבר כו' וכחכ' תתאה דתושבע"פ מל' קרינון לה ששרשה מבחי הגבו' דבינה כו' וכמשי"ת.

והנה מחמת רבוי ההתחלקות ביותר יומשך כמה מיני התכללות מדבר והיפוכו דוקא [כי] כל חלק וחלק יש בו מהיפוכו ומתאחד עמו, כמו רבוי התחלקות [הדיבור ב] חסד שיש בו בחי' דין ג"כ ורבוי התחלקות דדין שיש בו מבחי' החסד וכולם מתכללי' זע"ז דוקא מאחר שיש בכא"א מהיפוכו כאש ומים שכל מה שמתחלקי' הרכבות מאש במים ומים באש יש בהן התכללות ברבוי אופני' שוני' יותר עד אין שיעור לפי' רבוי ההתחלקות דוקא, כידוע בס' הטבע בחכ' החמיע דכל שמוצאי' לחלק הדבר למצוא בו כל ההפכים שבו יותר מורכב ויוכלל בכמה מיני אופני' שוני', והן כל בחי' הממוצעי' שנולדים רק מן ההרכבות במיני' שוני' שכ"א נכלל מהיפוכו כו' כממוצעי' דקור וחום ויבש בכל דומ' וצומח וחי וד"י דארמ"ע שכלולי' זמ"ז בכמה אופני' שוני' בכל חלקי הרכבות שוני' בדצח"ם, לפי שזהו הכלל שמכל רבוי התחלקו' ימצא רבוי ההתכללות להיות מהם בחי' ממוצעי' רבים ושוני' להיות שכל ב' הפכים המתחברים יולידו דבר אמצעי מחודש שממוזג וכלול משניהם אך באופן שכל אחד מתחבר ומתדבק בהיפוכו ולא כשחלוקי' ומובדלי' [ומנגדים] ז[ע]ו שלא יולידו כלום (כמ"ש נפק מלתא מבנייהו כו', והוא כב' ת"ח שחולקי' בדבר מה זה מטה לאיסור וזה להיתר ונוחי' זל"ז דוקא ש[מקבל] כ"א חלק הסותר ומנגד לו אז דוקא נפיק מלתא מבנייהו דין

כי גבר עלינו חסדו: תהלים קי"ב, ב.

כמשלי שלמה שאמר וידבר . . . דבינה [ג]: דאבא: מלכים א' ה, יב.

שו"ה דוקא — החמיע: י"ג: המגיע.

נפק מלתא מבנייהו: ראה שבת קכ"א, ב. מועד קטן כ, א. בבא קמא י"ט, ב.

וסברא חדשה כו'), כדו"נ שהן ב' הפכים וכ"א מתדבק ונמשך בהיפוכו יולידו ממוצע ממ"ד ומ"נ שלהם והוא הולד שכלול מלובן ואודם דאו"א בעצמו' ובשר כו' (והוא מגבו' שבחסדי' דמ"ד דדכורא וחסדי' דמ"נ דנוק').

וכמו"כ בענין משל ודוגמ' בכל דבר גשמי כמו במאכלי' שמורכבי' בטעמי' שוני' לפי שכ"א יש בו [גם] מהיפוכו, כטעם מתיקות הדבש וחריפות הצנון הנ"ל שמתכללי' זע"ז והי' למהות א' ממש בני[ש]ול כנ"ל שאנו רואי' שנמצא במרקחת זה טעמי' שוני' לגמרי והן באים ברבוי ממוצע' שנעשה מהתכללות הפכים דטעמי' הללו דמתיקות הדבש ומרירות הצנון, כי הרי הדבש מתוק בעצם והמתיק למרירות הצנון נעשה בצנון טעם מתוק בשוני אופן כדבר חריף ומר שנמתק שנעשה קיוהא (וויינינדיק) וכן הדבש נחלש כח מתיקותו מטעם המרירות דצנון ונעשה במעט חריפות [ומרירות] ונשתנה טעמו לטעם אחר כמו השתנות טעם הצנון במתיקות הדבש, וב' טעמי' משוני' אלו נתמזגו בבישול זה וגם מתיקות שבהעלם בצנון וחריפות שבהעלם בדבש נתמזגו יחד, ולזאת נמצאו מיני טעמי' ממוצע' רבים שנכללו יחד במרקחת זה והי' לטעם א' כמו דבר קיוהא (קויקט) המשיב את הנפש ממש יותר מן המתיקות בעצם הדבש עצמו שהנפש קץ בה וזהו מחמת החריפות דצנון שנמתק בדבש ונכלל בו והמרירות דצנון נכלל בדבש ומתאחד' לכך ימצא ההתכללות ברבוי מיני' טעמי' שוני' כמו מיני טעמי' משקינ' שוני' שנעשה מכ"ז וכה"ג, ואמנם סיבת ההתכללות זאת אינו רק לפי שיש בדבש חריפות בהעלם ויש בצנון מתיקות בהעלם כנ"ל ע"כ יוכלו זע"ז להיות הצנון מתוק ממתיקות הדבש והדבש נהפך לחריפות וע"י הבישול יוצא חלקי ההרכבות מזה ומזה ומתחברים יחד בטעם ה[ש]ו[ה] שממוזג משניהם במזיגה א' והוא טעם העריכות שמפסקה הנפש וערב לחיך ביותר כנ"ל, אבל הדבש וצנון כמו שהן בעצם מהותן בלתי יוכלו כלל כאש ומים הפשוטי' מאחר שהמה ב' הפכים לגמרי, וא"כ הרי רק מסיבת התחלקות ופירוד בחלקי' שיש בהעלם יצא ע"י הבישול במזיגות שונות נמצא רבוי מיני התכללות זאת.

וכך הוא במזיגות והרכבות הקולות ברו"ש שיוצא קול א' בהתחלקות לחלקים שוני' שנמצא בו מהיפוכו דוקא באופני' שוני' ע"כ יתמזגו הקולות ההפכיים ויולד מהם קול ערב ביותר כו' (כידוע בחכ' המוזיקא שכל שיתחלק הקול יותר יותר ימצאו מזיגות והרכבות באופני' תנועות הנגינו' [ב]עליות וירידות שזהו בחי' רבוי ההתכללות ומזיגות שהוא בא מרבוי ההתחלקות דוקא כנ"ל), וכך בדברים חריפים וחמים וקשים ביותר [כמו בחלקי ה]דומם וצומח כעשבים ומיני מתכות שימצא בהם היפוכי' שממז[ג]י אותם [בדברים הקרי' ולחים בהתכללות שוני' שיוכלו לרפאות החולי המסוכן כו' (וכל חכמות הרפואות בנוי' רק על מזגי הרכבות הרפואות שיולידו ממוצע' רבים ושוני' לתקן החולי הרעה והוא לחדש החיות בטבע שני כו'),

וכן התכללות באויר שבארץ ובסיבוב המזלות הכל רק להוליד ממוצע' חדשי' לקיום הברואי' מחמת רבוי ההתכללות מכל היסודות ברוחני' ובגשמי' שא"ז רק מחמת רבוי ההתחלקות דמשפיע דוקא שממילא בא מן ההעלם אל הגלוי כמו ממה שיש בהתחלקות בחסדים וגבורות דטעמי' חריפי' ומתוקי' יוצא לגילוי במציאות הטעם [הערב] כו'. וכ"ז ראי' לענין רבוי ההתחלקות דטיפי' הגשמי' שמזה יבא ענין הרבוי דצמיחה בזריעה שזרע חטים מפורדי' כיא בפ"ע דוקא שזהו כמו רבוי ההתכללות בכמה הפכים שיוצא מן ההעלם לגילוי כלבד כניל, וכענין הנ"ל בהתכללות דגבורה שבחסד עם חסד שבגבו' בכח' ומדות דאו"ר וכן בקול ומראה וטעם כו', שכ"ז נק' בחי' גבו' ממותקות דוקא שהן מתוקי' וטובי' יותר מהחסדי' (כמ"ש מעז יצא מתוק כו' וכה"ג), שמזה בא כל רבוי השפע במקבל לאין שיעור כלל כו' בג' אלה דבני חיי ומזוני שנמשכים מבחי' הגבו' דוקא שזהו בבחי' גבו' שנק' ממותקו' כחסדי' ע"ד הנ"ל שבא מכח המשפיע שיורד בגבו' וכח גדול ע"כ בא בהתחלקות שמזה יבא הרבוי דצמיחה והתפשטות ביותר במקבל כניל ודיל.

והנה מכל הנ"ל יובן עכ"פ דב' הטעמי' בענין מעלת גבו' שבחסד הנ"ל, א' הוא דמצד שיורד בגבו' וכח יתירה מתחלקי' לחלקי' רבים שמחמת זה יבא סיבת הרבוי וההתפשטו' בשפע זו במקבלי' יותר מכמו שהוא במשפיע כניל ואמנם באמת יש יתרון מעלה לגבו' על החסדי' בעצם כיתרון מעלת זהוב על הכסף כידוע [כמ"ש מצפון זהב יאתה כו'] (דגם שהכסף כבחי' החסדי' שיורד מגבוה לנמוך אבל שרש הגבו' בעצמות אור הכתר שממנו מקור הכל, וראי' שלע"ל יהיו הלויים כהנים משום דאו"ח דגבו' למעלה מאוי' דחסד כו') (ולכך בד"י האש למעלה מכולם להיות שעולה באש היסודי שהוא עצם חשוך שלמעלה מבחי' אור ומים כו', וז"ש כ"י] הוי' אלקיך אש אוכלה הוא ובמ"ת קול הוי' מדבר מתוך האש כו'), והיינו מה שעיקר ומקור האור וחיות אינו רק מבחי' הגבו' דוקא, ואעפ"י שהגבו' בבחי' או"ח לעצמות והחסדי' הן בבחי' התפשטות, אבל בבחי' התפשטו' דחסדי'

שורה דוקא — מתוקי': ג' חזקי.

מעז יצא מתוק: שופטים יד, יד [ושם: ומעז — אבל כ"ה גם בהנסמן בסמוך]. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תפד וע' תקג.

כיתרון מעלת זהוב על הכסף: ראה תניא פ"ג ובליקוט פירושים וכו' שם. ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' ה. מאמרי אדה"א במדבר חיב ע' תפו. ח"ג ע' תתקצ. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ס"ע קנו.

מצפון זהב יאתה: איוב לו, כב.

שלע"ל יהיו הלויים כהנים: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלה: דברים ח"א ע' קפז; ח"ג ע' אל. ושי"ג. בהערה דלעיל ד"ה: כיתרו.

בד"י האש למעלה מכולם: ראה שמות רבא פכ"ג, יג. במדבר רבא פ"ד, יב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנ. ושי"ג. שם ע' תע. במדבר חיב ע' שלד. לקמן ע' איתמו.

באש היסודי שהוא עצם חשוך: נסמן לעיל ע' אישעז.

כ"י הוי' אלקיך אש אוכלה: ואתחנן ד, כד.

קול הוי' [גיב: ה'] מדבר מתוך האש: ואתחנן שם ד, לג [ושם: אלקים].

הוא רק כטפל לגבי העיקר שהוא [ה]עצמו' דגבו' שהוא עיקר ומקור להחיות כל חי, וע"כ הוא מתחלק לחלקי רבים דוקא להיות[ו] בא בכח וגבו' גדולה לפי שיש בו בעצם כח רב וחזק [ב]יותר וכל דבר שהוא בכח חזק יתחלק לחלקי ברבוי גדול כנ"ל (כמו אתה פוררת בעוזך כו', וראי' מגבו' תקיפי' וחזקי' דבחי' אורות דתוהו שנפרדו ונתחלקו כו') עד שמחי' לרוח שפלים ביותר כמו שנותן לחם לכי"ב כו' כנ"ל בענין המזונו' שבא מבחי' הגבו' דאתה גבור לעולם כו' ע"כ מכלכל חיים בחדס [כו'] זן ומפרנס לכל הברואי' כו', לפי שזהו הכלל שכל רבוי הוא מבחי' הגבו' דוקא מטעם הנ"ל, וגם מטעם שהגבו' הוא בבחי' חום כאש דוקא וטבע האש לפרר לחלקים [דוקא] כידוע (היפוך טבע המים לדבק הכל כו'), וזהו שבנין המשכות הגבו' דמ"ד באיש כדי להוליך ברבוי נחלק ונתפרר הזרע טיפי' טיפי' כנ"ל, כמ"ש במ"א באברהם וארבה את זרעו [כו' ד]ארב"ה גי' יצחק ע"כ [גם] בתולדות יצחק לבדו א' וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק שבו ירבה התולדה לכלי שיעור כמ"ש כי ביצחק יקרא לך זרע בתולדה ברבוי שתלוי ביצחק דוקא להיותו מבחי' הגבו' שמרבה השפע לחלקי' כנ"ל (ולכך גם לע"ל שהגדיל ה' לעשות עם אלה ברבוי גדול יאמרו כי אברהם לא ידענו כי אתה אבינו שזהו יצחק כידוע).

והענין הוא כמבואר שם באורך שזהו עיקר מעלת הגבו' שהשפע הנמשך בבחי' גבו' [ניתוסף] בתוס' ורבוי בלי הפסק כלל שזהו בטבע ההשפעה זו דבחי' הגבו' שמתגבר והולך בתוס' ורבוי בלי שיעור והפסק לעולם (וכמו מעיין המתגבר שאעפ"י שהולך ונמשך טיפי' טיפי' אבל אין בנביעה זו הפסק והיינו שאין לחלקים הללו שיעור שמתחלק לחלקי' בתמידות, וכן יש בטבע החום שבאש לפרר לחלקי', שבאש [יש] כח [ו]התגברות יותר מבמים, שהרי הבישול באש מוציא כל החלקי' הקטני' שבהעלם לגילוי ביותר מכפי הכח שיש בעצם דוקא, כ[מו] ש[נראה בחיות [וטעם] הרוחני שנמצא במאכל בשר וחטים ע"י בישול להחיות הנפש בתוס'

אתה פוררת בעוזך: תהלים עד, יג.

שנותן לחם לכי"ב: תהלים קלו, כה.

טבע האש לפרר: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ל. דברים ח"ג ע' תשעה.

טבע המים לדבק: ראה לקוטי תורה תוריע כג, ד. ספר המאמרים תקס"ז ע' קלא. מאמרי אדה"א ויקרא שם.

וארבה את זרעו (כו' ד)ארבה [י"ב: ארבה] בגי' יצחק: יהושע כג, ד. ראה משנת חסידיים מסכת סדר ליל פסח רפ"י. ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' ה [ושם בשם הל"ת — ר"פ בא עה"פ וירא כב, יז]. תקס"ה ח"ב ע' תרא. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אל. וש"נ.

כי ביצחק יקרא לך זרע: וירא כא, יב.

שהגדיל ה' לעשות עם אלה: תהלים קכו, ב.

כי אברהם לא ידענו. יצחק: ישעי' סג, טז (בהפך הסדר — וכ"ה גם לעיל ע' ארמט). ראה שבת פט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קפז. וש"נ. ח"ג ע' אל.

אור וחיות בדם כו' שלא הי' זה בבשר חי וחטה כמו שהיא לפי שהוציא האש כח הנעלם ביותר (וכן בדבור ביסוד האש שבלב דוקא יוציא כל העלם הרצון והכח' שלא הי' בתחלה כלל כו'), שזהו עיקר ענין הכח שיש בגבור ע"ש גבורתו בכח יתירה שהוא מה שיוציא כל כחו הנעלם שבמקיף דוקא שאינו מוגבל בחיות שבדם ע"כ יגבי' משא גדולה יותר מזולתו שאינו גבור כמ"ש במ"א (בענין ויפח באפיו מאן דנפח כו') וכן גבור בחכ' להוציא כל כח הנעלם שיש במקור השכל לגילוי כו', וזהו ענין הרבוי הנמשך ע"י הגבו' דוקא דרבוי זה אינו ענין צמצום לחלקים אלא הוא ענין רבוי ותוס' מה שיתוסף ויתרבה ביותר מכפי המדה, כמו הגדולה שמתפשטת ביותר כך הוא ענין רב כמו גדול אד' ורב כח דכל מה שיש בהתפשטות בגדולה יש בהתחלקות ברבוי שמתרבה לאין שיעור כמו הללוהו כרוב גדולו ברבוי חלקי שמתחלק מגדולתו העצמי שאין לה שיעור (כמו התהום שנביעתו במעיינו אין לו שיעור כו'). אך לפי' אין [הריבוי] יותר [מ]גדול בעצם, ובאמת יש כח בגב[ו] יותר מכח [מ]גדול, וזהו גדול אד' ורב כח ביותר כו', וזהו ברכה דאתה גבור אחר ברכת מגן אברהם כידוע.

ויובן זה יותר במה שאנו רואי' בדם הוא הנפש שהוא [עי]קר המח' לגוף וכל האברים וכצ"ל הדם יוצא האור והחיות לגמרי, כ[י] החיות [הנפש] הרוחני' מלוכש בדם שהוא אדום שהוא בחי' הגבו' דוקא היפוך החסדים, ומזה יש הוראה גמורה שעיקר ומקור כל חיות ושפע הוא בבחי' הגבו' דוקא, לפי שענין הגבו' זהו הכח והגבו' בחיות אור ותוקף הכח בעצם ביותר וע"כ יורד בגבו' יתירה ומתחלק ברבוי ותוס' בלי הפסק ושיעור כנ"ל. וזהו שאנו רואי' שהחיות הרוחני' שבדם הוא הנפש הוא המח' בחיות תמידי' לכל האברים בלי הפסק והוא מה שנתוסף ומתרבה מחדש בדפק שבלב ודפק שביד בעולה וירד רוי"ש, כי הדמים שבגידי'ם סובבים והולכים בתמידות מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע כידוע להיות שהוא גבו' דאורי' כאור הנר שהאור טבעו לעלות ולירד ולא ינוח כטבע המים כו', והיינו לפי שאותו הכח והתוקף שיש בחיות שבדם כ"כ להחיות לדבר זולתו הוא מצד החום הטבעי שיש בדם שמתפשט בו החיות כו', כי כל חום מתפשט ופועל התפשטות להחיות בחומו (כי הזקן שנחלש כחו אינו רק ממיעוט החום הטבעי שבדמי' שנתקרר וכל מי שיש בידו חום גדול וחזק כחו יותר, והוא כח הגבו')

ביסוד האש שבלב: ראה תניא פ"ג. ובמהדורא קמא שם [קה"ת תשמ"ב] ע' כח הערה 19. אור התורה תבוא כרך ו' ע' בשעת.

ויפח באפיו מאן דנפח: בראשית ב', ז. נסמן לעיל ע' אישסה.

גדול אד' ורב כח... הללוהו כרוב גדולו: תהלים קמו, ה. שם קנ, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשעה.

בדם הוא הנפש: ראה יב, כג.

בדם... שהוא בחי' הגבו': ראה גם תורה אור נח ט, ג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצט.

כאור הנר שהאור [ג]: דאש. יג: דאון] טבעו לעלות ולירד: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתא.

שבגבור שאינו אלא בחום שבדמי' ביותר ממדתו כנ"ל), וכן בחום שבבישול שפועל [יציאת] הטעם והחיות שבמאכל כנ"ל, וכך כל חום מוליד ומצמיח כמו החום שבדרום שמגדל כל צמח הארץ וכמו וממגד תבואת שמש מחום השמש דוקא (רק כשהוא כמזג השוב ואינו חום יבש שמכלה ושורף כ[מ]ן) טבע האש לשרוף ולכלות כל דבר, אך זהו גבו' שבאש וכטבע האש לעלות למעלה דוקא, אך בחי' החסדי' [שבאש] הוא [ה]חום הלח והיבש במזיגה נכונה שטבעו להתפשט דוקא ולהוליד ולהצמיח, כמו גם בדם הוא הנפש הרי עיקר כח המח' לגוף זהו מחלקי' של יסוד המים שבדם דוקא כידוע בספרי הרפואות (וראי' ממש' אכל ולא שתה אכילתו דם לבד כי המאכל נהפך לדם כידוע ואם אינו שותה אין בדם שנעשה מן המאכל חלק יסוד המים ולחלוחית וע"כ אינו מתפשט להיות למזון וחיות וכח לאברים כאלו אכל דם לבדו שאינו חיות המתפשט רק כח החיות שמלוכב בדם שהוא הנפש כמ"ש באזהרה דדם לא תאכל הנפש כו', ועוד ראי' מכח התולדה שבאדם שהוא המ"ד שנק' מי החסדים אבל הוא בחי' החום שבזרע דוקא שכל חום מוליד ומתפשט כנ"ל ואם אין חום בזרע אינו מוליד כלל כמו שאם אינו מורה כחץ דוקא אינו מוליד זהו החום שמורכב ביסוד המים דוקא שע"כ הוא מתפשט ומוליד ומצמיח הולד ברמ"ח אברים כמו חום השמש שמגדל תבואות כנ"ל וד"ל), וכמו מים שבאש שמתפשט היפוך האש עצמו שמכלה כנ"ל וכמים חמים שהרתיחו באש שטבע[ם] להתפשט דוקא כי טבע המים הקרים עצמן לקרר ולכווץ היפוך התפשטו', וראי' ממה שא' גבי ריאה בקירי לא דמטרשי לה שמתכווץ ומתקצר ומתקשה מחמת הקרום ועשה נקב (כגלד וכפור שמתקשה ונסתם כל חלל כו') בחמימי לא דמכווצי לה בחום הרותח כאשר שמכווץ וסותם הנקב אבל בפושרין מתפשט ונמשך כו', וכ"ז במים שהרתיחו באש (וכך הוא במ"ד שנק' מים שהחום שבהן שכמו אש שבמים כאשר מתבשל הזרע בכינים ומתעכבים ביותר ותחלת הוויית הזרע במוח באה מחום התאווה שבדמים זהו מים שבדם שזהו כמים שבאש כאודם דמי' דנוק' שהוא המים שבדם שממנו בשר וגידי' כו' אבל הלוכב דמי' ממ[נו] עצמות וצפרניים ומוח שבראש שיסודו במים רק שהורתח מאש דתאווה שבדם שהוא

כל חום מוליד ומצמיח כמו החום שבדרום: ראה תורת חיים כראשית מב, ב. מאמרי אדה"א ויקרא חי' ע' תצט. ושי' שם ע' תרב: במדבר חי' ריש ע' תשו. וממגד תבואות שמש: ברכה לג, יד. וכטבע האש לעלות למעלה: נסמן לעיל ע' אירג. אכל ולא שתה אכילתו דם: שבת מא, א. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' סט ואילך וע' עט. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קלט. ושי' חי' ע' תנב. לא תאכל הנפש: ראה יב, כג [ושם: ולא — אבל כ"ה גם בשאלתות נח שאלתא ו]. שאם אינו מורה כחץ אינו מוליד: חגיגה טו, א. שא' גבי ריאה: ראה חולין מז, ב. כאודם דמי' דנוק' . . . שממנו בשר וגידי': נסמן לעיל ע' אקצה. הלוכב . . . עצמות וצפרניים ומוח שבראש: נדה לא, א.

יסוד המים שבדם, ונמצא יש כאן התכללות דגבו' שבחסד אש שבמים עם חסד שבגבו' מים שבאש שנק' גבו' ממותקות שמרבים ומוליד' כל שפע כנ"ל, וכך הוא בחי' הנפש שבדם שבא ברו"ש כאש שעולה ויורד יש בו מים שבאש שהוא מים שבדם כנ"ל ואש שבמים מרוח החיים שבמוח שמתפשט בדם הוא הנפש כידוע שזהו דפיקא דלבא כו', וכך הוא במזונו' שנמשך מצפון ששם הוא הקור ו[ג]לד ונמשך ע"י אש החום שבדרום שמצמיח שם כי במדבר החום יבש ואינו מצמיח ובצפון הקור מכווץ רק במ[ג]ז[ג] דחום הממוצע כי כל חום מוליד כנ"ל ויש בו ג"כ התכללות מים שבאש ואש שבמים שהוא חו"ג שבצפון ושבדרום וד"ל (וכך במזון עצמו שמח' לאדם כי נהפך לדם ע"י התפשטות דמים שבאש ואש שבמים הכלול בכל מאכל דצומח [וחי] שיש בו קור וחום מגדולו בארץ במזיגות דחו"ג כו').

ו'נמצא מובן מכ"ז בדרך כלל עכ"פ שטבע הגבו' דחום הוא העושה בחי' התפשטות והרכיב והתוס' כמו השמן הנגלד וכפור יתפטר וימשך ע"י האש [והגבו'] מכווץ ומק[צ]ר ומצמצם הדבר ביותר אבל ע"י החמימות מתפטר ומתרבה (כתולע שמוציא חום ומצמיח ומגדל חוטי שנים) לפי שכל חמימות מוסיף ומרבה ומגדל כל דבר, כמו שבקור החזק יתכווצו אברי האדם ומקמצו וכחמימות יתפשטו אבריו כידוע, ובהסתלקות החום הטבעי מן הדם ימות כי עיקר החיות הוא החום שבדם כנ"ל, וכן [ב]טיפת הזרע להוליד אם יוצא בחמימות יוליד ויצמיח תולדות הולד ויצטייר ברמ"ח אברי' כנ"ל, וכן בגידול התבואות [מ]חום השמש ואויר החם שב[דרום] ו[ב]קור שבצפון שמכווץ אינו צומח שם. ומכ"ז הוראה גמורה שעיקר המקור לכל שפע וחיות הוא בחי' הגבו' דוקא והוא עושה כל רבוי ותוס' בלי הפסק כנ"ל, משא"כ מבחי' החסדי' לב[ד] ה' נפסק ולא ה' פועל הגידול והרבוי כנ"ל, והיינו לפי שהגבו' הוא בחי' העצמו' דנפש כנ"ל והחסדי' הוא בחי' התפשטות לבד, רק שהגבו' הוא בבחי' או"ח לעצמו' (כמשי"ת) ע"כ בגבו' לבד אי"א שיומשך למטה א"ל ע"י [בחי'] החסדי' דוקא כנ"ל שזהו ענין גבו' ממותקות בחסדי' דוקא (וכמים שבדם שהוא כמים שבארץ שנק' חסד שבגבו' וכן אש שבמים גבו' שבחסד כמו הגשמי' וכמעין המתגבר כנ"ל). וזהו יתרון מעלת הגבו' על החסדי' כזהב על הכסף שיהי' לע"ל, וז"ש אתה גבור לעולם ע"כ מכלכל חיים כו', ולזאת גם בחסד העיקר הוא בחי' גבו' שבחסד כנ"ל וד"ל. ועכ"ז הגם שלע"ל יהי' מעלת הגבו' על החסדי' כנ"ל אבל עכשיו

כי במדבר החום יבש ואינו מצמיח: ראה חולין פח, ב. לקוטי תורה מסעי צא, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשי"א.
 חו"ג שבצפון ושבדרום: ראה זהר בראשית כט, ב ובאור החמה שם. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תרטז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תצח. ושי"ן. ספר המאמרים תר"ן ע' שפח ואילך.
 כתולע . . ומגדל חוטי שנים: נסמו לעיל ע' אישפב.
 אחה גבור לעולם ע"כ מכלכל חיים: ראה לעיל ע' אישצו.

העיקר הוא בחי' החסדי' כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו', וגם המזון שנמשך מצפון כו' מ"מ זן ומפרנס בחסד דוקא כמ"ש נותן לחם לכ"ב כל"ח כו', כי עכשיו הכהנים עיקר שהחסדי' דאוי' גוברי' על גבו' דאוי' וזהו כל התו"מ לאכללא שמאלא בימינא דוקא לפי שקו השמאל דגבו' כמ"ש אני בינה לי גבו' צריך בירור מק"נ ע"י החכ' וחסד דתו' דבחכ' אתברירו, משא"כ לע"ל אחר הברורי' דעה"ד יעלו הגבו' בשרשן העצמי שלמעלה מהחסדי' כנ"ל וד"ל.

ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ מ"ש דבתחלה עבמ"ח לברוא במדה"ד כמ"ש בראשית ברא אלקי' דוקא שהוא בחי' הגבו' דשם אלקי' המצמצם כידוע ואח"כ שראה שאין העולם מתקיים במדה"ד שיתף עמו מדה"ר שהוא שם הוי' כמ"ש ביום עשות הוי' אלקי' כו'. דהנה מובן מכל הנ"ל דבחי' הגבו' הוא העיקר ומקור כל שמע וחיות להחיות כל חי ובריאה ובתוס' וברבוי לאין שיעור מטעם הנ"ל, וע"כ א' בראשית ברא אלקי' דוקא וכן בכל מא' ומא' א' ויאמר אלקי' דוקא כו' (וכמו שיהי' לע"ל שיהי' בחי' הגבו' עיקר כנ"ל). אך מ"ש בראשית ברא אלקי' דמשמע ברא[שית] בחכ' וחסד שברצה"פ כמ"ש בחוכמתא ובקדמין כו' נקו הימין דחכ' וחסד כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, הענין הוא דבראשית זה סמוך, והיינו בראשית והתחלת המשכת החסד [העליון] שבחכ' ורצון הקדום להמשיך כללות השפע דמ"ע"ב ברא אלקי' במדה"ד דשם אלקי' [ש]כרא הכל שהוא בחי' הגבו' שבעצמו אור הכתר שהוא בחי' או"ח, אבל ממנו יבא כל המשכת אור וחיות האלקי' [דוקא] כנ"ל שטבע הגבו' לעשות הרבוי ותוס' לגדל ולהצמיח [ולהוליד] בלי גבול, והוא מ"ש ואתה מחי' את כולם כמו בחיות דדם הוא הנפש שבאדם כידוע בבחי' אדם א' ד"ם ונק' חי העולמי' וכמ"ש כי עמך מקור חיים כו' בחי' חיי החיים כו' וד"ל, וכמו שהחיות הוא באדם בבחי' רו"ש כך למעלה כתי' והחיות רו"ש

כי אמרתי עולם חסד יבנה . . . נותן לחם לכ"ב כל"ח: תהלים פט, ג. שם קלו, כה.
 כל התו"מ לאכללא שמאלא בימינא: ראה לקוטי תורה מטות פו, ב: בוהר ר"פ קרח. מאמרי אדה"א ויקרא
 ח"א ע' קכ, ושי"ג. שם ע' רלג. במדבר ח"ב ע' חי וע' תפו.
 אני בינה לי גבו': משלי ח, יד.
 דבחכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' אקעד.
 בתחלה עבמ"ח לברוא במה"ד . . . מדה"ר: נסמן לעיל ע' א"חכ.
 בראשית ברא אלקי' . . . הגבו': ראה הנסמן לעיל ע' א"חכט.
 מדה"ר שהוא שם הוי': ראה זהר ויקרא יא, א: אחרי סה, א. רשי' ר"פ בראשית.
 ביום עשות הוי' אלקי': בראשית ב, ד.
 בראשית . . . בחוכמתא ובקדמין: תרגום ירושלמי ואונקלוס לבראשית א, א.
 דבראשית זה סמוך: ראה רשי' ר"פ בראשית.
 ואתה מחי' את כולם: נחמי ט, ו.
 אדם א' ד"ם: ראה של"ה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רצו. ושי"ג:
 ח"ב ע' תנא. ושי"ג: דברים ח"ב ע' תצח: ח"ג ע' תתצה: שם ע' תתקיו. ושי"ג: שם ע' אקיד.
 כי עמך מקור חיים: תהלים לו, י.
 והחיות רו"ש: יחזקאל א, יד. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תת. ושי"ג. לעיל ע' ארנב.

בכלל כמשי"ת, וע"כ נחלק לחלקי' ברבוי גדול ומחדש בכ"י מע"ב בלי הפסק כלל וכלל כמ"ש גדול אד' ורב כח כנ"ל וד"ל, וכמ"ש אתה גבור לעולם אדנ"י בגבו' וכח יתירה שמה נמשך התחלקות דמכלכל חיים בחסד כנ"ל, אבל מבחי' החסד עצמו לבד לא הי' נמשך התוס' ורבוי כ"כ רק כמים שיורדין ממקום גבוה למקום נמוך שאין בהם הרבוי [וההוספה מכמו שהן יוצאין במקורם בעצם ואינם פועלים] הוספה ורבוי לגדל כל דבר כו' (לפי שחסדי' דאו"י שהולכים במדה ושיעור נפסק כו'), ואעפ"י שהמים ג"כ מגדלי' ומצמיחי' ומוסיפי' רבוי בכל צמח כמו הגשם שמרוה לארץ ותוליד ותצמיח ברבוי וכן יש במים עצמם התגברות ביתר ממדתם כמעייין המתגבר וכה"ג, זהו ג"כ מבחי' גבו' שבחסד כנ"ל והוא מה שמתחלק לחלקי' בטיפין טיפין דגשמי' כנ"ל (וע"כ עיקר המים המצמיחי' הן מים שבעפר הארץ דוקא שנק' מ"ת שיעלו למעלה בבחי' או"ח (וכמ"נ דנוק' שמגדל הולד כו'). וזהו שבראש' ברא אלקי' דוקא שהוא בחי' הצמצו' והתחלקו' דצירופי' שיהי' נמשך ברבוי ותוס' לחדש מע"ב לבלי שיעור כו' (אך באמת בראשית זה משמע בראשית עליית המח' והרצון להיות מע"ב ברא אלקי' שזהו מ"ש בתחלה עבמ"ח לברוא במדה"ד, וזהו סותר למ"ש כי אמרתי עולם שזהו תחלת המח' להיות עולם חסד יבנה ולא בדין ובמא' הזה א' בתחלה עבמ"ח לברוא במדה"ד ואח"כ כשראה שאין העולם מתקיים כו'. הענין הוא דההפך שזה ב"ן ההעלם לגילוי, דמ"ש בתחלה עבמ"ח זהו בהעלם המח' והרצון שהוא בעצמות דאא"ס שנק' סדכ"ס כו' ששם בחי' הגבו' עיקר כנ"ל, ואח"כ כשבא העלם המח' והרצון זה [מההעלם] לגילוי ראה שאין העולם מתקיים (מטעם שעולה בבחי' או"ח לקדמותו כמשי"ת) שיתף עמו מדה"ר והוא מ"ש כי אמרתי עולם בגילוי הרצון חסד יבנה והקדים בסוף לחסד דשם הוי' לדין דאלקי' כמ"ש ביום עשות הוי' אלקי' ארץ ושמי' משום דכאשר נגמר הכל עולה באו"ח וארץ קדמה לשמי' דסומ"ע עבמח"ת, וזהו שא' ביום עשות הוי' אלקי' להמתיק הגבו' בחסדי' דשם הוי' שיהי' גבו' ממותקות דוקא כנ"ל דעיקר מעלת הגבו' הוא דוקא בהמתקת מחסדי' בגבו' שבחסד עם חסד שבגבו' כו', כמשל התערוכות מב' טעמי' מתיקות וחמיצות שנעשה טעם ערב המח' לנפש כו' כנ"ל וד"ל).

ובכ"ז יובן [יותר] ענין מה שאו' מוריד הגשם בש"ע דוקא אחר ר"ה ויו"כ וסוכות דוקא, דהנה כמו שמבואר למעלה בענין בראש' ברא אלקי' שבתחלה עבמ"ח לברוא במדה"ד כו' להיות שהגבו' הוא עיקר ועצמי' להמשיך כל אור ושפע כו' ובסוף מע"ב שיתף [מדת] הרחמי' דשם הוי' להמתיק הגבו' דשם אלקי' כו', כך יובן ממש בסדר דר"ה ויו"כ וסוכות עד

כמים שיורדין ממקום גבוה למקום נמוך: ראה תענית ז, א.
 שריה אלקי' — בחסדי' דשם הוי': ג: ליתא.

ש"ע. דהנה בר"ה או' זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון שהוא יום ראשון למע"ב ובאמרו תחלת מעשיך זהו כמו שעלה בתחלה במח' לברוא במדה"ד דוקא שז"ש בראשית ברא אלקי' והיינו זכרון ליום ראשון דבראשית כו' דבראש' נמי מא' פתוח הוא מהעלם הרצון והמח' להיות בגילוי בחכ' וחסד דוקא כמ"ש כי אמרתי כו' כנ"ל. וזהו ג"כ שרש ענין ר"ה שנק' יום הדין הנורא בכלל לפי שהוא עולה כמו שהוא ית' בעצמות הרוממות באו"ח דגבו' שבעצמות דלמחת"ב ושם בחי' הגבו' עיקר כנ"ל (וע"כ שמים לא זכו בעיניו כו') ונק' נורא, וכמו שיהי' לעיל בפחד הוי' על כל כו' כמ"ש ושמך נורא והיינו בחי' פחד יצחק דלע"ל דוקא כו'), וז"ש היום הרת עולם כו' (לשון הריון כמו בחי' עיבור דולד בראשית הווייתו במקורו בתחלה שהוא מבחי' הגבו' דוקא שהוא מקור העצמי' כו' רק שבלתי מתפשט ממנו רק ע"י החסדי' שבגבו' כמים שבאש כו'). אך כדי שיצא מהעלם העצמי' לגילוי בהתפשטות צריך להיות ע"י חסדי' שממתיק' להגבו' שבעצמות (וכמו כי אמרתי עולם חסד כו' כנ"ל), ותחלת התגלות החסד הפשוט הוא ביו"כ מרעדכ"ר, ונמשך אח"כ בסוכות במקיפים שבחסדים בז' המדות דו' ימי הסוכות וגם בפנימי' בלולב ואתרוג שהן פרטי המשכות דחסד עליון למעלה, עד ש"ע שאז נגמרים כל המשכת החסדי' שבדין דר"ה כדי להביא הברכה ושפע למטה ולא ישאר למעלה בהעלם העצמות כו'. אך כדי שיהי' תוס' ורבויה בהתפשטות, וכגמר הולד בבנין רמ"ח אברים וכצמיחת התבואה ברבוי גדול כו'), ע"כ מזכירים בש"ע דוקא גבו' דגשמי' בא' מוריד הגשם שזהו מה שיוצא טיפין טיפין דוקא לרוות הארץ להמתיק הגבו' שתוליד ותצמיח הרבה מטעם הנ"ל שיהי' גבו' ממותקות שנעשי' ברבוי הרכבות שונו' כנ"ל (כענין הנ"ל בגמר דמע"ב שהקדים הוי' לאלקי' כמ"ש [ש] ביום עשות הוי' כו'), שזה אי אפשר כ"א אחרי המשכות החסדי' דמקיפים בסוכות, אמנם בש"ע הוא סוף וגמר של התחלה דר"ה שהוא בחי' הגבו' בעצם כמו שהוא בשרשו למעלה בעצמו' ונשלם המשכתו להיות ברבוי וצמיחה (וכמו אתה גבור ומכלכל חיים כו') בש"ע ע"י שאו' מוריד הגשם שנק' גשם נדבות להמתיק הגבו' בסוף כמו ביום עשות הוי' אלקי' כנ"ל וד"ל (וכנ"ל דבגמר וסוף דוקא עולה באו"ח לתחלת המח' שהי' במדה"ד מ[שום] ד[סוף] מעשה כו' כנ"ל, ע"כ צריך לאמר בש"ע מוריד הגשם בטפין כו' להיות בחי' [ה]תוס' ורבויה בהגדלה

בר"ה או' זה היום תחלת מעשיך: בתפלת מוסף.

דבראשית נמי מא' פתוח: ראה לעיל ע' אקפא.

ר"ה שנק' יום הדין הנורא: ראה ראש השנה ח, סע"א. טו, אי"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' צא. ושי"נ.

וראה לעיל ע' ארנו.

שמים לא זכו בעיניו: איוב טו, טו.

שויה בעיניו — בפחד [ג]: בפקוד] . . . ושמך נורא: תפלת העמידה לימים נוראים.

היום הרת עולם . . . לשון הריון: במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' נג: בסידור האריו"ל [בתפלת

מוסף לר"ה ע' עה. אבודרהם ברכת זכרונות].

שויה למעלה — ונשלם [ג]: ונמשך] . . . גשם נדבות: תהלים סח, י.

שזהו מה שעלה בתחלת המח' ברי"ה כנ"ל וד"ל. וזהו בכס"א כ"ס א' דר"ה בשביל יום חגיגו שהוא ש"ע שהוא סוף וגמר המכוון דר"ה בהמשכת דתור"מ שנק' חו"ק ומשפט בקליט' בנשי' לכל השנה להיות בהגדלה ורבוני שהוא ג"כ ע"י הגשם דוקא כמ"ש יערוף כמטר לקחי [תזל] כו' (כמשי"ת בסמוך בענין תושב"כ ותושבע"פ). אך הטעם לסיבת הגשם בהתחלקות בש"ע אחר יו"כ וסוכות דוקא מבואר במ"א בענין אמ"ר אור מים רקיע, שביו"כ נעשה מאור מים שהן החסדי' הפשוטי' העצמי' וכמ"ש וזקתי עליכם מים טהורים מטה"ע כו', ובסוכות נמשכו החסדי' הללו דאגליו מיא במקיפי' דרקיע שהוא בחי' מקיפי' דאימ' כו', ובש"ע יורד הגשם מן הרקיע בהתחלקות טיפי' כו' והוא חוק ומשפט תושב"כ שנמשך בגילוי בתושבע"פ כו', וזהו משליך קרחו כו' ישלח דברו [כו'] דתו' וימסס ישב רוחו יזלו מים [בגשם] בש"ע דוקא [כנ"ל] וד"ל.

והנה עדיין י"ל למה א' שראה שאין העולם מתקיים כמדה"ד כו', אדרבה עיקר קיום העולם מבחי' הגבו' דעצמות הרוממות שממנו מקור מוצא כל שפע בלי הפסק כלל כנ"ל (וכמ"ש אתה גבור לעולם [אד'] כו'). הענין הוא להיות שיש עוד יתרון מעלה בגבו' על החסד כמעלת הזהב על הכסף כנ"ל, והוא מה שבטבע הגבו' לעלות למעלה בבחי' או"ח דוקא ולא ישאר למטה היפוך טבע החסדי' שיורדים למטה דוקא ואינם עולי' למעלה כלל, וכמו שאנו רואי' בטבע האש שטבעו לעלות למעלה דוקא וע"כ אור הנר מסתלק ועולה תמיד למעלה כמו להעלות נר כו' וחוזר ויורד למטה ולא ינוח רק עולה מיד, וכך האו"ח עולה ויורד תמיד, ואם לפי שיש באש מיסוד הרוח יותר מבמים שהרי ע"י הרוח יתפשט האש ביותר למה חוזר ויורד כו'), והיינו לפי ששרש האש באש היסודי שהוא אויר חשוך שלמעלה ממקור מציאות האור כידוע וזהו שהאש מסתלק למקורו לאש היסודי ולא ינוח למטה כלל כו' (וזהו יתרון מעלה באש השחור שסמוך לפתילה הדולק ושורף ששרשו באש היסודי העצמי שהוא שחור להיותו בבחי' העלם דאויר דק כו' (ולמעלה נק' או"ר קדמון שלמעלה מאור הלבן המאיר כו'). אבל טבע המים

בכס"א כ"ס א': נסמן לעיל ע' אישעז.

דחרי"מ שנק' חו"ק ומשפט: ראה גם לעיל ע' אישנו.

יערוף כמטר לקחי: האזינו לב, ב.

אמ"ר אור מים רקיע: נסמן לעיל ע' אישצא. וראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אה.

וזקתי עליכם מים טהורים מטה"ע: נסמן לעיל ע' אישצב.

בטבע האש . . . אור הנר: ראה לעיל ע' איחכט ואילך.

להעלות נר: תצוה כו, כ. אמור כד, ב.

באש היסודי שהוא אויר חשוך: נסמן לעיל ע' אישעז.

באש היסודי . . . דאויר דק . . . קדמון: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנ וע' ואלך. במדבר ח"ב ע'

תקה. לעיל ע' ארנ.

שיורדי' למטה ולא יעלו למעלה כלל, ובודאי כל שיורד למטה יותר יותר יתמעט מעלתו מכמו שהוא למעלה במקורו, כידוע שבמקור השופע השפע שם הוא עדיין במעלה יתירה הרבה יותר מכמו שהורד השפע למטה ונמשך במקבל שנשתנה מהותו בירידה זו למטה (וכמו החכם שמשפיע שכל שבהיות השכל במשפיע עצמו מעלתו רב יותר מכמו שהוא נמשך בתלמיד המקבל, וראי' ממה דלא קאים אדעת' דרבי' עד מ' שנין (רק משה קיבל תו' מסיני ונמסרה מיד ליד כמה דורות עד-תלמיד האחרון ואין בה שנוי' כלל במעלה משום דמימינו אש דת למו כו'), דאוי' דחסד הולך ומתמעט בירידתו למטה (ועכ"ז יש מעלה במים שכל מה שמתפשטי' למטה יותר מתרחבים ומתגברים כנהר דמכיפי' מיברך בתחלה צר וקצר והולך ומתרחב). ומזה יש הוראה גמורה על שרש האש דבחי' הגבו' למעלה יותר מן החסדי' כמים, והוא מה שטבע האש לעלות למעלה במקורו באש היסודי ולא ישאר למטה וטבע המים להיות נמשך למטה דוקא ויפרד ממקורו (לפי שהמים הן בחסד שמתפשטי' לחוץ ממקורו דוקא למטה והאש בגבו' דאוי"ח אל העצמות דוקא משום ששרשו בבחי' עצמו' דוקא ולא בבחי' התפשטות לכד כנ"ל). והוא הטעם שבד"י האש גבוה מכולם להיות במקורו באש היסודי שלמעלה גם מן האור וכמ"ש יהי אור דאור וחסד הכל א' כידוע וד"ל.

וכך יובן למעלה במקור כל ההשתל' שיש יתרון מעלו' לגבו' על החסדי'
 בכלל במה שבבחי' הגבו' עולה הכל למעלה במקור' דכולא שהוא עצמו' אא"ס ב"ה שנק' סדכ"ס דלמתב"כ, כי שרש הגבו' בעצמו' דאנא]ס שנק' גיבור כמו אתה גבור כו' וכת' לך הוי' הגדולה והגבו' כו'. ואעפ"י שעיקר סיבת ירידת האור והשפע מעצמות א"ס ב"ה הוא ע"י בחי' החסדי' דוקא שיורד מגבוה לנמוך למטה לימשך במקבלי' כמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה כו', אבל מאחר שבחי' חסד דא"ס יורד למטה מטה ביותר ולא יעלה למעלה הורד מעלתו מכמו שהוא במקורו הראשון כו', אבל בחי' הגבו' הנמשך מאא"ס הן בבחי' העלאה תמיד [למעלה] בעצמו' בבחי' או"ח אל העצמות ממש ולא ישארו למטה כאור הנר שעולה תמיד ליכלל במקורו באש

דלא קאים אדעת' דרבי': ראה עבודה זרה ה, ב. לעיל ע' אירלד וע' אירנב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמד. וש"נ.

דמימינו אש דת למו: ברכה לג, ב.

כנהר דמכיפי' מיברך: שבת סה, ב. ראה לקמן ע' איתנו. לקוטי תורה שיר השירים לט, א. אמרי כינה שער התפילין קכא, סעי'ג ואילך.

האש גבוה מכולם: נסמן לעיל ע' איתכו.

יהי אור דאור וחסד הכל א': בראשית א, ג. ראה אור החמה לזהר בראשית מו, א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שפה; ח"ב ע' תשיח וע' תתפג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רסה; ח"ב ע' תשט.

סדכ"ס דלמתב"כ: נסמן לעיל ע' אשעא.

אתה גבור . . . לך ה' הגדולה והגבו': נוסח תפלת העמידה. דברי הימים א כט, יא.

כי אמרתי עולם חסד יבנה: תהלים פט, ג.

היסודי כו' (וכמ"ש בזה"ר ע"פ אלקי' אל דמי לך דשם אלקי' בחי' המל', שנק' נה"ת שעיקר בנין המל' מהגבו' שנק' אשא אוכמ' כו') קארי תדיר לנהו"ע דאצי' ליכלל בעצמות המאצי' (וכן נשמת האדם שנק' נר הוי' עולה תמיד בבחי' רו"ש כחיות הנפש בדפיקא דלבא שרוח האדם [היא] עולה למעלה כו'), וכך הוא בחיות האלקי דמל' בעולמות כו' שנק' עולת תמיד שעולה למעלה באצי' ורוצה לצאת מהגבלת הכלי' דבי"ע כו', והוא מטעם הנ"ל בשרש מעלת הגבו' יותר על החסדי' שהחסידי' יורדי' למטה מטה ואינו עולי' למעלה כנ"ל וד"ל. וזהו הטעם שאמר שאין העולם מתקיים במדה"ד דשם אלקי', שאעפ"י שהגבו' שרשם למעלה בעצמות א"ס שנק' מקור כל החיים העליוני' [כו'], אבל להיותם בבחי' או"ח תמיד לעלות וליכלל במקור' דכולא (כענין אלקי' אל דמי לך כו') לא היו העולמו' יכולים לעמוד במציאותם כלל (רק לע"ל שיתגלה אור הגבו' למטה כמו למעלה ממש יתקיים העולם במדה"ד דפחד הוי' שנק' נורא דוקא כנ"ל), ואעפ"י שמצד בחי' הגבו' בא הרבוי והוספה ונמשך מזה התחדשות השפע בלי הפסק וביטול כלל משא"כ מבחי' החסדי' הי' נפסק כו', מ"מ לא הי' מתקיים האור בכלי כי כל עילה הוא עולה ונכלל בע[יל]תו ולא הי' מתקיים בכלי ה[ג]בלה שלו (וגם עתה מה שיש בכל עילה תשוקה ועונג להשפיע לעלול בירידה זהו מבחי' החסדי' דאוי' ומה שעולה באוי' דאידי דטריד למבלע לא כו' זהו מהגבו'), ע"כ שיתף עמו מדה"ר דשם הו"י [בגמר וסוף דמע"ב שלא יעלה הכל באוי' כו' וד"ל. ועוד יש לפרש במ"ש שראה שאין העולם מתקיים במדה"ד הוא מצד רבוי ה[צמצומי] דבחי' הגבו' אעפ"י שבא מצד החסד כנ"ל יומשך ה[התחלקות] ו[הצמצומי] עד מ"ח צרופי' האחרוני' דשם אלקי' אחרי' דקינ' (וכשדים שנבראו ביה"ש ואתקדש יומא ולא נברא גופי' שלהם שהיו מחריבי' העולם כידוע) שהן רע גמור שנק' רצוע' לאלקאה שמקבלי'

בזה"ר ע"פ אלקי' אל דמי לך . . . נה"ת . . . קארי תדיר: תהלים פג, ב. ראה זהר תרומה קמ, רע"א. וישלח קעה, ב. לך עז, ב. פה, ב.
 אלקי' בחי' המל': ראה מאורי אור בערכו ספ"ג. לקמן ע' איתקו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכט. וש"נ.
 שעיקר בנין המל' מהגבו': ראה בהמאמרים שנשמנו לעיל ע' א"שפ הערה ד"ה: ענין.
 המל' . . . שנק' אשא אוכמ': ראה לעיל ע' איתח.
 נשמת האדם שנק' נר הוי': משלי כ, כז. ראה תניא פ"ט.
 שרוח האדם (היא) עולה למעלה: קהלת ג, כא.
 דמל' שנק' . . . עולת תמיד: פינחס כח, ו. ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, ב. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' נ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רלז. וש"נ.
 שרה החיים — וליכלל . . . יכולים לעמוד: ג': למעלה . . . ג'ג': מתקיימים.
 דאידי דטריד למבלע: ראה חולין קח, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצה. וש"נ.
 מ"ח צירופי' האחרוני' דשם אלקי': נסמן לעיל ע' אקסט.
 וכשדים שנבראו ביה"ש: ראה אבות פ"ה מ"ז. תקוני זהר תניט וכניצוצי זהר שם. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' כו: ח"ב ע' תקמג. וש"נ.
 שנק' רצוע' לאלקאה [בג] ליתא כ"ז, והניח מקום פנוי, ואח"כ כתב: גבורות קשות]: ראה זהר בהקדמה יא, ב.

מפסולת דקו השמאל דגבו' דוקא, וזהו רישא דעשו בעטפוהי דיצחק כו' והוא סוספית' דדהבא פסולת הזהב שהוא רע מאד כידוע וד"ל.

והנה עפ"י כל הנ"ל יובן בענין מוריד הגשם בש"ע שירד בגבו' שהוא בחי' גבו' שבחסד להיות מתקבל במקבלי' כו', כך יובן בענין האור ושפע תושב"כ לתושבע"פ מל' קרינן לה כו'. דהנה ענין מ"ש מוריד הגשם בש"ע דוקא שאז בחי' הקליטה שנקלט האור ושפע האלקי בנש"י בכח והעלם על כל השנה כנ"ל זהו בבחי' גילוי אלקו' דתו"מ בכ"א מישראל לכל השנה, וכמ"ש בכסא ליום חגינו כי חוק לישראל הוא [משפט לאלקי יעקב דכל מה שנמשך ונעשה בר"ה ויו"כ וסוכות בשביל יום חגינו שהוא ש"ע אינו רק בשביל המשכה כללי' דחק לישראל] כו' שיהי' נקלט ונמשך בש"ע בנש"י לכל השנה וכמ"ש עצרת תהי' לכם דוקא, והיינו ענין שאו' מוריד הגשם שירד בגבו' והתחלקות טיפים טיפים כנ"ל. דהנה ידוע שהתו' נמשל]ה] ג"כ לגשם ומטר כמו יערוף כמטר לקחי [תזל כטל] כו', וכת' כאשר ירד הגשם מן השמי' כו' כן דברי אשר יצא מפי שהוא דבר הוי' דתו' לא ישוב אלי ריקם כ"א עשה כו' והצליח את אשר שלחתו, שזהו כמו הגשם בארץ שפועל ברכה והצלחה בצמיחת התבואות כמ"ש והרוה את הארץ והוליד' והצמיחה מחיטה א' כמה חטי', כך דברי אשר יצא מפי כו' שבו אותי' וצרופי' תושב"כ משפיע האור ושפע בכללות ובהתחלקות אותי' כטיפי מטר כדי לרוות הארץ שהוא תושבע"פ (וכן נש"י בכלל) והולידה והצמיחה שהן רבוי ההלכות תושבע"פ שניתוסף ונתרבה על תושב"כ בכפלי כפליים כמו ר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ [דתושב"כ] תלי תלים של הלכות וכמ"ש ועלמות אין מספר שהן ההלכות כמשי"ת, וכ"ז מצד בחי' ההתחלקות דאותי' תושב"כ כמ"ש יערוף כמטר כו' וכן דברי אשר כו' שזהו בחי' גבו' שבחסד שמצמצם האור והשפע לחלקים רבים כדי שיתקבל במקבלים שהוא עיקר החסד דוקא כנ"ל ומזה בא הרבוי וההוספה והגידול במקבלי' כו' כנ"ל וד"ל.

ולהבין ביאור הענין בפרטו' הנה ידוע שהתו' נתנה בחסד ובגבו' כמ"ש מימינו אש דת [למו] כו' מימינו בחי' חסד דקו הימין כידוע אש

רישא דעשו בעטפוהי דיצחק: ראה תרגום יונתן ויחי ג. ג. מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תרסב. ושי"ג. תורה אור תולדות כ, סעיב ואילך.

סוספית' דדהבא: זהר פקודי רכד, ב.

בכסא ליום חגינו כי חוק לישראל הוא . . . עצרת תהי' לכם: תהלים פא, ד"ה. פינתס כט, לה.

יערוף כמטר לקחי כאשר ירד הגשם . . . כן דברי: האזינו לב, ב. ראה ישעי' נה, י"א.

והרוה את הארץ והוליד' והצמיחה: נסמן לעיל ע' א"ד.

ר"ע שהי' דורש על כל קוץ וקוץ: מנחות כט, ב.

ועלמות אין מספר שהן ההלכות: נסמן לעיל ע' א"ד.

מימינו אש דת . . . אש דת [ג]: ליתא: ברכה לג, ב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ה.

חסד דקו הימין: ראה זהר בראשית כו, ב. תקוני זהר בהקדמה יז, ב. שער היחוד והאמונה שם. אגרת

הקדש ס"י.

דת אש בחי' הגבו' שעולה בבחי' או"ח כנ"ל, והן ב' הפכים דחסד דאוי' הולך מלמעלמ"ט דוקא וגבו' דאוי"ח עולה למעלה כטבע האש לעלות [למעלה] והמים לירד כו', ובאמת הי' במ"ת בבחי' חו"ג וממוצע משניהם יחד כמ"ש קול הוי' על המים כמים שירד מגבוה לנמוך כו' וקול הוי' בכח שהוא בגבו' (ובהדר בחי' ת"ת ממוצע מחו"ג שהוא הבל הדבור בחי' רוח שכלול מאש ומים) וכת"י קול הוי' חוצב להבות אש שקול ה' הי' מדבר מתוך האש כו' והן קולות וברקים ולפיד"י כו'. ושרש הענין ידוע דהחכ' מאין תמצא מאין דכתר מבחי' הצמצום דאלקי' שבכתר כמ"ש אלקי' הבין דרכה כו', וכידוע שיש ב' מדרגות בחכ', א' כמו שהחכ' בבחי' אין דהעלם אור הכתר קודם שיצא מן ההעלם מאין ליש וכמ"ש מאין תמצא לבחי' יש, והב' בחי' גילוי דחכ' מאין ליש ממש ובחי' אין דחכ' דתו' הוא בבחי' או"ח (בגבו' דעי' שמלוכש בחי"ס כו') דזהו אפי' אור צח כו' אוכס הוא לגבי עה"ע, וזהו בראשית ירא בש"ת כו'), ובחי' או"י דחסד דחכ' זהו שמאין תמצא שנק' תורת חסד (והרוח דדיבור דחכ' דתו' ממוצע ביניהם). וכמו שמבואר למעלה בענין בראשית ברא אלקים במע"ב שעבמ"ח כו' שזהו בחי' גבו', כך בראשית דחכ' דתו' כמ"ש בשביל התו' שנק' ראשית דאסתכל באוריית' וברא כו', בראשית זה נמי מאמר פתוח הוא שיצא מן ההעלם דחכ' שנק' פלאות חכ', והוא בחי' אין דחכ' דתו' כמו שהוא למעלה בעצמות א"ס שנק' תוה"ק שא' בה ואהי' אצלו אמון אמון מוצנע ומופלא כו' כידוע, וזהו בראשית דח"ע דתוה"ק ברא אלקי' שזהו אלקי' דכת"ר כמ"ש אלקי' הבין דרכה והוא ידע את מקומה כו', ונק' תו' חסד ג"כ להשפיע למטה כמים שירד"י כו' (וכנ"ל שיש התכללו' אש במים ומים באש שזהו חסד שבגבו' וגבו' שבחסד ויוצא ממזיגה שלהם כמה אופני' שוני' לאין שיעור כו', כך כאש ומים דתו' שממוזג בקול ודבור דד"ת יש התכללות מחו"ג ברבוי אופני' שוני' כו', והוא מ"ש מימינו אש כו' שיש אש בימין דחסד ונק' גבו' שבחסד ויש ימין דחסד

אש בחי' הגבו': ראה זהר בהעלותך קנב, ב. לעיל ע' ארמט. מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תצה. ושינ.
 קול ה' על המים . . קול ה' בכח: תהלים כט, ג"ד.
 ובהדר בחי' ת"ת: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חיב ע' תקעה. דברים ח"ג ע' תתקלו.
 קול ה' חוצב להבות אש: תהלים כט, ז.
 דחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב. ראה לעיל ע' איתט.
 אלקי' הבין דרכה: איוב כח, כג.
 בגבו' דעי' שמלוכש בחי"ס: ראה עץ חיים שער (יג) א"א פ"ד.
 אור צח . . אוכס הוא: נסמן לעיל ע' איתט.
 בראשית ירא בש"ת: ראה לעיל ע' איתט.
 שנק' תורת חסד: ראה הנסמן לעיל ע' איתטו.
 בשביל התו' שנק' ראשית: פרשי ר"פ בראשית. ראה הנסמן לעיל ע' איתכג.
 דאסתכל באוריית' וברא: נסמן לעיל ע' איתב.
 בראשית זה נמי מאמר פתוח: ראה לעיל ע' אקפא.
 שנק' פלאות חכ': ראה גם לעיל ע' אריט. ושינ.
 תוה"ק [תורה הקדומה] . . ואהי' אצלו אמון אמון מוצנע ומופלא: נסמן לעיל ע' אירכב.

כאש דגבו' ונק' חסד שבגבו' כו' ומתכללי' בכמה רבוי אופני' שוני' בכל צרופי אותי' הדבור דתו' שזהו כמו התחלקות טיפי' דגשמי' כנ"ל, והיינו שא' דהתו' נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה שהן אותי' דתושב"כ (כדוגמ' דמ"ד דאיש א"ש יו"ד אש שבמי' כו' כנ"ל).

וזהו שלפעמי' נמשלה התו' למטר וגשם [שיורד טיפי'] טיפין כנ"ל ולפעמי' לאש כמ"ש הלא כה דברי כאש כו' וכלולים יחד כי בשרש החכ' דתו' היא מבחי' גבו' ובהמשכתה למטה היא בבחי' חסד כמים [כידוע], אך מטעם זה [יש] בחי' התחלקות אותי' בתושב"כ ברבוי אופני' שוני' כדי שיסתעף מזה בחי' הרבוי והוספה לגדל ולהצמיח כו' בתושבע"פ כנ"ל וכמטר המתחלק בארץ שמרוה לארץ ומצמיח ברבוי כנ"ל, וכך הוא ממש באותי' דתושב"כ שנמשך לתושבע"פ (כדוגמ' דמ"ד שיש בטיפת מ"ד התחלקות ומזה יסתעף הצמיחה בולד בט"ח (כמשי"ת). דהנה מבואר בזוהר בכמה מקומות דתושב"כ נק' מוסר אביך ותושבע"פ נק' תורת אמך, משום דחכ' דתושב"כ הוא בבחי' משפיע כאיש ותושבע"פ בחי' מקבל כאשה וע"י יחוד דמשפיע ומקבל נולד ולד שלם כציור אדם כו', כך מיחוד דחוי"ב דתושב"כ ותושבע"פ שנק' אב ואם נמשך ונתפשט ציור אדם דתו"מ (והן ציור אדם דנשי' שמפני זה נק' תו' האדם דישראל מתקשראן באוריית' דתושב"כ בהעלם ונגמר הבנין דאדם דבני' בתושבע"פ שנק' אם הבנים, וז"ש שמע בני מוסר אביך תושב"כ שהוא שרש הראשון לנשי' מבחי' פנימי' אור אבא ותורת אמך באימ' בתושבע"פ (ו[כ]תושב"כ ותושבע"פ בבחי' זו"נ נק' איש ואשה ביחודם במ"ד ומ"נ, דאותיות דתושב"כ הן בחי' עצמו' ממש כמו בחי' מ"ד דכח המוליד כו' ותושבע"פ הוא המקבל לבחי' מ"ד דתושב"כ וזהו כמו בחי' מ"נ שמגדל ומצמיח ברבוי להיות כציור אברים שהן רמי"ח מ"ע שנק' רמי"ח אברים ממש (וכמ"ש במ"א בענין ותחת רגליו כמעשה כו', דאותי' דתושב"כ נק' קדש

דהתו' נתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה: ראה רשי' שיר השירים ה, טז (ד"ה שחורות). זהר נשא קלב, א. רשי' ברכה לג, ב. תנחומא ר"פ בראשית. ירושלמי שקלים פ"ז סה"א.
דאיש איש יו"ד: ראה סוטה יז, א. ד"ה והי' לכם לציצית תקס"ה בסידור שער הקיש פ, סעי"ב ואילך, ומקבילו בלקוטי תורה שלח מד, ד. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"רס. אירסג ואילך.
הלא כה דברי כאש: ירמי' כג, כט.

מבואר בזוהר בכמה מקומות דתושב"כ . . . תורת אמך: משלי א, ח. בספר המאמרים תקס"ב כאן ע' לב: שבזוהר נז' תמיד. אגרת הקדש סכ"ט (קנא, א) בשם הזוהר. ראה אור החמה לזהר ר"פ פינחס. רמ"ז הובא באור התורה (יהל אור) תהלים ע' תרמא. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקסו, ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע פה, ב. וש"נ במ"מ (בהוצאת תשד"מ ואילך). דרך חיים שער התשובה כט, ב. תורת חיים שמות יב, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיא.
שויה דבניי — שמע בני: ג': ליתא.

שויה דאותיות — כמו בחי' מ"ד . . . לבחי' מ"ד דתושב"כ וזהו כמו: כג ליתא.

רמי"ח מ"ע שנק' רמי"ח אברים: נסמן לעיל ע' אקצא.

ותחת רגליו כמעשה: משפטים כד, י. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' ע"ז. שם ע' סז-ח. ומקבילו בתורה אור משפטים עז, ג ואילך. עת, סעי"ב ואילך. לקמן ע' איתקית.

דח"ע בעצם כאבן טוב שמאיר בעצם הוייתו כך כל אות ואת דתושב"כ מאיר מאא"ס שבח"ע העצמי' כו' ולכך יש בהן מספר קצוב וקרי וכת' כו', אבל אות' דתושב"עפ הן כאבני' שמזככי' אותם ונעשי' טובים ומאירי' ונק' לבנת הספיר כמו אבן ספיר כו' וכך האותי' וצרופי' דתושב"עפ שאינו אלא ביאור ופירוש לתושב"כ שהוא בכל לשון שיפרש (אף בלשון אשכנז וכה"ג), וזהו כמו המ"נ שמברר למ"ד כו') (וכנ"ל במים שבדם שמתפשטי' כו'), וזהו כמו ההפרש בין אבן ללבינה שהאבן הוא בעצם הווייתו והלבינה נשרפה בכבשן והי' לאבן כמ"ש ותהי להם הלבינה לאבן כך אותי' דתושב"כ נק' אבני' בעצם בחי' אבני קדש כנ"ל ואותי' דתושב"עפ הן רק כלבני' שנעשי' כמו אבני'. וכי' אינו רק דמיון להבין לדוגמא דמ"ד ומ"נ בחיבורם דמ"ד הוא העיקר ומקור כח המוליד והמ"נ אינו רק לגדל ולהצמיח בהתפשטות ברמ"ח אברים כנ"ל וד"ל).

וביאור הענין הנה ידוע דכל עיקר ההפרש בין אב לאם דטיפת מ"ד דאב הוא עיקר כח המוליד את הולד רק שהולד עדיין בהעלם ובכח טיפת מ"ד דאב ובהתכללות כל האברים מראש לרגל, ואעפ"י שבודאי יש כל פרט ופרט מן האברים בטפה זו רק שהוא בהעלם ובכח עדיין דאל"כ לא הי' בא בגילוי אח"כ בצירורו בבטן האם, עכ"ז כלול' בהעלם ובכח עדיין כו' אך בשהייתו בבטן האם הוא שמתגדל ומצטייר ברמ"ח אברים (ומ' יום ליצי' זהו מכח האב שמצטייר ממ"ד שלו רק אח"כ מבחי' מ"נ דנוק' הוא שמתפשט ומתגדל וכמ"ש כזוהר בלק ע"ש), ואין כל חדש כלל בעיקר המציאות של הולד בגידולו ברמ"ח אברים בבטן אמו רק שיצא מן ההעלם והכח דטיפת מ"ד דאיש שהוא עיקר כח המוליד כו', ועכ"ז לא נק' השם דלידה רק ע"ש האם דוקא כמו אשה כי תזריע וילדה כו' לפי שבכטנה נתגדל ט"ח ויצא לגילוי במהות בפ"ע ע"כ התולדה מבטן נק' ע"ש האם דוקא שהיא המולדת אותה במהות ברי' בפ"ע כו', אך עיקר כח התולדה נק' ע"ש האב [דוקא] כמו אברהם הוליד את יצחק כו', וראי' לזה שעיקר שם המשפחה אינו אלא ע"ש

ומאירים . . לבנת הספיר . . אבן ספיר: משפטים שם. יחזקאל א, כו. ראה בהמאמרים הנ"ל. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שכ.
ותהי להם הלבינה לאבן: נח יא, ג.
דטיפת מ"ד דאב . . המוליד: ראה ד"ה שמאלו תקס"ט, נדפס בספר המאמרים תקס"ח ח"א ס"ע תקכד ואילך, ומקבילו (ד"ה אלה תולדות) בתורה אור תולדות יו, סע"ג. תורת חיים תולדות נ, סע"ב ואילך. תו"א שמות נד, ב. לעיל ע' איקצה. ושי"נ.
יש כל פרט ופרט מן האברים בטפה זו: ראה ביאורי זוהר קג, ב [נדפס גם בספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' עב]. מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב ע' תרלד בשם ספרי הפילוסופים. פירוש המלות מו, ג. ומ' יום ליצי': ראה ברכות ס, א.
וכמ"ש כזוהר בלק: ראה שם רג, ב. ביאורי זוהר שם קג, א ואילך.
אשה כי תזריע וילדה: תזריע יג, ב.
אברהם הוליד את יצחק . . אינו אלא [ג]: נק': תולדות כה, יט.
למשפחותם לבית אבותם: במדבר א, ב.

האב דוקא כמ"ש למשפחותם לבית אבותם דוקא וכן לענין ירושה יורש לאב דוקא והבכור נק' ראשית אוננו כו', והענין הוא מטעם הנ"ל דבטיפת האב יש כל מציאו' הולד בכלי מוחו כמו שהוא (כמו שיכולי' לראות בכלי העשוי לזה בגרעין של התפוח כל מהות ואופן גידול התפוח כידוע), רק שכל כחות האברים וציוורם הוא בהעלם ובכח היולי עדיין ולא בא להתפשטות וגילוי רק במעי האם שמתגדל שם בחומר גלוי ואין זה רק שמתגלה מן ההעלם לבד כפרי שמתגדל מן ההעלם [לבד] בצמיחתו וכו', ולכך לבית אבותם דוקא שהולך אחר העיקר שהוא האב המוליד בכח והעלם עיקר התהוות מציאותו שזהו העיקר, ומה שנתגדל ובא להתפשטות רמ"ח אברי' בכטן האם זהו רק בחי' הגילוי שלו להיות במהות ברי' בפ"ע זהו ענין הלידה שנק' ע"ש האם דוקא כנ"ל, ושניהם אמת וד"ל (וכך הוא למעלה בבריאת כל העולמות שנק' תולדות [השמים] כמ"ש אלה תולדות השמי' והארץ בהבראם מאין ליש בגילוי מציאות בפ"ע כמו שנראה העולם לבחי' יש ודבר מה בפ"ע, אבל תחלה הי' כל העולמות כלולי' ברצון וחכ' בראש עד שנתגלה בדבור בי"מ שאין כל חדש בזה כלל רק שיצא מן ההעלם לגילוי בלבד כידוע, וכך הוא בענין תולדות הנשמות בכלל כנשמת אדה"ר שהי' כלול בעצמות אלקות עד שנפח באפיו והי' לברי' בפ"ע כו'). ונמצא מוכן מזה דגם שבכח והעלם עדיין לא ניכר כל דבר בפרט (וכנשמת אדה"ר שהי' בו שכל ומדות ורצון [מו"ד] כו' [ובעודנו בהבל] רוח אלקי' כשנפח באפיו אינו רק ה[ב]ל א' פשוט) רק בגידולו ויציאתו בגילוי נראה וניכר כל פרט שבו, עכ"ז אין כל חדש כלל בעיקר הדבר רק שיצא מן הכח אל הפועל בגילוי מן ההעלם לבד כנ"ל.

ויובן זה עוד במשלי' ודמיונו' משכל וסברא א' שמושג בכלי המוח שכלול מכמה פרטי' חלוקי' [ושונים שנסקר הכל בכח והעלם עדיין ברגע קטן וכשצריך לפרש הדבר ולגלותו] בדבור אז יהי' מוכן ונשמע כל דבר בפרט ויש בו חילוקי' וסברות פרטי' והכלל הכולל הכל כמו שכל א' שיש בו הטיי' לחסד ודין וגם איך לעשות במעשה, אבל הכל בהעלם ובדבור ובצרופי אותי' נתגלה ונתרבה כו'. ויותר מזה יובן גם בבחי' נקודה דחכ' שלמעלה מן השכל והסברא המושג בנינה ומח', שכאשר ימצא איזה שכל הרי הוא נובע ממקור השכל כנקודה א' לבד כמו ברק מבריק במוח החכ', ואח"כ במוח בינה שהוא ההשגה לאורך ורוחב מתגדל ומתרבה הדבר בפרטי' וחלוקי'

לענין ירושה יורש לאב דוקא: ראה רמב"ם הל' נחלות פ"א הי'.
 והבכור נק' ראשית אוננו . . בכלי מוחו [ג"כ: בשלימותו]: תצא כא, יז.
 שיכולי' לראות: ראה בהנסמן לעיל ע' איתנא הערה ד"ה: יש.
 בכלי העשוי לזה: בביאורי הזהר הנ"ל: בכלי האצטרלוב. בפירוש המלות שם: בכלי ההבטה.
 בגרעין של התפוח: במאמרי אדה"ר שם: בהטפה והגרעין.
 אלה תולדות השמים: בראשית ב, ד.
 שויה אחי' — ויותר . . החכ': ג: ליתא.

שוני ואין כל חדש בזה כלל רק שיצא מן העולם דנקודה להתפשטות בהשגה בלבד [כידוע] (וכמו מעיין הנובע טיפין טיפין שנביעה זו מן העולם יוצא ומתפשט בגילוי ומתגדל ומתרחב [ביותר] ברוחב ואורך שהוא הנהר הגדול דאינו רק גילוי העולם דמעיין כידוע) (ולא כמו כח המניע כל תנועה טרם שמניע שאין בו אפי' בכח והעולם עדיין רק כמו שמניע ופועל מן הכח והעולם שבתנועה כללי' שבידו שמתחלק לפרטי' רבים בפועל ובתנועה בגילוי) (וכן כמו שמשער בעצמו בכח ברצון ומח' מה שיעשה בפועל כענין גליף גליפו בטה"ע כידוע). ויובן זה בדרך אחר במשל גשמי יותר כמו הטיפה א' של דיו שבקולמוס שמתחלקת ככתיבה לכתוב ממנה אותי' הרבה שכל הדיו שבא בהתחלקות באותי' הי' הכל בטיפה זו ואח"כ יצא לגילוי באותי' שהרי א"א להיות כתיבת האותיות אם רב או מעט רק כפ"ע הטיפת דיו כו' וכל האותי' שנכתבו כמו שהיו כלולי' בטיפת דיו אין בהם [השכלה] ולא מוקדם ומאוחר כי אינו רק טיפה א', ועדימ' שאין הפרש בין א' ב' או ב' א' משא"כ בכתיבה בא הכל כסדר להבין השכל הכללי והפרטי, וזהו חסד למקבלי' כנ"ל בבחי' גבו' שבחסד כו' כי בהתחלקות האותי' מן טיפת הדיו יוכל להבין ולהבחין בין א"ב לב"א וכה"ג שלא הי' ניכר ומובן כלל בטיפת דיו עצמו וגם השכלת הכלל אינו מובן רק בהתחלקות האותי' דוקא כו', וכך הוא בענין משל הקול והדבור שהקול נק' כלל והדבור נק' פרט כמ"ש בזהר, כי הקול הוא הכל פשוט שיוצא מהבל הלב והוא רק חומר היולי בעולם לכל אשר יבא ממנו בהתחלקות אותי' הנפרדי' ממנו בה' מוצאות הפה כידוע שאם אין קול אין דבור, וזהו ג"כ בענין כח והעולם שבא לגילוי לבד כו', וזהו ג"כ בחי' חסד למקבלי' שיבינו מן הדבור דבר מ"ה שלא הי' מובן מקול הפשוט כלל, וזהו בחי' גבו' שבחסד הנ"ל שהוא בחי' צמצום במשפיע וחסד למקבל כנ"ל וד"ל (והנמשל אינו דומה למשל בזה [כלל] כמשי"ת וד"ל).

והנה הנמשל מכל הנ"ל יובן בהפרש שבין תושב"כ לתושבע"פ שאותי' התושב"כ הגם שבאים בחילוקי' פרטי' אבל הן עדיין כלולי' בעצמו המשפיע כמו משל הטיפה דא[ב] שיש בה בכח והעולם כל האברים כו' כך יש בעולם וככח עצמי' כל פרטי' הדינין של כל מצוה ומצוה שנק' רמי"ח אברי' דמלכא כידוע, כמו בפ' ציצית במ"ש ועשו להם ציצית כו' יש באותי' הללו בכח והעולם עדיין כל מה שיגלו בזה בגילוי בפרטי' דיני הל' ציצית איך ומה לעשותם כמבואר פרטיהם בהלכות ציצית אבל בתיב[ו]ת אלה ועשו להם

גליף גליפו בטה"ע: נסמן לעיל ע' א'תב.

שהקול נק' כלל והדבור נק' פרט כמ"ש בזהר: ראה שם שמות ג, א. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"ז.

רמי"ח אברי' דמלכא: נסמן לעיל ע' אקצא.

ועשו להם ציצית: שלח טו, לת.

ציצית כו' עדיין אינו מובן וניכר כלל פרטי המעשה דציצית איך ומה לעשותם כלל רק כלול'י הכל בהעלם ובכח בכל תיבות וצרופי' האלה שנכתבו בדקדוק גדול להיותם בבחי' עצמי' ממש כמשל כח המוליד שהוא כאב דוקא וז"ש מוסר אביך כו', ואין כל חדש במה שמתגלה ונתרבה בתושבע"פ, כמו בהלכ[ו]ת ציצית בכל פרטי דיניהן כי כל דין ודין למדין מן המקראות דפ' ציצית ואינו רק שיצא מן ההעלם והכח לגילוי בפועל להלכה למעשה כו' (וכמשל הנ"ל בנקוד' דחכ' בבניה כו' וכמעין בנהר כו') וכהת[חלק]ות האות'י בדיו מטפה א' כו', וכ"ז אינו דומה לנמשל כי במעין או בנקודת החכ' אין התחלקות כלל וכלל וכן בטפה דדיו משא"כ באות'י דתושב"כ כו'), וכמו במצות תפילין במ"ש וקשרתם כו' שאינו מובן ונראה כלל מתיבות אלה כל פרטי מעשה המצות דתפילין וכן כמ"ש בסוכות תשבו כו' וכה"ג בכל המצו' הכתובות בתושב"כ, רק בתושבע"פ דוקא מתבאר היטיב כל פרטי הדינין דציצית ותפילין וסוכה ולולב וכה"ג ואין כל חדש בהם רק מה שמוציאים בדרשות מן המקראות דתושב"כ בקרי וכת'י חסר ויתיר, וזהו כמו האם שמציירת ציור האברים דולד בשהייתו ט"ח בבטן ומגדלת כל בנין גופו בהתפשטות באורך ורוחב ובפרטי גילוי האברי' עד שהוא כברי' במהות בפ"ע כנ"ל, וכך הוא ענין התגלות והתפשטות דרמ"ה מ"ע שהי' כלול בתושב"כ בהעלם ויצא בגידול והרחבה בכל פרטי ציור אדם בחזונו, והוא כל מצוה ומצוה בכל פרטי הדיני' שלה איך ומה שתבא למעשה כו', ולכך נק' תושבע"פ תו' אמך דוקא כאם שהתולדה של הולד במהות ברי' בשלימות בפ"ע נק' ע"ש האם דוקא לפי שמגדלת אותו בבטן כך כל חכמי תושבע"פ שמבארים ומפרשי' בהתפשטות בפרטי הדינין שכ"ז נמסר למשה גי"כ בסיני כמ"ש תו' צוה לנו משה בע"פ כו' זהו כפרט שיוצא מן הכלל כקול ודבור שזהו מבחי' גבו' שבחסד דמשפיע דוקא כנ"ל וד"ל.

ולפי"ז מובן בזה ב' דברי', א' מה שאין כל חדש כלל בדיני' דתושבע"פ רק מה שהי' בהעלם ובכח בתושב"כ יצא לגילוי כפרט מן הכלל, והב' אשר עיקר ההתחלקות בפרטי' אינו רק בתושבע"פ אבל בתושב"כ אין שם רק בהעלם ובכלל בלי ניכר התחלקות כלל (כמשל טיפת מ"ד שאין בה רק בהעלם ובהתכללות כו' וכשאר משלי' הנ"ל). ולכאורה ב' דברי' הללו הן ב' הפכים ממש, ובאמת ב' דברי' הללו אינם כן, דודאי יש חידוש מעיקרו ברבוי ותוס' גדול על העיקר בתושבע"פ יותר מאור העצמו' דאות'י דתושב"כ, שהרי ר"ע הי' דורש על כל קוץ כו' כנ"ל בתוס' ורבוי גדול וכך המה כל חדושי הדינין והלכות שאין להם מספר ושיעור וכחידוש גמור

ו"ש מוסר אביך: משלי א, ת.

במ"ש וקשרתם . . . בסוכות תשבו: ואתחנן ו, ת. אמור כג, מב.

תו' צוה לנו משה: ברכה לג, ד.

ר"ע הי' דורש על כל קוץ: מנחות כט, כ.

(להוסיף או לגרוע על מ"ש בתושב"כ כמלקות דגרעו חדא כו' וכה"ג), ואעפ"י שלמדים הכל מן המקראות כמו מנלן א' קרא כו' וידוע דתושב"כ נק' פני' מאירות בעצם כפני חמה ותושבע"פ נק' פנים מסבירות להסביר ולבאר לבד כנ"ל (וכנ"ל בהפרש שבין האבני' טובות ובין אבן ללבינה שזהו כמו בחי' מ"ד ומ"ג כידוע), ומהיכן נמצא התוס' ורובי המחודש הזה אם לא הי' במקור המשפיע כנהר שאינו בלא מעיין וכדיבור בלא קול שאין בפרט אלא מה שבכלל דוקא כידוע וכמובן מכל המשלי' הנ"ל. וגם בענין הב' כמה שגילוי ההתחלקות אינו אלא בתושבע"פ לבד (כמשל הדבור לגבי הקול וכרמ"ח אברי' דולד כנ"ל), שהרי אנו רואי' כל פרטי התחלקות אותי' בתושב"כ דוקא וגם בהתחלקות דמדות דח"ג גם בכל מצוה ומצוה כו' שבח"ע שבהעלם נתגלה באותי' דתושב"כ להיות שנק' תו' חסד ותו' של דין בשרשה כנ"ל במ"ש מימינו אש דת כו' ונתנה באש ומים בגילוי הדבור [דוקא] כמ"ש וידבר אלקי' כו' שכלול מחו"ג כנ"ל וד"ל.

אך הענין הוא דשניהם אמת דגם שכל מה שבא בגילוי במקבל אינו נמשך רק מכחו של המשפיע שהי' כלול בו הכל בהעלם ובכח, מ"מ בהגיע השפע להתפשטות והמשכה למקבל דוקא שם נתרבה ונתגדל למעלה יותר משהי' בהעלם במשפיע כנ"ל בענין הגשמי' שיורדי' בארץ או חטה הזרוע בארץ שהרוה לארץ ותצמיח ביותר מכפי המדה בכפלי כפליים כנ"ל. אך מבואר למעלה שזהו מצד התחלקות השפע דמשפיע שבאה בבחי' התכללות בכמה אופני' שוני' במזיגות והרכבות שונו' כחסד שבג' עם גבו' שבחסד כו' וכהתחלקות טיפו' דמ"ד שכלול מאש שבמים ומים שבאש כו' וכמזיגות הטעמי' והקולות שיולידו ממוצע כו', וכך התו' שרשה בגבו' דאוי"ח דאש באין דחכ' ובאה בהתחלקו' באותי' (כמו ואתא מרבבות קדש דח"ע, ומתמזג בחסד דחכ' לכך בדבור דד"ת מתרבה בכמה אופני' שוני' כו'. אבל באמת א"ז טעם מספיק כלל דא"כ הרי כ"ז באור ושפע דח"ע בתושב"כ באותי' הי' מתפשט בלי שיעור כלל וכלל ואנו רואי' שיש שיעור ומדה דוקא [במספר אותי' בתושב"כ וכתי' בתוה"ק אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה הכל כמדה ושיעור דוקא] כמ"ש מי מדד בשעלו מים וכתי' כל אמרת אלוה צרופה ונק' חכ' ברורה כידוע, ועוד שהי' ראוי לפ"ז שיבא הכל בגילוי כל דבר בפרט ובאמת הכל בהעלם ובסתומות בתושב"כ כנ"ל [וד"ל], וצריך לומר דודאי גם

כמלקות דגרעו חדא: ראה מכות כב, (א) ב.

מנלן א' קרא: נסמן לעיל ע' אירד.

דתושב"כ נק' פני' מאירות . . מסבירות: נסמן לעיל ע' אירד.

תו' חסד . . דין . . מימינו אש דת [ג': ליתא]: נסמן לעיל ע' איתט.

וידבר אלקי': יתרו כ, א.

אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה: אייב כה, כו.

מי מדד בשעלו מים . . כל אמרת אלוה צרופה: ישעי' מ, יב. משלי ל, ה.

שיש מספר קצוב באור השפע דח"ע הגנוז באותי' דתושב"כ ממקורו אעפ"י שמאיר בהן מאא"ס עצמו (שזהו כמעיינו' תהום) אבל כח הנביעה וההמשכה בהן למקבלין בלתי מוגבל כלל וכלל, והוא מה שיכול לדרוש על כל קוץ וקוץ שבתושב"כ תלי תלי' כו', לפי שיש באותי' הללו מבחי' עצמו' אא"ס שיוליד חו"ג בלי גבול, אך זהו בכח והעלם עדיין רק בהגיע למקבלי' יבוא הכל בגילוי, כמו ר"ע שהי' דורש על כל כו' וכמו הולד שהי' הכל כלול בטפה רק שבכטן האם במ"נ שלה מתגדל ומתרבה ביותר וכחטה הזרוע בארץ שכן הצומח שבה יצמיח כמה חטין בארץ דוקא, וכך אנו רואי' בכל הדינין ודרשות דתושבע"פ דכל ת"ח שפות' לבו בתו' יחדש דין והלכה [מ]תושב"כ (כמו פתח ר' פ' שפתח הצנור דח"ע שיומשך בח"ת) אבל בלא ת"ח דתושבע"פ נשאר הכל בהעלם ובכח דתושב"כ (וכמ"ש נהרא מכיפי' מיברך דכל מה שהנהר הגדול יתברך באורך ורוחב על גדותיו איז [רק] מכיפי' דוקא שהוא הסלע והצור שממנו התחלת נביעתו דוקא כו'), ולפיז הרי אין כל חדש מעיקרו כלל בדיני' והלכות דתושבע"פ כי גם מה שמתחדשי' בתושבע"פ נמשך מתושב"כ (וכמו נהרא מכיפי' כו').

ובאמת הרי עיקר החידוש מעיקרו הוא בתושבע"פ מצ"ע דוקא כנ"ל דאין שיעור לחדושי' דהלכות אף להוסיף או לגרוע וגם מה שלא נזכר רמז בתושב"כ כלל ולא הלמ"מ רק מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש מסברא וגזרתי' בגזירות וסייגי' כגזירות י"ח דבר וכה"ג כל דקדוקי סופרי' [כו'] וצ"ל דזה החידוש והרבוז ותוס' בא מכח המקבל מצ"ע (כמו שהולד נתגדל ונתרבה בתוס' מרובה על העיקר הזריעה דטפה כמו גם בצפרניים ושערות כו' רק מן המ"נ שלה) (וכן מ"ש דנהרא מכיפי' מיברך היינו מכח עצמ' מכיפי' שהוא גדר הקצוות של הנהר מהסלעי' הסמוכי' לשפת הנהר שזהו בא ממה שהולך באורך יותר יותר מתרחב ומתגבר דוקא [כו']). ושרש הענין הוא דשניהם אמת, דודאי יש ברכה בתוס' מצד [עצם] אור השפע דמשפיע כנ"ל (בהיותו בא בתהחלקות והתכללות כנ"ל ונק' ברכה בראש), אך עיקר הברכה הוא בסוף דוקא שהוא בהגיע השפע למקבל [דוקא] שהמקבל יתברך בכפלי כפליים יותר מכמו שהוא במשפיע והוא מצד רבוי הכלים מכלים

שו"ה שיוליד — חרי"ג: ג"ג: חרי"ב.

פתח ר' פ' [פלוגין] שפתח הצנור: ראה הדרת מלך לזהר בתחלתו בשם הרח"ו. אור החמה שם (א, ד) ד"ה והרא"ג כתב. דרך חיים שער התשובה לג, רע"א. אמרי בענה פתח השער ת, סעי"ב ורע"ג. שער הקיש נה, א. שער התפילין ככא, א [ושם: שפתח השער]. מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תלו וע' תשכט. ד"ה בראשית תקפ"ז [קרוב לתחלתו. יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א בראשית]. לקוטי שיחות י"ב תמוז כרך יג ע' 209. ד"ה ויהיו חיי שרה תשמ"א (קונטרס כ"ף חשון תשמ"ח) ס"ב. וש"נ.

נהרא מכיפי' מיברך: נסמן לעיל ע' איתמו.

כגזירת י"ח דבר: ראה שבת יג, ב.

ברכה בראש . . . בסוף: ראה בסמוך בפנים. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' רצג ובהנסמן שם. ח"ב ע' תתי

ואילך. תורת חיים בשלח ע' שיד.

שונים (כמו עד"מ הנביעה או ההמשכה מן הצינורות המקלחי' כל שמעמיד' תחתיהם כלים מכלים רבים יומשך הכל בכלי' וכל שיש רבוי הכלי' יותר יותר יומשך, נמצא רבוי ההמשכה תלוי בכלים המקבלי', כך המשכת הצורה הרוחני' בחומר תלוי בהכנת הכלים דחומר דוקא בולד בבטן כך יומשך בהן הצורה ודל'), וכמ"ש דבינה יתירה נתנה באשה יותר מבאיש כו' וכמו שהתלמיד מחכים את רבו (וכאלישע שקיבל פי שניים ברוחו מאליהו וכן יהושע ממשה והכניסם לא"י להיות ארץ טובה ורחבה כו').

והענין הוא כידוע שנתנה ברכה בסוף יותר מברכה בראש, וכמו שאנ"ר בברכת הארץ דארץ דוקא מפסק מזון כמ"ש המוציא לחם מן הארץ דוקא, לפי שבארץ שהוא העפר [סוף הכל] יש בו כח אלקי מלמעלה מן המשפיע והוא מה שיש בעפר כח החידוש מאין ליש ממש כמו לחדש התהוות חדשה כזריעה דחטה כשתרקב בארץ מתחדש ממנה רבוי חטים שזהו מחמת כח הצומח שבארץ דוקא כידוע, שזהו הטעם שהכל הי' מן העפר דוקא ובי"מ א' תדשא הארץ תוצא הארץ דוקא כו' משום דנתב"ס דוקא ובסוף שהוא יסוד העפר יש כח התחלה יותר לחדש יש מאין ממש, ואפי' ארי"מ שבעפר מתחדשי' כשהן בעפר ויוכל להיות מהן תוס' ורבוי כמו מ"ח שבעפר וגם אש ורוח שבארץ מתחדשי' להוליד ולהצמיח כל חלקי דצחים שבארץ, שאין כח זה ביסוד האש והמים ורוח בעצם רק שהוא הכל בבחי' או"ח מלמטה למעלה דוקא, כמ"ח שבארץ שעולי' מלמטלמ"ע היפוך המים עצמם שירדו' [מגבוה] לנמוך להיות בבחי' או"י וכן הצמיחה שבארץ עולה בבחי' או"ח וגם המים ואש ורוח שבארץ [כו']. וזהו שנק' ברכה בסוף שהוא ברכה שנעשה בארץ בזריעה וצמיחה באו"ח, כמו הברכה במעשי ידי אדם בעבודתו בשדה לעבוד אדמתו ועבודתו במר"מ שכל אשר הוא עושה הי' מצליח בידו כמו ביוסף הרי הברכה מאת ה' היא שה' יצליח בידו, אבל ברכה זו מתלבשת במעשי ידיו שעושה בארץ דוקא לפי שנתב"ס דוקא, וז"ש וברכך ה' בכל אשר תעשה דוקא וכן [הוא] אומר להניח ברכה אל ביתך ביתך זו אשתו דוקא דאין נותני' כו', וכן הוא בברכת פרי הבטן בבני' דאעפ"י

דבינה יתירה נתנה באשה: נסמן לעיל ע' איתכח.

שהתלמיד מחכים את רבו: חגיגה יד, א. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרצט.

וכאלישע שקיבל פי שניים: ראה מלכ"ב ב, ט.

דארץ . . . מפסק מזון: ברכות מט, א.

שיש בעפר כח החידוש: ראה אמרי בינה שער הק"ש פכ"ב-כג. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקצד ואילך.

שהכל הי' מן העפר . . . תדשא הארץ תוצא הארץ: קהלת ג, כ. בראשית א, יא. שם, כד.

מ"ח: מים חיים.

שכל אשר הוא עושה . . . בידו . . . ביוסף: ראה וישב לט, ג.

וברכך ה' בכל אשר תעשה: ראה טו, יח [ושם: ה"א]. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ס"ע תתקסג

ואילך.

להניח ברכה אל ביתך ביתך זו אשתו: יחזקאל מד, ל. ראה יבמות סב, ב.

דאין נותני': ראה בבא מציעא נט, א.

שמברכים אותו בפרי תולדות בזרעו א"ז אלא בבטן הנוק' שתוליד בני' מכה המ"ג שלה שתצמיח הולד בט"ח ויהי' זרע חיים ותוליד עוד כמו לאה שילדה ו' בנים ולא רחל, דזהו הכלל דברכה בראש תלוי בברכה בסוף כי עיקר ההתחדשות ורבויה הוא בסוף במקבל דוקא. וזהו ג"כ הטעם לענין הרבוי והתוס' בחידוש מעיקרו שהוא בתושבע"פ דוקא יותר מכה המשפיע דתושב"כ כנ"ל וד"ל.

ו'ראי' לזה הוא מה שלע"ל נא' אי"ח עט"ב שיהי' עליי' המל' תושבע"פ שנק' ארץ החיים למעלה במעלה יותר מבעלה שהוא בחי' ז"א בחי' כח"ב ומדות דתושב"כ כמ"ש והארץ אזכור כו' (כמ"ש נקבה תסוכב גבר), כי עכשיו הארץ מקבל ממשפיע בגשמי' וכאדם שעובד האדמה בחרישה זריעה (דאדם שם מ"ה מברר לב"ז) וכמ"ש והוא ימשול בך ואל אישך כו') וכן תושבע"פ מקבל מתושב"כ כנ"ל רק שמתרבה ומתגדל במקבל יותר כו' כנ"ל, אבל לע"ל [ה]ארץ תוציא כל צמחה פרי ותבואה וכל לחם ומזון בשלימות בלי זריעה כלל כמ"ש בחריש כו' וכמ"ש תוצא הארץ גולסקאות כו' ונק' לחם פנג כו' לפי שע"ז א' ברכת ה' היא תעשיר [ו]לא יוסיף עצב בה כי או"ח דארץ תהי' למעלה מאו"י דחסדי' רק במהו"ע א"ס שיומשך בה כח החידוש בלי גבול שלא ע"י מעשה ועבודה כלל, וכמו שנתן ה' חכ' לשלמה בלי גבול כמו חכ' דא"ס עצמו כמו יהב ח"ע לחכימין לחי' בלי ממוצע, וכך יהי' כח החכ' דא"ס עצמו בחכ' דתושבע"פ שלא ע"י קבלה מאותי' דאו"י כמו אשר לא יקוה לאיש שנק' מים כו' ולא ע"י פלפול בקושי' ותירוצי' שזהו כעובד אדמה אלא כמ"ש יצאו מ"ה מירושלי' אל הים הקדמוני דח"ע כו' (וזהו ברכת ה' היא תעשיר עושר דא"ס כעושר דשלמה למהוי א' בא' ממש

אי"ח עט"ב: משלי יב, ד.

כח"ב: ג"ג: (כדחכ).

והארץ אזכור . . . נקבה תסוכב גבר: בחקותי כו, מב. ירמי' לא, כא.

דאדם שם מ"ה: נסמן לעיל ע' איקסו.

מ"ה מברר ב"ן: נסמן לעיל ע' אירטו.

והוא ימשול בך ואל אישך: ראה בראשית ג, טו.

כמ"ש בחריש: תשא לד, כא. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשטז ואילך. ושי"ג. דברים ח"ג ריש ע'

תק"ג.

תוצא הארץ גולסקאות: שבת ל, סע"ב. ראה לקמן ע' איתקיא. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלח. ושי"ג.

דברים ח"א ע' כג. ח"ג ע' תתקז.

לחם פנג: נסמן לעיל ע' ארה.

ברכת ה' היא תעשיר . . . בה [ב': עמה]: משלי י, כב. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשיח. ושי"ג.

כמדבר ח"ב שם ע' תתיח.

שנתן ה' חכ' לשלמה: מלכים"א ג, יב.

יהב ח"ע [חכמה עילאה] לחכימין . . . כח [ג': המשכת]: ראה גם לעיל ע' אית"ט.

אשר לא יקוה לאיש: מיכה ה, ו.

יצאו מ"ח מירושלי': זכרי' יד, ח (כדילוג).

למהוי א' בא': זהר תרומה קלה, סע"א.

שזהו מיש ליש כו', והוא ע"י הפלפול דעכשיו דוקא כמו יום שכולו שבת בכל שבת דכתי' ויברך אותו ע"י וי"מ דחול באו"ח כו', וז"ש בעדן למחכה לו למאן דדייק מילי דחכ' בתושבע"פ ע"י פלפול כמ"ש במ"א וד"ל. וזהו הלכה אותי' הכלה וכמ"ש משמח חתן עם הכלה דכלה עיקר כו'. וראי' ברורה לכ"ז הוא ממש א"ח עט"ב כמה שאנ"ר שעיקר התגלות אמיתי' נקודת רצה"ע שבכל מצוה הכתובה בתושב"כ אינו רק בתושבע"פ בהלכות הפרטי' דציצית ותפילין וכה"ג עד שיודעי' איך לעשותם בפ"מ דזהו עיקר הרצון שלמעלה מן החכ' דתושב"כ, כי א"א שיתגלה עצמות הרצון שלמעלה מן הטעם וחכ' ורצון באותי' דתושב"כ אעפ"י שגנוז בהן האור דח"ע שבראש רק בהעלם וסתומות כנ"ל אבל בתושבע"פ הרי נתגלה דוקא, ולכך אנ"ר שיש בכח חכמי דתושבע"פ לגזור אומר בהטיית רצה"ע שבמצות כפי דעתם כמ"ש לא תסור ימין ושמאל אפי' על שמאל כו' וכמ"ש במשה בכל ביתי נאמן הוא כנאמן בית שעושה כרצונו בבית כבעה"ב עצמו כו' כמ"ש במ"א וד"ל. ולפי"ז הרי מובן שיש שרש לחכ' תושבע"פ בבעה"ר"צ העליון שבתושב"כ עצמו למעלה מתושב"כ לכך יש ביכלתם לגלות אופן הרצון בכל פרט בחידוש מעיקרו שלא הי' בתושב"כ וכש"כ לגדל ולהרחיב כו', וכ"ז מורה היות שרש התחלה דרצה"ע בגמר וסוף דוקא שזהו סוף גילוי עצם הרצון שאינו מורכב בח"ע כלל וזה אינו נגלה רק במקבל דוקא שנק' ארץ שנתב"ס דוקא כנ"ל, וז"ש ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמי' ארץ קדמה לשמי' מטעם הנ"ל, ע"כ בגמר וסוף דמע"ב ביום עשות שיתף והקדי' לשם הוי' לאלקי' שנתב"ס כנ"ל דזהו עיקר המכוון בתחלת המח' דסומ"ע דארץ קדמה לשמים כו' מטעם כל הנ"ל וד"ל.

ובכל הנ"ל יובן מארז"ל גדול יום הגשמי' כיום קיבוץ גליות כו', וי"ל מה שייכות יש ליום הגשמי' עם קיבוץ גליות. אך הנה כתי' זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד הרי הזריעה נק' בשם צדקה כצדקה שמפזר מעות להחיות רוח שפלים כך הזריעה שזורע תבואה ומפזר בארץ כדי להחיות

יום שכולו שבת . . . ויברך אותו: תמיד בסופה. ראה בראשית ב, ג.

בעדן למחכה לו למאן דדייק: נסמן לעיל ע' איתסו.

הלכה אותי' הכלה: פרי עץ חיים שער (יז) הנהגת הלימוד (ד"ה גם העוסק בתורה). מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' ק"א. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' תרטו וע' תתכג. ח"ג ע' אק"ט.

משמח חתן עם הכלה: נוסח ברכת נשואין. ראה סידור דרושים לחתונה קלב, א ואילך. שם ברכת נשואין

קלת, ב ואילך. תורה אור ויגש מה, רע"א. לקוטי תורה שיר השירים מט, ב.

לא תסור . . . אפי' על שמאל: שופטים יז, יא (בדילוג). ראה ספרי שם.

בכל ביתי נאמן הוא: בהעלותך יב, ז. ראה שערי אורה שער החנוכה ע' 38. תורת חיים ויקהל תקצ, ב

ואילך. פירוש המלות עד, א.

ביום עשות ה' אלקי' ארץ ושמי': בראשית ב, ד.

גדול יום הגשמי': תענית ת, ב. ראה לקמן ע' איתסו.

זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד: הושע י, יב (ושם: קצרו — אבל כ"ה גם בסוכה מט, ב. לקמן ע'

איתסו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשטז. ושי"ג. דברים ח"ג ע' תתקנ. ושי"ג).

מזרע זו להיות מזון וחיות לכל העולם, וכך הוא בזריעה דצ"ע דכת" אור זרוע לצדיק כו' שהוא אור דתו"מ, שוהו חוק לישראל כו' בש"ע כנ"ל שאז נקלט זריעה עליונה זו בכנס"י לכל השנה, ומה שיצמיח בזריעה זו בפרטי' בכל ימי השנה באור גילוי אלקות שבתו"מ ותשובה שבכאו"א כנ"ל [זהו] קצרו לפי חסד שזוהו הקצירה שאחר הזריע' [שהיא] בכפלי כפליים כו' כנ"ל וכמו בא יבא ברינה כו'. אך י"ל מ"ש לפי חסד מה ענין פי דחסד זה שיקצרו בשבילו. אמנם הנה תחלה י"ל ענין קיבוץ גלויות שזוהו ג"כ כמו ענין הקצירה שאחר הזריעה הנ"ל. והנה ארז"ל צדקה עשה [ה' עם ישראל] שפזרן בד' רוחות העולם כמ"ש כי כד' רוחות כו' ונק' שה פזורה בין אוה"ע כמ"ש וזרעתי את בני וזרעתי לי בארץ כו', שזוהו ממש כמו הזרוע חטי' בארץ שהוא מפזר אותן בפירור ופירוד לחלקי' כל חטה וחטה במקום בפ"ע ויש ריחוק מקום להפסיק בין חטה [וחטה] דאם הי' זרוע כמה חטי' בב"א במקום א' לא היו צומחי' כלל אך בהיות שמפזר כל חטה וחטה להיות במקומה בארץ [במקום] מיוחד בפ"ע דוקא אזי תקלט בארץ כל חטה וחטה ותצמיח בכפליים כמה חטים, ולכך צריך הזרוע לילך בקב החטי' לפזרו אנה ואנה למרחוק כזרוע[ה] כידוע. וכך יובן למעלה בענין אור זרוע לצדיק [כו'] כידוע דכל הנשמות שבאו בעוה"ז בגופי' גשמי' זה שנמשך מלמעלה בדרך זריעה כמ"ש ג' שותפין כו' וה' נותן בו נשמה וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת כו' [אתה] נפחת כי וכמו נשמת אדה"ר בכלל דכת' ויפח באפיו נ"ח וארז"ל שאין ב"ד בא עד שיכלו כל הנשמות מן האוצר כו' דכל הנשמות כלולי' באוצה"ע שהוא בחי' מל' בדרך עיבור (כמו אשה עוברת כו') ויוצאי' משם בדרך לידה מאין ליש, והן נשמות ורוחות כו' דבי"ע כידוע, וא"כ הרי מאור א' הזרוע לצ"ע [דאדם] דאצי' במל' נמשכו כמה נצוצו' ונשמו' קדושות והוא מצד שזריעה זו היא באה בדרך פיזור ופירוד בכמה מקומות והוא מה שנתפזרו ניצוצו' הקדושות בריחוק מקום בעוה"ז בגופי' בלבוש שק דק"נ כזריעה בעפר הארץ כנ"ל והוא מ"ש שפזרן בד' רוחות כו' (והגם שבא"י היו כללות נשי' במקום א' בארץ ונתברכו שם ביותר, זהו שהי' הארת אור הקדושה ברבוי הכלים במל' דקדושה עצמה לאחר הביור דק"נ

אור זרוע לצדיק: תהלים צו, יא.

שבתו"מ [ג"ג: שבמזות]. . . בא יבא ברינה: תהלים קכו, ה.

צדקה עשה . . . שפזרן . . . כי כד' רוחות: זכרי' ב, י. ראה גם פסחים פז, ב. ילקוט שמעוני בשלח רמז רסו. שה פזורה: ירמי' ג, יז.

וזרעתי את בני: ירמי' שם לא, כו [ושם: בית ישראל — אבל כ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ב. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תכנ וע' תתסא (בהערה). ח"ג ע' תתפא (בהערה). ע' תתצה וע' תתק. דברים ח"א ע' שא. ח"ב ע' תל (בהערה)].

וזרעתי לי בארץ: הושע ב, כה.

ג' שותפין . . . וה' נותן בו נשמה . . . נשמה שנתת בי: ראה נדה לא, א . . . ברכת אלקי נשמה. ויפח באפיו נ"ח . . . שאין ב"ד בא: בראשית ב, ז. ראה עבודה זרה ה, א וברשי' ותוס' שם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עז. ושי"נ. ח"ב ע' תקלה.

שהוא א"י שנק' ארץ טובה ורחבה איש איש בנחלתו [ו] שבטו דוקא כו' בכחי עולם התיקון כמו שיהי' לעיל בעוה"ב שנק' ארץ החיים דלעילא, אבל בזמנה'ג' שהשכינה בחו"ל דוקא כמ"ש גלו לאדום שכינה עמהם הרי כל ניצוצו' הקדושה הכלולי' במל' נמשך למטה בהתלכשות בלבוש שק דק"נ דוקא בסוד גלות שנק' גלגולי' כו' [ו] זהו דוקא בא בדרך פיזור ופירוד במקומות רבים ורחוקים כידוע דשכינה אזלא מדוך לדוך [ו] מאתר לאתר (כמ"ש ויתהלכו [[הנצוצות]]) מגוי אל גוי כו') כדי לברר ולהעלות הטוב שנפלו בק"נ ע"י תו"מ ותשובה ואוי"ר דנשמות בגופי' בהיותם בגלות שם דוקא, כענין שא' בר"מ בנוהי דאברהם בגלותא דאדום דוקא לברר לאדום גבו' דק"נ בכחי' האהבה האלקי' דאברהם ובנוהי דיצחק ביראה ופחד אלקי' מת[גו]ררי' בגלות' דישמעאל חסד דק"נ כו' וז"ש המן מפוזר ומפורד כו' כדי שיתבררו לעיל כל ע' אוה"ע כמ"ש אז אהפוך אל עמי' כו' כזורע קב להוציא כמה כוריי' כו' (וכמו בגלות דמצרים שהיו ס"ר ניצוצו' שיצאו מנהר נילוס דכתי' ואעשך שם לגוי שם דוקא), ולעיל יהי' הכירור גם בג"ר דק"נ שהן הקני כו' ולא בז"מ לבד ע"כ א' אז יאמרו בגוים דוקא הגדיל ה' לעשות עם אלה כו' כמ"ש במ"א בענין צדקת פרונו [פזרונו] כו' משום דכתי' בהנחל עליון גוים יצב גבולות כו' וד"ל.

והנה עיקר המשל בענין הזריעה דנצוצו' בגלות זהו רק מה שכל עבודה האלקי' בתפלה באוי"ר ובתו"מ ותשו' וכה"ג הכל בא מן המצר והדוחק דוקא ולא מצד עונג ושמיחה וטוב לבב כמו [שהי'] בהיות ישראל על

א"י שנק' ארץ טובה ורחבה: שמות ג, ת. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' לו. וש"נ. א"י . . שנק' ארץ החיים דלעילא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קד. וש"נ. דברים ח"א ע' ה. וש"נ. גלו לאדום שכינה עמהם: ספרי מסעי לה, לד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תלה. וש"נ. ויתהלכו (נהנצוצות) מגוי אל גוי: תהלים קה, יג. דברים הי"מ-א טז, כ. ראה גם לקמן ע' א'תסא. תורת חיים שמות נה, ב.
 שא' בר"מ בנוהי דאברהם . . ובנוהי דיצחק: נסמן לעיל ע' א'תלג.
 מפוזר ומפורד: אסתר ג, ת. ראה תורת חיים בשלח ע' שלה.
 אז אהפוך אל עמי: צפני ג, ט.
 כזורע קב להוציא כמה כוריי': נסמן לעיל ע' א'תלד.
 ס"ר ניצוצו' שיצאו מנהר נילוס: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עב. וש"נ. ח"ב ע' תשת. במדבר ח"ב ע' תשטו. וש"נ.
 ואעשך [ג"ג]: ואעשה] שם לגוי [בג"ג ניתוסף: גדול]: בתורת חיים בשלח שלה, סע"ב: ואעשה אותך שם דוקא לגוי גדול [תשא לב, י: שלח יד, יב — במשה]. לך יב, ב [באברהם. ושם: ואעשך לגוי גדול]. ריגש מו, ג [ושם: כי לגוי גדול אשימך שם — ראה ביאורי הזהר ויגש קלו, ב].
 בג"ר דק"נ שהן הקני: ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' י ואילך. לקמן ע' א'תצא.
 אז יאמרו בגוים: תהלים קכו, ב.
 צדקת פרונו [פזרונו]: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקצו ואילך. תורת חיים שם ע' (שלג) שלה ואילך.
 בהנחל עליון גוים [ג"ג]: כו' יצב גבולות: האוינו לב, ת.

אדמתם בא"י כידוע (שזהו מ"ש תחת אשר לא עבדת כו' דקאי בא"י דוקא ששם צ"ל בשמחה וטוב לבב דוקא מרוב כל כמו בעוה"ב מטעם הנ"ל. והענין הוא כמבואר במ"א שעיקר ענין גלות השכינה בכלל ובפרט בכל ניצוץ דקדושה זהו רק ענין טרדת הפרנסה שמבלבל המוח והלב לגמרי ע"י עוצם הטרדה ודוחק השעה שלא ימצא מנוח לנה"א כי בנפשו יביא לחמו עד שישתקע בעומק הבלי טרדתו ונפרד ממילא ונעשה ריקם מכל אור וחיות אלקי בתו"מ ותפלה כו' וכמת' יחשב בטמטום הלב והמוח כאבן ממש ויתמרמר בנפשו מאד [מזה] עד ש[נ]מאס ויקוץ בחיי הבלו ויתעורר לצעוק אל ה' בצר לו מבית ומחוץ ברוחני נשמתו שבחשך ילך ובגשמיות בדוחק ולחץ וצרות רבות [ורעות] כו', ומתוך המרירות ושפלות כזאת כאשר יתפלל ויצעק מקירות לבו זהו העולה לה' לתענוג ונח"ר יותר מכמו שהי' מתפלל בכוונה ושמחה מתוך רוחב לבו באור תו' ואה"ר בתענוגי' בטוב לבב מרוב כל, וכל העלא' העבודה דתפלה ותו"מ בזמה"ג יהי' איך שיהי' שיעלה לרצון מתוך המיצר דנשמ' מהיפוכו שזהו ענין הברורי' שיתבררו ויתלבנו בגלות [י]עלה למעלה הרבה יותר מכמו שהי' העלא' בזמן בהמ"ק וכמ"ש במ"א ע"פ כן בקדש חזיתך הלואי כן כו' דרשפי' רשפי אש בגלות' דוקא מצד הריחוק שנתרחק מאור פני כו' שמחמת זה יתעורר יותר בפנימי' נקודת יהדותו בקירוב שאחר הריחוק שתגדל ההתפעלות בעצמו' הנפש ממש (כמו שרואי' בחוש שכאו"א לפ"ע בזמה"ג שכל עיקר התעוררות הלב בתפלה ותו"מ אינו בא רק ע"י המרירות העצומה בנפשו מן הריחוק כו' או ע"י ביטושי' בגשמי' שע"יז יכנע לבבו האבן ויתעורר ביותר כו', וגם כל המצו' שעושי' אינו רק מחמת שפלות וריחוק שיאמר לנפשו נושא אז יתחזק לעבוד את ה' בקעומ"ש פשוטה בשפלות ולא בהגבהת הלב כלל כו').

וזהו כל עיקר המכוון בזמה"ג בתו"מ ותפלה דישראל רק להיות בחי' העלאה ובירור [דרע] דק"ג שנשבר בשפלות ומרירות זו עצמ' שעולה למעלה יותר מגוף התענוג ורצה"ע שבתו"מ בשמחה וטוב לבב בא"י כנ"ל (ומ"ש תחת [אשר] כו' זהו בא"י ע"כ ועבדת את אויביך בגלות, אבל ברורי' דק"ג העיקר הוא בגלות שמתבררים ומתלבני' הניצוץ במרירות ולב נשבר, שזהו עיקר סוד הגלגולי' דנשמות בעמ"ר דק"ג כדי להעלות עמו דוקא כל

תחת אשר לא עבדת: תבוא כח, מז.

בנפשו יביא לחמו: פיוט (לימים נוראים) כי כשמך.

כן בקדש חזיתך הלואי כן: תהלים סג, ג. ראה זהר תרומה קמ, סע"א ואילך. לעיל ע' אישלב. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"א ע' קה. ושי"נ. דברים ח"ג ע' אצה. ושי"נ.

דרשפי' רשפי אש: שירי השירים ת, ו. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקיב. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תשי. ח"ג ע' תתקעב.

ועבדת את אויביך: תבוא כח, מה.

שו"ה שזהו — בעמ"ר [בעומק רע] בבכי יבאו: ירמ" לא, ת. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' אקכב.

דברים ח"א ע' קיג.

הטוב שנפל שם כמ"ש בכ"י יבאו [בכ"י] דוקא כו', והוא מן המצר ודוחק שמשם ישבו אל ה' בצעקה ותפלה כמ"ש ובקשתם משם דוקא את ה' כו' שזהו למעלה יותר מעצמו' התו"מ ואוי"ר שבשמחה וטוב לבב מרוב כל מטעם שיש יתרון הרבה בהיפוך החשך לאור ע"י תשומע"ט בעוה"ז שעה א' יותר מכל חיי העוה"ב שנק' רוב כל כידוע שמטעם זה בע"ת גדולי' מצ"ג ומשה לא זכה לתשו' רק קודם מותו וכן משיח יעשה לצ"ג בע"ת אך דוקא לצ"ג יעשה בע"ת כדי להעלות מע"ט שלהם שהי' בשמח' ותענוג עצמי למע[ל]ה מזה, והוא ענין המרידות ושפלות דתשוב' מן המצר כנ"ל כמו דוד כו' שהי' בע"ת וכיעקב שנעשה בע"ת כו' (ונמצא מובן מזה דיש הפרש בין תו"מ ואוי"ר שבא"י שהוא בחי' התיקון דאוי"ר ברבוי הכלי' דוקא שלכך צ"ל בשמחה וטוב לבב דוקא להמשיך מעצמות התעה"פ ע"י שמחה ש"מ כו' ובין קיום התו"מ בחו"ל בגלות שהעיקר הוא לברר לז"מ דתוהו שנתפזרו שם ניצוצו' דקדושה כדי להתלבן ולהתברר וכל התו"מ שכימי הגלות אין הכוונה למעלה [רק] מצד עצם העונג ורצה"ע שבהן רק מצד שנעשין בהיותן בצרות ולחץ ומשם דוקא יתעוררו בתפלה ותו"מ יהי' איך שיהי' אף שהן בלא כוונה ושמחה כו' עולי' למעלה יותר מצד העלאת הברורי' דנוגה שיש בזה יתרון האור ביותר (ובזה יוסר הקטרוג על שאין ישראל עושין מצו' בשמחה וטוב לבב בגלות כי אדרבה מתוך השפלות יותר טוב). וזהו ענין הצמיחה ברבוי גדול שהוא בכח"י זריעה בגלות דוקא כי זהו ענין הריקבון דחטה שתורקב בארץ והי' כלא הי' ממש אז תתלבש בה כח הצומח ותצמיח חטים חדשים ברבוי, כן עדי"מ מה שנזרעו ניצוצו' רבי' בכח"י לבוש שק דק"ג כמו בשעבוד הפרנסה לעבוד עבודת הגוף בחומר ולבני' כו' ותקצר רוחם מאד ויצעקו אל ה' בתפלה וכה"ג זהו כצמיחה אחר הריקבון דתפלה ומע"ט הללו יעלו ברבוי גדול, וז"ש אז יאמרו הגדיל ה' כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן מ"ש זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, דהנה מבואר למעלה במשל הזריע' שהוא בדרך פיזור לחלקים להיות כל חטה בפ"ע במקום מיוחד כו', וכך הוא באור הזרוע לצ"ע בכלל ובפרט בכל ניצוצ קטן מישראל שנתברר ונתלבן במצר ודוחק דחומר הגוף בשעבוד עול סרדת

ובקשתם משם . . . את ה': ואתחנן ד, כט. ראה שער תשובה ח"כ שער התשובה ט, א.
 תשומי"ט בעוה"ז שעה א': ראה אבות פ"ד מ"ז.
 בע"ת גדולי' מצ"ג: נסמן לעיל ע' אקעג.
 ומשה לא זכה לתשו' רק קודם מותו: נסמן לעיל ע' אקעט.
 משיח יעשה לצ"ג בע"ת: נסמן לעיל ע' אקעט.
 אך דוקא לצ"ג: ראה גם לעיל ע' אשלד. ע' איתכה. לקמן ע' איתקב ואילך.
 דוד כו' [ג': מלך ישראל] שהי' בע"ת: ראה עבודה זרה ד, סע"ב ואילך. תורת חיים תולדות כא, ד. תצוה ע' תעה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קיג וע' ש"ד.
 וכיעקב שנעשה בע"ת: נסמן לעיל ע' אישפו.
 זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי החסד: נסמן לעיל ע' איתנט.

הפרנסה עד שיצר לנפשו ברוחני' ובגשמי' שזהו כמו רקבון החטה כנ"ל שע"ז תצמיח ברבוי יותר, והצמיחה הוא בכח' העלא' הטוב בתו"מ ותפלה שיתפללו ויעבדו את ה' מתוך השפלות יהי' איך שיהי' כו' ובכל ברורי' והעלאות אלה עולים למעלה מכל הניצוצו' שנתפזרו בזריעה בכל ימי הגלות (שהן בני' בציו"ר אדם דתו"מ רק שנתרחקו זמ"ז ביותר כריחוק בנוהי דאברהם בגלותא דאדם שבכח' החסד והאהבה ובנוהי דיצחק בגלותא דישמעאל וכה"ג וכת"י גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם שזהו קיבוץ גליות להיות בקומה [אחד] והוא ע"י המשניות כו' וכמשי"ת). אך לאחר הצמיחה ברבוי גדול יותר בכח' או"ח אז הוא ענין הקצירה כמו הקוצר תבוא' מפוזרו' ועושה אלומות רבות במקום א', שזהו ענין קיבוץ גליות ישראל שיתקבצו מפוזרים בד' רוחות במקום א', והוא ענין האסיפה והקיבוץ מכל הברורי' דק"נ מתו"מ ותפלה שהי' כל ימי הגלות בכל העבודה האלקי' דכל הניצוצו' יעלו בהתבררות מן החשך כנ"ל זהו ענין ההבאה מלמטלמ"ע שנק' קצירה כנ"ל כי כ"ד [שהובא] לשרשו ומקורו זהו כקוצר שתולשין מן המחובר לקרקע שלא יהי' [עוד] יונק מן הארץ בצמיחה אלא יהי' ראוי למאכל אדם, וזהו וקצרו לפי חסד שזהו קודש לה' כמ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתו כו', והוא היפוך הזריעה שנמשך בפיו"ר בארץ מלמעלמ"ט והקצירה הוא ההבאה דכל טוב מתומ"צ ותפלה הנברר ונצמח למעלה שיהיו ביחוד עליון ויוכללו במקורם הראשון כמו שהוא בפנימי' דחכ' וחסד דאדה"ע שהוא מקור דתו"מ שנק' חק לישראל כו' כנ"ל וד"ל.

וענין לפי חסד דוקא הענין הוא כמבואר למעלה דבחי' הפיו"ר לחלקי' בזריעה וכן בגשמי' בטפה כו' זהו מבחי' גבו' שבחסד שהוא עיקר החסד למקבלי' שיהי' מתברך ונתוסף [הזרע] בצמיחה כנ"ל. וכך הוא למעלה בענין אור הזרוע לצ"ע בהתחלקות ופיו"ר בארץ העליון (באוצר הנשמות) זהו בחי' גבו' שבחסד וכן בהתחלקות האותי' דתו' כנ"ל. וזהו שנק' פי חסד העליון, וכידוע ענין ההפרש בין פי לפה דפה הוא במל' בחי' נוק' ופי הוא בחי' יסוד כמו [כי] פי המדבר אליכם כמ"ש בזה"ר. והענין הוא דבחי' גילוי אותי' הדבור בה"מ הפה כאחה"ע מהגרון כו' ואופני צרופיהם בתיבות זהו

בנוהי דאברהם . . . ובנוהי דיצחק בגלותא דישמעאל: נסמן לעיל ע' איתלג.
 גם כי [ג]: ליתא] יתנו בגוים . . . ע"י המשניות: הושע ת, י. ראה לקמן ע' איתסו הערה ד"ה: דאין.
 קדש ישראל לה' ראשית תבואתו: ירמי' ב, ג.
 דפה הוא במל': ראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים בערכו.
 ופי הוא בחי' יסוד: ראה ספר המאמרים תקס"ב כאן ע' לד. פירוש המלות עא, סע"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ריש ע' אמג.
 (כ"י פי המדבר אליכם: ויגש מה, יב.
 שויה בחי' — בזה"ר [י"ב: בזה"ר] . . . דבחי' גילוי . . . בתיבות זהו: י"ב: ליתא.
 בה"מ: כה' מוצאות.
 כאחה"ע מהגרון: ראה ספר יצירה [פ"ב מ"ג, ובהוצאת מנטובא שכ"ב] פ"ב מ"א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קה, וש"נ.

שנק' פה המדכר בגילויי הבל הקול החצוני שיוצא מופרד לחלקי כל אות בפ"ע כי כל אות ואות יוצא מופרד כמוצא שלו מהבל הלב הפנימי ששם הקול בהעלם וכללות עדיין ונק' קלא פנימאה כו', והעלם קול פשוט זה שכהבל הלב מתחלק בה' מוצאו' ונק' פי המדבר לשון זכר להיותו בחי' מקור משפיע לדבור שבפה שבמוצאות שמוציא מהבל הלב הפנימי לאויר לחוץ כו'. ונמצא מובן שיש ב' מיני התחלקות ופירוד, א' בהבל הלב הפנימי שנק' קול פשוט ועצמי שמתחלק בה' מוצאות ומה שה' מוצאות הפה מוצאי' בגילוי מהעלם זה דקול פשוט נק' פי לשון זכר, והב' בחי' הבל מה שהבל הפה יוצא ומתחלק באויר העולם בצרופי אותי' רבים ושוני' לאין שיעור כלל, ומבחי' פי שהוא בחי' דכר נמשך שרש התחלקות דפה שהוא בחי' מקבל, אך מלמטלמ"ע מעלה כל ריבויי הדיבור במקורו בהבל הלב שנמשך מן המוח הפנימי' כו' שמשם מקור מוצא הראשון לכל התגלות האותי' הדבור שבפה וד"ל.

וכך יובן בענין מ"ש וקצרו לפי חסד דוקא, כי ענין הקצירה זהו בחי' הבאת והעלאת כל התו"מ ואויר דנשמות בקיבוץ א' למקורם הראשון והיינו כל בחי' התחלקות האותי' שנתפזרו בזריעה מאור הזרוע לצ"ע בהמשכה מלמעלמ"ט מחסד וח"ע בפי חסד שזהו התחלקות האו' בה"מ הפה העליון וכמ"ש בס"י וקבען בפה (שהוא תושבע"פ) שנק' גבו' שבחסד העליון דמשפיע, ע"כ אחר שיצמח אור הזרוע לצ"ע בנשי' בארץ ברבוי גדול כנ"ל אזי יעלו ויוכללו למעלה במקורם העצמי שנק' פי חסד העליון בתוס' ברכה. וזהו וקצרו קצירה זו הוא הקיבוץ העולה מכל הברורי' דנשמו' בתו"מ ותפלה ותשוב' בכל ימי הגלות כנ"ל שיוכללו בפי חסד וכמ"ש אדם לעמל יולד לעמל תו' ומלאכה בברורי' דק"נ וכל עמל אדם לפיהו לפי חסד כנ"ל וע"כ א' קדש ישראל לה' כו' כל אוכליו כו' (וזהו ויתהלכו הנצוצו' כו' לא הניח כו'). ואמנם כ"ז הוא ע"י תושבע"פ דוקא שהוא עיקר הברור בדבור שבחי' דמל' בכשר פסול כו' בלימוד המשניות דוקא (שהן הלכות ברורות אחר הפלפול דגמ' שהוא כמו עוה"ב שלאחר הבירור ע"כ השונה הלכות בכ"י כו' והוא שא' למחכה לו כו'), שזהו הקצירה לפי חסד הנ"ל משום דא"ח ע"ט"ב כו' בטח בה לב בעלה כו' עד תנו לה מפרי ידי' דקאי הכל בתושבע"פ

ש"ה משפיע — הלב הפנימי לאויר: ג: הפה.

בס"י וקבען בפה: ראה שם פ"ב מ"ג.

אדם לעמל יולד לעמל תו' ומלאכה: איוב ה, ז. ראה סנהדרין צט, ב.

וכל עמל אדם לפיהו: קהלת ו, ז [ושם: כל . . האדם].

ויתהלכו . . לא הניח: תהלים קה, יד. דברי הימים"א טז, כא. ראה גם לעיל ע' א'תסא.

השונה הלכות בכ"י: נדה בסופה. ראה אגרת הקדש סכ"ט. לקוטי תורה שיר השירים כט, ד. תורת חיים

מקץ סד, ג. לקמן ע' א'תעה.

למחכה לו: נסמן לעיל ע' א'תטו.

דא"ח ע"ט"ב . . בטח בה לב בעלה . . תנו לה מפרי ידי': משלי יב, ד. שם לא, יא-לא.

מ' קרינו לה. וז"ש דאין הגל[י]ות מתכנשין אלא בזכות לימוד המשניות
דוקא שנא' גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם וד"ל.

ובכ"ז יובן מא' גדול יום הגשמי' כיום קיבוץ גליות כמ"ש שובה ה' את
שבתינו כאפיקים בנגב כו' להיות שעיקר המכוון בטיפי' דגשמי'
שיריה לארץ שהן כנ"י ותצמיח ברבוי כנ"ל, והרי קודם שיתחלקו הטיפין זהו
חסד העצמי' ופשוט בקול פשוט בהבל הלב והיינו תושבע"פ ותושב"כ,
והמכוון בתכלית הצמיחה בתושבע"פ בברורי' דגלות בתפלה ותו"מ היינו
שיכללו בחסד העצמי' כמו שהוא קודם שנחלק בה' מוצאות כו' כנ"ל, א"כ
הרי קיבוץ גליות זהו [ס]וף המכוון [ד]גשמי', והכל ענין א'. וזהו ענין מוריד
הגשם שאו' בש"ע שהוא גשם ומטר דתו"מ שיהי' מזה תוס' צמיחה הגדולה
בכל השנה שאחר זה יהי' הקצירה לבחי' פי חסד להיות חק לישראל בש"ע
לכלכל חיים בחסד כנ"ל וד"ל.

בעזרה"ה (ביאור לתורה דשמ"ע ע"פ הללו את ה' כל גוים כו')

להבין מ"ש בע"ח דכל עיקר ענין התורה והמצות הוא רק לברר בירורי
נוגה' שהוא בחי' העלאות [ה]ניצוצות דרפ"ח כו', ויש לכאורה

דאין הגליות מתכנשין: ראה ילקוט שמעוני הושע ה, י (רמז תקכה). תרי"א שמות ג, ג. לקו"ת בחקותי
מח, ד. מטות פג, ג [ושם מציינ: ברבות פ' צו פ"ז (ג)]. דברים א, רע"ג. אוה"ת שמות ע' יז: דברים ע' לב:
הושע כרך א ע' תלה. וש"נ. וראה ג"כ תשובות וביאורים מכ"ק אדמו"ר שליט"א [קה"ת תשל"ד] ס"ד (ע' 19
ואילך).

גדול יום הגשמי' . . . שובה ה' את שבתינו: תהלים קכ, ד. ראה לעיל ע' איתגט.

ש"ה חסד — והיינו תושבע"פ ותושב"כ: ג"ל: והוא תושב"כ כנ"ל.

להבין מ"ש בע"ח: נמצא בבוך א (114) ע' שכט [בכותרת: ביאור ע"פ הללו את ה' כל גוים].
ב (148) קסה, ב [בכותרת שכפנים]. ג (258) ע' קעג [בכותרת: ביאור על פסוק הללו. ונכתב
רק חלק — עד לקמן ע' איתגט]. ד (426) ע' רצג [ובמפתח שבריש הספר: מאדמורי"ב נ"ע ביאור הללו את ה'
כל גוים מענין האנ[ו]שפייון. — תיבות. ביאור . . . גוים"הם, כנראה, בכת"י אחר]. ה (527) רו, ב [בכותרת
שכפנים]. ו (949) קו, ב [בכותרת: ביאור . . . גוים הנ"ל. ולפני זה בא שם המאמר ד"ה הללו]. ז (1078) ע'
תמח [בכותרת: שמע"צ. ביאור . . . גוים]. ח (1119) ע' נג [בכותרת שכפנים]. ט (1154) ע' קד. י"ב (2001) צח,
ב [בכותרת: ביאור לתו' דש"ע הנ"ל. ולפני זה בא שם המאמר ד"ה הללו].

המאמר נדפס מבוך ב והבא בתוך אריחיים ניתוסף מבוך הז"ב.

המאמר (שעליו קאי הביאור שלפנינו) הוא ד"ה הללו משמ"ע תק"ע [ובאוה"ת ואתחננו ע' קלד מזכיר גם
ביאור לד"ה זה] — נדפס בסה"מ תקס"ט ע' רלח. וגם הביאור שלפנינו נדפס בהוספות שם ע' רנא.
במאמרי אדה"א דברים ח"א ריש ע' יד כותב: ועיין תירוץ לזה בביאור ודרוש דע' פרי החג ע"פ הללו את
ה'. ואולי כוונתו למאמר דידן.

מ"ש בע"ח: ראה שם שער (מט) קליפת נוגה פ"ה. ספר המאמרים תקס"ז ע' רכו, ומקבילו בלקוטי תורה
שלח לו, כ. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"ד.
(ה)ניצוצות דרפ"ח: נסמן לעיל ע' אקעד.

סתירה גדולה ע"ז מ"ש בזהר דשרש תרי"ג המצות הן בחי' תרי"ג המשכות מבחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא ועם ז' מצות דרבנן הם תרי"ך עמודי אור בגי' כתי' כידוע, וגם הלא ידוע דהמצוה בעצמה הוא בחי' המשכה ע"מ מצות סוכה הסך הוא בחי' המשכת מקיפים דאימא ומצות תפילין הוא בחי' המשכת המוחי' דאו"א לז"א בד' פרשיות קד"ש וכו' ומצות ציצית הוא בחי' המשכת ל"ב נתיבות חכמה מבחי' אור מקיף דטלית והן ל"ב חוטין דציצית כידוע ועד"ז כל המצות, והגם שיש הרבה מצות שהן בחי' העלאות כמו מצות הקרבנות וכיוצא, מ"מ הרי מבואר בע"ח דכל עיקר שרש כל המצות בכללות אינו אלא להוסיף אורות באצי', וידוע ענין הוספת אור שהוא בחי' המשכה מעצמות המאציל מלמעלה למטה, ואיך א' בע"ח שכל עיקר התורה והמצות הוא לברר בירורי נוג"ה שהוא בחי' העלאה כידוע. וגם שרש התורה שא' בע"ח שהוא לברר בירורים דוקא כי בחכ' אתברירו כידוע וכמ"ש להבדיל בין טמא לטהור כו', הנה לכאורה יש סתירה גדולה ע"ז ממה שידוע בעיקר מצות ת"ת שהוא להמשיך א"ס בחכ' עילאה כי אורייתא מח"ע נפקת כו'.

אך הנה כ"ז יובן בהקדים שיש ב' מיני מצות, הא' בחי' המצות הרוחניות כמו שהן למעלה באצי' ונקראו מצות הוי' או ארחות הוי' וכיוצא והן הנק' ג"כ בשם רמ"ח אברים דמלכא והוא בחי' רמ"ח אברים דז"א, ושרשם הראשון הוא נמשך מבחי' תרי"ג ארחין דא"א וע"כ נק' ארחות הוי' כמ"ש באד"ר, דהיינו כמו מצות סוכה למעלה הוא מ"ש בסוכות הושבתי את בני' שהן ענני כבוד שהן בחי' מקיפי' עליונים דאימא דאצי' כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים וכתוב כנשר יעיר כו' על גוזליו ירחף כו' שהוא אור אימא

מ"ש בזהר . . . בגי' כתי' : נסמן לעיל ע' ארצט.

דמצוה . . . בחי' המשכה . . . בחי' העלאות: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקסח ואילך. ושי' במדבר ח"ב ע' שעב ואילך. דברים ח"ב ע' תקיח.

בניח . . . המצות . . . להוסיף אורות באצי': שם שער (לט) מ"ז ומ"ד דרוש יא כלל טז. ולפעמים מובא בשם הפע"ח (באור התורה מקץ כרך ה ע' 1956 מציינ: בהקדמה דהפע"ח). ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' שכה ובהנסמן לשם. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיט. וע' תתק"א. ושי'. במדבר ח"ב ע' שעג. ח"ג ע' אכג.

בחכ' אתברירו: נסמן לעיל ע' אקעד.

להבדיל בין טמא לטהור: שמיני יא, מז [ושם: הטמא ובין הטהור. אבל כ"ה גם לקמן במאמר זה ע' איתעג. מאמרי אדה"א במדבר ח"א ע' קסב. ח"ב ע' שנד [ושם: הטמא]. שם ע' שסח (ע' תתנב). ח"ג ע' איד. דברים ח"א ע' רמה וע' רמח [ושם: הטמא]. ח"ג ע' תשפור. אורייתא מח"ע נפקת: נסמן לעיל ע' אקסג.

ב' מיני מצות: ראה גם מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתק"א.

מצות הוי' או ארחות הוי' . . . כמ"ש באד"ר: ויקרא ד, כ. תהלים כה, י. ראה הנסמן לעיל ע' אקצא.

רמ"ח אברים דמלכא . . . הוא נמשך [ה': ליתא]: נסמן לעיל ע' אקצא.

בסוכות הושבתי את [ניתוסף ע"פ ד'] בניי . . . ענני כבוד: אמור כג, מג. סוכה יא, סעיב.

ואשא אתכם על כנפי נשרים . . . כנשר יעיר . . . אימא דפרישת גזפהא: יתרו יט, ד. האוינו לב, יא. ראה

זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, סע"א.

דפרישת גדפהא על בנין כו', וכיוצא בזה מצות תפילין למעלה הוא בחי המשכת מוחי לז"א כנ"ל, ועד"ז כל המצות שבבחי האצי, ושרשם הכללי היינו בבחי ארחין דגלגלתא דא"א, והן בחי המשכת אור א"ס מלמעלה באצי וכמ"ש בע"ח דשרש המצות הוא רק להוסיף אור באצי כנ"ל, אבל המצות הגשמיי הנעשות למטה בדברים גשמיי דנוג"ה כמו בצמר דציצית וקלף דתפילין וסכך הגשמי דסוכה וכיוצא הן הנה בחי בירורי נוגה דעשי שהוא בחי העלאו' רפ"ח ניצוצות דתהו כנ"ל. וזהו כללות התירוף על הקושי והסתירה הנ"ל בענין שרש המצות. ועד"ז יתורץ גם הסתיר' השני בענין שרש התורה, דשניהם אמת, דודאי שרש התורה היא לברר בירורי נוג"ה משום דבחי אתברירו וכמ"ש להבדיל בין טמא לטהור כו' כנ"ל, אך זהו דוקא במצות גשמיות דנוג"ה שגם הן עיקרן רק לברר לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שזהו כללות ענין סו"מ בשס"ה לית ועשה טוב ברמ"ח מ"ע כידוע, וע"כ גם בחי חכמה שבתורה הוא המברר לטו"ר שבמ"ע ולית כך וכך יוכשר עפ"י החכמה וכך וכך לא יוכשר כו', אבל בחי חכמה שבתורה שלמעלה דהיינו בבחי ח"ע דאצי שאין שם בחי בירור כידוע בע"ח דעולם האצי הוא לאחר התיקון כו' שם בחי חכמה דאורייתא בבחי המשכה מעצמות המאציל כנ"ל דהיינו ע"י בחי חכמה דאצי יהי אופן ההמשכה של כל מצוה ומצוה מתרי"ג ארחין דגלגלתא אם כך או כך כו' וד"ל.

ולהבין זה בתוס' ביאור, הנה שרש פי' לשון תורה הוא לשון הוראה להורות על דבר מה כמ"ש יורו משפטיך כו', וההוראה תלוי' במי שמורה אם כך או כך, והיינו כאשר יש ב' אופנים אם כך או כך אז צריכים למורה שירה איך יהי אם כאופן זה אם כאופן זה. וכך יובן בשרש התורה למעלה באצי שהוא המורה איך יהי בחי המשכה עליונה ע"י המצוה מבחי אור הכת"ר דהיינו איך יהי הרצון העליון של המאציל אם כך או כך, כמו מצות תפילין למעלה שהוא רצון המאציל שיהי ד' בתים וד' פרשיות ובה יהי המשכת מוחי דאוי"א לז"א כנ"ל, הנה זה הרצון נמשך עפ"י בחי החכמה עילאה שנק' בחי מו"ס דא"א (או בחי חכ' הקדומה דא"ק כו') להיות המשכת מוחי דאוי"א לז"א דוקא ע"י אופן זה דד' פרשיות שנק' תפילין דמארי עלמא כו' ולא באופן אחר, והוא הנק' הוראה שתלוי' במי שמורה כי הי' יכול להיות המשכת רצון המאציל באופן אחר במצות תפילין וגזר[ה] החכמה והורה שיהי באופן כך וכך דוקא, ועד"ז במצות ציצית בטלית ול"ב חוטין דוקא יומשך ל"ב ג"ח ולא באופן אחר וכיוצא בזה בכל המצות הרוחניות

שורה כידוע — לטו"ר: ז: לסו"מ וע"ט.

תורה הוא לשון הוראה . . יורו משפטיך: ברכה לג, י. ראה זה מצורע נג, ב. רד"ק לתהלים יט, ח (ובס' השרשים שלו ערך ירה). גור ארי ר"פ בראשית.

שורה עילאה — מו"ס דא"א [י"ב: מוחין ח"ס דאריך כו'] . . תפילין דמארי עלמא: ברכות נ, א.

שורה להיות — המשכת רצון: בה' כתב תיבת המשכ' ומחק אותיות משכ' ומיקן ממעל לשורה: רצון.

דאצי' שנק' רמ"ח אברי' כו' הכל עפ"י הוראת חכמת עצמות המאציל. וז"ש ואה"י אצלו אמון אצלו ממש וכמארז"ל דהתורה קדמה לעולם אלפיים שנה אפי' לעולם הנאצל כי הרצון להאציל נמשך ג"כ עפ"י טעם שבחכ' כו' (אך נק' טעם כמוס שהוא טעם לרצון בהעלם אע"פ שאין טעם לרצון בגילוי כמ"ש במ"א) וד"ל.

והנה כתיב ותמלא כד"ה ותעל שהן כ"ד ספרים דאורייתא שנמשל לכ"ד קטן ששואבין בו מים הגרול כך שרש בחי' חכמה שבתורה למעלה כנ"ל ג"כ אינו אלא כערך כד מים לגבי עצמות חכמת המאציל דהיינו שלא נתגלה רק בחי' הארה בעלמא מעצמות החכמה במצות עליונות, והוא אשר מבואר בפע"ח קצת מן אופני ההמשכות שבמצות למעלה כו', אבל עיקר החכ' חכ' נעלמה היא בהעלם עצמות המאציל כו', רק בבחי' הטעמים והנגינות שבתורה יש בהעלם קצת מהארת עצמות החכמה שהוא למעלה מבחי' החכ' המלוכש להורות אופן המשכת רצון המאציל במצות העליונות כנ"ל. וביאור הדבר הנה ידוע שיש ד' מדריגות בתורה שנת"א הנקודות הן בבחי' חכמה, וביאור הדבר הנה ידוע שיש בחכמה ב' מדריגות, הא' בחי' גילוי השכל כמו שהוא בא ונמשך מלמעלה מן השכל דוקא שהוא בא בבחי' נקודה בעלמא ככרך המכריק עדי"מ, והוא אשר אנו רואים שימצא אדם איזה שכל בהברקה בעלמא ועדיין לא בא השכל בהתגלות גמור זהו הנק' בחי' נקודה דחכמה ואח"כ מתפשט בהתגלות גמור כמו שמן הנקודה ימשיכו קו לאורך ורוחב אבל הנקודה בעצמה היא בהעדר ההתפשטות לגמרי אבל קצת גילוי יש בה בצמצום גדול והוא אשר נתגלה מעט מזעיר מאד מלמעלה מן השכל הנק' העלם השכל כמו שהוא במקורה בכח המשכיל ההילוי שנק' בשם חכמה נעלמה, וכך הענין בבחי' נקודות שבתורה שהוא בחי' נקודה דחכמה הבאה בגילוי ממקור החכמה הנק' ח"ס. אבל מדריגה השנית בחכמה הוא בחי' העלם החכמה כמו שהיא קודם שבאה לידי גילוי כלל וכלל גם לא בבחי' נקודה והיא המתלבשת בהעלם בנגינות וטעמים שבתור' כמו ניגון דזרק"א מקף סגולת"א כו'. דהנה הניגון הזה דזרק"א וכיוצא אינו שייך לגוף

ואה"י אצלו אמון . . דהתורה קדמה לעולם: משלי ה', ל. ראה מדרש תהלים ז', ד. שבת פח, ב וברשי' שם. הנסמן במאמרי אדה"י פרשיות התורה ח"ב לע' תקיב.
דהתורה קדמה . . לעולם הנאצל: ראה גם לעיל ע' אקעט.
טעם כמוס . . לרצון: נסמן לעיל ע' אישצב.
ותמלא כד"ה . . כ"ד ספרים: נסמן לעיל ע' אקצט.
ד' מדריגות בתורה שנת"א: ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שגב וע' תרלח ואילך.
נקודות הן בבחי' חכמה: תקוני זהר תסי"ט קה, א. פרדס שער (כח) הנקודות פ"ז. שיעור קומה מערכת נקודות ספ"ז. עץ חיים שער (ה) שנת"א פ"ה. שער (ו) עקודים פ"ב (מ"ב). שער (ח) דרושי הנקודות פ"א. מאורי אור מערכת נקודות ס"ל.
ככרך המכריק: ראה הנסמן במראי מקומות ללקוטי תורה חוקת סב, ג.
דזרק"א מקף [ז: שופר] סגולת"א: ראה זהר בראשית כד, א"ב. פרדס ריש שער (כט) הטעמים. ספר המאמרים חקס"ד ע' ח. לקוטי תורה דרושים ליוה"כ סט, ג.

האותיות כלל כי ניגון דורקא על תיבה זו דומה לניגון דורקא שעל תיבה אחרת כו' מפני שבהעלם גנוז בניגון זה בחי' העלם החכמה שבתיבה זאת ולא בחי' גילוי החכמה כנקודה, שהרי הנקודה שייך עכ"פ אל האות כידוע בענין נקודה קו שטח שמן הנקודה נעשה קו ומן הקו נעשה שטח האות וא"כ יש יחוס לאות עם הנקודה וכמו שאמרו למה נקויד על וישקה"ו כו' ומכש"כ התגיין של האותיות שהי' ר"ע דורש עליהם תלי תילי של הלכות כו', אבל על הטעמים והנגינות לא מצינו שום דרש כלל כי הוא העלם גמור. וזהו שאמר בע"ח דשרש הטעמים הוא בבחי' הכת"ר ושרש הנקודות הוא בבחי' החכמה כו' וד"ל. אך לפעמים מצינו בע"ח דהטעמים הוא בבחי' החכמה. אך הענין הוא דשניהם אמת שהוא בחי' הארת הכתר בחכמה כו'. וביאור הדבר הנה עדימ כאשר א"א לאדם להסביר איזה שכל עמוק בדיבור לזולתו גם שהוא חכם גדול הנה יוכל לכוין לו העומק ההוא ע"י רמז כי גם שבאותיות א"א להלביש כי לא יכילו אותו אבל ברמז יתלבש, וכיוצא בזה ג"כ בנגינות וטעמים דגם שא"א שיאיר אור העלם החכמה גם בבחי' נקודה ע"ג האותיות אבל בניגון שהוא תנועת והמשכת קול בעלמא יוכל להתלבש בו, אך הוא שם בהעלם גדול מושלל מכל בחי' השגה אפי' כנקודה וברק בעלמא אינו מושג, והמופת לזה מן השיר שבניגון שבו יכווין אדם אל בחי' העלם השכל אשר הוא למעלה מן ההשגה לגמרי כו' כמ"ש במ"א והוא הנק' בחי' הארת הכתר בחכמה שהוא בחי' מקור השכל כמו שהוא בהעלם בכח השכל, אך הוא מאיר למטה בניגון וכיוצא וגם הוא כלא חשיב לגבי עצם החכמה הנעלמה שנק' כח המשכיל העצמי שהוא בחי' ח"ס עצמו כנ"ל, וע"כ הטעמים לפעמים בחכמה בלבד כו' וד"ל. ובכ"ז יובן ענין הנ"ל בפ"י ותמלא כד"ה כו' שגם

ש"ה אחרת — החכמה: ה: ח"ס.

נקודה קו שטח: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' כו. פרשיות התורה ח"ב ע' תקעג. כתובים ח"ב ע' רכא. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרמו. במדבר ח"ב ע' שמ ואילך. למה נקויד על וישקה"ו: ראה ספרי בהעלותך ט, י. ילקוט שמעוני וישלח לג, ד (רמז קלג) — ירושלים תש"ג — וש"נ.

התגיין . . . שהי' ר"ע דורש: מנחות כט, ב. ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקפב. אור התורה וארא כרך ז ע' בתקנח.

על הטעמים והנגינות לא מצינו שום דרש: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה שפ. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קה. וש"נ. במדבר ח"ב שם ע' תרלח [ושם: הטעמים והנקודות]. שאמר בע"ח . . . הטעמים . . . הכת"ר: ראה ע"ח ותקוני זהר הנסמן לעיל הערה ד"ה: הנקודות. פרדס שער (כח) הטעמים פ"ה. שיעור קומה מערכת טעמים ספ"ז.

שאמר בע"ח . . . לפעמים מצינו: ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שעט. תקס"ח ח"א ע' תקסד. כתובים ח"ב ע' קפת. עטרת ראש דרוש לעשית נט, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ריש ע' תתלד. אור התורה שפ. מצינו בע"ח דהטעמים הוא [ב] ניתוסף בכתיבה מאוחרת: ג"כ] בבחי' החכמה: וכ"ה באור התורה ראה כרך ה ע' בימח. ראה עץ חיים שער (מב) דרושי אבי"ע רפ"א. תורה אור ולקוטי תורה כמצויין במפתח ענינים. נקודה ע"ג האותיות: ראה גם מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' קסז. כתובים ח"ב ע' קפט, ומקבילו בתורה אור מקץ לב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קד ואילך.

והמופת לזה מן השיר שבניגון: ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' שעח.

ש"ה בחכמה שהוא — בכח השכל: ה"ב: בכח המשכיל.

כ"ד ספרים דאורייתא שהוא בחי' החכמה להורות אופן המשכת רצון המאציל במצות עליונות כלא חשיב לגבי עצם החכמה כו', והיינו בחי' נקודה דחכמה השייך לאותיות כנ"ל, אבל בבחי' הטעמים והנגינות שבה יש בעולם מבחי' עצמות ח"ס כמו עד"מ שעומק השכל מלובש ברמז וכה"ג וגם זאת אינו אלא הארה בעלמא, וז"ש ויהי שיריו חמשה ואלף כו' וכמ"ש ובלילה שיריה עמי כו', ונק' רננה דאורייתא שהוא למעלה מגוף אותיות התורה כנ"ל בענין טנת"א כו' וד"ל.

והנה ידוע שהתענוג הוא מקור הרצון שהרי לפי ערך התענוג בדבר מה כן יתפשט הרצון אליו כידוע, וכך הוא למעלה בבחי' המשכת רצון העליון שבמצות [ה]עליונות הנה בחי' התענוג הוא פנימי מקורן ושרשן (והוא בחי' י"ג חיוורת' דעי' שהוא פנימי' התרי"ג ארחין כו' כידוע), וא"כ מובן שלפי אופן התענוג כך יומשך הרצון. והנה ידוע ג"כ שהתענוג מתלבש בחכמה (וע"כ נק' גם החכמה טעם כלומר תענוג), וכנראה בחוש שבהתענג אדם בדבר מה ראשית גילוי התענוג הוא בשכלו, אמנם אין זה רק בחי' גילוי העונג מעצמות העונג הנעלם והגילוי עונג הזה שמתלבש בשכל הוא המקור לרצון דהיינו לעוררו שיתפשט לפי אופן גילוי זה העונג ממש כנ"ל. וכך יובן למעלה בבחי' שרש החכמה שבתורה למעלה שהיא גזרת על אופן המשכת רצון המאציל כנ"ל שהוא עפ"י אופן בחי' גילוי העונג שבה דוקא, והוא רק בחי' נקודה דחכמה שבה גילוי העונג מצומצם מאד והיינו ע"י בחי' שערות שנק' מזלות דא"א כמ"ש בע"ח דאור אבא יונק ממזל הח' וכיוצא דהיינו שמקבל בחי' המשכת העונג העליון שברצון העליון בבחי' צמצום שערות בלבד וד"ל. וזהו שרש ענין התורה שלמעלה אשר המלאכים ביקשו תנה הודך על השמים כו' דהיינו בחי' המשכת השגת טעמי המצות העליונות שנמשכי' מתרי"ג ארחין כנ"ל, והוא אשר נמשך רק ממותרי מו"ס כו', אבל בבחי' הנגינה והטעמים מלובש עצם התענוג כמו שהוא למעלה בעצמות המאציל (והוא בחי' י"ג חיוורת' הנ"ל) וע"ז מרמזי' הנגינות שבטעמים כמו זרק"א כו' שהוא אופן המשכת התענוג הפשוט שלמעלה מבחי' גילוי התענוג בחכמה שנק' נקודה כו' ולפי אופן המשכת זה העונג העצמי כן מורה הנגינה והטעם שעל התיבה (וכמ"ש בע"ח דכלל גדול הוא דפנימי' אבא הוא פנימי')

ויהי שיריו חמשה ואלף . . . ובלילה שיריה עמי . . . רננה דאורייתא: מלכ"ס א ה, יב. תהלים מב, ט. ראה זהר בהקדמה ח, א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשפ"א.
 שהתענוג הוא מקור הרצון: ראה מאמרי אדה"א אתהלך לאוניא ע' פב. לעיל ע' ארצא.
 י"ג חיוורת' דעי': נסמן לעיל ע' אישפ"א.
 שהתענוג מתלבש בחכמה: ראה תורה אור יתרו ע, א.
 דאור אבא יונק ממזל הח': ראה זהר (אדרא זוטא) רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כג: דברים ח"ג ע' אל. ושי"נ.
 המלאכים ביקשו תנה הודך על השמים: תהלים ח, ב. שבת פח, ב.
 וכמ"ש בע"ח . . . דפנימי' אבא: נסמן לעיל ע' ארצ.

עתיק כו' ופנימי' אבא הוא בחי' מו"ס עצמו והוא בחי' העונג הפשוט כו' וד"ל, והוא למעלה הרבה מבחי' גילוי העונג בחכמה להורות אופן המשכת הרצון.

אך הנה לכאורה יש להבין דהלא ידוע דבחי' אתברירו דהיינו איך יוכשר כל מצוה לעשותה באיזה אופן פרטי אי"כ בהכרח שיש בה מבחי' הארת עונג הפשוט להכריע איזה תענוג יומשך בגילוי להיות מזה התעוררות רצון שהרי אם החכמה תגזור אומר שאין זו מצוה כלל הרי אין כאן לא רצון ולא עונג לרצון, ועד"מ באדם כשצריך לברר אם יהי' לו עונג מדבר מה שבהכרח שיכרר בשכלו אם יומשך עונג לדבר זה ממקור העונג הנק' תענוג הפשוט הרי בהכרח שכח השכל מגיע אל עצם [כח] תענוג הפשוט כו'. אך הענין הוא דבאמת נמשך בכח החכמה במקורה שנק' מו"ס הארת עונג הפשוט (וכנ"ל דפנימי' אבא הוא פנימי' ע"י כו'), אך שבנקודת החכמה הבאה בגילוי לא נמשך רק אפס קצוהו כו' כנ"ל, ולפי' מקור כל הבירורי' שע"י החכמה דוקא היינו ע"י בחי' מו"ס דוקא שהוא המברר באיזה אופן יבא העונג והרצון כו', והוא למעלה גם מבחי' העונג שמלוּבש בנגינות וטעמים שאין שם אלא הארה בעלמא מעצם התענוג כנ"ל, ובכח חכמה המברר לעונג בהכרח שיש בו מפנימי' העונג יותר כו' וד"ל.

ובכ"ז יובן המאמר דהשיב הקב"ה למלאכים שבקשו תנה הודך על השמים כו' כלום יצה"ר יש בכם גזל או רציחה כו', דהנה עיקר המשכת העונג בחכ' למעלה במצות העליונות הוא להוסיף אורות באצ"י בלבד כנ"ל באריכות, אבל מצות הגשמיות שנעשות למטה הוא רק לברר בירורי' נוגיה כנ"ל, ומבואר למעלה ג"כ בתירוץ הסתירה השני' שבחי' אתברירו שא' על התורה היינו במצות גשמיות אבל למעלה באצ"י עיקר התורה להמשיך אור כו'. אמנם הנה יש להבין לכאורה בזה דהלא אם תגזור החכ' שבתורה דבריא למטה שהטוכה פטולה וכדומה הרי אין בה רצון העליון כלל גם למעלה באצ"י ולא נמשך תוס' אור באצ"י כלל, אי"כ הרי הא בהא תלי' דהוספת האור באצ"י תלוי' בתורה של מטה, וא"כ מה חילוק יש ביניהן לומר שתורה של מעלה אינה לברר בירורי' רק להוסיף אור כו' ולהורות על אופן גילוי התענוג והרצון כו' כנ"ל ותורה שלמטה באה לברר בירורי' כו'. אך

ש"ה עתיק — והוא בחי' יב: והוא פנימיות.

דבחי' אתברירו: נסמן לעיל ע' אקעד.

ש"ה בגילוי — כו' [ה: ליתא. ב: בלבד] כנ"ל [ב"ב ניתוסף: ד"ל]. . . מקור [יב: ליתא].

דהשיב הקב"ה למלאכים: [אולי חיבור מ]שבת שם [ושם: אמר לו הקב"ה למשה החזיר להם תשובה].

ילקוט שמעוני לתהלים שם. פסיקתא רבתי פיסקא עשר תעשר.

כלום יצה"ר יש בכם גזל או רציחה: תיבת כלום הובאה בילקוט שם פסוק ה. תיבת גזל הובא גם במאמרי

אדה"א במדבר ח"ב ע' תע וע' תקעד. ובשבת פט, א: לא תגנוב.

ש"ה שתורה — רק . . . כנ"ל: יב: ליתא.

הענין הוא דבאמת עיקר התורה הוא רק לברר בירורי נוג'ה שנפלו בשב"כ וכמ"ש להבדיל בין טמא לטהור כו', ומה שלמעלה באצ"י נק' התורה לשון הוראה להורות על אופן גילוי התענוג והרצון כנ"ל אין זה בחי' תענוג ורצון סתם אלא בחי' התענוג והרצון להיותו מתהפך [מ]חשוכא לנהורא כו' שהוא בחי' הבירורים כידוע, והוא הנק' הוספת אור חדש באצ"י וזה תלוי בחכ' שבתורה שלמעלה כמ"ס עצמו כנ"ל אמנם אין זה נק' בירור באצ"י אחר שהאצ"י הוא לאחר הבירור כנ"ל רק שהוספת אור זה באצ"י הוא כדי שיומשך בבי"ע ויתברר ויתהפך חשוכא לנהורא כו', והוא ע"י שם מ"ה שמברר לבין כו' שזהו ענין בחכ' אתברירו, וע"כ כשחכמה שבתורה למטה גזרה שהסוכה פסולה וכה"ג גם למעלה לא בא תוס' אור [כלל] ע"י סוכה כזאת כי שרש החכ' שבתורה דבריא הוא בבחי' מ"ס עצמו ולא גזר חכמה של מעלה שיהי' רצון ועונג בזה כלל גם למעלה, והא בהא תלי' כנ"ל, רק שבחי' חכ' שבתורה דאצ"י מוספת אור ולא שתברר ממש ובבי"ע היא המבררת בירורי נוג'ה ע"י כו' וד"ל. וזהו שהשיב להם הקב"ה כלום יצהיר כו', כי המלאכים דאצ"י ודבריא כו' בקשו להשיג בחי' עונג העליון שבמצות העליונות ע"פ הארת מ"ס עד בחי' חכ' דז"נ כו', והשיבם שעיקר הארה זו רק לברר בירורי נוג'ה בעש"י בסו"מ וע"ט בפ"מ לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וכל הוספת אור באצ"י הוא רק בשביל זה ומאחר שאין לכם מה לברר כי אין יצהיר שולט ב[כ]ם למה תבקשו [עוד] הוד אור זה כו' וד"ל.

ונמצא מוכן מכ"ז דאין הפרש בין מצות העליונות למצות התחתונות, רק שבאצ"י המצות הן רק בחי' עונג ורצון העליון ממש כמו שהוא למעלה ובבי"ע הוא בא בהתלבשות בדברים גשמי"י כמו בצמר דציצית כו' ועד"מ עונג המלך שיעשו לו בנין נאה כך וכך הרי העונג [הזה] שבעצמות נפשו מתגלה כשיעשו לו הבנין בגשמיות המעשה כשעושי' רצונו כו', וגם בבחי' החכמה המברר לעונג ורצון אין הפרש, רק שבאצ"י מברר לבחי' עונג העליון כמו שהוא למעלה, ולמטה בבי"ע החכ' הזאת מבררת פועל המעשה והוא חכמה שבתורה להבדיל בין טמא כו' דהיינו אם יעשו הסוכה כך וכך יוכשר וישכון בה גילוי אור מקיף בסכך שנק' צילא דמהימנותא כו' והסכך הגשמי מתברר מנוג'ה כו' ואם לאו הסוכה פסולה כו' וד"ל.

(ומעתה יש להבין מ"ש רש"י ע"פ ישקני מנשיקות פיהו שהם טעמי מצות שלא נתגלו עכשיו אלא לעתיד, אם הכוונה על בחי' טעם החכמה

ש"ה הענין — הוא רק [כ"ב: ליתא] . להבדיל בין טמא לטהור: נסמן לעיל ע' אחסו.
 שם מ"ה שמברר לבין: נסמן לעיל ע' ארטו.
 בסכך שנק' צילא דמהימנותא: נסמן לעיל ע' אישנו.
 מ"ש רש"י ע"פ ישקני: שיר השירים א, ב.

שמברר להמשכת הרצון והעונג כנ"ל ששרשו בבחי' מו"ס עצמו שבו מאיר מפנימ"י העונג כנ"ל ע"כ אינו מתגלה עכשיו גם באצי' אלא לעתיד, או על הוספת האור באצי' קאמר דלעתיד יתגלה גם למטה ועכשיו מאיר באצי' ושרשו מבחי' אור אבא שמקבל ממזל הח' שהוא בחי' חכ' שנק' נקודה שבה גילוי העונג בצמצום כו'. וכן מ"ש בעדן עי"ן לא ראתה כו' יש להבין אם הכוונה על בחי' עונג הפשוט שמאיר בח"ס כנ"ל או על בחי' גילוי העונג המצומצם בנקודת חכמה כנ"ל וד"ל). וגם עוד יש להבין בכמה מקומות שנו' בפע"ח שהפלפול בתורה בקושיות ופירוקים הוא לברר בירורי נוג"ה כי כל קושי' מסט' דקליפה כו' והאריז"ל הי' מקשה עד שמזיע כדי לשבר כח הקליפה כו', איך הוא למעלה בתורה דאצי' שאין שם בירור כנ"ל רק שהחכ' נק' בשם מורה להורות אופני ההמשכות מבחי' רצון ועונג העליון כנ"ל, אם ענין הפלפול הוא כמו ענין הבירור שבחכמה להבדיל בין טמא כו' הרי מבואר למעלה דהא בהא תלי' שהרי הסוכה שנפסלת למטה עפ"י החכ' דתור' שלמטה כך למעלה אינה מצוה כלל כו', וא"כ גם בענין הפלפול הא בהא תלי' דכמו שהפלפול הוא ענין בירור וליבו"ן הלכתא למטה כך למעלה הוא בירור וליבו"ן באופני רצון העליון שנק' בחי' שערות ועל הבירור הזה נאמר סלסלה ותרוממך כו' וכמ"ש במ"א, אך א"כ מה הי' חטא מי מריבה על שהכה לצור ויזובו מי החכמה ולמה לא אמרו אל הצור שיזוב כו' הלא ע"י ההכאה הוא כמו ענין הפלפול שמתברר עי"ז יותר כמ"ש במ"א. וצריך לומר שאין הפלפול דומה לבירור סתם שע"י החכ', כי מ"ש להבדיל בין קדש לחול כו' עפ"י החכמה העליונה היינו עד"מ אדם שמורה עפ"י ההשכלה ברורה מכבר שכבר הבחין בין טוב לרע רק שמורה זה יוכשר וזה לא יוכשר ואע"פ שיוכלו לסתור הדבר בכמה קושיות להפוך סברתו לא ישמע להם כי זה הדבר כבר הוברר אצלו, וזהו הנק' חכמה ברורה וכמ"ש כל אמרת אלוה צרופה כו', וע"ז אמרו בכמה דוכתי דבחכמה אתברירו פי' כבר הוברר בחכמה בין טמא לטהור כו', אבל הפלפול והעיון הוא כאשר עדיין לא הוברר בחכמה אם יוכשר אם לאו ויש הרבה טעמים לאיסור והרבה טעמים להיתר ונק' מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור כו' והוא הפלפול והעיון לתרץ

ש"ה שמברר — שבו . . מפנימ"י: ז"ל: הוא . . יב: מבחי'.

בעדן עי"ן לא ראתה: נסמן לעיל ע' אקפד.

שנו' בפע"ח [יב: בעי"ח] . . והאריז"ל הי' מקשה עד שמויע: ראה פרי עץ חיים שער (יו) הנהגת הלימוד

(ירושלים תש"ם שנג, א). מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתמג. ושי"ג. במדבר ח"ג ע' אירכו.

סלסלה ותרוממך: משלי ד, ח. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' קז. ושי"ג. ח"ב ס"ע תקג ואילך.

חטא מי מריבה . . ע"י ההכאה: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' רכה ובהנסמן לשם. תקס"ז ע'

קלה. שערי אורה שער התנוכה ע' כד. מאמרי אדה"א שם ע' קיב.

מיש להבדיל בין קדש [ג': הקדש] לחול: יחזקאל מב, כ.

כל אמרת אלוה צרופה: משלי ל, ה.

מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור: ראה ירושלמי סנהדרין פ"ד הי"ב. הנסמן במאמרי אדה"א במדבר ח"א

ע' רנ.

כל קושי' המנגד אל האמת ומבלבלו, עד"מ השערות הנדבקות יחד שצריך להפרידו בסלטול כך העיון [והפלפול] לברר דבר מדבר ולהעמיד כאו"א על שרשו כמו לא קשיא כאן כו' וכמ"ש במ"א, הנה זהו לא נק' בירור מכבר אלא שמתברר ע"י העיון ויוצא לאור לאחר הבלבול כו', והוא כמו שהכו לצור שיזוב מים ע"י ההכאה דהיינו הפלפול שמברר את התערובות, ולזה הי' החטא כי זה לא שייך רק בבחי' נוג"ה ששם יש קושי' מסט' דקליפה המבלבל כו' וצריך שיבררו ע"י [בחי'] העיון, וזהו מצוה בת"ת בפ"ע לשבר הקליפה כמו שהאריז"ל הי' מקשה עד שמזיע כו', אבל אין זה דומה כלל לבחי' בירור שע"י החכ' להבדיל כו' למעלה שאין שם קושי' ובלבול כלל כי כבר הוברר רק שמורה איך יומשך הרצון כמשל אדם שידוע כבר פסק ההלכה בבירור גמור רק שמורה אם כשר או פסול כו' כמו המורה את הדרך שכבר נודע בה כו' וכמ"ש יורו משפטיך כו' והוא שרש ענין חכמה דתורה דאצי', ומ"ש סלסלה כו' קאי על חכ' שלמטה שמברר את התערובות מצד סט' דקליפה, וע"כ א' בר"מ דלעתיד יתעבר אילנא דטו"ר אסור טמא ופסול כו' ולא יצטרך לפלפול אלא הלכות כמו שהן ברורים גם לעתיד יהיו וכמ"ש במ"א ע"פ מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה כו'. ובכ"ז יובן ההפרש בין מצות קריאה שהן כבר ברורים למצות עיון כו' (דלא כמ"ש במק"מ בשם הרמ"ז במצות עיון ע"ש), ואעפ"כ אם עפ"י פלפול נפסק לפסול גם ההלכה למעלה באצי' כן כי מה שעפ"י הפלפול עתיד להתברר הוא שכבר הוברר כו'. וזהו שארז"ל במי ששונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב לפי שעה"ב הוא אחר הבירור כו' וד"ל (ובכ"ז יובן מ"ש בעיקר חטא מי מריבה על שלא רצו להקדישני' לעיני בני ישראל, פי' בבחי' קדש העליון דחכמה דאצי' שיהי' גם למטה כמו למעלה כו' וד"ל).

והנה יש להבין בתוס' ביאור שרש ענין בירורי נוג"ה, ומזה יובן ג"כ בתוספות ביאור שרש ענין להוסיף אורות באצי' הנז' בע"ח. דהנה ידוע בענין השבירה שהן ז' מדות דתהו שנקראו ז' מלכים קדמאין וכמ"ש

עדי"מ השערות . . שצריך להפרידו: ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה: סלסלה.
 שויה אלא — הבלבול: י"ב: הפלפול.

יורו משפטיך: ברכה לג, י.

א' בר"מ דלעתיד יתעבר אילנא דטו"ר: כ"ה בכ"מ. ראה זהר (רעיא מהימנא) נשא קכד, ב. קכה, א. הובא באגרת הקדש סכ"ז. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרפה: דברים ח"א ע' רצו. ושי"נ. במדבר ח"ב ע' תקנב וע' תשעה. דברים ח"ב ע' תקכא.

מזמור לתודה [בה' ליתא ב' חיבות אלו] הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה: תהלים ק, א. לקוטי תורה ושער הפסוקים שם. פרי עץ חיים שער (ו) הזמירות פ"ד. סידור האריז"ל במקומו. סידור שחרית מד, סע"ג ואילך. פירוש המלות פקמ"ב"ג.

במי ששונה הלכות בכל יום: ראה לעיל ע' א'תסה.

להקדישני' לעיני בני ישראל: חוקת כ, יב.

הנז' בע"ח: נסמן לעיל ע' א'תסו.

ואלה המלכים כו' וימלוך וימת כו' ונפלו הכלים בעולם הבריאה ונמשך מזה בחי' נוג'ה, וזהו ענין בירורי נוג'ה כידוע. והנה מבואר בע"ח בסיבת שבה"כ דז' מלכים שמתו ונפלו כו' שהוא מפני שהי' בחי' אורות דתהו בריבוי ותוקף גדול והכלים היו במיעוט שלא לפי ערך האור ע"כ לא יכלו הכלים לסבול את האור ונפלו ונשברו כו'. וביאור הדברים ידוע ומבואר במ"א שענין ריבוי האור ותקפו הוא ענין ריבוי האור והחיות להיותו בחי' נקודה עצמי' ושרשי'. כמו עד"מ המדות הטבעי' באדם שהן נולדים באדם בטבע תולדתו כמדת הרחמנות או האכזריות וכיוצא שהן בחי' עצמי' מעצם ומהות הנפש וכל בחי' עצם הוא בא בתוקף גדול דהיינו שלא ישתנה גם לפי שעה ולא יפיג טעמו ולא יכלה כחו לעולם, שהרי אנו רואים שא"א שיהפוך האדם טבע מדותיו לגמרי מן הקצה לקצה מרחמנות לאכזריות או מפזרנות לקמצנות וכיוצא רק שיכניע אחת מהנה עפ"י השכל אבל לא שהעצם ישונה ממהות למהות היפוכו. והנה עוד זאת אנו רואים שטבע המדות להיותם בחי' עצמי' ושרשי' אשר ע"כ כחם גדול וחזק מאד כנ"ל ע"כ לא יבאו בהתחלקות לחלקי' ואופנים שונים ג"כ אלא כאו"א אור וחיות פשוט מבלי מתחלק בריבוי המשכות שונות זו מזו אלא הוא עצם אחד פשוט כו', כמו מדת הרחמנות במי שטבעו רחמני מאד הנה ירחם על הכל גם על הרוצח או על החוטא לו ועשה לו רעה עד לחיי נפשו ג"כ ירחם עליו מצד טבע הרחמים שבלבו וא"א לו לחלק המדה הזאת לחלקים ואופנים שונים לומר באופן כך יומשך ולא באופן אחר כמו למי שאינו ראוי לרחמים כמו הרוצח או שונאו וכה"ג שאסור לרחם עליו וראוי שיתאכזר עליו, אך הטבע הוא עצם א' פשוט בלתי מתחלק כלל, וכן בתינוק קטן שמדותיו הטבעיים כולם אינם מתנהגים ונכנעים תחת השכל כלל ג"כ לא יתחלקו המדות אצלו, כנראה בחוש שכאשר יחפוץ ויתאוה התינוק לדבר מ"ה אע"פ שזיוק לו מאד לא ימנע כלל וכן במי שרעב ג' וד' ימים הרי הטבע הרעבון גובר שיאכל גם דברים הרעים המזיקים או כמו תאוה הגופני' ברוב אכילה ותשמיש שגם שיזיקו לו א"א לו לעמוד על נפשו כו'. וכל אלה וכיוצא הן דמיון ומשל לבחי' מדות דתהו שנפלו בשבירה שהן ג"כ בחי' אורות תקיפים וחזקים כנ"ל דהיינו שנאצלו בבחי' עצמיות מעצמו' אור המאציל וכל עצם לא ישונה, כמו שנאצל מדת החסד או הרחמים הנה הוא מציאות אור חסד פשוט להיותו עצמי בלתי מתחלק כלל לכמה מיני המשכות מחולקות אלא הוא עצם א' פשוט, וכמו

ואלה המלכים כו' וימלוך וימת: וישלח לו, לא ואילך. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קבא, א. עץ חיים שער הכללים פ"א. שער (ח) דרושי נקודות פ"ד. לקמן ע' א'תקכ.
 מבואר בע"ח בסיבת שבה"כ: ראה עץ חיים שער (י) התיקון פ"ה. שער (יא) המלכים פ"א-ב. תורה אור נח ט, ג. תורת חיים בראשית ט, א.
 ריבוי האור . . . נקודה עצמי': ראה מאמרי אדה"צ פרשיות התורה ח"ב ע' תקעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרנח וע' תתסג: דברים ח"א ע' כט; ח"ג ע' תשנב ובהנסמן שם.
 וכל עצם לא ישונה: ראה אמרי בינה שער הק"ש פ"ח. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשמ. דברים ח"ב ע' תרמו. (וראה גם) דברים ח"ג ע' תתכד. ושי"ג.

שאמרו דורו של אנוש ניוונין בחסדו של הקב"ה אע"פ שעע"ז כו' או כמו מאריך אף לרשעים כו' וכה"ג וד"ל.

וכ"ז נק' האור בריבוי והכלי במיעוט, פי' האור הוא בחי' המשכה עצמי מעצמות אור המאציל ובחי' הכלי הוא בחי' התפשטות אותו האור והתלבשותו בכמה ענינים חלוקים, כמו מדת החסד והרחמי' שהוא אור היולי ופשוט ובבוא איזה ענין מה שתלבש שם מדה זו כמו על עני ומדוכא וכה"ג שאז יתפשט האור ויתלבש בדבר זה אז נק' בחי' הכלי של האור (אמנם התפשטותו והתלבשותו באיזה דבר הרי מתלבש כמו שהוא כלתי התחלקות באופן כך ולא באופן כך כנ"ל, ומה שמדה"ר יכולה להתפשט בכמה ענינים חלוקים אין זה נק' התחלקות בעצם המדה רק שמתלבשת בכמה מיני לבושים כמו אור השכל לפעמים מתחכם בענין זה ולפעמים בענין אחר שזהו כמו אדם שלובש ופושט ולובש כו' כידוע וד"ל). ומה שנק' למעלה מיעוט הכלי היינו שאינו מתחלק כלל באופנים שונים אלא רק כמו שהאור בעצם כך יתפשט ויתלבש ויתגלה, וכ"ז להיות[ו] בחי' עצמי' אשר כחו גדול וחזק כנ"ל ע"כ אין המדה מתחלקת ל"י אלא רק א' היא וגם היא במיעוט ההתפשטות עד שלא תכיל את האור כי רב הוא ממנה, וע"כ נק' ע"ס דתהו בשם יו"ד נקודות כמ"ש בע"ח כמו הנקודה שמצומצמת מאד ואין לה התפשטות כלל לאורך ורוחב ימין ושמאל, ואין לומר שהנקודה אין בה גילוי כלל שהרי נקוד במיעוט עכ"פ רק שהגילוי הוא מצומצם ואין לו התפשטות כלל, ולמעלה הוא הנק' מיעוט הכלי לגבי ערך האור. ויובן זה עד"מ ממדת הרחמים של מלך גדול על עני ושפל הערך שלפי ערך הארת מדה"ר לפי ערך גדולת המלך הרי הי' נותן לו גנוזי מלכים מאבנים טובות וכה"ג והעני אין הכלי שלו טובל ריבוי טובה כזאת שלמעלה מערכו לגמרי אלא יקבל לחם ובגדים פשוטים המתייחס לערכו, וכיוצא בזה בהשפעת שכל מחכם גדול לתינוק קטן שאין כלי הקטן מכיל ריבוי אור שכל הגדול רק אם יצמצם השכל לפי ערכו הקטן מאד אזי יקבל כו', וכן מי שדעתו וכלי מוחו קצרה לא יוכל לקבל עומק שכל מופלא שלמעלה מערכו אז ממילא יתבלבל כלי מוח המקבל ולא יקבל כלום אלא יסתלק אור השכל [העמוק] של המשפיע למקורו והכלי של המקבל אינו מקבל רק אפס קצהו כי לא יכלו להכיל את כל השפע כי רב הוא ממנו כו'. וכל אלה דמיונות ומשלים להבין ענין יו"ד נקודות דתהו שהוא מפני תוקף וריבוי האורות לא נתגלו בבחי' הכלים רק מעט מזער כנקודה בעלמא בלבד והוא הנק' מיעוט הכלי שאינו מתפשט

דורו של אנוש ניוונין בחסדו: כ"ה בכ"מ, ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' נא וע' רח. ושי"נ. חיב ע' תשט. חיג ע' אינא וע' אקטז. במדבר חיג ע' איעג. ושי"נ.
מאריך אף לרשעים: סנהדרין ק"א, סע"א.
ע"ס דתהו . . . כמ"ש בע"ח: ראה הנסמן לעיל ע' איתעו בהערה ד"ה: ריבוי.
שו"ה לאורך . . . התפשטות כלל: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כלל . . . כלל.

לחלקי כלל כו' כנ"ל, וכנ"ל במדות הטבעיי' שהמדה [היא] עצם א' פשוט והתגלותה ג"כ אינו אלא אפס קצהו כי לא יכול הדבר שמתלבש בו מדת החסד להכיל כל החסד הטבעי, אמנם מה שנגלה בו בלתי מתחלק כמו העצם כמו שאין העצם מתחלק אחר שנתגלה בכח' צמצום כנקודה שאין לה התפשטות כלל. ויובן זה יותר עד"מ הארת השכל שאינו מתיישב בדיבור מפני עומקו כי אורו רב ולא יכילנו כלי הדיבור כלל ירמוז ברמז ויבין אותו הרי הרמז לא שמכיל כל עצם עומק השכל רק אפס קצהו אבל מ"מ יכוין בו אל העומק אמנם מבלי התפשטות כלל לחלקים כו', והרי הרמז לגבי עומק המושג נק' מיעוט הכלי לגבי ריבוי האור כו' וד"ל. (אך יש להבין למה דוקא מפני ריבוי האור נעשה מיעוט הכלי כמו שע"י ריבוי הכלי הוא מיעוט האור כמשי"ת). אך הענין הוא כמ"ש במ"א דכל שהאור יותר גבוה הכלי שלו יותר קטן, וראי' מאור השכל שהוא גבוה מכל הכחות והכלי שלו קצר הכמות כו', וכמו שאנו רואים כל מי שדעתו עמוקה יותר יותר יהי' דבריו מועטים כי לפי עומק ורוחב דעתו נראה לו הדבר לקטן הערך עד שא"צ פירוש ואריכות כלל ע"כ יאמרנו בדיבור א' או בשתיים ולא יותר משא"כ תלמידו הקטן הימנו יפרש הדבר באריכות יותר והקטן ממנו יאריך יותר בדברים, הרי לפי קוטן הדעת יגדל הכלי שהוא הדיבור יותר ולפי גודל הדעת יקטן הדיבור (וכמ"ש במשה כבד פה כו' ובהיפוך במוחי' דקטנות ירבה הדיבור יותר כמו שאמרו נשים דברניות הן לפי שנשים דעתן קלה כמ"ש במ"א באריכות וד"ל).

והנה ענין השבירה באה מחמת שני טעמים, הא' מחמת ריבוי האור ותקפו ע"כ לא יכול הכלי לסבול וירד גם המקצת מן האור עם הכלי והן רפ"ח ניצוצות שנפלו עם הכלי' כידוע, והב' מחמת מיעוט הכלי. ויש להבין ענין וביאור שתי סיבות אלה. והנה מה שיוכל להיות סיבת השבירה גם באור במקצת מצד ריבוי האור ותקפו זה יובן מענין מה שמצינו בלוחות ראשונות שהי' גילוי אור תקיף ביותר אשר ע"כ הי' שליטת עין הרע לנחש הקדמוני בזה והחטיא לישראל בחטא העגל ונשתברו הלוחות כו', ומזה יובן ככל בחי' גילוי אלקות בבחי' התגלות ביותר מדאי לכל עין הרואה שיוכל לשלוט בזה קנאה של נחה"ק וכו'. ואע"פ שמצינו גילוי אלקות יותר לכל ההמון בימי דוד ושלמה ולא שלט עין הרע בהן, היינו מפני שלא הי' הגילוי כמו שהוא למעלה ממש רק בלבושים ומסכים הרבה, אבל גילוי אא"ס שבלוחות

דכל שהאור יותר גבוה: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' עו [ושם: וידוע הכלל]. ושי"ג.

וכמ"ש במשה [ה': בזהר] כבד פה: נסמן לעיל ע' אתיב.

נשים דברניות הן שנשים דעתן קלה: ברכות מח, ב. שבת לג, ב. ראה פירוש המילות לה, א. דרך חיים

שער התפלה סא, א. אמרי בינה שער הק"ש עד, ד.

רפ"ח ניצוצות שנפלו עם הכלי: ראה עץ חיים שער הכללים פ"א. שער (יח) רפ"ח פ"א. ביאורי הזהר

בשלח מו, ג. ספר המאמרים תרס"ה ע' קג.

מה שמצינו בלוחות ראשונות: ראה גם לעיל ע' אקצג. תורת חיים בראשית טז, א.

הראשונות הרי ה' מחמת בחי' ההפשטה מכל גשם כמו קודם חטא אדה"ר כו' כמ"ש רז"ל חרות על הלוחות חירות ממה"מ [ו]חירות] כו' כדוגמת העוה"ב ממש שאין בו גשם אכילה ושת"י כו'. ומעתה הרי יש להבין למה שלט העין הרע בלוחות הראשונות הרי כל סט' דקליפה הוא בבחי' יש נפרד לגמרי כידוע ומאיזה צד יהי' לו אחיזה ושרש או כו'. אך הענין הוא לפי שהי' בחי' הגילוי הגדול הזה בבחי' יש מורגש מאד לכל אע"פ שהי' הגילוי ממקום ומדריגה היותר גבוה אך כל בחי' יש אפי' בסט' דקדושה יש מקום לעין הרע לשלוט והוא קנאה של נחש כו', כמו באדה"ר שנתקנא בו נחש להיות שהי' גילוי אלקות מדבר בו בבחי' יש מורגש בהתגלות יותר מדאי כו', ובכל בחי' יש ודבר מה גם שהוא מסט' דקדושה יש מקום לסט' דקליפה לקנאות בזה, ומזה יבא סיבת העדר גילוי האור והסתלקותו, עדי"מ המלך שאוהב את עבדו הנאמן יותר מדאי אם יתגלה ככל לבכו הנאמן אליו ויתגלה באהבתו אליו יתקנאו בו ומוכרח להעלים ולהסתיר את האהבה בכמה לבושים שונים והוא להקטין אותו בכל מה שיוכל בכדי שיהא קיום לאהבתו אליו, וכיוצא בזה יובן בכל השפעה והמשכה אם היא נראית בבחי' יש ודבר גדול לא תתקיים אורה ושפעה בלתי אם לא שיעלים ויכסה להקטין בתחלה בכדי שלא יתראה ליש ודבר כלל. וכל זה משל ודמיון לסיבה הראשונה בענין השבירה שהוא מפני תוקף האור דהיינו בחי' התגלותו בבחי' יש ודבר גדול, ואין זה בחי' יש ממש אלא מפני שהוא ענין ובחי' הגילוי כמו שהוא בעצם המאציל מבלי לבוש והעלם כלל, וכנ"ל בענין יו"ד נקודות שהוא בחי' גילוי העצמות כו' להיות כי המשכת י"ס דתהו הן בחי' אורות עצמי' כנ"ל. וזהו מ"ש וימלוך וימ"ת וידוע דכל מלוכה הוא בחי' תוקף גדול כטבע המלך שהוא תקיף גדול ומחמת זה הי' סיבה הא' בשבירה דהיינו שלא יכול האור להתקיים ונסתלק למקורו כמבואר ומובן מתוך כל הנ"ל וד"ל. והסיבה השני' הוא מיעוט הכלי שלא הי' מכיל את האור מפני תקפו וכנ"ל, והכל א' דמפני תוקף וריבוי האור נעשה מיעוט הכלי' כנ"ל באריכות. אך ממה שאנו רואים שע"י ריבוי הכלים דתיקון הרי נעשה מיעוט האור כמשי"ת בבחי' התיקון, א"כ יובן מזה גם בבחי' התהו דיש סיבה ג"כ בתוקף האור מצד מיעוט הכלי מלבד תוקף עצמי כי לולי הי' הכלי רחב לא הי' האור בתוקף כ"כ, הרי סיבת תקפו של אור בא ג"כ מצד מיעוט הכלי ומיעוט הכלי בא מסיבת תוקף האור ושניהם אמת. והענין הוא כי אם יעלים וילביש האור בכלי יותר לא הי' נרגש בבחי' ישות כ"כ וד"ל (וזהו שארז"ל כי טוב כי טוב האור לגנוז בכלי כו' והוא שרש בחי' התיקון כמשי"ת).

חרות על הלוחות חירות ממה"מ: נסמן לעיל שם.

העוה"ב . . שאין בו . . אכילה ושת"י: ברכות יז, א. ראה לקוטי תורה צו טו, ג.

שויה שאוהב — ויתגלה [גה"ב: ויתעלם. ז: ויתעלה] . . וימלוך וימ"ת: וישלח לו, לב ואילך.

כי טוב . . לגנוז בכלי: בראשית א, ד. ראה לקוטי תורה דרושים לשמ"ע פט, ד. שיר השירים ד, ד. לקמן

ע' א'תקטו. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תלח. ושי"נ.

ומעתה יש להבין ענין נפילת הניצוצות רפ"ח כו' שנפלו עם הכלים וענין נפילת הכלים עצמו, כי לכאורה לא שייך באורות שבירה כלל רק שנסתלקו למעלה ומקצת מן האורות נפלו וגם בהן לא שייך שבירה רק בכלים בלבד. ויובן זה ג"כ בשתי סיבות, סיבה הא' בהעדר והסתלקות האור להיותו בבחי' יש כנ"ל הנה הוא עצמו גורם שמקצת ממנו יפול למטה עם הכלים. ויובן זה עד"מ הידוע שאם יעמיק אדם באור שכל עמוק יותר מכדי קבלת כלי מוחו הנה לא יכול הכלי כלל לקבל ובהכרח שיסתלק אור השכל ההוא למקור דשכל, ואמנם הנה כבר הלבישו אותיות כלי ההשגה ונתכווצו ונתחברו יחד להכיל האור השכלי רק לקיצור הכלי לא יכלו להכיל א"כ בהסתלק מהם האור ה"ז כהסתלקות הצורה מן החומר, כמו כח הראי' מכלי העין שבהכרח נשאר מעט מן הראי' בעין גם בשעת השינה וכה"ג כך נשאר בהכרח מהארת אור השכל העמוק בכלי אותיות ההשגה מאחר שכבר ה' לאחדים וקיבלו האור רק שלא נתקיים בהם ונסתלק אבל גם שנסתלק נשאר קצה הארתו בהם גם לאחר פיזור כל האותיות לאחר שנתבלבלו מקוצר כחם לקבל (וראי' לדבר זה ידוע מעין דוגמא זו מענין החלומות שהן מעין הרהורי לבו ביום רק שהצירופים נתבלבלו כו' וכמ"ש במ"א ע"פ ותחלימני ותחייני). ומזה יובן דמיון לבחי' נפילת הניצוצות רפ"ח כו' שנשארו בכלים שנמשלו לאותיות כידוע וד"ל. והסיבה הב' מפני מיעוט הכלי הנ"ל הוא הגורם נפילת הכלים ושבירתן, והיינו עד"מ פיזור האותיות שמתפזרי' אנה ואנה כאשר לא יכילו אור השכל כנ"ל, וענין הפיזור ידוע שבהיות האותיות יחד ה' מאיר כל אור השכל כמו שהוא ובהתפזרם נסתלק אור השכל כולו, ואפס קצהו נשאר בהכרח באותיות כנ"ל אך גם זאת לא כולו ביחד אלא לחלקים כי בכל אות לבדו מאיר חלק ניצוץ פרטי לאחר הפיזור ואף גם הניצוץ הזה הרי הוא לאחר הירידה מעיקר השכל ויורד עוד יותר עם ירידת הכלי שהוא האות, עד"מ תיבת ויאמר מאיר בה שכל א' והיינו דוקא כאשר ה' האותיות דויאמר מחוברים יחד, אבל כשמתפזרים ומתפרדים הרי באות הוי"ו דויאמר מאיר ניצוץ פרטי ואינו דומה כלל לאור שהאיר בוי"ו זה כהיותו לאחדים בתיבת ויאמר עם שאר האותיות רק שעכ"ז קצת הארה נשאר בו, ואמנם בירידת הוי"ו הזה בצירופי' אחרים ישתנה הארת השכל הנשאר בו לגמרי, ועד"ז בשאר האותיות כו'. וכ"ז משל ודמיון להבין ענין נפילת הכלים שנמשלים לאותיות עם מקצת מהאורות שנשאר בהם שנק'

לא שייך באורות שבירה: ראה עץ חיים שער הכללים פ"א. שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ד. שער (ט) שבירת הכלים פ"ו. אור התורה משפטים ע' א"ש.
 החלומות שהן מעין הרהורי לבו: ראה ברכות נה, סע"ב. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תפכ. תקס"ג ח"ב ע' תרעה. תורת חיים שמות ע' נב.
 ותחלימני ותחייני: כ"ה בברכות נה, א. ובישעי' לח, טז: והחייני — ראה הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קה.
 בכלים שנמשלו לאותיות: ראה לקוטי תורה מטות פב, ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ט. וש"נ.

רפ"ח ניצוצי' כו'. ונמצא מובן שמסיבמ ישות האור נפל[ו] ונתפזרו ניצוצות מהן בכלים ומסיבת מיעוט הכלים נפלו הכלים ונשברו ואז ממילא ירדו הניצוצות רפ"ח עמהם כו', ולפיז לא שהי' בחי' שבירה באורות כלל גם ברפ"ח רק שירדו מעיקר מקור האור כמו הפרדת ניצוץ מן השלהבת בלבד, אבל בכלים שנק' אותיות הי' שבירה שהוא הפיזור והנפילה למטה כנ"ל ומחמת זה נתהווה גם בחי' קליפת נוג"ה ובריבוי הירידות והצמצומים למטה מטה נתהווה גם ג' קליפות הטמאות כו' כידוע וד"ל.

והנה בחי' התיקון הוא ע"י שנעשה בחי' ריבוי הכלים ומיעוט האור. והענין הוא שממילא נעשה מיעוט האור מפני ריבוי הכלים כמובן בע"פ לענין כללות התיקון המה ב' דברים, הא' בחי' ריבוי ההתכללות והב' בחי' ריבוי ההעלמות כו' בחי' ריבוי ההתכללות היינו ע"י שכא"א מתחלק לי' וי' ליו"ד, כמו חסד שבגבורה כו' וגבורה שבחסד כו' הרי החסד כלול מגבורה וגבורה מחסד ועד"ז יוכל להיות ריבוי ההתכללות עד אין שיעור כי כל א' כלול מחכירו בכל ריבוי חלקיהם בכמה אופנים שונים, כמו דוגמת צירופי אותיות שבה' אותיות יש ק"ך צירופים וכיוצא, או כדמיון מציגת דברים הרבה שיכולים למזוג בכמה אופנים שונים כו', וריבוי ההתכללות הוא הנק' ריבוי הכלים כי כל אור מתגלה בכמה אופנים שונים ולא באופן א' בלבד כאורות דתוהו. והב' הנק' ריבוי העלמות, והוא אשר יתעלם האור בכמה מיני העלמות ולבושים בהעלם אחר העלם ולבוש אחר לבוש ולא יתגלה כמו שהוא, והוא ענין ירידת אור השפע מעילה לעילה בכמה מדריגות עד שהתגלות אור השפע בעילה האחרונה הוא בא בהעלם היותר אחרון לפי שנשתנה ממהותו הרבה פעמים כי בכל פעם שירוד מעילה לעילה נשתנה ונתעלם קצת אורו העצמי, ועד"מ אור הרצון כירידתו להתלבש בשכל וטעם נשתנה מהותו ומן השכל יורד למדה שכלב נשתנה עוד וכן מן המדה שכלב לדיבור ומן הדיבור למעשה עד שבמעשה בא הרצון בשינוי מהות לגמרי דהיינו בעשי' גשמיות כו', וככה יובן למעלה בחי' ירידת כל אור מעילה לעילה משתנה ע"י לבושים והעלמות שונות של כל עילה ועילה עד שכאשר בא בעילה אחרונה הוא בא בהעלם היותר אחרון כו'. וזהו עיקר בחי' התיקון שהוא להעלים את האור בריבוי העלמות כדי שלא יאיר בתקפו כמו שהוא וכמ"ש בזוהר בכמה דוכתי עבד לכושא לנהורא כו' עד שנעשה בחי' התיקון שהאור בא במיעוט ולא ב[כחי] ה[תוקף] ככחי' התהו מחמת התלבשות והעלמות רבות, ואז ממילא נעשה בחי' ריבוי הכלים שהוא מפני בחי' ריבוי ההתכללות מאד כנ"ל, והא' בהא תלי' דאם הי' האור מאיר בתקפו בלי לבוש

כמובן בע"פ לענין [בכמה כתי' וענין] . . . המה [ז': הי'. יב': הם]: ראה שם שער (י) התיקון פ"ה.
שבה' אותיות יש ק"ך צירופים: ראה ספר יצירה פ"א מ"ב.

והעלם כלל לא הי' מתחלק ומתכלל זע"ז כלל, וכבחי' התהו שנאמר וימלוך תחתיו, תחתיו דוקא כי הן זה תחת זה כו' ואינן רק נקודות כו' כנ"ל באורך, אבל אם האור אינו מאיר רק ע"י כמה לבושים והעלמות כי ירד מעילה לעילה מאד הרבה כנ"ל שאז אינו מאיר בתוקף כלל אלא במיעוט הוא הגורם שיוכל להתחלק ולהתכלל הרבה, והוא הנק' ריבוי כלים כנ"ל וד"ל (וזהו שמיעוט האור הוא ריבוי הכלים. אך מה שריבוי הכלים גורם מיעוט האור כמבואר למעלה היינו ע"ד אחר שריבוי העלמות הנ"ל נקראי' ריבוי כלים, כי כל כלי הוא בחי' העלול המקבל מן העילה שמתעלם אור העילה בו כו', נמצא בריבוי הכלים והעלמות עושה מיעוט האור, או יובן כפשוטו דריבוי הכלים כמו בהתחלקות אותיות רבות וצירופים הרבה האור נעשה במיעוט ע"ז, עד"מ כל מה שיאריך יותר לפרש הדבר יותר יקטן עצם אור השכל כנ"ל וכמ"ש במ"א באריכות וד"ל).

והנה ידוע דעיקר שרש בחי' התיקון הוא ע"י שם מ"ה החדש שמאיר ממצחא דא"ק, והוא המלך השמיני הדר כו' כמ"ש בע"ח. וביאור הדברים ידוע ומבואר במ"א להיות שמבואר למעלה בסיבת הסתלקות אורות דתהו להיות מתגלי' בבחי' תקפן העצמי' והוא בבחי' ישות כו' ודוגמא לדבר לוחות הראשונות כנ"ל באריכות, הנה לזה עיקר בחי' התיקון הוא דוקא ע"י הארת שם מ"ה שהוא בחי' אי"ן וכמ"ש והחכ' מאין כו' כי החכמה הוא בחי' ביטול היפך הישות לגמרי, וע"כ בשם מ"ה דא"ק שמאיר ממצחא כו' משם בא האור בבחי' אין האמיתי וע"ז יש קיום חזק לאורות שלא יסתלקו כו' והוא גורם ג"כ להיות בחי' ההתכללות מכמה הפכים יחד, והוא שם מ"ה דז"א שהוא הנק' אדם דאצי' שהוא עיקר בחי' התיקון, אך שם מ"ה דא"ק הוא מקור הראשון לבחי' מ"ה זה כידוע בע"ח, וביאור כ"ז מבואר במ"א וד"ל. והנה בחי' שם מ"ה הזה הוא המכרר לבחי' ב"ן דנוגה דבריאה שנפל בשבירה, והיינו בחי' הכלים דז' מלכים דתהו עם האורות רפ"ח שירדו למטה ונפלו בעולם הבריאה כמ"ש בע"ח. וענין הברור הוא בכל עולם ועולם לפי מה שהוא דהיינו בעולם האצי' בחי' מ"ה מכרר לב"ן ונתעלה ונכלל באצי' כל מה שיוכל להתעלות ומחמת זה נעשה בחי' תוס' האור

וימלוך תחתיו . . . זה תחת זה: וישלח לו, לג. ראה תורה אור וישלח כד, ד. שמות נא, סעי' ואילך. בשלח
סה, ד. תורת חיים בראשית יג, ד. הנסמן לעיל ע' איתעו הערה ד"ה: ריבוי.
שויה כמבואר — ע"ד: ג': עדימ.

שם מ"ה החדש . . . המלך השמיני הדר . . . בע"ח (ככמה כתיב: בע"ח): ראה עץ חיים שער (י) התיקון
פ"ב.ג. תורה אור ויחי קג, ב.
והחכ' מאין: איוב כח, יב.

שם מ"ה . . . הנק' אדם: נסמן לעיל ע' אקסז.

שם מ"ה דא"ק . . . בע"ח: ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה: שם מ"ה החדש.

שם מ"ה . . . המכרר לבחי' ב"ן: נסמן לעיל ע' ארטו.

באצ"י ובעולם הבריאה מתברר ונכלל כל מה שיוכל להתעלות שם ונעשה ע"י תוס' אור בעולם הבריאה וכן ביצ"י ועש"י עד שבעולם העש"י מתברר נוג"ה דעש"י ע"י המצות או תשובה לאהפכא חשוכא לנהורא כו'. וזהו כל עיקר ענין בחי' בירורי נוג"ה שע"י נעשה בחי' תוס' אור באצ"י כנ"ל וכמ"ש בע"ח. ומה שלא יוכל להתברר עוד גם בעש"י הוא שנעשה שרש לבחי' ג' קליפות הטמאות כו'.

אך יש להבין מהיכן נעשה בחי' תוס' אור באצ"י הרי עיקר בחי' התיקון שבאצ"י הוא במיעוט אור דוקא ואיך נאמר שע"י הבירור דשם מ"ה [שם] ב"ן יהי' בחי' תוס' אור כו'. אמנם הענין הוא שאין זה מצד עצם התיקון דשם מ"ה אלא ע"י סיבת דבר המתברר, והוא בחי' כלים דתהו שנפלו למטה ונשברו המתבררים ועולים למעלה ע"י שם מ"ה כו' שהרי הן בבחי' ישות גמורה ובאים לבחי' ביטול והתכללות אל שרשם הראשון שהוא בחי' ס"ג שלמעלה משם מ"ה, והוא אורות דתהו שהן בחי' הישות דקדושה האלקי' כמו שהי' בלוחות הראשונות כו' דאע"פ שנעשה ע"י בחי' פירוד למטה בעולם הפירוד אבל מצד שרשו למעלה הוא יותר גבוה מבחי' אי"ן דחכמה המברר כו' ונק' יש האמיתי כידוע (וזהו שרמזו רז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ כו', משום דמעשה צדיקים הוא לאהפכא חשוכא לנהורא כו' שהוא היפך היש לאי"ן ומעשה שמים וארץ הוא מאי"ן ליי"ש ומיי"ש לאי"ן חוזר אל היש האמיתי שקודם לאין דחכמה משא"כ מאין ליש גמור כו' וד"ל). וזהו מ"ש אשת חיל עט"ב שהוא שם ב"ן לאחר הבירור שהוא למעלה משם מ"ה המברר כי עלה בס"ג שהוא בחי' ז"ת דבינה ששם הי' השבירה ב"ן מדות דתהו כידוע וד"ל. והנה להיות כן באי' בחי' הכלים דתהו שנפלו למעלה בבחי' ס"ג ומתרחבים הרבה יותר מכמו שהיו קודם שבירתן שהיו במיעוט כו' מצד בחי' העלאתן למעלה ע"י בחי' התיקון שנעשה ריבוי [ו]הרחבת הכלים כנ"ל, וע"י יוכלו לקבל את האורות דתהו אע"פ שהן בתוקף גדול ובפרט אחרי הסתלקותן למעלה יותר כו' אך גודל ורוחב הכלים יעלימו וימעטו את תוקף אורם כנ"ל דריבוי הכלי עושה מיעוט האור כלומר התיישבות האור שאינו מאיר בבחי' העלם כ"כ. וזהו ענין

שויה ע"י — בעולם הבריאה . . . ועש"י: הי"ב: בע"ס דבריאה. ז': האצ"י בע"ס דבריאה. . . ה': ליתא.
שויה לשנס) — בחי': ב"ן ניתוסף: הקליפה. ב"ט הניח מקום פני.
ס"ג שלמעלה משם מ"ה: ראה עץ חיים שער (ה) סנת"א פ"א. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה
הערה ד"ה: שם.
שויה האלקי' — שנעשה ע"י [א': ע"י] בחי': ה': שהם בבחי'. ב"ח הניח מקום פנוי ואח"כ כתוב תיבת
"בחי".
גדולים מעשה צדיקים: ראה כתובות ה, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתי. ושי"ג. ח"ב ס"ע תרצו
ואילך.
אשת חיל עט"ב: משלי יב, ד. ראה הנסמן במאמרי אדה"א שבהערה דלעיל ד"ה: ס"ג. לעיל ע' ארי.
בס"ג . . . ששם הי' השבירה: ראה לעיל שם.

להוסיף אורות באצ"י שנעשה ע"י [בחי'] בירורי נוג"ה ע"י בחי' התיקון דשם מ"ה דוקא הגם שמצד עצם התיקון שעושה ריבוי הכלים נעשה מיעוט האור, היינו דוקא אור דתיקון הוא שבא במיעוט אבל בחי' האורות דתוהו הרי הן חזקים ותיקפים ביותר רק שלא יכלו הכלים לסובלם, אבל אחר הבירור הרי יכלו הכלים לקבלם ולסובלם מפני התרחבותם כנ"ל, וא"כ יש ע"י בחי' בחי' אורות דתוהו בחי' תוס' אור באצ"י גם בבחי' התיקון לפי שבחי' אורות דתוהו מתייבשי' בכלים דתיקון שנעשו ע"י הבירור דוקא. ונמצא ע"י בירורי נוג"ה דוקא וע"י התיקון דשם מ"ה מאמצעות שניהם [דוקא] נעשה ונמשך בחי' תוס' אורות דתוהו באצ"י דתיקון ג"כ, וז"ש לריח ניחוח להוי' דתיקון ע"י הקרבנות שהן בירורי נוג"ה כמשי"ת וד"ל.

והנה מבואר בע"ח בשער מ"ן ומ"ד שיש ביחוד מ"ן ומ"ד ב' בירורים הא' בחי' העלאת המ"ן בתחלה שנק' בירור הראשון ואח"כ נמשך בחי' מ"ד ומברר למ"ן והוא בחי' בירור השני כו'. והנה ביאור הדבר ידוע עד"מ בירור האודם שממנו בשר כו' שנעשה מן המאכלים שאוכלת שנהפך לדם ואח"כ מתהווה זרע ונק' מ"ן והוא מ"ש אשה כי תזריע כו' ואח"כ בא טפת הזכר על המ"ן ומברר למ"ן דהיינו שדוחה את הפסולת וקולט את המובחר ומתאחד בו והוא הנק' קליטה (והפסולת של המ"ן ממנו מתהווה שליא של הולד כמ"ש במ"א). וכך יובן למעלה בבחי' העלאת מ"ן של הנשמות ומלאכים דבי"ע שהמל' מעלה מ"ן כידוע שזה בא ע"י בירורי נוג"ה דוקא כשמתהפך חשוכא לנהורא כו' וכמו המאכל הגשמי שמתהפך לדם כו' ואז הוא כמו האודם כו' (ופסולת הדם הוא דם הטמא שממנו יניקת החיצונים) וכמ"ש בע"ח בכמה דוכתי שכל העלא' מ"ן נעשה רק מבירורי נוג"ה דוקא, והוא הבירור הראשון שמתברר בהעלאת מ"ן דמל' מבי"ע ועולה באצ"י והיינו בחי' שם ב"ן המתברר כו', ואח"כ נמשך בחי' מ"ד דדכורא והוא בחי' המשכת אור הזרוע לצדיק ח"י עלמין מבחי' יסוד ז"א במל' כידוע, והוא בירור השני של המ"ן דהיינו מה שמבחי' מ"ד מברר למ"ן דמל' לקלוט את הטוב ולהתאחד בו, והוא כמארוז"ל דמיכאל כה"ג מקריב נשמות ע"ג המזבח ועולי'

לריח ניחוח להוי' . . . וד"ל [ע"כ נמצא בבוך ג'] : ראה ויקרא א, ט.

בע"ח בשער מ"ן ומ"ד: ראה שם דרוש א"ב.

שיש ביחוד [ב': בבירור] מ"ן ומ"ד: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: ומ"ד . . . ומ"ד.

האודם שממנו בשר . . . אשה כי תזריע: נדה לא, א. תזריע יב, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע'

תקכה, ומקבילו בתורה אור תולדות יז, ד. שמות מט, ב.

והפסולת . . . מתהווה שליא: ראה גם לקמן ע' א'תקיב. ספר המאמרים תקס"ח שם. ביאורי זוהר פינתס

ק"ז, ג. שערי אורה שער הפורים ע' פח.

בירור השני: ראה לקמן ע' א'תק.

דמיכאל כה"ג מקריב נשמות: במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תרב: בוהר ובמד"ר. ראה חגיגה יב, א

(כג"י העין יעקב). תודיה ומיכאל — מנחות קי, א. זהר (סתרי תורה) לך פ, סע"א. פא, רע"א. מאמרי אדה"א

ויקרא ח"א ע' א: דברים ח"ב ע' עא. ושי"נ.

למעלה ונכללי' באור האצ"י ממש כמאמר לאשתאבא בגופא דמלכא כו' או כמו ע"י מסיג של הנשמות באחד כמו ר"ע שיצאה נשמתו באחד ממש וכיוצא ואשר א"א ליכלל ממש באור האצ"י ממש יורד למטה כו' (והן הנפילים אשר היו בארץ כו' כמ"ש במ"א), והוא ענין שם מ"ה דאצ"י שמברר לבין בכללות, וכמו עדי"מ הוולד שנוצר ונתהווה מאמצעות חיבור מ"ד ומ"ן הגשמי"י כך למעלה נתהווה תולדות הנשמות מאמצעות [חיבור] מ"ד ומ"ן דז"ג, ובכללות יותר נק' יחוד מ"ה ובין כו' וד"ל.

ובזה יובן שרש ענין הקרבנות, דהנה הקרבנות כמו הבהמה והצאן והעופות כולם מבחי' נוגיה דעשי' כי התהוות נפש הבהמה שרשה בפני שור כו' והעופות שרש' בפני נשר כו' כידוע שכל חלקי דצח"ם דעשי' נמשכים מבחי' נוגיה דעשי'. והנה כאשר עולה הקרבן ע"ג המזבח מצוה להביא אש מן ההדיוט שישרף הקרבן בו ע"ג המזבח ע"י הכהן המקריב, והוא כמו בחי' העלא' מ"ן הנ"ל כך הקרבן עולה באש של מטה, והוא בחי' בירורי נוגה דעשי' שממנו שרש הקרבן כו' ונק' בירור הראשון כנ"ל, ואח"כ נמשך אש של מעלה ואוכל הקרבן כמ"ש בזוהר דארי' אכיל קרבנין אור י"ה והוא שרשו מבחי' החסד דפני ארי' להימין כו', אמנם אכילה זו הוא הבירור השני שהוא כמו בחי' המשכת מ"ד שמברר למ"ן כנ"ל שנקלט הטוב ונכלל באלקות ממש (וזהו מ"ש האכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר, אכילת מזבח והוא בחי' העלאת מ"ן כמ"ש אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה והוא כח המעלה מ"ן תמיד לא יכבה כו' וז"ש עולת תמיד העשוי' כו', ואכילת אדם שהוא בחי' ארי' דאכיל קרבנין כו', וז"ש אדם כי יקריב מן הבהמה כו' אדם

לאשתאבא בגופא דמלכא: נסמן לעיל ע' אקעג.

ר"ע שיצאה נשמתו באחד: ברכות סא, ב.

שורה וכיוצא -- ממש . . ממש: י"ב: ליתא.

הנפילים אשר היו בארץ: נסמן לעיל ע' ארמה.

נפש הבהמה שרשה בפני שור: נסמן לעיל ע' ארו.

מצוה להביא אש מן ההדיוט . . בו [ה': ליתא. ו"ב: כו']: ראה עירובין טג, א. תורת כהנים ויקרא א, ז.

לקוטי תורה דרושים לטוכות עת, ד. ומקבילו במאמרי אדה"ז אתהלך לאזני ע' קלב. ספר המאמרים תקס"ט

ע' רטו.

כמ"ש בזוהר דארי' אכיל קרבנין: ראה שם בהקדמה ו, ב. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלא.

דארי' . . אור י"ה: ראה גם לקוטי תורה אחרי כס, ב. מאמרי אדה"ז פרישיות התורה ח"א ע' ר"ט. אור

התורה תשא ע' איתתצא. דרושים לר"ה ע' איתכת. עמוס ע' תסת.

דארי' . . החסד דפני ארי' להימין: יחזקאל א, י. ראה זהר חדש יתרו לא, ב. פרדס שער (כג) ערכי

הכינויים מערכת ארי'. מאורי אור מערכת ארי' סק"א וביאר נתיב שם.

האכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר: צ"ג, ית. זבחים יג, ב. ראה גם מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ס"ע

תחקג אילך.

אש תמיד תוקד על המזבח . . עולת תמיד העשוי': צו ו, ו. פינחס כח, ו. ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב

ע' תסו וס"ע תשי.

אדם כי יקריב: ויקרא א, ב (בדילוג). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' א"מו. ושי"ן. במדבר ח"ג ע'

תתצה. ושי"ן.

בחי' מ"ה שמברר לבין בגימ' בהמה כו'). וכמ"כ יובן עכשיו שהתפלה במקום קרבן כי הנה"ב שרשה בבחי' נוג"ה דפני שור כו' וע"י ההתלהבות שע"י ההתבוננות הוא כמו אש של הדיוט שע"ג המזבח ושורף ומעלה לנפש הבהמית למסור נפשו בא' באמרו ואהבת כו' ונק' העלאת מ"ן בירור הא' הנ"ל, ואח"כ נמשך בחי' מ"ד בש"ע שהוא בחי' אה"ר שנמשכת מלמעלה למטה והיא המקשרת ומדבקת לבחי' הטוב שבנפש הבהמ"י ודוחה את הפסולת כו' והיינו לאשתאבא בגופא דמלכא במס"נ כנ"ל וד"ל.

והנה להבין שרש ענין שמחה של מצוה שגדולה מן המצוה עצמה, והוא בשמחת החג בשמחת בית השואבה ובשמחת תורה ולא בכל השנה כמבואר (בתורה). הנה להבין זה הלא ידוע ומבואר ע"פ תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה וטוב לבב מרוב כל, דרוב כל הוא חיי העוה"ב ושמחה וטוב לבב מן המצות יותר טוב מחיי העוה"ב, וזה לכאורה כדבר פלא איך יהי' מעלת שמחה של מצוה גדולה מגופה של מעשה המצוה. אך הנה ארו"ל דהעוה"ב הוא שצדיקי' יושבי' ועטרותיהם בראשיהם ונהני' מזיו השכינה, ויש להבין מהו עטרות שבראשיהם ואיך נהני' מזיו השכינה ומה חיד[ו]ש יש ב[זה] יותר מזיו השכינה בג"ע עכשיו ולמה מתייחס זה אל העוה"ב דוקא. ותחלה יש להבין שרש [ענין] העוה"ב מהו. דהנה העוה"ב הוא בא אחר תשלום כל בירורי נוג"ה דבי"ע בכל וא"ש דהוי עלמא וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו' בלע המות כו' וכיוצא, ומבואר למעלה דמכחי' בירורי נוג"ה ע"י שם מ"ה דתיקון נתרחבו בחי' הכלים דתוהו ומתיישבי' בהן בחי' אורות תקיפי' דתוהו והוא מ"ש אשת חיל עטרת בעלה כו', וזה ידוע דכל המצות מעשיות הן רק בחי' בירורי נוג"ה לאהפכא חשוכא לנהורא בסו"מ בשס"ה ל"ת ועשה טוב ברמ"ח מ"ע כו'. והן הנה בחי' העטרות שע"ג ראשי הצדיקים מכל המצות שעשו בעוה"ז, כי בחי' העטרה הוא בחי' אור מקיף ע"ג הראש, וכינו דבר זה לעטרה דוקא כמו עד"מ שעושי' עטרה למלך מאבנים טובות כו' כך המצות שעושי' בדברים גשמי' דנוג"ה לאחר הבירור

לבין בגימ' בהמה: נסמן לעיל ע' ארכו.

שהתפלה במקום קרבן: ברכות כו, א. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ד. וש"נ.

למסור נפשו בא' באמרו ואהבת: בק"ש (דברים ו, ד-ה). ראה זהר (רע"א מהימנא) משפטים קיט, א. צו לג,

א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תו. וש"נ.

ש"ה למטה — שבנפש הבהמ"י: **זח"ט**: ליתא.

כמבואר (בתורה) [י"ב]: (כמבואר בתורה הנ"ל): ספר המאמרים תקס"ט ס"ע רלח ואילך.

תחת אשר לא עבדת... וטוב לבב: תבוא כה, מז [ושם: ובטוב — ראה הנסמן לעיל ע' אישפט]. ראה

מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמח. וש"נ. במדבר ח"ג ע' א"מח.

דהעוה"ב הוא שצדיקי' יושבי': ראה ברכות יז, א.

וא"ש דהוי עלמא: נסמן לעיל ע' איקפא.

ואת רוח הטומאה... בלע המות: זכר"י יג, ב. ישע"י כה, ה.

אשת חיל עטרת בעלה: ראה לעיל ע' א"תפג.

הן מאירים כאבנים טובות ונעשי' בחי' אור מקיף ע"ג הראש מלמעלה דהיינו למעלה מהיות בחי' התגלות בכלי המוחי' כי שרש המצות לאחר הכירור הן מבחי' אורות דתוהו שהן אורות תקיפים [וחזקים] עד שלא יכלו הכלים לסבול כו' כנ"ל באריכות (וזהו שרש ענין וצדיק באמונתו יחי' כי האמונה בחי' עטרה ע"ג הראש כי שרשה [ב]בחי' אור מקיף ובאמונתו שלמעלה מן השכל יחי' לעוה"ב שאז יהי' הצדיקי' נהנין מאותו האור בבחי' גילוי כמשי"ת).

אך הנה אע"פ שאין האור הזה בא בבחי' גילוי כמו שהוא להיותו בחי' אור מקיף כנ"ל אבל הנה בא ע"י אמצעות בחי' אותיות המביאים מבחי' ההעלם לבחי' הגילוי, והוא מה שאמר נהני' מזיו השכינה פי' שכינה הוא בחי' מל' דאצי' שמאיר בבחי' אותיות והוא הנק' זיו השכינה (כמו בג"ע דעכשוו שמאיר ברקיע הג"ע כ"ב אתווין והוא נהירו עילאה וכמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא כו'). וביאור ענין האותיות ידוע שהן בחי' אמצעי לחבר העליון בתחתון או שני דברים נפרדים, והיינו כאשר אין ערך בין המשפיע והמקבל שיקבל האור כמו שהוא אזי יומשך האור ע"י בחי' אותיות שנקראו ממוצעים. והענין הוא עדי"מ האהבה בלב האדם אל דבר הנאהב הרי דבר הנאהב הוא דבר נפרד מן עצם אור האהבה והרי אנו רואי' שמתחברי' יחד כי הרי נמשך אור וחיות האהבה בתוך דבר הנאהב ממש, והנה ודאי אין ערוך לדבר הנאהב לגבי האהבה הרוחניות, אך ע"י בחי' אותיות מתחברת רוחניות האהבה בתוך דבר הנאהב והיינו ע"י [בחי' אותיות המחשבה שחושב ומהרהר את האהבה שבלבו שהרי ע"י אותיות הללו יאיר ויבקע אור האהבה אל דבר הנאהב וע"י יש לה חיבור וקשר עם דבר הנאהב כי האותיות מביאי' אותה מן העלם עצמותה לידי גילוי לחוץ ממנה בדבר נפרד כו', וכמו"כ אותיות השכל מביאי' גילוי אור השכל להתחבר בדבר חוץ מן השכל כמו להשכיל לתינוק או להוליד אהבה וכיוצא בזה בכל עו"ע שהוא ירידה ממהות למהות אינו אלא ע"י בחי' אותיות העליון שמחברו לתחתון כו'. וככה יובן למעלה בבחי' אותיות שבמל' דאצי' שהוא בחי' ממוצע להביא בחי' גילוי אור האלקי על הנשמות של הצדיקים, וזהו שאמרו נהני' מזיו

וצדיק באמונתו יחי': חבקוק ב, ד.

שכינה הוא בחי' מל': ראה תניא רפני"ב. אגרת הקדש סכ"ה (ע' קלט). מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תשלט ובהנסמן לשם.

שמאיר ברקיע הג"ע כ"ב אתווין: ראה זהר ויקהל ע' רי ועץ חיים שער מ"ד [ובדפוסים אחרים שער (מג) ציור עולמות] פ"ג. הובאו בשער היחוד והאמונה ספ"ה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעג בשם ס' הקבלה. ועל ראשי החיות רקיע: כ"ה בכ"מ. ראה יחזקאל א, כב. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקכא וע' תתקצו. דברים ח"ג ע' תתקלח. וש"נ.

ש"ה שמתחברי' — ממש . . . הנאהב: י"ב: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: הנאהב . . . הנאהב.

השכינה ע"י אמצעות בחי' אותיות השכינה, והוא גילוי אור מקיפי של המצות שנקראו עטרות כניל, וזהו שאמרו דשכר מצוה בעוה"ב היא המצוה בעצמה שבאה לידי גילוי להיות נהני' ממנה בזיו השכינה כניל ודיל. אבל בלתי בחי' האותיות לא יוכלו לקבל מאור המצות עצמן להיותן אור תקיף וגדול מערכם מטעם הניל שבחי' מבחי' בירורי נוגיה רק על ראשיהן נעשה עטרות בלבד: בבחי' מקיף אבל ע"י האותיות מאיר להם בהגבלה כפי אשר יוכלו שאת בכלי השגתם כו'. וזהו החידוש שבעוה"ב יותר מג"ע דעכשיו דהיינו שבחי' מקיף מתגלה, משאי"כ בג"ע אינו מקבלי' רק מבחי' א"פ שלאחר הצמצום כו' ודיל, ואמנם בעוה"ז אומר היום לעשותם בלבד שהאור בבחי' ההעלם ולמחר לקבל שכרם בבחי' הגילוי מפני שעכשיו בעוה"ז לא נתברר עדיין בשלימות עד זמן העוה"ב כו', וע"כ כל עיקר העוה"ב תלוי במצות דוקא, ולזה אמרו ז"ל דכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנא' ועמך כולם צדיקים כו' שאפי' פושעי ישראל מלאי' מצות כו' ודיל.

אך הנה שרש בחי' שמחה של מצוה הוא בחי' גילוי אור המקיף ממש כמו שהוא ולא ע"י אמצעות בחי' אותיות ע"כ השמחה באה בלתי מוגבלת בהשגה כלל, כמו בשמחת בית השואבה שהיו החסידים ממשיכים רוח"ק ממש כמו הלל הזקן כשהי' שמח הי' אומר אם אני כאן כו' ורשב"ג הי' זורק ח' אבוקות כו', ועיקר גילוי השמחה מכל המצות שעשו כל השנה הוא בשמחת תורה שמקיפי' בס"ת ז' הקפות כו'. והענין הוא כי כל השנה הגם דעשו מצות אבל מפני העוונות שמבדילים אינו מאיר האור של המצות רק בהעלם והסתר גדול מאד, אך בחג הסוכות שכבר נמחלו העוונות ביו"כ ע"י בחי' המשכת י"ג מדה"ר כידוע (וכמבואר בתורה) אזי יוכל להיות בחי' גילוי אור מקיף של המצות למטה וכמ"ש וימינו תחבקני כו' כידוע ודיל. וזהו תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה וטוב לבב מרוב כל דשמחה של מצוה יותר גבוה מחיי העוה"ב. שאין הגילוי רק ע"י אותיות כניל (וע"כ איתא בכתבי האריז"ל שעיקר הטעם שנתגלו לו רוזן דאורייתא הוא מפני שהי' שמח

שור' השכינה — אותיות: ב"ב ניתוסף: שבמל' דאצי. ואולי נשתרבו מלעיל שויה כו' — אותיות.
 דשכר מצוה . . המצוה בעצמה: ראה אבות פ"ד מ"ב. תניא רפליז. פליט. דרך מצותך מצות תפיליו ע'
 40 (בהגה"ה). מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א"ג. דברים ח"ג ע' תתצט. ושי"ג.
 היום לעשותם . . ולמחר לקבל שכרם: ואתחנן ז, יא. עירובין כב, א. לקוטי שיחות ואתחנן תשד"מ.
 דכל ישראל יש להם חלק . . ועמך כולם צדיקים: סנהדרין ר"פ חלק. ישע"י ס, כא.
 פושעי ישראל מלאי' מצות: עירובין יט, א.
 בשמחת בית השואבה . . ממשיכים רוח"ק: ראה לעיל ע' אחי"ג. ושי"ג.
 הלל הזקן . . ורשב"ג: ראה סוכה ג, א.
 וכמבואר בתורה: ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' רמו.
 וימינו תחבקני: שיר השירים ב, ו. ה, ג.
 איתא בכתבי האריז"ל: ראה מאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"א ע' שמח וכהנסמן לשם (ושם בשם כתבי
 האריז"ל — שבחי האריז"ל). מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קצ. ושי"ג. ח"ג ע' תתקד. ושי"ג. במדבר ח"ג ע'
 אימח (כשם הע"ח).

שמחה של מצוה כו' לפי שהיא בחי' מקיף של הנשמה וגילוי המקיף הוא יותר גבוה מרוה"ק כו' וכמ"ש במ"א וד"ל).

ומעתה יש להבין שרש ענין ע' פרי החג ומה ולמה שמתמעטין והולכין,
ובשמיני עצרת הוא פר אחד וא' בווהר משל לזה למלכא דעביד
סעודתא לבני היכלא כו' ע"ש. דהנה לכאורה יש להקשות בטעם הקרבת הע'
פרים שהן לנגד ע' שרים דקליפה כידוע והיינו לברר הטוב מהם ולהעלותו
למעלה, כי שרש הע"ש הוא מז' מלכים דתוהו וכל מדה כלולה מי' עולה
מספר ע' וז' מדות דתיקון הן ע' נפש דיעקב, וז"ש יצב גבולות עמים למספר
בני ישראל כו'. והנה בווהר משמע בטעם הקרבת ע' פרים שהן כדי ליתן
יניקה מן המותרות כו', ונמצא שזה כשני ענינים דסתרי אהדדי לכאורה
דליתן להם יניקה הוא היפך בחי' הבירור לברר הטוב מהן שע"י הבירור
יאבד שרש יניקם למעלה כידוע. אך התירוץ מובן ע"ד קצרה ששניהם אמת
ואינם תרתי דסתרי אהדדי כלל, דמה שנותני' להם יניקה ע"י הקרבת ע'
פרים הוא רק בחי' השפעה חיצונית בלבד אבל בחי' הפנימי' מבררים מהם,
ודוקא ע"י השפעה חיצונית שנותני' להם מבררים מהם בחי' הטוב והפנימי'
שלהם כו', וכמו בענין הברכות שלקח יעקב במרמה כמ"ש יצחק לעשו בא
אחיך במרמה ולקח ברכתך כו' מפני שלבש בגדי עשו החמודות כו' (וכמו
שנאמר אם רעב שונאך האכילהו לחם שהוא לחם הקרבנות כי בזה גחלים
אתה חותה כו').

ולהבין ביאור זה יש להקדים תחלה בשרש ענין הקרבת ע' פרים שהבירור
בהן בע' שרים הוא בבחי' מקיפי' דקליפה דוקא אע"פ שאין בירור
שייך רק בבחי' א"פ מ"מ כאן עיקר הכוונה בע' פרי החג הוא לברר ז'
מקיפי' דז' מדות דקליפה ששרשם מז' מדות דתוהו כנ"ל, וע"כ מספרם ע'

וגילוי המקיף הוא יותר גבוה מרוה"ק: ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתלב. מארז"ל ע' רל. מאמרי
אדה"א דברים ח"ב ע' תצא. וש"נ.
ע' פרי החג . . ולמה [לב] ליתא . . פר אחד: פינחס כט, יג"ל.
בווהר . . למלכא דעביד סעודתא: ראה זהר אמור קד, ב.
הני פרים . . ע' שרים: נסמן לעיל ע' אישנו.
שרש הע"ש הוא מז' מלכים דתוהו: ראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' עב. תורת חיים נח עג, ג.
יצב גבולות עמים: האזינו לב, ת.
בא אחיך במרמה ולקח ברכתך: תולדות כז, לה (ושם: ויקח, וכ"ה ב' ד'. אבל כ"ה גם במאמרי אדה"ז
ותורת חיים דלהלן). ראה ד"ה וישב תקס"ג הנחת כ"ק אדה"א במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' קפה,
ומקבילו בתורה אור וישב כו, ג. תורת חיים וישב נח, א. וראה גם סה"מ תקס"ד ע' קפב ואילך. לקוטי תורה
בלק עד, ג. תריא תולדות כא, א, ומקבילו בטה"מ תקס"ה ח"א ע' מא ואילך. לקמן ע' איתצו.
שלבש בגדי עשו החמודות: תולדות כז, טו.
אם רעב שונאך . . כי . . גחלים אתה חותה: משלי כה, כא-כב. ראה לקמן ע' איתצו. ביאורי הזהר חוקת
צו, ב ואילך.
שריה בהן — שרים: ז': פרים.

דוקא דהיינו להוציא ניצוצות דמדות דתוהו מהם ועי"ז יתבטלו, והיינו מפני שבו ימי החג מתגלים בחי' ז' מקיפי' דקדושה הנק' בזוהר בשם אושפיזין כמשי"ת בסמוך ע"כ יש ביכולתם לברר לבחי' מקיפי' דז' מדות דתוהו המלוכש בע' שרים כו'.

ולהבין זה הנה יש להקדים תחלה מ"ש דאת זלע"ז עשה האלקי' דהקליפה הוא לעומת הקדושה בבחי' היפך ומנגד ממש דהיינו בסדר אופן ההשתלשלות. דהנה ידוע שבסט' דקדושה יש בכללות ההשתלשלות ד' עולמות אבי"ע, ושרש כולם הוא בחי' הקו והחוט המאיר מעצמות אא"ס. והנה באצי' מאיר הארת הקו בגילוי משום דאיהו וחייהו חד כו' כידוע, ע"כ בחי' האור באצי' בבחי' תוקף ההתגלות ובהארה מרובה מאד, אבל כל מה שהאור יורד ומשתלשל למטה יותר הולך ומתמעט יותר ואינו מאיר בתוקף כ"כ, כמו מאצי' לבריאה הרי בירידת האור בכריאה שם נתמעט האור ביותר ואינו מאיר רק בצמצום גדול עד שאין לו ערך עם אור האצי' כידוע, והטעם הוא מפני שיש מסך מפסיק בין אצי' לבריאה ועי"ז נפסק בחי' הארת הקו שם ואין האור בתוקף וגם הוא מצומצם מאד, וכמ"כ בירידת האור בהשתלשלות יותר מבריאה ליצירה ע"י מסך שני נתמעט האור עוד יותר בצמצום ויותר אינו מאיר בתוקף, עד שבעולם העשי' בא האור בתכלית המיעוט והצמצום ובהעדר תוקף מאד להיותו האחרון ביותר בירידת האור בהשתלשלות. ומלבד כל זאת הנה יש עוד הפרש גדול בעצם המספר של האורות הנק' ע"ס, שבאצי' מאירים בגילוי כל הע"ס דכח"כ כו' עד בחי' המל', אבל בעולם הכריאה אינו מאיר בגילוי רק מבחי' אור אימא ולמטה אבל למעלה מבחי' אור אימא אינו מאיר בגילוי רק בהעלם (וכמבואר בהיכלות דפ' פקודי דג"ר כח"ב הן בהעלם כו' דהיינו בהיכל הז' שנק' היכל ק"ק כו' וכמ"ש במ"א), וכמאמר הידוע בזוהר דבחי' אור אימא מקננא בכורסייא שהוא עולם הכריאה בג' ספירן כו', ובירידת ההשתלשלות מבריאה ליצי' מתמעט מספר האורות עוד יותר שאין הגילוי אור ביצירה רק בבחי' ו"ק בלבד, וגם אור אימא אינו מאיר בגילוי רק בהעלם וכמאמר דז"א מקנן ביצי' בשית ספירן שהוא בחי' מט"ט דיצירה כידוע, עד ש[ב]עשי' אינו מאיר בגילוי רק בחי' המל' בלבד והט"ס הן בהעלם וכמא' דמל' מקננא באופן

שבו ימי החג . . . אושפיזין: נסמן לעיל ע' אשפג.

דאת [י"ב: ליתא] זלע"ז עשה האלקי': קהלת ז, יד. ראה ביאורי הזהר פקודי נט, ב.

דאיהו וחייהו חד: תקוני זהר בהקדמה ג, ב.

מסך מפסיק בין אצי' לבריאה: נסמן לעיל ע' אקסו. וראה ובהבא לקמן — עץ חיים שער (מז) סדר

אבי"ע פי"ב.

אצי' . . . נפסק . . . הקו: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתב. ושי"נ.

בהיכלות דפ' פקודי . . . בהיכל הז' שנק' היכל ק"ק: זהר שם רנח, ב ואילך. ראה אור התורה דברים ע' כב.

בוהר . . . אימא מקננא בכורסייא . . . דז"א מקנן: ראה תקוני זהר ת"ז (כג, א). הנסמן לעיל ע' אקסו.

דמל' מקננא באופן: ראה תקוני זהר שם.

שהוא בעשי', וכן בסדר כללי דשם הוי' יו"ד באצ"י ה"א כבריאה וי"ו ביצ"י ה"א בעשי' שהן בחי' או"א וזו"נ אור אבא מקנן באצ"י ואימא כבריאה כו'. וכ"ז בסט' דקדושה דוקא משום דבסט' דקדושה כל מה שהאור יורד יותר למטה יותר מתמעט ויותר מתעלם כנ"ל. אבל הנה בסט' דקליפה מאחר שנאמר את זלע"ז עשה כו' ה"ז בחי' מנגד בסדר ההשתלשלות דהיינו שבסט' דקליפה באה סדר ההשתלשלות דאבי"ע דקליפה בהיפך מסדר ההשתלשלות דאבי"ע דקדושה. והענין הוא כמ"ש בע"ח דבסט' דקליפה בקליפה דאצ"י האור במיעוט מאד ובחלישות גדולה, וכל מה שהאור דקליפה בא למטה יותר מתגבר ומאיר בגילוי יותר ובריבוי המספר יותר, שהרי האור דקליפה דבריאה תקיף וחזק יותר מאור דקליפה דאצ"י ואור דקליפה דיצ"י תקיף וחזק יותר מאור דקליפה דבריאה עד שאור דקליפה דעשי' תוקף יותר מקליפה דיצ"י, וכערך תוקף אור דאצ"י דקדושה על אור דעשי' דקדושה כך ערך תוקף אור דקליפה דעשי' על תוקף אור דקליפה דאצ"י, וכמ"כ בענין מספר וריבוי האורות דבקליפה דאצ"י האורות במיעוט המספר מאד דהיינו שאינו מאיר שם רק בחי' ז' אורות בלבד והן בחי' זו"נ דקליפה, אבל כבריאה דקליפה מאיר שם גם בחי' חו"ב דקליפה (והן עמון ומואב והן נק' ענקים ורפאים והן הקיני והקניזי כו' שהוא בחי' ג"ר דקליפה כמ"ש במ"א), ובירידת האור דקליפה יותר מבריאה ליצ"י ניתוסף עוד מספר האור עד שמאיר בגילוי גם בחי' הכת"ר דקליפה ביצ"י (והוא כמו נבוכדנצר שנא' בו אנת ריש"א כו' או פרעה שנאמר הנני אליך תנים הגדול כו' כמ"ש בזוהר), עד שבקליפה דעשי' מאיר בגילוי גם בחי' עתיק דקליפה, והכל מטעם א' לפי שכל מה שהאור דקליפה יורד יותר למטה יותר מתגבר ויותר מתגלה, והוא היפוך הקדושה שכל שהאור יותר עליון הוא יותר בתוקף ויותר בגילוי והיינו באצ"י ששם מאירי' כל הע"ס בגילוי ובתוקף גדול, ואת זלע"ז כנ"ל בקליפה דאצ"י האור בתכלית הצמצום והמיעוט רק בירידתו למטה מטה בעשי' שם יתרבה ומתגבר כמו שהאור דקדושה מאיר בתוקף למעלה באצ"י כו' וד"ל.

יורד באצ"י . . . ה"א בעשי': בספר המאמרים תקסי"ח ח"א ע' קכד מציינ: כמ"ש בע"ח בהיכל הוי' — היכל אבי"ע שער (מב) דרושי אבי"ע רפ"א ורפ"ב. שער (מו) סדר אבי"ע פ"ב. שערי קדושה ח"ג שער א. סה"מ תקסי"ח שם ע' רכה. תקס"ז ע' שיח. לקוטי תורה בלק עג, סע"ב. מסעי צה, א.
 אבא מקנן באצ"י: ראה תקוני זהר שם. הנסמן במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלה.
 כמ"ש בע"ח דבסט' דקליפה: ראה שם שער (לו) מיעוט הירח פ"ג. שער (מח) הקליפות פ"ג. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יג. ושי"נ.
 שו"ה מאיר — זרנ"ז ז' זית.
 חו"ב דקליפה . . . עמון ומואב: ראה לקוטי תורה להאריז"ל פ' וירא — ענין לוט ושתי בנותיו. פ' דברים. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' י. ושי"נ. במדבר ח"ד ע' איתפא.
 ענקים ורפאים והן [ז': וכן] הקיני והקניזי: ראה מאמרי אדה"א דברים שם ואילך. ושי"נ. לעיל ע' איתפא.
 הכת"ר . . . נבוכדנצר . . . אנת ריש"א: דניאל ב, לח (כדילוג). ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א שם ע' יג. ושי"נ. במדבר ח"ג ע' אקכו.
 פרעה . . . הנני אליך [ד"ב: עליך] תנים [י"ב: התנים] הגדול . . . בזוהר: יחזקאל כט, ג (כדילוג). ראה זהר בא לד, א ובהגהת הרחי"ו שם. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקמג. במדבר שם.

ושרש הדברים הללו יוכן בהקדים הידוע בשרש בחי' קליפה מהו. דהנה פי' קליפה ידוע שהוא כמו הקליפה הגשמי' של הפרי שהוא בחי' חיצוניות ושומר לפרי מבחוץ וקודם שיצמח הגרעין יפרח הקליפה כידוע דקליפה קדמה לפרי כו', וברוחניות היינו בחי' הישות והגטות המורגש מאד כמו ראיתי איש חכם בעיניו כו' שמרגיש בעצמו לחכם ביותר והוא חכם בעיניו בהרגשה גדולה, והוא הנק' בחי' ישות של החכמה כשהוא בבחי' יש גדול, וכמו"כ מדת החסד כשמרגיש שפע חסדו לזולתו בבחי' יש ודבר גדול [מאד] עד שמתפאר לע[ני]ני כ[ל] ומשבח א"ע בגודל חסדו שעושה, ומכ"ש כשעושה [א"ע] יש ודבר למקבל חסדו לומר ראה כמה טובה גמלתיך וכיוצא, או כמו חסד דלגרמי' עביד לקנות לו שם כחסד דישמעאל כידוע, כ"ז נק' חסד דקליפה שהוא רק בחי' הישות של החסד הנראה ליש ואז מעורב טו"ר, וכיוצא בזה בכל המדות דקליפה. ויש בהן בחי' אורות וכלים, בחי' הכלים הוא בחי' גופו של אותו המציאות הנגלה לחוץ כמו גופו של החסד הנראה ליש כו', וכחי' האור הוא בחי' המשכת האור והחיות ברוחניות להיות בחי' יש כ"כ במציאות כו' (כמו שמבואר בכמה דוכתי בענין אורות וכלים דקדושה כו'). והנה בחי' אורות דקדושה הוא היפך הקליפה, שהקליפה עיקרה בחי' יש ולגרמי' ה"ב וה"ב וכנ"ל (שעיקר סיבת הישות הוא רק הרגשת עצמו ביותר, ומזה כל חפצו רק לעצמו ולגרמי' וא"א להיות [לו] רצון בדבר שאינו נוגע לעצמו כלל כו', וז"ש לעלוקה שתי בנות הב הב לעצמו כו', וסימן הקדושה הוא להיפך [דהיינו] להשפיע דוקא לחוץ מן עצמותו להיות בבחי' האין בלתי ישות כלל כו' וד"ל), אבל בחי' הקדושה הוא בבחי' האין האמיתי מושלל מבחי' ישות לגמרי. ולהיות האורות דקדושה קרובים אל הקו וחוט שנמשך מאא"ס שהוא בבחי' האין האמיתי כו' ע"כ כל הקרב קרב יותר אל עצמות אא"ס יותר הוא בבחי' האין (ונק' פרי לגבי בחי' הקליפה כמ"ש בזהר בכמה דוכתי), דהיינו באורות דאצי' מפני שהן קרובים יותר ומיוחדים יותר באא"ס ע"י הקו כנ"ל יש בהן בחי' האין יותר ובכריאה שנפסק שם האור דקו הנ"ל ע"י מסך כנ"ל אין האור שם בבחי' אין כ"כ וביציר' ועשי' מתמעט יותר כנ"ל, והוא שרש ענין הנ"ל דכל שהאור יורד יותר למטה בסט' דקדושה אינו מאיר בתוקף ובגילוי כ"כ אלא מתמעט וגם במספר מתמעט כנ"ל, אבל בחי' הקליפה מאחר שהוא בחי' היש היפך האין הרי כל מה שיורד יותר ומתרחק יותר מבחי' הקו הנ"ל יותר הוא בא לבחי' תקפו דהיינו לבחי' הישות ביותר עד שהוא בחי' יש גמור בבחי' הפירוד

שו"ה חיצוניות — יפרח [י: יפרד] . . . דקליפה קדמה לפרי: ראה זהר (סבא) משפטים קח, ריש ע"ב. מאמרי אדה"א וקרא ח"א ס"ע רט. וש"נ.

ראיתי [ה"ב: ראית] איש חכם בעיניו: משלי כו, יב.

כחסד דישמעאל: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקלח (פ"ג). לקוטי שיחות תולדות כרך כ ע' 102 בהערות.

לעלוקה שתי בנות הב הב: משלי ל, טו. ראה תניא פ"ט. לקוטי תורה מסעי צא, א. וש"נ.

גמור בעולם העשי' כניל, אבל באצי' מפני שבחי' אור דקדושה מאיר שם בתוס' גילוי אור ובתוקף יותר כניל ממילא אין מקום לבחי' אור דקליפה להאיר שם רק בצמצום ובמיעוט גדול כניל.

וביאור הענין מובן עפ"י הנ"ל דבבחי' הקדושה הוא בבחי' האין שהוא היפך היש ע"כ כל מה שאא"ס מאיר בגילוי יותר ובתוקף יותר יותר מתמעט בחי' היש דקליפה ולכך בחי' קליפה דאצי' אינו בחי' יש גמור שהוא הנק' יש נפרד אלא הוא רק בחי' יש מורגש בלבד (וכמ"ש במ"א בפ"י) ופילגשו ושמה ראומ"ה רא"ו מ"ה רא"ו שהוא [ב]בחי' הביטול דמ"ה, והוא שמרגיש את הביטול אבל מ"מ הרי הוא בבחי' הביטול, וזהו ענין מיעוט וחולשת האור דקליפה באצי' כאשר איננו בבחי' יש מורגש כ"כ, משא"כ בבריאה שהוא יש גמור בהרגש גדול יותר רק שאינו בבחי' פירוד גמור אלא במקצת, וכמ"ש בע"ח דנוג"ה דבריאה רובו טוב ומיעוטו רע כו' משא"כ באצי' אינו רע כלל וכמ"ש לא יגורך רע כו', וע"ז א' שטן ופנינה לשיש ממש נתכוין כו', אבל נוג"ה דבריאה יש בו קצת בבחי' יש נפרד, וע"ז אמרו נתקנא בו נחש באדה"ר כו' או בא נחש על חוה כו' שהוא בחי' אלקים דקטנות בחי' אחוריים דשם שד"י דבריאה והוא ענין מ"ש ויעש משה נח"ש הנחושת כו' כמ"ש במ"א, ובנוג"ה דיצי' יש בחי' הפירוד בחציו כי חציו טוב וחציו רע, וע"ז א' נתן עיניו במקדש והחריבו וכמ"ש במ"א באריכות, עד שבחי' נוג"ה דעשי' רובו בבחי' הפירוד ומיעוטו טוב בבחי' הביטול ושם נק' מקטרג או יצה"ר או מלאך המות וכיוצא, והיינו שבקשו אנשי כנה"ג שימסרוהו בידם וכמ"ש אליהם הנביא זאת הרשעה כו', וממנו נמשך שרש לע"ז הנק' אלקי' אחרים. וכ"ז מפני שהאור דקדושה [יו]רד יותר למטה יותר

ופילגשו ושמה ראומ"ה: וירא כב, כד (ולהעיר מתוספות השלם שם — ירושלים תשמ"ג). מובא בשם הבעש"ט בכתר שם טוב (קה"ת) סשט"ז (מ, סע"ד — שם סלי"א ה, ד). ובשם הה"מ במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' ה. ראה לקוטי תורה בהר מג, א ובהנסמן במראי מקומות לשם. ספר המאמרים תקס"ז ע' שעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תנד. ושי"ג דברים ח"ב ע' תרצ"א.

וכמ"ש בע"ח דנוג"ה דבריאה רובו טוב . . . לא יגורך רע: תהלים ה, ה. ראה עץ חיים שער (מג) ציור עולמות בהקדמה. שער (מז) סדר אבי"ע פ"ד. אמת ליעקב מערכת א את רמג. ספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תצ"א, ומקבילו בלקוטי תורה במדבר ג, ג. הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה ח"ב לע' תתכט: מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרצ"א.

שויה באצי' — וע"ז . . . חוה כו': ל"ג: ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: כו' . . . כו'. שטן ופנינה [ה': ליתא] לשיש . . . נתכוין: כבא בתרא טז, א. ראה מאמרי אדה"א אתהלך לאוניא ע' קנה. תקס"ז ע' רצג וע' שעו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעו. ושי"ג. במדבר ח"ב ע' תתי.

נתקנא בו נחש באדה"ר: ראה סנהדרין נט, ב. בא נחש על חוה . . . ויעש משה נח"ש הנחושת: שבת קמו, רע"א. חוקת כא, ט. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרטו.

נתן עיניו במקדש והחריבו: ראה סוכה נב, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנו וע' תרצב. מאמרים שנשמנו בהערה דלעיל ד"ה: שטן.

שבקשו אנשי כנה"ג . . . זאת הרשעה: זכר"ה ה, ת. יומא סט, ד.

מתרבה אור דקליפה ומפני שבאצי' האור דקדושה מאיר בתוקף בבחי' אין אז ממילא אין מקום להתפשטות הישות דקליפה כלל, ע"כ האור דקליפה באצי' במיעוט מאד כנ"ל, אבל בכריאה שבחי' האור דקדושה במיעוט ולא בתוקף כ"כ ממילא האור דקליפה דכריאה בהתגברות ובתוקף בבחי' יש יותר דהיינו שהוא קצת בפירוד כנ"ל, וביצי' שאור דקדושה מתמעט יותר שם מתגבר האור דקליפה בבחי' היש יותר והוא להיות חצי' בפירוד כנ"ל, עד שבעשי' האור דקדושה במיעוט יותר שם הוא ריבוי האור דקליפה יותר עד ש[הוא] נק' רע גמור כנ"ל, וזהו הכלל דכל שהאור דקדושה מתמעט והולך האור דקליפה מתרבה והולך, וכ"ז מטעם הנ"ל וד"ל.

ואחר שנתבאר בטעם תוקף הקליפה בעשי' יותר מבאצי' יובן ג"כ הטעם למ"ש בע"ח בענין מספר האורות דקליפה שבאצי' אינם רק ז' זוי"נ כנ"ל ובכריאה ניתוסף חוי"ב כו' כנ"ל עד שבעשי' מאיר גם בחי' עתיק דקליפה כנ"ל. דהנה מבואר בע"ח דמפני שבכריאה דקדושה אינו מאיר בגילוי רק מאור אימא ולמטה אבל בחי' אור אבא אינו מאיר שם בגילוי רק בעלם כנ"ל ע"כ בבחי' קליפה דכריאה ניתוסף בחי' אורות דאוי"א דקליפה, ועד"ז ביצירה מפני שאינו מאיר בקדושה גם מבחי' אור אימא רק מבחי' ז"א כנ"ל נתרבה עוד בסט' דקליפה להיות מאיר שם גם בחי' כתר דקליפה, עד שבעשי' מפני שבקדושה אינו מאיר רק בחי' המל' כנ"ל ע"כ ניתוסף בקליפה דעשי' היותר עליון והוא בחי' עתיק דקליפה, ובאצי' הוא להיפך ממש מבעשי' שריבוי מספר האורות בקדושה גורם מיעוט מספר האורות בקליפה להיות רק ז', והעיקר הוא בחי' מל' דקליפה בלבד (וע"ז רמזו [רז"ל] שטן ופנינה שהוא בחי' דכר ונוק' דקליפה דאצי' לש"ש נתכוונו וכמ"ש וכעסתה צרתה כו', כי חנה בגי' ס"ג בחי' בינה שבמלכות דקדושה וצרתה בחי' מל' דקליפה ועל"י אמר ורבת בנים אומללה כו' וד"ל). וכיאר כ"ז מובן עפ"י הנ"ל משום דעיקר בחי' הקליפה הוא בחי' היש בלבד, וע"כ באצי' שמאירים כל הע"ס גם בחי' ג"ר אין להקליפה בחי' התפשטות כלל רק להיות בעצם מציאותם בלבד שהן בחי' המדות שבתוהו שנפל בשכירה להיות בבחי' יש אנא אמלוד כו' כידוע אבל אין להם תוס' אור להגדילם כמו המוחין חב"ד או הכתר שמגדילים התפשטות ותולדות המדות כידוע אלא הן רק כהווייתן בבחי' מדות בלבד וגם זאת בבחי' הביטול העדר ההתפשטות רק בחי' המל' של המדות מתגלה בלבד, אמנם בכריאה לפי שבחי' הקדושה אינו מאיר

למ"ש בע"ח בענין מספר האורות: ראה לעיל ע' א'תצא הערה ד"ה: כמ"ש.

וכעסתה צרתה: שמואל-א, א, ו.

חנה בגי' ס"ג בחי' בינה: עץ חיים שער (כב) מוחין דקטנות פ"ב. לקוטי תורה; ספר הליקוטים (שמואל

שם ח): שער הפסוקים (שם ב, יט).

ורבת בנים אומללה: שמואל-א, ב, ה.

אנא אמלוד: נסמן לעיל ע' ארי.

בבחי' ג"ר כח"ב רק מבחי' בינה ולמטה אזי יש מקום להארת תוס' מוחי' למדות דקליפה, והן בחי' או"א דקליפה שמאירים במדות דקליפה וכמ"ש כי הגדיל אויב שנמשך לו בחי' מוחין דגדלות מחוי"ב דקליפה כו', וביצירה שגם בחי' בינה אינו מאיר בקדושה עי"ז נמשך במדות דקליפה מהיותר עליון גם מחוי"ב, והוא מבחי' הכתר דקליפה שהוא הרצון דקליפה שלמעלה מן הטעם כידוע, ובעשי' שגם המדות דקדושה הן כהעלם רק בחי' המל' שהוא בחי' המעשה בלבד עי"ז יגבר ביותר בקליפה להאיר בהם מבחי' היותר עליון גם מבחי' הכתר, והוא בחי' עתיק דקליפה שהוא פנימי הכתר דהיינו בחי' התענוג שלמעלה מן הרצון כידוע (וכמ"כ להיפך באצ"י מפני שמאיר שם בחי' עתיק דקדושה אין מקום להארת הקליפה רק בחי' המל' בלבד כנ"ל וד"ל), וכל זה ענין א' עם טעם הנ"ל בענין תוקף אור הקליפה בעשי' יותר מבאצ"י מפני שנתמעט תוקף אור דקדושה בעשי' יותר מכולם מפני ריבוי המסכים שמבדילים ומפסיקים אור הקו הנ"ל וממילא בעשי' דוקא הוא ריבוי התפשטות היש דקליפה עד שמאיר בהם מבחי' עתיק וא"א דקליפה שמהם נמשך בחי' אורות המקיפים דז' מדות דקליפה כמשי"ת (וככ"ז יובן מאמר הזוהר ע"פ הנני אליך פרעה [ה]תנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו כו' ע"ש).

ויובן כ"ז למעלה בתוס' ביאור ממה שאנו רואים באדם התחתון בנפש האלקי' ונפש הבהמי' שהן ג"כ ב' מנגדים, ובשרשם [ג"כ] הם מתנגדים, כי שרש הנפש האלקית מבחי' ע"ס דאבי"ע דקדושה ושרש הנה"ב מבחי' נוג"ה דאבי"ע כידוע, ועליהם [הוא] אומר ולאום מלאום יאמץ כזוה קם [זה נופל] כו' שאם הנפש האלקי' מאירה בתוקף גדול ממילא נופל אור וחיות הנפש הבהמית ומתמעט אורה במאד וכמ"ש בזוהר דתוקפא דנפשא חולשא דגופא כו' ובהיפך כשהנפש הבהמית מאירה בתוקף ממילא תתמעט אור נפש האלקי' וזהו תוקפא דגופא חולשא דנפשא כו', וכמ"כ בגילוי אור בריבוי או במיעוט במספר ה' כחות כחב"ד חג"ת כו' כשהנפש האלקי' מאירה בכל י' כחות שבה גם מהיותר עליון והוא בחי' התענוג והרצון להתענג על ה' בכלות הנפש כו' אזי ממילא יפול האורות והכחות [ד]נה"ב כמו רצון ושכל ומדות דקליפה עד שלא יאיר רק בחי' המל' שבנה"ב שהוא בחי' אותיות מחדו"מ וכיוצא, ולהיפך כאשר הנפש הבהמית דנוג"ה מאיר בה מהיותר עליון והוא בחי' התענוג והרצון בהנאות טבעיי' וגשמי' ממילא לא

כי הגדיל אויב: איכה א, ט. ראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שפב: פרשיות התורה ח"א ע' רמב. מאמר הזוהר ע"פ הנני אליך [ד': עליך]: נסמן לעיל ע' איתצה הערה ד"ה: פרעה. בנפש האלקי' ונפש הבהמי': ראה תניא פ"א.ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקנ ואילך. ושינ. שריה האלקי' — ונפש . . האלקית: ד': ליתא. וכנראה נשמט מפני חיבות הדומות: האלקי' . . האלקית. ולאום מלאום יאמץ כזוה . . נופל: תולדות כה, כג. רש"י שם. ראה תניא פ"ט: פ"ג [ובליקוט פירושים שם ע' רמד הערה 13]. אגרת הקדש ס"ב. שערי תשובה ח"א שער התפלה מט, ג ואילך. וכמ"ש בזוהר דתוקפא דנפשא . . דגופא [ד': חולשא דגופא תוקפא דנשמתא]: ראה זהר וישב קפ, ב. תולדות קמ, ב.

יאיר האור דנפש האלקי רק בבחי' האחרונה שבה כו'. וזהו דרך כלל, ומזה יובן ג"כ דרך פרט כאשר יחסר אור החכ' דנפש האלקי בחי' ביטול דמ"ה כו' יתוסף אור החכמה בנה"ב וכמ"ש ארמי אובד אבי כו' וכמ"ש במ"א, וכאשר יחסר גם אור הבינה בנפש האלקי ואין המדות שבה רק בבחי' הקטנות בלא טעם ודעת אז יתוסף עוד אור יותר עליון בנה"ב והוא בחי' הרצון שלמעלה מן הטעם, וכאשר יחסרו גם התפעלות המדות בנפשה"א יתוסף גם בחי' התענוג בנפש החומרית, וז"ש שמנת עבית כו' אע"פ שבחי' המעשה עדיין בשלימות בנפש האלקי (והוא בחי' נפש דעשי' שנק' עשי' שבאצי' בכלל, אבל מי שהוא בבחי' רוח דיציר' שהן המדות לא יאיר בנפשו הבהמית מבחי' התענוג, ומי שהוא בבחי' נשמה שבכריאה לא יאיר בנפשו הבהמית גם מ[בחי'] הרצון, ובבחי' חי' בחי' חכמה שבאצי' לא יאיר בנפשו הבהמית גם מחו"ב, ובבחי' יחידה שבאצי' לא יאיר גם המדות כו', וז"ש מיד כלב יחידתי כי כל"ב הוא בחי' נוג"ה אחוריים דשם ב"ן כידוע.

וכמ"כ בדוגמא זו יובן למעלה בהפרש שבין סט' דקדושה לסט' דקליפה בסדר ההשתלשלות דאבי"ע מאחר שבצלם אלקי עשה את האדם כו', וכיוצא בכ"ז יובן בכללות נש"י הכלולי' בשיעור קומה של אדם העליון שנק' אדם דאצי' וכמארז"ל אתם קרוים אדם, שעכשיו בזמן עקבות משיחא שהאור אינו מאיר רק בבחי' נה"ים בבחי' האחרונה יש התקשרות לאדם דקליפה דעשי' גם בבחי' אור עתיק דקליפה כנ"ל, וזהו ענין המאמר דרישא שכיבת לעפרא וזנבא שליט כו' וז"ש קולה כנח"ש ילך כו' והוא ענין מ"ש אל הנחש דקליפה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב בעקבות משיחא, אבל בימות המשיח שמאיר בכללות נש"י מבחי' ג"ר דעי' כו' כמ"ש ונחה עליו רוח [הוי' רוח] חכמה כו' והריחו כו' ואז יהי' מיעוט האור דקליפה בתכלית וכמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר כו', וז"ש הוא ישופך ראש בבחי' ג"ר דקליפה כו' (ומה שאמר עשו הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים את

ארמי אובד אבי: תבוא כו. ה. ראה גם סידור שער ל"ג בעומר דש, ג. ביאורי הזהר אמור עט, ד. שער י תשובה ח"א שער התפלה ס, ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקלב. ושינ. המשך תעריב ס"ע רז. שמנת עבית: האיזו לב, טו. מיד כלב יחידתי: תהלים כב, כא. ראה גם לעיל ע' אישע. ושינ. כל"ב . . דשם ב"ן: ראה מגלה עמוקות אופן קמ. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקמד. ושינ. שבצלם אלקי עשה את האדם: נח ט, ה. אתם קרוים אדם: יכמות סא, א. שויה שהאור — נה"ים . . התקשרות: ז: נריה . . הזיב: התגברות. דרישא שכיבת לעפרא . . קולה כנח"ש ילך: ירמי' מו, כב. ראה זהר במדבר קיט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יד. ושינ. אור התורה ירמי' ע' שפז. הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב: בראשית ג, טו. ונחה עליו . . והריחו: ישעי' יא, כ"ג. ראה ספר המאמרים תקס"ב ח"א ע' סב. ואת רוח הטומאה אעביר: זכרי' יג, ב. הכי קרא שמו יעקב: תולדות כו, לו. וראה לקוטי תורה בלק עז, ג.

בכורתי לקח כו', כי הנה ביעקב נאמר וידו אוחות בעקב עשו ע"כ קרא שמו יעקב והוא בחי' בירור דשם מ"ה שמברר לבחי' נוג"ה דעשו עד בחי' העקביים שבו שנק' עקב עשו, וז"ש ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו ואז והיתה לה' המלוכה כו', וזהו פי' יעקב יו"ד עקב כידוע, והיינו מ"ש עת אשר שלט האדם באדם לרע לו כי בהתלבשות השכינה בגלות בע"ש דקליפה דעשי' מתבררים עי"ז, וז"ש ויעקבני זה פעמיים את בכורתי [לקח] בחי' חכמה דקליפה והוא בימי שלמה ועתה לקח ברכתי מבחי' עתיק כו' והוא בימות המשיח כנ"ל, וז"ש בא אחיך במרמה כו', וכ"ז מטעם הנ"ל בשרש ההפרש בין סט' דקדושה לסט' דקליפה כו' וד"ל)

ואחר כל הנ"ל בענין ההפרש בין סט' דקדושה לסט' דקליפה שב[סטרא ד]קליפה כל שירד ומתרחק יותר יגדל האור ויתרבה גם במספר עד שבעשי' מאיר שם גם מבחי' עתיק דקליפה שממנו נמשך בחי' המקיפים ז' מדות דקליפה כנ"ל, מעתה יוכן שרש טעם הקרבת ע' פרי החג שהן לנגד ע' שרים דקליפה דעשי' כנ"ל שהן לנגד ע' נפש דיעקב כו' דהיינו שע"י הע' פרים מבררים בהן מבחי' המקיפים דוקא כי הרי בעשי' מאיר שם מבחי' ג"ר דקליפה שהוא בחי' עתיק שנמשכים ממנו י"ג ת"ד דקליפה (ע"ד שנמשכים י"ג ת"ד מבחי' עתיק דאצ"י המלוכש במו"ס, וז"ש כיום ההוא יגלח בתער השכירה במלך אשור כו' וגם הזקן ושער הרגלים כו', וכמבואר בגמרא דחלק ובזהר פ' תזריע, ולטעם זה נק' מלך זקן וכסיל כו' כי פי' זקן [זה] שקנה חכמה דקליפה שנק' כסילות כמ"ש שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כו'). וטעם מספר ע' מבואר למעלה מפני ששרשם מבחי' ז' מדות דתוהו שכאז"א כלול מי' כנ"ל וכמ"ש ואלה המלכים כו' כידוע וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל תירוץ הקושי' הנ"ל שבע' פרי החג אע"פ שנותני' להם יניקה בחיצוני' עי"ז מתברר מהם בחי' הפנימי' שנפל מזו' מלכים דתוהו

וידו אוחות בעקב עשו ע"כ קרא שמו יעקב: תולדות כה, כו [ושם: ויקרא]. ראה שערי תשובה ח"ב חינוך פל"ה.

ועלו מושיעים בהר ציון: עובדי' בסופו.

יעקב יו"ד עקב: עץ חיים שער (ג) סדר אצ"י למהרח"ו פ"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתמו. ושי"ג. לעיל ע' אישיט.

עת אשר שלט האדם באדם: קהלת ת, ט. ראה הנסמן במאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב לע' עתר. בא אחיך במרמה: ראה גם לעיל ע' א'תפט.

כיום ההוא יגלח... הרגלים: ישע"י ז, כ [בדילוג. ושם: ושער הרגלים וגם את הזקן].

בגמרא דחלק ובזהר פ' תזריע: סנהדרין צה, סע"ב. זהר תזריע מה, ב ואילך. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' יג. ושי"ג. ח"ב ע' תקמג.

מלך זקן וכסיל: קהלת ד, יג.

זקן (זה) שקנה חכמה: תורת כהנים קדושים יט, לב. קידושין לב, ב.

שיש יתרון לחכמה מן הסכלות: קהלת ב, יג.

ואלה המלכים כו' [כ"ז ליתא ב"ג]: וישלח לו, לא.

כו'. והנה תחלה יש להבין למה דוקא בז' ימי החג [ד]סוכות דוקא מקריבין הע' פרים בשביל הע' שרים ולא בזמן אחר כו'. אך הנה מבואר הטעם למעלה משום דבז' ימי החג מאיר בבחי' הקדושה מבחי' אורות המקיפי' דאימא שהוא בחי' אור גדול ותקיף ביותר ע"כ יש ביכולתם לברר ז' מקיפי' דמדו' דקליפה המלוכש בע' שרי' דעשי' ולהוציא הטוב הגנוז בהן משא"כ בשאר ימות השנה שאין ההארה רק בבחי' ז' מדו' דז"א שאינם אורות תקיפי' אינן ביכולתן לברר לז' מקיפי' דקליפה כ"כ, וזהו ענין הז' אושפזין שנק' ז' רועי' אברהם ויצחק כו' להיותם מבחי' ז' מקיפי' דבינה כידוע. וביאור זה ידוע שיש ב' מיני מדות, הא' המדו' שנולדי' מן השכל שהן בבחי' הצמצום והקטנות מפני צמצום המשכת השכל להוליד המדה, ולמעלה היינו בחי' מדות דז"א שנולדי' מאימא עילאה, אבל המדות שבשכל הן המתהווים עם גוף השכל, כמו התפעלות אהבה בשכל עצמו שהוא התפעלות שכלי' ונק' חסד דאימ' ועד"ז בחי' התפעלות יראה בשכל ונק' גבו' דאימ' כו' ועד"ז כל הז' מדות דבינה, ולהיותם בבחי' שכל ממש הם רחבי' בהתפשטות יתירה ונק' בשם בחי' מקיפי' על ז' המדות שנולדו מצמצום הארת השכל הנק' ז' מדות דז"א כנ"ל, ונק' ג"כ בשם ז' רועים מפני שמפרנסי' וממשיכים תמיד אור וחיות אל המדות שבלב שנק' בנים לאימ' עילאה, וכנראה בחוש הטבעי' של המדו' שבלב כמו האהבה התלוי' בדבר שאם בטילה דבר בטילה ממילא האהבה אבל מ"מ עדיין נשאר בחי' אור המקיף של האהבה כמו שהיא בהרחבה בשכל ואז לא תבטל לגמרי כי תוכל לחזור ולהתעורר בלב כמו הדלקת והבערת הניצוץ מן הגחלת או השלהבת שהוא המשכה מהעלם המקיף לגילוי או"פ כנ"ל כו', אבל אם גם המקיף נסתלק אז יש לה ביטול עולמית (וז"ש אם תעירו ואם תעוררו את האהבה כו' וכיוצא), ועד"ז יש בחי' מקיף לכל מדה מז' המדות שבלב, וכללותם נק' ז"ת דבינה, והז' הנק' למעלה בשם אושפזין, עד"מ האורח החשוב שאינו רגיל לבא תמיד רק לפרקים ועיתים רחוקי' לצורך גדול כמו לעזור או לשמחה כו', וכך בז' ימי הסוכות באים ומאירי' בז"א מבחי' ז' מקיפי' דאימ' שנק' ז' רועי', וע"כ הוא זמן שמחתינו כמו ששמחים באורח חשוב, ונק' אושפזין עילאי', כמו בחי' חסד דאברהם כיום הא' הוא בחי' חסד דאימ' המאיר מן העלם המקיף לחסד דז"א וביום הב' מאיר מבחי' גבו' דאימ' לגבו' דז"א והן אברהם ויצחק ועד"ז כל ז' הימים וד"ל.

ומעתה יש להבין למה הטעם שביום הא' דסוכות מקריבי' י"ג פרים וביום הב' י"ב פרים ועד"ז מתמעטי' והולכי' עד שביום הז' אין מקריבי' רק ז' פרים ובשמ"ע רק פר א' כו'. הענין הוא משום דעיקר התגלות ז'

ה' אושפזין . . . ז' מקיפי' דבינה: ראה הנסמן לעיל ע' אשפג. סידור שער הסוכות רנז, ב ואלר.
אהבה תלוי' בדבר: ראה אבות פ"ה מט"ז.
אם תעירו ואם תעוררו את האהבה: שיר השירים ב, ז, ג, ה.

מקיפ" דאימא בסוכות הוא בשביל עזר הברורים דע' שרים דעשי' להוציא מהם הטוב שנפל מז' מלכ" דתוהו שמתו כנ"ל, ולפי שעיקר השבירה הי' בבחי' ס"ג דבינה והוא בחי' ז"ת דבינה דנקודי' כמ"ש בע"ח ולכך א"א שיבורר מהם כ"א בבחי' מדות דבינה דקדושה להיותם אורות תקיפ" יש ביכולתם לברר גם לבחי' מדות דבינה דתוהו שנפלו בע"ש דעשי' כנ"ל. והנה בודאי כל אור היותר גבוה במדריג' במדות דאימא יותר הוא יורד ומברר לאור הקליפה התקיף יותר למטה, וע"כ ביום הא' דסוכות שמאיר אור חסד דאימא שהוא הראשון במדריגה והוא אור תקיף ביותר מבחי' המשכת החסד בתוקף אור גדול ביותר לירד מגבוה לנמוך ביותר יותר יש ביכולתו לברר לאור הקליפה הנמוך ותקיף יותר, והוא בחי' עתיק דקליפה דעשי' הנ"ל, והיינו ענין י"ג פרים שמקריב" ביום הא' שהם לנגד בחי' י"ג מקיפ" דקליפה שנמשכ" מבחי' י"ג ת"ד דעתיק דעשי' דקליפה שהן באי' מבחי' מותרי מו"ס דאי' דקליפה דעשי' (כמו שבקדושה נמשכ" י"ג מדה"ר בייג ת"ד ממותרי מו"ס דאי' כו'). וזהו דוקא ביום הא', אבל ביום הב' שמאיר מבחי' גבו' דאימא שלמטה מבחי' חסד שאין כחה גדול כ"כ אין ביכולתה לברר כ"כ ונתמעט הברור בפר א', ועד"ז מתמעט הברור בכל יום עד שביום הז' להיות שהאור המאיר בו הוא מדריגה האחרונה [והתחתונה] שהוא בחי' מל' דאימא אין הברור רק ז' פרים בלבד וד"ל. (ובכ"ז יתורץ גם הקושי' הנ"ל דאעפ"י שנותני' להם יניקה בחיצוניו' הנה עיי' גברר מהן בחי' הפנימיו', כי עיי' הקרבן וזריקת דם לא נמשך להם יניקה רק מחיצוני' המדות דז"א שנופל בבחי' מותרות כידוע בענין הקרבנות, אבל עיי' נבדל מהם בחי' הפנימיו' שיש בהן מז' מלכים דתוהו ונכללי' בז' מדות דאימא דקדושה הנק' אושפיוזין, וזהו ענין המשל הנז' בזהר למלך שעשה סעודה לבני היכלא כו', וז"ש אם רעב שונאך האכילהו לחם הקרבנות שנק' לחמי כו' כי גחלים אתה חותה כו' לברר עיי' בחי' הטוב וישאר ריקם כו', ועד"מ באדם התחתון שמתחזק שכלו עיי' המאכל שנברר ממנו הטוב והפנימיו' אע"פ שהי' עלי' למאכל ליכלל בבחי' אדם אבל עלי' זו ירידה היא להוציא ממנו הטוב והפסולת נדחה כו' כידוע, והיינו עיי' האושפיוזין הנ"ל שמברר" כל ז' מלכים דתוהו מע' שרים דעשי' כנ"ל וד"ל). ועוד יוכן ענין מיעוט הפרים בכל יום עד יום הו' שאינן רק ז' פרים ע"ד הנ"ל בסדר ההשתלשלות דקליפה שבאצי' אינם רק ז' זויג' ובעשי' בע"ס דקליפה מאיר גם בחי' העלם דגיר' כח"ב לעומת מספר י"ג דאחד דקדושה כמ"ש במ"א, וע"כ מתמעטי' והולכ"י עד שביום הז' לא נשאר בקליפה רק ז' מדות כעצם מציאותן בתחלת השב"י כמו שהן באצי', ובחי'

שעיקר השבירה הי': ראה לעיל ע' א'תפג.

המשל הנז' בזהר: ראה זהר אמור קד. ב.

אם רעב שונאך . . . כי גחלים: נסמן לעיל ע' א'תפט.

הקרבנות שנק' לחמי: פינחס כח. ב. ראה לקוטי שיחות ויקרא כרך יב ע' 18. וש"נ.

רק ז' . . . מספר י"ג: ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' רמד ואילך.

חסד דאימא ביום הא' מברר לקליפה דעשי' שהם י"ג כניל, וביום הב' בחי' גבו' דאימא מברר קליפה דיצי' שנחסר שם אור עתיק כניל, וביום הג' ת"ת דאימ' מברר לקליפה דבריאה שהן י"א ארורים דהיינו חב"ד חג"ת כו' והכתר שעליהם מאיר בבחי' מקיף והן ג' מדריגות נר"ג, ובאצי' מתבררי' ע"ס הנשאר' ביום הד' ע"י בחי' נצח דאימא, וביום הה' מתבררי' ט"ס הנשארים וביום הו"ו מתבררי' ח' ספירות שהן בינה וז' מדות, עד שביום הז' מתבררי' גם ז' מדות דקליפה שנק' ז' פרות הרעות כו' והן בחי' זויג דקליפה כניל וד"ל.

ומעתה יש להבין טעם הקרבת פר א' בלבד בשמ"ע וכמשל דעביד סעודתא לברי' יחידאה כו' כמ"ש בזוהר. דהנה חג שמ"ע הוא חג כפי' לשמחה והוא שמחה שני' כמבואר דהיינו שמחה של ישראל, כי בז' הימים הי' השמחה על בירור הטוב מע' שרי' בלבד שהוא הבירור בז' מלכים כניל, אבל בשמ"ע הוא הבירור בישראל שהן מבחי' התיקון דקדושה, וזהו פ"י עצרת לשון קליטה ובירור, אך עצרת הזה לכם דוקא. ולא יפלא למה צריך בירור בקדושה הלא אין רע למעלה כלל, הענין הוא שגם בקדושה שייך בירור בשביל ההעלאה. בעילוי יותר ממדריגה הראשונה כו', כמו שמצינו במשה שלא אכל לחם כהר סיני אלא לחם שמלאכי השרת אוכלין והרי המלאכים הם כוחות אלוקיי' והאיך שייך לומר שיאכלו הרי האכילה היא בחי' בירור כידוע, וכמו"כ אנו מוצאי' בבחי' המ"ן שלא הי' מבחי' נוג"ה כלל כמו שאר המזונות שמעורבי' טו"ר וע"כ יש בהם פסולת אבל המן אין בו פסולת ואעפ"כ אכלוהו בבחי' אכילה שנק' בירור, ונמצא יש בחי' בירור גם בדבר שהוא בבחי' הקדושה ממש (והיינו ענין בחי' בירור שני הנ"ל בענין מ"ד שמברר למ"ן בקרבנות כמו ארי' דאכיל קרבנין כו', והוא הנק' בחי' קליטה שקולט המ"ד את המ"ן ונקלט בו כו', וז"ש עצרת תהי' לכם דוקא וד"ל). וזהו ענין שמחה הב' בשמ"ע שהוא בחי' הבירור בקדושה

שריה שעליהם — ע"ס: י"ג: ע"ש דקליפה.

ז' מדות . . . ז' פרות הרעות: נסמן לעיל ע' אריג.

וכמשל [א]: הוא כמשל [ו]: וכמשל [דעביד סעודתא לברי' יחידאה . . . כמ"ש בזוהר: נסמן לעיל ע'

אשנו.

שמ"ע הוא חג כפי' לשמחה: ראה סוכה מח, א וברשי' שם ד"ה: לרבות.

שמחה שני' כמבואר: ראה ספר המאמרים תקס"ט ע' רמא ואילך.

עצרת לשון קליטה: נסמן לעיל ע' אישנה.

בחשה . . . אכל . . . לחם שמלאכי השרת אוכלין: ראה הערת כ"ק אדמ"ר שליט"א בספר המאמרים תשי"א

ע' 154: . . . ועממשי"כ בס' התמונה הובא בילקוט ראובני בשלח טו, ד. עמק המלך עד, ג. תרי"א טו, א. ראה יומא

ע, רע"א. ראה יומא עה, ב. עמק המלך שם נה, ג. סידור שער בהמ"ז קיז, ב. אור התורה ויקהל ס"ע בקנט.

סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תקצו ובהנסמן לשם. ע' תתק"ח. לקוטי שיחות בהעלותך כרך ד ע' 1037.

המן אין בו פסולת: נסמן לעיל ע' איקצו.

בירור שני: ראה לעיל ע' א'תמד ואילך.

לבני דוקא, והיינו המשל למלך שעושה סעודה לבנו כו' וד"ל. ולזה הטעם אין מקריבי רק פר א' לנגד ישראל בלבד, כי הנה בחי' ז' אושפיזין הנ"ל שהן ז' מקיפי דאימא בכל ז' ימי החג מפני שמברר' לטוב שבע' שרים דעשי' אינן מאירי בז' מדות דז"א רק בהעלם ולא בגילוי בבחי' אור פנימי, וע"כ נא' ז' ימים תשבו בסוכות בצל המקיפי בבחי' ההעלם עדיין, אך בשמ"ע שהוא לנגד ישראל שא"צ בירור כי לא היו בבחי' השבירה כמ"ש הפח נשבר ואנחנו נמלטנו כו' וכמו שאמ' למכה מלכים גדולים כו' ונתן ארצם לנחלה לישראל וכן לגזור ים סוף כו' והעביר ישראל בתוכו כמ"ש במ"א, אזי נמשכי ומאירי כל הז' מקיפי הנק' אושפיזין במדות דז"א שנק' ישראל בבחי' הגילוי בבחי' אר"פ שהוא בחי' הקליטה שנק' עצרת כנ"ל, וזהו עצרת תהי' לכם דוקא, וע"כ אינו אלא פר א' בלבד כו' כי הקרבן הזה בשביל ישראל שנק' אחד, והוא ענין הסעודה שעושה לבר' יחידאה כמ"ש בזהר וד"ל.

ובכל זה מובן פי' הללו את ה' כל גוים כו' שהן ע' פרי החג שמתברר מהם כל בחי' הטוב כנ"ל ועי"ז יגבר עלינו חסדו בבחי' הארת ז' מקיפי בסוכות שנק' זמן שמחתנו כנ"ל, ובשמ"ע נמשך בבחי' קליטה ממש, וזהו ואמת ה' בא בגילוי לעלמא דנוק' שהן כניי כידוע וד"ל.

ז' ימים תשבו בסוכות: אמור כג, מב (בשינוי הסדר).

הפח נשבר ואנחנו נמלטנו: תהלים קכד, ז.

למכה מלכים... ונתן ארצם לנחלה [ה': נחלה] לישראל: תהלים שם קלו, יז. כא. כב.

לגזור ים סוף... והעביר ישראל בתוכו: תהלים שם קלו, יג. יד.

הללו את ה' כל גוים: תהלים קח, א.

ואמת ה': תהלים שם, ב.

בעז"ה שמחת תורה

(א) ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, י"ל מהו לי בעוזרי לי רבים הלא הוא ית' לבדו עוזר ומושיע כו', וגם איך יתכן לי עזר בלבד הלא הוא ית' כל יכול ואין לך דבר חוץ ממנו. כו' והוא המשגיח על כל גם מה מצעדי גבר. אך מ"ש ה' לי בעוזרי לי רבים יובן ע"ד מארז"ל במי שבא לטהר מסייעין אותו דמסייעי' הללו נק' עוזרים שהן רבים, וכמו כל מצוה ומצוה שאדם עושה מלובש בה שם ה' שהוא לו לעזר ולסיוע לדבקה בו ית' באמת כידוע. אמנם י"ל מהו [לשון] לטהר דוקא דטהרה זאת אינו רק לצאת ולטהר מן הטומאה כמו וטהר לבנו כו' והל"ל ליטהר ולא לטהר דמשמע לזולתו, והמסייעי' הן רמ"ח מ"ע שהן [ב]בחי' הקדושה העליונה שקדשנו במצותיו וידוע דטהרה מביאה לידי קדושה, ומשמעות דמסייעי' אותו הוא לטהרה כשבא לטהר מסייעין אותו שהוא ע"י המצו' כנ"ל אי"כ נהפוך הוא דקדושה מביאה לידי טהרה כו'.

אך הנה כתיב למען דעת כל ע"ה [כו'] ופסוק זה נאמר בתפילת שלמה [(במלכים-א ח)] בש"ע כמ"ש שם ביום השמיני שלח את העם כו', וי"ל

ה' לי בעוזרי: נמצא בכוך א' (131) קיה, ב [עד ספ"ז]. ב (332) ע' קד [ובסופו נרשם: חסר בגוף כ"ק אדמו"ר נבג"מ]. ג (606) קד, ב [עד לקמן ע' איתכנ]. ד (653) ע' יט [ובסופו רשם: חסר בגוף כ"ק זיל ני"ע]. ה (869) ע' רכ"א. ו (2042) קיט, ב (הב') [בכותרת: בעז"ה שמחת תורה. ונרשמו בו ז' פרקים, ובסופו נרשם: ע"כ בגוף הכתב].

המאמר נעקש מכוך ו' ובין אריחיים ניתוספו אותיות או חיבות מכוך ב' ומכוך ד'.
מאמר זה מיוסד על ד"ה זה בספר המאמרים תקס"ד ע' רכט הנחת כ"ק אדה"א (מליל שמחת תקס"ה), ומקבילו בלקוטי תורה דרושים לשמ"ע פת, ב.
המאמר לא נגמר בכתיבתו, וראה סיום הענין בסה"מ תקס"ד שם, וכן נמצא בסה"מ שם (ע' רלד) ביאור למאמר זה ובשינויים באור התורה דרושים לשמ"ע ע' איתכנ. וראה שם ע' איתכנ. עוד ביאור נזכר ברשימת הכתי' בסרס לקו"ת קמ, רע"ג.
בהכת"י לא נרשם תאריך זמן אמירתו, אבל מזה שהביא (לקמן ע' איתקה) את ספר "אמרי בינה", שנדפס לראשונה בשנת תקפ"א — מוכח, שזמן אמירת מאמר זה הוא בין השנים תקפ"ב-תקפ"ח.
ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי: תהלים קיה, ז.
מה מצעדי גבר: משלי כ, כד.
מארז"ל במי שבא לטהר: ראה הנסמן בסמוך הערה ד"ה: ליטהר.
דטהרה . . . לצאת ולטהר מן הטומאה: ראה לקמן רפ"ז. פירוש המלות ו, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' יח. דברים ח"ב ע' תס.
וטהר לבנו: נוסח תפלת העמידה לשבת וי"ט.
ליטהר ולא לטהר: ראה שבת קד, א. יומא לח, ב. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תריד ובהנסמן לשם. ענינים ע' שט ובהנסמן לשם.
דטהרה מביאה לידי קדושה: נסמן לעיל ע' איתכה.
במלכים"א ח [כ"ה בשאר הכתי']: פסוק ס'.
ופסוק זה נאמר . . . בש"ע . . . ביום השמיני שלח: שם, סו. ראה להלן ע' איתקיא. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א — נדפסה בהוספות להערות וציונים ללקוטי תורה כאן קכט, ג.

מהו ענינו לש"ע (והרי ע' פרי החג מתמעט) והולכים עד ש"ע אינו אלא פר א' בשביל ישראל דוקא ולמה א' למען דעת כל ע"ה). והנה ילה"ק ענין הידוע בפי' כי ה' הוא האלקים שב' שמות [הללו] דה' ואלקי' היינו ב' מדריגות דממכ"ע וסוכ"ע. וביאור ענינם ידוע [עד"מ] מהתלבשות הנפש באדם [שאע"פ] שאור וחיות זה מתלבש ונתפס באברי הגוף ממש עד שהנפש מתפעלת ומרגשת ממאורע[ו]ת הגוף דהיינו מה שתרגיש בצער ועונג שבגוף וכל פרטי החיות שבכל אבר, עכ"ז עצם ומהות הנפש ממש כמו שהיא מושללת ומובדלת לגמרי מכל תוארי חיות האברי' לגמרי עד שגם צער הגוף אינו צער בנפש עצמ[ה] כלל וכן היפוכו התענוג וכך כל פרטי המדו' וכל חיות האברים כמו שמושלל ערך חיות הרוחני' ע[ל] צומח ודומם הגשמי' ממש כמו שא"א לומר שתרגיש הנפש שבגוף בהחתך הצפורן ושערות כו' כך לא תרגיש במהו"ע דנפש בחיתוך אבר א' בגוף עד"מ אעפ"י שהוא העדר אור וחיות שבאותו אבר לפי שהוא כערך הצו"ד לבד (אעפ"י שאור וחיות זה הוא עיקר המרגיש מצד התפשטות החיות כו') לגבי מהו"ע הנפש. והענין הוא משום דהארה זו שמלוּבשת בגוף אינו נחשב ממהו"ע של הנפש כלל רק בחי' התפשטות שלה אחר הצמצום בעצמה ומהותה לגמרי, כמו דמיון כח הצמיח' שבצפורן ושער[ות] וכה"ג וכמו הצמיחה מכח הצומח שהוא תכלית הצמצום שבא בהגשמה להצמיח צומח גשמי (ונק' גשמי' שברוחני'), וע"כ אינה מתפעלת ממקר[ו]ן הגוף כלל (ועכ"ז) כל גידול וצמיחה דנר"ג ואברי' הכל ממנה דוקא כמ"ש אך בצלם יתהלך איש כידוע וד"ל), אבל בחי' התפשטות הארה שלה בגוף הוא אשר מתלבש ונתפס באברי הגוף בבחי' צורה לחומר ממש (ונק' רוחני' שבגשמיות) בדם הוא הנפש כידוע בפי' א' דם כו' מזה בא ענין התפעלות החיות ממקרה הגוף כמו הרגשת המחט בבשר החי שחיות הנפש הוא המרגיש דוקא. ונמצא יש כאן דבר והיפוכו שמצד התפשטות האור בגוף תרגיש הנפש ותתפעל ומצד עצם הנפש מושללת לגמרי ולא תרגיש כלל, ועכ"ז הרי מעצם הנפש הרוחני' הוא שבא ונמשך הארה זו הנתפסת באברי הגוף, א"כ מוכרח לומר שגם בהארה זאת אין שינוי גמור בעצם ע"י מאורע[ו]ת הגוף רק בשעת התלבשותה שם, ורא"י מן הגלגול כו' ומסומא שמוליד שלם כו' וכמ"ש במ"א וד"ל, הרי מובן דבחי' אור וחיות המלוּבש בגוף הוא הנק' או"פ שמתלבשת בכל אבר כפי מזגו וגם כוללם יחד (להרגיש בבי' מראש לרגל), ועצם הנפש חופף על הגוף בבחי' מקיף והעלם.

ע' פרי החג . . . ש"ע . . . פר א': פינחס כט, יג"לו. וברשי' שם (יח. לו).

כי ה' הוא האלקים: ואתחנן ד, לה. לט. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קעה ובהנסמו שם.

שורה לא — בחיתוך . . . עיקר: ד': ליתא.

אך בצלם יתהלך איש: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תצח ואילך.

בפי' א' דם: נסמן לעיל ע' איתמב.

ורא"י מן הגלגול כו' ומסומא: ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' שכ ואילך. סידור ערב שבת קסד, ג.

תורת חיים נח סח, איב. תרומה תנו, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקמד.

וכך יובן למע' בבי' מדריגות הנ"ל דבחי' ממכ"ע וסוכ"ע כידוע דבחי' ממכ"ע הוא בחי' האור וחיות האלקות הנתפס בתוך כ"ע בבחי' או"פ כמשל אור וחיות הנפש שנתפס בגוף כנ"ל, וז"ש ואתה מחי' א"כ בחיות [הנפש] הנתפס ממש ונק' כח הפכ"נ, ובאמצעו' התלבשו' זאת יש [ב]אור האלקי התפעלות ושינוי כמו מדין לחס' ומחס' לדין [מעונג לצער] ו[מ]צער [ל]עונג וכה"ג, וכמו ויתעצב אל לבו ולהיפוך וינחם כו' לפי אופן מעשה התחונני' דוקא וכמו שא' מחטי לי' כמחט כו', וכך [הוא] בהיפוכו בהתפעלות רחמים דכתיב ורחמיו ע"כ מעשיו, ובפרט בישראל שאמר [כל] צרתם לו צר ממש כו', ואעפ"כ איז שינוי והתפעלות במהו"ע אלקות שנק' קדוש ומובדל ומרומם ומתנשא מימו"ע כו' כידוע וכמ"ש אע"ג דאיהו תפיס בכ"ע למתביכ, והוא בחי' סוכ"ע בחי' המקיף הכללי דכתיב בי' אני ה' לא שניתי כלל כו' כידוע).

וז"הו כללות ענין כי ה' הוא האלקים דכולא חד להיות שעכ"ז מתייחד האור המקיף בפנימי' כמובן ממשל הנ"ל במקיף דנפש האדם שמאיר באו"פ כו'. וא"כ הרי מובן מזה עכ"פ דגם בבחי' ההארה האלקי' המתפשט' בעולמו' איז שינוי בעצם האור כלל רק מצד בחי' ההתלבשות לבד כנ"ל, ולכך א' כי ה' הוא האלקי' כולא חד ממש בבחי' איס וד"ל. וז"ש כי עמך מקו"ח שהוא בחי' ממכ"ע שנכלל ובטל בעצמות אלקות שנק' סוכ"ע כי באורך העצמי נראה אור זה דממכ"ע ע"י צמצום כו' כידוע ולכך אין לחלק ביניהם כלל וכלל (והיינו שא' חי ולא בחיים כו' דמה שנק' ח"י העולמיים וכן ואתה מחי' כו' הוא שם המושאל, כי באמת גם זה המשל דחיות הנפש בגוף אינו דמיון אמיתי שעכ"פ מתפעלת אור הנפש המלוכשת בגוף ולמע' באלקים חיים הרי ידוע שעיקר השפע האלקי בא מבחי' מדת המל' כמ"ש מלכותך מכ"ע וידוע

ממכ"ע וסוכ"ע: ראה ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תשכט ואילך, ומקבילו בלקוטי תורה ואתחנן ד, א. ואתה מחי' אי"כ [את כולם]: נחמי' ט, נ. הפכ"נ: המועל בנפעל. ויתעצב אל לבו . . . וינחם: בראשית ה, ו. מחטי לי' כמחט: וכ"ה גם במאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשצו. ורחמיו ע"כ [על כל] מעשיו: תהלים קמה, ט. בכלל צרתם לו צר: ישעי' סג, ט. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עג. ושי"נ. מימו"ע: מימות עולם. דאיהו תפיס בכ"ע: נסמן לעיל ע' אריב. למתביכ: ד' למדתביכ [לית מאן דתפיס בי' כלל]. ג': לית מח' תפיסא בי' כלל. — תקוני זהר בהקדמה י, א.

אני ה' לא שניתי: מלאכי ג, ה. כי עמך מקו"ח: תהלים לו, י. חי ולא בחיים: בספר המאמרים תקס"ב ח"א ס"ע רמח: בלשון חכמים. בתורת חיים תצוה ע' תעח: בפייט. ועד"ז במאמרי אדה"א דברים ח"א ע' שכב. — ראה מורה נבוכים ח"א פנ"ז. הנסמן במראי מקומות ללקוטי תורה [קה"ת תשד"מ] ואתחנן יא, ד. מלכותך מכ"ע: תהלים קמה, יג. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתפא ואילך ובהנסמן שם.

ממשל המלוכה שאינו רק בחי' ההתנשאות שהוא מרחוק ובהעלם דוקא כמ"ש במ"א וד"ל).

וזהו עיקר ענין היחוד עליון בק"ש כידוע בפי' אחד שהח' הוא ז"ר וארץ שהוא בחי' מעומ"ט והד' הן ד"ר העולם שכולל בחי' ו"ק שבטלים ונכללים בא' שנק' אלופו ש"ע כו' והוא ביטול והתכללו' דממלא בסובב הנ"ל, ואח"כ מתייחדים ביחוד גמור שהוא המא' שאמרו תמליכהו בשו"א וד"ר העולם להמשיך מבחי' סובב לממלא אחר ההעלאה וביטול דממלא בסובב, וזהו ענין בשכמל"ו שהוא הירידה והמשכה דמל' בעולמות שנק' שם לבד כמו ויעש דוד שם שהוא שם כבוד מל' כו' להיותו מלכותו מכ"ע כו' (כמ"ש בהקדמת אי"ב באורך), כמו משל השם שהוא טפל ובטל לגבי עצם האדם שכאשר הוא לעצמו אי"צ שם רק כדי שיקראוהו ויהי' נתפס לבד, כך שם דבחי' מל' בבחי' ממלא הוא רק להיות נתפס בעולמות, וגם כזה השם אין להם תפיסא וכמ"ש ולית מאן דתפיס ביי' משום דשם זה אעפ"י שנכלל בעצם הרי מתאחד הוא בעצמות ממש עד"מ האדם כשהוא יחיד[י] שנכלל שמו בעצמו (ונק' שם העצם כמ"ש במ"א שהוא למע' משם הפעולה מה שנק' בשם). וז"ש [רז"ל דקשנה"ע בבחי' ממלא הי' הוא ושמו בלבד שזהו שמו נכלל בעצמותו ית', והוא הנק' שמו הגדול (להיותו שם העצם כו', וכן יהש"ר כו', ושם זה העצם הוא באותיות התו' כמ"ש שנק' שמותיו העצמ[י]), וז"ש אין קורא בשמך כי קרוב הי' לכל כו' וד"ל).

(ב) והנה כאשר יתבונן האדם כפסוק ראשון דק"ש בבחי' סוכ"ע באחד ובשכמל"ו כנ"ל היטיב בכל עומק לבו ודעתו יבא לכלל התפעלות רשפי אש האה' האלקי לדבקה בו ית' כמ"ש בכל לבבך ממש, והיינו ענין ואהבת את ה' כו' גימט' כ"פ אור גימט' שהוא תי"ד שנק' ית"ד), והוא בחי' או"ח ואו"י בבחי' או"ח הוא בבחי' ההעלאה ליכלל ולידבק בה'

כידוע בפי' אחד: ראה שר"ע אדה"ז הלי' ק"ש סס"א ס"ו. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תשלו ואילך ובהנסמן שם.

תמליכהו בשו"א [בשמים וארץ]: כיה בכ"מ בדא"ח — ראה ברכות יג, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' רלג. ושי"ן ח"ב ע' תקסג. ושי"ן.

בשכמל"ו . . . ויעש דוד שם: פסחים נו, א. שמואל"ב ח, יג.

בהקדמת אי"ב [אמרי בינה]: בפתח השער.

האדם שכאשר הוא לעצמו אי"צ שם: ראה לעיל ע' אירסח ואילך.

ולית מאן דתפיס ביי': ראה לעיל ע' א'תקד הערה ד"ה: דאיהו.

ונק' שם העצם: ראה גם לעיל ע' אירסח ואילך.

דקשנה"ע [דקדום שנברא העולם] . . . הי' הוא ושמו בלבד: ראה לעיל ע' אירעא. ושי"ן.

יהש"ר . . . כמ"ש: יהא שמי' רבא . . . בד': ליתא.

אין קורא בשמך . . . קרוב הי' לכל: ישעי' סד, ה. תהלים קמה, יח.

בכל לבבך . . . ואהבת את ה': ואתחנן ה, ה.

ואהבת . . . גימט' כ"פ אור . . . או"ח ואו"י: פרי עץ חיים שער (ח) הק"ש פכ"ג. שער הכוונות שם דרוש ז.

בכלות הנפש כו', וזהו בכל לבבך ממש, ובחי' או"י הוא בחי' ירידה והמשכה וגילוי אור האלקי שיהי' שורה בתוך לבבו והיינו שיהי' ה' דבחי' סובב בגילוי אור בתוך לבבו ע"י התפעלות האה' והתשוקה ורצון וחפץ אמיתי כו', והיינו פי' הב' דבכל לבבך להיות נמשך גילוי אלקי' בתוך לבבך ועי"ז ממילא יהי' לו ביטול רצון בכל רצון זר נגד רצון ה' כמא' בטל רצונך מפני רצונו כו' עד שיהי' בביטול הרצון בכל עצמותו רק רצון א' לה' א' לבדו בכל ציור קומתו דכח"ב ומדות ומחדו"מ כל היום אף בדברים המותרים כמו קדש עצמך גם במותר לך כמאכל ומשגל וכה"ג וכ"ש שיהי' בו ביטול בטו"ד שלא יהרהר בשום דבר רע ולא לדבר דב"ט כו' וכ"ש שיתרחק במעשה כו'.

וזהו כל עיקר ירידת הנשמה בגוף בכל ימי חייו שנתנו לאדם במדה כמ"ש ימים יוצרו רק לברר וללבן חומר הגוף דוקא שיוכל להיות גם בכלי גופו בלבו ודעתו להכיר לבוראו ולהתפעל גם הוא בהאה' האלקי' הנ"ל עד שיומשך גילוי אור הוי' דבחי' סובב ללבו הגשמי, וז"ש בכל לבבך ב' לבבות כידוע שהנשמה עצמה אי"צ תיקון ואין התפעלותה בשביל תיקון עצמה שתעלה למע' כי כבר נתקנה בעולם התיקון כו' ולא ירדה לגוף רק לברר והוא לברר לבושי' דק"נ כידוע. וז"ש למען דעת כל ע"ה דוקא כי ה' הוא האלקים שהוא הגוף שמורכב מד"י גשמי' שנק' ע"ה שיכיר וידע גם הוא שה' הוא האלקים בבחי' יחו"ע ויחוי"ת כנ"ל וד"ל.

והנה כתיב רני עקרה לא ילדה וארז"ל שבזה"ג נק' כנ"י בשם עקרה ולע"ל כתיב כי חלה גם ילדה ציון את בני' כו', וזה פלא אם בזה"ג נק' עקרה שלא תקבל ותקלוט כלל וכלל מאין יבא לע"ל התולדה שתוליד, ועוד שהרי אמר כמו הרה תקריב ללדת כו' הרי בזה"ג הוא בבחי' עיבור כמו הרה

סידור הארז"ל במקומו. תניא ספמ"ג. ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' עו. ח"ב ע' תתט. במדבר ח"ב ע' תשמכ. דברים ח"א ע' קפב.

ש"ה והיינו — גימט' שהו: אה: (שהוא.

ב"פ אור . . . תי"ד . . . ית"ד: ראה דרך חיים שער התפלה ריש ע' 78. קהלת יעקב בערכו.

בטל רצונך מפני רצונו: אבות פי"ב מ"ד.

קדש עצמך גם [ד': אף] במותר לך: ראה ספרי ראה יד, כא. יבמות כ, א. — תיבת גמ' מובאת גם

במאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרנז בהערה.

ש"ה קדש — כמאכל ומשגל [ד': כמאכל ומשתה] . . . בטו"ד [בד': כמו"ד — במחשבה ודיבור] . . .

דב"ט [בד': דברים בטלים].

ימים יוצרו: תהלים קלט, טו. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתיב.

בכל לבבך ב' לבבות: ראה לעיל ע' אקעח. ושי"ג. בראשית רבא פמ"ח, יא. הובא ברש"י וירא ית, ב.

שהנשמה עצמה אי"צ תיקון: נסמן לעיל ע' ארו.

למען דעת כל ע"ה . . . כי ה' הוא האלקים: מלאכים"א ח, ט.

הגוף שמורכב מד"י גשמי' שנק' ע"ה: ראה לקמן ע' אתקיא.

רני עקרה לא ילדה: ישעי' נד, א. ראה אור התורה חנוכה כרך ה ע' תקסז.

כי חלה גם ילדה ציון את בני': ישעי' סו, ח.

כמו הרה תקריב ללדת: ישעי' כו, יז.

כו' (וכן א' במשנה אפילו בשעה שאתה מתמלא עליהם עברה כאשה עוברה כו' כמ"ש במ"א). והנה ילה"ק ענין א' יחוד קוב"ה ושכינתו שהוא יחוד הוי' ואלקי הנ"ל שהוא יחוד חו"כ וכידוע דהקב"ה נק' חתן כמו [כ]חתן [י]כהן פאר כו' וככלה כו' וכנ"י נק' כלה [ו]כמבואר בשה"ש, וזהו גם בזמן הגלות שהרי גם עכשיו נעשה יחו"ע בק"ש בסומ"מ שהוא ה' [ו]אלקים כנ"ל, וכך בכל הברכות שאנו מברכים בא"י אלקינו שנמשך משם ה' בחי' טובב לאלקים בחי' ממלא כידוע ואינן ברכות לבטלה ח"ו, וכן מ"ש ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם מן ההעלם לגילוי כו', דודאי בכ"י ויום נמשך ע"י כנ"י שנק' כלה בחי' המשכו' אור ושפע דשם הוי' למל' דאצילות שהוא שם אלקי', וכידוע בפ"י חתן נחות דרגא כו' שיוצא אור שפעו תמיד לכלה כו', והוא בחי' אור הזרוע לצ"ע בכלה עילאה כמ"ש אור זרוע לצדיק כו', אך הטעם שנק' כנ"י בזה"ג בשם עקרה היינו לפי שלא נקלט אור הזרוע הזה בתוכה להיות מזה תולדה כעקרה שאינה מולדת אבל היחוד הוא בשפע עצמי"י תמיד רק שאינה קולטת (שנק' פולטת לחוץ שאין וולד מצטייר מטיפת דכורא כיחוד אברהם ושרה בטרם שהולידו דכתיב והנפש אשר עשו בחרן כו'). והענין הוא בכנ"י כאשר אין אור האלקי' דבחי' סומ"מ דה' אלקים הנ"ל נקלט ונתפס כלל בתוך לבכם בבחי' גילוי אור בתוך תוכם ממש רק בבחי' מקיף מרחוק ה' נראה בלבם דהיינו בהעלם וכח לבד הנק' אהבה מוסתרת, ואעפ"י שאור אה"ר זו הוא בחי' כח אור אלקי ממש הזרוע בנשי' כמו טבעיות ועצמיות ממש עד שמכחה דוקא יבא לנסיון למס"נ עקה"ש או לשוב בתשובה שלימה מקירות הלב כתשו' דראב"ד לפי שנגלה בנקודת הלב מבחי' כחה של אהמ"ס האלקי' (שנק' רוחא דשביק בגווה שנשאר מן אור הזרוע מצ"ע שעשאה בחי' כלי בכריתות ברית כו' והוא בחי' התקשרו' המקבל אל המשפיע שבא מצד התקשרות המשפיע במקבל שז"ש ועמך כולם צדיקים

במשנה אפילו בשעה . . . עוברה: ראה ברכות כט, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' לב. ושי"נ. ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תתקעו.
 שו"ה כו' — א': ד: ליתא.
 דהקב"ה נק' חתן . . . וכנ"י נק' כלה: ראה לקוטי תורה ברכה צד, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתנו.
 (כ)חתן (י)כהן פאר . . . וככלה כו' [ד': ליתא]: ישע"י סא, י.
 בסומ"מ: בסובב וממלא.
 ברוך ה' אלקי ישראל: תהלים קו, מח.
 למל' דאצילות שהוא שם אלקי': נסמן לעיל ע' איתמו.
 חתן נחות דרגא: ראה יבמות סג, א. ספר המאמרים תקס"ה ח"א ע' מז. סידור ברכת נשואין קלח, א.
 מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תתקעו.
 אור זרוע לצדיק: תהלים צז, יא.
 והנפש אשר עשו בחרן: לך יב, ה [ושם: ואת הנפש — אבל כיה בכ"מ, נסמנו בסמוך]. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אק"ט. ושי"נ.
 מרחוק ה' נראה: ירמ" לא, ב.
 רוחא דשביק בגווה: נסמן לעיל ע' אישצד.
 ועמך כולם צדיקים צ"ע וצ"ת: ישע"י ס, כ. ראה גם מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תקטו. כמדבר ח"ג ע' אקכד.

צ"ע וצ"ת כו'), עכ"ז הרי קודם שבא בנסיון האה' והתקשרות הזאת היא בהעלם והסתר גדול [מאד] ונק' אהמ"ס בהעלם ומקיף, אך מ"מ נק' יחוד וזיווג ממש שהוא קבלת אור ושפע עליונה בלב ומוח גם שהוא מהתפעלות גילוי אור התענוג להתענג על אור ה' באה"ר בתענוגים בהתפעלות העונג העליון האלקי כמו בקבלת המקבל תענוג מן המשפיע ביחוד כו', אעפ"כ לא נק' קליטה כלל להיות שאין מזה היחוד שום תולדה כמו באוי"ר שבמצות שנק' תולדות (שהמצות הן רמ"ח אברים כו') רק שהוא בחי' התפעלות התענוג מאלקות באותה השעה במוחו ולבו, ואז נק' עקרה כשאינ מוליד ולד מן הטיפה כנ"ל. ומניעת התולדה הוא מצד המקבל שלא תוכל לקלוט אור הזרוע לצ"ע ולא מצד המשפיע כמו העקרה שהמניעה מחמתה דוקא כו' ולבד שאינה מולדת היא פולטת לחוץ אחר היחוד כו' כנ"ל, וכמו שאנו רואים בחוש ביחוד אה"ר בתענוגי' שמיד יפלוט לחוץ ע"ד האה' בתענוגי' [י] הזאת עד שיומשך בקליפות שהוא באה"ר בתענוגים זרים והוללות וריבוי דב"ט כו' שזהו הסימן לפולטת כמו כבולעו כך פולטו מצד שאין אור הזרוע מתעכב ומתיישב בלבו כלל ע"כ מיד שבולע ומקבל פולט לחוץ בהוללות ודב"ט ותענוגי' זרים וד"ל, שמזה מקבלים החיצונים (וכמו הנפילים היו בארץ כו') (ששרשם מפולטת מ"ד דדכורא) כמ"ש במ"א).

(ג) והנה עיקר ענין הקליטה הוא כמו עד"מ קליט[ת] הזרוע גשמי' שיוקלט היטיב ויהופך ממהות למהות להיות מצוייר בכלי המקבל בצמיחה ותולדה אחרת הנוסף על עצם כו', כך הוא בענין קליטת אור אלקי הזרוע בנשי' כשנקלט היטיב בפנימי' הלב בתוך תוכם הרי נהפך ממהות למהות להיות מזה האור תולדה וצמיחת דבר הנוסף על שפע העצם ובדומה לו דוקא, והוא ענין התולדה דאוי"ר שמהן בא לידי קיום המצות בפ"מ כל היום וכמא' מי שמעשיו מרוב[ין] מחמתו, כמו הצמיחה והתולדה שנוסף בריבוי על העצם כו' כך אור כח [ז]ה הזרוע צומח ויוליד ריבוי המעשה של המצו', ואם לא יצמיח שום מעשה מצוה רק [כתענוג] שמתענג באה"ר בתענוגים בשעת התפילה כנ"ל א"ז רק כמו היחוד בעצמו בלי תולדה כנ"ל שנק' עקרה כנ"ל. וענין התהפכות המהות דאור הזרוע בקליטה היינו שיהופך בכלי הלב להיות עיקר האה"ר בתענוגים בכלי מעשה המצות שהוא בחי' התולדה מאור הזרוע כו', וזה א"א כ"א ע"י בחי' הביטול והזהה מכל עצמותו אחר קבלת עונג האלקי עד שנעשה לבו חלל וריקן היפוך התפעלות

שהמצות הן רמ"ח אברים: נסמן לעיל ע' אקצא.

אה"ר . . . ע"ד . . . באה"ר: אהבה רבה . . . ד': ליתא . . . ב"ד: באהבה רעה.

כבולעו כך פולטו: לשון הגמ' פסחים ל, ב. ועוד.

הנפילים היו בארץ: נסמן לעיל ע' ארמה.

מי [ב"ד: כל] שמעשיו מרוב[ין] מחמתו: אבות פ"ג מ"ט. ולגירסת אדה"ז בסידורו — מ"י.

והתענוג והתשוקה (והוא כמו אתבסמת נוק') אחר הקבלה שקולטת בג' ימים דוקא).

ו'ז"ש רני עקרה לא ילדה כו', וי"ל אם היא עקרה הליל לא הרה וממילא לא ילדה כו', וגם יש סתירה לזה ממ"ש כי חלה גם ילדה ציון את בני' כו'. אך הענין הוא דשניהם אמת, דבזה"ג שאין יחוד עליון בכני' להוליד הגם שבכל יו"ט ושבת וכה"ג יש יח"ע גם בפנימי' ובאה"ר בתענוגי' אבל אין מזה תולדה (ע"ד הנ"ל באברהם ושרה כו') ע"כ נק' עקרה, אבל גם זה אמת מ"ש כמו הרה תקריב ללדת כו' וכן מ"ש הרה חלה גם ילדה [ציון כו'], דהגלות נמשל לעיבור והגאולה ללידה כידוע. והענין הוא שהרי גם בזה"ג ישראל עושין מצות הרבה והרי יש תולדות רבות ביח"ע כו', אמנם כל המצו' שנעש' בזה"ג הן בכח' ההעלם והסתר אור האלקי שבהן מאחר שמלוכשי' בדברי' גשמי', וגם בחי' רצה"ע שבהן מאוד בהסתר וקטנו', שהוא עדי"מ הולד בבטן אמו שגם שכבר נצמח ומצוייר ברמ"ח אברי' אבל הוא בתכלית הקטנו' ראשו בין ברכיו כו' ואוכל מטיבורו כו' ומוסתר בבטן אמו כו' ואחר זמן שלימות גידולו בט"ח יוצא לאויר העולם כמהות ברי' בפ"ע וא"צ לאמו רק לינק חלב וכשיגדל עוד א"צ לאמו כלל כידוע, וכך הנמשל במצות שעכשיו הן בכח' עיבור במל' דאצי' בקטנות ובהסתר והעלם כו' ולע"ל תהי' בחי' הלידה שהוא כולד שיוצא לאויר העולם כו' כך יתגלו המצות כמו שהן בכח' הגדלות בטעם וסוד הגנוז למע' (שנק' רמ"ח אברים דז"א כו') וכמ"ש רחבה מצותך מאוד בלי גבול [כלל], והוא בעוה"ב שהוא שכר המצות דעכשיו שנק' עדין שעין לא ראתה כו', וגם בימוהמ"ש יבואו לגילוי אור מן ההעלם וההסתר ע"כ נק' בשם לידה כמ"ש ילדה ציון את בני' כו' (וכן במשיח א' בני [אתה] אני היום ילידתיך כו'), וכמ"ש בשוב ה' היינו כחולמים בבחי' שינה שהוא כמו העיבור דולד בבטן כו' אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה כו' בכח' הגדלו' ודי"ל.

אתבסמת נוק': לשון הזהר לך צד, א.

דהגלות נמשל לעיבור והגאולה ללידה: ראה תורה אור ר"ס וא"א. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' רט ואילך. חי"ב ע' תקיג ובהנשמנו במראי מקומות לשם. מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תפכ וע' חקטו. דברים ח"א ע' לב. ושי"נ.

הולד בבטן אמו . . . ראשו בין ברכיו . . . ואוכל מטיבורו: נדה ל, ב.

רחבה מצותך מאוד: תהלים קיט, צו.

בעוה"ב . . . שנק' עדין שעין לא ראתה: ישעי' סד, ג. ברכות לד, ב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתצט. ושי"נ.

בני (אתה) אני היום ילידתיך: תהלים ב, ז. ראה סוכה נב, א. זהר בלק רג, ב. אור התורה (יהל אור) עה"פ. וראה גם שערי אורה שער החנוכה ע' לב. מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תתמו. דברים ח"א ע' יח. חי"ב (בהוספה) ע' תשכ"א.

בשוב ה' היינו כחולמים: תהלים קכו, א (כדילוג).

אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה: תהלים שם, ב.

אך עדיין אינו מוכן דעם עקרה היתה בגלות לגמרי איך אמר כמו הרה כו' שנמשל לעיבור ולידה כו'. הענין הוא כמו שא' בכרכת חתנים שוש תשיש ותגל העקרה בקיבוץ בני' לתוכה [בשמחה], דג"ז אינו מובן מאין בנים לעקרה שתגל בקיבוץ בני' כו', אלא צ"ל דעקרה זו עצמה היא שנפקדה ותלד בנים רבים, כמו האמהות שהיו עקרות ונפקדו וכמו וה' פקד את שרה כו' לפי שהאבות והאמהות היו מעין עוה"ב שלזה הגם שהיו עקרות ילדו, והענין הוא דבשורש הנשמו' למע' יש ג"כ יחוד נשמו' דו"נ כנשמת אברהם ושרה למע' והיתה נשמת שרה עקרה למע' ע"כ גם בכואה נשמתה בגוף היתה עקרה עד שה' פקד את שרה למע' כו', וכך בכנ"י שנק' עקרה בגלות יש עית[י] שנפקדו למע' כמו בר"ה שפקד את שרה כו' וע"כ בש"ע הוא זמן הקליטה (כמשי"ת).

והענין הוא להיות שמניעת הקליטה הנ"ל בנש"י בגופים זהו בא מצד החומר הגופני' דנה"ט שמונע ומעכב לבחי' הקליטה אור הזרוע העליון כו' לפי שמקפת ומלבשת [ל]נשמה האלקי' גם בהיותה בכטן כו', ולזאת גם האה"ר העצמי' שבנשמה נק' אהמ"ס מפני שמוסרת מאוד בהעלם ו[ב]צמצום גדול כנ"ל ע"י הנה"ט המסרת ומעלמת את האור ביותר רק נגלי' לפרקים כמו ע"י נסיון וכה"ג בהתעוררו' תשו' אמיתי' כו', וזהו כמשל המניע[ה] בקליטת זרע גשמי מפני קלקול האם כו' (שמקבלים החיצוני' בה' דמים טמאים כמ"ש נאלמתי דומי' החשתי מטוב ר"ת נד"ה כמ"ש במ"א). אך כאשר נפקדה העקרה אז מתקנים לנה"ט שלא תהי' מסתרת ומעכבת הקליטה, והוא מה שגם לב [הטבעי ו]החומרי וגשמי נשבר ונכנע ובטל ומתפעל הוא ג"כ בהתפעלות אלקי' והרע שבו נופל ונשבר כמו יתפרדו כו' ואז יכולים כנ"י לקבל האור הזרוע כו' בבחי' קליטה להיות מזה תולדה הנ"ל כמו בכל ר"ה שנפקדו למע' כמ"ש כי חק לישראל הוא כו' והוא ע"י לב נשבר דתשו' שלא יעכב וימנע הקליטה כו'. וכך יש עיתים טובים שנק' ער"צ למע' שיוכל להיות בחי' הקליטה בכנ"י כמו בשבת ויו"ט שמקבלי'

האמהות שהיו עקרות: ראה בראשית רבא פמ"ה, ד. פסיקתא דרב כהנא פיסקא כ (רני עקרה). אגדת בראשית פנ"ב [פנ"ג].

וה' פקד את שרה: וירא כא, א.

שהאבות והאמהות היו מעין עוה"ב: ראה בבא בתרא טז, סעי"ב ואילך.

דו"נ דבר ונוקבא.

בר"ה שפקד את שרה: ראש השנה י, סעי"ב, יא, סעי"א.

בה' דמים טמאים: נדה יט, א. הנסמן בהערה הבאה.

נאלמתי דומי' החשתי מטוב [ד: כו'] ר"ת נד"ה: תהלים לט, ג. ראה ספר המאמרים תקס"ח ח"א ע' שנו.

מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקנה. ושי"נ.

כמו יתפרדו: תהלים צב, י.

כי חק לישראל הוא: תהלים פא, ה.

ער"צ: בד: עת רצון.

פנימיו' אור קדושה האלקי' בפנימיות לבבם כו' לפי שכל הדיני' מתע[בר]ים בשבת ויו"ט וכה"ג. ואמנם מה שנפקדה העקרה ותוכל לקלוט אעפ"י שהוא נגד טבעה ומהותה למע' ולמט' זהו מכח עצמו' איס ב"ה שלמע' מבחי' אדם שכל יכול הוא לעשות כלי התולדה גם בעקרה (וכמו שיוכל לעשות התולדה במקבל בלתי משפיע כלל כמו הארץ שתוציא מעצמה כמאמר שתוציא הארץ גלוסקאות וכלי מילת כו' ונק' ארץ חפץ וכמו דא"ח עט"ב שהמקבל למע' מן המשפיע וכה"ג). וזהו שכנ"י נק' הרה בגלות בבחי' עיבור אחר הקליטה בעית[י] [מיוחדי' כנ"ל והן מעשה המצו' שלהם כנ"ל, ולע"ל תהי' בחי' הלידה שלהם כנ"ל אי"כ יתכן מ"ש רני עקרה כו' כשתקבץ בני' לע"ל כו' וד"ל.

(ד) וזהו למען דעת כל ע"ה דוקא כי ה' הוא האלקים כו', דהנה פסוק זה נאמר בשמ"ע שהוא זמן הקליטה דאור הזרוע בכנ"י כידוע ולפי שהקליפה דע"ה שהוא נה"ט מונעת ומעכבת כמ"ש עוונותיכם מבדילים כו' צריך שיוסר הרע ויושבר ומבחי' הטוב יעלה גם הוא לה' באה' אלקי' בדעת והכרה שיכיר וידע גם הלב הטבעי דק"ג כי הוי"ו הוא כו'. וז"ש למען דעת כל ע"ה דוקא שידעו גם הקליפות המסתירים כו' (ופי' הב' בדעת [לשון] שבירה כמו ויודע בהם אנשי סוכות כו'). ומה ידעו כי הוי"ו הוא האלקי', לא שם אלקי' הוא המסתיר לשם הוי"ו בריבוי [מסכים ו]צמצומי' מאוד עד שיכול להיות בבחי' נפרד גמור עד שמ[מ]ח צירופי' האחרונים דשם אלקי' מקבלי' החיצוני' שנק' אלקים אחרים, אלא שם הוי"ו הוא האלקים ממש שיתגלה שם הוי"ו מן ההסתר דשם אלקים ויודע גם ע"ה כי הוי"ו הוא האלקים כולא חד ממש בלי הסתר וצמצום כלל [ו]הוא מפני בחי' אור הזרוע להוי"ו בבחי' אור החסדים דמ"ד שנמשך בבחי' קליטה שממילא ידעו גם ע"ה כו'. וכן מ"ש הודו לאלקי האלקים כלי"ח אעפ"י שלא אמר רק אלקי האלקים שהוא מקור כל הצמצומי' שנק' מגן ונרתיק להוי"ו כמ"ש שמש ומגן הוי"ו אלקי', אדרבה

שתוציא הארץ גלוסקאות וכלי מילת: נסמן לעיל ע' אתנה.

ארץ חפץ: מלאכי ג, יב. ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' קמה. במדבר ח"ג ע' אינט.

דא"ח עט"ב: משלי יב, ד.

למען דעת . . . פסוק זה נאמר בשמ"ע: נסמן לעיל ע' איתקב.

דע"ה שהוא נה"ט: ראה לעיל ע' איתקו.

עוונותיכם מבדילים: ישעי' נט, ב [בדילוג — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אצח. לקוטי תורה

האינו עב, ד].

בדעת [לשון] שבירה: כ"ה גם בספר המאמרים תקס"ד כאן ע' רלא. (כתורה אור וארא נג, א: וידעו . . .

שבירה). ובלקוטי תורה כאן פח, ג: ודעת . . . ותרגומו ותבר בהון [וכ"ה ברש"י שם. אמנם ברד"ק שם: אור

התורה משפטים ע' אקה, וכ"ה בתרגום שלפנינו: ותבר עליהן].

ויודע בהם אנשי סוכות: וכ"ה ברד"ק יחזקאל יט, ז ורד"ק הארוך לתהלים קלח, ו. ספר המאמרים תקס"ד

כאן. אבל כתורה אור הנ"ל א) בם ב) שם ובלקוטי תורה כאן את אנשי — שופטים ח, טז.

שמנמ"ח צירופי' האחרונים דשם אלקי': נסמן לעיל ע' אקסט.

הודו לאלקי האלקים כלי"ח: תהלים קלז, ב.

והודו לאלקים כליח שמאיר לעולמות כח' עליון דאור הזרוע בפנימיות ומשם יומשך גם לעולמות לפי שאלקי האלקים הוא המגלה כל הצמצומי' דשם אלקי' אחר שנגלה שם הוי', וכמו לע"ל שיתגלה כבוד הוי' וראו כ"ב וכתתי' ובאו [כו'] מפני פחד הוי', והיינו מפני שיהי' או בחי' לידה בנשיי' כנ"ל בפ"י רני עקרה [כו'] ילדה ציון את בני' כו'. וזהו שאמר למען דעת כל ע"ה דלשון למען הוא שעיקר המכוון בשביל שידעו ע"ה, ולפי הנ"ל ממילא ידעו ויכירו כו' וגם יאבדו ויתפרדו כו', הענין הוא לפי שבבחי' לידה יש עוד מניעה מקליפות שנק' שליא והוא עור הולד המכסהו שבשעת לידה יופשט ממנו (והוא לכוש החשמ"ל שנק' שליא שנעשית מפסולת המין מאודם ד[ה'] דמים טמאים), וא"כ העיקר הוא בש"ע שהוא הקליטה למען דעת כל ע"ה לע"ל בלידה וד"ל.

אך הנה עדיין י"ל למה בש"ע דוקא הוא זמן בחי' הקליטה, ואם מפני שא' [בש"ע] ביום השמיני עצרת תהי' לכם ועצרת לשון קליטה והעכבה וגם לשון כניסה ואסיפה היא גופא י"ל מהו עצרת. והנה יל"ק בשורש שמחת חג הסוכות שנק' זמן שמחתנו ב' שמחות א' מלמעלמ"ט והב' מלמטלמ"ע כמ"ש ושמחתם לפני ה' אלקיכם וישמחו בך [ישראל] כו', וענין שמחה שמלמעלמ"ט זהו בחי' גילוי ההעלם דפוע"צ התענוג ואה"ר שבעצמות א"ס ב"ה לכנ"י שבלתי יכול להתיישב בכלי כלל ונק' מקיף העליון (שהוא ענין האושפיון כו') ע"כ בא ומתלבש בסכך דסוכה שנק' צל וכמ"ש וסוכה תהי' לצל כמו ה' צילך ונק' צילא דמהמנותא כידוע. וז"ש בכסא ליום חגיגו שאור האה"ר ופנימ"י התענוג העליון מתכסה ביום חגיגו בסוכות בסכך להקיף ולהגן על נשיי' מלמעלמ"ט כמו ופרוס עלינו את סוכת שלומיך כו'. וי"ל דהלא ידוע שטבע השמחה הוא המביא מן ההעלם לגילוי אור דוקא בהרחבה ובהתפשטות ולגלוי' כל נקודת פנימיו' הלב הצפון וגנוז ביותר בסוד[י]

שורו ומשם — האלקי' . . כל הצמצומי': ד. ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: כל הצמצומי' . . כל הצמצומי'.

שמח ומגן הוי' אלקי': תהלים פד, יב. ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' התקב. ושי"ג.

שליא שנעשית מפסולת המין: נסמן לעיל ע' איתפד.

ביום השמיני עצרת תהי' לכם: פינחס כט, לה.

ועצרת לשון קליטה . . לשון כניסה ואסיפה: נסמן לעיל ע' אישנה וע' אישפו.

זמן שמחתנו . . מלמעלמ"ט . . מלמטלמ"ע: ראה גם לעיל ע' אישלה.

ושמחתם לפני ה' אלקיכם וישמחו בך (ישראל): אמור כג, מ. נסמן לעיל ע' אישמת.

דפוע"צ: ב"ד: דפנימ"י ועצמי'.

שהוא ענין האושפיון: ראה גם לעיל ע' איתצח.

וסוכה תהי' לצל: ראה לעיל ע' איערה.

ה' צילך . . צילא דמהמנותא: ראה לעיל ע' אירל.

בכסא ליום חגיגו: תהלים פא, ד.

ופרוס עלינו את [ב"ד]: ליתא] סוכת שלומיך: נסמן לעיל ע' אישנו.

סודות, ואם בחה"ס הוא בחי' שמחה עליונה שמביאה לגילוי כל פנימי' אה"ר ותענוג העצמי' כנ"ל א"כ למה מתכסה ומתעלם בסכך הסוכה, וצ"ל דמשום שהוא אור עליון ביותר א"א לבא לגילוי גמור כ"א בסכך דסוכה בצל שנק' מקיפי', ואין זה כיסוי והעלם כלל רק להגן ולהקיף כמ"ש כי בסוכות הושבתי כו' ששיבה זו בסוכה הוא שיוכל לקבל אור המקיף דאה"ר כמו שמתיישב האו"פ בכלי כמו ופרוס עלינו [סוכת שלומיך] כאימא (ומ"ש בכסא ליום חגיגנו בכסא זה קאי על ר"ה ויו"כ שאה"ר מתכסה בהעלם העצמו', וע"י שמחה עליונה יוצא לגילוי, והוא בסכך דסוכה, וכידוע בפ"י כל האזרח בישראל [ישבו בסוכות] מה שעתיך להיות זריחת האור העצמי' בכנ"י לע"ל באו"פ בכלי עכשיו יקבלו זה האור עצמו בישיבה בסוכות בבחי' מקיף והגנה עליהם כו', וכך הוא בכל ש"ע דמקיפי' דסוכות נעשה בבחי' או"פ בקליטה כמשית"ל).

ולפי"ז גם השמחה עליונה היא מתלבש' בבחי' מקיף דסכך שאם הי' בגילוי גמור הי' הכל בגילוי ולא בצל כו', וא"כ י"ל למה בשמחה שמלמט' למע' בכנ"י באה מן ההעלם לגילוי אור גמור היפך [מן] השמחה עליונה שמעלמת ומלבשת לגילוי אור אה"ר עליונה כו'. דהנה ידוע בענין שמחת החג שהיא למע' משמח' בעבודת כל השנה דכתיב עבדו את ה' בשמחה להיות שבהתבוננו' אין השמחה רק בצמצום גדול רק לפ"ע מה שיוכל לבא בהתפעלו' או"ר שבלב שנולדי' אחר קיצור ותמצית ההשגה אבל לא כל עיקר פנימיות התפשטות ההשגה מהתבוננו' לאורך ורוחב כמו שהשמחה בהשגה זו בפנימי' והתפשטות גדולה נשאר בהעלם גדול, אבל בסוכות יצא כל בחי' השמחה הפנימי' שבפנימי' בינה שהוא ע"י התפשטות ההשגה לאורך ורוחב גדול שעושין בה הרחבה גדולה בהתפעלות שמחה רבה כמ"ש אם הבנים שמחה שהוא למע' הרבה מצמצום אור ההשגה רק להוליד אה"ר] כו', וכדוגמא זו התפעלות האופנים ברעש גדול מצד הפלא' ההשגה בהתפשטו' והרחבה גדולה כו', ונמצא יש בחי' העלם השמחה הגדולה שבפנימיות ההתבוננו' שבלבו לגילוי אור גמור לשמוח בה ממש בהתגלות והתפשטות גדולה לעין כל, וכנראה בחוש שכנ"י שמחים בחה"ס בגילוי כל ההעלם שבלבם כל השנה וכמ"ש וישמחו בך כו', ולכך נק' זמן שמחתנו דוקא. וא"כ למה מלמעלמט' באה השמחה עליונה בבחי' מקיף דסכך וצל בלבד כנ"ל וד"ל.

כי בסוכות הושבתי: אמור כג, מג.

כאימא: ראה זהר (רע"א מהימנא) פינחס רנו, סע"א.

כל האזרח בישראל: נסמן לעיל ע' אישמח.

עבדו את ה' בשמחה: תהלים ק, ב. ראה גם לקמן פ"ה.

אם הבנים שמחה: תהלים קיג, ט. ראה לעיל ע' אישלו. ע' אישלט. וע' אישמח.

אך הענין הוא להיות שבשמ"ע הוא זמן הקליטה דוקא כנ"ל ע"כ צריך שיהי' תחילה אורו' המקיפי' העליוני' בו' ימי הסוכות שהן מתלבשי' בבחי' ההעלם בצל הסכך ואחר ההעלם שלהם בצל הסכך יוצא בבחי' גילוי אור הזרוע להי' נקלט בש"ע בכנ"י כמ"ש עצרת תהי' לכם, ופי' עצרת בחי' כנישו דכל אורו' המקיפי' דסוכות יהיו לכם דוקא בבחי' קליטה כו'. וטעם הדבר יובן עפ"מ'ש במ"א ע"פ והוא כחתן יוצא מחופתו ועל מארז"ל דאין שמחה אלא בחופה דוקא, דחתן הוא בחי' המשפיע ואין שפע באה לגילוי מן ההעלם כ"א ע"י השמחה דוקא שמגלה הצפון כנ"ל, אך בחופה שקודם היחוד שמחת החתן הוא בבחי' ההעלם במקיף דחופה שמתעלם ומתכסה דוקא כדי שביציאתו מן ההעלם וכיסוי דחופה יהי' בגילוי אור גדול שיוכל להתייחד ולהוליד כו', וא"ל לא הי' כח ביציאת האור ושפע להוליד כו', וכמשל העכבת המים ע"י המסך לפי שזהו הכלל ככל דבר הבא ונמשך מלמע' צריך שיהי' עמו כיסוי להעלימו ואח"כ יוצא מן ההעלם, [וכך הוא בשמחה עליונה שמתעלם בחופה כמ"ש והוא כחתן יוצא מן ההעלם] דחופה כו', והיינו בש"ע שיוצא מן ההעלם השמחה דמקיפי' דסכך שנתעלם בהן אור השמחה עליונה ומתגלה האור מהעלם המקיפי' להאיר באור הזרוע לצ"ע לבחי' המל' לקלוט הטיפת מ"ד להוליד כו', וא"ל העלם השמח[ת] חתן במקיפי' תחילה לא הי' נקלט האור האלקי בכנ"י בש"ע מטעם הנ"ל וד"ל. אבל בחי' שמח[ת] המקבל דכנ"י מלמטלמ"ע בו' ימי הסוכות צ"ל בהיפוך שיבא מן ההעלם לגילוי אור גדול בהתפשטו' והרחבה דוקא כנ"ל בענין וישמחו בך כו' לפי שצריך שתהי' כנס"י בחי' כלי בית קיבול לקלוט אור הזרוע לצ"ע בש"ע כמ"ש עצרת תהי' לכם דוקא ומבו"ל שיש מונע הקליטה מצד שכנ"י נק' עקרה שלא תוכל לקלוט בהן והן ע"י החיצוני' שמקבלי' ביסוד דנוק' שמסתירי' ומעכבי' לבלתי יוקלט האור, כמו ענין ערלת הלב החומרי שמונע ומעכב בחי' הקליטה כנ"ל, לזאת נצטוו בשמחת החג שיבא אור השמחה שכפנימי' ההשגה בהתגלות והתפשטו' דוקא כנ"ל ששם אין אחיזה ויניקה כלל לחיצוני' כידוע בענין פנימי' בינה שהוא כמו יין המשומר ממגע נכרי כו' וכמו העוה"ב כו', והוא מה שכנ"י שמחים בטבע בשמחה רבה ועצומה שנגלה מהעלם שמחה הפנימי' כנ"ל שבזה יוסר כל מונע ומעכב מן הקליפות ואז בשמ"ע יוכלו לקבל ולקלוט האור דצ"ע שבא בגילוי מהעלם שמחה עליונה דמקיפי' באין מונע כלל מלהי' הקליטה משום צד משום דב' השמחות עליונה ותחתונה

עצרת בחי' כנישו: ראה לעיל ע' אישמג.

והוא כחתן יוצא מחופתו . . דאין שמחה אלא בחופה: תהלים יט, ו. סוכה כה, ב. ראה ד"ה אשר ברא בסידור ברכת נשואין קלח, א"ב. ולכ"ק אדה"א (יודפס בעז"ה במאמרי אדה"א דרושים לחתונה). וא"ל: ד: ואם לא.

ומבו"ל . . הקליטה . . בהן: ד: ומבואר למעלה . . אדה"א: הקליטה לבד . . בכמה כתי' ליתא. פנימי' בינה . . יין המשומר ממגע נכרי: ראה מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' סו. וש"נ. דברים ח"ב ע' שעז וע' תקצד.

נתחברו יחד באין מפריד מן הדביקים כלל והוא שמח' ה' בישראל ושמח' ישראל בה' שבאי' בגילוי גמור בבחי' או"פ דוקא וד"ל. וזהו כיום השמיני דוקא עצרת תהי' לכם כיום השמיני דוקא שהוא בחי' בינה אם הבנים ובבחינת פנימיות בינה ששם עיקר התגלות השמחה הפוע"צ דאה"ר בתענוגי' כו'.

(ה) **וליהבין** זה בתוס' ביאור הנה ילה"ק בתוס' ביאור ענין המצוה דשמחת חה"ס שנק' זמן שמחתנו יותר משמחה של כל השנה שצ"ל העבודה בשמחה דוקא כמ"ש עבדו הוי' בשמחה כו'. דהנה י"ל במה שאנו אומרים וישמחו בך ישראל מקדשי שמך למה תלה השמחה בך [דוקא] ממש משום דמקדשי שמך דוקא. אך הנה כתיב תחת אשר לא עבדת [את] ה' בשמחה ו[ב]טוב לבב, וידוע שיש ב' מיני עבודה א' עבודה שבלב בתפילה והז' אוי"ר שנולדו' מן ההתבוננו' שצ"ל בשמחה וטוב לבב דוקא כמו פסוד"ז שנאמר רוממות אל בגרונו כו', וגם שמחה זאת הוי' בהעלם בחי' פנימיות שלה כל השנה ובסוכו' מתגלה מן ההעלם, אך אין זה גילוי ההעלם כ"א באור האלקי שמלוכש בהשגה דבינה שבנפה"א לבד שהאור האלקי מצו[ו]מצם בכאו"א לפשע"ד בלבד כידוע, אבל עבודה הב' הוא עבודת מעשה המצות שעז"א עבדו את ה' בשמחה והוא מ"ש תחת אשר לא עבדת כו' שזהו עיקר שלימות העבודה שלמע' הרבה מעבודה שבלב באוי"ר שנולדו' ממוח בינה כו' להיות שבמצו' נעוץ סוף מעשה בתחלתו היינו בשרשן באור הכת' שהן פנימי' רצה"ע שלמע' הרבה מחו"ב כו'.

ואמנם הנה ידוע בענין האור כי טוב כי טוב לגנוז היינו כי טוב שיהי' האור גנוז בכלי דוקא לפי שאור בלא כלי אינו מתקיים וגם צריך שיגנוזו ויתעלם דוקא בכלי המלכישו ומעלימו ומסתירו (והטעם מבואר במ"א ששורש הכלי במקיף שלמע' מאו"פ ע"כ הכלי סובב ומקיף לאור מבחוץ כו'), וזהו ענין רמ"ח מ"ע שנק' כלי ואברו' שהאורות עליונים מתעלמ[ו] ומתלבש[ו] בהן כאור הגנוז בכלי דוקא, שהרי אור המצוה הוא בחי' רצה"ע כמו שהוא למע' ממש דאיהו ורצונו הפנימי' אחד וע"כ נק' אורחות ה' בחי' תרי"ג ארחין דגלגלתא, אך טוב לגנוז אור גדול כזה בכלי המלכישו והוא

שורה נתחברו — מו: **בד**: בין.

כיום השמיני . . בינה: נסמן לעיל ע' א'שדמ.

בינה אם הבנים: ראה לקוטי תורה כאן פה, ד.

תחת אשר לא עבדת: תבוא כת, מו. ראה מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' שעו.

פסוד"ז . . רוממות אל בגרונו: תהלים קמט, ו. ראה מאמרי אדה"א דברים חי"ב ס"ע תקנט ואילך.

לפשע"ד: **ב**: לפום שעורי' דילי.

האור כי טוב . . לגנוז: נסמן לעיל ע' א'תעט.

ששורש הכלים במקיף שלמע' מאו"פ: ראה מאמרי אדה"א ויקרא חי"ב ע' תשסב. במדבר ח"א ע' רצד.

וש"נ.

המצוה . . אורחות ה' . . תרי"ג ארחין: ראה לעיל ע' א'קצא. וש"נ.

בחי' הכלי' דמעשה המצות בדברי' גשמי' כמו בקלף דתפילין וסכך דסוכה וכה"ג, ולכך נמשלו המצות לרמ"ח אברים כמו שהאבר הוא בחי' כלי ממש להעלים ולהסתיר את האור ותו' שבתוכו ושאר הנפש מתפשט ומתלבש בה[על]ם בכל האברים, כמו"כ רמ"ח אברים דמלכא למעלה שהן רמ"ח מצו' עליוני' שהן פנימי' הכלים להעלים ולהלביש בחי' עצמו' א"ס ב"ה, כמו ע"י מצות חס' וצדקה הוא בחי' חס' העליון דרועא ימינא [העליונה כו'] וע"י תפילין על הראש נמשך בחי' מקיפי' ע"ג ד' מוחין כו' (ויש ברמ"ח אברים בחי' ההתכללות זע"ז עד שבאבר א' כלולים הכל כמו שיומשך כל קומת האדם ע"י משיכת אבר אחד ואם ירפא אבר א' ירפא כל גופו וכן להיפוך בקלקול אבר א' כו', וכך הוא ברמ"ח מ"ע עליוני' ע"י מצוה א' נמשך יחוד א"ס ב"ה בע"ס בכללותם מראש לסוף כמו גם במצו' צדקה וחס' לבד שהוא באבר היד או ברגל כו', אך מצות ת"ת שהיא בחכ' שבראש חכ' מוחא כו' הוא הכולל כל האברי' הפנימי' וחיצוני' שבכל המצות ועכ"א דת"ת כנגד כולם כידוע וד"ל). ואמנם הנה כל המשכות של אורו' עליוני' שבמצות למע' הרי הן באי' בבחי' גניזה והעלם דוקא בכלי' מכלים שונים מטעם כי טוב לגנוז האובי"כ דוקא כני"ל, וכך הוא במצו' גשמי' למטה כל יחוד קוב"ה ושכנתי' שבמעשה המצו' בפ"מ שורה בגניזה והעלם בתוך הכלי המעלימו ומלבישו, והוא גופו של מעשה המצות, ולע"ל יתגלה האור הגדול הזה מן הלבוש ומכסה הזה וכמ"ש ולא יכנף עוד כו' והוא גילוי אור שם ה' שמלוכש במצוה בחילוף א"ת ב"ש כמ"ש במ"א וד"ל.

וזהו וישמחו בך ישראל מקדשי שמך, פי' מקדשי שמך הוא ע"י המצו' דוקא. דהנה יש ג' מדריגו' במצו' יחוד ברכה וקדושה ר"ת יב"ק, יחוד

המצות לרמ"ח אברים: מכות כג, סעי"ב.

שויה להעלים — וחיו שבתוכו ושאר: ב; וחיות שבתוכו ושאר. ד: להיות בתוכו שאור.

רמ"ח אברים דמלכא . . . רמ"ח מצו': נסמן לעיל ע' אקצא.

חסד . . . דרועא ימינא: תקוני זהר בהקדמה י, א.

שויה האדם — ואם ירפא אבר: ד: וע"י הקזה באבר.

צדקה . . . באבר היד או ברגל: נסמן לעיל ע' אשכו.

חכ' מוחא: ראה תקוני זהר שם.

ועכ"א [ועל כן אמר] דת"ת כנגד כולם: פאה רפ"א. וראה לעיל שם.

האובי"כ: האור בכלי.

ולא יכנף עוד: ישע"י ל, כ. ראה גם לעיל ע' ארעח.

שם ה' . . . במצוה בחילוף א"ת ב"ש: ראה תקוני זהר תכ"ט (עג, א). ספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' תרלח.

ובארוכה במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תשנז ואילך. ושי"נ. ח"א ע' קו. ח"ג ע' א"ז. ח"ד ע' א'תקכ. ושי"נ.

ויקרא ח"א ע' נה. ח"ב ע' תתעה. דברים ח"ג ריש ע' תקכב.

יחוד ברכה וקדושה ר"ת יב"ק: ראה לקוטי תורה ברכה צג, ב. ושי"נ. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתיב.

ושי"נ. דברים ח"א ריש ע' פד. ושי"נ. ח"ג ע' תתקפט. ושי"נ.

הוא יחוד זרינ שהוא קוב"ה ושכנת"י והוא להמשיך בח"י סובב בממלא כידוע וברכה הוא בח"י אר"מ שלמע' מיחוד דאו"פ והוא נכוונה דברכו' המצות באמרו ברוך אתה כו' והג' קדושה עליונה שלמע' מברכה ונק' מקיף למקיף והוא קדושת עצמו' א"ס ב"ה ממש באמרו אק"ב ממש כו'. וזהו מקדשי שמך ממש שהוא שם העצם דבח"י מל' דא"ס שקודם הצמצום דקו"ח באצ"י כו' כמו שה"י קודם ההשתלשלות דה"י הוא ושמו בלבד (כמו ושמן קדוש והוא בח"י טה"ע), והקידוש לשמן זה ודאי הוא מבחי' מהו"ע ממש שמלוּבש בפנימי' הרצה"ע והתענוג העצמי' שבמצו' הנעשות למט' דוקא לפי שסי"מ עבמח"ת שנתאווה ל"ל ממש דירה כו' שהוא לגנוז האור בכלי המעשה דוקא כנ"ל. והנה כל השנה הגם שנמשך מקדוש' מהו"ע לשמן ע"י המצות בבחי' יב"ק הנ"ל אבל הרי הוא בהעלם וגניזה מאוד לפי שהאור גנוז בכלי כנ"ל, אבל בסוכות בא אור קדוש[ת] העצמו' שנמשך כל השנה במצו' לידי גילוי מן ההעלם והוא מפני בח"י התגלו' שמחה ש"מ שלא נגל' רק בסוכות בנפש כאו"א מישראל, דהגם שכל השנה צ"ל לעבוד עבודת המצו' בשמחה, אבל הרי פנימי' שלה בהעלם גדול מאוד לפי שגם עצם האור העליון דתענוג ורצה"ע גנוז מאוד בכלי המצוה (וע"כ אין שמחה ש"מ כל השנה רק מצד המעשה בעצמה שעשה רצון קונו [כו']), ואין השמחה במהו"ע ממש שלמע' מקדשי' שע"י המצוה רק בסוכות שא' וישמחו בך ממש מקדשי שמך, פי' מקדשי שמך במצו' בכל השנה כנ"ל הוא ששמחים בך ממש. והענין הוא דשמחה ש"מ מצד שרשה במהו"ע ממש שלמע' מהמשכת הקדושה בשמן אינו מתגלה רק בסוכות וגם כל מה שה"י בהעלם בשמחה ש"מ בכל השנה שהוא ענין קדה"ש כנ"ל הוא שבא לידי גילוי בסוכות מטעם הנ"ל שבסוכות בא גילוי אור שמחה העליונה מלמעלמ"ט ומתלבש בסכך בצל כנ"ל וד"ל. וזהו וישמחו בך דוקא מקדשי שמך במצות כל השנה, דהב"ת דאם מקדשי שמך בהעלם כל השנה בא לגילוי אור עתה, וכן יבואו לידי [שמחה] בך ממש שלמע' משמן. ונמצא יש ד' מדריגות יחוד השם שבמצו' וברכת השם וקדושת השם ובכאו"א יש שמחה ש"מ, אך העולה על הכל הוא שמחה שבמהו"ע ע"י שנגלה השמחה ש"מ ביב"ק מן ההעלם, וזהו שנראה בחוש שכ"י שמחים בסוכות בשמחה עצמי' אפילו איש פשוט וע"ה שלא הי' לו

יחוד זרינ שהוא קוב"ה ושכנת"י: ראה ספר המאמרים תקס"ד ע' רלה. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רכב: ח"ב ע' תצא. ושי"ג.
יחוד . . . קוב"ה ושכנת"י . . . סובב בממלא: ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א שם. ח"ב ע' תתא ואילך. לעיל ע' איתקו.

אק"ב [אשר קדשנו במצותיו]: בד גיחוסף: במצותיו.
דה"י הוא ושמו בלבד: נסמן לעיל ע' ארע"א.
שסי"מ . . . ל"ל: שו"פ מעשה . . . להיות לו.
שי"מ: ה': של מצוה.
דהב"ת: בד': דהא בהא תלי.
שכ"י: שכל ישראל.

כוונה במוח ולב כלל בשום פעם רק מפני שעשה מצות רבות כל השנה ובא העלם השמחה ש"מ ויב"ק שהי' בהעלם לגילוי אור ע"כ שמח שמחה גדולה בלא טעם והוא מה ששמח במהו"ע לבד כו' וד"ל.

(ויו) וזהו ה' לי בעוזרי לשון רבים, והוא ע"ד שאמר הבא לטהר מסייעין אותו כנ"ל, דהנה בפ"י טהרה יש ב' אופנים שהן ב' הפכים, א' הטהרה מן הטומאה כמו וטהרת את. הלויים כו' וכטמא שטבל במקוה שיצא מטומאתו נק' טהור וכן טהור גברא וכן טהרת הלב מן העכורית וכה"ג [ב]אבן שמזכ"י אותו מאוד שנק' הזדככות העכורית שממילא נעשה צח ונקי ביותר כו' כאבן טוב המזוכך ביותר כו' וכן טהרת השמים מן העבים שנק' טהור יומא כו' וכן טהרה בהזדככות החומר הגופני מביאה לידי קדושה שלמע' מטהרה והוא מה שקדוש בעצם הוויתו שא"צ הזדככות כלל כמו קדוש יהי' כו' כמ"ש במ"א וד"ל. והמדריגה הב' בטהרה שלמע' גם מן הקדושה, והוא עצם הבהירו' והבהקת האור כמו שהוא בתקפו וגבורתו כמו ותחת רגליו כ[מעשה] לבנת הספיר (שהוא בחי' ההזדככות בתכלית) וכעצם השמים לטוהר (וכמו טהר[ו] של מזבח כו') שהוא כמו בצהרים שהשמים טהור בעצם תוקף האור כתרגומו בצהרים בטיהרא כו', שהוא ענין בהירות והבהקת האור בתקפו כמו בחום השמש בצהרים כו'. וכך הוא ב' אופנים הללו שהן ב' הפכי' עולים כא' [ביו"כ] שנא' לפני הוי' תטהרו שטהרה זו היא הרחיצה והזדככות מן החטא ועון המלוכלך עד שיהיו נקיים בתכלית, אבל מ"ש לפני הוי' ממש תטהרו טהרה זו היא העולה למעלה מבחינת הקדושה והיינו בבחי' טה"ע כמו עצם השמים לטוהר כו', וז"ש וזרקתי עליכם מ"ט בעצם מעצם השמים לטוהר וטהרתם אתכם לרחוץ גם הלכלוך לזכך בתכלית כו', והוא הטהרה המביאה לקדושה להיות המשכת אור הקדושה שיהי' קדוש ומובדל מכל רע בעצם הוויתו (וזהו נשמה שנתת בי טהורה מטה"ע כו').

ה' לי בעוזרי . . הבא לטהר מסייעין אותו: ראה בריש המאמר.

הטהרה מן הטומאה: ראה הנסמן לעיל רפ"א.

וטהרת את הלויים: בהעלותך ת, ו [ושם: וטהרת אותם].

טהור גברא: ברכות ב, ריש ע"ב.

טהור יומא: ברכות ב, סע"א וריש ע"ב. וראה ג"כ יומא טו, סע"א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ס"ע יח.

טהרה . . מביאה לידי קדושה: נסמן לעיל ע' איתכה.

קדוש יהי': אמר כא, ת. נשא ו, ה. וראה בהנסמן לעיל ע' איתקב הערה ד"ה: דטהרה.

ותחת רגליו (כמעשה) לבנת הספיר: משפטים כד, י. ראה לעיל ע' איתנ ובהנסמן שם.

טהרנו של מזבח: יומא נח, ב (במשנה).

כתרגומו בצהרים בטיהרא: תרגום אונקלוס לתבוא כח, כט. ראה הנסמן במאמרי אדה"א פרשיות התורה

ח"ב לע' תשס. לקוטי תורה כאן צ, א.

לפני הוי' תטהרו . . בבחי' טה"ע: נסמן לעיל ע' אשלא.

וזרקתי עליכם מ"ט [מים טהורים] . . וטהרתם [בד]: וטהרתם אתכם: נסמן לעיל ע' אקצג.

נשמה שנתת בי טהורה מטה"ע כו' [אוצ"ל: כו']: ראה לעיל ע' אקסד. ושי"ג.

ונמצא ששניהם אמת דטהרה מביאה לידי קדושה מלמטלמ"ע מטהרת החטא בתשובה כמו וטהר לבנו כו' וכן בטהרה עליונה שהוא עצם תכלית הבהקת ובהירות האור שמביא וממשיך הקדושה מלמעלמ"ט (ו"ש ושמתי כדכד שמשותיך ב' מיני טהרה שהוא כאבן טוב דכדכד דח"א שוהם וח"א ישפה וא' כדין וכדין שכלולים יחד כנ"ל). וזהו הבא לטהר לזולתו ולא א' ליטהר שזהו לטהר את השם, ויש בזה ב' פי' הנ"ל, א' לטהר [את] השם מיניקת החיצוני (כמו מאן דגליש למטרוניתא כו') וכמו טהור גברא, הרבה מסייעין אותו שהן קדושת מעשה המצו' שנמשך רוב קדושה עליונה שהוא ענין מקדשי שמך וקידוש השם הוא שעוזר ומסייע לטהר את השם לפי שהמצו' הם בחי' כלים ממש לאור הקדושה העליונה דעצמו' שנק' סדכ"ס כנ"ל ובאי' לגילוי להי' מסייע' לטהר את השם שלא יהי' שום יניקה לחיצוני מאחוריי' דשם אלקי', שזהו הנק' הזדככות כנ"ל. אך אי"כ הל"ל קדושה מביא' לידי טהרה, הענין הוא דיש כח בבא לטהר ולהמשיך עי"ז את הקדושה שיהי' לעזר. ווי"ש ה' לי בעזורי שם ה' שבכל מצוה בעזורי לטהר את השם כו' וא"כ הרי טהרה מביאה וממשכ' לקדושה רק שממשיך אור הקדושה לעזור כו'. וזהו בעזורי לשון רבים לפי שרבים הם העוזרים והן רמ"ח מ"ע ופרטיהן וכמ"ש שומר מצוה לא ידע דבר רע וכתוב מצות ה' ברה מאירת עינים כו'. והפי' הב' במ"ש הבא לטהר היינו בבחי' טהרה עליונה שהוא כמו כעצם השמים לטהר בחי' טה"ע שהוא להי' בחי' הבהקת ובהירות האור בתקפו כמו שהוא שזהו לטהר את שם הוי' כו' שיובהק אורו כמו שהוא בעצם בהירו' עצמו' אא"ס ב"ה כנ"ל בענין לפני הוי' תטהרו (והוא כמו בהילו נרו על[י] ראשי כו' וכן יהל אורו ונק' תהלה כמו ותהלתי כו', וזהו רק ביו"כ שהוא מעין העוה"ב ממש כמ"ש לקדוש ה' מכובד ע"כ הוא מזכך ג"כ בתכלית כמ"ש אנכי [אנכי] הוא מוחה כו' וד"ל), הנה בחי' טהרה עליונה זו למע' מאור הקדושה שבמצות ג"כ ע"כ יש בכוחה להמשיך לאור הקדושה העצמי' שבמצות שיבואו לגילוי אור מן העלם המקיפים הנ"ל, וזהו הרבה מסייע' אותו שהן קדושת המצות שממילא יומשכו לעזר וסיוע לפי שטהרה עליונה דטה"ע מביא וממשיך אותו מפני שיש בכלל מאתיים מנה כו'. ונמצא עזר זה טפל לגבי עיקר. אבל פי' הא' דטהרה בהזדככות הרי עזר הקדושה

וטהר לבנו: ראה לעיל רפ"א.

ושמתי כדכד שמשותיך: ישעי' נד, יב. ראה בבא בתרא עה, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תעה.

מאן דגליש למטרוניתא: נסמן לעיל ע' א"תיב.

שומר מצוה לא ידע דבר רע [ב"ד]: במקום התיבות. דבר רע' נכתב: כר': קהלת ח, ה.

מצות ה' ברה מאירת עינים: תהלים יט, ט.

בהילו נרו עלני ראשי: איוב כט, ג.

יהל אורו [ד': אור כר']: כ"ה בכ"מ בדא"ח — ראה מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' אינת. וש"נ.

ותהלתי: ישעי' מח, ט.

דיו"כ . . . לקדוש ה' מכובד: נסמן לעיל ע' א'קפג.

אנכי (אנכי) הוא מוחה: ישעי' מג, כה.

שיש בכלל מאתיים מנה: נסמן לעיל ע' א'שנד.

עיקר כו'. וזהו ה' לי בעוזרי ל' רבים וקאי לע"ל שיתגלה קדושת העצמו' שבמצות ונק' עוזרי לסייע לטהר השם (בבחי' טה"ע כמ"ש יקימנו ונחי' לפניו, וזהו טהרה דתחה"מ שמזה דוקא יהי' העוה"ב משום דבחי' טה"ע דעוה"ב הוא שבא ליתן כח לזכך ולטהר טומאה דמתים ממילא כו' כמו שמבואר למע' בענין טהרת עוונות ביו"כ כנ"ל וד"ל.

(ז) ואני אראה בשונאי. הנה מבו"ל בענין למען דעת כל ע"ה כו' שכאשר מתבטל המסך מבדיל דק"נ ולא עוד אלא שגם הם מתהפכים מחל"נ כו' אזי מתחברים ב' השמחות דמשפיע ומקבל באין מונע ומפריד בין הדביקי' כלל, והוא עיקר סיבת היחוד והזווג בש"ע שהוא בחי' הקליטה כנ"ל, וא"כ ע"י השונאי דק"נ נעשה בחי' גילוי אור יחוד עליון זה, ולכך א' ואני אראה לשון התגלות אור חדש ע"י שונאי דוקא (או יתפרש כפשוטו ואני אראה נקמה בשונאי שגם הם יהפכו לאוהביו והוא כאשר הקטיגור עצמו נעשה סניגור בהיפוך הרע לטוב ע"י תשובה כמשי"ת, שאין נקמה גדולה מזו יותר מנקמה במפלת האויב, וראי' מקללות דבלעם כשנהפכו לברכות כאשר הוכרח בלעם לברך את ישראל ע"פ ה' ונתקיים ברכתו כו', והיינו כאשר ה' לי בעוזרי בטהרה המביאה לקדושה כנ"ל ע"י מצות אוי נוסף ע"ז שגם השונא יהפוך לאוהב גמור וניתוסף אור ושפע. טוב יותר [מ]ע"י היחוד[נ] העליוני[נ] שע"י המצו', וכידוע בענין טוב מאוד זה מה"מ כו' והוא כשזדונו' נהפך לזכויות וכמשל סם החיים שכחו גדול יותר להחיו' המת שא"ז בחיים עצמו וכמשי"ת"ל).

ושרש הענין ידוע להיות שרש התהוו' הק"נ הוא מבחי' רפ"ח ניצוצו' שנפלו בשבחי' מבחי' התהוו' מז"מ קדמאין שקדמו לבחי' התיקון כמ"ש ואלה המלכים כו' לפני מלוך מלך לבניי כו' שהן בחי' אורות תקיפי' וחזקים בבחי' נקודות דכתרי' שנכללו בעצמו' המאציל כו' וירדו הכלים למט' מט' מאוד עד שנתהווה ק"נ, אך לאחר הבירורים דרפ"ח כו' עולים לשרשם בבחי' התהוו', והוא ע"י התשובה דבע"ת אמיתי' שמתהפכי' מרע דק"נ לטוב ממש שעולה למע' ממדריג' צ"ג בתו"מ כידוע דבע"ת גדולי' מציג עד שציג

יקימנו ונחי' לפניו: הושע ו, ב.

שריה דעוה"ב — ממילא: ב"ד: מטלא.

שריה שמבואר — וד"ל: ע"כ נמצא בכרך א.

מחל"נ: מחשוכא לנהורא.

שריה הוכרח: ע"כ נמצא בכרך ג.

טוב מאוד זה מה"מ: ראה לעיל ע' ארמה.

רפ"ח ניצוצו': נסמו לעיל ע' אקעד.

מז"מ: מ"י מלכים.

ואלה המלכים כו': ראה לעיל ע' איתעו.

דבע"ת גדולי' מציג: ראה לעיל ע' אקעד וע' אקעה. ושינ. מאמרי אדה"א במדבר חי"ב ע' תצה. דברים

חי"ג ע' אצט.

אינם יכולים לעמוד במקום שבע"ת עומדי' מטעם הנ"ל, וזהו שא' דתשובה קדמה לעולם פי' קדמה לעולם התיקון והוא בבחי' התוהו לאחר בירור דרפ"ח [ניצוצי'] כנ"ל וד"ל (ואעפ"י שגם התר"מ הוא בבחי' הבירורי' דרפ"ח [ניצוצי'] שנפלו בעה"ד טו"ר כו' היינו רק להבדיל ולברר בין טו"ר בסו"מ דשס"ה ל"ת וע"ט דרמ"ח מ"ע אבל לא שנהפך הרע עצמו לטוב שז"ש על ידי התשו' שלמע' מחכ' דתו' שהוא בחי' התוהו שקדם לתיקון כנ"ל). וראי' לזה ממה שבכה ר' על שראה בתשו' דראב"ד יותר מעלה מתו"מ שלו ואמר יש קונה עולמו בשעה א' מה שלא יוכלו צ"ג לעמוד שם מטעם הנ"ל וד"ל.

(ובזה יובן ענין הקולות וברקים שהיו במ"ת כמ"ש ויהי קולות וברקים וענן כבד על ההר וקול השופר כו' וכל העם רואים את הקולות ו]את ה[לפידיים כו' ויחרד כל העם כו', דלכאורה הי' זה רק בשביל שיהיו ישראל בחי' כלי [בית] קיבול לאור העליון דגילוי [אור ה]עצמות איס ב"ה ב' הדברו' והן ה' קולות כו', ובאמת ענין הקולות וברקים היו למע' מגוף גילוי האור דחכ' דתו' שע"ז דוקא בא גילוי אור דמ"ת, לפי שבאמת גם ע"ד הפשוט יש להפליא איך היו ישראל כלי קיבול לקבל האור דתורה פכ"פ אחר שהיו תחילה משוקעים במצרים בנשיט דקליפה ואיך דלגו בדילוג גדול להיו' במדריגה גדולה כזו לעלות מתחתית המדריגה דשאל תחתית דנשיט לעילוי גדול כזה לקבל התו' פכ"פ שא"ז לפ"ע בסדר והדרגה כלל, אלא צ"ל שע"ז דוקא שיצאו מנשיט דקליפה דמצרים היא הנותנת שזכו להיות כלי לקבלת התו' פכ"פ, והוא לפי שיצאו מנשיט שהוא בבחי' התשו' אמיתי' לצאת מחושך ואפילה לאור כגר המתגייר כו' כידוע וזהו היפוך חל"נ, ושורש התשו' הוא בבחי' רפ"ח ניצוצי' דתוהו שקודם הרכה לבחי' החכ' דשם מ"ה דתיקון שהוא שורש התו"מ כידוע, וע"כ ע"י התהפכות חשוכא דנשיט לאור דוקא שהיו ביצי"מ זכו להיות להם גילוי אור דחכ' דתו' פכ"פ מטעם הנ"ל דתוהו קדם לתיקון כו' שזהו שורש התשו' שקדמה לתו' וד"ל. וזה הי' ענין

דחשוכא קדמה לעולם: ראה גם לעיל שם ע' אקעג.
שבכה ר' . . . יש קונה עולמו: ראה לעיל שם ע' אקעת.
ויהי קולות וברקים . . . וקול השופר [ה': שופר]: יתרו יט, טז.
וכל העם רואים את הקולות ו]את ה[לפידיים: יתרו כ, טו.
ויחרד כל העם: המשך הכתוב ויהי קולות.
ה' קולות: ראה ברכות ו, ב. מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תב, ושי"ג.
ישראל . . . משוקעים במצרים בנשיט: נסמן לעיל ע' ארסב.
שו"ה גדול — שא"ז . . . פכ"פ: ה': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: פכ"פ . . . פכ"פ.
שו"ה דוקא — מנשיט . . . שיצאו: ב': ליתא. וכנראה נשמט מפני תיבות הדומות: שיצאו . . . שיצאו.
כגר המתגייר: ראה ערכי הביניים (לבעל סדר הדורות) מערכת גר, יושר לבב (לר' עמנואל חי ריקי) בית א חדר ד פ"ג. מדבר קדמות (להחיד"א) מערכת ג' אות ג, הובא בלקוטי שיחות בהעלותך כרך יח ע' 130.
החכ' דשם מ"ה דתיקון: ראה לעיל ע' אקעד.

הקולות וברקים שלפני גילוי יוה"ד שע"ז דוקא בא גילוי אור דאנכי כו' שהוא ע"י בחי' היפוך חושך לאור משום דקולות וברקים הללו היו להחריד לב האדם וכמ"ש ויהי קול השופר כו' ויחרד כו' וירא העם וינועו כו' והוא ע"י מה שיצאו מנש"ט דמצרים בתשו' שלימה דוקא וד"ל (והוא ענין קול השופר שהאלקים יעננו בקול דקאי לימוהמ"ש שיבא לאתבא צ"ג כו' וכן משה לא זכה לתשובה רק קודם מותו וכמשי"ת).

וזהו ענין מ"ש ברע"מ דמשיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא להעלותם ע"י התשו' לעילוי גדול יותר ממדריגתם מטעם הנ"ל וד"ל. אך י"ל בזה ב' דברים, א' למה לצדיקים דוקא יחזיר בתשובה הלא גם כלל ישראל אם עושין תשובה נגאלין וא"ל אין נגאלין א"כ א"א שיבא משיח בלא הקדמת תשובה ולמה כלל ישראל יוכלו לעשות תשובה מעצמם קודם ביאת משיח וצדיקים לא יעשו תשובה עד שיבא משיח ויחזירם בתשובה ועוד איך שייך ענין התשו' בצדיקים ממש כו', והב' למה ענין התשו' שייך למשיח דוקא ולצדיקים דוקא הלא בימוהמ"ש יהי עילוי גדול לכל העולמו' בהזדככו' הרע לגמרי כידוע. אך הנה ידוע בעיקר מקור שורש בחי' התיקון שהוא מלך הח' שנק' הדר כו' שהוא המתקן לז"מ קדמאין דתוהו שמלכו לפני מלוך מלך לבני כו', ומאחר שהוא המתקן לז"מ דתוהו ודאי הוא גבוה הרבה למע' מהם אחר שהם נתקנו ע"י, והוא בחי' שם מ"ה החדש שמאיר במצחא דא"ק כו', וכל מה שמבדיל בענין בחי' התוהו והתיקון שבחי' התוהו קדם לתיקון היינו לפני מלוך מלך לבניי שהוא שם מ"ה דאצי" כו' שהתיקון דשם מ"ה למטה מבחי' התוהו, אבל בחי' שם מ"ה החדש דא"ק הנ"ל [הוא] למעלה מעלה מבחי' התוהו כי הוא מקור המתקן לתוהו, והוא מלך הח' מלך הדר כו' שממנו מקור ושורש התיקון כו' כמ"ש בע"ח וכידוע וד"ל. וזהו ענין משיח שיבא לתקן לצדיקים שהן מבחי' התיקון דשם מ"ה להחזירם בתשובה להעלותם למעלה מבחי' התוהו שקדם לתיקון כו' וד"ל. וביאור הענין [הנה] ידוע בהפרש שבין בע"ת לצדיקים שבע"ת מהפכי' הרע גמור שנפל כשכה"כ

יוה"ד . . האדם: יו"ד הדברות . . כד: העם.

ויהי קול השופר . . וירא העם וינועו: יתרו יט, יט. שם כ, טו.

שהאלקים יעננו בקול: סיום הכתוב ויהי קול השופר.

לימוהמ"ש שיבא [ד: דאתא] לאתבא צ"ג: ראה בסמוך הערה ד"ה: ברע"מ.

משה לא זכה לתשובה רק קודם מותו: נסמן לעיל ע' איקעט.

ברע"מ דמשיח אתא לאתבא: נסמן לעיל ע' איקעט.

לצדיקים . . יחזיר בתשובה: ראה גם לעיל ע' איתסג.

ישראל אם עושין תשובה נגאלין: ראה סנהדרין צו, סע"ב. מאמרי אדה"א דברים ח"א ע' א' ואילך.

התיקון שהוא מלך הח' שנק' הדר: וישלח לו, לט. ראה אור התורה בראשית כרך ו ע' תתרמו. מאמרי

אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרס.

הדר . . שם מ"ה החדש: נסמן לעיל ע' איתפב.

כמ"ש בע"ח: ראה בהערה שלפניו.

שהוא שרשו מבחי' ב"ן דמלכ" דתוהו עולה לשרשו בז"מ דתוהו כו' שהוא בחי' ס"ג שלמע' משם מ"ה דישראל וצדיקים בכח מ"ה שבנשמתם בתו"מ ואוי"ר שרשם בבחי' מ"ה דתיקון וע"כ כלל המון ישראל שנק' סוכת דוד הנופלת שהוא בחי' הרע שברשעים שאין עושין תשובה א"א שיגאלו כ"א ע"י תשו' שיהפכו הרע לטוב דוקא אז יבא משיח (ובזה יש יתרון מעלה למשיח על משה שניתן התו' דבחי' התיקון לישראל ע"י הגם שיצאו מנש"ט שזהו ענין הקולות וברקים דמ"ת כנ"ל א"ז נק' תשובה מן הרע גמור רק שיצאו מאפילה כו', אבל ע"י התשובה בהיפוך חושך לאור מגיע לבחי' חו"ס דתוהו שלמע' מן האור דתיקון שהיא חכ' שבתורה כמ"ש כיתרון האור מן החושך עצמו כשמאיר וכנ"ל בענין תשו' קדמה לעולם, ועכ"א בר"מ דמשה לא זכה לתשובה רק קודם מותו כמ"ש ושמתי לך מקום לנוס כו' לך דוקא אבל משיח בא אחר היפוך חושך לאור שלמע' מן האור דחכ' שמברר כו'. וזהו אם עושין תשו' נגאלין גאולה שני' דמשיח שלמע' מגאולה דמצרים לקבל התו' כו' וד"ל). ויש יתרון מעלה עוד במשיח במה שיעשה לצדיקים לבע"ת שהוא למע' גם מבחי' התוהו שקדם לתיקון שהוא ע"י התשובה מן החטא כנ"ל וד"ל. ע"כ בגוף הכתב סליק סליק.

ס"ג שלמע' משם מ"ה: נסמו לעיל ע' א'תמג.

ישראל שנק' סוכת דוד הנופלת: עמוס ט, יא.

ע"י: ב: על ידו.

חו"ס: ד: חושך סתרה.

כיתרון האור מן החושך: ראה לעיל ע' א'רכט.

ועכ"א: ועל כן אמר.

ושמתי לך מקום לנוס [ה': כו']: משפטים כא, יג [ושם: אשר ינוס].

שריה וד"ל: בדה: והענין הוא. וראה לעיל בריש המאמר.

רשימת מאמרי כ"ק אדה"א ע"פ סדר השנים*

האזינו**

תקע"ג-ד ²	דרוש לשבת תשובה	[האזינו השמים ¹
תקע"ה ⁴	פ' האזינו ש"ת	האזינו השמים וביאורו ³
תק"פ ²	דרוש לשבת תשובה	[האזינו השמים ¹
תקפ"א	דרוש לשבת תשובה	האזינו השמים ⁵
תקפ"ד		האזינו השמים ⁶

סוכות

תקע"ד-ע"ט		להבין שרש ענין חג הסוכות ⁷
תקפ"ו ¹¹	חג הסוכות	צדקת פרזונו בישראל ⁸

שמע"צ-שמח"ת

תקע"ח ¹¹	יום שמחת תורה	צדקת פרזונו בישראל ¹⁰
---------------------	---------------	----------------------------------

- (*) המאמרים שלע"ע לא נתברר זמן אמירתם (ונדפסו לעיל או במ"א) לא נרשמו ברשימה זו.
- (**) ראה גם לעיל בחיג ע' אקנו ברשימת מאמרי עש"ת — שבת תשובה.
- (1) נדפס בעטרת ראש לו, ב.
 - (2) ראה לקמן הערה 5.
 - (3) נדפס בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשנו וע' תשסג.
 - (4) ע"פ בוך 502 (עלים נפרדים) ובכותרת: תורה מאדמו"ר דוב בער שיח"פ' האזינו ש"ת תקע"ה. ועל הביאור נרשם: ביאור על ת"ר הנ"ל מאדמו"ר דוב בער נ"י בשבת תשובה הנ"ל.
 - (5) נדפס בעטרת ראש לו, ב, וספר עטרת ראש נדפס לראשונה בשנת תקפ"א.
- ויש לעיין בהקדמה שם במ"ש. שכתבתי לעצמי בשנה דאשתקד [תק"פ] על ענין ר"ה וי"כ . . . וצרפתי לזה . . . בענין ר"ה ועי"ת ע"פ תקעו . . . וע"פ כי עמך . . . בשנת תקע"ג שלא נזכר ד"ה האזינו השמים הנ"ל — אם הוא נכלל בדרושי דתקע"ג (ואו יש לעיין מדוע נדפס לפני הדרוש תקעו) או דשנת תק"פ (ואו יש לעיין: א) מדוע נדפס אחרי הדרוש דיו"כ. ב) בלקוטי דיבורים ח"א ע' קצב מביא שבשבת תשובה תק"פ הי' הסיום בדרוש דר"ה. ג) בשנת תק"פ חל ש"פ האזינו בין יו"כ לסוכות) או דרוש בפ"ע.
- (6) נדפס לעיל בריש הספר.
 - (7) נדפס לעיל ע' ארכו.
 - (8) נדפס בתורת חיים בשלח ע' שכב.
 - (9) ע"פ בוך 1749 ע' כ. ושם הכותרת: תורת אדמו"ר מ"ש בחג הסוכות התקפ"ז.
 - (10) נדפס בספר המאמרים תקס"ה ח"ב ע' התקפ"ט.
 - (11) ע"פ בוך 200 ע' צד, ושם הכותרת: בעזריה יום שמחת תורה שנת תקעח"ת.

רשימת מאמרים	מאמרי אדמו"ר האמצעי	א'תקכה
ביום השמיני עצרת ¹²		תקפ"ד
ביום השמיני שלח ¹³		תקפ"ז
ה' לי בעזרי ¹⁴		תקפ"ח
להבין שורש הדברים	ביום א' אסח"ג דסוכות ¹⁵	תקע"ט ¹⁶

ברכה

תורה צוה ¹⁷	תקע"ט
תורה צוה ¹⁸	תקפ"ד

-
- (12) נדפס לעיל ע' אישיג.
(13) נדפס לעיל ע' אישנה.
(14) נדפס לעיל ע' איתקב.
(15) נדפס בספר המאמרים תקס"ג ח"ב ע' תשפו (ובסופו חסר).
(16) ע"פ בוך 123 ע' קסב בכותרת: ביאור על תורה דתתן אמת ליעקב כו' ביום א' אסח"ג דסוכות תקע"ט לפיק.
(17) נדפס במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' שכו.
(18) נזכר בד"ה ביום השמי"ע שמאלו תקפ"ד שנדפס לעיל ע' אישנד: כמש"ת בדרוש דת"ו צוה לנו משה. וכן נזכר בד"ה האזינו שנדפס לעיל ע' אירה: וכמש"ת בדרוש דתורה צוה לנו כו' ובדרוש דש"ע וש"ת. וכן נזכר בד"ה ביום השמיני שלח תקפ"ז נדפס לעיל ע' אתיז.

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
ווגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי מרים בת שיינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריירא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה אליעזר אלימלך בן אסתר רייזל
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי מרים
נכדתו חנה בת צבי מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי מרים
נכדתו אסתר בת צבי מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי מרים
נכדתו רבקה בת צבי מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי מרים
